

Nalanda-Devanāgarī-Pāli Series

THE
VIMĀNAVATTHU - PETAVATTHU
THERAGĀTHĀ - THERĪGĀTHĀ

[KHUDDAKANIKĀYA Vol II]

General Editor
BHIKKHU J KASHYAP

PĀLI PUBLICATION BOARD
(BIHAR GOVERNMENT)

B E 2503

V E 2016

1959

GENERAL PREFACE

The teaching of the prophets is generally distorted by the beliefs of the world and the interpretations of the priests. If we wish to ascertain what the founders of great religions taught, we have to get back to the original sources.

Buddhism in all its forms goes back to the life and teaching of the Buddha. While the austerities practised by him till he attained enlightenment appeal to the Hinayāna, the Pali, or the Southern school, his life of service and compassion for 45 years after the attainment of enlightenment is the authority for the Mahāyāna, the Sanskrit or the Northern school.

The religious quest springs from the consciousness of the imperfection and suffering of the world. The questions which worried Tolstoy in the fiftieth year of his life disturb all thinking men. "What is life? Why should I live? Why should I do anything? Is there any meaning in life that can overcome inevitable death?" Nižnizky summed up the whole problem in his *Diary* when he wrote "The whole life of my wife and all of mankind is death." How can we be saved from the body of this death? This is the problem of religion.

The Buddha traces suffering to selfish desire. Suffering is the result of tension between a living creature's essential impulse to try to make itself into the centre of the universe and its essential dependence on the rest of creation. Craving is that which binds the individual to the creative process. The individual with selfish desire becomes the slave of the universe. We can overcome suffering only if we get rid of *trṣṇā* or *tanha*. To attempt to get rid of suffering through the various devices of self-deception is not to cease to suffer but to suffer in a different way.

The Buddha formulates the eight-fold path of morality which helps us to eliminate selfish desire and overcome suffer-

ing When the Upanisads declare, "That thou art", *tat tvam asi*, it is not a mere statement of fact. It is a call to action. Make thyself that which thou know thou canst be. Whereas the Hindu mind believes in a permanent element in the individual which can stand firm and unshaken in the midst of change, the Buddhist stresses the dynamic character of the self. No change is possible with an unchanging consciousness. We can achieve the possibilities in us by the exertion of the will rather than by the play of the intellect. Religion is not a creed, but a vital process. It is no use railing against God or destiny when we are ourselves the authors of our disgrace. If few are chosen, it is because few choose to be chosen. The Buddha laid stress on the creative freedom of man. The Buddha did not encourage dependence on the supernatural. He could not conceive of a being capable of creating a world for the express purpose of its creatures praising him. The ten veramanis or prohibitions or abstinences called *dasasīla* or *dasasīkṣāpada* which the novices in the path of Buddhism utter are given in these words: "I take upon myself the abstinence, (1) from destroying life, (2) from taking what is not given, (3) from leading an unchaste life, (4) from speaking untruth, (5) from giving myself to intoxicating drugs, (6) from eating at irregular hours, (7) from seeing musical and dancing performances and other shows and pageants, (8) from wearing garlands, perfumes, unguents and other bodily decorations, (9) from using high couches and seats, (10) from accepting gifts of gold and silver." The first five are the Buddhist *pañcasīla*.

Pānātipātā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Adinnādānā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Kāmesu micchācārā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Musāvādā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Surā-merayamajja pamādatthānā
 veramanī sikkhāpadam samādiyāmi

Conflicts in the world are conflicts in the human soul enlarged. If men were at peace within themselves, the outer conflicts between nations would inevitably cease. By practising the Buddha's *pañcasīla* we will develop patience, courage, love

and unselfishness The Buddha teaches us that even in an age of anxiety and violence, it is possible to gain and maintain inner harmony, which is not at the mercy of outward circumstance

Nirvāṇam paramam sukham Nirvāṇa is the highest bliss It is not a negative state of annihilation but a positive state of joy, consciousness grown from an unhappy to a beatific one The Buddha does not tell us that man is but a bubble on the turbulent surface of nature and that he has no destiny save to undergo dissolution The Hindu affirms that man can realise his identity with Brahman, the ground of all being, the Buddhist says that man can live in a transfigured world where *samsāra* and *nirvāṇa* are one In *Mahā saccaka Sutta*, the Buddha himself is reported to have described the supreme triumph of reaching the goal of his quest as follows

“When this knowledge, this insight had arisen within me, my heart was set free from intoxication of lusts, set free from the intoxication of becoming, set free from the intoxication of ignorance In me, thus emancipated, there arose the certainty of that emancipation And I came to know “Rebirth is at an end The higher life has been fulfilled What had to be done has been accomplished After this present life there is no further for this or that This last insight did I attain to in the last watch of the night Ignorance was beaten down, insight arose, darkness was destroyed, the light came, inasmuch as I was there strenuous, earnest, master of myself” Thus ended the struggle of six long years

The Buddha is said to be a physician Even as the physician strives to restore to health a sick man, the Buddha tries to restore us to our normal condition If our leaders become normal, we may be able to replace the present social order in which division, falsehood and violence prevail, by a new one in which humanity, truth and brotherhood will reign

On the occasion of the 2,500th anniversary of the Buddha's parinirvāṇa, the Government of India decided to publish standard versions in Devanāgarī script of the complete Pāli

and the Sanskrit texts of the two schools, Southern and Northern, in the hope that some of the readers of these books may be impelled to love the good, to practise altruism and hold their spirit aloof from the desires and ambitions of the world

S Radhakrishnan

INTRODUCTION

1 The Pāli Tīpitaka

After the passing away of the Buddha at Kūsinārā, the disciples had assembled to pay their last homage to him. The Venerable Mahā Kassapa, the chief of the congregation, was delivering words of consolation to the bereaved assembly, reminding them of the declaration of the Buddha —“It is the very nature of all things near and dear to us that we must divide ourselves from them.” Subhadra, a monk who had received ordination in an advanced age, however, did not look gloomy. He took a perverted view of the situation and spoke —“Do not grieve, brothers, for now we are definitely released from the restraint of the Great Teacher and his too rigid discipline. While the Teacher lived, we were constantly rebuked for failing to observe the hard rules, but now we are at liberty to do as we please, therefore, do not grieve.” These words sounded a note of warning against the future possible distortion of the Dhamma at the hands of faithless members of a similar category. The Venerable Mahā Kassapa felt an urgent need for convening a Grand Council of the leading Elders of the Sangha to make a full collection of the teachings, and also to adopt means for their right preservation and transmission to posterity. He addressed the Bhikkhus thus —“Come, friends, let us chant together the Dhamma and the Vinaya.” The Venerable Mahā Kassapa drew a list of five hundred names of the topmost disciples to be appointed as members of the Council. At first, the name of the Venerable Ānanda was left out in view of the fact that he had not attained Arhathood till then. But, as no one else in the Sangha had the privilege of listening to the Teacher so very closely and for such a long period of time, his participation was deemed necessary and important. He was, consequently, asked to go to a suitable abode and develop insight, so as to become an Arhat and be able in time to join the Council. King Ajāta sattu made necessary arrangements for the accommodation

and convenience of the convention at Rājagaha, a favourite resort of the Teacher himself. A spacious beautiful pavilion was raised for the meeting at the entrance of the Sattapanni cave, on the northern side of the Vebhāra Hill.

Venerable Ānanda made the best efforts to train himself in developing insight. He kept walking up and down for the whole night absorbed in deep meditation, and, early in the morning, as he was going to stretch himself on the bed, his feet had left the ground and the head had not reached the pillow, at that moment, as if by a flash of light, darkness was dispelled and the sublime light of sainthood dawned upon him. And, through his miraculous superhuman power of an Arhat, he appeared all of a sudden on his appointed seat in the hall, as if emerging out of the ground, exactly as the proceedings were going to be started.

With the permission of the Sangha, Venerable Mahā Kassapa asked Upālī questions on Vinaya, relating to the different monastic transgressions, the matter, the occasion, the individuals concerned, the principal rules (paññatti), the amended rules (anupaññatti) and all other details about them. In this, the Vinaya text was agreed upon and settled. Then, again, with the permission of the Sangha, he asked Ānanda questions on the Dhamma, the occasion of a sermon and the person or persons with reference to whom it was preached¹.

The commentry, Atthakathā, of a much later date, assumes that the Abhidhamma Piṭaka was also included in the collection of the Dhamma, and that the Tīpīṭaka, as it is available to us, was finalised at this very stage².

A century after the passing away of the Buddha, a great controversy arose in the Sangha concerning the interpretation of some Vinaya rules. This necessitated the holding of the Second Council at Vesālī. Seven hundred leading Elders

1 *Cullavagga, Chapter XI*
Nīdānakathā

2 *Sumangalavilasīnī,*

from distant parts of the country assembled to take part in it, and they had drawn up a new edition of the Scripture, resulting in the fixing up of the Pīṭakas, Nikāyas, Angas and Dhammakhandhas ¹

A century after, when King Asoka embraced Buddhism and gave patronage to its propagation, the richly furnished monasteries became centres of attraction even for the members of other sects. They donned the yellow robe, either by proper ordination or stealthily, and went about as Bhikkhus enjoying the privileges and honour given to them. They could not, however, leave their own inclinations behind, and began to twist and distort the Doctrine in their own ways. This led to a state of confusion, and it became difficult to distinguish the true principles from the coloured ones. The Elders felt the necessity of safeguarding the purity of the Dhamma by affecting a total purge of the alien elements in the philosophical life of the Sangha. This task was entrusted to the Venerable Moggaliputta Tissa, a saint, a thinker and a writer. He compiled a book called the Kathāvatthu, refuting all the foreign theories, which was adopted as a book of the Tipitaka at the Third Council held at Pāṭaliputta under his presidentship. After the council, Asoka despatched missionaries to the then civilised parts of the world for a wide propagation of the Dhamma ²

Prince Mahinda and Princess Sanghamittā renounced the world and joined the Order to lead a mission to Sīhaladīpa (Ceylon). Since then, the island became a stronghold of Buddhism, and, even up to this day, has maintained the tradition of Pāli Tipitaka with all religious zeal ³

Up till then, the Tipitaka was traditionally handed down orally from teachers to pupils. The complete Scripture was compiled in the form of books for the first time in Ceylon in 29 B. C., under the patronage of king Vattagāmaṇi Abhaya, with all the detailed classifications that are now obtained in the Pāli Tipitaka of the Theravāda School. This was done

1 *Cullavagga*, Chapter XI 2 *Mahāvamsa*, Chapter V
3 *Mahāvamsa*, op cit

at the Council convened for the purpose, known as the Fourth Great Council ¹

The Fifth Council, according to orthodox tradition, was held at Mandalay, Upper Burma, in 1871, under the patronage of King Mindon. In this Council, the entire Pāli Tīpitaka was revised, re-edited and finally engraved on 729 marble slabs as follows² —

Vinaya	111 slabs
Sutta	410 slabs
Abhidhamma	208 slabs

Now, in this present age, there was the necessity of bringing out an up-to-date edition of the Tīpitaka, printed on modern machines. This task was taken up by the Burmese Chattha Sangāyana, the Sixth Great Council, held in Rangoon, which opened on the 17th May 1954 in the artificially built Rock Cave, specially constructed for this purpose, at a little distance from the city. Two thousand and five hundred of the most erudite Bhikkhus, from all parts of the world, participated in chanting the Tīpitaka together. A modern printing press was installed in a separate building, and there the texts were printed as soon as they received the sanction of the Sangāyana. The Council kept functioning for two years, and concluded on the fullmoon day, May 1956, synchronising with the 2500th Jayanti of the Buddha.

In Ceylon, Burma, Thailand and Cambodia the principal religion of the people is Theravāda Buddhism, that adheres to Pāli Tīpitaka as its Scripture. There, they have been having editions of it in their own scripts. Pali Text Society, London, has been able to complete the publication of a major portion of it in Roman characters. But, as yet, it is not fully available in any script of India.

It is with a view to removing this want that the Government of India and the State Government of Bihar have jointly

1 *Mahāvamsa*, Chapter X – XXIII 2 बौद्ध धर्म के २५०० वर्ष, १९५६, p. 35

sanctioned a scheme of editing and publishing the entire Pāli Tipitaka in Devanāgarī, which will be complete in 40 volumes of about 400 pages each. This task has been entrusted to the Devanāgarī Tripitaka Publication Department, Nalanda. It aims at presenting a co-ordinated edition of the text based on the printed books in Roman, Sinhalese, Burmese and Siamese scripts.

The following chart will show the distribution of books in the literature —

TIPITAKA

Vinaya Pīṭaka	Sutta Pīṭaka	Abhidhamma Pīṭaka
1 Mahāvagga	1 Dīghanikāya	1 Dhammasaṅgani
2 Cullavagga	2 Majjhimanikāya	2 Vibhanga
3 Pācittiya	3 Samyuttanikāya	3 Dhātukathā
4 Pārājika	4 Anguttaranikāya	4 Puggalapaññatti
5 Parivāra	5 Khuddakanikāya, which contains the following fifteen books —	5 Kathāvatthu
	1 Khuddakapāṭha	6 Yamaka
	ii Dhammapada	7 Patthāna
	iii Udāna	
	iv Itivuttaka	
	v Suttanipāṭa	
	vi Vimānavatthu	
	vii Petavatthu	
	viii Theragāthā	
	ix Therīgāthā	
	x Jātaka	
	xi Niddesa	
	xii Patisambhūdamagga	
	xiii Apadāna	
	xiv Buddhavaṃsa &	
	xv Cariyāpīṭaka	

2 The Present Volume

The present volume consists of the following four books of the Khuddaka Nikāya of the Sutta Pitaka—Vimānavatthu, Petavatthu, Theragāthā and Therīgāthā. All of these four are fully in stanzas and are of great importance for intense studies in the early Pāli prosody.

The Vimānavatthu gives a description of the different abodes of the deities who are born there as a result of their past merits. The Petavatthu, on the contrary, does the same of the different purgatories and the woes of the evil beings born in them as a result of their sins. And, the Theragāthā and Therīgāthā are collections of the sayings uttered in the bliss of their liberation by the members of the Order, both of the Bhikkhus and the Bhikkhunis.

There are two parts in the Vimānavatthu—one dealing with the abodes of the male deities and the other with those of the female. The style throughout the book, in giving description of the different abodes, is monotonously identical, the same forms of stanzas being repeated on and on. A monk having yogic superhuman powers queries a celestial being as to what meritorious act he had done due to which he has attained to that sublime state of existence, and gets the reply from him narrating, the particular acts done by him in the long past.

In the Petavatthu, on the other hand, with the same style the beings of the purgatories are asked to narrate as to what evil they had done due to which they had been subjected to those miseries.

These two books are valuable inasmuch as they provide material for studies in the conception of hell and heaven in the tradition of early Buddhist legends.

In the Theragāthā, there are twenty-one collections, called the Nipātas, classifying the sayings of the Elders, uttered in the bliss of their emancipation. This classification has been made on the basis of the number of the stanzas contained in the saying, as—Ekakanipāta, Dukanipāta etc. These stanzas

are fired with the inspiration urging one to come out, renounce and strive for the Ultimate

In the Therīgāthā, there are sixteen similar collections classified on the same basis. These stanzas provide rich materials for studies in the position of women in the society of the then India, and reveal to what extent the teachings of the Buddha had an influence on their life.

3 The Present Edition

The present edition has been prepared co-ordinating the following texts —

Burmese—Chatthasangāyana publication, 1956

Siamese—Mahāmakuta Government publication, 1926

Sinhalese—edited by Rev Dhammananda Thero, 1930

Roman —

(a) Vimānavatthu — edited by Edmund Rowland
Gooneratne, P T S, 1886

(b) Petavatthu—edited by Prof Minayeff, P T S,
1888

(c) Theragāthā &

(d) Therīgāthā—edited by H Oldenberg & R Pischel,
P T S, 1883

For preparing our MSS we have adopted the Chatthasangāyana edition as our basic text, an edition that has been brought out by the efforts and sanction of an international Sangha constituting of the zealous holders of the orthodox Theravāda tradition.

(a) *Selection of Reading*

In selecting a reading for our text out of the variants available, philological consideration, no doubt, has been the chief consideration, but, at the same time, we have not lost sight of the importance of the historical usage. When different forms are both grammatically correct and current in use, we have put one in the text and mentioned the others in the foot-notes. In such cases, selection of one form does not mean the rejection of others.

(b) *Abbreviations*

In the foot-note, the abbreviation रो० stands for the Roman, री० stands for the Sinhalese, स्या० for the Siamese and ऋ० for the Burmese editions

In the margin, the abbreviation 'R' stands for the Roman and 'B' for the Burmese editions. They indicate that the page number put by its side begins from that line. Reference to the page numbers of the Roman edition will facilitate the use of the P T S Pāli English Dictionary, as well as other modern publications in or on Pāli in which references are made to the books of the Roman edition.

(c) *Corner References*

In the Vimānavatthu—on odd pages the corner numbers refer to the Vimāna, Vatthu and Gāthā, occurring at the end of the page, and on even pages they refer to those occurring at the beginning of the page.

In the Petavatthu—on odd pages the corner numbers refer to the Peta, Vatthu and Gāthā, occurring at the end of the page and on even pages they refer to those occurring at the beginning of the page.

In the Theragāthā and Therīgāthā—on odd pages the corner numbers refer to the Nipāta, the Thera or Therī and the Gāthā occurring at the end of the page and on even pages they refer to those occurring at the beginning of the page.

× × × ×

The Press Copy was finalised and seen through the press by our learned Editor, Shri Lakshmi Narayan Tiwari, M A and his associates

Varanasi

Bhikkhu J Kashyap

10th August, 1959

आमुख

१ पालि तिपिटक

कुशीनगर में बुद्ध के निर्वाण के पश्चात् उनके शिष्यगण एकत्रित हो अपनी अपनी श्रद्धा ज्जलि अर्पित कर रहे थे। उस समय सङ्घनायक आयुष्मान् 'महाकस्सप' सभी को सान्त्वना देते हुए बुद्ध के उपदेश का स्मरण दिला रहे थे—“सभी वस्तुयें अनित्य हैं और उनसे वियोग होना अवश्यम्भावी है”। उस परिषद में 'सुभद्' नामक एक वृद्ध प्रव्रजित भिक्षु भी था, जो दुःखी होने के स्थान पर बुद्ध के निर्वाण पर प्रसन्नता प्रकट करते हुए कह रहा था— भिक्षुओ, दुःखी मत हो। अब हम उस महाश्रमण के कठिन नियन्त्रण से मुक्त हो गये। वह बराबर कहता रहता था—‘यह करना तुम्हें विहित है और यह नहीं’। अब हम स्वेच्छा से जो चाहेंगे करेंगे और जो नहीं चाहेंगे नहीं करेंगे। अतः आप लोग दुःखी न हों”। ‘सुभद्’ के इन शब्दों से चेतावनी सी मिली और आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने इस आवश्यकता का अनुभव किया कि प्रमुख भिक्षुओं की एक बैठक का आयोजन हो, जिसमें बुद्ध वचन का प्रामाणिक संग्रह कर लिया जाय, जिससे धर्म की सुरक्षा हो सके और आगामी पीढ़ियों में उसकी परम्परा अबाधगति से चल सके। अतः उन्होंने भिक्षुओं को सम्बोधित किया—“आवुसो, हम लोग धम्म’ और विनय’ का सङ्ग्राहण करें”। उन्होंने उक्त बैठक में भाग लेने के लिये सुयोग्य भिक्षुओं की एक नामावली तैयार की। पहले तो उन्होंने आयुष्मान् आनन्द का नाम उसमें सम्मिलित नहीं किया, क्योंकि तब तक वे अहत्-पद को प्राप्त न कर सके थे। परन्तु सम्पूर्ण सङ्घ में भगवान् के निकटतम सम्पक में रहकर उनके वचन श्रवण करने का सौभाग्य आयुष्मान् आनन्द के अतिरिक्त और किसी को नहीं प्राप्त हुआ था। अतः अन्त में आयुष्मान् 'महाकस्सप' को उनका भी नाम सम्मिलित करना पड़ा। आयुष्मान् आनन्द भी पूरी श्रद्धा और वीर्य से ध्यानाभ्यास में तल्लीन हो गये, जिससे वे बैठक की तिथि के पूर्व ही अहत् पद की प्राप्ति करने में समर्थ हो सकें।

तत्कालीन मगध-सम्राट अजातशत्रु ने राजगृह के 'वेभार' पर्वत के उत्तर पार्श्व में स्थित 'सत्तपण्णी' गुहा के द्वार पर एक विस्तृत रम्य मण्डप का निर्माण कराया, जिसमें भिक्षुओं की उक्त बैठक प्रारम्भ हुई।

उधर आयुष्मान् आनन्द को भी अपने प्रयत्न में सिद्धि-लाभ हुआ। सारी रात वे ध्यान मग्न हो चक्रमण करते रहे। प्रातः काल जैसे ही वे शय्या पर लेटने के लिये बड़े, उनके पैर भूमि से उठ चुके थे और उनका सिर तकिये तक पहुँचा भी न था कि इसी बीच उनका अज्ञानाघकार नष्ट हो गया और उनमें परम ज्ञान की ज्योति का प्रादुर्भाव हुआ। उन्होंने अहत् पद को प्राप्त

कर लिया। अपनी दिव्य शक्ति से वे बैठक प्रारम्भ होने के क्षण ही मण्डप में अपने लिये निर्धारित आसन पर ऐसे विराजमान हुए मानो वे पृथ्वी के गभ से उदभूत हुये हो।

सङ्घ की अनुमति लेकर आयुष्मान 'महाकस्सप' ने उपालि से विनय के नियम पूछे और आयुष्मान उपालि ने भी सङ्घ को उन प्रश्नों का सविस्तार उत्तर दिया। फिर उसी प्रकार आयुष्मान 'महाकस्सप' ने आनन्द से भगवान् बुद्ध के उपदिष्ट धर्म पर प्रश्न किये, जिनका उन्होंने पूर्णरूपेण उत्तर दिया। इस प्रकार इसमें 'विनय' और 'धम्म' दोनों का संग्रह किया गया।^१ पर इस सङ्गीति के कई शताब्दी पश्चात् लिखे गये 'अट्टकथा साहित्य' में यह उल्लेख मिलता है कि इसी पहली बैठक में ही 'अभिधम्मपिटक' का भी संग्रह हो गया था और जिस रूप में आज हमें 'तिपिटक' साहित्य मिलता है, उसी रूप में उसका उसी समय निर्माण हुआ था।^२

बुद्ध निर्वाण के एक शताब्दी पश्चात् विनय के नियमों को लेकर एक बड़ा विवाद खड़ा हुआ, जिस पर निणय करने के लिये वशाली में एक दूसरी बैठक बुलाई गई। इसमें देश के सुदूर प्रान्तों के चुने हुये विख्यात सात सौ भिक्षु सम्मिलित हुये। इसी कारण यह द्वितीय सङ्गीति 'सप्तशतिका' नाम से प्रसिद्ध है।^३

इसके एक सौ वर्ष बाद जब सम्राट् अशोक ने बौद्ध धर्म ग्रहण किया और उसके प्रचार को राज्याश्रय प्राप्त हुआ, तब लाभ देखकर अन्य मतावलम्बी भी बौद्ध विहारों की ओर आकृष्ट हुये। विधिवत प्रव्रज्या ग्रहण करके अथवा चुपचाप ही पीले वस्त्र धारण कर वे अपने को बौद्ध-भिक्षु घोषित करके विहारों में रहने लगे। किंतु उनके लिये अपने पुराने संस्कार और विचार छोड़ना सरल नहीं था। अतः उन्होंने अपनी अपनी तरह से धर्म की उलट-पलट व्याख्या करनी प्रारम्भ कर दी। फलतः भिक्षु-सङ्घ के बौद्धिक जीवन में एक उच्छ्वलता प्रकट हुई और धर्म के वास्तविक स्वरूप का निणय करना कठिन हो गया। धर्म के नायक स्थविर भिक्षुओं ने धर्म की शुद्धता को चिरस्थायी रखने के लिये तथा उसे विरोधी तत्त्वों से मुक्त रखने के लिये एक तीसरी सङ्गीति की आवश्यकता समझी। सम्राट् अशोक के गुरु आयुष्मान 'मोग्गलिपुत्त तिस्स' के नेतृत्व में पाटलिपुत्र के 'अशोकाराम' नामक विहार में इस सङ्गीति की बैठक हुई। आयुष्मान 'तिस्स' ने अशुद्ध मतों का खण्डन करते हुए और मौलिक परम्परा से माय शुद्ध 'स्थविरवाद' नामक धर्म के स्वरूप का प्रतिपादन करते हुए 'कथावत्थु' नामक एक ग्रन्थ की रचना की, जिसे सङ्घ ने तीसरी सङ्गीति में बुद्ध वचन का ही गौरव प्रदान किया। आज भी यह 'तिपिटक-साहित्य' का एक अमूल्य ग्रन्थ माना जाता है। इस सङ्गीति के पश्चात् अशोक ने सुदूर देशों में प्रचार करने के निमित्त धर्मदूतों को भेजा।^४

१ चुल्लवग्ग, ग्यारहवाँ 'खण्डक'।

२ सुमङ्गलविलासिनी, निदान कथा।

३ चुल्लवग्ग, बारहवाँ 'खण्डक'।

४ महावस, पाँचवाँ अध्याय।

राजकुमार 'महिद' और राजकुमारी 'सङ्घमिता' ने गृह त्याग कर भिक्षु सङ्घ में प्रव्रज्या ग्रहण की। उन लोगो ने दक्षिण में सुदूर लङ्काद्वीप की यात्रा की और वहाँ वे धर्म की स्थापना करने में सफल हुये। आज तक बौद्ध 'पालि तिपिटक' की परम्परा लङ्का में अनुप्राणित हो रही है।^१

ईसा पूर्व २९ में राजा 'वट्टगामिनी अभय' के संरक्षण में एक चौथी सङ्गीति की बैठक हुई, जिसमें सम्पूर्ण 'तिपिटक' लिपिबद्ध कर लिया गया।^२ फिर स्थविरवाद की मायता के अनुसार बर्मा देश के माण्डले नामक नगर में १८७१ ई० में राजा मिण्डन के संरक्षण में पाचवी सङ्गीति का आयोजन हुआ, जिसमें सारे 'तिपिटक' का संशोधन और सम्पादन किया गया और उन्हें सङ्गमर की पट्टियों पर इस प्रकार उत्कीर्ण कर दिया गया^३ —

विनय	१११ पट्टियाँ
सुत्त	४१० पट्टियाँ
अभिधम्म	२०८ पट्टियाँ

लोग इस आवश्यकता का अनुभव कर रहे थे कि अब इस युग में आधुनिकतम यंत्रों पर 'तिपिटक' का सुन्दर से सुन्दर मुद्रित संस्करण प्रकाशित किया जाय। बर्मा में होने वाले 'छट्ट सङ्गायन' में इस अभाव की पूर्ति करने का निश्चय किया गया। राजधानी रगून से कुछ ही दूर सुन्दर निर्मित पाषाण गुहा में १७ मई, १९५४ को सङ्गायन की बैठक प्रारम्भ हुई। सप्ताह के विभिन्न देशों से आमन्त्रित ढाई सहस्र विद्वान भिक्षुओं ने सङ्गायन में भाग लिया। सङ्गायन द्वारा स्वीकृत मूल 'तिपिटक' वही अपने मुद्रणालय में मुद्रित कर लिया गया। १९५६ ई० की पच्चीस सौवी बुद्ध जयन्ती के दिन सङ्गायन की बैठक पूरी हुई।

लङ्का, बर्मा, थाईलैण्ड और कम्बोडिया आदि में राष्ट्रधर्म बौद्ध-स्थविरवाद है, जिसका सवमाय ग्रन्थ है — 'पालि तिपिटक'। उन देशों में उनकी अपनी-अपनी लिपियों में समय-समय पर 'तिपिटक' के सुन्दर से सुन्दर संस्करण प्रकाशित होते रहे हैं। लन्दन की 'पालि टेक्स्ट सोसायटी' ने भी 'तिपिटक' के अधिकांश का प्रकाशन रोमन लिपि में किया है। किंतु अभी तक भारतवर्ष की किसी लिपि में यह अमूल्य साहित्य उपलब्ध नहीं है।

१ महावस, वही।

२ महावस, अध्याय १०-२३।

३ बौद्धधर्म के २५०० वर्ष, १९५६, पृ० ३५।

इस अभाव की पूर्ति के उद्देश्य से केन्द्रीय तथा बिहार सरकार के संयुक्त प्रयत्न से सम्पूर्ण 'पालि तिपिटक' को देवनागरी लिपि में सम्पादित तथा मुद्रित करने की योजना स्वीकृत की गई। प्रायः चार-चार सौ पष्ठो वाले चालीस खण्डों में यह प्रकाशन समाप्त होगा। इसे पूर्ण करने का भार नालंदा के 'देवनागरी तिपिटक प्रकाशन विभाग' को सौंपा गया है। इस प्रकाशन का मुख्य उद्देश्य रोमन, सिंहली, बर्मी तथा स्यामी लिपियों में मुद्रित ग्रन्थों के आधार पर एक प्रामाणिक देवनागरी संस्करण उपस्थित करना है।

'तिपिटक' के ग्रन्थों का विभाजन किस प्रकार है, यह निम्न तालिका से प्रकट होगा —

तिपिटक		
विनयपिटक	सुत्तपिटक	अभिधम्मपिटक
१ महावग्ग	१ दीघनिकाय	१ धम्मसङ्गणि
२ चुल्लवग्ग	२ मज्झिमनिकाय	२ विमङ्ग
३ पाराजिक	३ संयुत्तनिकाय	३ धातुकथा
४ पाचिस्सिय	४ अङ्गुत्तरनिकाय	४ पुग्गलपञ्चास्ति
५ परिवार	५ खुद्दकनिकाय	५ कथावत्थु
	(१) खुद्दकपाठ	६ यमक
	(२) धम्मपद	७ पट्टान
	(३) उदान	
	(४) इतिवृत्तक	
	(५) सुत्तनिपात	
	(६) विमानवत्थु	
	(७) पैतवत्थु	
	(८) थेरगाथा	
	(९) थेरीगाथा	
	(१०) जातक	
	(११) निद्देस	
	(१२) पटिसम्भिमदासग्ग	
	(१३) अपदान	
	(१४) बुद्धवस	
	(१५) चरियापिटक	

२ प्रस्तुत ग्रन्थ

इस जिल्द मे सुत्त पिटक के खुद्क निकाय के इन चार ग्रन्थो का संग्रह है—विमानवत्थु पेतवत्थु, थेरगाथा और थेरीगाथा। चारो ग्रन्थ पूणत गाथा मे हैं। पालि गाथा के छन्दो का गवेषणापूण अध्ययन करने के लिये ये ग्रन्थ बडे महत्व के हैं। पुण्यकम के फलस्वरूप प्राणी को जिन दवी भूमियो की प्राप्ति होती है उनका वणन विमानवत्थु मे, और पाप कम के फलस्वरूप जो दुगतिया मिलती है उनका वणन पेतवत्थु मे है। अहत पद प्राप्त स्थविरो के मुह से निकली वाणी का संग्रह थेरगाथा मे और स्थविरियो के मुह से निकली वाणी का संग्रह थेरीगाथा मे ह।

विमानवत्थु मे दो भाग है—इत्थिविमान और पुरिसविमान। स्त्री की देवभूमियो का वणन इत्थिविमान मे और पुरुष की देवभूमियो का वणन पुरिसविमान मे हे। सारे ग्रन्थ मे शाली एक ही प्रकार की है। एक ऋद्धिशाली भिक्षु अमुक देव या देवी से प्रश्न करता हे कि तुम्हे यह सुख और गारव कमे प्राप्त हुआ। उत्तर मे वह उल्लेख करता हे कि उसने अमुक पुण्य कम किये थे, जिनके फलस्वरूप उसे वह प्राप्त हुआ।

इसके विपरीत, पतवत्थु मे उन स्त्री और पुरुषो के पापकम दिखाये गये हैं जिनके कारण उहे नाना प्रकार की प्रत योनिया प्राप्त हुई और भीषण यातनाये सहनी पडी। इसमे भी, कोई ऋद्धिशाली भिक्षु किसी प्रेत या प्रती को देख कर प्रश्न पूछता है और उससे उत्तर ग्रहण करता है।

बौद्ध साहित्य मे स्वर्ग और नरक की पौराणिक कल्पनाओ के अध्ययन करने के लिये विमानवत्थु और पतवत्थु अत्यन्त प्रामाणिक ग्रन्थ है।

थेरगाथा मे इक्कीस 'निपात' (संग्रह) है। जिन स्थविरो की वाणी मे एक एक गाथा हे उनका संग्रह 'एकक निपात' मे जिन स्थविरो की वाणी मे साठ गाथाये हे उनका संग्रह 'सट्ठि निपात' मे है। गाथाये बडी प्रेरणा से भरी है। सभी का बल इसी बात पर है कि ससार दुःख पूण ह, इससे विरक्त हो विमुक्ति का लाभ करना मनुष्य का परम लक्ष्य है।

थेरगाथा के समान ही, थेरीगाथा मे एकक निपात आदि सोलह निपात है, जिनमे भिक्षुणी-सङ्घ की अहत पद प्राप्त स्थविरियो की वाणी का संग्रह है। तत्कालीन भारतवर्ष मे स्त्रियो का सामाजिक जीवन कसा था उन पर बुद्ध के उपदेश का क्या प्रभाव पडा और आध्यात्मिक उन्नति के किस उच्च स्तर का उहोने प्राप्त कर लिया था आदि महत्वपूर्ण बाता का अध्ययन करने के लिये थेरीगाथा अत्यन्त मौलिक प्रामाणिक प्राचीन ग्रन्थ हे।

३ प्रस्तुत संस्करण

प्रस्तुत ग्रन्थ का संस्करण निम्नांकित ग्रन्थो के पाठों के आधार पर तयार किया गया हे —

वर्मी-संस्करण — छट्ट सगायन प्रकाशन, १९५६

स्यामी-संस्करण — महामकुट राजविद्यालय प्रकाशन १९२६

मिहली संस्करण — श्री प्रमानन्द शेर द्वारा सम्पादित १९३०

गेमन संस्करण —

(क) विमानवत्थु—श्री एडमंड रोलण्ड गुणरतन द्वारा सम्पादित, पालि टेक्स्ट सोसाइटी प्रकाशन, १८८६

(ख) पेतवत्थु—प्रो० मिनयेफ द्वारा सम्पादित, पालि टेक्स्ट सोसाइटी प्रकाशन १८८८

(ग) थेरगाथा

तथा

(घ) येरीगाथा—श्री हरमेन ओल्डेनबग तथा श्री आर० पिशेल द्वारा सम्पादित पालि टेक्स्ट सोसाइटी प्रकाशन, १८८३

स्थविरवाद परम्परा के चुने हुये प्रतिनिधियों के अंतर्राष्ट्रीय सङ्घ के सोत्साह सम्मिलित प्रयत्न से तयार किये गये 'छट्ठ-सगायन-संस्करण' को हमने अपनी पहली पाण्डुलिपि तयार करने के लिये आधार स्वरूप ग्रहण किया है।

(क) पाठभेद-निर्धारण

पाठभेद-निर्धारण में शब्द की निरुक्ति तथा व्युत्पत्ति का विचार करने के साथ ही इस बात का भी ध्यान रखा गया है कि ऐतिहासिक दृष्टि से किन रूपों का अत्यधिक प्रचलन रहा है। दोनों दृष्टियों से सिद्ध यदि एक शब्द के एकाधिक रूप हुये हैं तो हमने एक को मूल पाठ के साथ और दूसरे को पृष्ठ के नीचे दी गई टिप्पणी में दे दिया है। यहाँ एक के ग्रहण करने का यह अर्थ नहीं है कि हमने दूसरे रूप का बहिष्कार किया है।

(ख) साकेतिक

अध टिप्पणी में प्रयुक्त रो०, सी०, स्या०, तथा म० सकेत क्रमशः रोमन सिंहली स्यामी तथा मरम्म (बर्मी) संस्करणों के लिये प्रयुक्त हुये हैं।

पृष्ठ के पार्श्व में प्रयुक्त R और B सकेत क्रम से रोमन और बर्मी संस्करणों का बोध कराते हैं। इन सकेतों के साथ दी हुई सरया से यह सूचित होता है कि उन संस्करणों के उस पृष्ठ का प्रारम्भ उसी पक्ति से होता है।

(ग) पृष्ठोपरि कोण में प्रयुक्त सकेत

विमानवत्थु में—युग्म-सरयक पृष्ठों में प्रयुक्त सकेत प्रारम्भ के विमान, वत्थु तथा गाथा का और अयुग्म सख्यक पृष्ठों में अन्त का द्योतन करते हैं।

पेतवत्थु में—युग्म-सख्यक पृष्ठों में प्रयुक्त सकेत प्रारम्भ के पेत, वत्थु तथा गाथा का और अयुग्म सख्यक पृष्ठों में अन्त का द्योतन करते हैं।

थेरगाथा में—युग्म-सख्यक पृष्ठों में प्रयुक्त सकेत प्रारम्भ के निपात, थेर तथा गाथा का और अयुग्म सरयक पृष्ठों में अन्त का द्योतन करते हैं।

थेरीगाथा में—युग्म-सरयक पृष्ठों में प्रयुक्त सकेत प्रारम्भ के निपात, थेरी तथा गाथा का और अयुग्म सरयक पृष्ठों में अन्त का द्योतन करते हैं।

×

×

×

(७)

इस ग्रन्थ की पाण्डुलिपि को योग्यता से तैयार करने और अवधि के भीतर छपाई पूरा कर देने का श्रेय हमारे विद्वान सम्पादक श्री लक्ष्मीनारायण तिवारी, एम० ए० तथा उनकी मण्डली को है।

वाराणसी
१०-८-५९

भिक्षु जगदीश काश्यप
•

THE PĀLI ALPHABET IN DEVANĀGARĪ AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

अ a आ ā इ i ई ī उ u ऊ ū ए e ओ o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅa
च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
ट ta	ठ tha	ड da	ढ dha	ण ṇa
त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma
य ya	र ra	ल la	व va	स sa
		ह ha	ळ la	अ am

VOWELS IN COMBINATION

क ka	का kā	कि ki	की ki	कु ku	कू kū	के ke	को ko
ख kha	खा khā	खि khi	खी khi	खु khu	खू khū	खे khe	खो kho

CONJUNCT-CONSONANTS

क्क kka	ञ्च ŋca	द्व dva	म्ब mba
क्ख kkha	ञ्छ ŋcha	ध्य dhya	म्भ mbha
क्य kya	ञ्ज ŋja	ध्व dhva	म्म mma
क्रि kri	ञ्ज् ञ्झ ŋjha	न्त nta	म्य mya
क्ल kla	ट्ट tta	न्त्व ntva	म्ह mha
क्व kva	ट्ठ ttha	न्थ ntha	य्य yya
ख्य khya	ड्ड dda	न्द nda	य्ह yha
ख्व khva	ड्ढ ddha	न्द्र ndra	ल्ल lla
गग gga	ण्ट nta	न्ध ndha	ल्य lya
गघ gggha	ण्ठ ntha	न्न nna	ल्ह lha
ग्य gya	ण्ड nda	न्य nya	व्ह vha
ग्र gra	ण्ण nna	ह्हा nha	स्त sta
ङ्क nka	ण्ह nha	प्प ppa	स्त्र stra
ङ्ख nkha	त्त tta	प्फ ppha	स्न sna
ङ्ग nga	त्थ ttha	प्य pya	स्य sya
ङ्घ nggha	त्व tva	प्ल pla	स्स ssa
ञ्च cca	त्य tyā	ब्ब bba	स्म sma
ञ्छ ccha	त्र tra	ब्भ bbha	स्व sva
ञ्ज jja	द्द dda	व्य bya	ह्म hma
ञ्ज्, ञ्झ jjha	द्ध ddha	ब्र bra	ह्व hva
ञ्ज् ŋjha	द्य dya	म्प mpa	ल्ल्ह lha
ञ्ह ŋha	द्र dra	म्फ mpha	

$\bar{r}=\bar{a},$	$\bar{f}=1,$	$\bar{r}=1,$	$\bar{u}=u,$	$\bar{u}=\bar{u},$	$\bar{e}=e,$	$\bar{r}=o$
१	२	३	४	५, ५	६	७
1	2	3	4	5	6	7

सूची

१. विमानवत्थु

	पिढुङ्का		पिढुङ्का
१ इत्थिविमान	३	२१ चण्डालिविमानवत्थु	२७
१ पठमपीठविमानवत्थु	३	२२ भट्ठित्थिविमानवत्थु	२८
२ दुतियपीठविमानवत्थु	४	२३ सोणदिन्नाविमानवत्थु	२९
३ ततियपीठविमानवत्थु	५	२४ उपोसथाविमानवत्थु	३०
४ चतुत्थपीठविमानवत्थु	६	२५ निद्दाविमानवत्थु	३२
५ कुञ्जरविमानवत्थु	७	२६ सुनिद्दाविमानवत्थु	३३
६ पठमनावाविमानवत्थु	८	२७ पठमभिव्खादायिकाविमान-	
७ दुतियनावाविमानवत्थु	९	वत्थु	३३
८ ततियनावाविमानवत्थु	११	२८ दुतियभिव्खादायिकाविमान-	
९ दीपविमानवत्थु	१२	वत्थु	३४
१० तिलदक्खिणविमानवत्थु	१३	तस्सुद्दान	३४
११ पठमपतिब्बताविमानवत्थु	१४	२९ उल्लारविमानवत्थु	३५
१२ दुतियपतिब्बताविमानवत्थु	१५	३० उच्छुदायिकाविमानवत्थु	३६
१३ पठमसुणिसाविमानवत्थु	१६	३१ पल्लङ्कविमानवत्थु	३८
१४ दुतियसुणिसाविमानवत्थु	१७	३२ लताविमानवत्थु	३९
१५ उत्तराविमानवत्थु	१८	३३ गुत्तिलविमानवत्थु	४१
१६ सिरिमाविमानवत्थु	२०	(१) वत्थुत्तमदायिकाविमान-	
१७ केसकारीविमानवत्थु	२२	वत्थु	४१
तस्सुद्दान	२३	(२) पुप्फुत्तमदायिकाविमान-	
१८ दासिविमानवत्थु	२३	वत्थु	४२
१९ लखुमाविमानवत्थु	२५	(३) गन्धुत्तमदायिकाविमान	
२० आचामदायिकाविमानवत्थु	२६	वत्थु	४३

विमानवत्थु

	पिटुङ्का
(४) फलुत्तमदायिकाविमान-	
वत्थु	४३
(५) रसुत्तमदायिकाविमान-	
वत्थु	४४
(६) गधपञ्चङ्गुलिक-	
दायिकाविमानवत्थु	४४
(७) एकूपोसथविमानवत्थु	४५
(८) उदकदायिकाविमान-	
वत्थु	४५
(९) उपट्टानविमानवत्थु	४६
(१०) अपरकम्मकारिणीविमान-	
वत्थु	४६
(११) खीरोदनदायिकाविमान-	
वत्थु	४७
(१२) फाणितदायिकाविमान-	
वत्थु	४७
(१३) उच्छुखण्डिकदायिका-	
वत्थु	४८
(१४) तिम्वरुसकदायिका-	
विमानवत्थु	४८
(१५) कक्कारिकदायिका-	
विमानवत्थु	४८
(१६) एळालुकदायिकाविमान-	
वत्थु	४८
(१७) वल्लिफलदायिकाविमान-	
वत्थु	४८
(१८) फारसकदायिकाविमान-	
वत्थु	४८
(१९) हत्थप्पतापकदायिका-	
विमानवत्थु	४९
(२०) साकमुट्टिदायिकाविमान-	
वत्थु	४९
(२१) पुप्फकमुट्टिदायिका-	
विमानवत्थु	४९

	पिटुङ्का
(२२) मूलकदायिकाविमान-	
वत्थु	४९
(२३) निम्बमुट्टिदायिका-	
विमानवत्थु	४९
(२४) अम्बकञ्जिकदायिका-	
विमानवत्थु	४९
(२५) दोणिनिम्मज्जनिदायिका-	
विमानवत्थु	४९
(२६) कायबन्धनदायिका-	
विमानवत्थु	५०
(२७) असबद्धकदायिका-	
विमानवत्थु	५०
(२८) आयोगपट्टदायिका	
विमानवत्थु	५०
(२९) विधूपनदायिकाविमान-	
वत्थु	५०
(३०) तालवण्टदायिकाविमान-	
वत्थु	५०
(३१) मोरहत्थदायिकाविमान-	
वत्थु	५०
(३२) छत्तदायिकाविमान-	
वत्थु	५०
(३३) उपाहनदायिकाविमान-	
वत्थु	५१
(३४) पूवदायिकाविमानवत्थु	५१
(३५) मोदकदायिकाविमान-	
वत्थु	५१
(३६) सक्खलिकदायिकाविमान-	
वत्थु	५१
३४ दहल्लविमानवत्थु	५२
३५ पेसवतीविमानवत्थु	५४
३६ मल्लिकाविमानवत्थु	५६
३७ विसालक्खविमानवत्थु	५७

	पिढङ्का		पिढङ्का
३८ पारिच्छत्तकविमानवत्थु	५९	१२ ततियनागविमानवत्थु	९०
तस्सुद्धान	६०	१३ चूळरथविमानवत्थु	९१
३९ मञ्जिद्वकविमानवत्थु	६०	१४ महारथविमानवत्थु	९४
४० पभस्सरविमानवत्थु	६१	तस्सुद्धान	१००
४१ नागविमानवत्थु	६१	१५ पठमअगारियविमान-	
४२ अलोमविमानवत्थु	६३	वत्थु	१००
४३ कञ्जिकदायिकाविमान-		१६ दुतियअगारियविमान-	
वत्थु	६३	वत्थु	१०१
४४ विहारविमानवत्थु	६४	१७ फलदायकविमानवत्थु	१०१
४५ चतुरित्थिविमानवत्थु	६७	१८ पठमउपस्सयदायक-	
४६ अम्बविमानवत्थु	६९	विमानवत्थु	१०२
४७ पीतविमानवत्थु	७०	१९ दुतियउपस्सयदायक-	
४८ उच्छुविमानवत्थु	७१	विमानवत्थु	१०३
४९ वन्दनविमानवत्थु	७३	२० भिक्खादायकविमान-	
५० रज्जुमालाविमानवत्थु	७४	वत्थु	१०३
तस्सुद्धान	७६	२१ यवपालकविमानवत्थु	१०४
		२२ पठमकुण्डलीविमान-	
२ पुरिसविमान	७७	वत्थु	१०४
१ मण्डूकदेवपुत्तविमानवत्थु	७७	२३ दुतियकुण्डलीविमान-	
२ रेवतीविमानवत्थु	७७	वत्थु	१०५
३ छत्तमाणवकविमानवत्थु	८०	२४ पायासिविमानवत्थु	१०६
४ कक्कटकरसदायकविमान-		तस्सुद्धान	१०७
वत्थु	८४	२५ चित्तलताविमानवत्थु	१०७
५ द्वारपालविमानवत्थु	८५	२६ नन्दनविमानवत्थु	१०८
६ पठमकरणीयविमानवत्थु	८६	२७ मणिथूणविमानवत्थु	१०९
७ दुतियकरणीयविमानवत्थु	८७	२८ सुवण्णविमानवत्थु	११०
८ पठमसूचिविमानवत्थु	८७	२९ अम्बविमानवत्थु	१११
९ दुतियसूचिविमानवत्थु	८८	३० गोपालविमानवत्थु	११२
१० पठमनागविमानवत्थु	८९	३१ कत्थकविमानवत्थु	११४
११ दुतियनागविमानवत्थु	९०	३२ अनेकवण्णविमानवत्थु	११६

३३	मट्टकुण्डलीविमानवत्थु	पिट्ठङ्का ११८	३५	सुनिक्खित्तविमानवत्थु	पिट्ठङ्का १२९
३४	सेरीसकविमानवत्थु	१२१		तस्सुद्धान	१३१

२. पेतवत्थु

१	खेत्तूपमपेतवत्थु	पिट्ठङ्का १३५	२३	सुत्तपेतवत्थु	पिट्ठङ्का १७०
२	सूकरमुखपेतवत्थु	१३५	२४	कण्णमुण्डपेतवत्थु	१७१
३	पूतिमुखपेतवत्थु	१३६	२५	उब्बरिपेनवत्थु	१७३
४	पिट्ठधीतलिकपेतवत्थु	१३६		तस्सुद्धान	१७५
५	तिरोकुट्टपेतवत्थु	१३७	२६	अभिज्जमानपेतवत्थु	१७५
६	पञ्चपुत्तखादपेतवत्थु	१३८	२७	साणवासीथेरपेतवत्थु	१७७
७	सत्तपुत्तखादपेतवत्थु	१३९	२८	रथकारपेतवत्थु	१८०
८	गोणपेतवत्थु	१३९	२९	भुसपेतवत्थु	१८२
९	महापेसकारपेतवत्थु	१४०	३०	कुमारपेतवत्थु	१८३
१०	खल्लाटियपेतवत्थु	१४१	३१	सेरिणीपेतवत्थु	१८४
११	नागपेतवत्थु	१४२	३२	मिगलुद्दकपेतवत्थु	१८६
१२	उरमपेतवत्थु	१४४	३३	दुतियमिगलुद्दकपेतवत्थु	१८७
	तस्सुद्धान	१४५	३४	कूटविनिच्छयिकपेतवत्थु	१८८
१३	ससारमोचकपेतवत्थु	१४६	३५	धातुविवण्णपेतवत्थु	१८९
१४	सारिपुत्तथेरमातुपेति- वत्थु	१४८		तस्सुद्धान	१९०
१५	मत्तापेतवत्थु	१४९	३६	अम्बसक्करपेतवत्थु	१९०
१६	नन्दापेतवत्थु	१५२	३७	सेरीसकपेतवत्थु	२०४
१७	मट्टकुण्डलीपेतवत्थु	१५४	३८	नन्दकपेतवत्थु	२१२
१८	कण्हपेतवत्थु	१५७	३९	रेवतीपेतवत्थु	२१७
१९	धनपालसेट्ठिपेतवत्थु	१५९	४०	उच्छुपेतवत्थु	२२०
२०	चूळसेट्ठिपेतवत्थु	१६०	४१	कुमारपेतवत्थु	२२२
२१	अङ्कुरपेतवत्थु	१६२	४२	राजपुत्तपेतवत्थु	२२३
२२	उत्तरमातुपेतवत्थु	१६२	४३	गूथखादकपेतवत्थु	२२४

	पिटुङ्का		पिटुङ्का
४४ गृथखादकपेतवत्थु	२२४	४९ भोगसहरपेतवत्थु	२२८
४५ गणपेतवत्थु	२२५	५० सेट्टिपुत्तपेतवत्थु	२२८
४६ पाटलिपुत्तपेतवत्थु	२२६	५१ सट्टिकूटपेतवत्थु	२२८
४७ अम्बवनपेतवत्थु	२२७	तस्सुद्धान	२२९
४८ अक्खरुक्खपेतवत्थु	२२७	अथ वग्गुद्धान	२२९

३. थेरगाथा

	पिटुङ्का		पिटुङ्का
निदानगाथा	२३३	१८ सिङ्गालपितुत्थेरगाथा	२३८
१ एककनिपातो	२३४	१९ कुलत्थेरगाथा	२३८
१ सुभूतिथेरगाथा	२३४	२० अजितत्थेरगाथा	२३८
२ महाकोट्टिकत्थेरगाथा	२३४	तस्सुद्धान	२३९
३ कङ्खारेवतत्थेरगाथा	२३४	२१ निग्रोधत्थेरगाथा	२३९
४ पुण्णत्थेरगाथा	२३४	२२ चित्तकत्थेरगाथा	२३९
५ दम्बत्थेरगाथा	२३५	२३ गोसालत्थेरगाथा	२३९
६ सीतवनियत्थेरगाथा	२३५	२४ सुगन्धत्थेरगाथा	२३९
७ भल्लियत्थेरगाथा	२३५	२५ नन्दियत्थेरगाथा	२४०
८ वीरत्थेरगाथा	२३५	२६ अभयत्थेरगाथा	२४०
९ पिलिन्दवच्छत्थेरगाथा	२३६	२७ लोमसकङ्गियत्थेरगाथा	२४०
१० पुण्णमासत्थेरगाथा	२३६	२८ जम्बुगामिकपुत्तत्थेर-	
तस्सुद्धान	२३६	गाथा	२४०
११ चूलवच्छत्थेरगाथा	२३६	२९ हारितत्थेरगाथा	२४०
१२ महावच्छत्थेरगाथा	२३६	३० उत्तियत्थेरगाथा	२४१
१३ वनवच्छत्थेरगाथा	२३७	तस्सुद्धान	२४१
१४ वनवच्छत्थेरसामणेर-		३१ गह्वरतीरियत्थेरगाथा	२४१
गाथा	२३७	३२ सुप्पियत्थेरगाथा	२४१
१५ कुण्डधानत्थेरगाथा	२३७	३३ सोपाकत्थेरगाथा	२४१
१६ बेलट्टसीसत्थेरगाथा	२३७	३४ पोसियत्थेरगाथा	२४२
१७ दासकत्थेरगाथा	२३८	३५ सामञ्जकानित्थेरगाथा	२४२

	पिड्डङ्का		पिड्डङ्का
३६ कुमापुत्तथेरगाथा	२४२	६१ वप्पथेरगाथा	२४८
३७ कुमापुत्तसहायकथेरगाथा	२४२	६२ वज्जिपुत्तथेरगाथा	२४९
३८ गवम्पतित्थेरगाथा	२४३	६३ पक्खत्थेरगाथा	२४९
३९ तिस्सत्थेरगाथा	२४३	६४ विमलकोण्डञ्चत्थेरगाथा	२४९
४० वड्डमानत्थेरगाथा	२४३	६५ उक्खेपकतवच्छत्थेरगाथा	२४९
तस्सुद्धान	२४३	६६ मोघियत्थेरगाथा	२४९
४१ सिरिवड्डत्थेरगाथा	२४३	६७ एकधम्मसवनीयत्थेरगाथा	२५०
४२ खदिरवनियत्थेरगाथा	२४४	६८ एकुदानियत्थेरगाथा	२५०
४३ सुमङ्गलत्थेरगाथा	२४४	६९ छन्नत्थेरगाथा	२५०
४४ सानुत्थेरगाथा	२४४	७० पुण्णत्थेरगाथा	२५०
४५ रमणीयविहारित्थेरगाथा	२४४	तस्सुद्धान	२५०
४६ समिद्धित्थेरगाथा	२४५	७१ वच्छपालत्थेरगाथा	२५१
४७ उज्जयत्थेरगाथा	२४५	७२ आनुमत्थेरगाथा	२५१
४८ सञ्जयत्थेरगाथा	२४५	७३ भाणवत्थेरगाथा	२५१
४९ रामण्ययकत्थेरगाथा	२४५	७४ सुयामनत्थेरगाथा	२५१
५० विमलत्थेरगाथा	२४५	७५ सुसारदत्थेरगाथा	२५२
तस्सुद्धान	२४६	७६ पियञ्जहत्थेरगाथा	२५२
५१ गोधिकत्थेरगाथा	२४६	७७ हत्थारोहपुत्तत्थेरगाथा	२५२
५२ सुबाहुत्थेरगाथा	२४६	७८ मेण्डसिरत्थेरगाथा	२५२
५३ वल्लियत्थेरगाथा	२४६	७९ रक्खित्तत्थेरगाथा	२५२
५४ उत्तियत्थेरगाथा	२४७	८० उग्गत्थेरगाथा	२५३
५५ अञ्जनवनियत्थेरगाथा	२४७	तस्सुद्धान	२५५
५६ कुटिविहारित्थेरगाथा	२४७	८१ समितिगुत्तत्थेरगाथा	२५३
५७ दुत्तियकुटिविहारित्थेरगाथा	२४७	८२ कस्सपत्थेरगाथा	२५३
५८ रमणीयकुटिकत्थेरगाथा	२४८	८३ सीहत्थेरगाथा	२५३
५९ कोसलविहारित्थेरगाथा	२४८	८४ नीतत्थेरगाथा	२५३
६० सीवलित्थेरगाथा	२४८	८५ सुनागत्थेरगाथा	२५४
तस्सुद्धान	२४८	८६ नागितत्थेरगाथा	२५४
		८७ पविट्ठत्थेरगाथा	२५४

	पिठुङ्गा		पिठुङ्गा
८८ अज्जुनत्थेरगाथा	२५४	११४ अधिमुत्तत्थेरगाथा	२६०
८९ पठमदेवसभत्थेरगाथा	२५४	११५ महानामत्थेरगाथा	२६०
९० सामिदत्तत्थेरगाथा	२५५	११६ पारापरित्थेरगाथा	२६१
तस्सुद्धान	२५५	११७ यसत्थेरगाथा	२६१
९१ परिपुण्णकत्थेरगाथा	२५५	११८ किमिलत्थेरगाथा	२६१
९२ विजयत्थेरगाथा	२५५	११९ वज्जिपुत्तत्थेरगाथा	२६१
९३ एरकत्थेरगाथा	२५५	१२० इसिदत्तत्थेरगाथा	२६१
९४ मेत्तजित्थेरगाथा	२५६	तस्सुद्धान	२६२
९५ चक्खुपालत्थेरगाथा	२५६	तन्नुद्धान	२६२
९६ खण्डसुमनत्थेरगाथा	२५६	२ दुक्कनिपातो	२६२
९७ तिस्सत्थेरगाथा	२५६	१ उत्तरत्थेरगाथा	२६३
९८ अभयत्थेरगाथा	२५६	२ पिण्डोलभागद्वाजत्थेर-	
९९ उत्तियत्थेरगाथा	२५७	गाथा	२६३
१०० दुतियदेवसभत्थेरगाथा	२५७	३ वल्लियत्थेरगाथा	२६३
तस्सुद्धान	२५७	४ गङ्गातीरियत्थेरगाथा	२६४
१०१ बेलट्टानिकत्थेरगाथा	२५७	५ अजिनत्थेरगाथा	२६४
१०२ सेतुच्छत्थेरगाथा	२५७	६ मेळजिनत्थेरगाथा	२६४
१०३ बन्धुरत्थेरगाथा	२५८	७ राधत्थेरगाथा	२६४
१०४ खित्तत्थेरगाथा	२५८	८ सुराधत्थेरगाथा	२६५
१०५ मलितवम्भत्थेरगाथा	२५८	९ गोतमत्थेरगाथा	२६५
१०६ सुहेमन्तत्थेरगाथा	२५८	१० वसभत्थेरगाथा	२६५
१०७ धम्मसवत्थेरगाथा	२५८	तस्सुद्धान	२६५
१०८ धम्मसवपितुत्थेरगाथा	२५९	११ महाचुन्दत्थेरगाथा	२६६
१०९ सङ्घरक्खित्तत्थेरगाथा	२५९	१२ जोतिदासत्थेरगाथा	२६६
११० उसभत्थेरगाथा	२५९	१३ हेरञ्जकानित्थेरगाथा	२६६
तस्सुद्धान	२५९	१४ सोममित्तत्थेरगाथा	२६७
१११ जेन्तत्थेरगाथा	२६०	१५ सब्बमित्तत्थेरगाथा	२६७
११२ वच्छगोत्तत्थेरगाथा	२६०	१६ महाकालत्थेरगाथा	२६७
११३ वनवच्छत्थेरगाथा	२६०	१७ तिस्सत्थेरगाथा	२६८
खु० २-ब			

	पिठुङ्का		पिठुङ्का
१८ किमिलत्थेरगाथा	२६८	४३ ब्रह्मालित्थेरगाथा	२७६
१९ नन्दत्थेरगाथा	२६८	४४ मोघराजत्थेरगाथा २	२७७
२० सिरिमत्थेरगाथा	२६९	४५ विसाखपञ्चालपुत्तत्थेर-	
तस्सुद्धान	२६९	गाथा	२७७
२१ उत्तरत्थेरगाथा	२६९	४६ चूळकत्थेरगाथा	२७७
२२ भद्दजित्थेरगाथा	२६९	४७ अनूपमत्थेरगाथा	२७७
२३ सोभितत्थेरगाथा	२६९	४८ वज्जितत्थेरगाथा	२७८
२४ वल्लियत्थेरगाथा	२७०	४९ सन्धितत्थेरगाथा	२७८
२५ वीतसोकत्थेरगाथा	२७०	तस्सुद्धान	२७८
२६ पुण्णमासत्थेरगाथा	२७०	तत्तुद्धान	२७८
२७ नन्दकत्थेरगाथा	२७१		
२८ भरतत्थेरगाथा	२७१	३ तिकनिपातो	२७९
२९ भारद्वाजत्थेरगाथा	२७१	१ अङ्गणिकभारद्वाजत्थेर-	
३० कण्हदिन्नत्थेरगाथा	२७१	गाथा	२७९
तस्सुद्धान	२७२	२ पच्चयत्थेरगाथा	२७९
३१ मिगसिरत्थेरगाथा	२७२	३ बाकुलत्थेरगाथा	२७९
३२ सिवकत्थेरगाथा	२७२	४ धनियत्थेरगाथा	२८०
३३ उपवानत्थेरगाथा	२७२	५ मातङ्गपुत्तत्थेरगाथा	२८०
३४ इसिदिन्नत्थेरगाथा	२७३	६ खुज्जसोभितत्थेरगाथा	२८०
३५ सम्बुलकच्चानत्थेर-		७ वारणत्थेरगाथा	२८१
गाथा	२७३	८ वस्सिकत्थेरगाथा	२८०
३६ नितकत्थेरगाथा	२७४	९ यसोजत्थेरगाथा	२८२
३७ सोणपोटिरियत्थेरगाथा	२७४	१० साटिमत्तियत्थेरगाथा	२८२
३८ निसम्भत्थेरगाथा	२७४	११ उपालित्थेरगाथा	२८२
३९ उसम्भत्थेरगाथा	२७४	१२ उत्तरपालत्थेरगाथा	२८३
४० कप्पटकुरत्थेरगाथा	२७५	१३ अभिभूतत्थेरगाथा	२८३
तस्सुद्धान	२७५	१४ गोतमत्थेरगाथा	२८३
४१ कुमारकस्सपत्थेरगाथा	२७५	१५ हारितत्थेरगाथा	२८४
४२ धम्मपालत्थेरगाथा	२७६	१६ विमलत्थेरगाथा	२८४
		तत्तुद्धान	२८५

चतुर्वकनिपातो	पिड्डा	छवकनिपातो	पिड्डा
४ चतुर्वकनिपातो	२८६	६ छवकनिपातो	३००
१ नागसमालत्थेरगाथा	२८६	१ उरुवेळकस्सपत्थेरगाथा	३००
२ भगुत्थेरगाथा	२८६	२ तेकिच्छकारित्थेरगाथा	३००
३ सभियत्थेरगाथा	२८७	३ महानागत्थेरगाथा	३०१
४ नन्दकत्थेरगाथा	२८७	४ कुल्लत्थेरगाथा	३०२
५ जम्बुकत्थेरगाथा	२८७	५ मालुक्यपुत्तत्थेरगाथा	३०२
६ सेनकत्थेरगाथा	२८८	६ सप्पदासत्थेरगाथा	३०३
७ सम्भूतत्थेरगाथा	२८८	७ कातियानत्थेरगाथा	३०३
८ राहुलत्थेरगाथा	२८९	८ मिगजालत्थेरगाथा	३०४
९ चन्दनत्थेरगाथा	२८९	९ पुरोहितपुत्तजेन्तत्थेर-	
१० धम्मिकत्थेरगाथा	२९०	गाथा	३०५
११ सप्पकत्थेरगाथा	२९०	१० सुमनत्थेरगाथा	३०६
१२ मुदितत्थेरगाथा	२९१	११ न्हातकमुनित्थेरगाथा	३०६
तत्रुद्दान	२९१	१२ ब्रह्मदत्तत्थेरगाथा	३०७
५ पञ्चकनिपातो	२९२	१३ सिरिमण्डत्थेरगाथा	३०७
१ राजदत्तत्थेरगाथा	२९२	१४ सब्बकामित्थेरगाथा	३०८
२ सुभूतत्थेरगाथा	२९२	तत्रुद्दान	३०९
३ गिरिमानन्दत्थेरगाथा	२९३	७ सत्तकनिपातो	३१०
४ सुमनत्थेरगाथा	२९३	१ सुन्दरसमुद्दत्थेरगाथा	३१०
५ वड्डुत्थेरगाथा	२९४	२ लकुण्डकभट्टियत्थेरगाथा	३११
६ नदीकस्सपत्थेरगाथा	२९५	३ भट्टत्थेरगाथा	३११
७ गयाकस्सपत्थेरगाथा	२९५	४ सोपाकत्थेरगाथा	३१२
८ वक्कलित्थेरगाथा	२९६	५ सरभङ्गत्थेरगाथा	३१३
९ विजितसेनत्थेरगाथा	२९६	तत्रुद्दान	३१३
१० यसदत्तत्थेरगाथा	२९७	८ अट्टकनिपातो	३१४
११ सोणकुटिकण्णत्थेर-		१ महाकच्चायनत्थेरगाथा	३१४
गाथा	२९७	२ सिरिमित्तत्थेरगाथा	३१५
१२ कोसियत्थेरगाथा	२९८	३ महापन्थकत्थेरगाथा	३१५
तत्रुद्दान	२९९	तत्रुद्दान	३१६

	पिड्डङ्का		पिड्डङ्का
९ नवकनिपातो	३१७	२ गोदत्तथेरगाथा	३३५
१ भूतथेरगाथा	३१७	तत्रुद्दान	३३६
तत्रुद्दान	३१८	१५ सोळसकनिपातो	३३७
१० दसकनिपातो	३१९	१ अञ्जासिकोण्डञ्जथेर-	
१ काळुदायित्थेरगाथा	३२०	गाथा	३३७
२ एकविहारियत्थेरगाथा	३२०	२ उदायित्थेरगाथा	३३८
३ महाकप्पिनत्थेरगाथा	३२१	तत्रुद्दान	३३९
४ चूळपन्थकत्थेरगाथा	३२२	१६ वीसतिनिपातो	३४०
५ कप्पत्थेरगाथा	३२३	१ अधिमुत्तत्थेरगाथा	३४०
६ वज्जन्तपुत्तउपसेनत्थेर-		२ पारापरियत्थेरगाथा	३४२
गाथा	३२४	३ तेलकानित्थेरगाथा	३४४
७ अपरगोतमत्थेरगाथा	३२५	४ रट्टपालत्थेरगाथा	३४६
तत्रुद्दान	३२६	५ मालुक्कपुत्तत्थेरगाथा	३४९
११ एकादसनिपातो	३२७	६ सेलत्थेरगाथा	३५१
१ सङ्किच्चत्थेरगाथा	३२७	७ काळिगोधापुत्तभद्दियत्थेर-	
तत्रुद्दान	३२८	गाथा	३५३
१२ द्वादसकनिपातो	३२९	८ अङ्गुलिमालत्थेरगाथा	३५५
१ सीलवत्थेरगाथा	३२९	९ अनुसुद्धत्थेरगाथा	३५७
२ सुनीतत्थेरगाथा	३३०	१० पारापरियत्थेरगाथा	३६०
तत्रुद्दान	३३१	तत्रुद्दान	३६२
१३ तेरसनिपातो	३३२	१७ तिसनिपातो	३६३
१ सोणकोळिविसत्थेरगाथा	३३२	१ फुस्सत्थेरगाथा	३६३
तत्रुद्दान	३३३	२ सारिपुत्तत्थेरगाथा	३६५
१४ चुद्दसकनिपातो	३३४	३ आनन्दत्थेरगाथा	३६९
१ खदिरवनियरेवत्थेर-		तत्रुद्दान	३६९
गाथा	३३४	१८ चत्तालीसनिपातो	३७२
		१ महाकस्सपत्थेरगाथा	३७२
		तत्रुद्दान	३७५

	पिढुङ्का		पिढुङ्का
१९ पञ्जासनिपातो	३७६	तत्रुद्दान	३९१
१ तालपुटथेरगाथा	३७६	२१ महानिपातो	३९२
तत्रुद्दान	३८४	१ वज्जीसथेरगाथा	३९२
२० सद्विनिपातो	३८५	तत्रुद्दान	३९९
१ महामोग्गल्लानत्थेर-		तत्रुद्दान	३९९
गाथा	३८५		

४. थेरीगाथा

	पिढुङ्का		पिढुङ्का
१ एककनिपातो	४०३	१७ धम्मथेरीगाथा	४०६
१ अञ्जतराथेरीगाथा	४०३	१८ सङ्घाथेरीगाथा	४०६
२ मुत्ताथेरीगाथा	४०३	२ दुकनिपातो	४०७
३ पुण्णाथेरीगाथा	४०३	१ अभिरूपनन्दाथेरीगाथा	४०७
४ तिस्साथेरीगाथा	४०४	२ जेन्ताथेरीगाथा	४०७
५ अञ्जतरातिस्साथेरी-		३ सुमङ्गलमाताथेरीगाथा	४०७
गाथा	४०४	४ अङ्कुकासिथेरीगाथा	४०८
६ धीराथेरीगाथा	४०४	५ चित्ताथेरीगाथा	४०८
७ वीराथेरीगाथा	४०४	६ मेत्तिकाथेरीगाथा	४०८
८ मित्ताथेरीगाथा	४०४	७ मित्ताथेरीगाथा	४०८
९ भद्राथेरीगाथा	४०५	८ अभयमातुथेरीगाथा	४०९
१० उपसमाथेरीगाथा	४०५	९ अभयाथेरीगाथा	४०९
११ मुत्ताथेरीगाथा	४०५	१० सामाथेरीगाथा	४०९
१२ धम्मदिन्नाथेरीगाथा	४०५	३ तिकनिपातो	४१०
१३ विसाखाथेरीगाथा	४०५	१ अपरासामाथेरीगाथा	४१०
१४ सुमनाथेरीगाथा	४०६	२ उत्तमाथेरीगाथा	४१०
१५ उत्तराथेरीगाथा	४०६	३ अपराउत्तमाथेरीगाथा	४११
१६ वुड्ढपब्बजितसुमनाथेरी-		४ दन्तिकाथेरीगाथा	४११
गाथा	४०६		

	पिढुङ्गा		पिढुङ्गा
५ उब्बिरिथेरीगाथा	४११	६ महापजापतिगोतमीथेरी-	
६ सुक्काथेरीगाथा	४१२	गाथा	४२५
७ सेलाथेरीगाथा	४१२	७ गुत्ताथेरीगाथा	४२५
८ सोमाथेरीगाथा	४१२	८ विजयाथेरीगाथा	४२६
४ चतुक्कनिपातो	४१४	७ सत्तकनिपातो	४२७
१ भद्दाकापिलानीथेरी-		१ उत्तराथेरीगाथा	४२७
गाथा	४१४	२ चालाथेरीगाथा	४२७
५ पञ्चकनिपातो	४१५	३ उपचालाथेरीगाथा	४२८
१ अञ्जतराथेरीगाथा	४१५	८ अट्टनिपातो	४३०
२ विमलाथेरीगाथा	४१५	१ सिसूपचालाथेरीगाथा	४३१
३ सीहाथेरीगाथा	४१६	९ नवनिपातो	४३१
४ सुन्दरीनन्दाथेरीगाथा	४१६	१ वड्डमातुथेरीगाथा	४३१
५ नन्दुत्तराथेरीगाथा	४१७	१० एकादसनिपातो	४३२
६ मित्ताकाळीथेरीगाथा	४१७	१ किसानगोतमीथेरीगाथा	४३२
७ सकुलाथेरीगाथा	४१८	११ द्वादसनिपातो	४३४
८ सोणाथेरीगाथा	४१८	१ उप्पलवण्णाथेरीगाथा	४३४
९ भद्दाकुण्डलकेसाथेरी-		१२ सोळसनिपातो	४३६
गाथा	४१९	१ पुण्णाथेरीगाथा	४३६
१० पटाचाराथेरीगाथा	४१८	१३ बीसतिनिपातो	४३८
११ तिसमत्ताथेरीगाथा	४२०	१ अम्बपालीथेरीगाथा	४३८
१२ चन्दाथेरीगाथा	४२१	२ रोहिणीथेरीगाथा	४४०
६ छक्कनिपातो	४२२	३ चापाथेरीगाथा	४४१
१ पञ्चसतमत्ताथेरीगाथा	४२२	४ सुन्दरीथेरीगाथा	४४३
२ वासेट्ठीथेरीगाथा	४२२	५ सुभाकम्मरधीतुथेरीगाथा	४४६
३ खेमाथेरीगाथा	४२३		
४ सुजाताथेरीगाथा	४२४		
५ अनोपमाथेरीगाथा	४२४		

	सूची		१३
	पिट्टङ्का		पिट्टङ्का
१४ तिसनिपातो	४४९	१ इसिदासीथेरीगाथा	४५५
१ सुभाजीवकम्बवनि- थेरीगाथा	४५९	१६ महानिपातो	४६०
१५ चत्तालीसनिपातो	४५५	१ सुमेधाथेरीगाथा	४६०

सुत्तपिटके
खुद्दकनिकाये
विमानवत्थु

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

विमानवत्थुपालि

१ इत्थिविमानं

१ पठमपीठविमानवत्थु

- १ “पीठ ते सोवण्णमय उळार,
मनोजव गच्छति येनकाम ।
अलङ्कते मल्लधरे^१ सुवत्थे,
ओभाससि विज्जुरिवब्भकूट ॥
- २ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥ ५
- ३ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभृता किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥ १०
- ४ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्हु पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ५ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभता,
अब्भगतानासनक अदासि ।
अभिवादयि अञ्जलिक अकासि,
यथानुभाव च अदासि दान ॥ १५
- ६ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

१ मल्लधरे—स्या० ।

- ७ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभता यमकासि पुञ्ञ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

पठमपीठविमान पठम ।

२ दुतियपीठविमानवत्थु

R 2 5

- ८ “पीठ ते वेळुरियमय उळार,
मनोजव गच्छति येनकाम।
अलङ्कते मल्यधरे सुवत्थे,
ओभाससि विज्जुरिवब्भकूट ॥

10

- ९ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

- १० “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

15

- ११ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

20

- १२ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
अब्भगतानासनक अदासि।
अभिवादयि अञ्जलिक अकासि,
यथानुभाव च अदासि दान ॥

B 3

- १३ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

- १४ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ञ।

तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती" ति ॥

दुतियपीठविमान दुतिय ।

३ ततियपीठविमानवत्थु

- १५ "पीठ ते सोवण्णमय उळार,
मनोजव गच्छति येनकाम ।
अलङ्कते मल्यधरे सुवत्थे,
ओभाससि विज्जुरिवब्भकूट ॥ 5
- १६ "केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- १७ "पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ । 10
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती" ति ॥
- १८ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- १९ "अप्पस्स कम्मस्स फल ममेद, 15
येनम्हि एव जलितानुभावा ।
अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके ॥
- २० "अहस विरज भिक्खु, विप्पसन्नमनाविल । 20
तस्स अदासह^१ पीठ, पसन्ना सेहि^२ पाणिभि ॥
- २१ "तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- २२ "अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ञ ।

१ अदासिह—स्या० । २ सकेहि—स्या०, रो० ।

तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती' ति ॥

ततियपीठविमान ततिय ।

४ चतुत्थपीठविमानवत्थु

२३ "पीठ ते वेळुरियमय उळार,
मनोजव गच्छति येनकाम ।
अलङ्कते मत्थधरे सुवत्थे,
ओभाससि विज्जुरिवब्भकूट ॥

२४ "केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्जति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

२५ "पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती' ति ॥

२६ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्च पुट्टा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२७ "अप्पस्स कम्मस्स फल ममेद,
येनम्हि एव जलितानुभावा ।
अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके ॥

२८ "अद्दस विरज भिक्खु, विप्पसन्नमनाविल ।
तस्स अदासह पीठ, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥

२९ "तेन मेतादिमो वण्णो, तेन मे इध मिज्जति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

३० "अक्खामि ते' भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि^१ पुञ्ज^२ ।

१ त-रो० । २-२ यमह अकासि-स्था०, रो० ।

तेनमिह एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती" ति ॥

चतुत्थपीठविमान चतुत्थ ।

५ कुञ्जरविमानवत्थु

- ३१ "कुञ्जरो ते वरारोहो, नानारतनकप्पनो ।
रुचिरो थामवा जवसम्पन्नो, आकाममिह समीहति ॥ R 4
- ३२ "पदुमि^१ पद्मपत्तक्खि, पद्मुप्पलजुतिन्धरो ।
पद्मचुण्णाभिकिण्णङ्गो, सोण्णपोक्खरमालधा^२ ॥ 5
- ३३ "पदुमानुसट^३ मग्ग, पद्मपत्तविभसित ॥
ठित वग्गुमनुग्घाती^४, मित गच्छति वारणो ॥
- ३४ "तस्स पक्कममानस्स, सोण्णकसा^५ रतिस्सरा ।
तेस सुय्यति निग्घोसो, तुरिये^६ पञ्चङ्गिके यथा ॥ 10
- ३५ "तस्स नागस्स खन्धमिह^७, सुचिवत्था अलङ्कता ।
महन्त अच्छरासङ्घ, वण्णेन अतिरोचसि ॥
- ३६ "दानस्स ते इद फल, अथो सीलस्स वा पन ।
अथो अञ्जलिकम्मस्स, त मे अक्खाहि पुच्छिता" ति ।
- ३७ सा देवता अत्तमना, भोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥ 15
- ३८ "दिस्वान गुणसम्पन्न, ज्ञायि ज्ञानरत सत ।
अदासि पुप्फाभिकिण्ण, आसन दुस्ससन्थत ॥ B 6
- ३९ "उपड्ड^८ पद्ममालाह^९, आसनस्स समन्ततो ।
अब्भोकिरिस्स^{१०} पत्तेहि^{११}, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥ 0

१-१ पदुमी पदुम पत्तक्खी पदुमुप्पलजुति धरो-सी०, स्या०, पद्मी पद्मपत्तक्खी
पद्मुप्पल०-रो० । २ सोवण्णपोक्खरमालवा-स्या०, रो० । ३ मानुसत-स्या०, पदु
मानुसत-रो० । ४ ० मनुग्घाति-सी०, स्या०, रो० । ५ सोवण्णकसा-स्या०, सोवण्णक
सारतिस्सरा-रो० । ६ तूरिये-म० । ७ ख घस्मि-सी० । ८-८ उपड्ड
पद्ममालाह-सी०, स्या०, उपड्डपद्ममालाह-रो० । ९-९ अब्भोकिरिस्समपत्तहि-रो० ।

- ४० “तस्स कम्मकुसलस्स,^१ इदं^२ मे इदिसं^३ फल।
सक्कारो गरुकारो च, देवान अपचिता अह ॥
- ४१ “यो वे सम्माविमुत्तान, सन्तान ब्रह्मचारिन।
पसन्नो आसन दज्जा, एव नन्दे यथा अह ॥
- ४२ “तस्मा हि अत्तकामेन, महत्तमभिकङ्खता।
आसन दातब्ब होति, सरीरन्तिमधारिन” ति ॥
- कुञ्जरविमान पञ्चम ।

६ पठमनावविमानवत्थु

- ४३ “सुवण्णच्छदन नाव, नारि आरुह्ण तिट्ठसि।
ओगाहसि^३ पोक्खरणि, पद्म छिन्दसि पाणिना^४ ॥
- ४४ “* केने तेतादिसो वण्णो, केने ते इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ४५ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ४६ सा देवता अत्तमना, मोगल्लानेन पुच्छिता।
पञ्च पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ४७ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके।
दिस्वान भिक्खू तसिते किलन्ते,
उट्ठाया पातु उदक अदासि ॥
- ४८ “यो वे किलन्तान पिपासितान,
उट्ठाया पातु उदक ददाति ।

१ कम्मस्सकुसलस्स — सी० रो० । २-२ इदम्मे तादिस — रो०, इदं मे तादिस — स्या० ।

३ ओगाळ्हसि — स्या० । ४ पाणीना — रो० । * कूटागारा पे० समन्ता चतुरो दिसा
ति अथ साथा स्या०, रो० पोत्यकेसु एका अधिका दिस्सति ।

सीतोदका^१ तस्स भवन्ति नज्जो,
पहूतमल्या बहुपुण्डरीका ॥

४९ “त आपगा अनुपरियन्ति सब्बदा,
सीतोदका वालुकसन्थता नदी।
अम्बा च माला तिलका च जम्बुयो,
उद्दालका पाटलियो च फुल्ला ॥

5

५० “त भूमिभागेहि उपेतरूप,
विमानसेट्ठ भुससोभमान।
तस्सीध^२ कम्मस्स अय विपाको,
एतादिस पुञ्जकता लभन्ति ॥

10

५१ “*तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

५२ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ज।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

15

पठमनावाविमान छट्ठ ।

७ द्वितीयनावाविमानवत्थु

५३ “सुवण्णच्छदन नाव, नारि आरुह्ण तिट्ठसि।
ओगाहसि पोक्खरणि, पद्म छिन्दसि पाणिना ॥

५४ “†केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

20

५५ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज।

१ सीतोदिका - सी०। २ तस्सेव - स्या०, रो०। * अञ्जपिट्ठे पस्स। † पुब्ब
विथ।

केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

R 6

५६ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्च पुट्टा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

5

५७ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके ।
दिस्वान भिक्खु तसित किलन्त,
उट्ठाय पातु उदक अदासि ॥

10

५८ “यो वे किलन्तस्स पिपासितस्स,
उट्ठाय पातु उदक ददाति ।
सीतोदका तस्स भवन्ति नज्जो,
पहूतमल्या बहुपुण्डगीका ॥

15

५९ “त आपगा अनुपरियन्ति सब्बदा,
सीतोदका वालुकसन्थता नदी ।
अम्बा च साला तिलका च जम्बुयो,
उट्ठालका पाटलियो च फुल्ला ॥

20

६० “त भमिभागेहि उपेतरूप,
विमानसेट्ठ भुससोभमान ।
तस्सीध कम्मस्स अय विपाको,
एतादिस पुञ्जकता लभन्ति ॥

B 9

६१ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

25

६२ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ज ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

दुतियनावाविमान सत्तम ।

८ ततियनावाविमानवत्थु

- ६३ “सुवण्णच्छदन नाव, नारि आरुह् तिट्ठसि।
ओगाहसि पोक्खरणि, पद्म छिन्दसि पाणिना ॥
- ६४ “कूटागारा निवेसा ते, विभत्ता भागसो मिता।
दद्वल्लमाना आभन्ति, समन्ता चतुरो दिसा ॥
- ६५ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति। 5
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ६६ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥ 10
- ६७ सा देवता अत्तमना, सम्बुद्धेनेव पुच्छिता।
पञ्च पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ६८ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके R 7
दिस्वान भिक्खू तसिते किलन्ते, 15
उट्ठाय पातु उदक अदासि ॥
- ६९ “यो वे किलन्तान पिपासितान,
उट्ठाय पातु उदक ददाति।
सीतोदका तस्स भवन्ति नज्जो,
पहूतमल्या बहुपुण्डरीका ॥ 20
- ७० “त आपगा अनुपरियन्ति सब्बदा, B 10
सीतोदका वालुकसन्थता नदी।
अम्बा च साला तिलका च जम्बुयो,
उद्दालका पाटलियो च फुल्ला ॥
- ७१ “त भमिभागेहि उपेत रूप,
विमानसेट्ठ भुससोभमान। 25
तस्सीध कम्मस्स अय विपाको,
एतादिस पुञ्जकता लभन्ति ॥

- ७२ “कूटागारा निवेसा मे, विभत्ता भागसो मिता ।
ददल्लमाना आभन्ति, समन्ता चतुरो दिसा ॥
- ७३ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ५ ७४ “अक्खामि^१ ते बुद्ध महानुभावा,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ज^२ ।
तेनमिह एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासति ।
एतस्स कम्मस्स फल^३ ममेद^४,
१० अत्थाय^५ बुद्धो उदक अपायी^६” ति ॥
- ततियनावाविमान अट्ठम ।

९ दीपविमानवत्थु

- ७५ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- ७६ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- १५ ७७ “केन त्व विमलोभासा, अतिरोचसि देवता^१ ।
केन ते सब्बगत्तेहि, सब्बा ओभासते^२ दिसा ॥
- B ११ ७८ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावा,
२० वण्णो च ते सब्बदिसा पभामती^३” ति ॥
- ७९ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्हु पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

१ १ सी० स्या०, रो० पोत्थकेषु नत्थि । २-२ अय विपाको-स्या०, रो० । ३ उट्ठाय-स्या० रो० । ४ अपासी-स्या०, रो० । ५ देवते-सी०, स्या०, रो० । ६ ओभासरे-स्या०, रो० ।

- ८० “अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके ।
तमन्धकारम्हि तिमिसिकाय,
पदीपकालम्हि अदासि^१ दीप^२ ॥
- ८१ “यो अन्धकारम्हि तिमिसिकाय, पदीपकालम्हि ददाति दीप । ५
उप्पज्जति जोतिरस विमान, पट्टतमल्य बहुपुण्डरीक ॥
- ८२ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ८३ “तेनाहं विमलोभासा, अतिरोचामि देवता ।
तेन मे सब्बगत्तेहि, सब्बा ओभासते दिसा ॥ 10
- ८४ “अक्खामि^३ ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ज^४ ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
दीपविमान नवम ।

१० तिलदक्खिणविमानवत्थु

- ८५ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते । 15
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- ८६ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति । B 12
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ८७ “पुच्छामि तं देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज । 20
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

१-१ अद पदीप-सी०, स्या०, रो० । २-२ स्या० पोत्थक नत्थि-एवमुपरि पि दिस्सति ।

८८ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

८९ 'अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके ।

5 ९० "अद्दस विरज बुद्ध, विप्पसन्नमनाविल ।
आसज्ज दान अदासि, अकामा तिलदक्खिण ।
दक्खिण्येयस्स बुद्धस्स, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥

९१ "तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

10 ९२ "अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ज ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती" ति ॥

R 9

तिलदक्खिणविमान दसम ।

११ पठमपतिब्बताविमानवत्थु

९३ 'कोञ्चा मयूरा दिविया च हसा,
15 वग्गुस्सरा कोकिला सम्पतन्ति ।
पुप्फाभिकिण्ण रम्ममिद विमान,
अनेकचित्त नरनारिसेवित ॥

B 13

९४ "तत्थच्छसि देवि महानुभावे,
इद्धी विकुब्बन्ति अनेकरूपा ।
20 इमा च ते अच्छरायो समन्ततो,
नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति च ॥

९५ "देविद्धिपत्तासि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज ।

- केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती" ति ॥
- ९६ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ९७ "अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूता, 5
पतिव्बतानञ्जमना^१ अहोसि ।
माता व पुत्त अनुरक्खमाना,
कुद्धापिह^२ नप्फरुस अवोच ॥
- ९८ "सच्चे ठिता मोसवज्ज पहाय, 10
दाने रता सङ्गहितत्तभावा ।
अन्न च पान च पसन्नचित्ता,
सक्कच्च दान विपुल अदासि ॥
- ९९ "तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- १०० "अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव, 15
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ज ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती" ति ॥
- पठमपतिव्बताविमान एकादसम ।

१२ द्वितीयपतिव्बताविमानवत्थु

- १०१ "वेळुरियथम्भ रुचिर पभस्सर, B 14
विमानमारुह्ण अनेकचित्त । 20
तत्थच्छसि देवि महानुभावे,
उच्चावचा इद्धि विकुब्बमाना ।
इमा च ते अच्छरायो समन्ततो,
नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति च^३ ॥ R 10

१ ० नाञ्जमना - सी०, ० अनञ्जमना - रो० । २ कुद्धापह - सी० । ३ सी०,
स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि ।

- १०२ “देविद्विपत्तासि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- 5 १०३ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- १०४ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
उपासिका चक्खुमतो अहोसि।
पाणातिपाता विरता अहोसि,
10 लोके अदिन्न परिवज्जयिस्स ॥
- १०५ “अमज्जपा नो^१ च^२ मुसा अभाणि^३,
सकेन सामिना^३ अहोसि तुट्ठा।
अन्न च पान च पसन्नचित्ता,
सक्कच्च दान विपुल अदासि ॥
- 15 १०६ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- १०७ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ञ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
20 वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- दुतियपतिब्बताविमान द्वादसम।

१३ पठमसुणिसाविमानवत्थु

B 15

- १०८ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवने।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- १०९ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

- ११० “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- १११ सा देवता अत्तमना, मोगल्लानेन पुच्छिता। 5
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ११२ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
सुणिसा अहोसि ससुरस्स गेहे^१।
- ११३ “अद्दस विरज भिक्खु, विप्पसन्नमनाविल। 10
तस्स अदासह^२ पूव, पमन्ना सेहि पाणिभि।
भागङ्गभाग दत्तवान, मोदामि नन्दने वने ॥
- ११४ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति। R 11
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ११५ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ञ। 15
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- पठमसुणिसाविमान तेरसम।

१४ दुतियसुणिसाविमानवत्थु

- ११६ “अभिककन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- ११७ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति। 20 B 16
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ११८ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ।

१ घरे—स्या०, रो०। २ अदासिह—स्या०, रो०।

- केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ११९ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- 5 १२० “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता
सुणिसा अहोसि ससुरस्स गेहे ।
- १२१ “अद्दस विरज भिक्खु, विप्पसन्नमनाविल ।
तस्स अदासह भाग, पसन्ना सेहि पाणिभि ।
कुम्मासपिण्ड दत्तवान, मोदामि नन्दने वने ॥
- 10 १२२ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- १२३ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ञ ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
51 वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- दुतियसुणिसाविमान चुद्दसम

१५ उत्तराविमानवत्थु

- १२४ “अभिव्वकन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- १२५ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- B 17 20 १२६ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- १२७ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
25 पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

१२८ “इस्सा च मच्छेरमथो^१ पळासो,
नाहोसि मय्ह घरमावसन्तिया ।
अक्कोधना भत्तुवसानुवत्तिनी,
उपोसथे निच्चहमप्पमत्ता^२ ॥

R 12

१२९ “चातुदसि पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
पाटिहारियपक्ख च, अट्ठज्जसुसमागत ॥

5

१३० “उपोसथ उपवसिस्स^३, सदा सीलेसु सवुता ।
सञ्जमा सविभागा च, विमान आवसामह ॥

१३१ “पाणातिपाता विरता, मुसावादा च सञ्जता ।
थेय्या च अतिचारा च, मज्जपाना च आरका ॥

10

१३२ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसच्चान कोविदा ।
उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यसस्सिनो ॥

१३३ “साह सकेन सीलेन, यससा च यसस्सिनी ।
अनुभोमि सक पुञ्ज, सुखिता चम्हि नामया ॥

१३४ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

11

१३५ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमह अकासि ।
तेनम्हि एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिस्सा पभासती ति ॥

20

१३६ “मम च, भन्ते, वचनेन भगवतो पादे सिरमा वन्दे-
य्यासि — ‘उत्तरा नाम, भन्ते, उपासिका भगवतो पादे सिरसा वन्दती’
ति । अनच्छरिय खो पनेत, भन्ते, य म भगवा अञ्जतरस्मि साम-
ञ्जफले ब्याकरेय्य त भगवा सकदागामिफले ब्याकासी” ति ।

B 18

उत्तराविमान पन्नरसम ।

१ मच्छरियमाना — स्या०, मच्छगियमथो — रो० । २ निच्चप्पमत्ता — स्या०, रो० ।
३ उपवसि — स्या०, रो० ।

१६ सिरिमाविमानवत्थु

- १३७ “युत्ता च ते परमअलङ्कृता हया,
अधोमुखा अघसिगमा बली जवा ।
अभिनिम्मिता पञ्चरथासता च ते,
अन्वेन्ति त सारथिचोदिता हया ॥
- 5 १३८ “सा तिट्ठसि रथवरे अलङ्कृता,
ओभासय जलमिव जोति पावको ।
पुच्छामि त वरतनु अनोमदस्सने,
कस्मा नु^१ काया अनधिवर उपागमि ॥
- R 13 10 १३९ “कामग्गपत्तान यमाहुनुत्तर,
निम्माय निम्माय रमन्ति देवता ।
तस्मा काया अच्छरा कामवण्णिनी^२,
इधागता अनधिवर नमस्सितु ॥
- 15 १४० “कि त्व पुरे सुचरितमाचरीध,
केनच्छसि^३ त्व अमितयसा सुखेधिता ।
इद्धी^४ च ते अनधिवरा विहङ्गमा,
वण्णो च ते दस दिसा विरोचति ॥
- 20 १४१ “देवेहि त्व परिवुता^५ सक्कता^६ चसि,
कुतो चुता सुगतिगतासि देवते ।
कस्स वा त्व वचनकरानुसासनि^७,
आचिक्ख मे त्व यदि बुद्धसाविका^८” ति ॥
- B 19 १४२ “नगन्तरे नगरवरे सुमापिते,
परिचारिका राजवरस्स सिरिमतो ।
नच्चे गीते^९ परमसुसिक्खिता अहु^८,
सिरिमा ति म राजगहे अवेदिसु ॥

१ स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ कामवण्णिनी — स्या०, रो० । ३ केनामि — स्या० रो० । ४ इद्धि — सी० । ५-५ परिवुतसक्कता — स्या०, रो० । ६ वचनकरानुसासनी — स्या०, रो० । ७-७ नच्चहि गीतेहि — स्या० । ८ अहु — स्या० ।

१४३ “बुद्धो च मे इसिनिसभो विनायको,
अदेसयी^१ समुदयदुक्खनिच्चत ।
असङ्खत दुक्खनिरोधसस्सत^२,
मग्ग चिम अकुटिलमञ्जस सिव ॥

१४४ “सुत्वानह अमतपद असङ्खत,
तथागतस्स नधिवरस्स सासन ।
सीलेस्वह परमसुसवुता अहु,
धम्मो ठिता नरवरबुद्धदेसिते^३ ॥

१४५ ‘अत्वानह’ विरजपद असङ्खत,
तथागतेन नधिवरेन देसित ।
तत्थेवह समथसमाविमाफुसि,
सायेव मे परमनियामता अहु ॥

१४६ “लद्धानह अमतवर विसेसन,
एकसिका अभिसमये विसेसिय^४ ।
अससया बहुजनपूजिता अह,
खिड्डारति^५ पच्चनुभोम नप्पक ॥

१४७ “एव अह अमतदसम्हि देवता,
तथागतस्स नधिवरस्स साविका ।
वम्मद्दसा पठमफले पतिट्ठिता,
सोतापन्ना न च पन^६ मत्थि दुग्गति ॥

१४८ “सा वन्दितु अनधिवर उपागमि,
पासादिके^७ कुसलरते च भिक्खवो ।
नमस्सितु समणसमागम सिव,
सगारवा सिरिमतो धम्मराजिनो ॥

१४९ “दिस्वा मुनि मुदितमनम्हि पीणिता,
तथागत नरवरदम्मसारथि ।

5

10

15

20

R 14

25 B 20

१ इसिनिसभो—स्या०, रो० । २ अदेसयि—स्या०, रो० । ३ दुक्खनिरोध सस्सत
—स्या०, रो० । ४ नरवरबुद्धभासिते—सी० । ५-५ अत्वान त विरज पद—स्या०, रो० ।
६ विसेसयि—स्या०, रो० । ७ खिड्ड रति—स्या०, रो० । ८ पुन—स्या० । ९ पासा
दिते—स्या०, रो० । १० नरवरधम्मसारथि—स्या०, रो० ।

तण्हच्छिद^१ कुसलरत विनायक,
वन्दामह परमहितानुकम्पक^२ ति ॥

सिरिमाविमान सोळसम ।

१७ केसकारीविमानवत्थु

१५० “इद विमान रुचिर पभस्सर,
वेळुरियथम्भ सतत सुनिम्मित^३ ।
सुवण्णरुक्खेहि समन्तमोत्थत,
ठान मम^४ कम्मविपाकसम्भव ॥

१५१ “तत्रूपपन्ना पुरिमच्छरा इमा,
सत सहस्सानि सकेन कम्मुना ।
तुवसि अज्झुपगता^५ यसस्सिनी,
ओभासय तिट्ठसि पुब्बदेवता ॥

१५२ “ससी अधिग्गय्ह यथा विरोचति,
नक्खत्तराजारिव तारकागण ।
तथेव त्व अच्छरासङ्गण^६ इम,
ददल्लमाना यससा विरोचसि ॥

१५३ “कुतो नु आगम्म अनोमदस्सने,
उपपन्ना त्व भवन मम इद ।
ब्रह्म व देवा तिदसा सहिन्दका^७,
सब्बे न तप्पामसे दस्सनेन त^८ ति ॥

१५४ “यमेत सक्क अनुपुच्छसे मम,
‘कुतो चुता^९ त्व इध आगता’ ति^{१०} ।
बाराणसी नाम पुरत्थि कासिन,
तत्थ अहोसि पुरे केसकारिका^{११} ॥

१ तण्हच्छिद-रो० । २ सुनिम्मल-स्या० । ३ मम-स्या०, रो० । ४ अज्झु
पगता-सी०, स्या०, रो० । ५ अच्छरासङ्गम-सी० । ६ सहिन्दका-सी० । ७-७ चुता
इध आगता तुव-स्या०, रो० । ८ केसकारिका-स्या० ।

१५५ “बुद्धे च धम्मे च पसन्नमानसा,
सङ्खे च एकन्तगता^१ अससया ।
अखण्डसिक्खापदा आगतप्फला,
सम्बोधिधम्मे नियता अनामया” ति ॥

B 21

१५६ “तन्त्याभिनन्दामसे स्वागत^२ च ते,
धम्मेन च त्व यससा विरोचसि ।
बुद्धे च धम्मे च पसन्नमानसे,
सङ्खे च एकन्तगते अससये ।
अखण्डसिक्खापदे आगतप्फले,
सम्बोधिधम्मे नियते अनामये” ति ॥

5

10

केसकारीविमान सत्तरसम ।

इत्थिविमाने पीठवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धान

पञ्च पीठा तयो नावा, दीपतिलदक्खिणा^३ द्वे^४ ।
पति द्वे सुणिसा उत्तरा, सिरिमा केसकारिका ।
वग्गो तेन पवुच्चती ति ॥

R 15

१८ वासिबिमानवत्थु

१५७ “अपि सक्को व देविन्दो, रम्मे चित्तलतावने ।
समन्ता अनुपरियासि, नारीगणपुरक्खिता^५ ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

R 16

15

१५८ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि म्मनसो पिया ॥

१५९ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

B 22

20

१ एकन्तिगता—स्या०, रो० । २ सागत—सी० । ३ पदीपातिलदक्खि—स्या० ।
पदीपतिलदक्खिणा—रो० । ४ द्वे—सी० । ५ नारीगणपुरक्खिता—स्या०, रो० ।

- १६० सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्च पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- १६१ “अहं मनुस्सेसु मनुस्सभता,
दासी अहोसि परपेस्सिया कुले ।
- 5 १६२ “उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यस्सिनो ।
तस्सा मे निक्कमो आसि, सासने तस्स तादिनो ॥
- १६३ “काम भिज्जतुय कायो, नेव अत्थेत्थ सण्ठन^१ ।
सिक्खापदान पञ्चन्न, मग्गो सोवत्थिको सिवो ॥
- १६४ “अकण्ठको अगहनो, उज्जु सग्भि पवेदितो ।
10 निक्कमस्स फल पस्स, यत्थिद पापुणित्थिका ॥
- १६५ “आमन्तनिका रज्जोमिह, सक्कस्स वसवत्तिनो ।
सट्ठि तुरियसहस्सानि, पटिबोध करोन्ति मे ॥
- १६६ “आलम्बो गगरो^२ भीमो, साधुवादी^३ च^४ ससयो^५ ।
पोक्खरो च सुफस्सो च, विणामोक्खा^६ च नारियो ॥
- 15 १६७ “नन्दा चेव सुनन्दा च, सोणदिन्ना सुचिम्हिता^७ ।
अलम्बुसा^८ मिस्सकेसी च^९, पुण्डरीका ति दारुणी ॥
- १६८ “एणीफस्सा^{१०} सुफस्सा^{११} च, सुभदा मुदुवादिनी^{१२} ।
एता चञ्जा^{१३} च सेय्यासे, अच्छरान पबोधिका ॥
- १६९ “ता म कालेनुपागन्त्वा, अभिभासन्ति देवता ।
20 हन्द नच्चाम गायाम, हन्द त रमयामसे ॥
- B 23 १७० “नयिद अकतपुञ्जान, कतपुञ्जानमेविद ।
असोक नन्दन रम्म, तिदसान महावन ॥
- R 17 १७१ “सुख अकतपुञ्जान, इध नत्थि परत्थ च ।
सुख च कतपुञ्जान, इध चेव परत्थ च ॥

१ सन्थन-सी० स्या०, रो० । २ गगमो-स्या०, रो० । ३ साधुवादि-रो० ।
४-४ पससियो-स्या०, रो० । ५ वीणामोक्खा-सी०, स्या०, वीणा मोक्खा-रो० ।
६ सुचिम्भिका-स्या०, रो० । ७ आलम्बुसा-स्या० । ८ स्या० रो० पोत्थकसु नत्थि ।
९-९ एणिपस्सा सुपस्सा-स्या०, एणिफसा ०-सी०, एनिपस्सा सुपस्सा-रो० । १०
मुदुकावदी-स्या०, रो० । ११ अञ्जा-स्या०, रो० ।

१७२ “तेस सहव्यकामान^१, कत्तब्ब कुसल बहु ।
 कत्तपुञ्ञा हि मोदन्ति, सग्गे भोगसमङ्गिनो” ति ॥
 दासिविमान पठम ।

१९ लखुमाविमानवत्थु

- १७३ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
 ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- १७४ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति । 5
 उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- १७५ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
 मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ ।
 केनासि एव जलितानुभावा,
 वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥ 10
- १७६ सा देवता अत्तमना, मोगल्लानेन पुच्छिता ।
 पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- १७७ “केवट्टद्वारा निक्खम्म, अहु मय्ह निवेसन ।
 तत्थ सञ्चरमानान^२, सावकान महेसिन ॥
- १७८ “ओदन कुम्मास डाक^३, लोणसोवीरकञ्चह । 15
 अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
- १७९ “चातुद्दसि पञ्चदसि, या च^४ पक्खस्स अट्ठमी ।
 पाटिहारियपक्ख च, अट्ठङ्गसुसमागत ॥
- १८० “उपोसथ उपवसिस्स^५, सदा सीलेसु सवुता । B 24
 सञ्जमा सविभागा च, विमान आवसामह ॥ 20
- १८१ “पाणातिपाता विरता, मुसावादा च सञ्जता ।
 थेय्या च अतिचारा च, मज्जपाना च आरका ॥

१ सहव्यकामान—सी०, रो० । २ ससरमानान—स्या०, रो० । ३ साक—सी० ।

४ व—सी० । ५ उपवसि—स्या०, रो० ।

१८२ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसच्चान कोविदा ।
उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यसस्सिनो ॥

१८३ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
• वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती ति ॥

६ “मम च, भन्ते, वचनेन भगवतो पादे सिरसा वन्देय्यासि —
‘लखुमा नाम, भन्ते, उपासिका भगवतो पादे सिरसा वन्दती’ ति ।
अनच्छरिय खो पनेत्त, भन्ते, य म भगवा अञ्जतरम्मि सामञ्ज-
फले ब्याकरेय्य त भगवा सकदागामिफले ब्याकासी” ति ।

लखुमाविमान दुतिय ।

२० आचामदायिकाविमानवत्थु

- १८५ “पिण्डाय ते चरन्तस्स, तुण्हीभूतस्स तिट्ठतो ।
१० दलिद्दा कपणा नारी, परागार अपस्सिता^१ ॥
- १८६ “या ते अदासि आचाम, पसन्ना सेहि पाणिभि ।
सा हित्वा मानुस देह, क नु सा दिसत्त गता” ति ॥
- R 18 १८७ “पिण्डाय मे चरन्तस्स, तुण्हीभूतस्स तिट्ठतो ।
दलिद्दा कपणा नारी, परागार अपस्सिता ॥
- 15 १८८ “या मे अदासि आचाम, पसन्ना सेहि पाणिभि ।
सा हित्वा मानुस देह, विप्पमुत्ता इतो चुता ॥
- १८९ “निम्मानरतिनो नाम, सन्ति देवा महिद्धिका ।
तत्थ सा सुखिता नारी, मोदताचामदायिका^३” ति ॥
- B 25 १९० “अहो दान वराकिया^४, कस्सपे सुप्पतिट्ठित ।
20 पराभतेन दानेन, इज्झित्थ वत्त दक्खिणा ॥
- १९१ “या महेसित्त कारेय्य, चक्कवत्तिस्स राजिनो ।
नारी सब्बङ्गकल्याणी, भत्तु चानोमदस्सिका ।
एतस्साचामदानस्स, कल नाग्घति^५ सोळसि ॥

१ दळिद्दा—सी० स्या०, रो० । २ अवस्सिता—सी०, स्या०, रो० । ३ मोदिता
चामदायिका—स्या० रो० । ४ वराकिरा—स्या० । ५ नाग्घन्ति—स्या०, रो० ।

- १९२ “सत निक्खा सत अस्सा, सत अस्सतरीरथा ।
सत कञ्जासहस्सानि, आमुत्तमणिकुण्डला ।
एतस्साचामदानस्स, कल नाग्घन्ति सोळसि ॥
- १९३ “सत हेमवता नागा, इसादन्ता उरूळ्हावा ।
सुवण्णकच्छा मातङ्गा, हेमकप्पनवाससा^१ । 5
एतस्साचामदानस्स, कल नाग्घति सोळसि ॥
- १९४ “चतुन्न^२ पि दीपान^३, इस्सर योध कारये ।
एतस्साचामदानस्स, कल नाग्घति सोळसि^४” ति ॥
आचामदायिकाविमान ततिय ।

२१ चण्डालविमानवत्थु

- १९५ “चण्डालि वन्द पादानि, गोतमस्स यसस्सिनो ।
तमेव अनुकम्पाय, अट्ठासि इसिसत्तमो ॥ 10
- १९६ “अभिप्पसादेहि मन, अरहन्तम्हि तादिनि^५ ।
खिप्प^६ पञ्जलिका^७ वन्द, परित्त तव जीवित^८” ति ॥
- १९७ चोदिता भावितत्तेन, सरीरन्तिमधारिना ।
चण्डाली वन्दि पादानि, गोतमस्स यसस्सिनो ॥
- १९८ तमेन अवधी गावी, चण्डालि पञ्जलि ठित । 15
नमस्समान सम्बुद्ध, अन्वकारे पभङ्कुर ति ॥
- १९९ “खीणासव विगतरज अनेज^९, B- 26
एक^{१०} अरञ्जम्हि रहो निसिन्न^{११} ।
देविद्धिपत्ता उपसङ्कमित्वा,
वन्दामि^{१२} त वीर महानुभाव^{१३}” ति ॥ 20
- २०० “सुवण्णवण्णा जलिता महायसा,
विमानमोस्य्ह अनेकचित्ता ।

१ हेमकप्पनिवाससा—स्या०, रो० । २-२ चतुन्न पि च दीपान—सी०, चतुन्न
महादीपान—स्या० रो० । ३ तवेव—सी० । ४ इसिसुत्तमो—सी० । ५ तादिने—स्या० ।
६-६ खिपमञ्जलिका—स्या० । ७ अनेञ्ज—स्या० । ८-८ स्या० पोत्थके नत्थि । ९
वन्दाम—स्या०, रो० । १० महानुभावा—सी०, महानभाव—स्या०, रो० ।

परिवारिता अच्छरासङ्गणेन,
का त्व सुभे देवते वन्दसे मम" ति ॥

R 19

२०१ "अह भदन्ते चण्डाली, तया वीरेन पेसिता ।
वन्दि अरहतो पादे, गोतमस्स यसस्सिनो ॥

5

२०२ "साह वन्दित्वा^१ पादानि, चुता चण्डालयोनिया^२ ।
विमान सब्बतो^३ भद्, उपपन्नमिह नन्दने^४ ॥

२०३ "अच्छरान सतसहस्स^५, पुरक्खत्वान तिट्ठति^६ ।
तासाह पवरा सेट्ठा, वण्णेन यससायुना ॥

10

२०४ "पहूतकतकल्याणा, सम्पजाना पटिस्सता^७ ।
मुनि कारुणिक लोके, त^८ भन्ते वन्दितुमागता^९" ति ॥

२०५ इद वत्वान चण्डाली, कतञ्जू कतवेदिनी ।
वन्दित्वा अरहतो पादे, तत्थेवन्तरधायथा^{१०} ति^{११} ॥

चण्डालिविमान चतुत्थ ।

२२ भद्वित्थिविमानवत्थु

२०६ "नीला पीता च काळा च, मञ्जिट्ठा^१ अथ लोहिता ।
उच्चावचान वण्णान, किञ्जक्खपरिवारिता ॥

15

२०७ "मन्दारवान पुप्फान, माल धारेसि मुद्धनि ।
नयिमे^२ अञ्जसु कायेसु, रुक्खा सन्ति सुमेधसे ॥

B 27

२०८ "केन काय उपपन्ना, तावतिस यसस्सिनी ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल^३" ति ॥

२०९ "भद्वित्थिका^४ ति म अञ्जसु^५, किमिलाय^६ उपासिका ।
सद्धा सीलेन सम्पन्ना, सविभागरता^७ सदा ॥

20

१ अच्छरानगणेन-सी० । २ वदिता-स्या० वन्दित्व-सी० । ३ चण्डालि योनिया-स्या० । ४ सब्बतो-स्या०, रो० । ५ नन्दन-सी० । ६-६ सहस्सानि पुरक्खत्वा म तिट्ठन्ति-स्या०, सहस्सानि पुरक्खत्वा म तिट्ठति-रो० । ७ पतिस्सता-सी०, स्या०, रो० । ८ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९-९ तत्थेवन्तरधायती ति-स्या०, रो० । १० मञ्जुट्ठा-सी०, मञ्जुट्ठा-रो० । ११ नामे-स्या०, न मे-रो० । १२-१२ भद्वित्थी-ति म अञ्जसु-सी०, ० अञ्जसु-स्या०, रो० । १३ किमिलाय-सी०, स्या०, रो० । १४ सविभागरता-स्या० ।

- २१० “अच्छादनं च भक्तं च, सेनासनं पदीपियं ।
अदासि उज्जुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
- २११ “चातुदसि पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
पाटिहारियपक्खं च, अट्ठङ्गसुसमागतं ॥
- २१२ “उपोसथ उपवसिस्म, सदा सीलेसु सवुता ।
सञ्जमा^१ सविभागा च, विमानं आवसामहं^२ ॥
- २१३ “पाणातिपाता विरता, मुसावाढा च सञ्जता ।
थेय्या च अतिचारा च, मज्जपाना च आरका ॥
- २१४ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसच्चानं कोविदा ।
उपासिका चक्खुमतो, अप्पमादविहारिनी ॥
कतावकासा^३ कतकुसला ततो चुता,
सयं पभा अनुविचरामि नन्दन ॥
- २१५ “भिक्षू चाहं^४ परमहितानुकम्पके,
अभोजयि तपस्सियुगं महामुनि ।
कतावकासा कतकुसला ततो चुता,
सयं पभा अनुविचरामि नन्दन ॥
- २१६ “अट्ठङ्गिक अपरिमितं सुखावहं,
उपोसथं सत्तमुपावसिं^५ अहं ।
कतावकासा कतकुसला ततो चुता,
सयं पभा अनुविचरामि नन्दन” ति ॥
- अदित्थिविमानं पञ्चमं ।

8

10

15

20 R 20

२३ सोणदिग्भाविमानवत्थु

- २१७ “अभिवकन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्तीं दिसां सब्बा, ओसधीं वियं तारका ॥

B 28

१-१ सी०, स्थ०, रो० पोत्यकेसु नत्थि । २ कतावासा-म० । ३ चाहं-सी०, रो० । ४ सत्तमुपावसिं-स्था०, रो० ।

- २१८ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- २१९ “* पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्च ।
५ केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- २२० सा^१ देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्च पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल^१ ॥
- २२१ “सोणदिन्ना^१ ति म अञ्जसु, नाळन्दाय उपासिका ।
१० सद्धा सीलेन सम्पन्ना, सविभागरता सदा ॥
- २२२ “अच्छादन च भत्त च, सेनासन पदीपिय ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
- २२३ “चातुद्दसि पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्ख च, अट्टङ्गसुसमागत ॥
- २२४ “उपोसथ उपवसिस्स, सदा सीलेसु सवुता ।
१५ सञ्जमा सविभागा च, विमान आवसामह ॥
- २२५ “पाणातिपाता विरता, मुसावादा च सञ्जता ।
थेय्या च अतिचारा च, मज्जपाना च आरका ॥
- २२६ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसञ्चान कोविदा ।
२० उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यसस्सिनो ॥
- २२७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
सोणदिन्नाविमान छट्ठ ।

२४ उपोसथाविमानवत्थु

B 29

- २२९ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

* केन त्व विमलोभासा प० सब्बा ओभासते दिसा ति अय गाथा सी० पोत्थक
एत्थ अधिका दिस्सति । १-१ सी० पोत्थक नत्थि । २ सोनदिन्ना-दो० ।

- २३० “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- २३२ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- २३३ “उपोसथा ति म अञ्जसु, साकेताय उपासिका । 5
सद्धा सीलेन सम्पन्ना, सविभागरता सदा ॥
- २३४ “अच्छादन च भत्त च, सेनासन पदीपिय ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥ R 21
- २३५ “चातुदसि पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्ख च, अट्टङ्गसुसमागत ॥ 10
- २३६ “उपोसथ उपवसिस्स, सदा सीलेसु सवुत्ता ।
सञ्जमा सविभागा च, विमान आवसामह ॥
- २३७ “पाणातिपाता विरता, मुसावादा च सञ्जता ।
थेय्या च अतिचारा च, मज्जापाना च आरका ॥
- २३८ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसच्चान कोविदा । 15
उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यसस्सिनो ॥
- २३९ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- २४१ “अभिक्षण नन्दन सुत्वा, छन्दो मे उपपज्जथ^१ ।
तत्थ चित्त पणिधाय, उपपन्नमिह^२ नन्दन ॥ 20
- २४२ “नाकासि सत्थु वचन, बुद्धस्सादिच्चबन्धुनो ।
हीने चित्त पणिधाय, साम्मि^३ पच्छानुतापिनी” ति ॥
- २४३ “कीव चिर विमानमिह,^४ इध वच्छसुपोसथे^५ ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, यदि जानासि आयुनो” ति* ॥

१ उपपज्जथ—म०। २ उपपन्नमिह—म०। ३ सम्मि—स्या०, रो०। ४ विमान
स्मि—सी०, स्या०, रो०। ५ वस्ससुपोसथ—सी०, स्या०, रो०। * रो० पोत्यक
नत्थि ।

B 30

२४४ “सट्ठिवस्ससहस्सानि, तिस्सो^१ च वस्सकोटियो^२ ।
इध ठत्वा महामुनि, इतो चुता गमिस्सामि ।
मनुस्सान सहव्यत^३” ति ॥

5

२४५ “मा त्व उपोसथे भायि^४, सम्बुद्धेनासि व्याकता ।
सोतापन्ना विसेसयि, पहीना तव दुग्गती” ति ॥

उपोसथाविमान सत्तम ।

२५ निदाविमानवत्थु

10

२४६ “अभिव्वकन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

२४७ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

15

२४९ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२५० “निदा^५ ति मम अञ्जसु^६, राजगहस्मि उपासिका ।
सद्धा सीलेन सम्पन्ना, सविभागरता सदा ॥

२५१ “अच्छादन च भत्त च, सेनासन पदीपिय ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

20

२५२ “चातुद्दसि पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
पाटिहारियपक्ख च, अट्ठङ्गसुसमागत ॥

२५३ “उपोसथ उपवसिस्स, सदा सीलेसु सबुता ।
सञ्जमा सविभागा च, विमान आवसामह ॥

२५४ “पाणातिपाता विरता, मुसावादा च सञ्जता ।
थेय्या च अतिचारा च, मज्जपाना च आरका ॥

R 22

२५५ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसच्चान कोविदा ।
उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यसस्सिनो ॥

१-१ स्या० पोत्थके नत्थि । २ सहव्यत-सी०, रो० । ३ भायि-स्या०, खो० ।
४-४ सद्धाति म अञ्जसु-सी०, सुनिदाति म अञ्जसु-स्या० । ५-५

२५६ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

B 31

निद्दाविमान अट्टम ।

२६ सुनिद्दाविमानवत्थु

२५८ “अभिककन्तेन वण्णेन पे० ओसधी विय तारका ॥

२५९ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

5

२६१ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२६२ “सुनिद्दा” ति’ म अञ्जसु, राजगहस्मि उपासिका ।
सद्धा सीलेन सम्पन्ना, सन्निभागरता सदा ॥

२६३-२६६ (यथा निद्दाविमान तथा वित्थारेनब्ब) 10

२६७ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसञ्चान कोविदा ।
उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यसस्सिनो ॥

२६८ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

सुनिद्दाविमान नवम ।

२७ पठमभिक्षादायिकाविमानवत्थु

२७० “अभिककन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

15

२७१ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

२७३ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

20

२७४ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके ॥

B 32

२७५ “अद्दस विरज बुद्ध, विप्पसन्नमनाविल ।
तस्स अदासह भिक्ख, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥

२७६ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

R 23

पठमभिक्खादायिकाविमान दसम ।

२८ दुतियभिक्खादायिकाविमानवत्थु

२७८ “अभिव्वक्कन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

२७९ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

२८१ सा देवता अत्तमना पे०

१० यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२८२ “अह मनुस्सेमु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके ।

२८३ “अद्दस विरज भिक्खु,^१ विप्पसन्नमनाविल ।
तस्स अदासह भिक्ख, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥

१५ २८४ “तेन मे तादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

दुतियभिक्खादायिकाविमान एकादसम ।

इत्थिविमाने चित्तलतावग्गो दुतियो ।

B 33

तस्सुद्धान

दासी चेव लखुमा च, अथ आचामदायिका ।

चण्डाली भद्दिथी^२ चेव, सोणदिन्ना उपोसथा ।

निहा^३ चेव सुनिहा^३ च, द्वे च भिक्खाय दायिका ।

20

वग्गो तेन पवुच्चती ति ॥

भाणवार पठम ।

१ बुद्ध - स्या०, रो० । २ भद्दिथिका - स्या० रो० । ३-३ नन्दा चेव सुन दा - सी०,
निहा चेव सुदिन्ना - स्या०, रो० ।

२९५ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

उल्लारविमाम पठम ।

३० उच्छुदायिकाविमानवत्थु

२९६ “ओभासयित्वा पठवि” सदेवक,
अतिरोचसि चन्दिमसुरिया” विय ।
सिरिया च वण्णेन यसेन तेजसा,
ब्रह्मा व देवे” तिदसे सहिन्दके” ॥

२९७ “पुच्छामि त उप्पलमालधारिनी,
आवेळिनी कञ्चनसन्निभत्तचे ।
अलङ्कते उत्तमवत्थधारिनी,
का त्व सुभे देवते वन्दसे मम ॥

२९८ “कि त्व पुरे कम्ममकासि अत्तना,
मनुस्सभूता पुरिमाय जातिया ।
दान सुचिण्ण अथ सीलसयम”,
केनूपपन्ना सुगति यसस्सिनी ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥

२९९ “इदानि भन्ते इममेव गाम”,
पिण्डाय अम्हाक” घर उपागमि ।
ततो ते उच्छुस्स अदासि” खण्डिक,
पसन्नचित्ता अतुलाय पीतिया ॥

३०० “सस्सु” च पच्छा अनुयुञ्जते मम,
कह नु उच्छु वधुके अवाकिरि” ।
न” छड्डित नो” पन” खादित मया,
सन्तस्स भिक्खुस्स सय अदासह ॥

१ पथवि-म० । २ चन्दिमसुरिया-म० । ३ दवि-स्या०, रो० । ४ स-
इदके-सी० । ५ सीलसञ्जम-सी०, स्या०, रो० । ६ गामे-स्या०, रो० । ७
अम्हाक-स्या०, रो० । ८ अदासि-स्या०, रो० । ९ सस्सु-स्या०, रो० । १०
अवाकिरि-स्या०, रो० । ११-११ नच्छड्डित न च-सी०, न च-स्या०, रो० । १२ स्या०,
रो० पीत्यकेसु नत्थि ।

३०१ “तुय्ह न्विद^१ इस्सरिय अथो मम^२,
इतिस्सा सस्सु परिभासते मम ।
पीठ गहेत्वा पहार अदासि मे,
ततो चुता कालकताम्हि^३ देवता ॥

३०२ “तदेव कम्म कुसल कत मया,
सुख च कम्म अनुभोमि अत्तना ।
देवेहि सद्धि परिचारयामह ,
मोदामह कामगुणेहि पञ्चहि ॥

5

३०३ “तदेव कम्म कुसल कत मया,
सुख च कम्म अनुभोमि अत्तना ।
देविन्दगुत्ता तिदसेहि रक्खिता,
समप्पिता कामगुणेहि पञ्चहि ॥

10

३०४ “एतादिस पुञ्जफल अनप्पक,
महाविपाका मम उच्छुदक्खिणा ।
देवेहि सद्धि परिचारयामह,
मोदामह कामगुणेहि पञ्चहि ॥

15

३०५ “एतादिस पुञ्जफल अनप्पक,
महाजुतिका^४ मम उच्छुदक्खिणा ।
देविन्दगुत्ता तिदसेहि रक्खिता,
सहस्सनेत्तोरिव नन्दने वने ॥

20

३०६ “तुव च भन्ते अनुकम्पक विदु,
उपेच्च वन्दि कुसल च पुच्छिस ।
ततो ते उच्छुस्स अदासि^५ खण्डिक,
पसन्नचिता अनुलाय पीतिया^६” ति ॥

B 86

उच्छुदायिकाविमान वुत्तिय ।

१ इद-स्या०, रो० । २ मम-स्या०, रो० । ३ कालकतम्हि-स्या०, रो० ।
४ परिचारियामह-स्या०, रो० । ५ महाजुतिका-सी० । ६ पुच्छिया-स्या०, रो० ।
७ आदसि-सी०, स्या०, रो० ।

३१ पल्लङ्कविमानवत्थु

R 26

३०७ “पल्लङ्कसेट्ठे मणिसोण्णचित्ते^१,
पुप्फाभिकिण्णे सयने उळारे।
तत्थच्छसि देवि महानुभावे,
उच्चावचा इद्धि विकुब्बमाना ॥

5

३०८ “इमा च ते अच्छरायो समन्ततो,
नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति।
देविद्विपत्तासि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

10

३०९ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
अट्ठे कुले सुणिसा अहोसि।
अक्कोधना भत्तुवसानुवत्तिनी,
उपोसथे अप्पमत्ता अहोसि” ॥

15

३१० “मनुस्सभूता दहरा अपापिका^२,
पसन्नचित्ता पतिमाभिराधयि।
दिवा च रत्तो च मनापचारिनी,
अह पुरे सीलवती अहोसि ॥

B 37

20

३११ “पाणातिपाता विरता अचोरिका^३,
ससुद्धकाया सुचिब्रह्मचारिनी।
अमज्जपा^४ नो^५ च मुसा अभाणि^६,
सिक्खापदेसु परिपूरकारिनी ॥

३१२ “चातुद्दसि पञ्चदसि, या^७ च^८ पक्खस्स अट्ठमी।
पाटिहारियपक्ख च, पसन्नमानसा अह ॥

25

३१३ “अट्ठङ्गुपेत अनुधम्मचारिनी,
उपोसथ पीत्तिमना उपावसि।

१ मणिसोवण्णचित्त - स्या०। २ स्या०, रा० पोत्थकमु नत्थि। ३ सपापिका -
सी०, अपापिका - स्या०, रो०। ४ अचोरिया - स्या०, रो०। ५-५ अमज्जपाना - स्या०,
रो०। ६ अभाणी - स्या०, रो०। ७-७ याव - सी०, रो०।

इमं च अरियं अट्टङ्गवरेहुपेत,
समादियित्वा^१ कुसलं सुखद्वयं ।
पतिमिह कल्याणी^२ वसानुवत्तिनी,
अहोसि पुब्बे सुगतस्स साविका ॥

३१४ “एतादिसं कुसलं जीवलोके,
कम्मं करित्वानं विसेसभागिनी ।
कायस्स भेदा अभिसम्पराय,
देविद्विपत्ता सुगतिमिह आगता ॥

5

३१५ “विमानपासादवरे मनोरमे,
परिवारिता अच्छरासङ्गणेन ।
सयपभा देवगणा रमेन्ति^३ म,
दीघायुकिं देवविमानमागतं” ति ।

10

R 27

पल्लङ्कविमानं ततियं ।

३२ लताविमानवत्थु

३१६ लता च सज्जा पवरा च देवता,
अच्चिमती^४ राजवरस्स सिरीमतो ।
सुता च रञ्जो वेस्सवणस्स धीता,
राजीमती धम्मगुणेहि सोभिता^५ ॥

15

३१७ पञ्चेत्थं नारियो आगमरुं न्हायितुं,
सीतोदकं^६ उप्पल्लिनिं सिव नदि ।
ता तत्थं न्हायित्वा^७ रमेत्वा^८ देवता,
नच्चित्वा^९ गायित्वा^{१०} सुता लतं ब्रवी^{११} ॥

B 38

20

३१८ “पुच्छामि तं उप्पलमालधारिणिं,
आवेळिनिं^{१२} कञ्चनसन्निभत्तत्ते^{१३} ।

१ समादयित्वा—स्या० रो० । २ कल्याण—स्या० । ३ रमेन्ति—स्या०, रो० ।
४ अच्चिमुखी—सी०, अच्छिमुती—स्या०, रो० । ५ सोभय—म० । ६ सीतोदक—
सी० । ७-७ न्हायित्वं रमेत्वं—सी०, न्हायित्वं रमित्वा—स्या०, रो० । ८-८ नच्चित्वं गायित्वं
—सी० । ९ ब्रुवी—सी० । १० उप्पलमालधारिणी—सी०, धारिणी—रो० । ११ आवे-
ळिनी—सी० । १२ काञ्चनसन्निभत्तत्ते—स्या०, रो० ।

- तिमिरतम्बक्खि^१ नभेव सोभने,
दीघायुकी केन कतो यसो तव ॥
- ३१९ “केनासि भद्दे पतिनो पियतरा,
• विसिट्ठकल्याणितरस्सु^२ रूपतो ।
5 पदक्खिणा नच्चगीतवादिते,
आचिक्ख नो त्व नरनारिपुच्छिता”ति ॥
- ३२० “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
उळारभोगे कुले सुणिसा अहोसि ।
अक्कोधना भत्तुवसानुवत्तिनी,
10 उपोसथे अप्पमत्ता अहोसि ॥
- ३२१ “मनुस्सभता दहरा अपापिका^३,
पसन्नचित्ता पतिमाभिराधयि ।
सदेवर सस्ससुर^४ सदासक,
अभिराधयि तम्हि कतो यसो मम ॥
- 15 ३२२ “साह तेन कुसलेन कम्मुना,
चतुब्भि ठानेहि^५ विसेसमज्झगा ।
आयु च वण्ण च सुख बल च,
खिड्डुरति^६ पच्चनुभोमनप्पक ॥
- ३२३ “सुत नु त भासति य अय लता,
20 य नो अपुच्छिम्ह^७ अकित्तयी नो^८ ।
पतिनो किरम्हाक विसिट्ठ^९ नारीन^{१०},
गती च तास^{११} पवरा च देवता ॥
- B 39 ३२४ “पतीसु धम्म पचराम^{१२} सब्बा,
पतिब्बता यत्थ^{१३} भवन्ति इत्थियो ।
25 पतीसु धम्म पचरित्व^{१४} सब्बा,
R 28 लच्छामसे भासति य अय लता ॥

१ तिमिरतम्बक्खि - सी०, पीतरत्ताम्बक्खि - स्या०, रो० । २ कल्याणितरस्स - स्या०, रो० । ३ अपाविका - स्या०, रो० । ४ सस्सुर - स्या०, रो० । ५ ठानेसु - स्या०, रो० । ६ खिड्डुरति - स्या०, रो० । ७-७ अपुच्छिम्ह अकित्तयि नो - स्या० ० अकित्तयीनो - रो० ४-४-८ विसिट्ठा नारिन - स्या०, विसिट्ठा नारीन - रो०, ० नारिन - सी० । ९ नेस - स्या०, रो० । १० परिचराम - स्या० । ११ यथा - स्या०, रो० । १२ परिचराम - स्या० ।

३२५ “सीहो यथा पब्बतसानुगोचरो,
महिन्धर पब्बतमावसित्वा ।
पसय्ह हन्त्वा^१ इतरे चतुप्पदे,
खुद्दे मिगे खादति मसभोजनो ॥

३२६ “तथेव सद्धा इध अरियसाविका,
भत्तार निस्साय पति अनुब्बता ।
कोध वधित्वा अभिभुय्य^२ मच्छर^३,
सग्गम्हि सा मोदति धम्मचारिनी” ति ॥

६

लताविमान चतुत्थ ।

३३ गुत्तिलविमानवत्थु

(१) वत्थुत्तमदायिकाविमानवत्थु

३२७ “सत्ततन्ति सुमधुर, रामणेय्य अवाचयि ।
सो म रङ्गम्हि अवेहेति, ‘सरण मे होहि कोसिया’ ति ॥

१०

३२८ “अह ते सरण होमि, अहमाचरियपूजको ।
न त जयिस्सति सिस्सो, सिस्समाचरिय जेस्ससी” ति ॥

३२९ “अभिव्वकन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

३३० “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

१५

३३१ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

B. 40

२०

३३२ सा देवता अत्तमना, मोग्गल्लानेन पुच्छिता ।
पञ्ह पुट्ठा वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

३३३ “वत्थुत्तमदायिका नारी, पवरा होति नरेसु नारीसु ।
एव पियरूपदायिका मनाप, दिब्ब सा लभते उपेच्च ठान ॥

१ गन्त्वा—स्या०, रो० । २-२ अनुभुय्य मच्छर—स्या०, रो० ।

- ३३४ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवर्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्ससाह^१, पवरा पस्स पुञ्ञान^२ विपाक ॥
- ३३५ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- ५ ३३६ “अक्खामि^३ ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूता यमकासि पुञ्ञ^४ ।
तेनमिह एव जलितानुभावा,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- * (अनन्तर^५ चतुरविमान यथा वत्थुदायिकाविमान तथा
१० वित्थारेतब्ब) *

(२) पुप्फुत्तमदायिकाविमानवत्थु

R 29

३३७ “अभिककन्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय ताग्का ॥

३३८ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
ये केचि मनसो पिया ॥

15

३३९ “पुच्छामि त देवि महानुभावे पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

३४० सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

20

३४१ “पुप्फुत्तमदायिका नारी, पवरा होति नरेसु नारीसु ।
एव पियरूपदायिका मनाप, दिब्ब सा लभते उपेच्च ठान ॥

B 41

३४२ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवर्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्ससाह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

३४३ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

१ अच्छरासहस्साह—स्या०, अच्छरासहस्साह—रो० । २ पुञ्ञस्स—रो० ।
३—३ सी० प्रोत्थके नत्थि । *—* यथा च एत्थ एव उपारि सब्बविमानेसु वित्थारेतब्ब—
सी० । ४ इतर—स्या०, रो० ।

(३) गन्धुत्तमदायिकाविमानवत्थु

- ३४५ “अभिवक्न्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय तारका ॥
- ३४६ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
ये केचि मनसो पिया ॥
- ३४७ “पुच्छामि त देवि महानुभावे पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥ 5
- ३४८ “सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ३४९ “गन्धुत्तमदायिका नारी, पवरा होति नरेसु नारीसु ।
एव पियरूपदायिका मनाप, दिब्ब सा लभते उपेच्च ठान ॥ 10
- ३५० “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवण्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्मस्साह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥
- ३५१ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

(४) फलुत्तमदायिकाविमानवत्थु

- ३५३ “अभिवक्न्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय तारका ॥ 15
- ३५४ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
ये केचि मनसो पिया ॥
- ३५५ “पुच्छामि त देवि महानुभावे पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥ 20
- ३५६ “सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ३५७ “फलुत्तमदायिका नारी, पवरा होति नरेसु नारीसु ।
एव पियरूपदायिका मनाप, दिब्ब सा लभते उपेच्च ठान ॥

B 42

३५८ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवण्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्सस्साह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

३५९ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

(५) रसुत्तमदायिकाविमानवत्थु

४

३६१ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय तारका ॥

३६२ “केन तेतादिसो वण्णो पे ०
ये केचि मनसो पिया ॥

३०

३६३ “पुच्छामि त देवि महानुभावे पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

३६४ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

३६५ “रसुत्तमदायिका नारी, पवरा होति नरेसु नारीसु ।
एव पियरूपदायिका मनाप, दिब्ब सा लभते उपेच्च ठान ॥

15

३६६ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवण्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्सस्साह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

३६७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

(६) गन्धपञ्चङ्गुलिकदायिकाविमानवत्थु

20

३६९ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय तारका ॥

३७० “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

३७२ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

३७३ “गन्धपञ्चङ्गुलिक अहमदासि, कस्सपस्स भगवतो थूपम्हि^१ ।
एव^२ पियरूपदायिका मनाप, दिब्ब सा लभते उपेच्च ठान^३ ॥

३७४ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवणिणीहमस्मि ।
अच्छरासहस्ससाह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

३७५ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

5

* (अनन्तर चतुरविमान यथा गन्धपञ्चङ्गुलिकदायिकाविमान^३
तथा वित्थारेतब्ब)^{*}

B 43

(७) एकूपोसथविमानवत्थु

३७७ “अभिवकन्तेन वण्णेन पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

10

३८० सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

३८१ “भिक्खू च अह भिक्खुनियो च, अद्दसासि^४ पन्थपटिपन्ने ।
तेसाह धम्म सुत्वान, एकूपोसथ उपवसिस्स ॥

३८२ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवणिणीहमस्मि ।
अच्छरासहस्ससाह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

15

३८३ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

(८) उदकदायिकाविमानवत्थु

३८५ “अभिवकन्तेन वण्णेन पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

20

३८८ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

१ थूपम्हि—सी०, स्या० । २-२ स्या० पोत्थके नत्थि । *-* सी० पोत्थके नत्थि ।

३ गन्धपञ्चङ्गुलिक विमान—स्या० । ४ अद्दसामि—स्या० ।

३८९ “उदके ठिता उदकमदासि, भिक्खुनो चित्तेन विप्पसन्नेन ।
एव’ पियरूपदायिका मनाप, दिब्ब सा लभते उपेच्च ठान’ ॥

३९० “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवण्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्सस्साह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

६ ३९१ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती’ ति ॥

(९) उपट्ठानविमानवत्थु

३९३ “अभिव्वकन्तेन वण्णेन पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती’ ति ॥

B 44

३९६ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

10

३९७ “सस्सुञ्चाह ससुर’ च,
चण्डिके कोधने च फरुसे च ।
अनुसूयिका’ उपट्ठासि,
अप्पमत्ता सकेन सीलेन ॥

15

३९८ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवण्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्सस्साह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

३९९ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती’ ति ॥

(१०) अपरकम्मकारिणीविमानवत्थु

४०१ “अभिव्वकन्तेन वण्णेन पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती’ ति ॥

20

४०४ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

१-१ सी०, स्या० पोत्यकेषु नत्थि । २ सस्सुरे-स्या० । ३ अनुसूयिका-सी०,
अनुसुथ्यिका-स्या० ।

- ४०५ “परकम्मकरी^१ आसि, अत्थेनातन्दिता दासी ।
अक्कोधनानतिमानिनी^२, सविभागिनी सकस्स भागस्स^३ ॥
- ४०६ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवणिणीहमस्मि ।
अच्छरासहस्सस्साह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥
- ४०७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे० 5
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

(११) खीरोदनदायिकाविमानवत्थु

- ४०९ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय तारका ॥
- ४१० “केन तेतादिसो वण्णो पे० 10
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ४१२ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ४१३ “खीरोदन अहमदासि, भिक्खुनो पिण्डाय चरन्तस्स ।
एव^४ करित्वा कम्म, सुगति उपपज्ज मोदामि^५ ॥
- ४१४ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवणिणीहमस्मि । 15 B 45
अच्छरासहस्सस्साह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥
- ४१५ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

(अनन्तर^६ पञ्चवीसतिविमान यथा खीरोदनदायिकाविमान
तथा वित्थारेतेब्ब^७)

20

(१२) पाणितदायिकाविमानवत्थु

- ४१७ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
सब्बदिसा पभासती” ति ॥

B 30

१ परकम्मकारिणी — स्या०, परकम्मकारी — सी०, रो० । २ अनतिमानी — सी०,
स्या० । ३ भातस्स — स्या० । ४-४ स्या०, रो० पोत्थकसु नत्थि । ५-५ सी० पोत्थक नत्थि ।

४२० सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

४२१ “फाणित अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ” ॥

(१३) उच्छुखण्डिकदायिकाविमानवत्थु

५ ४२९ उच्छुखण्डिक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(१४) तिम्बरुसकदायिकाविमानवत्थु

४३७ तिम्बरुसक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(१५) कक्कारिकदायिकाविमानवत्थु

१० ४४५ कक्कारिक^१ अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(१६) एळालुकदायिकाविमानवत्थु

४५३ एळालुक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(१७) वल्लिफलदायिकाविमानवत्थु

४६१ वल्लिफल^२ अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(१८) फारुसकदायिकाविमानवत्थु

१५ ४६९ फारुसक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

१ कक्कारिक — स्या० । २ वल्लिपक्क — स्या० ।

(१९) हत्थप्पतापकदायिकाविमानवत्थु

४७७ हत्थप्पतापक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

B 48

(२०) साकमुट्ठिदायिकाविमानवत्थु

४८५ साकमुट्ठि अहमदासि,
भिक्षुनो पन्थपटिपन्नस्स पे० ॥

(२१) पुप्फकमुट्ठिदायिकाविमानवत्थु

४९३ पुप्फकमुट्ठि अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

5

(२२) मूलकदायिकाविमानवत्थु

५०१ मूलक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(२३) निम्बमुट्ठिदायिकाविमानवत्थु

५०९ निम्बमुट्ठि अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

10

(२४) अम्बकज्जिकदायिकाविमानवत्थु

५१७ अम्बकज्जिक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(२५) दोणिनिम्मज्जनिदायिकाविमानवत्थु

५२५ दोणिनिम्मज्जनि^१ अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

१ दोणिनिम्मज्ज - स्या०, रो० ।

(२६) कायबन्धनदायिकाविमानवत्थु

५३३ कायबन्धन अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(२७) असबद्धकदायिकाविमानवत्थु

५४१ असबद्धक^१ अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(२८) आयोगपट्टदायिकाविमानवत्थु

५४९ आयोगपट्ट अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(२९) विधूपनदायिकाविमानवत्थु

B 47 ५५७ विधूपन अहमदासि
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(३०) तालवण्टदायिकाविमानवत्थु

५६५ तालवण्ट^२ अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(३१) मोरहत्थदायिकाविमानवत्थु

५७३ मोरहत्थ अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(३२) छत्तदायिकाविमानवत्थु

५८१ छत्त अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

१ असबद्धक—सी०, असबद्धक—स्या० । २ तालपण्ण—स्या० ।

(३३) उपाहनदायिकाविमानवत्थु

५८९ उपाहन अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(३४) पूवदायिकाविमानवत्थु

५९७ पूव अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

(३५) मोदकदायिकाविमानवत्थु

६०५ मोदक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

5

(३६) सक्खलिकदायिकाविमानवत्थु

६१३ “सक्खलिक अहमदासि,
भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स पे० ॥

६१४ “तस्सा मे पस्स विमान, अच्छरा कामवण्णिनीहमस्मि ।
अच्छरासहस्ससाह, पवरा पस्स पुञ्ञान विपाक ॥

10

६१५ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

६१७ “स्वागत वत म अज्ज, सुप्पभात सुहुट्ठित^१ ।
य अद्दसामि देवतायो, अच्छरा कामवण्णिनियो ॥

६१८ “इमासाह^४ धम्म सुत्वा,^२ काहामि कुसल बहु ॥
दानेन समचरियाय, सञ्जमेन दमेन च ।
स्वाह^३ तत्थ गमिस्सामि, यत्थ गन्त्वा न सोचरे” ति ॥

15

गुत्तिलविमान पञ्चम ।

१ सक्खिलि—सी०, स्या० । २ सुहुट्ठित—सी० । ३ अद्द—सी०, स्या०, रो० ।
४ तासाह—स्या०, रो० । ५ सुत्वा—स्या०, रो० । ६ साह—स्या०, रो० ।

३४ दहल्लविमानवत्थु

- ६१९ “दहल्लमाना वण्णेन, यससा^१ च यसस्सिनी ।
सब्बे देवे तावत्तिसे, वण्णेन अतिरोचसि ॥
- ६२० “दस्सन नाभिजानामि, इद पठमदस्सन ।
कस्मा काया नु आगम्म, नामेन भाससे मम” ति ॥
- ६२१ “अह भदे सुभद्दासि, पुब्बे मानुसके भवे ।
सहभरिया च ते आसि, भगिनी च कनिट्टिका^२ ॥
- ६२२ “सा अह कायस्स भेदा^३, विप्पमुत्ता ततो चुता ।
निम्मानरतीन^४ देवान^५, उपपन्ना सहव्यत^६” ति ॥
- ६२३ “पहूतकतकल्याणा, ते देवे य ति पाणिनो ।
येस त्व कित्तयिस्ससि, सुभदे जातिमत्तनो ॥
- ६२४ “अथ^७ त्व केन वण्णेन, केन वा अनुसासिता ।
कीदिसेनेव दानेन, सुब्बतेन यसस्सिनी ॥
- ६२५ “यस एतादिस पत्ता, विसेस विपुलमज्झगा ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥
- ६२६ “अट्ठेव पिण्डपातानि, य दान अदद पुरे ।
दक्खिण्येयस्स सङ्खस्स, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥
- ६२७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ६२९ “अह तथा बहुतरे भिक्खू, सज्जते ब्रह्मचारयो^८ ।
तप्पेसि अन्नपानेन, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥
- ६३० “तथा बहुतर दत्त्वा, हीनकायूपगा अह ।
कथ त्व अप्पतर दत्त्वा, विसेस विपुलमज्झगा ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥

B 49

20

१ यसस्सा-स्या०, यससा-रो० । २ कनिट्टिका-स्या० । ३ भेदाय-स्या०, रो० । ४-४ निम्मानरतीदवान-स्या०, रो० । ५ सहव्यर्ता-सी०, रो० । ६ कथ-सी०, स्या०, रो० । ७ ब्रह्मचारिनो-सी० स्या०, ब्रह्मचारिये-रो० ।

- ६३१ “मनोभावनीयो^१ भिक्खु, सन्दिट्ठो मे पुरे अहु ।
ताह^२ भत्तेन निमन्तेसि, रेवत अत्तनट्ठम ॥
- ६३२ “सो मे अत्थपुरेक्खारो, अनुकम्पाय रेवतो ।
सङ्खे देही ति मवोच, तस्साह वचन करि ॥
- ६३३ “सा दक्खिणा सङ्खगता, अप्पमेय्ये^३ पतिट्ठिता । 5
पुग्गलेसु तथा दिन्न, न त तव महप्फल” ति ॥
- ६३४ “इदानेवाह जानामि, सङ्खे दिन्न महप्फल ।
साह गन्त्वा मनुस्सत्त, वदञ्जू वीतमच्छरा ॥
सङ्खे दानानि^४ दस्सामि^५, अप्पमत्ता पुनप्पुन” ति ॥ R 34
- ६३५ “का एसा देवता भद्दे, तथा मन्तयते सह । 10
सब्बे देवे तावतिसे, वण्णेन अतिरोचती” ति ॥
- ६३६ “मनुस्सभूता देविन्द, पुब्बे मानुसके भवे ।
सहभरिया च मे आमि, भगिनी च कनिट्ठिका ।
सङ्खे दानानि दत्वान, कनपुञ्जा विरोचती” ति ॥
- ६३७ “धम्मेन पुब्बे भगिनी, तथा भद्दे विरोचति” । 15
य सङ्खमिह^६ अप्पमेय्ये^७, पतिट्ठापेसि दक्खिण ॥
- ६३८ “पुच्छितो हि मया बुद्धो, गिज्झकूटमिह^८ पब्बते ।
विपाक सविभागस्स, यत्थ दिन्न महप्फल ॥
- ६३९ “यजमानान मनुस्सान, पुञ्जपेक्खान पाणिन ।
करोत^९ ओपधिक पुञ्ज, यत्थ दिन्न महप्फल ॥ 20
- ६४० “त मे बुद्धो वियाकासि, जान कम्मफल सक । B 50
विपाक सविभागस्स, यत्थ दिन्न महप्फल ॥
- ६४१ “चत्तारो च पटिपन्ना, चत्तारो च फले ठिता ।
एस सङ्खो उजुभूतो, पञ्जासीलसमाहितो ॥

१ मनोभावनीयो—सी०, स्या०, रो० । २ अप्पमेय्या—स्या०, रो० । ३-३ दान दस्सामिह—स्या०, दान दस्सामह—रो० । ४ विरोचसि—स्या०, रो० । ५ सङ्खमि—सी०, स्या०, रो० । ६ अप्पमेय्य—स्या० । ७ गिज्झकूटमि—स्या०, गिज्झकूटमि—रो० । ८ करोत्त—स्या० । ९ पुञ्जसीलसमाहितो—स्या०, रो० ।

- ६४२ “यजमानान मनस्सान, पुञ्जपेक्खान पाणिन ।
करोत ओपधिक पुञ्ज, सङ्घे दिन्न महप्फल ॥
- ६४३ “एसो हि सङ्घो विपुलो महग्गतो,
एसप्पमेय्यो उदधीव सागरो ।
एते हि सेट्ठा नरवीरसावका,^१
पभङ्कुरा धम्ममुदीरयन्ति^२ ॥
- ६४४ “तेस सुदिन्न सुहुत सुयिट्ठ,
ये सङ्घमुद्दिस्स ददन्ति दान ।
सा दक्खिणा सङ्घगता पतिट्ठिता,
महप्फला लोकविदून्^३ वणिग्गता ॥
- ६४५ “एतादिस यञ्जमनुस्सरन्ता^४,
ये वेदजाता विचरन्ति लोके ।
विनेय्य मच्छेरमल समूल,
अनिन्दिता सग्गमुपेन्ति ठान” ति ।

दहल्लविमान छट्ठ ।

३५ पेसवतीविमानवत्थु

- ६४६ “फलिकरजतहेमजालछन्न,
विविधचित्रतलमद्दस” सुरम्म ।
व्यम्ह^५ सुनिम्मित तोरणूपपन्न,
रुचकुपकिण्णमिद सुभ विमान ॥
- ६४७ “भाति च दस दिसा नभेव सुरियो,
सरदे तमोनुदो^६ सहस्सरसी ।
तथा तपतिमिद तव विमान,
जलमिव धूमसिखो निसे नभग्गे ॥

B 51
R 33

१ नरविरियमावका—सी०, रो० । २ धम्मकय उदीरयन्ति—स्या०, ० कथमुदीरयन्ति—रो० । ३ लोकविदूहि—स्या०, रो० । ४ पुञ्जमनुस्सरन्ता—स्या०, रो० । ५ ० थल्ल—स्या०, ० विचित्रफल—रो० । ६ व्यम्ह—सी०, रो० । ७ राजकूप—स्या० रो० । ८ तमपनुदो—स्या०, रो० ।

- ६४८ "मुसतीव नयन सतेरताव',
आकासे ठपितमिद मनुञ्ज ।
वीणामुरजसम्मताळघुद्ध,
इद्ध इन्दपुर यथा तवेद' ॥
- ६४९ "पदुमकुमुदुप्पलकुवलय,
योधिकबन्धुकनोजका' च सन्ति ।
सालकुसुमितपुप्फिता असोका,
विविधदुमग्गसुगन्धसेवितमिद ॥
- ६५० "सळललबुजभुजक' सयुत्ता',
कुसकसुफुल्लितलतावलम्बिनीहि ।
मणिजालसदिसा' यसस्सिनी,
रम्मा पोक्खरणी उपट्ठिता ते ॥
- ६५१ "उदकरुहा च येत्थि पुप्फजाता,
थलजा' ये च' सन्ति रुक्खजाता ।
मानुसकामानुस्सका च दिब्बा,
सब्बे' तुय्ह निवेसनमिह जाता ॥
- ६५२ "किस्स सयमदमस्सय" विपाको,
कनासि कम्मफलेनिधूपपन्ना ।
यथा च ते अधिगतमिद विमान,
तदनुपद अवचासिळारपम्हे' ति' ॥
- ६५३ "यथा च मे अधिगतमिद विमान,
कोञ्चमयूरचकोरसङ्घचरित ।
दिब्यपिलवहसराजचिण्ण',
दिजकारण्डवकोकिलाभिनदित' ॥

10

15

20

B 52

१ सतेरिताव-स्या०, रो० । २ तवमिद-स्या०, रो० । ३ योधिका भण्डिका०-स्या०, रो० । ४ सळललबुजसुजक-स्या०, रो० । ५ सञ्जता-सी० । ६ मणिजालसदिस-स्या०, रो० । ७ फलजा-स्या०, रो० । ८ व-स्या० रो० । ९ मानुस्सका०-स्या०, रो० । १० सग्गे-स्या०, रो० । ११ समदमस्सय-सी०, रो०, समदमस्स अय-स्या० । १२-१२ अवचासिलारपखुमेति-सी०, अवचासिअळारपखुमेति-स्या०, रो० । १३ दिब्ब०-सी० । १४ ० भिनादित-स्या०, रो० ।

६५४ “नानासन्तानकपुष्करुक्खविविधा,
पाटलिजम्बुअसोकुरुक्खवन्त ।
यथा च मे अधिगतमिदं विमान,
त ते पवेदयामि^१ सुणोहि भन्ते ॥

६५५ “मगधवरपुरत्थिमेन,^२
नाळकगामो^३ नाम अत्थि भन्ते ।
तत्थ अहोसि पुरे सुणिसा,
पेसवती^४ ति तत्थ जानिसु मम ॥

६५६ “साहमपचित्तत्थ^५ धम्मकुसल,^६
देवमनुस्सपूजितं महन्त ।
उपत्तिस्स निब्बुतमप्पमेय्य,
मुदितमना कुसुमेहि अब्भुकिरि ॥

६५७ “परमगतिगतं च पूजयित्वा,
अन्तिमदेहधरं इसि उळार ।
पहाय मानुसकं समुस्सय,
तिदसागता^७ इध मावसामि ठान’ ति ॥

पेसवतीविमानं संतम ।

३६ मल्लिकाविमानवत्थु

६५८ “पीतवत्थे पीतधजे, पीतालङ्कारभूसिते ।
पीतन्तराहि वग्गूहि, अपिळन्धा व सोभसि ॥

६५९ “का^१ कम्बुकायूरधरे, कञ्चनावेळभूसिते ।
हेमजालकसञ्छन्ने,^२ नानारतनमालिनी ॥

१ पवेदिस्सामि—सी०, पवेदिस्सामि—स्या० रो० । २ ० पुरत्थिमे—स्या० रो० ।
३ नाळकगामो—स्या०, रो०, नालकगामो—सी० । ४ पेसवती—सी०, स्या० रो० ।
५ साह अपचित्तं—स्या०, रो० । ६ कम्मकुसल—रो० । ७ अब्भुकिरि—सी० स्या०,
रो० । ८ तिदसागता—सी०, स्या०, रो० । ९ ९ काकम्बुकायूरधरे—स्या०, रो० । १० हम्-
जालकपञ्छन्ने—सी० ।

६६० “सोवण्णमया लोहितङ्गमया^१ च,
मुत्तामया वेळुरियमया^२ च ।
मसारगल्ला सहलोहितङ्गा^३,
पारेवतक्खीहि^४ मणीहि चित्तता ॥

६६१ “कोचि कोचि एत्थ मयूरसुस्सरो,
हसस्स रञ्जो करवीकसुस्सरो ।
तेस सरो सुय्यति^५ वग्गुरूपो,
पञ्चङ्गिक तूरियमिवप्पवादित^६ ॥

5

६६२ “रथो च ते सुभो वग्गु,^७ नानारतनचित्तितो^८ ।
नानावण्णाहि^९ धात्हि,^{१०} सुविभत्तो व सोभति ॥

10

६६३ “तस्मि रथे कञ्चनबिम्बवण्णे,^१
या^{१३} त्व^{१३} ठिता भाससि म पदेस ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥

६६४ “सोवण्णजाल^{१३} मणिसोण्णचित्तित,^{१४}
मुत्ताचित^{१५} हेमजालेन छन्न ।
परिनिब्बुते गोतमे अप्पमेय्ये,
पसन्नचित्ता अहमाभिरोपयि ॥

15

६६५ “ताह कम्म करित्वान, कुसल बुद्धवण्णित ।
अपेतसोका सुखिता, सम्पमोदामनामया” ति ॥

मल्लिकाविमान अट्टम ।

३७ विसालक्खिविमानवत्थु

६६६ “का नाम त्व विसालक्खि,^{१६} रम्मे चित्तलतावने ।
समन्ता अनुपरियासि, नारीगणपुरक्खता^{१७} ॥

20

B ४४

१ लोहितङ्गमया—सी०, स्या०, रो० । २ वेळुरियामया—सी०, स्या० रो० ।
३ सहलोहितङ्गा—सी०, सहलोहितका—स्या०, रो० । ४ पारावतक्खीहि—सी० । ५
सुय्यति—सी० । ६ तुरिय०—सी०, स्या०, रो० । ७ वग्गू—स्या० । ८ नानारतनचित्तङ्गो
—स्या० । ९ नानावणीहि—स्या० । १० धात्हि—रो० । ११ काञ्चन०—स्या०, रो० ।
१२—१२ यत्थ—स्या० । १३ सोवन्न०—रो० । १४ मणिसोण्णचित्त—सी०, स्या०, रो० ।
१५ मुत्ताचित्त—स्या० । १६ विसालक्खी—स्या०, रो० । १७ नारीगणपुरक्खिता—स्या० ।

R 35

5

10

15

20

B 55

25

- ६६७ “यदा देवा तावतिसा, पविसन्ति इम वन।
सयोगा सरथा सब्बे, चित्रा होन्ति इधागता ॥
- ६६८ “तुय्ह च इध पत्ताय, उय्याने विचरन्तिया।
काये न दिस्सती^१ चित्त, केन रूप तवेदिस।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥
- ६६९ “येन कम्मेन देविन्द, रूप मय्ह गती च मे।
इद्धि^२ च आनुभावो च, त सुणोहि पुरिन्दद ॥
- ६७० “अह राजगहे रम्मे, सुनन्दा नामुपासिका।
सद्धा सीलेन सम्पन्ना, सविभागरता सदा ॥
- ६७१ “अच्छादन च भत्त च, सेनासन पदीपिय।
अदासि उजुभूतेसु, विपसन्नेन चेतसा ॥
- ६७२ “चातुदसि^३ पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्टमी।
पाटिहारियपक्व च, अट्टङ्गसुसमागत ॥
- ६७३ “उपोसथ उपवसिस्स,^४ सदा सीलेसु सवुता।
सञ्जमा^५ सविभागा च, विमान आवसामह^६ ॥
- ६७४ “पाणातिपाता विरता, मुसावादा च सञ्जता।
थेय्या च अतिचारा च, मज्जपाना च आरका ॥
- ६७५ “पञ्चसिक्खापदे रता, अरियसच्चान कोविदा।
उपासिका चक्खुमतो, गोतमस्स यसस्सिनो ॥
- ६७६ “तस्सा मे जातिकुला^७ दासी,^८ सदा मालाभिहारति।
ताह भगवतो थूप्पे, सब्बमेवाभिरोपयि ॥
- ६७७ “उपोसथे चह^९ गन्त्वा, मालागन्धविलेपन।
थूपस्मि अभिरोपेसि, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥
- ६७८ “तन कम्मेन देविन्द, रूप मय्ह गती च मे।
इद्धी^{१०} च आनुभावो च, य^{११} माल अभिरोपयि^{१२} ॥

१ दिस्सति—सी०, स्या०, रो०। २ इद्धी—स्या०, रो०। ३ चातुदसि—रो०। ४ उपवसि—स्या०, रो०। ५-५ सी०, स्या०, रो० पोत्यकेसु नत्थि। ६-६ जातिकुल आसि—स्या०, रो०। ७ वह—स्या०, रो०। ८ इद्धि—सी०। ९-९ य च मालाभिरोपयि—स्या०, रो०।

६७९ “य च सीलवती आसि, न त ताव विपच्चति ।
आसा च पन मे देविन्द, सकदागामिनी सिय” ति ॥
विसालक्खिविमान नवम ।

३८ पारिच्छत्तकविमानवत्थु

- ६८० “पारिच्छत्तके^१ कोविळारे, रमणीये मनोरमे ।
दिब्बमाल^२ गन्थमाना, गायन्ती सम्पमोदसि ॥
- ६८१ “तस्सा ते नच्चमानाय, अङ्गमङ्गेहि सब्बसो । 5
दिब्बा सद्दा निच्छरन्ति, सवनीया मनोरमा ॥
- ६८२ “तस्सा ते नच्चमानाय, अङ्गमङ्गेहि सब्बसो ।
दिब्बा गन्धा पवायन्ति, सुचिगन्धा मनोरमा ॥
- ६८३ “वित्तमाना कायेन, या वेणीसु पिळन्धना^३ ॥
तेस सुय्यति^४ निग्घोसो, तुरिये पञ्चङ्गिके यथा ॥ 10
- ६८४ “वटसका वातधुता,^५ वातेन सम्पकम्पिता ।
तेस सुय्यति निग्घोसो, तुरिये पञ्चङ्गिके यथा ॥
- ६८५ “या पि ते सिरस्म माला, सुचिगन्धा मनोरमा ।
वाति गन्धो दिसा सब्बा, रुक्खो मञ्जूसको^६ यथा ॥ B 36
- ६८६ “घायसे त सुचिगन्ध,^७ रूप पस्ससि अमानुस । 15
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥
- ६८७ “पभस्सर अच्चिमन्त,^८ वण्णगन्धेन सयुत^९ ।
असोकपुप्फमालाह, बुद्धस्स उपनामयि ॥
- ६८८ “ताह कम्म करित्वान, कुसल बुद्धवण्णित ।
अपेतसोका सुखिता, सम्पमोदामनामया” ति ॥ 20

पारिच्छत्तकविमान दसम ।

इत्थिविमाने पारिच्छत्तकवग्गो ततियो ।

१ पारिच्छत्तके—स्या० । २ सब्बमाल—मी० । ३ पिळन्धना—स्या०, रो० ।
४ सुय्यति—सी० । ५ वातधूता—स्या० । ६ मञ्जूसको—मी०, रो० । ७ सुचि गन्ध—
मी० । ८ अच्चिमन्त—स्या० । ९ सञ्जुत—सी०, स्या० ।

तस्सुद्धान

B 56

उळारो^१ उच्छु पल्लङ्को^२, लता च गुत्तिलेन च ।
दद्वल्लपेसमल्लिका,^३ विसालक्ख पारिच्छत्तको ॥
वग्गो तेन पवुच्चती ति ॥

३९ मज्झिद्वकविमानवत्थु

R 37

5

६८९ “मज्झिद्वके^४ विमानस्मि, सोण्णवालुकसन्थते^५ ।
पञ्चज्झिके तुरियेन, रमसि सुप्पवादिते ॥

६९० “तम्हा विमाना ओरुह, निम्मिता रतनामया ।
ओगाहसि सालवन, पुप्फित सब्बकालिक ॥

६९१ “यस्स यस्सेव सालस्स, मूले तिद्वसि देवते ।
सो सो मुञ्चति पुप्फानि, ओनमित्वा दुमुत्तमो ॥

10

६९२ “वातेरित सालवन, आधुत दिजसेवित ।
वाति गन्धो दिसा सब्बा, रक्खो मज्जस्सको यथा ॥

६९३ “घायसे त सुचिगन्ध, रूप पस्ससि अमानुस ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥

15

६९४ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता, दासी अयिरकुले^६ अहु ।
बुद्ध निसिन्न दिस्वान, सालपुप्फेहि ओकिरि ॥

६९५ “वट्सक च सुकत, सालपुप्फमय अह ।
बुद्धस्स उपनामेसि, पसन्ना सेहि^७ पाणिभि” ॥

B. 57

६९६ “ताह कम्म करित्वान, कुसल बुद्धवणित ।
अपेतसोका सुखिता, सम्पमोदामनामया” ति ॥

मज्झिद्वकविमान पठम ।

१ उळार-सी० स्या० रो० । २ पल्लङ्क-सी०, स्या०, रो० । ३ दद्वल्लसेसवती-
मल्ली-सी० स्या०, रो० । ४ मज्जेद्वक-सी०, रो० । ५ सोवण्णवालुकसन्थते-स्या०, रो० ।
६ अयिरकुले-स्या०, अयिरकुले-रो० । ७-७ सकेहि पाणिहि-स्या०, रो० ।

४० पभस्सरविमानवत्थु

- ६९७ “पभस्सरवरवण्णनिभे, सुरत्तवत्थवसने^१ ।
महिद्धिके चन्दनरुचिरगत्ते,
का त्व सुभे देवते वन्दसे मम ॥
- ६९८ “पल्लङ्को च ते महग्घो, नानारतनचित्तितो रुचिरो ।
यत्थ त्व निसिन्ना विरोचसि, देवराजारिव नन्दने वने ॥ ५
- ६९९ “किं त्व पुरे सुचरितमाचरी^२ भद्दे, किस्स कम्मस्स विपाक
अनुभोसि देवलोकस्मि ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल^३”ति ॥
- ७०० “पिण्डाय ते चरन्तस्स, माल फाणित च अदद भन्ते ।
तस्स कम्मस्सिद विपाक, अनुभोमि देवलोकस्मि ॥ 10
- ७०१ “होति च मे अनुतापो, अपरद्ध^४ दुक्खित^५ च मे भन्ते ।
साह धम्म नास्सोसि, सुदेसित धम्मराजेन ॥
- ७०२ “त त वदामि भद्दन्ते, यस्स मे अनुकम्पियो कोचि ।
धम्मेषु त समादपेथ, सुदेसित धम्मराजेन ॥
- ७०३ “येस अत्थि सद्धा बुद्धे, धम्मे च सङ्घरत्तने^६ ।
ते^७ म अतिविरोचन्ति, आयुना यससा सिरिया ॥ 15
- ७०४ “पतापेन वण्णेन उत्तरितरा,
अञ्जे महिद्धिकतरा मया देवा^८”ति ।
पभस्सरविमान दुनिय ।

४१ नागविमानवत्थु

- ७०५ “अलङ्कृता मणिकञ्चनाचित्त^१,
सोवण्णजालचित्त^२ महन्त । 20

१ सुरत्तवत्थनिवासने—सी०, स्या० रो० । २ ० माचरि—सी०, स्या० रो० ।
३ अपराध—स्या० । ४ दुक्कत—सी० । ५ सङ्घरत्तन च—सी०, स्या०, रो० । ६ त त
—सी० । कनककञ्चनाचित्त—स्या०, मणिकनककञ्चनाचित्त—रो० । ८ सूवण्णजालचित्त
—म० ।

अभिरूढं गजवरं सुकप्पितं,
इधागमा वेहायस^१ अन्तलिक्खे ॥

७०६ “नागस्स दन्तेसु दुवेसु निम्मिता,
अच्छोदका^२ पट्टमिनियो सुफुल्ला ।
५ पट्टमेसु च^३ तुरियगणा^४ पभिज्जरे^५,
इमा च नच्चन्ति मनोहरायो ॥

७०७ “देविद्विपत्तासि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावा,
१० वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

७०८ “बाराणसिय उपसङ्कमित्वा,
बुद्धस्सह^६ वत्थयुगं अदासि ।
पादानि वन्दित्वा^७ छमा निसीदि,
वित्ता^८ चह^९ अञ्जलिकं अकासि ॥

१५ ७०९ “बुद्धो च मे कञ्चनसन्निभत्तचो,
अदेसयि समुदयदुक्खनिच्चत ।
असङ्खतं दुक्खनिरोधसस्सत^{१०},
मग्गं अदेसयि^{११} यतो विमानिस^{१२} ।

R ३९

७१० “अप्पायुकी कालकता ततो चुता,
२० उपपन्ना तित्तसगण^१ यसस्सिनी ।
सक्कस्सह^२ अञ्जतरा पजापति,
यसुत्तरा नाम दिसासु विस्सुता” ति ॥

नागविमानं ततिय ।

१ वेहायस—सी०, स्या०, रो० । २ अच्छोदिका—सी० । ३-३ तुरियगणा—स्या०,
च तुरियगणा—म० । ४ पवज्जरे—स्या०, रो० । ५ बुद्धस्सा—स्या०, रो० । ६ वादत्व
—सी०, रो० । ७-७ चित्ताव त—स्या०, वित्तं वह—सी०, वित्ताव त—रो० । ८ दुक्ख
निरोधसच्च—स्या०, रो० । ९ अदेसेसि—सी० । १० विजानिय—सी०, विजानिस्स—रो० ।
११ तित्तसान—स्या०, तित्तसान—रो० । १२ सक्कस्साह—सी०, स्या०, रो० ।

४२ अलोमविमानवत्थु

- ७११ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- ७१२ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ७१४ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ७१५ “अह च बाराणसिय, बुद्धस्सादिच्चबन्धुनो ।
अदासि सुक्खकुम्मास, पसन्ना सेहि पाणिभि ॥
- ७१६ “सुक्खाय अलोणिकाय च, पस्स फल कुम्मासपिण्डया ।
अलोम सुखित दिस्वा, को पुञ्ज न करिस्सति ॥
- ७१७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

अलोमविमान चतुत्थ ।

४३ कञ्जिकदायिकाविमानवत्थु

- ७१९ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय तारका ॥
- ७२० “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ७२२ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ७२३ “अह अन्धकविन्दम्हि,^१ बुद्धस्सगदिच्चबन्धुनो ।
अदासि कोलसम्पाक, कञ्जिक तेलधूपित ॥
- ७२४ “पिप्फल्या लसुणेन च, मिस्स लामञ्जकेन^२ च ।
अदासि उजुभूतस्मि, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

१ अन्धकविदस्मि — सी०, स्या०, रो० । २ लामञ्जकन — स्या०, रो० ।

B 60

७२५ “या महेसित्त^१ कारेय्य, चक्कवत्तिस्स राजिनो ।
नारी सब्बङ्गकल्याणी, भत्तु चानोमदस्सिका ।
एकस्स^२ कञ्जिकदानस्स, कल नाग्घति^३ सोळसि ॥

5

७२६ “सत निक्खा सत अस्सा, सत अस्सतरीरथा ।
सत कञ्जासहस्सानि, आमत्तमणिकुण्डला ।
एकस्स कञ्जिकदानस्स, कल नाग्घन्ति सोळसि ॥

R 40

७२७ “सत हेमवता नागा, इसादन्ता उरुब्बहवा ।
सुवण्णकच्छा मातङ्गा, हेमकप्पनवाससा^४ ।
एकस्स कञ्जिकदानस्स, कल नाग्घन्ति सोळसि ॥

10

७२८ “चतुन्नमपि^५ दीपान^६, इस्सर योध कारये ।
एकस्स^७ कञ्जिकदानस्स, कल नाग्घति सोळसि” ति ॥
कञ्जिकदायिकाविमान पञ्चम ।

४४ विहारविमानवत्थु

७२९ “अभिककन्तेन वण्णेन पे०
ओसधी विय तारका ॥

15

७३० “तस्सा ते नच्चमानाय, अङ्गमङ्गेहि सब्बसो ।
दिब्बा सद्दा निच्छरन्ति, सवनीया मनोरमा ॥

७३१ “तस्सा ते नच्चमानाय, अङ्गमङ्गेहि सब्बसो ।
दिब्बा गन्धा पवायन्ति, सुचिगन्धा मनोरमा ॥

७३२ “विवत्तमाना कायेन, या वेणीसु पिळन्धना ।
तेस सुय्यति निग्घोसो, तुरिये^८ पञ्चङ्गिके यथा ॥

20

७३३ “वटसका वातधूता^९, वातेन सम्पकम्पिता ।
तेस सुय्यति निग्घोसो, तुरिये पञ्चङ्गिके यथा ॥

१ महसित्त—स्या० । २ एतस्स—सी०, स्या०, रो० । ३ नाग्घन्ति—स्या० । ४ हेमकप्पनिवाससा—स्या०, ० निवाससा—रो० । ५-५ चतुन्नमपि पदीपान—स्या० । ६ एतस्स—सी०, स्या०, रो० । ७ तूरिये—म० । ८ वातधूता—स्या० ।

- ७३४ “या पि ते सिरस्मि माला, सुचिगन्वा मनोरमा ।
वाति गन्धो दिसा सब्बा, रुक्खो मञ्जूसको यथा ॥
- ७३५ “घायसे त सुचिगन्ध, रूप पस्ससि अमानुस ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥
- ७३६ “सावत्थिय मय्ह^१ सखी भदन्ते,
सङ्खस्स कारेसि महाविहार ।
तत्थप्पसन्ना अहमानुमोदि,
दिस्वा अगार च पिय च मेत ॥
- ७३७ “तायेव मे सुद्धनुमोदनाय,
लद्ध विमानब्भुतदस्सनेय्य^४ ।
समन्ततो सोळसयोजनानि,
वेहायस गच्छति इद्धिया मम ॥
- ७३८ “कटागारा निवेसा मे, विभत्ता भागसो मिता ।
दहल्लमाना आभन्ति, समन्ता सतयोजन ॥
- ७३९ “पोक्खरञ्जो च मे एत्थ, पुथुलोमनिसेविता ।
अच्छोदका विप्पसन्ना, सोण्णवालुकसन्थता ॥
- ७४० “नानापदुमसञ्छन्ना, पुण्डरीकसमोतता ।
सुरभी सम्पवायन्ति, मनुञ्जा^५ मालुतेरिता ॥
- ७४१ “जम्बुयो पनसा ताला, नाळिकेरवनानि^६ च ।
अन्तोनिवेसने जाता, नानारुक्खा अरोपिमा^७ ॥
- ७४२ “नानातूरियसङ्घट्ठ^८, अच्छरागणघोसित ।
यो पि म सुपिने पस्से, सो पि वित्तो सिया नरो ॥
- ७४३ “एतादिस अब्भुतदस्सनेय्य^९, विमान सब्बसोपभ^{१०} ।
मम कम्मेहि निब्बत्त, अल पुञ्जानि कातवे” ति ॥

5 B 61

10

15

20

R 41

१ सिरसि-स्या०, रो० । २ मय्ह-स्या०, रो० । ३ अहमानुमोदि-स्या० । ४ विमानब्भुत०-स्या० । ५ मनुञ्ज-स्या०, रो० । ६ नाळिकेरवनानि-स्या० । ७ अरोपिता-स्या० । ८ नानातूरियसङ्घट्ठ-सी० स्या०, ० सङ्घट्ठ-रो० । ९ अब्भुत दस्सनीय-सी०, अब्भुतदस्सनेय्य-स्या० । १० सब्बतोपभ-सी० ।

- ७४४ “तायेव ते सुद्धनुमोदनाय,
लद्ध विमानब्भुतदस्सनेय्य ।
या चेव सा दानमदासि नारी,
तस्सा गति ब्रूहि कुहि उप्पन्ना^१ सा” ति ॥
- 5 ७४५ “या सा अट्ठ मय्ह सखी भदन्ते,
सङ्खस्स कारेसि महाविहार ।
विज्जातधम्मा सा अदासि दान,
उप्पन्ना निम्मानरतीसु देवेसु ॥
- B 62 ७४६ “पजापती तस्स सुनिम्मितस्स,
10 अचिन्तिया^२ कम्मविपाका तस्स^३ ।
यमेत पुच्छसि कुहि उप्पन्ना सा ति,
त^४ ते^५ वियाकासि अनञ्जथा अह ॥
- ७४७ “तेनहञ्जे पि समादपेथ,
15 सङ्खस्स दानानि ददाथ वित्ता ।
धम्म च सुणाथ पसन्नमानसा,
सुदुल्लभो लद्धो मनुस्सलाभो ॥
- ७४८ “य मग्ग मग्गाधिपती अदेसयि,
ब्रह्मस्सरो^६ कञ्चनसन्निभत्तचो ।
सङ्खस्स दानानि ददाथ वित्ता,
20 महप्फला यत्थ भवन्ति दक्खिणा ॥
- ७४९ “ये पुग्गला अट्ठ सत पसत्था,
चत्तारि एतानि युगानि होन्ति ।
ते दक्खिणेय्या सुगतस्स सावका,
एतेसु दिन्नानि महप्फलानि ॥
- 25 ७५० “चत्तारो च पटिपन्ना, चत्तारो च फले ठिता ।
एस सङ्खो उजुभूतो, पञ्जासीलसमाहितो ॥

१ उपपन्ना—सी० । २-२ अचिन्तियो कम्मविपाको तस्सा—सी०, कम्मविपाक तस्सा—स्या०, रो० । ३-३ भन्त—स्या०, रो० । ४ ब्रह्मसरो—स्या० ।

७५१ “यजमानान् मनुस्सान, पुञ्जपेक्खान् पाणिन ।
करोत् सओपधिक पुञ्ज, सङ्घे दिन्न महप्फल ॥

७५२ “एसो हि सङ्घो विपुलो महग्गतो,^१
एसप्पमेय्यो उदधीव सागरो ।
एतेहि सेट्ठा नरवीरसावका^२,
पभङ्करा धम्ममुदीरयन्ति ॥

5

७५३ “तेस^३ सुदिन्न सुहुत सुयिट्ठ,
ये सङ्घमुद्दिस्स ददन्ति दान ।
सा दक्खिणा सङ्घगता पतिट्ठिता,
महप्फला लोकविद्वन्^४ वण्णिता ॥

10

७५४ “एतादिस यञ्जमनुस्सरन्ता^५,
ये वेदजाना विचरन्ति लोके ।
विनेय्य मच्छेरमल समूल,
अनिन्दिता सग्गमुपेन्ति ठान” ति ॥

B 63

R 12

विहारविमान छट्ठ ।

भाणवार दुतिय ।

४५ चतुरिंथिविमानवत्थु

७५५ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

15

७५८ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

७५९ “इन्दीवरान हत्थक अहमदासि, भिक्खुनो पिण्डाय चरन्तस्स ।
एसिकान उण्णतस्मि, नगरवरे^६ पण्णकते रम्मे ॥

20

७६० “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिस्सा पभासती” ति ॥

१ करोन्त - स्या० । २ महग्गतो - स्या० । ३ नरवियसावका - स्या० । ४ तेस

- सी०, स्या०, रो० । ५ लोकविद्वहि - स्या०, रो० । ६ पुञ्जमनुस्सरन्ता - स्या०, रो० ।

७ नगरेवले - स्या०, नगरे - रो० ।

- ७६२ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ७६५ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- 2 ७६६ “नीलुप्पलहत्थक अहमदासि, भिक्खुनो पिण्डाय चरन्तस्स ।
एसिकान उण्णतस्मि, नगरवरे पण्णकते रम्मे ॥
- ७६७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- B 64 ७६९ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
10 वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ७७२ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ७७३ “ओदातमूलक हरितपत्त^१,
उदकस्मि^२ सरे जात अहमदासि ।
15 भिक्खुनो पिण्डाय चरन्तस्स,
एसिकान उण्णतस्मि ।
नगरवरे पण्णकते रम्मे ॥
- ७७४ “तेन मे तादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति
- R 43 ७७६ “अभिवक्कन्तेन वण्णेन पे०
20 वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ७७९ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ७८० “अह सुमना सुमनस्स सुमनमकुळानि,
25 दन्तवण्णानि अहमदासि ।

१ हरीतपत्त — स्या०, रो० । २ उदकम्हि — स्या० ।

भिक्षुनो पिण्डाय चरन्तस्स,
एसिकान उण्णतस्मि।
नगरवरे पण्णकते रम्मं ॥

७८१ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥ 5
चतुरित्थिविमान मत्तम।

४६ अम्बविमानवत्थु

७८३ “दिब्ब ते अम्बवन रम्म, पासादेत्थ महल्लको।
नानातुरियसड्घट्ठो, जच्छरागणघोसितो ॥

७८४ “पदीपो चेत्य जलति, निच्च सोवण्णयो महा।
दुस्सफलेहि रुक्खेहि, समन्ता परिवारितो ॥

७८५ “*केन तेतादिसा वण्णो पे० 10 B 6,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति।

७८७ सा देवता अत्तमना पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

७८८ “अह मनुस्सेमु मनुस्सभूता,
पुरिमाय जातिया मनुस्सलोके। 1,
विहार सङ्गस्स कारेसि, अम्बेहि परिवारित ॥

७८९ “परियोसिते विहारे, कारे ते निट्ठिते महे।
अम्बेहि^१ छादयित्वान^२, कत्वा दुस्समये फले ॥

७९० “पदीप तत्थ जालेत्वा, भोजयित्वा गणुत्तम।
निय्यादेसि त सङ्गस्स, पसन्ना सेहि^३ पाणिभि ॥ 20

७९१ “तेन मे अम्बवन रम्म, पासादेत्थ महल्लको।
नानातुरियसड्घट्ठो, अच्छरागणघोसिता ॥

१ नानातुरियसड्घट्ठो—सी० स्या० नानातुरियस घट्ठो—म०। * केन त
अम्बवन रम्म पासादेत्थमहल्लको ति इमे द्व पदा स्या० २।० पात्रकसु अधिका दिस्सन्ति। २-२
अम्बे अच्चादयित्वान—सी०, स्या० रो०। ३-३ सकेहि पाणिहि—स्या०, रो०।

७९२ “पदीपो चेत्थ जलति, निच्च सोवण्णयो महा ।
दुस्सफलेहि रुक्खेहि, समन्ता परिवारितो ॥

७९३ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

अम्बविमान अट्टम ।

४७ पीतविमानवत्थु

R 44 5

७९५ “पीतवत्थे पीतधजे, पीतालङ्कारभूसिते ।
पीतचन्दनलित्तङ्गे, पीतउप्पलमालिनी” ॥

७९६ “पीतपासादसयने, पीतासने पीतभाजने” ।
पीतछत्ते पीतरये, पीतस्से पीतबीजने” ॥

B 06

10

७९७ “कि कम्ममकरी भद्दे, पुब्बे मानुसके भवे ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥

७९८ “कोसातकी नाम लतत्थि भन्ते, तित्तिका” अनभिच्छिता” ।
तस्सा चत्तारि पुप्फानि, थूप अभिहरि अह ॥

७९९ “सत्थु सरीरमुद्दिस्स, विप्पसन्नेन चेतसा ।
नास्स मग्ग अवेक्खिस्स, न तग्गमनसा” सती” ॥

15

८०० “ततो म अवधी गावी, थूप अपत्तमानस ।
तञ्चाह अभिसञ्चेय्य, भिय्यो नून इतो सिया ॥

८०१ “तेन कम्मेन देविन्द, मघवा देवकुञ्जर ।
पहाय मानुस देह, तव सहव्यतमागता” ति ॥

20

८०२ इद सुत्वा तिदसाधिपति, मघवा देवकुञ्जरो ।
तावतिसे पसादेन्तो, मातलि एतदब्रवि ॥

८०३ “पस्स मातलि अच्छेर, चित्त कम्मफल इद ।
अप्पक पि कत देय्य, पुञ्ज होति महप्फल ॥

१ पीतुप्पलमधारिनी—स्या०, रो० । २ पीतभोजने—स्या०, रो० । ३ पीतबीजने—सी०, स्या०, रो० । ४ कित्तिका—सी० । ५ अनभिज्झिता—सी०, स्या०, रो० । ६-६ । तदग्गमनसा सति—सी०, तदङ्गमनसा सती—स्या०, रो० । ७ सहव्यत मागता—सी०, सहव्य मागता—स्या०, सहव्यतमागता—म० ।

- ८०४ “नत्थि चित्ते पसन्नम्हि, अप्पका^१ नाम दक्खिणा ।
तथागते वा सम्बुद्धे, अथ वा तस्स सावके ॥
- ८०५ “एहि मातलि अम्हे पि, भिय्यो भिय्यो महेमसे^२ ।
तथागतस्स धातुयो, सुखो पुञ्ञान मुच्चयो ॥
- ८०६ “तिट्ठन्ते निब्बुते चा^३ पि, समे चित्ते सम फल । ६
चेतोपणिधिहेतु^४ हि,^५ सत्ता गच्छन्ति सुग्गति ॥
- ८०७ ‘बहून्^६ वत अत्थाय, उप्पज्जन्ति तथागता ।
यत्थ कार करित्वान, सग्ग गच्छन्ति दायका^७’ ति ॥
पीतविमान नवम ।

४८ उच्छुविमानवत्थु

- ८०८ “ओभासयित्वा पठवि^१ सदेवक,
अतिरोचसि चन्दिमसुरिया^२ विय । १०
सिरिया च वण्णेन यसेन तेजसा,
ब्रह्मा व देवे तिदसे सहिन्दके^३ ॥
- ८०९ “पुच्छामि त उप्पलमालधारिनी^४,
आवेळिनी^५ कञ्चनसन्निभत्तचे ।
अलङ्कते उत्तमवत्थधारिनी^६, १५
का त्व सुभे देवते वन्दसे मम^७ ॥
- ८१० “कि^८ त्व पुरे कम्ममकासि अत्तना,
मनुस्सभूता पुरिमाय जातिया^९ ।
दान सुचिण्ण अथ सीलसञ्जम^{१०},
केनपपन्ना^{११} सुग्गति यसस्सिनी । २० R 40
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल^{१२}’ ति ॥

१ अप्पिका—सी० । २ महेम्हसे—स्या० । ३ वा—स्या०, रो० । ४-४ ० हेतु हि—
स्या०, रो० । ५ बहून्—सी०, स्या०, रो० । ६ पठवि—म० । ७ चदिम
सुरिया—म० । ८ सइदके—सी० । ९ ० धारिने—स्या०, रो० । १० आवेळिने—
स्या०, रो० । ११ उत्तमवत्थधारिने—स्या०, रो० । १२ मम—रो० । १३-१३ स्या०, रो०
पोत्थकसु नत्थि । १४ सीलसञ्जमो—स्या०, रो० । १५ केनुपपन्ना—म० ।

- ८११ “इदानीं^१ भन्ते इममेव^२ गाम,
पिण्डाय अम्हाक घर उपागमि।
ततो ते उच्छुस्स अदासि^३ खण्डिक,
पसन्नचित्ता अतुलाय पीतिया।
- 5 ८१२ “सस्सु च पच्छा अनुयुञ्जते मम,
कहं नु उच्छु वधुके^४ अवाकिरी^५।
न^६ छड्डित^७ नो^८ पन खादित मया,
सन्तस्स भिक्खुस्स सय अदासह^९॥
- 10 ८१३ “तुय्ह^{१०} न्विद^{११} इस्सरिय अथो मम,
इतिस्सा^{१२} सस्सु परिभासते मम।
लेड्डु गहेत्वा पहार अदासि मे,
ततो चुता कालकतामिह^{१३} देवता॥
- 15 ८१४ “तदेव कम्म कुसल कत मया,
सुख च कम्म अनुभोमि अत्तना।
देवेहि सद्धि परिचारयामह^{१४},
मोदामह कामगुणेहि पञ्चहि॥
- 18 68 ८१५ “तदेव कम्म कुसल कत मया,
सुख च कम्म अनुभोमि अत्तना।
देविन्दगुत्ता तिदसेहि रक्खिता,
समप्पिना कामगुणेहि पञ्चहि॥
- 20 ८१६ “एतादिस पुञ्जफल अनप्पक,
महाविपाका मम उच्छुदक्खिणा।
देवेहि सद्धि परिचारयामह,
मोदामह कामगुणेहि पञ्चहि॥

१ इदन्त-स्या० रो०। २ इममेव-स्या०, रो०। ३ अदासि-सी०, स्या०, रो०। ४-४ वधुके अवाकिरि-स्या० रो०। ५-५ नच्छड्डित-सी०। ६ न-स्या०, रो०। ७ अदामिह-स्या०। ८-८ तुय्हचिद-स्या०, रो०, तुय्ह विद-सी०। ९ इतिस्स-स्या०, रो०। १० कालकतामिह-स्या०, रो०। ११ परिचारियामह-स्या०, रो०।

८१७. “एतादिसं पुञ्जफलं अनप्पकं,
महाजुतिका^१ मम उच्छुदक्खिणा ।
देविन्दगुत्ता तिदसेहि रक्खिता,
सहस्सनेत्तोरिव नन्दने वने ॥

८१८. “तुवं च भन्ते अनुकम्पकं विदुं,
उपेच्च वन्दिं कुसलं च पुच्छिंसं^२ ।
ततो ते उच्छुस्स अदासिं खण्डिकं,
पसन्नचित्ता अनुलाय पीतिया” ति ॥

5

उच्छुविमानं दसमं ।

४९. वन्दनविमानवत्थु

८१९. “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

10

८२०. “केन तेतादिसो वण्णो ...पे०...
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

R. 46

८२२. सा देवता अत्तमना ...पे०...
यस्स कम्मस्सिदं फलं ॥

८२३. “अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
दिस्वान समणे सीलवन्ते ।
पादानि वन्दित्वा^३ मनं पसादयिं,
त्रित्ता चहं अञ्जलिकं अकासिं ॥

15

८२४. “तेन मेतादिसो वण्णो ...पे०...
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

B 69

20

वन्दनविमानं एकादसमं ।

१. महाजुतीका—सी० । २. पुच्छिमं—स्या०, रो० । ३. वन्दित्व—सी० ।

५० रज्जुमालाविमानवत्थु

- ८२६ “अभिवक्न्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
हत्थपादे^१ च विग्गय्ह, नच्चसि सुप्पवादिते ॥
- ८२७ “तस्सा ते नच्चमानाय, अङ्गमङ्गेहि सब्बसो ।
दिब्बा सद्दा निच्छरन्ति, सवनीया मनोरमा ॥
- ५ ८२८ “तस्सा ते नच्चमानाय, अङ्गमङ्गेहि सब्बसो ।
दिब्बा गन्धा पवायन्ति, सुचिगन्धा मनोरमा ॥
- ८२९ “विवत्तमाना कायेन, या वेणीसु पिळन्धना ।
तेस मुय्यति^२ निग्घोसो, तुरिये^३ पञ्चङ्गिके यथा ॥
- ८३० “वटसका वातधुता,^४ वातेन सम्पकम्पिता ।
१० तेस सुय्यति निग्घोसो, तुरिये पञ्चङ्गिके यथा ॥
- ८३१ “या^५ पि ते सिरस्मि^६ माला, सुचिगन्धा मनोरमा ।
वाति गन्धो दिसा सब्बा, रुक्खो मञ्जूसको^७ यथा ॥
- ८३२ “घायसे त सुचिगन्ध, रूप पस्ससि अमानुस ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिद फल” ति ॥
- ८३३ “दासी अह पुरे आसि, गयाय ब्राह्मणस्सह^८ ।
१५ अप्पपुञ्जा अलक्खिका, रज्जुमाला ति म विदु^९ ॥
- ८३४ “अक्कोसान वधान च, तज्जनाय च उगता^{१०} ।
कुट गहेत्वा निक्खम्म, अगच्छि^{११} उदहारिया^{१२} ॥
- B ७० ८३५ “विपथे कुट निक्खपित्वा, वनसण्ड उपागमि ।
२० इधेवाह मरिस्सामि, को^{१३} अत्थो^{१४} जीवितेन मे ॥
- ८३६ “दब्बह^{१५} पास करित्वान, आसुम्भित्वान^{१६} पादपे ।
ततो दिसा विलोकेसि, को नु खो वनमस्सितो ॥

१ हत्थे पादे—सी०, स्या०, रो० । २ सुयति—सी० । ३ तुरिये—म० । ४ वात-
धुता—स्या० । ५-५ सा पि ते सिरसि—स्या०, रो० । ६ मञ्जूसको—सी०, रो० ।
७ ब्राह्मणस्सह—म० । ८ विदु—स्या०, रो० । ९ उक्कता—सी०, स्या०, रो० । १०-१०
गच्छि उदकहारिया—सी०, आगच्छि उदकहारिया—स्या०, अगच्छि उदकहारिया—रो० ।
११-११ कीवत्थो पि—स्या०, रो० । १२ दब्बह—स्या०, रो० । १३ आलम्बित्वान—
स्या०, रो० ।

- ८३७ “तत्थइसासि सम्बुद्ध, सब्बलोकहित मुनि ।
निसिन्न रुक्खमूलस्मि, ज्ञायन्त अकुतोभय ॥
- ८३८ “तस्सा मे अहु सवेगो, अब्भुतो^१ लोमहसनो ।
को नु खो वनमस्सितो, मनुस्सो उदाहु देवता ॥ R 47
- ८३९ “पासादिक पसादनीय, वना निब्बनमागत^२ ।
दिस्वा मनो मे पसीदि, नाय यादिसकीदिसो^३ ॥ 5
- ८४० “गुत्तिन्द्रियो ज्ञानरतो, अबहिगगतमानसो^४ ।
हितो सब्बस्स लोकस्स, बुद्धो अय^५ भविस्सति ॥
- ८४१ “भयभेरवो दुरासदो, सीहो व गुहमस्सितो^६ ।
दुल्लभाय दस्सनाय, पुप्फ ओदुम्बर यथा ॥ 10
- ८४२ “सो म मुदूहि वाचाहि, आलपित्वा तथागतो ।
रज्जुमाले ति मवोच, सरण गच्छ तथागत ॥
- ८४३ “ताह गिर सुणित्वान, नेल अत्थवति सुचि ।
सण्ह मुदु च वग्गु च, सब्बसोकापनूदन ॥
- ८४४ “कल्लचित्त च म जत्वा, पसन्न सुद्धमानस ।
हितो सब्बस्स लोकस्स, अनुसासि तथागतो ॥ 15
- ८४५ “इद दुक्ख ति मवोच, अय दुक्खस्स सम्भवो ।
दुक्खनिरोधो^७ मग्गो^८ च, अज्जसो अमतोगधो ॥
- ८४६ “अनुकम्पकस्स कुसलस्स, ओवादम्हि अह ठिता ।
अज्झगा अमत सन्ति, निब्बान^९ पदमच्चुत ॥ B 71
20
- ८४७ “साह अवट्ठितापेमा, दस्सने अविकम्पिनी ।
मूलजाताय सद्धाय, धीता बुद्धस्स ओरसा ॥
- ८४८ “साह रभामि कीळामि, मोदामि अकुतोभया ।
दिब्बमाल^{१०} धारयामि, पिवामि मधुमद्दव^१ ॥

१ अब्भूतो—स्या० । २ निब्बानमागत—सी० । ३ यादिसिकीदिसो—स्या०, रो० ।
४ अबहिगगतमानसो—स्या०, रो० । ५ सोय—सी० । ६ गूहनिस्सितो—स्या०, गुहनिस्सितो
—रो० । ७—७ अय दुक्खनिरोधो—स्या०, रो० । ८ निब्बाण—सी० । ९ दिब्ब माल—सी० ।
१० मधुमद्दव—स्या०, रो० ।

- ८४९ “सट्ठितुरियस्सहस्सानि^१, पटिबोध करोन्ति मे ।
आळम्बो गग्गरो भीमो, साधुवादी च ससयो ॥
- ८५० “पोकखरो च सुफस्सो च, वीणामोक्खा च नारियो ।
नन्दा चेव सुनन्दा च, सोणदिन्ना सुचिम्हिता ॥
- ८५१ “अलम्बुसा मिस्सकेसी च, पुण्डरीकातिदाहणी^२ ।
एणीफस्सा^३ सुफस्सा च, सुभद्दा मुदुवादिनी^४ ॥
- ८५२ “एता चञ्जा च सेय्यासे, अच्छरान पबोधिका^५ ।
ता म कालेनुपागन्त्वा, अभिभासन्ति देवता ॥
- ८५३ “हन्द नच्चाम गायाम, हन्द त रमयामसे ।
नयिद अकतपुञ्जान, कतपुञ्जानमेविद ॥
- ८५४ “असोक नन्दन रम्म, तिदसान महावन ।
सुख अकतपुञ्जान, इध नत्थि परत्थ च ॥
- ८५५ “सुख च कतपुञ्जान, इध चेव परत्थ च ।
तेस सहव्यकामान^६, कत्तब्ब^७ कुसल बहु ।
कतपुञ्जा हि मोदन्ति, सग्गे भोगसमङ्गिनो ॥
- ८५६ “बहून्^८ वत अत्थाय, उप्पज्जन्ति तथागता ।
दक्खिण्येय्या मनुस्सान, पुञ्जखेत्तानमाकरा ।
यत्थ कार करित्वान, सग्गे मोदन्ति दायका^९” ति ॥
- रज्जुमालाविमान द्वादशम ।
इत्थि विमाने मज्झिद्वकवग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धान

- B 72 मज्झिद्व^१ पभस्सरा नागा, अलोमाकज्जिकदायिका ।
20 विहारचतुरित्थम्बा पीता, उच्छुवन्दनरज्जुमाला च^२ ॥
वग्गो तेन पवुच्चती ति ॥
इत्थि विमान समत्त ।

१ सट्ठि तुरिय०-सी०, सट्ठितूरिय०-म० । २ चारणी-सी० । ३-३ एणिपस्सा सपस्सा च सुभद्दा मुदुकावदी-स्या०, एणिपस्सा०-सी०, एणिपस्सा सुपस्सा च सुभद्दा मुदुकावदी-रो० । ४ पबोधिया-स्या०, रो० । ५ सहव्यकामान-सी०, रो० । ६ कातब्ब-स्या०, रो० । ७ बहुन्-सी०, स्या०, रो० । ८ मज्झिद्व-सी० । ९ सी० पोत्थके नत्थि ।

२. पुरिसविमानं

१ मण्डूकदेवपुत्तविमानवत्थु

- १ “को मे वन्दति पादानि, इद्धिया यससा जल।
अभिवकन्तेन वण्णेन, सब्बा ओभासय दिसा” ति ॥
- २ “मण्डूकोह पुरे आसि, उदके वारिगोचरो।
तव धम्म सुणन्तस्स, अवधी वच्छपालको ॥
- ३ “मुहुत्त चित्तपसादस्स^१, इद्धि पस्स यस च मे।
आनुभाव च मे पस्स, वण्ण पस्स जुति च मे ॥
- ४ “ये च ते दीघमद्धान, धम्म अस्सोसु गोतम।
पत्ता ते अचलट्टान, यत्थ गन्त्वा न सोचरे” ति ॥
- मण्डूकदेवपुत्तविमान पठम।

B 73
R 49

२ रेवतीविमानवत्थु

- ५ “चिरप्पवासि पुरिस, दूरतो सोत्थिमागत।
जातिमिप्ता^२ सुहज्जा च, अभिनन्दन्ति आगत ॥
- ६ “तथेव कतपुञ्ज पि, अस्मा लोका पर गत।
पुञ्जानि पटिगण्हन्ति^३, पिय जातीव^४ आगत ॥
- ७ “उट्ठेहि रेवते सुपापधम्मे, अपारुतद्वारे^५ अदानसीले।
नेस्साम त यत्थ थुनन्ति दुग्गता,
समप्पिता नेरयिका दुक्खेना^६” ति ॥
- ८ इच्चेव^७ वत्तवान यमस्स दूता,
ते द्वे यक्खा लोहितक्खा ब्रह्न्ता।

10

15

B 74

१ चित्तपसादस्स—सी०। २ जातीमिप्ता—स्या०। ३ पटिगण्हन्ति—स्या०, रो०।
४ जाती व—सी०, रो०। ५ अपारुत द्वार—सी०, स्या०, अपारुतद्वार—रो०। ६-६
दुक्खेन—सी०, दुक्खेना ति—म०। ७ इच्चेव—स्या०, रो०।

पच्चेकबाहासु गहेत्वा^१ रेवति^२,
पक्कामयु^३ देवगणस्स सन्तिके ॥

९ “आदिच्चवण्ण रुचिर पभस्सर,
व्यम्ह सुभ कञ्चनजालछन्न ।
कस्सेतमाकिण्णजन विमान,
सुरियस्स रसीरिव जोतमान ॥

१० “नारीगणा चन्दनसारलित्ता^४,
उभतो विमान उपसोभयन्ति ।
त दिस्सति सुरियसमानवण्ण,
को मोदति सग्गपत्तो^५ विमाने” ति ॥

११ “बाराणसिय नन्दियो नामासि,
उपासको अमच्छरी दानपति वदञ्जू ।
तस्सेतमाकिण्णजन विमान,
सुरियस्स रसीरिव जोतमान ॥

१२ “नारीगणा चन्दनसारलित्ता,
उभतो विमान उपसोभयन्ति ।
त दिस्सति सुरियसमानवण्ण,
सो मोदति सग्गपत्तो विमाने” ति ॥

१३ “नन्दियस्साह भरिया,
अगारिनी सब्बकुलस्स इस्सरा ।
भत्तु विमाने रमिस्सामि दानह,
न पत्थये निरय दस्सनाया” ति ॥

१४ “एसो^६ ते निरयो सुपापधम्मे,
पुञ्ज तथा अकत जीवलोके ।
न हि मच्छरी^७ रोसको पापधम्मो,
सग्गूपगान लभति सहब्बत” ति ॥

१ गहेत्वान-सी० । २ रेवत-म० । ३ पक्कामयिसु-स्या०, रो० । ४ चन्दन
सारानुलित्ता-स्या० । ५ सग्गपत्तो-सी०, स्या०, रो० । ६ एसे व-स्या०, रो० ।
७ मच्छरियो-स्या०, रो० ।

- १५ “किं नु गथं च मुत्तं च, असुची^१ पटिदिस्सति ।
दुग्गन्धं किमिदं मीळ्ह^२, किमेतं उपवायती” ति ॥ B 70
- १६ “एसं ससवको नाम^३, गम्भीरो सतपोरिसो ।
यत्थं वस्ससहस्सानि, तुवं पच्चसि रेवते” ति ॥
- १७ “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
केन ससवको लद्धो^४, गम्भीरो सतपोरिसो” ति ॥ 5
- १८ “समणे ब्राह्मणे चापि, अञ्जे वा^५ पि वणिब्बके^६ ।
मुसावादेन वञ्चेसि, तं पापं पकतं तया ॥
- १९ “तेन ससवको लद्धो, गम्भीरो सतपोरिसो ।
तत्थं वस्ससहस्सानि, तुवं पच्चसि रेवते ॥ 10
- २० “हत्थे पि छिन्दन्ति अथो पि पादे,
कण्णे पि छिन्दन्ति अथो पि नास ।
अथो पि काकोळगणा समेच्च,
सङ्गम्मं खादन्ति विफन्दमानं” ति ॥
- २१ “साधु खो मं पटिनेथ, काहामि कुसलं बहु ।
दानेन समचरियाय, सयमेन^७ दमेन च ।
यं कत्वा सुखिता होन्ति, न च पच्छानुत्तप्परे” ति ॥ 15
- २२ “पुरे तुवं पमज्जित्वा, इदानि परिदेवसि ।
सयं कतान् कम्मान्, विपाकं अनुभोस्मसी” ति ॥
- २३ “को देवलोकतो मनुस्सलोक,
गन्तवान् पुट्ठो मे एव वदेय्य ।
निक्खित्तदण्डेसु ददाथ दानं,
अच्छादनं सेय्यमथन्नपानं^८ ।
नहि मच्छरी रोसको पापधम्मो,
संगूपगानं लभति सहव्यत ॥ 20

R 51

25

१ असुचि—सी०, असुचि—स्या०, रो० । २ मिळ्ह—स्या०, रो० । ३ नाम निरयो—स्या० । ४ लद्धो निरयो—स्या० । ५-५ चापि वणिब्बके—स्या० । ६ सञ्जमेन—सी०, स्या० । ७ सयन०—सी०, स्या०, रो० ।

B 76

5

10

15

२४ “साह नून इतो गन्त्वा, योनि लब्धान मानुसि ।
वदञ्जू सीलसम्पन्ना, काहामि कुसल बहु ।
दानेन समचरियाय, सयमेन दमेन च ॥

२५ “आरामानि च रोपिस्स, दुग्गे सङ्कमनानि च ।
पप च उदपान च, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

२६ “चातुदसि पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
पाटिहारियपक्ख च, अट्ठङ्गसुसमागत ॥

२७ “उपोसथ उपवसिस्स, सदा सीलेसु सवुता ।
न च दाने पमज्जिस्स, साम दिट्ठमिद मया” ति ।

२८ इच्चेव विप्पलपन्ति^१, फन्दमान ततो ततो ।
खिपिसु निरये घोरे, उद्धपाद^२ अवसिर ॥

२९ “अह पुरे मच्छरिनी अहोसि,
परिभासिका समणब्राह्मणान ।
वितथेन च सामिक वञ्चयित्वा,
पच्चामह निरये घोररूपे” ति ॥

रेवतीविमान दुतिय ।

३ छत्तमाणवकविमानवत्थु

३० “ये वदत पवरो मनुजेसु,
सक्यमुनी भगवा कतकिच्चो ।
पारगतो बलविरियममङ्गी,
त सुगत सरणत्थमुपेहि ॥

20

३१ “रागविरागमनेजमसोक, धम्ममसङ्घतमप्पटिकूल ।
मधुरमिम पगुण सुविभत्त, धम्ममम सरणत्थमुपेहि ॥

३२ “यत्थ च दिन्नमहप्फलमाहु,
चतूसु सुचीसु पुरिसयुगेसु ।

अट्ट च पुग्गलधम्मदसा^१ ते,
सङ्खमिम सरणत्थमुपेहि ॥

३३ “न तथा तपति नभे^२ सुरियो^३,
चन्दो च^४ न भासति न फुस्सो ।
यथा अतुलमिद महप्पभास,
को नु त्व तिदिवा महि^५ उपागा^६ ॥

B 77

5

३४ “छिन्दति^७ रसी^८ पभङ्करस्स^९,
साधिकवीसतियोजनानि^{१०} आभा ।
रत्ति^{११} पि^{१२} तथा दिव कगेति,
परिसुद्ध विमल सुभ विमान ॥

R 52

10

३५ “बहुपदुमविचित्रपण्डरीक , वोकिण्ण कुसुमेहि नेकचित्त^{१३} ।
अरजविरजहेमजालच्छन्न^{१४}, आकासे तपति यथा पि सुरियो^{१५} ॥
३६ “रत्तम्बरपीतवससाहि^{१६}, अगलूपियङ्गुचन्दनुस्सदाहि^{१७} ।
कञ्चनतनुसन्निभत्तचाहि, परिपूर गगन व तारकाहि ॥

३७ “नरनारियो बहुकेत्थनेकवण्णा,
कुसुमविभूसिताभरणेत्थ सुमना ।
अनिलपमुञ्चिता पवन्ति सुरभि^{१८},
तपनीयवितता^{१९} सुवण्णछन्ना^{२०} ॥

15

३८ “किस्स सयमस्स^{२१} अय विपाको,
केनासि कम्मफलेनिधूपपन्नो ।
यथा च ते अधिगतमिद विमान,
तदनुपद^{२२} अवचासि^{२३} इद्ध पुट्ठो^{२४} ति ॥

20

१ पुग्गलधम्मदसा—स्या० । २ नभस्मि—सी०, स्या०, रो० । ३ सुरियो—म० ।
४ स्या०, रो० । पोत्यकसु नत्थि । ५—५ महिमुपागमि—स्या० रो० । ६ छिन्दति च—सी०,
स्या०, रो० । ७—७ रसिपभाकरस्स—स्या०, रसि०—सी०, रसि पभकरस्स—रो० । ८
साधिक वीसतियोजनानि—सी० । ९—९ रत्तिम्पि च—सी०, स्या०, रत्तिम्पि चे—रो० ।
१० बहुपदुम०—स्या०, ० विचित्त०—सी० । ११ नकविचित्त—स्या०, रो० । १२ ०
जालच्छन्न—सी०, स्या० । १३ सरियो—म० । १४ ० वाससाहि—सी०, रो०, रत्तकम्बलपी-
तवाससाही—स्या० । १५ अगलूपियङ्गकचन्दनुस्सदाहि—स्या० रो० । १६ सुरभि—स्या०, रो० ।
१७—१७ तपनीयवितता सुवण्णछन्नादना—सी०, तपनीयचित्तता सुवण्णछन्ना—स्या०, रो० ।
१८ समदमस्स—सी०, कम्मस्स—स्या०, रो० । १९—१९ तदनुरूप अवहसि—स्या०, रो० ।

- ३९ “सयमिध^१ पथे समेच्च माणवेन,
सत्थानुसासि अनुकम्पमानो ।
तव रतनवरस्स धम्म सुत्वा,
करिस्सामी ति च^२ ब्रवित्थ छत्तो ॥
- B. 78 5 ४० “जिनवरपवर^३ उपेहि^४ सरण,
धम्म चा पि तथेव भिक्खुसङ्घ ।
नो ति पठम अवोचह^५ भन्ते,
पच्छा ते वचन तथेवकासि ॥
- 10 ४१ “मा च पाणवध विविध^६ चरस्सु^७ असुचि,
न हि पाणेषु असञ्जत अवण्णयिसु सप्पञ्जा ।
नो ति पठम अवोचह भन्ते,
पच्छा ते वचन तथेवकासि ॥
- 15 ४२ “मा^{*} च परजनस्स रक्खित पि,
आदातब्बममञ्जिथो^८ अदिन्न ।
नो ति पठम अवोचह भन्ते,
पच्छा^९ वचन^{१०} तथेवकासि^{*} ॥
- R ०३ 20 ४३ “मा च परजनस्स रक्खितायो,
परभरिया^१ अगमा अनरियमेत ।
नो ति पठम अवोचह भन्ते,
पच्छा ते वचन तथेवकासि ।
- 25 ४४ “मा च वितथ अञ्जथा अभाणि^१,
न हि मुसावाद अवण्णयिसु सप्पञ्जा ।
नो ति पठम अवोचह भन्ते,
पच्छा ते वचन तथेवकासि ॥
- ४५ “येन च पुरिसस्स अपेति सञ्जा,
त मज्ज^{११} परिवज्जयस्सु सब्ब ।

१ यमिध-सी०, स्या०, रो० । २ च इति-स्या०, रो० । ३ जिनपवर-स्या०, रो० । ४ उपमि-सी०, स्या०, रो० । ५ अवोचाह-सी०, स्या०, रो० । ६-६ विविध माचरस्सु-स्या० रो० । *-* स्या० पोत्थके नत्थि । ७ ममञ्जिथ-सी० । ८-८ ते वचन-सी०, रो० । ९ परभरियायो-स्या०, रो० । १० अभाणि-स्या०, रो० । ११ वज्ज-स्या० ।

नो ति पठम अवोचह भन्ते,
पच्छा ते वचन तथेवकासि ॥

४६ “स्वाह दध पञ्च सिक्खा करित्वा,
पटिपज्जित्वा तथागतस्स धम्मे ।
द्वेपथमगमासि चोरमज्झे,
ते म तत्थ वविसु भोगहेतु ॥

5

४७ “एत्तकमिद अनुस्सरामि कुसल,
ततो पर न मे विज्जति अञ्ज ।
तेन सुचरितेन कम्मुनाह,
उप्पन्नो^१ तिदिवेसु कामकामी ॥

B 79

10

४८ “पस्स खणमुत्तसञ्जमस्स,
अनुधम्मपटिपत्तिया^२ विपाक ।
जलमिव यससा समेक्खमाना^३,
बहुका^४ म पिहणन्ति हीनकम्मा^५ ॥

४९ “पस्स कतिपयाय देसनाय,
सुगतिञ्चम्हि गतो सुख च पत्तो ।
ये च ते सतत^६ सुणन्ति धम्म,
मञ्जे ते अमत फुसन्ति खेम ॥

15

५० “अप्प^७ पि^८ कत महाविपाक,
विपुल होति तथागतस्स धम्मे ।
पस्स कतपुञ्जताय छत्तो,
ओभासेति पथवि यथा पि सुरियो ॥

20

५१ “किमिद कुसल किमाचरेम,
इच्चेके हि समेच्च मन्तयन्ति ।
ते मय पुनरेव^९ लद्धमानुसत्त^{१०},
पटिपन्ना विहरेमु^{११} सीलवन्तो ॥

25

१ उपपन्नो—सी०, स्या०, रा० । २ अनुधम्मपटिपत्तिया—सी० स्या० रो० ।

३ पक्खमाना—स्या०, रो० । ४-४ बहुकामा पि हयन्ति—स्या०, रो० । ५ हीनधम्मा—

स्या०, रो० । ६ सतत च—स्या०, रो० । ७-७ अप्पकस्मि—सी०, स्या०, रो० । ८-८ पुन-

दव लद्धा मानुस्सत्त—स्या०, रो० । ९ विचारेमु—स्या०, रो० ।

- ५२ “बहुकारो अनुकम्पको च^१ सत्था^२,
इति मे सति अगमा दिवा दिवस्स।
स्वाह उपगतोमिह सच्चनाम,
अनुकम्पस्स पुन पि सुणेमु^३ धम्म॥
- B 80 5 ५३ “ये^४ चिध^५ पजहन्ति कामराग,
भवरागानुसयञ्च पहाय मोह।
न च ते पुनमुपेन्ति^६ गम्भसेय्य,
परिनिब्बानगता हि सीतिभूता” ति॥
- R. 54

छत्तमाणवकविमान ततिय ।

४ कक्कटकरसदायकविमानवत्थु

- ५४ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा^१ रुचकत्थता^२ सुभा॥
- 10
- ५५ “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु^३।
दिब्बा रसा कामगुणेत्थ पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना॥
- 15
- ५६ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया॥
- 20
- ५७ “पुच्छामि त देव महानुभाव,
मनुस्सभूतो^४ किमकासि पुञ्ज।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति॥

१-१ मे सत्था-स्या०, रो०। २ सुणोम-सी०, सुणोमि-स्या०, रो०। ३-३ येध-सी०, स्या०, रो०। ४ उपेन्ति-स्या०, मुपति-रो०। ५ वेळुरियत्थम्भा-सी०, स्या०, रो०। ६ रुचिरत्थता-स्या०, रुचिकत्थता-रो०। ७ वग्गु-सी०, स्या०, वग्गु-रो०। ८ मनुस्सभूता-सी०, मनुस्सभुतो-रो०।

५८ सो देवपुत्तो अत्तमनो, मोग्गल्लानेन पुच्छितो।
पञ्ह पुट्ठो वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल॥

५९ “सतिसमुप्पादकरो”, द्वारे कक्कटको ठितो।
निद्रितो जातरूपस्स, सोभति दसपादको॥

६० “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया॥

5 B 81

६१ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूतो यमकासि पुञ्च’।
तेनम्हि एव जलितानुभावो,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति॥

10

कक्कटकरसदायकविमान चतुत्थ ।

*(अनन्तर’ पञ्चविमान यथा कक्कटकरसदायकविमान तथा
वित्थारेतब्ब)*

५ द्वारपालविमानवत्थु

६२ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा॥

15

६३ “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु।
दिब्बा रसा कामगुणेत्थ पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना॥

20

६४ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति॥

६६ सो देवपुत्तो अत्तमनो, मोग्गल्लानेन पुच्छितो।
पञ्ह पुट्ठो वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल॥

१ सति समुप्पादकरो—सी०। २-२ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि। ३ इतर
—रो०। ४ कक्कटविमान—रो०। *—* सी० पोत्थक नत्थि।

६७ “दिब्ब मम^१ वस्ससहस्समाय,
वाचाभिगीत मनसा पवत्तित ।
एत्तावता ठस्सति पुञ्जकम्मो,
दिब्बेहि कामेहि समङ्गिभूतो ॥

B 82 5

६८ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

द्वारपालविमान पञ्चम ।

६ पठमकरणीयविमानवत्थु

७० “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि ।
कटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा ॥

10

७१ “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु ।
दिब्बा रसा कामगुणेत्य पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना ॥

15

७२ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

७४ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

R 55

७५ “करणीयानि पुञ्जानि, पण्डितेन विजानता ।
सम्मग्गतेसु^२ बुद्धेसु, यत्थ दिन्न महप्फल ॥

20

७६ “अत्थाय वत मे बुद्धो, अरञ्जा गाममागतो ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, तावतिसूपगो अह^३ ॥

७७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

पठमकरणीयविमान छट्ठ ।

७ दुतियकरणीयविमानवत्थु

- ७९ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा ॥
- ८० “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु।
दिब्बा रसा कामगुणेत्य पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना ॥
- ८१ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ८३ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ८४ “करणीयानि पुञ्जानि, पण्डितेन विजानता।
सम्मग्गतेसु भिक्खूसु, यत्थ दिन्न महप्फल ॥
- ८५ “अत्थाय वत्त मे भिक्खु, अरञ्जा गाममागतो।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, तावतिसूपणो अह ॥
- ८६ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- दुतियकरणीयविमान सत्तम ।

८ पठमसूचिविमानवत्थु

- ८८ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा ॥
- ८९ “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु।

- दिब्बा रसा कामगुणेत्य पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना ॥
- ९० “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- ९१ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- ९२ “य ददाति न त होति,
य चेव दज्जा त चेव सेय्यो ।
सूचि दिन्ना सूचिमेव सेय्यो ॥
- ९४ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- पठमसूचिविमान अट्ठम ।

९ दुतियसूचिविमानवत्थु

- ९६ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि ।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा ॥
- ९७ “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु ।
दिब्बा रसा कामगुणेत्य पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना ॥
- ९८ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- १०० सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- १०१ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
पुरिमजातिया’ मनुस्सलोके ।

१०२ “अद्दस विरज भिक्खु, विप्पसन्नमनाविल ।
तस्स अदासह सूचि, पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

B 85

१०३ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

दुतियसूचिविमान नवम ।

१० पठमनागविमानवत्थु

१०५ “सुसुक्कखन्ध अभिरुह नाग,
अकाचिन दन्ति^१ बलि महाजव ।
अभिरुह^२ गजवर^३ सुकर्प्पित,
इधागमा वेहायस^४ अन्तलिक्खे ॥

१०६ “नागस्स दन्तेसु दुवेसु निम्मिता,
अच्छोदका^५ पदुमिनियो सुफुल्ला ।
पदुमेसु च तुरियगणा^६ पवज्जरे,
इमा च नच्चन्ति मनोहरायो ॥

10 R 56

१०७ “देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

15

१०८ सो देवपुत्तो अत्तमनो, मोग्गल्लानेन पुच्छितो ।
पञ्च पुट्ठो वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

१०९ “अट्ठेव मुत्तपुप्फानि,^७ कस्सपस्स महेसिनो^८ ।
थूपस्मि अभिरोपेसि,^९ पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

20

१ दन्ति—स्या० रो० । २-२ आरुह गज पवर—स्या०, रो० । ३ वेहायस—सी०,
स्या०, रो० । ४ अच्छोदिका—सी० । ५ तुरियगणा—म० । ६ मुट्ठिपुप्फानि—स्या० ।
७ भगवतो—स्या० । ८ अभिरोपेसि—स्या० ।

११० “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

पठमनागविमान दसम ।

११ दुतियनागविमानवत्थु

88

११२ “महन्त नाग अभिरुह, सब्बसेत गजुत्तम ।
वना वन अनुपरियासि, नारीगणपुरक्खतो^१ ।
ओभासेन्तो दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

5

११३ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

११५ सो देवपुत्तो अत्तमनो, वड्डीसेनेव^२ पुच्छितो ।
पञ्ह पुट्ठो वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

10

११६ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभ्तो,
उपासको चक्खुमतो अहोसि ।
पाणातिपाता विरतो अहोसि,
लोके अदिन्न परिवज्जयिस्स ॥

15

११७ “अमज्जपो नो च मुसा अभाणि,
सकेन दारेन च तुट्ठो अहोसि ।
अन्न च पान च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च^३ दान विपुल अदासि ॥

११८ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

दुतियनागविमान एकादसम ।

१२ ततियनागविमानवत्थु

20

१२० “को नु दिब्बेन यानेन, सब्बसेतेन हत्थिना ।
तुरियताळितनिग्घोसो^४, अन्तलिक्खे महीयति” ॥

१ नारीगणपुरक्खितो-स्या० । २ मोगल्लाने-स्या० । ३ सक्कच्च-रो० ।
४ तुरियाळितनिग्घोसो-स्या०, तूरिय ०-म० । ५ महिथ्यति-स्या०, रो० ।

- १२१ “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु^१ सक्को पुरिन्ददो।
अजानन्ता त पुच्छाम, कथ जानेमु त मय” ति ॥ R 57
- १२२ “नम्हि देवो न गन्धब्बो, ना पि सक्को पुरिन्ददो।
सुधम्मा नाम ये देवा, तेस अञ्जतरो अह” ति ॥ B 87
- १२३ “पुच्छाम देव^२ सुधम्म^३, पुथु कत्वान अञ्जलि।
कि कत्वा मानुसे कम्म, सुधम्म उपपज्जती” ति ॥ 5
- १२४ “उच्छागार तिणागार, वत्थागार च यो ददे।
तिण्ण अञ्जतर दत्वा, सुधम्म उपपज्जती” ति ॥
ततियनागविमान द्वादसम।

१३ चूळरथविमानवत्थु

- १२५ “दब्धम्म^४ निसारस्स, धनु ओलुब्भ तिट्ठसि।
खत्तियो नुसि राजञ्जो, अदु^५ लुद्धो वनेचरो” ति ॥ 10
- १२६ “अस्सकाधिपतिस्साह, भन्ते पुत्तो वनेचरो।
नाम मे भिक्खु ते ब्रूमि, सुजातो इति म विदू^६ ॥
- १२७ “मिगे गवेसमानोह, ओगाहन्तो ब्रहावन।
मिग त^७ चेव^८ नादक्खि, त च दिस्वा ठितो अह” ति ॥
- १२८ “स्वागत ते महापुञ्ज, अथो ते अदुरागत^९।
एत्तो^{१०} उदकमादाय, पादे पक्खालयस्सु ते ॥ 15
- १२९ “इद पि पानीय^{११} सीत, आभत गिरिगम्भरा।
राजपुत्त ततो पित्वा,^{१२} सन्थतस्मि उपाविसा” ति ॥
- १३० “कल्याणी वत ते वाचा, सवनीया महामुनि।
नेला अत्थवती^{१३} वग्गु, मन्त्वा^{१४} अत्थ च भाससि^{१५} ॥ 20

१ आदु-सी० रो०, आदु-स्या०। २-२ देव सुधम्म-स्या०, रो०। ३ उपपज्जसी-स्या०, रो०। ४ दब्धम्म-स्या०, रो०। ५-५ आदु लुद्धो वनाचरो-स्या०, आदु-सी०, आदु लुद्धो वनाचरो-रो०। ६ विदु-सी०। ७-७ गत्वेव-स्या०, रो०। ८ अदुरागत-स्या०। ९ इतो-स्या०। १० पानिय-स्या०, रो०। ११ पीत्वा-सी०। १२ चत्थवती-सी०। १३ मन्त्वा-स्या०, रो०। १४ भाससे-सी०।

- १३१ “का ते रति वने विहरतो, इसिनिसभ वदेहि पुट्ठो ।
तव वचनपथ निसामयित्वा, अत्थधम्मपद समाचरेमसे” ति ॥
- B 88 १३२ “अहिंसा सब्बपाणीन, कुमारम्हाक^१ रुच्चति ।
थेय्या च अतिचारा च, मज्जपाना च आरति ॥
- 5 १३३ “आरति^२ समचरिया च, बाहुसच्च कतञ्चुता ।
दिट्ठेव धम्मे पाससा,^३ धम्मा एते पससिया ति ॥
- १३४ “सन्तिके मरण तुय्ह, ओर मासेहि पञ्चहि ।
राजपुत्त विजानाहि, अत्तान परिमोचया” ति ॥
- 10 १३५ “कतम स्वाह जनपद गन्त्वा, कि कम्म कि च” पोरिस ।
काय वा पन विज्जाय, भवेय्य अजरामरो” ति ॥
- १३६ “न विज्जते सो पदेसो, कम्म विज्जा च पोरिस ।
यत्थ गन्त्वा भवे मच्चो, राजपुत्ताजरामरो ॥
- १३७ “महद्धना महाभोगा, रट्ठवन्तो पि खत्तिया ।
पहूतधनधञ्जासे, ते^४ पि नो^५ अजरामरा ॥
- R, 58 15 १३८ “यदि ते सुता अन्धकवेण्डुपुत्ता^६,
सूरा वीरा विक्कन्तप्पहारिनो ।
ते पि आयुक्खय पत्ता, विद्धस्ता सस्सतीसमा ॥
- १३९ “खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुट्ठा चण्डालपुक्कुसा ।
एते चञ्जे च जातिया, ते पि नो अजरामरा ॥
- 20 १४० “ये मन्त परिवत्तेन्ति,^७ छलङ्ग ब्रह्मचिन्तित ।
एते चञ्जे च विज्जाय, ते पि नो अजरामरा ॥
- १४१ “इसयो चा पि ये सन्ता, सञ्जतत्ता तपस्सिनो ।
सरीर ते पि कालेन, विजहन्ति तपस्सिनो ॥
- 25 १४२ “भावितत्ता पि अरहन्तो, कतकिच्चा अनासवा ।
निक्खिपन्ति इम देह, पुञ्जपापपरिक्खया” ति ॥

१ कुमारम्हाक—स्या०, रो० । २ अरति—स्या०, रो० । ३ पससा—स्या० ।
४ किं चि—स्या०, किञ्चि—रो० । ५-५ न तेपि—स्या०, सी०, न ते पि—रो० । ६
अन्धकवेण्डुपुत्ता—सी०, अ धकवेण्डुपुत्ता—स्या०, अ धकवेण्डुपुत्ता—रो० । ७ परिवत्तेन्ति
—स्या० ।

१४३ “सुभासिता अत्थवती, गाथायो ते महामुनि।
निज्झत्तोमिह सुभट्ठेन, त्व च मे सरण भवा” ति ॥

१४४ “मा म त्व सरण गच्छ, तमेव सरण वज।
सक्यपुत्त महावीर, यमह सरण गतो” ति ॥

B 89

१४५ “कतरस्मि सो जनपदे, सत्था तुम्हाक मारिस।
अह पि दट्ठु गच्छिस्स, जिन अप्पटिपुग्गल” ति ॥

१४६ “पुरत्थिमस्मि जनपदे, ओक्काककुलसम्भवो।
तत्थासि^१ पुरिसाजञ्जो, सो च खो परिनिब्बुतो” ति ॥

१४७ “सचे हि बुद्धो तिद्वेय्य, सत्था तुम्हाक मारिस।
योजनानि सहस्सानि, गच्छेय्य^२ पयिरुपासितु ॥ 10

१४८ “यतो च खो परिनिब्बुतो, सत्था तुम्हाक मारिस।
निब्बुत^३ पि^४ महावीर, गच्छामि सरण अह ॥

१४९ “उपेमि सरण बुद्ध, धम्मञ्चा पि अनुत्तर।
सङ्घ च नरदेवस्स, गच्छामि सरण अह ॥

१५० “पाणातिपाता विरमामि खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयामि।
अमज्जपो नो च मुसा भणामि,
सकेन दारेन च होमि तुट्ठो” ति ॥ 15

१५१ “सहस्सरसीव यथा महप्पभो,
दिस यथा भाति नभे अनुक्कम।
तथापकारो^५ तवाय^६ महारथो,
समन्ततो योजनसत्तमायतो” ॥ 20

१५२ “सुवण्णपट्टेहि समन्तमोत्थटो,^७
उरस्स मुत्ताहि मणीहि चित्तितो।
लेखा सुवण्णस्स च रूपियस्स च,
सोभेन्ति^८ वेळुरियमया सुनिम्मिता ॥ 25

१ सत्था पि—स्या०, रो०। २ गच्छे—स्या०, रो०। ३-३ परिनिब्बुत—स्या०, रो०। ४-४ तथप्पकारो तवय—सी० रो०, तथप्पकारो ०—स्या०। ५ योजनसत आयतो—स्या०, रो०। ६ समन्तमोनटो—स्या०, रो०। ७ सोभन्ति—स्या०, रो०।

B 90
E 59

- १५३ “सीसञ्चिद वेळुरियस्स निम्मित,
युगञ्चिद लोहितकाय चित्तित ।
युत्ता सुवण्णस्स च रूपियस्स च,
सोभन्ति अस्सा च^१ इमे^२ मनोजवा ॥
- 5 १५४ “सो तिट्ठसि हेमरथे अधिट्ठितो,
देवानमिन्दो व सहस्सवाहनो ।
पुच्छामि ताह यसवन्त कोविद,
कथं तथा लद्धो अयं उळारो” ति ॥
- 10 १५५ “सुजातो नामह भन्ते, राजपुत्तो पुरे अहु ।
त्व^३ च म अनुकम्पाय, सञ्जमस्मि निवेसयि ॥
- १५६ “खीणायुक च म अत्वा, सरीर पादासि सत्थुनो ।
इम सुजात पूजेहि, त ते अत्थाय हेहि^४ति ॥
- १५७ “ताह गन्धेहि मालेहि, पूजयित्वा समुय्युतो^५ ।
पहाय मानुस देह, उपपन्नोमिह नन्दन^६ ॥
- 15 १५८ “नन्दने^७ च वने^८ रम्मे, नानादिजगणायुते ।
रमामि नच्चगीतेहि, अच्छराहि पुरक्खतो” ति ॥

चूळरथविमान तेरसम ।

१४ महारथविमानवत्थु

- १५९ “सहस्सयुत्त हयवाहन सुभ,
आरुहिम सन्दन^१ नेकचित्त ।
उय्यानभूमि अभितो अनुक्कम,
20 पुरिन्ददो भूतपतीव वासवो ॥
- १६० “सोवण्णमया ते रथकुब्बरा उभो,
फलेहि^२ असेहि जतीव सङ्गता^३ ।

१-१ चि मे-स्या०, च मे-सी०, पि चिमे-रो० । २ त-स्या० रो० ।
३-३ होहीति-स्या० । ४ समुय्युको-स्या० । ५ नन्दने-स्या०, रो० । ६-६ नन्दनोपवने
-सी०, ० पवने-स्या०, १ दने पवने-रो० । ७ सदन-स्या०, रो० । ८ थलेहि-
सी० । ९ सङ्गतो-सी० ।

सुजातगुम्बा नरवीरनिद्रिता,
विरोचती पन्नरसे व चन्दो ॥

१६१ “सुवण्णजालावततो^१ रथो अय, B 91

बहूहि नानारतनेहि चित्तितो ।
सुनन्दिघोसो च सुभस्सरो च,
विरोचती चामरहत्थबाहुभि ॥

5

१६२ “इमा च नाभ्यो मनसाभिनिम्मिता^२,
रथस्स पादन्तरमज्झभूसिता ।
इमा च नाभ्यो सतराजिचित्तिता,
सतेरता^३ विज्जुरिवप्पभासरे ॥

10

१६३ “अनेकचित्तावततो रथो अय,
पुथू च नेमी च सहस्सरसिको^४ ।
तेस सरो सुय्यति^५ वग्गुरूपो,
पञ्चङ्गिक तुरियमिवप्पवादित ॥

१६४ “सिरस्मि चित्त मणिचन्दकप्पित^६,
सदा विसुद्ध रुचिर पभस्सर ।
सुवण्णराजीहि अतीव सङ्गत,
वेळुरियराजीव अतीव सोभति ॥

15 R 60

१६५ “इमे च वाळी मणिचन्दकप्पिता,
आरोहकम्बू सुजवा ब्रह्मपमा^७ ॥
ब्रहा महन्ता बलिनो महाजवा,
मनो तवञ्जाय तथेव सिसरे ॥

20

१६६ “इमे च सब्बे सहिता चतुक्कमा,
मनो तवञ्जाय तथेव सिसरे ।
सम वहन्ता मुदुका अनुद्धता,
आमोदमाना तुरगान मुत्तमा ॥

25

१ सुवण्णजालावततो—स्या०, रो० । २ मनसाहिनिम्मिता—स्या० । ३ सतेरिता—स्या०, रो० । ४ सहस्सरसियो—स्या०, रो० । ५ सुयति—सी० । ६ मणिचन्दकप्पित—स्या०, रो० । ७ वेळुरियराजीहि—स्या०, रो० । ८ ब्रह्मपमा—स्या०, रो० ।

- १६७ “धुनन्ति^१ वग्गन्ति पतन्ति चम्बरे,^२
अब्भुद्धुनन्ता^३ सुकते पिळन्धने^४ ।
तेस सरो सुय्यति वग्गुरुपो,
पञ्चङ्गिक तुरियमिवप्पवादित ॥
- B 92 5 १६८ “रथस्स घोसो अपिळन्धनान^५ च,^६
खुरस्स नादो^७ अभिहिसनाय च^८ ।
घोसो सुवग्गू समितस्स सुय्यति,
गन्धब्बतुरियानि विचित्रसवने^९ ॥
- 10 १६९ “रथे ठिता ता मिगमन्दलोचना,
आळारपम्हा हसिता पियवदा ।
वेळुरियजालावतता^{१०} तनुच्छवा,
सदेवगन्धब्बसूरग्गपूजिता^{११} ॥
- 15 १७० “ता^{१२} रत्तरत्तम्बरपीतवाससा^{१३},
विसालनेत्ता अभिरत्तलोचना ।
कुले सुजाता सुतनू सुचिम्हिता,^{१४}
रथे ठिता पञ्जलिका उपट्ठिता ॥
- 20 १७१ “ता^{१५} कम्बुकैयूरधरा सुवाससा,^{१६}
सुमज्झिमा ऊरुथनूपपन्ना^{१७} ।
वट्टङ्गुलियो^{१८} सुमुखा सुदस्सना,
रथे ठिता पञ्जलिका उपट्ठिता ॥
- १७२ “अञ्जा सुवेणी सुसु मिस्सकेसियो,
सम विभत्ताहि पभस्सराहि च ।

१-१ धुनन्ति वत्तन्ति पवत्तन्ति अम्बरे-स्या० धुनन्ति वत्तन्ति पवत्तन्ति अम्बरे-
रो० । २ अब्भुद्धुनन्ता-स्या० रो० । ३ पिळन्धने-स्या०, रो० । ४-४ अपिळन्धनानि च-
सी०, अपिळन्धनानि-स्या०, रो० । ५-५ नादी अभिससनाय च-स्या०, रो०, नादि०-
रो० । ६ विचित्रसवने-स्या० । ७ ० वितता-स्या०, रो० । ८ ० सुरग्गपूजिता-
सी०, स्या०, रो० । ९-९ रत्तरत्तम्बरपीतवाससा-स्या०, रो० । १० सुचिम्हिता-स्या०,
रो० । ११-११ काकम्बुकायूरधरासुवाससा-स्या०, रो० । १२ ऊरुथनूपपन्ना-स्या०,
रो० । १३ वट्टङ्गुलियो-सी० ।

अनुब्बता ता तव मानसे रता,
रथे ठिता पञ्जलिका उपट्टिता ॥

१७३ “आवेळिनियो पदुमुप्पलच्छदा,
अलङ्कता चन्दनसारवासिता^१ ।
अनुब्बता^२ ता तव मानसे रता,
रथे ठिता पञ्जलिका उपट्टिता ॥

5 R 61

१७४ “ता मालिनियो पदुमुप्पलच्छदा,
अलङ्कता चन्दनसारवासिता ।
अनुब्बता ता तव मानसे रता,
रथे ठिता पञ्जलिका उपट्टिता ॥

10

१७५ “कण्ठेसु ते यानि पिळन्धनानि,^३
हत्थेसु पादेसु तथेव सीसे ।
ओभासयन्ती^४ दस सब्बसो दिसा,
अब्भुद्दय सारदिको व भाणुमा ॥

B 93

१७६ “वातस्स वेगेन च सम्पकम्पिता,
भुजेसु माला अपिळन्धनानि च ।
मुञ्चन्ति घोस रुचिर सुचि सुभ,
सब्बेहि विञ्जूहि सुतब्बरूप^५ ॥

15

१७७ “उय्यानभूम्या^६ च दुवद्धतो^७ ठिता,
रथा च नागा तूरियानि^८ च सरो^९ ।
तमेव देविन्द पमोदयन्ति,
वीणा यथा पोक्खरपत्तबाहुभि ॥

20

१७८ “इमासु वीणासु बहूसु वग्गूसु,
मनुञ्जरूपासु हृदयेरित^{१०} पीति^{११} ।

१ ० वोसिता—स्या०, रो० । २ अनुप्बता—स्या० रो० । ३ पिळन्धनानि
च—स्या०, रो० । ४-४ ओभासयति दस सब्बतो—स्या०, रो० । ५ सुसत्तरूप—स्या०,
रो० । ६-६ उय्यान भूम्या च दुवद्धतो—स्या०, उय्यान भूम्या०—सी०, उय्यानभूम्या
च दुहत्थतो—रो० । ७-७ तूरियानि वा सरो—स्या०, रो०, तूरियानि चस्सरो—सी० ।
८-८ हृदयेरितम्पित—स्या०, रो०, ० पति—सी० ।

पवज्जमानासु अतीव अच्छरा,
भमन्ति कञ्चा पट्टमेसु सिक्खिता ॥

१७९ “यदा^१ च गीतानि च वादितानि च,
नच्चानि चिमानि^२ समेन्ति एकतो ।
अथेत्थ नच्चन्ति अथेत्थ अच्छरा,
ओभासयन्ती^३ उभतो वरित्थियो^४ ॥

१८० “सो मोदसि तुरियगणप्पबोधनो,
महीयमानो वजिरावुधोरिव^५ ।
इमासु वीणासु बहूसु वग्गूसु^६,
मनुज्जरूपासु हृदयेरित पीति ॥

१८१ “किं त्वं पुरे कम्ममकासि अत्तना,
मनुस्सभूतो पुरिमाय जातिया ।
उपोसथ कं^७ वा^८ तुव उपावसि^९,
कं^{१०} धम्मचरिय वतमाभिरोचयि^{११} ॥

B 94 15 १८२ “नयीदमप्पस्स कतस्स कम्मनो,
पुब्बे सुचिण्णस्स उपोसथस्स वा ।
इद्धानुभावो विपुलो अयं तव,
यं देवसङ्घं अभिरोचसे भुस ॥

R 62 20 १८३ “दानस्स ते इदं फलं, अथो सीलस्स वा पण ।
अथो अज्जलिकम्मस्स, तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ति ॥

१८४ सो देवपुत्तो अत्तमनो, मोग्गल्लानेन पुच्छितो ।
पञ्च पुट्ठो वियाकासि, यस्स कम्मस्सिदं फलं ति ॥

१८५ “जितिन्द्रियं बुद्धमनोमनिक्कमं,
नरुत्तमं कस्सपमग्गपुग्गलं ।
अवापुरन्तं^{१२} अमत्तस्स द्वारं,
देवातिदेवं सत्तपुज्जलक्खणं ॥

१ यथा—स्या०, रो० । २ चेमानि—सी० । ३ ओभासयन्ति—स्या०, रो० ।
४ वरित्थियो—स्या०, रो० । ५ वजिरावुधोव—सी० । ६ वग्गुसु—सी० । ७-८ किं व—
स्या०, किं वा—रो० । ९ उपविशि—स्या०, उपावशि—रो० । १० किं—स्या०, रो० ।
११ वतमाभिरोचसि—स्या०, रो० । १२ अपापुरन्तं—स्या०, रो० ।

१८६ “तमद्दस कुञ्जरभोधतिण्ण,
सुवण्णसिङ्गीनदबिम्बसादिस ।
दिस्वान त खिप्पमहु सुचीमनो,^१
तमेव दिस्वान सुभासितद्धज ॥

१८७ “तमन्नपान^२ अथवा पि चीवर,
सुचि पणीत रससा उपेत ।
पुप्फाभिविक्कणम्हि सके निवेसने^३,
पतिट्ठपेशि स असङ्गमानसो ॥

१८८ “तमन्नपानेन च चीवरेन च,
खज्जेन भोज्जेन च सायनेन च ।
सन्तप्पयित्वा द्विपदानमुत्तम^४,
सो सग्गसो देवपुरे रमामह ॥

१८९ “एतेनुपायेन इम निरग्गळ,
यञ्ज यजित्वा तिविध विसुद्ध ।
पहायह मानुसक^५ समुस्सय,
इन्दूपमो^६ देवपुरे रमामह ॥

१९० “आयु च वण्ण च सुख बल च,
पणीतरूप अभिक्खत्ता मुनि ।
अन्न च पान च बहु सुसङ्खत,
पतिट्ठपेतब्बमसङ्गमानसे^७ ॥

१९१ “नयिमस्मि^८ लोके परस्मि वा पन,
बुद्धेन सेट्ठो व^९ समो व^९ विज्जति ।
आहुनेय्यान परमाहुति^{१०} गतो,
पुञ्जत्थिकान विपुलफलेसिन^{११} ति ॥

महारथविमान चुद्दसम ।

पुरिसविमाने महारथवग्गो पठमो ।

१ सचिमनो—स्या०, सुचिमनो—रो० । २ तमन्नपान—सी० । ३ निवासने—
स्या०, रो० । ४ द्विपदानमुत्तम—स्या०, रो० । ५ मानुस्सक—स्या०, रो० । ६ इन्दुसमो—
स्या०, रो० । ७ ० मानसो—स्या०, रो० । ८ इमस्मि—स्या०, रो० । ९ च—स्या०,
रो० । १० न—स्या०, रो० । ११ परमाहुत—स्या० । १२ विपुलफलेसिन—सी० ।

तस्सुद्धान

मण्डूको रेवती^१ छत्तो, कक्कटो^२ द्वारपालको ।
 द्वे करणीया द्वे सूचि,^३ तयो नागा च द्वे रथा ।
 पुरिसान^४ पठमो वग्गो पवुच्चती^५ ति ॥

भाणवार ततिय ।

१५ पठमअगारियविमानवत्थु

R 63

5

१९२ “यथा वन चित्तलत पभासति,
 उय्यानसेट्ठ तिदसानमुत्तम ।
 तथूपम तुय्हमिद विमान,
 ओभासय तिट्ठति अन्तलिक्खे ॥

10

१९३ “देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
 मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ञ ।
 केनासि एव जलितानुभावो,
 वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

B 96

१९४ सो देवपुत्तो अत्तमनो, मोग्गल्लानेन पुच्छितो ।
 पञ्ह पुट्ठो वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

15

१९५ “अह च भरिया च मनुस्सलोके,
 ओपानभूता घरमावसिम्ह^५ ।
 अन्न च पान च पसन्नचित्ता,
 सक्कच्च दान विपुल अदम्ह ॥

१९६ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
 वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

पठमअगारियविमान पठम ।

१ रेवति—सी०, रो० । २ कक्कटको—स्या० । ३ सूची—स्या०, रो० । ४-४
 पुरिसान पञ्चमो वग्गो ति पठमो वग्गो पवुच्चती ति—स्या०, पुरिसान पञ्चमो वग्गो ति
 पवुच्चती ति—रो० । ५ घरमावसिम्हा—स्या०, रो० ।

१६ दुतियअगारियविमानवत्थु

१९८ “यथा वन चित्तलत पभासति,
उय्यानसेट्ट तिदसानमुत्तम ।
तथूपम तुय्हमिद विमान,
ओभासय तिट्ठति अन्तलिवखे ॥

१९९ “देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ञ ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

5

२०० सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

10

२०१ “अह च भरिया च मनुस्सलोके,
ओपानभूता घरमावसिम्ह ।
अन्न च पान च पसन्नचित्ता,
सक्कच्च दान विपुल अदम्ह ॥

R 64

२०२ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

15

दुतियअगारियविमान दुतिय ।

१७ फलदायकविमानवत्थु

२०४ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो सोळस^१ योजनानि ।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा^२ रुचकत्थता^३ सुभा ॥

B 97

20

२०५ “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु ।

१ द्वादस—स्या० । २ वेळुरियथम्भा—स्या०, रो० । ३ रुचिरत्थता—स्या० ।

अट्टट्टका सिक्खिता साधुरूपा,
दिब्बा च कञ्जा तिदसचरा' उळारा।
नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति ॥

२०६ "देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती" ति ॥

२०७ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२०८ "फलदायी फल विपुल लभति,
ददमुज्जुगतेसु पसन्नमानसो।
सो हि पमोदति' सग्गगतो' तिदिवे,
अनुभोति च पुञ्जफल विपुल ॥

२०९ "तवेवाह' महामुनि, अदासि चतुरो फले।

२१० "तस्मा हि फल अलमेव दातु,
निच्च मनुस्सेन सुखत्थिकेन।
दिब्बानि वा पत्थयता सुखानि,
मनुस्ससोभग्गतमिच्छता" वा" ॥

२११ "तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती" ति ॥

फलदायकविमान ततिय।

१८ पठमउपस्सयदायकविमानवत्थु

B 98

२१३ "चन्दो यथा विगतवलाहके' नभे,
ओभासय गच्छति" अन्तलिक्खे।

१ तिदसावरा-रो०। २ मुज्जुगतेसु-सी०। ३-३ मोदति सग्गपत्तो-स्या०,
मोदति०-सी०। ४ तथेवाह-सी०, स्या०। ५-५ मनुस्समोभाग्गतमिच्छता वा ति-
स्या०। ६ विगतवलाहके-स्या०। ७ तिद्वति-स्या०।

तथूपम तुय्हमिद विमान,
ओभासय तिठ्ठति अन्तलिक्खे ॥

२१४ “देविद्धिपत्तोसि महानुभावा,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ञ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

R 65

5

२१५ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२१६ “अह च भरिया च मनुस्सलोके,
उपस्सय अरहत्तो अदम्ह।
अन्न च पान च पसन्नचित्ता,
सक्कच्च दान विपुल अदम्ह ॥

10

२१७ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

पठमउपस्सयदायकविमान चतुत्थ ।

१९ दुतियउपस्सयदायकविमानवत्थु

२१९ सुरियो यथा विगतवलाहके नभे पे०
(यथा पुरिमविमान' तथा वित्थारेतब्ब)

15

२२३ पे० वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती ति ॥

दुतियउपस्सयदायकविमान पञ्चम ।

२० भिक्षादायकविमानवत्थु

२२५ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा ॥

B 99

20

- २२६ “देविद्विपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ञ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- 5 २२७ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- २२८ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
दिस्वान भिक्खु तसित किलन्त।
एकाह भिक्ख पटिपादयिस्स,
10 समज्झि भत्तेन तदा अकासि ॥
- २२९ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
भिक्खादायकविमान छट्ठ।

२१ यवपालकविमानवत्थु

- २३१ “उच्चमिद मणिथूण विमान पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- R 66 15 २३३ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- २३४ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूतो, अहोसि यवपालको।
अद्दस विरज भिक्खु, विप्पसन्नमनाविल ॥
- 20 २३५ “तस्स अदासह भाग, पसन्नो सेहि पाणिभि।
कुम्मासपिण्ड दत्तवान, मोदामि नन्दने वने ॥
- B 100 २३६ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥
यवपालकविमान सत्तम।

२२ पठमकुण्डलीविमानवत्थु

- २३८ “अलङ्कतो मल्यधरो सुवत्थो,
सुकुण्डली कप्पितकेसमस्सु।

आमुत्तहत्थाभरणो यसस्सी,
दिब्बे विमानम्हि यथा^१ पि^२ चन्दिमा ॥

२३९ “दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु,
अट्ठट्ठका सिक्खिता साधुरूपा ।
दिब्बा च कञ्जा तिदसचरा उळारा,
नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति ॥

२४० “देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

२४१ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२४२ “अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
दिस्वान समणे सीलवन्ते ।
सम्पन्नविज्जाचरणे यसस्सी,
बहुस्सुते तण्हक्खयूपपन्ने ।
अन्नं च पानं च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च दानं विपुलं अदासि ॥

२४३ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

पठमकुण्डलीविमान अट्ठम ।

२३ दुतियकुण्डलीविमानवत्थु

२४५ “अलङ्कृतो मल्यधरो सुवत्था,^३
सुकुण्डली कप्पितकेसमस्सु ।
आमुत्तहत्थाभरणो यसस्सी,
दिब्बे विमानम्हि यथा पि चन्दिमा ॥

B 101

R 67

१-१ यथासि-सी० । २ सुवासो-रो० ।

- २४६ “दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु,
अट्ठट्ठका सिक्खिता साधुरूपा ।
दिब्बा च कञ्जा तिससचरा उळारा,
नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति ॥
- २४७ “देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- २४८ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- २४९ “अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
दिस्वान समणे साधुरूपे ।
सम्पन्नविज्जाचरणे यसस्सी,
बहुस्सुते सीलवन्ते पसन्ने ।
अन्नं च पानं च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च दानं विपुलं अदासि ॥
- २५० “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

दुतियकुण्डलीविमानं नवम ।

२४ पायासिविमानवत्थु

- B 102 २५२ “या देवराजस्स सभा सुधम्मा,
यत्थच्छति^१ देवसङ्घो समग्गो ।
तथूपमं तुय्हमिदं विमानं,
ओभासयं तिट्ठति अन्तलिक्खे ॥
- २५३ “देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज ।

१ यत्थच्छसि — स्या० ।

केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती" ति ॥

२५४ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२५५ "अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
रञ्जो पायासिस्स अहोसि' माणवो ।
लद्धा धनं सविभागं अकासि,
पिया च मे सीलवन्तो अहेसु ।
अन्नं च पानं च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च दानं विपुलं अदासि ॥

5

10

२५६ "तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती" ति ॥

R 68

पायासिविमानं दसमं ।

पुरिसविमाने पायासिवग्गो दुतियो ।

तस्सुद्धानं

द्वे अगारिनो फलदायी, द्वे उपस्सयदायी भिक्खाय दायी ।
यवपालको चैव द्वे, कुण्डलिनो पायासी ति ॥

२५ चित्तलताविमानवत्थु

२५८ "यथा वनं चित्तलतं पभासति,
उय्यानसेट्ठं तिदसानमुत्तमं ।
तथूपमं तुय्हमिदं विमानं,
ओभासयं तिट्ठति अन्तलिक्खे ॥

15 B 103,

R 69

२५९ "देविद्धिपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती" ति ॥

20

२६० “सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२६१ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
दलिद्दो अताणो कपणो कम्मकरो अहोसि ।
जिण्णे च मातापितरो अभारि,
पिया च मे सीलवन्तो अहेसु ।
अन्न च पान च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च दान विपुल अदासि ॥

२६२ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

चित्तलताविमान पठम ।

२६ नन्दनविमानवत्थु

२६४ “यथा वन नन्दन^१ पभासति,
उय्यानसेट्ठ तिदसानमुत्तम ।
तथूपम तुय्हमिद विमान,
ओभासय तिट्ठति अन्तलिकखे ॥

२६५ “देविद्विपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ञ ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

२६६ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२६७ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
दलिद्दो अताणो कपणो कम्मकरो अहोसि ।
जिण्णे च मातापितरो अभारि,
पिया च मे सीलवन्तो अहेसु ।
अन्न च पान च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च दान विपुल अदासि ॥

१ अभारि-सी०, स्या० । २ नन्दन चित्तलत-सी०, चित्तलत-स्या० ।

२६८ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

नन्दनविमान दुतिय ।

२७ मणिथूणविमानवत्थु

२७० “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि ।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता^१ सुभा ॥

5

२७१ “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु^२ ।
दिब्बा रसा कामगुणेत्य पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना ॥

R 70

10

२७२ “केन तेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

२७४ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

२७५ “अह मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
विवने पथे सङ्कमन^३ अकासि ।
आरामरुक्खानि च रोपयिस्स,
पिया च मे सीलवन्तो अहेसु ।
अन्न च पान च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च दान विपुल अदासि ॥

15 B 105

20

२७६ “तेन मेतादिसो वण्णो पे०
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

मणिथूणविमान ततिय ।

१ रुचिरत्थता—स्या० रो० । २ वग्गु—स्या०, वग्गु—सी० । ३ चङ्कमन—
सी०, चङ्कमन—स्या०, रो० ।

२८ सुवण्णविमानवत्थु

- २७८ “सोवण्णमये पब्बतस्मि, विमान सव्वतोपभ ।
हेमजालपटिच्छन्न,^१ किङ्किणि^२ जालकप्पित ॥
- २७९ “अट्ठसा सुकता थम्भा, सव्वे वेळुरियामया ।
एकमेकाय असिया, रतना सत्त निम्मिता ॥
- २८० “वेळुरियसुवण्णस्स, फलिका रूपियस्स च ।
मसारगल्लमुत्ताहि, लोहितङ्गमणीहि^३ च ॥
- २८१ “चित्रा मनोरमा भमि, न तत्थुद्धसत्ती^४ रजो ।
गोपाणसीगणा^५ पीता, कूट वारेन्ति निम्मिता ॥
- २८२ “सोपाणानि च चत्तारि, निम्मिता चतुरो दिसा ।
नानारतनगम्भेहि, आदिच्चो व विरोचति ॥
- २८३ “वेदिया^६ चतस्सो तत्थ, विभत्ता भागसो मिता ।
दहल्लमाना आभन्ति,^७ समन्ता चतुरो दिसा ॥
- २८४ “तस्मि विमाने पवरे, देवपुत्तो^८ महप्पभो^९ ।
अतिरोचसि वण्णेन, उदयन्तो व भाणुमा ॥
- २८५ “दानस्स ते इद फल, अथो सीलस्स वा पन ।
अथो अञ्जलिकम्मस्स, त मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥
- २८६ सो देवपुत्तो अत्तमनो- पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥
- २८७ “अह अन्धकविन्दस्मि, बुद्धस्सादिच्चबन्धुनो ।
विहार सत्थु^{१०} कारेसि, पसभो सेहि^{११} पाणिभि^{१२} ॥
- २८८ “तत्थ गन्ध च माल च, पच्चय^{१३} च विलेपन ।
विहार सत्थु^{१४} अदासि,^{१५} विप्पसन्नेन चेतसा ।
तेन मय्ह इद लद्ध, वस वत्तेमि नन्दने ॥

R 71

१ हेमजालकपच्छन्न-सी० । २ किङ्किणिक-स्या०, किङ्किणिक-रा० । ३ लोहितङ्गमणीहि-मी० । ४ तत्थुद्धसत्ते-स्या० । ५ गोपाणसेगणा-स्या० । ६ वेदिका-स्या०, रो० । ७ आसेनि-स्या० । ८-९ देवपुत्ता महप्पभा-स्या० । ९ सत्थुनो-स्या० । १०-११ सकेहि पाणिहि-स्या० । ११ पच्चग्ग-सी० । १२-१३ सत्थुनो दासि-सी०, स्या० ।

२८९. “नन्दने च वने रम्मे, नानादिजगणायुते।
रमामि नच्चगीतेहि, अच्छराहि पुरक्खतो” ति ॥

सुवण्णविमानं चतुत्थं।

२९. अम्बविमानवत्थु

२९०. “उच्चमिदं मणिथूणं विमानं,
समन्ततो द्वादस योजनानि।
कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा ॥

6

२९१. “तत्थच्छसि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गुं।
दिब्बा रसा कामगुणेत्थ पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना ॥

10

२९२. “केन तेतादिसो वण्णो ...पे०...
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

२९४. सो देवपुत्तो अत्तमनो ...पे०...
यस्स कम्मस्सिदं फलं ॥

२९५. “गिम्हानं पच्छिमे मासे, पतपन्ते^१ दिवङ्करे।
परेसं भतको पोसो, अम्बारामं असिञ्चहं^२ ॥

15 B. 107

२९६. “अथ तेनागमा भिक्खु, सारिपुत्तो ति विस्सुतो।
किलन्तरूपो कायेन, अकिलन्तो व^३ चेतसा ॥

२९७. “तं च दिस्वान आयन्तं, अवोचं^४ अम्बसिञ्चको।
साधु तं भन्ते न्हापेय्यं, यं ममस्स सुखावहं ॥

20

२९८. “तस्स मे अनुकम्पाय, निक्खिपि पत्तचीवरं।
निसीदि रुक्खमूलस्मिं, छायाय एकचीवरो ॥

१-१. पवने-सी०; पवरे-स्या०, रो०। २-२. पुरक्खितो-स्या०। ३. पतापन्ते-स्या०। ४. अम्बारामसिञ्चति-म०। ५. पि-स्या०। ६. अवोच-स्या०।

- २९९ “त च अच्छेन वारिना, पसन्नमानसो^१ नरो^१।
 न्हापयी^१ रुक्खमूलस्मि, छायाय एकचीवर ॥
- ३०० “अम्बो च सित्तो समणो च^२ न्हापितो,^२
 मया च पुञ्ज पसुत अनप्पक।
 इति सो पीतिया काय, सब्ब फरति अत्तनो ॥
- ३०१ “तदेव एत्तक कम्म, अकासि ताय जातिया।
 पहाय मानुस देह, उपपन्नोमिह नन्दन ॥
- ३०२ “नन्दने च वने रम्मे, नानादिजगणायुते।
 रमामि नच्चगीतेहि, अच्छराहि पुरक्खतो” ति ॥

अम्बविमान पञ्चम।

३० गोपालविमानवत्थु

- R ,2 10 ३०३ “दिस्वान देव पटिपुच्छि भिक्खु,
 उच्चे विमानमिह चिरट्ठितिके^४।
 आमुत्तहत्थाभरण^५ यसस्सि,^५
 दिब्बे विमानमिह यथा पि चन्दिमा ॥
- B 108 15 ३०४ “अलङ्कतो^{*} मल्यधरो^६ सुवत्थो,^{*}
 सुकुण्डली कप्पितकेसमस्सु ।
 आमुत्तहत्थाभरणो यसस्सी,
 दिब्बे विमानमिह यथा पि चन्दिमा ॥
- 20 ३०५ “दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु,
 अट्ठट्ठका सिक्खिता साधुरूपा।
 दिब्बा च कञ्जा तिससचरा उळारा,
 नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति ॥
- ३०६ “देविद्विपत्तोसि महानुभावो,
 मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज।

१ पसन्नमानसो-रो०। २ थेर-स्या०। ३ नहापयि- स्या०। ४-४
 नहापितो-स्या०, रो०। ५ चिरट्ठितिके-सी०। ६-६ ० भरणो यसस्सी-स्या०, रो०।
 - स्या० पोत्थके नत्थि। ७-७ मालभारीसुवत्थो-सी०।

केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती' ति ॥

३०७ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

३०८ "अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूतो,
सङ्गम्म रक्खिस्स परेस वेनुयो ।
ततो च आगा समणो ममन्तिके' ।
गावो च मासे अगमसु खादितु ॥

5

३०९ "द्वयज्ज किच्च उभय च कारिय',
इच्चेवह भन्ते तदा विचिन्तयि' ।
ततो च सञ्ज पटिलद्धयोनिसो,
ददामि' भन्ते ति खिपि अनन्तक ॥

10

३१० "सो मासखेत्त तुरितो अवासरि,
पुरा अय भञ्जति' यस्सिद धन ।
ततो च कण्हो उरगो महाविसो,
अडसि' पादे तुरितस्स मे सतो ॥

15

३११ "स्वाह अट्टोमिह दुक्खेन पीळितो,
भिक्षु च त साम' मुञ्चित्वानन्तक' ।
अहासि' कुम्मास समानुकम्पया',
ततो चुतो कालकतोमिह' देवता ॥

B. 109

20

३१२ "तदेव कम्म कुसल कत मया,
सुख च कम्म अनुभोमि अत्तना ।
तया हि भन्ते अनुकम्पितो भुस,
कतञ्जुताय अभिपादयामि त ॥

३१३ "सदेवके लोके समारके च,
अञ्जो मुनि नत्थि तयानुकम्पको ।

20

१ ममसन्तिके—स्या० । २ कारिस्स—स्या० । ३ विचिन्तय—स्या० । ४ अदासि—स्या० । ५ भुञ्जति—सी० । ६ अदसि—सी० । ७ स्या० पोत्थक नत्थि । ८ मुञ्चित्वानन्तक—सी० । ९ अदसि—स्या० । १० ममाकम्पाय—स्या०, समानुकम्पया—रो० । ११ कालकतोमिह—स्या० ।

तया हि भन्ते अनुकम्पितो भुस,
कतञ्जुताय अभिवादयामि त ॥

३१४ “इमस्मि लोके परस्मि वा पन,
अञ्जो मुनी नत्थि तयानुकम्पको ।
तया हि भन्ते अनुकम्पितो भुस,
कतञ्जुताय अभिवादयामि त” ति ॥

R. 73

गोपालविमान छट्ट ।

३१ कन्थकविमानवत्थु

३१५ “पुण्णमासे^१ यथा चन्दो, नक्खत्तपरिवारितो ।
समन्ता अनुपरियाति, तारकाधिपती^२ ससी ॥

३१६ “तथूपम इद व्यम्ह^३, दिब्ब देवपुरम्हि च ।
अतिरोचति वण्णेन, उदयन्तो व रसिमा ॥

३१७ “वेळुरियसुवण्णस्स, फलिका रूपियस्स च ।
मसारगल्लमुत्ताहि, लोहितङ्गमणीहि च ॥

३१८ “चित्रा मनोरमा भूमि, वेळुरियस्स सन्थता ।
कूटागारा सुभा रम्मा, पासाढो ते सुमापितो ॥

३१९ “रम्मा च ते पोक्खरणी, पुथुलोमनिसेविता^४ ।
अच्छोदका^५ विप्पसन्ना, सोवण्णवालुकसन्थता^६ ॥

३२० “नानापदुमसञ्छन्ना, पुण्डरीकसमोतता^७ ।
सुरभि^८ सम्पवायन्ति, मनुञ्जा मालुतेरिता ॥

३२१ “तस्सा ते उभतो पस्से, वनगुम्बा सुमापिता ।
उपेता पुप्फरुक्खेहि, फलरुक्खेहि चूभय ॥

३२२ “सुवण्णपादे पल्लङ्के, मुदुके गोणकत्थते^९ ।
निसिन्न देवराज व, उपतिट्ठन्ति अच्छरा ॥

१ पुण्णमासे—स्या० । २ तारकाधिपति—स्या० । ३ व्यम्ह—सी० । ४ पुथु
लामच्छसविता—स्या० रो० । ५ अच्छोदिका—सी० । ६ ० वालुका०—स्या० । ७ पुण्ड
रीकसमोगता—स्या० । ८ सुरभि—स्या० । ९ चोलसन्थत—सी०, गाणसन्थते—स्या०,
रो० ।

- ३२३ “सब्बाभरणसञ्छन्ना, नानामालाविभूसिता ।
रमेन्ति त महिद्धिक, वसवत्तीव मोदसि ॥
- ३२४ “भेरिसङ्घमुदिङ्गाहि, वीणाहि पणवेहि च ।
रमसि रतिसम्पन्नो, नच्चगीते सुवादिते ॥
- ३२५ “दिब्बा ते विविधा रूपा, दिब्बा सदा अथो रसा । 5
गन्धा च ते अधिप्पेता, फोटुब्बा च मनोरमा ।
- ३२६ “तस्मि विमाने पवरे, देवपुत्त^१ महप्पभो^२ ।
अतिरोचसि^३ वण्णेन, उदयन्तो व भाणुमा ॥
- ३२७ “दानस्स ते इदं फल, अथो सीलस्स वा पन ।
अथो अञ्जलिकम्मस्स, त मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥ 10
- ३२८ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिदं फल ॥ R 74
- ३२९ “अहं कपिलवत्थुस्मि, साकियान पुरुत्तमे ।
सुद्धोदनस्स पुत्तस्स, कन्थको^४ सहजो अहं ॥
- ३३० “यदा सो अङ्कुरत्ताय बोधाय^५ मभिनिक्खमि^६ । 15
सो म मुद्दहि पाणीहि, जालितम्बनखेहि^७ च ॥
- ३३१ “सत्थि आकोटयित्वान, वहं सम्मा ति चब्रवि ।
अहं लोकं तारयिस्स, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ॥
- ३३२ “त मे गिर सुणन्तस्स, हासो मे विपुलो अहु ।
उदग्गचित्तो सुमनो, अभिसीसि^८ तदा अहं ॥ B 111
- ३३३ “अभिरुब्धं च म अत्वा, सक्कपुत्त^९ महायस ।
उदग्गचित्तो मुदितो, वहिस्स पुरिसुत्तम ॥ 20
- ३३४ “परेस विजितं गन्त्वा, उग्गतस्मि दिवाकरे^{१०} ।
मम छन्नं च ओहाय, अनपेक्खो^{११} सो^{१२} अपक्कमि ॥

१-१ देवपुत्तो-सी०, देवपुत्ता महप्पभा-स्या० । २ अभिरोचसि-स्या० ।
३ कण्ठको-म०, कण्ठको-स्या० । ४ अहु-स्या० । ५-५ सम्बोधाय अभिनिक्खमि-
स्या० । ६ जाल-सी० । ७ मब्रवि-स्या० । ८ अभिसिसि-स्या०, सी०, अभिसीसि-
रो० । ९ साक्कपुत्त-स्या० । १० वाहिस्स-स्या० । ११ दिवाकरे-स्या० । १२-१२
अनापेक्खो-स्या० ।

- ३३५ “तस्स तम्बनखे पादे, जिब्हाय परिलेहिस ।
गच्छन्त च महावीर, रुदमानो उदक्खिस^१ ॥
- ३३६ “अदस्सनेनह तस्स, सक्कपुत्तस्स^२ सिरीमतो ।
अलत्थ गरुकाबाध, खिप्प मे मरण अहु ॥
- ५ ३३७ “तस्सेव आनुभावेन, विमान आवसामिद ।
सब्बकामगुणोपेत,^३ दिब्ब देवपुरम्ह च ॥
- ३३८ “य च मे अहु वा हासो, सह सुत्वान बोधिया ।
तेनेव कुसलमूलेन, फुसिस्स आसवक्खय ॥
- ३३९ “सचे हि भन्ते गच्छेय्यासि, सत्थु बुद्धस्स सन्तिके ।
१० ममा पि न^४ वचनेन, सिरसा वज्जासि वन्दन ॥
- ३४० “अह पि दट्ठु गच्छिस्स, जिन अप्पटिपुग्गल ।
दुल्लभ दस्सन होति, लोकनाथान तादिन” ति ॥
- ३४१ सो^५ कतञ्जू कतवेदी, सत्थार उपसङ्गमि ।
सुत्वा गिर चक्खुमतो, धम्मचक्खु विसोधयि ॥
- १५ ३४२ विसोधेत्वा^६ दिट्ठिगत, विचिकिच्छ^७ वतानि च ।
वन्दित्वा सत्थुनो पादे, तत्थेवन्तरधायथा ति ॥
कत्थकविमान सत्तम ।

३२ अनेकवण्णविमानवत्थु

B 112

- ३४३ “अनेकवण्ण दरसोकनासन,
विमानमाख्ह अनेकचित्त ।
परिवारितो अच्छरासङ्गणेन^१,
२० सुनिम्मितो भूतपतीव मोदसि ॥
- ३४४ “समस्समो नत्थि कुनो पनुत्तरो
यसेन पुञ्जेन च इद्धिया च ।

१ उदक्खिस्स - स्या० । २ सक्कपुत्त - रो०, स्याक्कपुत्तस्स - स्या० । ३ सब्बका
मगुणोपेत - स्या० । ४ त - स्या० । ५ सो च - स्या० । ६ विसोधयित्वा - स्या० । ७
विचिकिच्छा - स्या० । ८ अच्छरान गणेन - स्या०, रो० ।

सब्बे च देवा तिदसगणा^१ समेच्च^२,
त त नमस्सन्ति ससि व देवा ।
इमा च ते अच्छरायो समन्ततो,
नच्चन्ति गायन्ति पमोदयन्ति ॥

R 75

३४५ “देविद्विपत्तोसि महानुभावो,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ञ ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

5

३४६ सो देवपुत्तो अत्तमनो पे०
यस्स कम्मस्सिद फल ॥

10

३४७ “अह^३ भदन्ते अहुवासि^४ पुब्बे,
सुमेधनामस्स जिनस्स सावको ।
पुथुज्जनो अननुबोधोहमस्मि^५,
सो सत्त वस्सानि परिब्वजिस्सह^६ ॥

३४८ “सोह^७ सुमेधस्स जिनस्स सत्थुनो,
परिनिब्बुत्तस्सोघतिण्णस्स^८ तादिनो ।
रतनुच्चय हेमजालेन छन्न,
वन्दित्वा थपस्मि मन पसादयि ॥

15

३४९ “न मासि दान न च^९ मत्थि दातु,
परे च खो तत्थ समादपेसि ।
पूजेथ न पूजनीयस्स धातु,
एव किर सग्गमितो गमिस्सथ ॥

B 113

20

३५० “तदेव कम्म कुसल कत मया,
सुख च दिब्ब अनुभोमि अत्तना ।

१ तिदसागणा—स्था० । २ समेच्च—सी० । ३ सोह पि—स्या० । ४ अहुवासि—सी० । ५ अननुबोधोहमस्मि—सी०, अनुबोधो०—स्या० । ६ पव्वजिस्सह—स्या०, बव्वजिस्सह—रो० । ७ स्वाह—सी० । ८ ऽघोतिण्णस्स—स्था० । ९ च पन—स्था० । १० पूजनेय्यस्स—स्था० ।

मोदामह तिदसगणस्स मज्झे,
न तस्स पुञ्चस्स खयम्पि^१ अज्झग^२” ति ॥

अनेकवण्णविमान अट्टम ।

३३ मट्टकुण्डलीविमानवत्थु

३५१ “अलङ्कृतो मट्टकुण्डली,
मालधारी^३ हरिचन्दनस्सदो ।
बाहा पग्गय्ह कन्दसि,
वनमज्झे कि दुक्खितो तुव^४” ति ॥

5

३५२ ‘सोवण्णमयो पभस्सरो,
उप्पन्नो रथपञ्जरो मम ।
तस्स चक्कयुग न विन्दामि,
तेन दुक्खेन जहामि^५ जीवित^६” ति ॥

10

३५३ “सोवण्णमय मणिमय,
लोहितकमय^७ अथ रूपियमय^८ ।
आचिक्ख मे^९ भट्टमाणव,
चक्कयुग पटिपादयामि^{१०} ते” ति ॥

R 78

15

३५४ सो माणवो तस्स पावदि,
“चन्दिमसुरिया^{११} उभयेत्थदिस्सरे ।
सोवण्णमयो रथो मम,
तेन चक्कयुगेन सोभती” ति ॥

B 114

20

३५५ “बालो खो त्व असि माणव,
यो त्व पत्थयसे अपत्थिय ।
मञ्जामि तुव मरिस्ससि,
न हि त्व लच्छसि चन्दिमसुरिये^{१२}” ति ॥

१-१ खयम्हि अज्झगा ति-स्या० । २ मट्टकुण्डली-सी० । ३ मालाधारी-
सी० स्या० । ४ जहिस्स-सी०, जहिस्सामि-स्या०, रो० । ५ लोहितङ्गमय-सी०,
लोहितङ्गमय-स्या० । ६ रूपियामय-सी० । ७ मे तुव-स्या० । ८ पत्तिभयामि-
सी०, स्या० । ९ चन्दिमसुरिया-म० ।

- ३५६ “गमनागमनं पि दिस्सति,
वण्णधातु उभयत्थ वीथिया ।
पेतो^१ कालकतो न दिस्सति,
को निध^२ कन्दत बाल्यतरो^३” ति ॥
- ३५७ “सच्च खो वदेसि माणव,
अहमेव कन्दत बाल्यतरो ।
चन्द विय दारको रुद,
पेत कालकताभिपत्थयि^४” ति ॥ 5
- ३५८ “आदित्त वत म सन्त, घतसित्त व पावक ।
वारिना विय ओसिञ्च, सब्ब निब्बापये दर ॥ 10
- ३५९ “अब्बही^५ वत मे सल्ल, सोक हृदयनिस्सित ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोक अपानुदि ॥
- ३६० “स्वाह अब्बूळ्हसल्लोस्मि, सीतिभूतोस्मि^६ निब्बुतो ।
न सोचामि न रोदामि, वत सुत्वान माणवा ति ॥
- ३६१ “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु^७ सक्को पुरिन्ददो । 15
को वा त्व कस्स वा पुत्तो, कथ जानेमु त मय” ति ॥
- ३६२ “य च कन्दसि य च रोदसि,
पुत्त आळाहने सय दहित्वा^८ ।
स्वाह कुसल करित्वा^९ कम्म,
तिदसान सहव्यत^{१०} गतो^{११}” ति ॥ 20
- ३६३ “अप्प वा बहु वा नाद्दसाम,
दान ददन्तस्स सके अगारे ।
उपोसथकम्म वा तादिस,
केन कम्मेन गतोसि देवलोक” ति ॥ B 115
- ३६४ “आबाधिकोह दुक्खितो गिलानो, 25
आतुररूपोमिह^{१२} सके निवेसने ।

१ पेतो पन—सी०, स्या० । २ नीध—स्या० । ३ कालकताभिपत्थय—स्या० ।

४ अब्बूळ्ह—स्या०, अब्बूळ्ह—रो० । ५ सीतिभूतोस्मि—स्या० । ६ आदु—मी०, आदु—स्या० । ७ दहित्वा—स्या० । ८ करित्वा—स्या० । ९-९ सहव्यत पत्तो—सी०, ० पत्तो—स्या०, रो० । १० आतुररूपोमिह—स्या० ।

- बुद्ध विगतरज वितिण्णकङ्ख,
अद्दुक्ख सुगत अनोमपञ्ज ॥
- R 77 ३६५ “स्वाह मुदितमनो पसन्नचित्तो,
अञ्जलि अकरि तथागतस्स ।
5 ताह कुसल करित्वान कम्म,
तिदसान सहव्यत गतो” ति ॥
- ३६६ “अच्छरिय वत अब्भुत^१ वत^२,
अञ्जलिकम्मस्स^३ अयमीदिसो विपाको ।
अह पि मुदितमनो पसन्नचित्तो,
10 अज्जेव बुद्ध सरण वजामी” ति ॥
- ३६७ “अज्जेव बुद्ध सरण वजाहि,
धम्म च सङ्ख च पसन्नचित्तो ।
तथेव सिक्खाय पदानि पञ्च,
अखण्डफुल्लानि समादियस्सु ॥
- 15 ३६८ “पाणातिपाता विरमस्सु खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयस्सु ।
अमज्जपो मा^४ च मुसा भणाहि,
सकेन दारेन च होहि तुट्ठो” ति ॥
- ३६९ “अत्थकामोसि मे यक्ख, हितकामोसि देवते ।
20 करोमि तुय्ह वचन, त्वसि आचरियो ममा ति ॥
- ३७० “उपेमि सरण बुद्ध धम्म चा पि अनुत्तर ।
सङ्ख च नरदेवस्स गच्छामि सरण अह ॥
- B 116 ३७१ “पाणातिपाता विरमामि खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयामि ।
25 अमज्जपो नो च मुसा भणामि,
सकेन दारेन च होमि तुट्ठो” ति ॥

मट्टकुण्डलीविमान नवम ।

१ अब्भुत — स्या० । २ सी० पोत्थके नत्थि । ३ अञ्जलीकम्मस्स — स्या० । ४ नो — स्या० ।

३४ सेरीसकविमानवत्थु

- ३७२ “सुणोथ यक्खस्स च वाणिजान च,
समागमो यत्थ तदा अहोसि।
यथा कथ इतरितरेन^१ चा पि,
सुभासित त च सुणाथ सब्बे ॥
- ३७३ “यो सो अहु राजा पायासि नाम,^२ 5
भुम्मान सहव्यगतो^३ यसस्सी।
सो मोदमानो व सके विमाने,
अमानुसो मानुसे अज्झभासी” ति ॥
- ३७४ “वड्ढे” अरञ्जे अमनुस्सट्ठाने,^४
कन्तारे अप्पोदके अप्पभक्खे। 10
सुदुग्गमे वण्णुपथस्स^५ मज्झे,
वड्ढ भया नट्टमना मनुस्सा ॥
- ३७५ “नयिध फला मूलमया च सन्ति,
उपादान नत्थि कुतोध भक्खो^६। R 78
अञ्जत्र पसूहि च वालुकाहि च,
तताहि^७ उण्हाहि च दारुणाहि च^८ ॥ 15
- ३७६ “उज्जङ्गल तत्तमिव^९ कपाल,
अनायस परलोकेन तुल्य।
लुद्धानमावासमिद पुराण,
भूमिप्पदेसो अभिसत्तरूपो ॥ 20
- ३७७ “अथ तुम्हे केन^{१०} वण्णेन,
किमासमाना इम पदेस हि। B 117
अनुपविट्ठा^{११} सहसा समेच्च,
लोभा भया अथ वा सम्पमूब्हा” ति ॥

१ इतरितरेन—सी०। २ नामा—सी०। ३ सहव्यगतो—सी०। ४ सड्ढे—स्या०।
५ अमनुस्सट्ठाने—स्या०। ६ वनपथस्स—स्या०। ७ भिक्खा—स्या०। ८ तत्ताहि—स्या०।
सी०। ९ स्या० पोत्थके नत्थि। १० तत्तमिद—स्या०। ११ केननु—स्या०। १२ अनुप्प-
विट्ठा—सी०।

- ३७८ “मगधेसु अङ्गेषु च सत्थवाहा,
आरोपयित्वा^१ पणिय पुथुत्त^२।
ते यामसे सिन्धुसोवीरभूमि,
धनत्थिका उद्दय^३ पत्थयाना ॥
- ५ ३७९ “दिवा पिपास नधिवासयन्ता,
योग्गानुकम्प च समेक्खमाना,
एतेन वेगेन आयाम सब्बे,
रत्ति^४ मग्ग पटिपन्ना विकाले ॥
- ३८० “ते दुप्पयाता अपरद्धमग्गा,
अन्धाकुला विप्पनट्ठा अरञ्जे ।
सुदुग्गमे वण्णुपथस्स मज्झे,
दिस न जानाम पमूब्बहचित्ता ॥
- ३८१ “इद च दिस्वान अदिट्ठपुब्ब,
विमानसेट्ठ च तव^५ च यक्ख ।
१५ ततुत्तरि जीवितमासमाना,^६
दिस्वा पतीता सुमना उदग्गा” ति ॥
- ३८२ “पार समुद्दस्स इम^७ च वण्णु,^८
वेत्ताचर^९ सङ्कपथ^{१०} च मग्ग ।
नदियो पन पब्बतान च दुग्गा,
२० पुथुद्दिसा^{११} गच्छथ भोगहेतु ॥
- ३८३ “पक्खन्दियान^१ विजित परेस,
वेरज्जके मानुसे पेक्खमाना ।
य वो सुत वा^२ अथ वा पि दिट्ठ,
अच्छेरक त वो सुणोम ताता” ति ॥
- B 118 25 ३८४ “इतो पि अच्छेरतर कुमार,
न तो सुत वा अथ वा पि दिट्ठ ।

१ १ आरोपियम्ह पपनिय पटुत्त - स्या०, आरोपयिस्स० - सी० । २ उदय - स्या० ।
३ तरत्ति - स्या० । ४ तुव - स्या० । ५ जीवितमासिसना - स्या० । ६ इद - सी० । ७
वन - स्या० । ८-८ वेत्तपर सकुपथञ्च - स्या० । ९ पुथुद्दिसा - स्या० । १० पक्खन्दियान -
स्या० । ११ स्या० पोत्थके नत्थि ।

अतीतमानुस्सकमेव सब्ब,
दिस्वान तप्पाम अनोमवण्ण ॥

३८५ “वेहायस पोक्खरञ्जो सवन्ति,
पहूतमल्या बहुपुण्डरीका ।
दुमा चिमे^१ निच्चफलूपपन्ना,
अतीव गन्धा सुरभि^२ पवायन्ति ॥

३८६ “वेळूरियथम्भा सतमुस्सितासे,
सिलापवाळस्स^३ च आयतसा ।
मसारगल्ला सहलोहितङ्गा^४,
थम्भा^५ इमे जोतिरसामयासे^६ ॥

10

३८७ “सहस्सथम्भ^७ अतुलानुभाव,
तेस्परि^८ साधुमिद विमान ।
रतनन्तर कञ्चनवेदिमिस्स,
तपनीयपट्टेहि च साधुछन्न ॥

३८८ “जम्बोनदुत्तमिद^९ सुमट्ठो,
पासादसोपाणफलूपपन्नो ।
दब्बो च वग्गु च^{१०} सुसङ्गतो च^{११},
अतीव निज्झानखमो मनुञ्जो ॥

15

३८९ “रतनन्तरस्मि बहुअन्नपान,
परिवारितो अच्छरासङ्गणेन ।
मुरजआलम्बरतूरियघट्ठो^{१२},
अभिवन्दितोसि थुतिवन्दनाय^{१३} ॥

20

३९० “सो मोद्धमि नारिगणप्पबोधनो,
विमान पासादवरे मनोरमे ।

१ च ते-स्या० । २ सुरभी-स्या० । ३ सिलप्पवालस्स-स्या० । ४ सह
लोहितङ्गा-सी०, सहलोहितका-स्या० । ५-५ चिमे जोतीरसामयासे-सी० । ६ सह
स्सथम्भ-सी० स्या० । ७ तेस्परि-स्या० । ८ जम्बोनदुत्तमिद-स्या० । ९ सुमुखो
-सी० । १० सी० पोत्थके नत्थि । ११ मुरज्जआलम्बर तूरियघट्ठो-सी०, ० तूरियसघट्ठो-
स्या० । १२ अतिवन्दनाय-स्या० ।

अचिन्तियो सब्बगुणूपपन्नो,
राजा यथा वेस्सवणो नालिन्या^१ ॥

B 119

३९१ “देवो नु आसि^२ उदवासि यक्खो,
उदाहु देविन्दो मनुस्सभूतो ।
पुच्छन्ति त वाणिजा^३ सत्थवाहा,
आचिक्ख को नाम तुवसि यक्खो” ति ॥

5

३९२ “सेरीसको^४ नाम अहम्मिह यक्खो,
कन्तारियो वण्णपथम्मिह गुत्तो ।
इम पदेस अभिपालयामि,
वचनकरो^५ वेस्सवणस्स^६ रञ्जो” ति ॥

10

३९३ “अधिच्चलद्ध परिणामज ते,
सय कत उदाहु देवेहि दिन्न ।
पुच्छन्ति त वाणिजा^३ सत्थवाहा,
कथ तथा लद्धमिद मनुञ्ज^७” ति ॥

R 80 15

३९४ “नाधिच्चलद्ध न परिणामज मे^८,
न सय कत न हि देवेहि दिन्न ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि,
पुञ्जेहि मे लद्धमिद मनुञ्ज^७” ति ॥

३९५ “कि ते वत कि पन ब्रह्मचरिय,
किस्स सुचिण्णस्स अय विपाको ।
पुच्छन्ति त वाणिजा सत्थवाहा,
कथ तथा लद्धमिद विमान^९” ति ॥

20

३९६ “मम^{१०} पायासी ति अहु समञ्जा,
रज्ज यदा कारयि कोसलान ।
नत्थिकदिट्ठि^{११} कदरियो पापधम्मो,
उच्छेदवादी च तदा अहोसि ॥

25

१ नल्लिण्या-सी० । २ आसी-सी० । ३ वाणिज-स्या० । ४ सेरिस्सको-
सी०, स्या० । ५ वाच करो-सी० । ६ वेस्सवणस्स-स्या० । ७ वाणिज-स्या० । ८ ते
-स्या० । ९ मम-सी०, स्या० । १० नत्थि कुदिट्ठि-स्या० ।

३९७ “समणो च खो आसि कुमारकस्सपो,
बहुस्सुतो चित्तकथी उळारो।
सो मे तदा धम्मकथ अभासि,^१
दिट्ठिविसकानि विनोदयी^२ मे ॥

३९८ “ताह तस्स धम्मकथ मृणित्वा,
उपासकत्त पटिवेदयिस्स।
पाणातिपाता विरतो अहोसि,
लोके अदिघ्न परिवज्जयिस्स।
अमज्जपो नो च मुसा अभाणि,
सकेन दारेन च होमि^३ तुट्ठो ॥

5 B 120

10

३९९ “त मे वत त पन ब्रह्मचरिय,
तस्स सुचिण्णस्स अय विपाको।
तेहेव कम्मेहि अपापकेहि,
पुञ्जेहि मे लद्धमिद विमान” ति ॥

४०० “सच्च किराहसु नरा सपञ्जा,
अनञ्जथा वचन पण्डितान।
यहि यहि गच्छति पुञ्जकम्मो,
तहि तहि मोदति कामकामी ॥

15

४०१ “यहि यहि सोकपरिद्वो च,
वधो च बन्धो च परिविकलेसो।
तहि तहि गच्छति पापकम्मो,
न मुच्चति दुग्गतिया कदाची” ति ॥

20

४०२ “सम्मूढरूपो व जनो अहोसि,
अस्मि मुहुत्ते कललीकतो व^४।
जनस्सिमस्स तुय्ह च कुमार,
अप्पच्चयो^५ केन नु खो अहोसी” ति ॥

25

१ अकासि—सी० स्या०। २ विनोदयि—स्या०। ३ अहोसि—सी०, अहोसि—
म०। ४ व—स्या०। ५ अपच्चयो—स्या०।

R 81

४०३ “इमे च^१ सिरीसवना^२ ताता,
दिब्बा^३ गन्धा सुरभी^४ सम्पवन्ति^५ ।
ते सम्पवायन्ति इम^६ विमान,
दिवा च रत्तो च तम निहन्त्वा ॥

B 121

5

४०४ “इमेस च खो वस्ससतच्चयेन,
सिपाटिका फलति^७ एकमेका ।
मानुस्सक वस्ससत अतीत,
यदग्गे कायम्हि इध्पपन्नो ॥

10

४०५ “दिस्वानह^८ वस्ससतानि पञ्च,
अस्मि विमाने^९ ठ्वान ताता ।
आयुक्खया पुञ्जक्खया चविस्स,
तेनेव सोकेन पमुच्छितोस्मी^{१०}” ति ॥

15

४०६ “कथ नु सोचेय्य तथाविधो सो,
लद्धा विमान अतुल चिराय^{११} ।
ये चा पि खो इत्तरमुपपन्ना,^{१२}
ते नून सोचेय्यु^{१३} परित्तपुञ्जा^{१४}” ति ॥

20

४०७ “अनुच्छवि ओवदिय च मे त,
य म तुम्हे पेय्यवाच वदेथ ।
तुम्हे च^{१५} खो ताता^{१६} मयानुगुत्ता,
येनिच्छक तेन पलेथ सोत्थि^{१७}” ति ॥

४०८ “गन्त्वा मय सिन्धुसोवीरभूमि,
धनत्थिका उद्दय^{१८} पत्थयाना ।
यथापयोगा परिपुण्णचागा,
काहाम सेरीसमह^{१९} उळार^{२०}” ति ॥

१-१ सिरीसूपवना च-सी०, सिरिसपवना-स्या०, पि सिरीसवना च-रो ।
२ दिब्बा च-रो० । ३ सुरभि-सी० । ४ पवति-स्या० । ५ इद-स्या०, रो० ।
६ फलति-स्या० । ७ दिब्बानह-स्या० । ८ विमानम्हि-स्या० । ९ समुच्छितास्मी
-रो० । १० चिराय-स्या० । ११ इत्तर उपपन्नो-स्या० । १२ सोचेय्य-स्या० । १३
व-स्या० । १४ तात-स्या० । १५ उद्दय-स्या० । १६ सेरिस्समह-सी०, स्या० ।

४०९ “मा चेव^१ सेरीसमह अकत्थ,
सब्ब च वो भविस्सति य वदेथ ।
पापानि कम्मनि विवज्जयाथ,
धम्मानुयोग च अधिट्ठहाथ ॥

४१० “उपासको अत्थि इमहि सद्धे,
बट्ठस्सुतो सीलवत्तूपपन्नो ।
सद्धो च चागी च सुपेसलो च,
विचक्खणो सन्तुसितो मुतीमा ॥

5

४११ “सञ्जानमानो न मुसा भणेत्य,
परूपघाताय न चेतयेय्य ।
वेभूतिक पेसुण^२ नो करेत्य,
सण्ह च वाच सखिल भणेत्य ॥

B 122

10

४१२ “सगारवो सप्पटिस्सो विनीतो,
अपापको अघिसीले विसुद्धो ।
सो मातर पितर चा पि जन्तु,
धम्मेन पोसेति अरियवुत्ति ॥

15

R 82

४१३ “मञ्जे सो मातापितून^३ कारणा,
भोगानि परियेसति न अत्तहेतु ।
मातापितून च यो अच्चयेन,
नेक्खम्मपोणो चरिस्सति ब्रह्मचरिय ॥

20

४१४ “उजू अवद्धो असठो अमायो,
न लेसकप्पेन च वोहरेय्य ।
सो तादिसो सुकतकम्मकारी,^४
धम्मे ठितो किन्ति लभेथ दुक्ख ॥

४१५ “तकारणा पातुकतोमिह अत्तना,
तस्मा धम्म^५ पस्सथ वाणिजासे ।

20

१ हेव—स्या० । २ पिसुण—स्या० । ३ मातापितुन्न—सी०, मातापितून हि
—स्या० । ४ सुकत०—सी०, ५ च म—स्या० ।

अञ्जत्र तेनिह^१ भस्मी^२ भवेथ,
 अन्धाकुला^३ विप्पनट्ठा अरञ्जे ।
 त खिप्पमानेन लहु परेन,
 सुखो हवे सप्पुरिसेन सङ्गमो^४” ति ॥

- 5 ४१६ “कि नाम सो कि च करोति कम्म,
 कि नामधेय्य कि पन तस्स गोत्त ।
 मय पि न दट्ठुकामम्ह यक्ख,
 यस्सानुकम्पाय इधागतोसि ।
 लाभा हि तस्स, यस्स तुव^५ पिहेसी” ति ॥

- B 123 10 ४१७ “यो कप्पको सम्भवनामधेय्यो,
 उपासको कोच्छफलूपजीवी^६ ।
 जानाथ न तुम्हाक पेसियो^७ सो,
 मा खो^८ न हीळित्थ सुपेसलो सो” ति ॥

- 15 ४१८ “जानामसे य त्व पवदेसि^९ यक्ख,
 न खो न^{१०} जानाम^{११} स^{१२} एदिसो^{१३} ति ।
 मय पि न पूजयिस्साम यक्ख,
 सुत्वान तुय्ह वचन उळार” ति ॥

- 20 ४१९ “ये केचि इमस्मि सत्थे^{१४} मनुस्सा,
 दहरा महन्ता अथ वा पि मज्झिमा ।
 सब्बे व ते आलम्बन्तु^{१५} विमान,
 पस्सन्तु पुञ्जान^{१६} फल कदरिया” ति ॥

- 25 ४२० “ते तत्थ सब्बेव अह पुरेति,
 त कप्पक तत्थ पुरक्खत्वा^{१७} ।
 सब्बेव ते आलम्बिसु^{१८} विमान,
 मसक्कसार विय वासवस्स ॥

१-१ तेन हि भस्मि-स्या०, तेनीह०-सी० । २ अन्धाकुला-स्या० । ३ त्व-स्या० । ४ कोच्छमण्डूपजीवी-स्या० । ५ पेससि यो-स्या० । ६ च खो-स्या० । ७ वदेसि-सी० स्या० । ८ त-स्या० । ९-९ जानामसे-स्या० । १० ईदिसो-सी० । ११ सब्बे-स्या० । १२ आलम्बन्तु-स्या० । १३ पुञ्जान-सी० । १४ पुरक्खपित्वा-सी०, पुरक्खत्वा-स्या० । १५ आलम्बिसु-स्या० ।

४२१ “ते तत्थ सब्बेव अह पुरे ति
उपासकत्त पटिवेदयिसु^१ ।
पाणातिपाता विरता अहेसु,
लोके अदिन्न परिवज्जयिसु ।
अमज्जपा नो च मुसा भणिसु,
सकेन दारेन च^२ अहेसु तुट्ठा ॥

R 83

४२२ “ते तत्थ सब्बेव अह पुरे ति,
उपासकत्त पटिवेदयित्वा ।
पक्कामि सत्थो^३ अनुमोदमानो,
यक्खिद्विया अनुमतो पुनप्पुन ॥

5

10

४२३ “गन्त्वान ते सिन्धुसोवीरभूमि,
धनत्थिका उद्दय^४ पत्थयाना ।
यथापयोगा परिपुण्णलाभा,
पच्चागमु पाटलिपुत्तमक्खत^५ ॥

B. 124

४२४ “गन्त्वान ते सङ्घर सोत्थिवन्तो,
पुत्तेहि दारेहि समङ्गिभूता ।
आनन्दी^६ वित्ता^७ सुमना पतीता,
अकसु सेरीसमह उळार ।
सेरीसक ते^८ परिवेण मापयिसु ॥

15

४२५ “एतादिसा सप्पुरिसान सेवना,
महत्थिका^९ धम्मगुणान सेवना ।
एकस्स अत्थाय उपासकस्स,
सब्बेव सत्ता सुखिता^{१०} अहेसु” ति ॥

20

सेरीसकविमान दसम ।

३५ सुनिक्खित्तविमानवत्थु

४२६ “उच्चमिद मणिथूण विमान,
समन्ततो द्वादस योजनानि ।

25

१ पटिवेदयिसु—स्या० । २ स्या० पोत्थके नत्थि । ३ सत्था—स्या० । ४ उदय—रो० । ५ पातलि०—स्या० । ६-६ आनद चित्ता—स्या० । ७ स्या० पोत्थके नत्थि । ८ महिद्विया—स्या० । ९ सुखिनो—रो० ।

कूटागारा सत्तसता उळारा,
वेळुरियथम्भा रुचकत्थता सुभा ॥

४२७ “तत्थच्छमि पिवसि खादसि च,
दिब्बा च वीणा पवदन्ति वग्गु ।
दिब्बा रसा कामगुणेत्य पञ्च,
नारियो च नच्चन्ति सुवण्णछन्ना ॥

४२८ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

B 125
f

10

४२९ “पुच्छामि त देव महानुभाव,
मनुस्सभूतो किमकासि पुञ्ज ।
केनासि एव जलितानुभावो,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

R 84

४३० सो देवपुत्तो अत्तमनो, मोगल्लानेन पुच्छितो ।
पञ्ह पुट्ठो वियाकासि, यस्स कम्मस्सिद फल ॥

15

४३१ “दुन्निक्खित्त माल सुनिक्खित्त्वा,
पत्तिट्ठपेत्वा सुगतस्स थूपे ।
महिद्धिको चम्हि महानुभावो,
दिब्बेहि कामेहि समज्झिभूतो ॥

20

४३२ “तेन मेतादिसो वण्णो, तेन मे इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च मे भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

४३३ “अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव,
मनुस्सभूतो यमह अकासि ।
तेनम्हि एव जलितानुभावो,
वण्णो च मे सब्बदिसा पभासती” ति ॥

सुनिक्खित्तविमान एकादसम ।

पुरिसविमाने सुनिक्खित्तवग्गो ततियो ।

तस्सुद्धान

द्वे दलिद्दा वनविहारा^१, भतको गोपालकण्ठका^२ ।
 अनेकवण्णमट्टकुण्डली^३ सेरीमको^४ सुनिखित्त ।
 पुरिसान^५ ततियो वग्गो पवुच्चती ति^६ ॥

भाणवार चतुत्थ ।

विमानवत्थुपालि निट्ठिता ।

— • —

१ द्वेविहारा—सी०, स्या० । २ गोपालकण्डको—म०, गोपालकण्ठको—स्या० ।
 ३ अनेकवण्णमट्टकुण्डलो—सी० । ४ सेरिस्सको—स्या० । ५—५ पुरिसान ततियो वग्गे
 ति—सी०, पुरिसान सत्तमो वग्गो ति—स्या० ।

सुत्तपिटके
खुदकनिकाये
पेतवत्थु

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

पेतवत्थुपालि

१ खेत्तूपमपेतवत्थु

- १ “खेत्तूपमा अरहन्तो, दायका कस्सकूपमा ।
बीजूपम देय्यधम्म, एत्तो निब्बत्तते फल ॥
- २ “एत^१ बीज कसि खेत्त^२, पेतान दायकस्स च ।
त पेटा परिभुञ्जन्ति, दाता पुञ्जेन वड्ढति ॥
- ३ “इधेव कुसल कत्वा, पेटे च पटिपूजिय ।
सग्ग च कमतिट्ठान^३, कम्म कत्वान भद्दक” ति ॥

B 127
R 3

5

खेत्तूपमपेतवत्थु पठम ।

२ सूकरमुखपेतवत्थु

- ४ “कायो ते सब्बसोवण्णो, सब्बा ओभासते दिसा ।
मुख ते सूकरस्सेव, कि कम्ममकरी^३” पुरे ॥
- ५ “कायेन सञ्जतो आसि, वाचायासिमसञ्जतो ।
तेन मेतादिसो वण्णो, यथा पस्ससि नारद ॥
- ६ “त त्याह नारद ब्रूमि, साम दिट्ठमिद तया ।
माकासि मुखसा पाप, मा खो सूकरमुखो अहू” ति ॥

10

B 128

सूकरमुखपेतवत्थु दुतिय ।

१-१ एत बीज कसी खेत्त - सी०, ओघबीज कसीखत्त - रो० । २ ०ठान - स्या०,
रो० । ३ कम्ममकरा - स्या० ।

३ पूतिमुखपेतवत्थु

- R 4 ७ “दिब्ब सुभ धारेसि वण्णधातु,
वेहायस^१ तिट्ठसि अन्तलिक्खे ।
मुख च ते किमयो^२ पूतिगन्ध,
खादन्ति कि कम्ममकासि पुब्बे” ॥
- 5 ८ “समणो अह पापोतिट्ठवाचो^३,
तपस्सिरूपो^४ मुखसा असञ्जतो ।
लद्धा च मे तपसा वण्णधातु,
मुख च मे पेसुणियेन पूति ॥
- 10 ९ “तयिद तया नारद साम दिट्ठ,
अनुकम्पका ये कुसला वदेय्यु ।
मा पेसुण मा च मुसा अभाणि,
यक्खो तुव होहिसि कामकामी” ति ॥
पूतिमुखपेतवत्थु ततिय ।

४ पिट्ठधीतलिकपेतवत्थु

- १० “य किञ्चारम्मण कत्वा, दज्जा दान अमच्छरी ।
पुब्बपेते^५ च^६ आरब्भ, अथ वा वत्थुदेवता ॥
- 15 ११ “चत्तारो च^७ महाराजे, लोकपाले यसस्सिनो^८ ।
कुवेर धतरट्ठ च, विरूपक्ख विरुब्बहक,
ते चेव पूजिता होन्ति, दायका च अनिप्फला ॥
- B 129 १२ “न हि रुण्ण वा^९ सोको वा, या चञ्चा^{१०} परिदेवना ।
न त पेतस्स अत्थाय, एव तिट्ठन्ति जातयो ॥
- 20 १३ “अय च खो दक्खिणा दिन्ना, सङ्गम्हि सुप्पतिट्ठिता ।
दीघरत्त हितायस्स, ठानसो उपकप्पती” ति ॥
पिट्ठधीतलिकपेतवत्थु चतुत्थ ।

१ वेहायस — सी० । २ किमियो — स्या०, रो० । ३ णुक्खवाचो — स्या०, रो० । ४ बुट्ठवाचो — सी० । ५ तपस्सीरूपो — सी०, रो० । ६ व — स्या०, पुब्बेपेते च — रो० । ७ व — स्या० । ८ यसस्सिनो — सी०, स्या० । ९ व — सी०, रो० । १० वञ्जा — स्या० ।

५ तिरोकुट्टपेतवत्थु

- १४ “तिरोकुट्टेसु” तिट्ठन्ति, सन्धिसिङ्घाटकेसु च ।
द्वारबाहासु तिट्ठन्ति, आगन्त्वान सक घर ॥
- १५ “पहूते अन्नपानम्हि, खज्जभोज्जे उपट्ठिते ।
न तेस कोचि सरति, सत्तान कम्मपच्चया ॥
- १६ “एव ददन्ति आतीन, ये होन्ति अनुकम्पका । 5
सुचि पणीत कालेन, कप्पिय पानभोजन ।
‘इद वो आतीन होतु, सुखिता होन्तु आतयो’ ॥
- १७ “ते च तत्थ समागन्त्वा, आतिपेता समागता ।
पहूते अन्नपानम्हि, सक्कच्च अनुमोदरे ॥
- १८ ‘चिर जीवन्तु नो आती, येस हेतु लभामसे । 10
अम्हाक च कता पूजा, दायका च अनिप्फला’ ॥
- १९ “न हि तत्थ कसि अत्थि, गोरक्खेत्य न विज्जति । R 5
वणिज्जा तादिसी नत्थि, हिरञ्जेन कयाकय^१ ।
इतो दिन्नेन यापेन्ति, पेता कालङ्कता तहि ॥
- २० “उन्नमे उदक वुट्ठ,^२ यथा निन्न पवत्तति । 15
एवमेव इतो दिन्न, पेतान उपकप्पति ॥
- २१ “यथा वारिवहा पूरा, परिपूरेन्ति सागर ।
एवमेव इतो दिन्न, पेतान उपकप्पति ॥
- २२ “अदासि मे अकासि मे, आतिमित्ता सखा च मे । B 130
पेतान दक्खिण दज्जा, पुब्बे कतमनुस्सर ॥ 20
- २३ “न हि रुण्ण वा सोको वा, या चञ्जा परिदेवना ।
न त पेतानमत्थाय,^३ एव तिट्ठन्ति आतयो ॥
- २४ “अय च खो दक्खिणा दिन्ना, सङ्गम्हि सुप्पतिट्ठिता ।
दीघरत्त हितायस्स, ठानसो उपकप्पति ॥

१ तिरोकुट्टेसु—सी०, स्या०, रो० । २ कयाकय—सी० कयक्कय—रो० ।

३ कालकता—सी०, स्या०, रो० । ४ वट्ठ—सी० । ५ पेतस्स अत्थाय—स्या० ।

- २५ “सो आतिधम्मो च अय निदस्सितो,
पेतान पूजा च कता उळारा।
बल च भिक्खूनमनुप्पदिन्न,
तुम्हेहि पुञ्ञ पसुत अनप्पक” ति॥
तिरोकुट्टपेतवत्थु पञ्चम।

६ पञ्चपुत्तखादपेतिवत्थु

- ५ २६ “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, दुग्गन्धा पूति वायसि।
मक्खिकाहि^१ परिकिण्णा,^२ का नु त्व इध तिट्ठसी” ति॥
- २७ “अह भदन्ते पेतीम्हि, दुग्गता यमलोकिका।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता॥
- १० २८ “कालेन पञ्च पुत्तानि, साय पञ्च पुनापरे।
विजायित्वान खादामि, ते पि ना^३ होन्ति मे अल॥
- २९ “परिडग्घति धूमायति, खुदाय हृदय मम।
पानीय न लभे पातु, पस्स म व्यसन गत” ति॥
- ३० “कि नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट^४ कत।
किस्स कम्मविपाकेन, पुत्तमसानि खादसी” ति॥
- R 6 15 ३१ “सपत्ती मे गग्भिनी आसि, तस्मा पाप अचेतयि।
साह पदुट्ठमनसा, अकरि गग्भपातन॥
- B 181 ३२ “तस्सा द्वेमासिको गग्भो, लोहितञ्जेव पग्घरि।
तदस्सा माता कुपिता, मग्घ जाती समानयि।
सपथ च म कारेसि,^५ परिभासापयी च म॥
- 20 ३३ “साह घोर च सपथ, मुसावाद अभासिस^६।
पुत्तमसानि खादामि, सच्चे त पकत मया॥
- ३४ “तस्स कम्मस्स^७ विपाकेन, मुसावादस्स चूभय।
पुत्तमसानि खादामि, पुब्बलोहितमक्खिता” ति॥
पञ्चपुत्तखादपेतिवत्थु छट्ठ।

१-१ मक्खिका परिकिण्ण व-सी०, मक्खिकापरिकिण्णा व-रो०। २ न-स्या०, रो०। ३ दुक्कट-सी०। ४ अकारेसि-स्या०। ५ अभासिय-स्या०। ६ कम्म-स्या०, रो०।

७ सत्तपुत्तखादपेतिवत्थु

- ३५ “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, दुग्गन्धा पूति वायसि।
मक्खिकाहि परिकिणा, का नु त्व इध तिट्ठसी” ति ॥
- ३६ “अह भदन्ते पेतीम्हि, दुग्गता यमलोकिका।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥
- ३७ “कालेन सत्त पुत्तानि, साय सत्त पुनापरे। 5
विजायित्वान खादामि, ते पि ना होन्ति मे अल ॥
- ३८ “परिड्य्हति वूमायति, खुदाय हृदय मम।
निब्बुति नाधिगच्छामि, अग्गिदड्ढा^१ व आतपे” ति ॥
- ३९ “कि नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट कत।
किस्स कम्मविपाकेन, पुत्तमसानि खादसी” ति ॥ 10
- ४० “अहू मय्ह दुवे पुत्ता, उभो सम्पत्तयोब्बना।
साह पुत्तबलूपेता, सामिक अतिमञ्जिस^२ ॥
- ४१ “ततो मे सामिको कुद्धो, सपत्ति^३ मय्हमानयि^४।
सा च गब्भ अलभित्थ, तस्सा पाप अचेतयि ॥
- ४२ “साह पदुट्ठमनसा, अकरि गब्भपातन। 15 B 182
तस्सा तेमासिको गब्भो, पुब्बलोहितको^५ पति ॥
- ४३ “तदस्सा माता कुपिता, मय्ह जाती समानयि।
सपथ च म कारेसि, परिभासापयी च म ॥
- ४४ “साह घोर च सपथ, मुसावाद^६ अभासिस^७।
पुत्तमसानि खादामि, सचे त पकत मया ॥ 20 R 7
- ४५ “तस्स कम्मस्स विपाकेन, मुसावादस्स चूभय।
पुत्तमसानि खादामि, पुब्बलोहितमक्खिता” ति ॥
सत्तपुत्तखादपेतिवत्थु सत्तम। 17

८ गोणपेतवत्थु

- ४६ “कि नु उम्मत्तरूपो व, लायित्वा हरित तिण।
खाद खादा ति लपसि, गतसत्त जरग्गव ॥

१-१ अग्गिदड्ढव-सी०, रया०, रो०। २ सम्पत्तयोब्बना-सी०। ३ अतिमञ्जिस्म-स्या०, अतिमञ्जिसि-रो०। ४-४ ० मञ्जमानयि-सी०, सपति मञ्जमानयि-स्या०, सपति अञ्जमानयि-रो०। ५ पुत्तिलोहितको-सी०, रो०। ६-६ च भासिस्म-स्या०।

- ४७ “न हि अन्नेन पानेन, मतो गोणो समुद्गहे।
त्वसि^१ बालो च दुम्मेधो, यथा तञ्जोव^२ दुम्मती” ति ॥
- ४८ “इमे पादा इद^३ सीस, अय कायो सवालधि।
नेत्ता तथेव तिष्ठन्ति, अय गोणो समुद्गहे ॥
- ४९ “नाय्यकस्स^४ हत्थपादा, कायो सीस च दिस्सति।
रुद मत्तिकथूपस्मि, ननु त्वञ्जेव दुम्मती” ति ॥
- ५० “आदित्त वत म सन्त, घतसित्त व पावक।
वारिना विय ओसिञ्च, सब्ब निब्बापये दर ॥
- ५१ “अब्बही^५ वत मे सल्ल, सोक हृदयनिस्सित।
यो मे सोकपरेतस्स, पितुसोक अपानुदि ॥
- ५२ “स्वाह अब्बूळ्हसल्लोस्मि,^६ सीतिभूतोस्मि निब्बुतो।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणव ॥
- ५३ “एव करोन्ति मप्पञ्जा, ये होन्ति अनुकम्पका।
विनिवत्तयन्ति^७ सोकम्हा, सुजातो पितर यथा” ति ॥

गोणपेतवत्थु अट्टम ।

९ महापेसकारपेतवत्थु

- ५४ “गूथ च मुत्त रुहिर^८ च पुब्ब,
परिभुञ्जति किस्स अय विपाको।
अय नु कि कम्ममकासि नारी,
या सब्बदा लोहितपुब्बभक्खा ॥
- ५५ “नवानि वत्थानि सुभानि चैव,
मुद्दुनि सुद्धानि च लोमसानि।
दिन्नानि मिस्सा किटका^९ भवन्ति,
अय नु कि कम्ममकासि नारी” ति ॥

१ त्व पि—स्या०। २ अञ्जो च—स्या०, तञ्जेव—रो०। ३ इम—सी०, रो०। ४ नाय्यकस्स—स्या०, रो०। ५ अब्बूळ्ह—सी०, स्या० रो०। ६ अब्बूळ्हसल्लो स्मि—स्या०, रो०। ७ निवत्तयति—स्या०। ८ रुहिर—स्या०। ९ किटका—सी०, किटका व—रो०।

५६ “भरिया ममेसा अहू^१ भदन्ते^२,
अदायिका मच्छरिनी कदरिया।
सा म ददन्त समणब्राह्मणान,
अक्कोसति च^३ परिभासति^४ च ॥

R 8

५७ “गूथ च मुत्त रूहिर च पुब्ब,
परिभुञ्ज त्व असुचि सब्बकाल।
एत^५ ते परलोकस्मि होतु,
वत्था च ते किटकसमा^६ भवन्तु^७।
एतादिस दुच्चरित चरित्वा,
इधागता चिररत्ताय खादती” ति ॥

5

10

महापेसकारपेतिवत्थु नवम।

१० खल्लाटियपेतिवत्थु

५८ “का नु अन्तोविमानस्मि, तिट्ठन्ती नूपनिक्खमि।
उपनिक्खमस्सु भद्दे, पस्साम^८ त बहिट्ठित^९” ति ॥

५९ “अट्ठीयामि हरायामि, नग्गा निक्खमितु बहि।
केसेहम्मिह पटिच्छन्ना, पुञ्ज मे अप्पक कत^{१०}” ति ॥

B 134

६० “हन्दुत्तरीय^{११} ददामि ते, इद^{१२} दुस्स निवासय।
इद^{१३} दुस्स निवासेत्वा, एहि निक्खम सोभने।
उपनिक्खमस्सु भद्दे पस्साम त बहिट्ठित^{१४}” ति ॥

15

६१ “हत्थेन हत्थे ते दिन्न, न मय्ह उपकप्पति।
एसेत्थुपासको सद्धो, सम्मासम्बुद्धभावको ॥

६२ “एत अच्छादयित्वान, मम दक्खिणमादिस।
तथाह^{१५} सुखिता हेस्स, मब्बकामसमिद्धिनी” ति ॥

20

१-१ अहु०-स्या०, अहु भद ते-रो०। २ सी०, स्या०, रो० पोत्थकसु नत्थि।
३ परिभासती-सी०। ४ एतञ्च-सी०। ५ किटका-स्या० रो०, कितकममा-
सी०। ६ भवन्ति-रो०। ७-७ त्व पस्सामत महिद्धिक ति-सी०, रो०, पस्सामि त
महिद्धिकनि-स्या०। ८-८ हन्दुत्तरीय दामि ते इम-स्या० रो०, ० इम-सी०। ९ इम
-सी०, स्या०, रो०। १० बहि-सी०, स्या०, रो०। ११ अथाह-सी०, तदाह-रो०।

- ६३ “त च ते न्हापयित्वान^१, विलिम्पेत्त्वान^२ वाणिजा ।
वत्थेहच्छादयित्वान, तस्सा दक्खिणमादिसु ॥
- ६४ “समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जय^३ ।
भोजनच्छादनपानीय, दक्खिणाय इदं फल ॥
- ६५ “ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
हसन्ती विमाना निक्खमि, दक्खिणाय इदं फल” ति ॥
- ६६ “सुचित्तरूप रुचिर, विमानं ते पभासति^४ ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिदं फल” ति ॥
- R 9 ६७ “भिक्षुनो चरमानस्स, दोणिनिम्मज्जनि^५ अह ।
अदासि उजुभतस्स, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
- 10 ६८ “तस्स कम्मस्स कुसलस्स, विपाकं दीघमन्तर ।
अनुभोमि विमानस्मि, तं च^६ दानि परित्तक ॥
- ६९ “उद्धं चतूहि मासेहि, का^७ङ्किरिया^८ भविस्सति ।
एकन्तकटुक^९ं घोर, निरय^{१०}ं पपतिस्सह ॥
- 1० ७० “चतुक्कण्णं चतुद्वार, विभत्तं भागसो मित ।
अयोपाकारपरियन्त, अयसा पटिकुज्जित ॥
- B 13० ७१ “तस्स अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता^{११} ।
समन्ता योजनसत, फरित्वा तिट्ठति सब्बदा ॥
- ७२ “तत्थाहं दीघमद्धान, दुक्खं वेदिस्स^{१२} वेदन ।
फलं च पापकम्मस्स, तस्मा सोचामह^{१३} भुस^{१४}” ति ॥
- 20 खल्लाटियपेतवत्थुं दसम ।

११ नागपेतवत्थु

७३ “पुरतो व^१ सेतेन पलेति हत्थिना,
मज्झे पन अस्सतरीरथेन ।

१-१ न्हापयित्वान विलिम्पित्वान-स्था०, रो०, ० विलिम्पित्वान-सी० । २ उपपज्जय-सी०, स्था० रो० । ३ च भासति-स्था० रो० । ४ दानिनिम्मज्जन-सी० दोणिनिम्मज्जनी-स्था०, दोणिनिम्मज्जन-रो० । ५ चे-सी० । ६ कालकिरिया-सी०, स्था०, रो० । ७ एकं त कटुक-सी०, स्था०, रो० । ८ निरयू-स्था०, रो० । ९ युता-स्था० । १० वेदिस्स-स्था०, रो० । ११-११ सोचामिदं भतं ति-स्था०, सोचामीदं भूतन्ति-रो० । १२ च-स्था० ।

पच्छा च कञ्जा सिविकाय' नीयति',
ओभासयन्ती दस सब्बतो' दिसा ॥

७४ "तुम्हे पन मुग्गरहत्थपाणिनो,
रुदमुखा छिन्नपभिन्नगत्ता' ।
मनुस्सभूता किमकत्थ पाप,
येनञ्जमञ्जस्स पिवाथ लोहित" ति ॥

5

७५ "पुरतो व यो गच्छति कुञ्जरेन,
सेतेन नागेन चतुक्कमेन ।
अम्हाक' पुत्तो अहु जेट्ठपोसो",
दानानि दत्तवान सुखी पमोदति ॥

10

७६ "यो सो मज्झे अस्सतरीरथेन,
चतुब्धि युत्तेन सुवग्गितेन ।
अम्हाक पुत्तो अहु मज्झिमो सो,
अमच्छरी दानवती' विरोचति ॥

R 10

७७ "या सा च' पच्छा सिविकाय नीयति',
नारी' सपञ्चा मिगमन्दलोचना'' ।
अम्हाक धीता अहु सा कनिट्टिका'',
भागड्डुभागेन सुखी पमोदति ॥

15

७८ "एते च दानानि अदसु पुब्बे,
पसन्नचित्ता समणब्राह्मणान ।
मय पन मच्छरिनो अहुम्ह'',
परिभासका समणब्राह्मणान ।
एते च दत्त्वा'' परिचारयन्ति,
मय च सुस्साम नळो व छिन्नो'''' ति ॥

B 136

20

१-१ सिविकाय निव्याति-स्या० रो० । २ सब्बतो-सी० । ३ भिन्नपभिन्नगत्ता-
सी०, स्या०, रो० । ४ अम्हाक-स्या०, रो० । ५ जेट्ठकोसो-सी०, सो पजेट्ठको-स्या०,
सो जेट्ठको-रो० । ६ सुखि-स्या०, रो० । ७ दानपती-सी० स्या०, दानपति-रो० ।
८ स्या० रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९ निव्याति-सी०, निव्याति-स्या०, रो० । १० दारी
-रो० । ११ मिगमण्डलोचना-स्या० । १२ कनिट्टा-सी०, स्या०, रो० । १३ अहुम्हा
-सी०, स्या०, रो० । १४-१४ पदत्वा-सी०, रो० । १५ खित्तो-मी०, दित्तो-
स्या०, रो० ।

- ७९ “किं तुम्हाकं भोजनं कं सयानं,
कथं चं यापेथ सुपापधम्मिनो ।
पहूतभोगेसु अनप्पकेसु,
सुखं विराधायं दुक्खज्जं पत्ता” ति ॥
- 5 ८० “अञ्जमञ्जं वधित्वानं, पिवामं पुब्बलोहितं ।
बहुं पित्वा न धातां होमं, नच्छादिम्हसे मय ॥
- ८१ “इच्चेव मच्चा परिदेवयन्ति,
अदायकां पेच्चं यमस्स ठायिनो ।
ये ते विदिच्चं अधिगम्मं भोगे,
10 न भुज्जरे नापि करोन्ति पुज्ज ॥
- ८२ “ते खुप्पिपासूपगतां परत्थं,
पच्छां चिरं झायरें ड्य्हमाना ।
R 11 कम्मानी कत्वानं दुक्खुद्रानि”,
अनुभोन्ति दुक्खं कटुकप्फलानि ॥
- 15 ८३ “इत्तरं हि धनं धज्ज”, इत्तरं इधं जीवितं ।
इत्तरं इत्तरतो अत्वा, दीपं कयिराथ पण्डितो ॥
- ८४ “ये ते एव पजानन्ति, नरा धम्मस्स कोविदा ।
ते दाने नप्पमज्जन्ति, सुत्वा अरहूतं वचो” ति ॥
नागपेतवत्थु एकादसम ।

१२ उरगपेतवत्थु

- B 137 ८५ “उरगो व तच्च जिण्णं, हित्वा गच्छति सन्तनु ।
20 एव सरीरे निब्भोगे, पेटे कालङ्कते” सति ॥
- ८६ “ड्य्हमानो न जानाति, जातीनं परिदेवितं ।
तस्मा एतं न रोदामि”, गतो सो तस्स या गति ॥

१ सयन-स्या०, रो० । २ सु-सी० रो० । ३ विरागाय-स्या०, रो० । ४ दुक्खज्ज-सी० । ५ दाता-स्या० रो० । ६ अदायिका-स्या०, रो० । ७ विदित्वा-सी० । ८ सुप्पिपासूपगता-स्या० । ९ पेटा-सी०, रो० । १० झायिर-स्या०, धायिरे-रो० । ११ दुक्खुद्रयानि-सी०, दुक्खुद्रयानि-स्या०, दुक्खुद्रयानि-रो० । १२-१२ धनधज्ज-स्या०, रो० । १३ कालकते-सी०, स्या०, रो० । १४ एव-रो० । १५ सोचामि-स्या०, रो० ।

- ८७ “अनब्भितो^१ ततो आगा^२, नानुञ्जातो इतो गतो ।
यथागतो तथा गतो, तत्थ का परिदेवना ॥
- ८८ “ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित ।
तस्मा एत न रोदामि, गतो सो तस्स या गति ॥
- ८९ “सचे रोदे किंसा अस्स, तत्थ मे किं फलं सिया । 5
आतिमित्तिसुहज्जान, भिय्यो नो अरती सिया ॥
- ९० “ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित ।
तस्मा एत न रोदामि, गतो सो तस्स या गति ॥
- ९१ “यथा पि दारको चन्द, गच्छन्तमनुरोदति ।
एव सम्पदमेवेत, यो पेतमनुसोचति ॥ 10
- ९२ “ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित ।
तस्मा एत न रोदामि, गतो सो तस्स या गति ॥
- ९३ “यथा पि ब्रह्मो उदकुम्भो, भिन्नो अप्पटिसन्धियो ।
एव सम्पदमेवेत, यो पेतमनुसोचति ॥
- ९४ “ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित । 15
तस्मा एत न रोदामि, गतो सो तस्स या गती” ति ॥

उरगपेतवत्थु द्वादसम ।

उरगवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धान^३

खेत्त^४ च सूकर पूति, पिट्ठं चा पि तिरोकुट्ट^५ ।
पञ्चा पि सत्तपुत्तं च, गोण पेसकारकं च ।
तथा खल्लाटिय नाग, द्वादस उरगञ्चेवा ति* ॥

१ अनब्भितो—सी० । २ आग—सी०, अगा—रो० । * रो० पोत्थके नत्थि । ३ तिरोकुट्ट—सी० । *—* खेतूपमावण्णदुव धीतलीक तिराकुट्ट पुत्तखादिका गोण गथ पासाद नागोरग-
द्वादसा ते वत्थूनि वग्गे पठमे उद्धान—स्या० ।

१३ ससारमोचकपेतिवत्थु

B 138
R 12

- ९५ “नग्गा दुब्बणरूपासि, किंसा^१ धमनिसन्थता^१ ।
उप्फासुलिके किसिके^२, कानुत्व इध तिट्ठसी” ति ॥
- ९६ “अह भदन्ते पेनीम्हि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता” ति ॥
- ५ ९७ “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट कत ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोक इतो गता” ति ॥
- ९८ “अनुकम्पका^३ मय्ह नाहेसु भन्ते,
पिता च माता अथवा पि जातका ।
ये म नियोजेय्यु ददाहि दान,
10 पसन्नचित्ता समणब्राह्मणान ॥
- ९९ “इतो अह वस्ससतानि पञ्च,
य एवरूपा विचरामि नग्गा ।
खुदाय तण्हाय च खज्जमाना,
पापस्स कम्मस्स फल ममेद ॥
- 15 १०० “वन्दामि त अय्य पसन्नचित्ता,
अनुकम्प म वीर^४ महानुभाव ।
दत्त्वा च मे आदिस य^५ हि किञ्चि,
मोचेहि म दुग्गतिया भदन्ते” ति ॥
- १०१ साधू ति सो पटिस्सुत्वा,^६ सारिपुत्तोनुकम्पको ।
20 भिक्खून आलोप दत्त्वा, पाणिमत्त च चोळक ।
थालकस्स च पानीय, तस्सा दक्खिणमादिसि ॥
- १०२ समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ^७ ।
भोजनच्छादनपानीय^८, दक्खिणाय इद फल ॥

१-१ कीसा धमनिसण्ठिता-स्या०, ० धमनिसठिता-रो० । २ कीसिके-स्या० ।
३ अनुकम्पका-स्या० । ४ धीर-सी०, रो० । ५ या-स्या०, रो० । ६ तस्सा
पटिसुणित्वा-स्या०, रो० । ७ उपपज्जथ-सी०, स्या०, रो० । ८ भोजनच्छादन पानीय
-स्या० ।

- १०३ ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभग्णा, सारिपुत्त उपसङ्गमि ॥ B 139
- १०४ “अभिवक्न्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- १०५ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥ 5 R 13
- १०६ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभता किमकासि पुञ्ञ ।
केनासि^१ एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥ 10
- १०७ “उप्पण्डुकि^२ किस छात, नग्ग सम्पतितच्छवि^३ ।
मुनि कारुणिको लोके, त म अदक्खि^४ दुग्गत ॥
- १०८ “भिक्षून आलोप दत्त्वा, पाणिमत्त च चोळक ।
थालकस्स च पानीय, मम दक्खिणमादिसि ॥
- १०९ “आलोपस्स फल पस्स, भत्त वस्ससत दस ।
भुञ्जामि कामकामिनी, अनेकरसव्यञ्जन ॥ 15
- ११० “पाणिमत्तस्स चोळस्स, विपाक् पस्स यादिस ।
यावता नन्दराजस्स, विजितस्मि पटिच्छदा ॥
- १११ “ततो बहुतरा भन्ते, वत्थानच्छादनानि मे ।
कोसेय्यकम्बलीयानि, खोमकप्पासिकानि च ॥ 20
- ११२ “विपुला च महग्घा च, तेपाकासेवलम्बरे ।
साह त परिदहामि, य य हि मनसो पिय ॥
- ११३ “थालकस्स च पानीय, विपाक् पस्स यादिस ।
गम्भीरा चतुरस्सा च, पोक्खरञ्जो^५ सुनिम्मिता ॥
- ११४ “सेतोदका सुप्पतित्था, सीता अप्पटिगन्धिया ।
पदुमुप्पलभञ्छन्ना, वारिकिञ्जक्खपरिता ॥ 25

१ केता पि—स्या० । २-२ उपकण्डकि किस चात नग्ग अप्पटिच्छवि—रो०, ०
आपतितच्छवि—सी०, ० नग्ग समुटितच्छवि—स्या० । ३ अदक्खि—स्या०, दक्खसि—रो० ।
४ पोक्खरञ्जा—स्या०, रो० ।

B 140

११५ “साह रमामि कीळामि, मोदामि अकृतोभया ।
मुनि कारुणिक लोके, भन्ते वन्दितुमागता” ति ॥

ससारमोचकपेतिवत्थु पठम ।

१४ सारिपुत्तत्थेरमातुपेतिवत्थु

R 14

- ११६ “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, किंसा धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिके किसिके, का नु त्व इध तिट्ठसि” ॥
- 5 ११७ “अह ते सकिया माता, पुब्बे अञ्जासु जातीसु ।
उपपन्ना^१ पेत्तिविसय, खुप्पिपाससमप्पिता^२ ॥
- ११८ “छट्ठित खिपित खेळ^३, सिद्धाणिक सिलेसुम ।
वस च डय्हमानान, विजातान च लोहित ॥
- 10 ११९ “वणिकान^४ च य घानसीसच्छिन्नान^५ लोहित ।
खुदापरेता भुञ्जामि, इत्थिपुरिसनिस्सित ॥
- १२० “पुब्बलोहित^६ भक्खामि^७, पसून मानुसान^८ च ।
अलेणा^९ अनगारा च, नीलमञ्चपरायणा^{१०} ॥
- १२१ “देहि पुत्तक मे दान, दत्त्वा^{११} अन्वादिसाहि^{१२} मे ।
अप्पेव नाम मुच्चेय्य^{१३}, पुब्बलोहितभोजना^{१४}” ति ॥
- 15 १२२ मातुया वचन सुत्वा, उपतिस्सोनुकम्पको ।
आमन्तयि मोग्गल्लान, अनुरुद्ध च कप्पिन ॥
- १२३ चतस्सो कुटियो कत्वा, सद्धे चातुद्दिसे^{१५} अदा ।
कुटियो अन्नपान च, मातु दक्खिणमादिसी ॥
- १२४ “समनन्तरानुद्दिट्ठ, विपाको उदपज्जथ ।
20 भोजन पानीय वत्थ, दक्खिणाय इद फल ॥

१-१ उप्पन्ना पित्तिविसय खुप्पिपासासमप्पिता - स्या०, उप्पन्ना० - सी०, उप्पन्ना
पेत्तिविसय खुप्पिपासासमप्पिता - रो० । २ खेल - सी० । ३ वणितान च य घान सीस-
च्छिन्न च - स्या०, वणितान० - सी०, वणितान च य घान सीसच्छिन्नञ्च - रो० । ४-४ पुब्ब
लोहित भक्खामि - सी० । ५ मनुस्सान - स्या० । ६ जलेणा च - स्या०, अलेना - सी० ।
७ नितलमञ्चपरायणा - स्या०, नीलमञ्चपरायणा - रो० । ८-८ दत्त्वान उद्दिहाहि - सी०,
० उद्दिहाहि - स्या०, रो० । ९ मुच्चय्य - सी०, स्या०, रो० । १० चतुद्दिसे - स्या०, रो० ।

१२५. ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभरणा, कोलितं उपसङ्गमि ॥
१२६. “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥ B. 141
१२७. “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥ 5
१२८. “पुच्छामि तं देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्जं ।
केनासि एवं जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥ 10
१२९. “सारिपुत्तस्साहं माता, पुब्बे अञ्जासु जातीसु ।
उपपन्ना पेत्तिविसयं, खुप्पिपाससमप्पिता ॥
१३०. “छट्ठितं खिपितं खेळं, सिङ्घाणिकं सिलेसुमं ।
वसं च ड्य्हमानानं, विजातानं च लोहितं ॥
१३१. “वणिकानं च यं घानसीसच्छिन्नान लोहितं ।
खुदापरेता भुञ्जामि’, इत्थिपुरिसनिस्सितं ॥ 15
१३२. “पुब्बलोहितं भक्खिस्सं, पसूनं मानुसान च ।
अलेणा अनगारा च, नीलमञ्चपरायणा ॥
१३३. “सारिपुत्तस्स दानेन, मोदामि अकुतोभया ।
मुनिं कारुणिकं लोके, भन्ते वन्दितुमागता” ति ॥ 20
- सारिपुत्तत्थेरस्स मातुपेतिवत्थु दुतियं ।

१५. मत्तापेतिवत्थु

१३४. “नग्गादुब्बणरूपासि, किंसा धमनिसन्थता ।
उप्पासुलिके किसिके, का नु त्वं इध तिट्ठसी ” ति ॥
१३५. “अहं मत्ता तुवं तिस्सा, सपत्ती ते पुरे अहुं ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता” ति ॥

B 142

R 15

5

10

15

20

१३६ “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता” ति ॥

१३७ “चण्डी च फरुसा चासि, इस्सुकी मच्छरी सठा^१ ।
ताहं दुस्तं वत्थानं, पेतलोकं इतो गता” ति ॥

१३८ “सच्च^२ अहं पि जानामि, यथा त्वं चण्डिका अहु ।
अज्जं च खो तं पुच्छामि केनासि पसुकुन्थिता^३” ति ॥

१३९ “सीसन्हाता^४ तुवं आसि, सुचिवत्था अलङ्कता ।
अहं च खो^५ अधिमत्तं, समलङ्किततरां तथा ॥

१४० “तस्सा मे पेक्खमानाय, सामिकेन समन्तयि ।
ततो मे इस्सा विपुला, कोधो मे समजायथ ॥

१४१ “ततो पसुं गहेत्थानं, पसुना तं हि^६ ओकिरि^७ ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनम्हि पसुकुन्थिता” ति ॥

१४२ “सच्च अहं पि जानामि पसुना मं त्वमोकिरि ।
अज्जं च खो तं पुच्छामि, केन खज्जसि^८ कच्छुया” ति ॥

१४३ “भेसज्जहारी उभयो, वनन्तं अगमिम्हसे ।
त्वं च भेसज्जमाहरि, अहं च कपिकच्छुनो ॥

१४४ “तस्सा त्याजानमानाय, सेय्यं त्याहं^९ समोकिरि^{१०} ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेन खज्जामि कच्छुया” ति ॥

१४५ “सच्च अहं पि जानामि, सेय्यं मे त्वं समोकिरि ।
अज्जं च खो तं पुच्छामि, केनासि नग्गिया तुवं” ति ॥

१४६ “सहायानं समयो आसि, जातीनं समिती^{११} अहु ।
त्वं च आमन्तिता आसि, ससामिनी^{१२} नो च खो अहं ॥

१४७ “तस्सा त्याजानमानाय, दुस्सं त्याहं अपानुदि ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनम्हि नग्गिया अहं” ति ॥

१ सठा—सी०, रो० । २ सब्ब—सी०, रो० । ३ पसुकुन्थिता—स्या० । ४ सीस
नहाता—सी०, स्या०, रो० । ५ खोत—सी०, रो० । ६ ६ विकीरिह—स्या०, पि ओकिरि—
रो० । ७ खज्जासि—स्या० । ८-८ तथाहं समोकिरि—स्या०, ० समोकिरि—रो० । ९
समिन्ति—स्या०, रो० । १० ससामी—स्या०, रो० ।

१४८ “सच्च अहं पि जानामि, दुस्स मे त्व अपानुदि ।
अञ्ज च खो त पुच्छामि, केनासि गूथगन्धिनी” ति ॥

१४९ “तव गन्ध च माल च, पच्चगघ च विलेपन ।
गूथकूपे अधारेसि,^१ त पाप पकत मया ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनमिह गूथगन्धिनी” ति ॥

B 143

5

१५० “सच्च अहं पि जानामि, त पाप पकत तया ।
अञ्ज च खो त पुच्छामि, केनासि दुग्गता तुव” ति ॥

१५१ “उभिन्न समक आसि, य गेहे विज्जते धन ।
सन्तेसु देय्यधम्मेसु, दीप नाकासिमत्तनो ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनमिह दुग्गता अह ॥

10

१५२ “तदेव म त्व अवच, पापकम्म निसेवसि ।
न हि पापेहि कम्मेहि, सुलभा होति^३ सुग्गती” ति ॥

B 16

१५३ “वामतो म त्व पच्चेसि, अथो पि म उसूयसि^४ ।
पस्स पापान कम्मान, विपाको होति यादिसो ॥

१५४ “ते घरा ता च दासियो,^५ तानेवाभरणानिमे ।
ते^६ अञ्जे परिचारेन्ति,^७ न भोगा होन्ति सस्सता ॥

15

१५५ “इदानि भूतस्स पिता, आपणा गेहमेहि ति ।
अप्पेव ते ददे किञ्चि, मा सु ताव इतो अगा^८” ति ॥

१५६ “नग्गा दुब्बण्णरूपाभिह, किंसा वमनिसन्थता ।
कोपीनमेत इत्थीन, मा म भूतपिताइसा” ति ॥

20

१५७ “हन्द कि वा त्याह^९ दम्मि, कि वा^{१०} तेध करोमह^१ ।
येन त्व सुखिता अस्स, सब्बकामसमिद्धिनी” ति ॥

१५८ “चत्तारो भिक्खू सङ्घतो, चत्तारो पन^१ पुग्गला ।
अट्ठ भिक्खू भोजयित्वा, मम दक्खिणमादिस^१ ।
तदाह सुखिता हेस्स, सब्बकामसमिद्धिनी” ति ॥

25

१ अतारेसि-सी०, अथारेसि-रो० । २-२ ० सुग्गति-स्या०, होसि सुग्गति-रो० । ३ उसूयसि-सी०, रो०, उस्सुययति-स्या० । ४-४ ते घरदासियो आसु-सी० स्या०, रो० । ५-५ ते चञ्जे-सी०, ० परिवारेन्ति-स्या०, रो० । ६ गता-स्या० । ७ ताह-सी०, रो० । ८-८ च ते करोम्यह-सी०, च ते०-स्या० च ते करोमिह-रो० । ९ पुन-सी० । १० दक्खिणमादिसि-स्या०, रो० ।

B 144

- १५९ साधू ति सा पटिस्सुत्वा,^१ भोजयित्वाट्ठ भिक्खवो ।
वत्थेहच्छादयित्वान^२, तस्सा दक्खिणमादिसी ॥
- १६० समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ ।
भोजनच्छादनपानीय , दक्खिणाय इद फल ॥
- १६१ ततो मुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभरणा, सपत्ति उपसङ्गमि ॥
- १६२ “अभिककन्तेन वण्णेन, या त्व तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
- १६३ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
- १६४ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ज ।
केनासि^३ एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥
- १६५ “अह मत्ता तुव तिस्सा, सपत्ती ते पुरे अहु ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥
- १६६ “तव दिन्नेन दानेन, मोदामि अवुतोभया ।
चीर^४ जीवाहि भगिनि, सह सब्बेहि आतिभि ।
असोक विरज ठान, आवास वसवत्तिन^५ ॥
- १६७ “इध धम्म चरित्वान, दान दत्तान सोभने ।
विनेय्य मच्छेरमल समूल, अनिन्दिता सग्गमुपेहि ठान” ति ॥
- मत्तापेतिवत्थु ततिय ।

१६ नन्दापेतिवत्थु

R 17

- १६८ “काळी दुब्बण्णरूपासि, फरसा भीरुदस्सना ।
पिङ्गलासि कळारासि, न त मञ्जामि मानुसि” ति ॥

१ पटिस्सुत्वा—स्या०, रो० । २ अत्थेहि०—स्या०, वत्थेहि०—रो० । ३ केनापि—
स्या० । ४ चिर—सी०, स्या० । ५ वसवत्तीन—स्या० ।

- १६९ “अहं नन्दा नन्दिसेन^१, भरिया ते पुरे अहु ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता” ति ॥
- १७० “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कत ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोक इतो गता” ति ॥ B 145
- १७१ “चण्डी^२ च फरुसा चासि, तयि चा पि^३ अगारवा ।
ताहं दुरुत्त वत्थान, पेतलोक इतो गता” ति ॥ 5
- १७२ “हन्दुत्तरीयं ददामि ते, इमं^४ दुस्स निवासय ।
इमं दुस्स निवासेत्वा, एहि नेस्सामि तं घर ॥
- १७३ “वत्थं च अन्नपानं च, लच्छसि त्वं घरं गता ।
पुत्ते च ते पस्सिस्ससि, सुणिसाये^५ च दक्खसी” ति ॥ 10
- १७४ “हत्थेन हत्थे ते दिन्नं, न मय्ह उपकप्पति ।
भिक्खू च सीलसम्पन्ने, वीतरागे बहुस्सुते ॥
- १७५ “तप्पेहि अन्नपानेन, मम^६ दक्खिणमादिसं ।
तदाहं सुखिता हेस्स, सब्बकामसमिद्धिनी” ति ॥
- १७६ साधू^७ ति सो पटिस्सुत्वा, दानं विपुलमाकिरि^८ ।
अन्नं^९ पानं खादनीयं, वत्थसेनासनानि^{१०} च ।
छत्तं गन्धं च मालं च, विविधा च उपाहना ॥ 15
- १७७ भिक्खू च सीलसम्पन्ने, वीतरागे बहुस्सुते ।
तप्पेत्वा अन्नपानेन, तस्सा दक्खिणमादिसी ॥
- १७८ समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ ।
भोजनच्छादनपानीयं, दक्खिणाय इदं फलं ॥ 20
- १७९ ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभरणा, सामिकं उपसङ्गमि ॥
- १८० “अभिक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्तीं दिसां सब्बा, ओसधीं वियं तारका ॥ 25

१ नन्दसेन—सी०, स्या० रो० । २-२ ० फरुसावाचा च तयि चासि—सी०, ० चासि—स्या०, चण्डफरुसावाचा तयिचासि—रो० । ३ इदं—सी० । ४ सुणिसाये—स्या०, सूतिसाये—रो० । ५-५ मम दक्खिणमादिसि—स्या०, रो० । ६-६ ततो साधूति सो पटिसु-
णित्वा दानं विपुलमाकिरी—स्या० ततो साधूनि सो पटिसुणित्वा दानं विपुलमाकिरि—रो० ।
७ अन्नं—स्या० । ८ वत्थं सेनासनानि—स्या०, रो० ।

B 146

5

10

R 18

१८१ “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

१८२ “पुच्छामि त देवि महानुभावे,
मनुस्सभूता किमकासि पुञ्ञ ।
केनासि एव जलितानुभावा,
वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती” ति ॥

१८३ “अह नन्दा नन्दिसेन, भरिया ते पुरे अहु ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥

१८४ “तव दिन्नेन दानेन, मोदामि अकुतोभया ।
चिर जीव गहपति, सह सब्बेहि आतिभि ।
असोक विरज खेम^१, आवास वसवत्तिन^२ ॥

१८५ “इध धम्म चरित्वान, दान दत्त्वा गहपति ।
विनेय्य मच्छेरमल समूल, अनिन्दितो सग्गमुपेहि ठान” ति ॥
नन्दापेतिवत्थु चतुत्थ ।

१७ मट्टकुण्डलीपेतवत्थु

15

20

१८६ “अलङ्कृतो मट्टकुण्डली^३,
मालधारी हरिचन्दनुस्सदो ।
बाहा पग्गय्ह कन्दसि,
वनमज्झे कि दुक्खितो तुव” ति ॥

१८७ “सोवण्णमयो पभस्सरो,
उप्पन्नो रथपञ्जरो मम ।
तस्स चक्कयुग न विन्दामि,
तेन दुक्खेन जहामि^४ जीवित” ति ॥

१८८ “सोवण्णमय मणिमय,
लोहितकमय^५ अथ रूपियमय ।

१ ठान—सी०, स्या० । २ वसवत्तान—स्या० । ३ मट्टकुण्डली—सी० । ४
जहिस्स—सी० । ५ लोहितङ्कमय—सी०, लोहितङ्गमय—स्या० ।

आचिक्ख मे भद्दमाणव,
चक्कयुग पटिपादयामि^१ ते^२ ति ॥

१८९ “सो माणवो तस्स पावदि,
चन्दिमसुरिया उभयेत्थ दिस्सरे।
सोवण्णमयो रथो मम,
तेन चक्कयुगेन सोभती” ति ॥

B 147

१९० “बालो खो त्व असि माणव,
यो त्व पत्थयसे अपत्थिय।
मञ्जामि तुव मरिस्ससि,
न हि त्व लच्छसि चन्दिमसुरिये^३” ति ॥

5

10

१९१ “गमनागमन पि दिस्सति,
वण्णधातु उभयत्थ वीथिया।
पेतो कालकतो न दिस्सति,
को निध कन्दत बाल्यतरो^४” ति ॥

१९२ “सच्च खो वदेसि माणव,
अहमेव कन्दत बाल्यतरो।
चन्द विय दारको रुद,
पेत कालकताभिपत्थिय^५” ति ॥

15

१९३ “आदिन वत म सन्त, घतसित्त व पावक।
वारिना विय ओसिञ्च, सब्ब निब्बापये दर ॥

20

१९४ “अब्बही^६ वत मे सल्ल, सोक हृदयनिस्सित।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोक अपानुदि ॥

१९५ “स्वाह अब्बूहसल्लोस्मि, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणवा^७” ति ॥

१९६ “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु^८ सक्को पुरिन्ददो।
को वा त्व कस्स वा पुत्तो, कथ जानेमु त मय^९” ति ॥

25

१९७ “य च कन्दसि य च रोदसि,
पुत्त आळाहने सय दहित्वा।

१ पटिलाभयामि—सी० २ अब्बूळह—स्या०। ३ आदु—सी०, आदु—स्या०।

स्वाह कुसल करित्वा कम्म,
तिदसान सहव्यत^१ गतो^२ ति^३ ॥

B₁ 148

१९८ “अप्प वा बहु वा नाद्दसाम,
दान ददन्तस्स सके अगारे ।
उपोसथकम्म वा तादिस,
केन कम्मेन गतोसि देवलोक” ति ॥

5

१९९ “आबाधिकोह दुक्खितो गिलानो,
आतुररूपोम्हि सके निवेसने ।
बुद्ध विगतरज वितिण्णकद्ध,
अद्दक्खि सुगत अनोमपञ्च ॥

10

२०० “स्वाह मुदितमनो पसन्नचित्तो,
अञ्जलि अकरि तथागतस्स ।
ताह कुसल करित्वान कम्म,
तिदसान सहव्यत गतो ति ॥

15

२०१ “अच्छरिय वत अब्भुत वत^३,
अञ्जलिकम्मस्स अयमीदिसो विपाको ।
अह पि मुदितमनो पसन्नचित्तो,
अज्जेव बुद्ध सरण वजामी” ति ॥

२०२ “अज्जेव बुद्ध सरण वजाहि,
धम्म च सङ्घ च पसन्नचित्तो ।
तथेव सिक्खाय पदानि पञ्च,
अखण्डफुल्लानि समादियस्सु ॥

20

२०३ “पाणातिपाता विरमस्सु खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयस्सु ।
अमज्जपो मा च मुमा भणाहि,
सकेन दारेन च होहि तुट्ठो ” ति ॥

25

२०४ “अत्थकामोसि मे यक्ख, हितकामोसि देवते ।
करोमि तुय्ह वचन, त्वसि आचरियो ममा ति ॥

२०५ “उपेमि सरण बुद्ध, धम्म चा पि अनुत्तर।
सङ्घ च नरदेवस्स, गच्छामि सरण अह॥

२०६ “पाणातिपाता विरमामि खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयामि।
अमज्जपो नो च मुसा भणामि।
सकेन दारेन च होमि तुट्ठो” ति॥

B 149

5

मट्ठकुण्डलीपेतवत्थु पञ्चम।

१८ कण्हपेतवत्थु

२०७ “उट्ठेहि कण्ह कि सेमि, को अन्थो सपनेन ते।
यो च तुय्ह सको भाता, हृदय चक्खु^१ च दक्खिण।
तस्स वाता बलीयन्ति, घटो^२ जप्पति केसवा” ति॥

२०८ “तस्स त वचन सुत्वा, रोहिणेय्यस्स केसवो।
तरमानरूपो बुट्ठासि, भातुसोकेन अट्ठितो^३॥

10

२०९ “कि नु उम्मत्तरूपो व, केवल द्वारक इम।
ससो ससो ति लपसि, कीदिस ससमिच्छसि॥

२१० “सोवण्णमय मणिमय, लोहमय अथ रूपियमय^४।
सङ्घसिलापवाळमय, कारयिस्सामि ते सस॥

15

२११ “सन्ति अञ्जे पि ससका, अरञ्जवनगोचरा^५।
ते पि ते आनयिस्सामि, कीदिस ससमिच्छसी” ति॥

२१२ “नाहमेते ससे इच्छे, ये ससा पथविस्सिता^६।
चन्दतो ससमिच्छामि, त मे ओहर केसवा” ति॥

२१३ “सो नून मधुर जाति, जीवित विजहिस्ससि।
अपत्थिय^७ पत्थयसि, चन्दतो ससमिच्छसी” ति॥

20

२१४ “एव चे कण्ह जानासि, यथञ्जमनुसाससि।
कस्मा पुरे मत पुत्त, अज्जा पि मनुसोचसि॥

R 19

१ चक्खु—सी०, स्या० रो०। २ सस—सी०। ३ अट्ठितो ति—स्या०, रो०।

४ रूपियामय—सी० रूपिमय—रो०। ५ अरञ्जवनगोचरा—सी०। ६ पठवीनिस्सिता—स्या०, रो०। ७ अपत्थय—सी०, स्या०, रो०।

B 150

- २१५ “न^१ य^१ लब्भा मनुस्सेन, अमनुस्सेन वा पन ।
जातो मे मा मरि^३ पुत्तो, कुतो लब्भा अलब्भिय ॥
- २१६ “न मन्ता मूलभेसज्जा, ओसधेहि^३ धनेन वा ।
सक्का आनयितु कण्ह, य पेतमनुसोचसि ॥
- २१७ “महद्धना महाभोगा, रट्ठवन्तो पि खत्तिया ।
पहूतधनधञ्जासे^४, ते पि नो अजरामरा ॥
- २१८ “खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्धा चण्डालपुक्कुसा ।
एते चञ्जे च जातिया, ते पि नो अजरामरा ॥
- २१९ “ये मन्त परिवत्तेन्ति^५, छळङ्ग ब्रह्मचिन्तित ।
एतेचञ्जे च विज्जाय, ते पि नो अजरामरा ॥
- २२० “इसयो वा पि ये सन्ता, सञ्जतत्ता तपस्सिनो ।
सरीर ते पि कालेन, विजहन्ति तपस्सिनो ॥
- २२१ “भावितत्ता अरहन्तो, कतकिञ्चा अनासवा ।
निक्खिपन्ति इम देह, पुञ्जपापपरिक्खया” ति ॥
- २२२ “आदित्त वत म सन्त, घतसित्त व पावक ।
वारिना विय ओसिञ्च, सब्ब निब्बापये दर ॥
- २२३ “अब्बही वत मे सल्ल, सोक हृदयनिस्सित ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोक अपानुदि ॥
- २२४ “स्वाह अब्बूहसल्लोस्मि, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान भातिक^६ ॥
- २२५ “एव करोन्ति सप्पञ्जा, ये होन्ति अनुकम्पका ।
निवत्तयन्ति^७ सोकम्हा, घटो^८ जेट्ठ व भातर ॥
- २२६ “यस्स एतादिसा होन्ति, अमञ्चा परिचारका^९ ।
सुभासितेन अन्वेन्ति, घटो जेट्ठ व भातर” ति ॥
- कण्हपेतवत्थु छट्ठ ।

१-१ ये न-सी०, रो०, नत-स्या० । २ मरी-सी०, स्या०, रो० । ३ ओस
धेहि-स्या० । ४ पहूतधनधञ्जाये-सी०, पहूतधनधञ्जासो-रो० । ५ परिवत्तन्ति
-स्या० । ६ भासित-स्या०, रो० । ७ विनिवत्तयति-रो० । ८ घतो-सी०, रो० ।
९ परिचारिका-स्या०, रो० ।

१९ धनपालसेट्टिपेतवत्थु

- २२७ “नग्गो दुब्बण्णरूपोसि, किसो धमनिसन्थतो ।
उप्फासलिको किसिको, को नु त्वमसि मारिस ॥ B 151,
R 20
- २२८ “अह भदन्ते पेतोम्हि, दुग्गतो यमलोकिको ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गतो ॥
- २२९ “कि नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट कत । 5
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोक इतो गतो ॥
- २३० “नगर अत्थि पण्णान,^१ एरकच्छ ति विस्सुत ।
तत्थ सेट्ठि पुरे आसि, धनपालो ति म विदू^२ ॥
- २३१ “असीति सकटवाहान,^३ हिरञ्जस्स अहोसि मे ।
पहत मे जातरूप, मुत्ता वेळुरिया बहू ॥ 10
- २३२ “ताव महद्धनस्सा^४ पि, न मे दातु पिय अहु ।
पिदहित्वा द्वार भुञ्जि,^५ मा म याचनकादसु ॥
- २३३ “अस्सद्धो मच्छरी चासि,^६ कदरियो परिभासको ।
ददन्तान करोन्तान, वारयिस्स बहु^७ जने^८ ॥
- २३४ “विपाको नत्थि दानस्स, सयमस्स कुतो फल । 15
पोक्खरञ्जोदपानानि, आरामानि च रोपिते ।
पपायो च विनासेसि, दुग्गे सङ्कमनानि च ॥
- २३५ “स्वाह अकतकल्याणो, कतपापो ततो चुतो ।
उपपन्नो^९ पत्तिविसय,^{१०} खुप्पिपाससमप्पितो^{११} ॥
- २३६ “पञ्चपण्णासवस्सानि,^{१२} यतो कालङ्कतो^{१३} अह । 20
नाभिजानामि भुत्त वा, पीत वा पन पानिय ॥
- २३७ “यो सयमो सो विनासो, यो विनासो सो सयमो ।
पेता हि किर जानन्ति, यो सयमो सो विनासो ॥

१ दसन्नान—सी०, स्या०, रो० । २ विदु—सी०, विदु—रो० । ३ सकटवाहन—स्या० । ४ महाधनस्सा—स्या०, रो० । ५ भुञ्जामि—सी०, स्या०, रो० । ६ वासि—स्या०, रो० । ७-७ बहुज्जन—सी०, स्या०, बहुजन—रो० । ८ सञ्जमस्स—सी० । ९-९ उपपन्नो पत्तिविसय—स्या०, उपपन्नो पतविसय—रो० । १० खुप्पिपासासमप्पितो—सी० । ११-११ पञ्चपञ्जासवस्सानि ततो कालकतो—स्या० ।

B 152

२३८ “अहं पुरे सयमिस्स, नादासि बहुके धने ।
सन्तेसु देय्यधम्मेसु, दीपं नाकासिमत्तनो ।
स्वाहं पच्छानुत्तप्पामि, अत्तकम्मफलूपगो ॥

R 21 5

२३९ “उद्धं चतूहि मासेहि, कालङ्किरिया^१ भविस्सति ।
एकन्तकटुक^२ घोर, निरयं पपतिस्सह ॥

२४० “चतुक्कण्णं चतुद्वारं, विभत्तं भागसो मितं ।
अयोपाकारपरियन्तं, अयसा पटिकुज्जितं ॥

२४१ “तस्स अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता^३ ।
समन्ता योजनसत, फरित्वा तिठ्ठति सब्बदा ॥

10

२४२ “तत्थाहं दीघमद्धानं, दुक्खं वेदिस्स वेदनं ।
फलपापस्स कम्मस्स, तस्मा सोचामहं भुसं ॥

२४३ “तं वो वदामि भद्दं वो, यावन्तेत्थं समागता ।
माकत्थं पापकं कम्म, आवि^४ वा यदि वा रहो ॥

15

२४४ “सच्चे तं पापकं कम्म, करिस्सथं करोथ वा ।
न वो दुक्खा पमुत्तत्थि^५, उप्पच्चापि पलायत^६ ॥

२४५ “मत्तेय्या होथ पेत्तेय्या, कुले जेद्वापचायिका^७ ।
सामञ्जा होथ ब्रह्मञ्जा, एव सगं गमिस्सथा^८” ति ॥

*

धनपालसेट्ठिपेतवत्थु सत्तम ।

२० चूलसेट्ठिपेतवत्थु

२४६ “नग्गो किसो पब्बजितोसि भन्ते,
रत्तिं कुहि गच्छसि किस्स हेतु ।
आचिक्ख मे तं अपि सक्कुणेमु,
सब्बेन वित्तं पटिपादये तुव” ति ॥

20

१ कालकिरिया—सी० स्या०, रो० । २ एकत कटुक—सी०, स्या० रो० । ३ युत्ता—स्या० । ४ आवी—सी०, अवि—स्या०, आवि—रो० । ५-५ पमुत्तत्थि उपच्छापि पलायित—स्या०, रो०, पमुत्तत्थि ०—सी०, रो० । ६ पचायिका—सी० । * नञन्त-लिक्खे पे० मुञ्चेय्यपापकम्माती ति अथ गाथा स्या० रो० पोत्थकेसु एका अधिका दिस्सति । ७ धनपालपेतवत्थु—सी०, स्या०, रो० ।

- २४७ “बाराणसी^१ नगर दूरघट्ट,
तत्थाह गहपति अड्डको अहु दीनो^२।
अदाता गेधितमनो^३ आमिसस्मि,
दुस्सील्येन यमविसयम्हि पत्तो ॥
- २४८ “सो सृचिकाय किलमितो तेहि,
तेनेव जातीसु यामि आमिसकिञ्चिक्खहेतु^४।
अदानसीला न च सदहन्ति,
दानफल^५ होति परम्हि लोके ॥
- २४९ “धीता च मय्ह लपते अभिक्खण,
दस्सामि दान पितून^६ पितामहान।
तमुपक्खट परिविसयन्ति ब्राह्मणा^७,
यामि अह अन्धकविन्द^८ भोत्तु^९” ति ॥
- २५० तमवोच राजा “अनुभवियान^{१०} त पि,
एय्यासि खिप्प अहमपि कस्स^{११} पूज।
आचिक्ख मे त यदि अत्थि हेतु,
सद्धायित हेतुवचो सुणोमा^{१२}” ति ॥
- २५१ तथा ति वत्वा अगमासि तत्थ,
भुञ्जिसु भत्त न च^{१३} दक्खिणारहा^{१४}।
पच्चागमि^{१५} राजगह पुनापर,
पातुरहोसि पुरतो जनाधिपस्स ॥
- २५२ दिस्वान पेत पुनदेव^{१६} आगत,
राजा अवोच “अहमपि कि ददामि।
आचिक्ख मे त यदि अत्थि हेतु,
येन तुव चिरतर पीणितो सिया^{१७}” ति ॥

5 R 22

10

15

20

१ बाराणसि-स्या० रो०। २ दिन्नो-स्या०। ३ गधितमनो-स्या० रो०।
४ जातिसु-सी०। ५ अमिसकिञ्चिहेतु-सी०, स्या० रो०। ६ दानफल-स्या०।
७ पितुन्न-स्या०, रो०, पितुन-सी०। ८ उपक्खट-सी०, उपक्खत-रो०, उपट्टित-
स्या०। ९ ब्राह्मण-सी०। १०-१० अधकाविद भुत्तु-स्या०, रो०। ११ तवमनुभ-
विद्यान-स्या०, रो०। १२ करिस्स-स्या०, रो०। १३ सुणोमि-सी०, सुणोम-
स्या०, रो०। १४ च पन-सी०, पन-रो०, स्या० पोत्थक नत्थि। १५ पदक्खिणारहा-
स्या०। १६ पच्चागमी-स्या०, रो०। १७ पुनरेव-सी०, रो०।

- २५३ “बुद्ध च सङ्घ परिविसियान राज,
अन्नेन पानेन च^१ चीवरेन ।
त दक्खिण आदिस मे हिताय,
एव अह चिरतर पीणितो सिया” ति ॥
- B 154 5 २५४ ततो च राजा निपतित्वा^२ तावदे^३,
दान सहत्था अतुल ददित्वा^४ सङ्घे^५ ।
आरोचेसि^६ पकत^७ तथागतस्स,
तरस^८ च^९ पेतस्स दक्खिण आदिसिस्थ ॥
- 10 २५५ सो पूजितो अतिविय सोभमानो,
पातुरहोसि पुरतो जनाधिपस्स ।
“यक्खोहमस्मि^{१०} परमिद्धिपत्तो,
न^{११} मय्हमत्थि समा^{१२} सदिसा मानुसा^{१३} ॥
- R 23 २५६ “पस्सानुभाव अपरिमित ममयिद,
तयानुदिट्ठ^{१४} अतुल दत्वा^{१५} सङ्घे ।
15 सन्तप्पितो सतत सदा बहू हि,
यामि अह सुखितो मनुस्सदेवा” ति ॥

चूलसेट्ठिपेतवत्थु^{१६} अट्टम ।

भाणवार पठम ।

२१ अडकुरपेतवत्थु

- २५७ “यस्स अत्थाय गच्छाम, कम्बोज धनहारका ।
अय कामददो यक्खो, इम यक्ख नयामसे^{१७} ॥
- 20 २५८ “इम यक्ख गहेत्वान, सावुकेन पसय्ह वा ।
यान आरोपयित्वान, खिप्प गच्छाम द्वारक” ति ॥

१ पि-सी० स्या० रो० । २ निपतित्व-सी० । ३ तावदेव-स्या०, रो० ।
४ च दत्वा-स्या० । ५ सङ्घे च-स्या० । ६-६ आरोचयि पकति-स्या०, रो०, आरोचयी
पकति-मी० । ७-७ स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ८ पक्खोहमस्मि-स्या०, रो० । ९-
९ न मय्हमिद्धि सम-सी०, स्या० रो० । १० मनुस्सा-सी०, रो०, स्या० । ११
तयानुदिट्ठ-सी०, तयानुसिद्ध-रो० । १२ ददित्वा-सी० स्या० । १३ चुल्लसेट्ठिपेतवत्थु
-सी० । १४ नियामसे-स्या० रो० ।

- २५९ “यस्म रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा।
न तस्स साख भञ्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको” ति ॥
- २६० “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा।
खन्व पि तस्स छिन्देय्य, अत्थो चे तादिसो सिया” ति ॥
- २६१ “यस्स म्क्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा। 5 B 155
न तस्स पत्त भिन्देय्य, मित्तदुब्भो हि पापको” ति ॥
- २६२ “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा।
सम्ल पि त अब्बुहे,^१ अत्थो चे^२ तादिसो सिया” ति ॥
- २६३ “यस्सेकरत्ति पि^३ घरे वसेय्य,
यत्थन्नपान पुरिसो लभेय। 10
न तस्स पाप मनमा पि चिन्तये,^४
कतञ्जुता सप्पुरिसेहि वण्णिता ॥
- २६४ “यस्सेकरत्ति पि घरे वसेय्य,
अन्नेन पानेन उपट्ठितो सिया।
न तस्स पाप मनसा पि चिन्तये, 15
अदुब्भपाणी दहते मित्तदुब्भि ॥
- २६५ “यो पुब्बे कतकल्याणो, पच्छा पापेन हिसति।
अल्लपाणिहतो पोसो, न सो भद्रानि पस्सती” ति ॥
- २६६ “^{*} नाह देवेन वा मनुस्सेन वा,
इस्सरियेन वाह सुप्पसय्हो^५। 20
यक्खोहमस्मि परमिद्धिपत्तो,
दूरङ्गमो वण्णबल्लपपत्तो” ति ॥
- २६७ “पाणि ते सब्बसो वण्णो, पञ्चधारो मधुस्सवो।
नानारसा पग्घरन्ति, मञ्जेह त पुरिन्दद” ति ॥

१ अब्बुहेय्य—सी०, अब्बुह म्या० ग०। २ पे—स्या०, पि—रो०। ३ हि—स्या०, रो०। ४ चेतये—स्या०, रो०। * यो अप्पदुस्स पे० पनिवातवस्सितो ती ति अय गाथा स्या०, रो० पोत्थकसु एका अविका विससति। ५ नसुप्पसय्हो—सी०।

- २६८ “नाम्हि^१ देवो न^२ गन्धब्बो, ना पि सक्को पुरिन्ददो ।
पेत म^३ अड्कुर जानाहि, रोख्वम्हा^४ इधागत^५” ति ॥
- २६९ “किसीलो किसमाचारो, रोख्वस्मि पुरे तुव ।
केन ते ब्रह्मचरियेन, पुञ्ज पाणिम्हि इज्झती” ति ॥
- २७० “तुन्नवायो^६ पुरे आसि, रोख्वस्मि तदा अह ।
सुकिच्छवुत्ति कपणो, न मे विज्जति दातवे ॥
- B 156 २७१ “निवेसन^७ च मे आसि, असय्हस्स उपन्तिके ।
सद्धस्स दानपतिनो, कतपुञ्जस्स लज्जिनो ॥
- २७२ “तत्थ याचनका यन्ति, नानागोत्ता वनिब्बका ।
ते च म तत्थ पुच्छन्ति, असय्हस्स निवेसन ॥
- २७३ “कत्थ गच्छाम भद् वो, कत्थ^८ दान पदीयति ।
तेसाह पुट्ठो अक्खामि,^९ असय्हस्स निवेसन ॥
- २७४ “पग्गय्ह दक्खिण बाहु, एत्थ गच्छथ भद् वो ।
एत्थदान पदीयति, असय्हस्स निवेसने ॥
- २७५ “तेन पाणि कामददो, तेन पाणि मधुस्सवो ।
तेन मे ब्रह्मचरियेन, पुञ्ज पाणिम्हि इज्झती” ति ॥
- २७६ “न किर त्व अदा दान, सकपाणीहि कस्सचि ।
परस्स दान अनुमोदमानो, पाणि पग्गय्ह पावदि ॥
- २७७ “तेन पाणि कामददो, तेन पाणि मधुस्सवो ।
तेन ते^{१०} ब्रह्मचरियेन, पुञ्ज पाणिम्हि इज्झति ॥
- २७८ “यो सो दानमदा भन्ते, पसन्नो सकपाणिभि^{११} ।
सो हित्वा मानुस देह, कि नु सो दिसत गतो” ति ॥
- २७९ “नाह पजानामि^{१२} असय्हसाहिनो,
अङ्गीरसस्स गति आगति वा ।

१ नम्हि—सी० स्या० रो० । २ न—सी० स्या०, रो० । ३ स्या० पोत्थके नत्थि ।
४ भख्वम्हा—पी० रो० । ५ ततवायो—स्या० रो० । ६ आवेसन—सी०, रो० । ७ तत्थ
—स्या० । ८ वक्खमि—सी०, रो० । ९ पदीयते—सी० । १० मे—स्या०, रो० । ११ सक-
पाणीहि—स्या०, रो०, सकपाणिहि—सी० । १२ जानामि—स्या०, रो० ।

सुत च मे वेस्सवणस्स सन्तिके,
सक्कस्स सहव्यत' गतो असय्हो' ति ॥

२८० "अलमेव कातु कल्याण, दान दातु यथारह।
पाणि' कामदद दिस्वा, को पुञ्ज न करिस्सति ॥

२८१ "सो हि नून इतो गन्त्वा, अनुप्पत्त्वान द्वारक। 5
दान पट्टपयिस्सामि', य ममस्स सुखावह ॥

२८२ "दस्सामन्न' च' पान च, वत्थसेनासनानि च।
पप च उदपान च, दुग्गे सङ्कमनानि चा' ति ॥

२८३ "केन ते अङ्गुली कुणा,' मुख च कुण्डलीकत'। B 157
अक्खीनि च पग्घरन्ति, कि पाप पकत तया' ति ॥ 10

२८४ "अङ्गीरसस्स गहपतिनो, सद्धस्स घरमेसिनो।
तस्साह दानविस्सग्गे, दाने अधिकतो अहु ॥

२८५ "तत्थ याचनके दिस्वा, आगते भोजनत्थिके।
एकमन्त अपक्कम्म, अकासि कुण्डलि' मुख ॥

२८६ "तेन मे अङ्गुली कुणा, मुख च कुण्डलीकत। 15
अक्खीनि मे' पग्घरन्ति, त पाप पकत मया ति ॥

२८७ "धम्मेन ते कापुरिस, मुख च कुण्डलीकत।
अक्खीनि च पग्घरन्ति, य' त परस्स दानस्स।
अकासि कुण्डलि मुख ॥

२८८ "कथ हि दान ददमानो, करेय्य परपत्तिय। 20
अन्न' पान खादनीय, वत्थसेनासनानि च ॥

२८९ "सो हि नून इतो गन्त्वा, अनुप्पत्त्वान द्वारक।
दान पट्टपयिस्सामि, य ममस्स सुखावह ॥

२९० "दस्सामन्न च पान च, वत्थसेनासनानि च।
पप च उदपान च, दुग्गे सङ्कमनानि चा' ति ॥ 25

१ सहव्यत—सी० रो०। २ पाणि—स्या० रो०। ३ त पट्टपयिस्सामि—स्या०, रो०, पट्टपयिस्सामि—सी०। ४ दस्सामि अन्न—स्या० रो०। ५ कुण्डा—सी०, कुण्डा—स्या०, रो०। ६ कुणलीकत—म। ७ कुणली—म०। ८ च—सी०, स्या० रो०। ९ त्व—सी०, स्या०, रो०। १० अन्न—स्या० रो०।

- २९१ ततो हि सो निवत्तित्वा, अनुप्पत्वान द्वारक ।
दान पट्टपयि अङ्कुरो, य^१ तुमस्स^२ सुखावह ॥
- R 26 २९२ अदा अन्न च पान च, वत्थसेनासनानि च ।
पप च उदपान च, विप्पसन्नेन चेतमा ॥
- 5 २९३ “को छातो को च तसितो, को वत्थ परिदर्हस्सति^३ ।
कस्स सन्तानि योग्गानि, इतो योजेन्तु वाहन ॥
- २९४ “को छत्तिच्छति गन्व च, को माल को उपाहन ।
इतिस्सु^४ तत्थ घोसेन्ति, कप्पका सदमागधा ।
सदा साय च पातो च, अङ्कुरस्स निवेसने ॥
- B 168 10 २९५ “सुख सुपति अङ्कुरो, इति जानाति म जनो ।
दुक्ख सुपामि सिन्धक^५, य न पस्सामि याचके ॥
- २९६ “सुख सुपति अङ्कुरो, इति जानाति म जनो ।
दुक्ख सिन्धक सुपामि, अप्पके सु वनिब्बके” ति ॥
- 15 २९७ “सक्को चे ते वर दज्जा, तावतिसानमिस्सरो ।
किस्स सब्बस्स लोकस्स, वरमानो वर वरे” ति ॥
- २९८ “सक्को चे मे वर दज्जा, तावतिसानमिस्सरो ।
कालुट्ठितस्स मे सतो, सुरियुग्गमन^६ पति ।
दिब्बा अक्खा पातुभवेय्यु, सीलवन्तो च याचका ॥
- 20 २९९ “ददतो मे न खीयेथ, दत्त्वा नानुतपेय्यह^७ ।
दद चित्त पसादेय्य^८, एत सक्क^९ वर वरे” ति ॥
- ३०० “न सब्बवित्तानि परे पवेच्छे,
ददेय्य दान च वन च रक्खे ।
तस्मा हि दाना वनमेव सेय्यो,
अतिप्पदानेन कुला न होन्ति ॥

१ पट्टयि-सी०, रो०, पट्टापयि-स्या० । २-२ य त अस्स-स्या०, रो० । ३
परिवस्सति-सी०, रो० । ४ इतिस्सु-स्या०, रो० । ५ सिन्धुक-स्या० । ६ सुरियस्सुग्ग
मन-सी० रो०, सूरियुग्गमन-म० । ७ नानुतपेय्याह-स्या०, रो० । ८-८ पसादेय्य
एव सक्क-स्या०, रो०, ० एव०-सी० ।

- ३०१ “अदानमतिदानं च, नप्पससन्ति^१ पण्डिता ।
तस्मा हि दाना धनमेव सेय्यो,
समेन वत्तेय्यं स धीरधम्मो” ति ॥
- ३०२ “अहो^२ वत रे अहमेव दज्ज,
सन्तो च^३ म सप्पुरिसा भजेय्यु^४ ।
मेघो व निन्नानि^५ परिपूरयन्तो^६,
सन्तप्पये सब्बवनिब्बकान ॥
- ३०३ “यस्स याचनके दिस्वा, मुखवण्णो पसीदति ।
दत्त्वा अत्तमनो होति, त घर वसतो सुख ॥
- ३०४ “यस्स याचनके दिस्वा, मुखवण्णो पसीदति ।
दत्त्वा अत्तमनो होति, एसा यञ्जस्स^७ सम्पदा ॥
- ३०५ “पुब्बेव दाना सुमनो, दद चित्तं पसादये ।
दत्त्वा अत्तमनो होति, एसा यञ्जस्स सम्पदा” ति ॥
- ३०६ “सट्ठि वाहसहस्सानि, अङ्कुरस्स निवेसने ।
भोजन दीयते निच्च, पुञ्जपेक्खस्स जन्तुनो ॥
- ३०७ “तिसहस्सानि सूदानि^८ हि^९, आमुत्तमणिकुण्डला ।
अङ्कुर उपजीवन्ति, दाने यञ्जस्स वावटा^{१०} ॥
- ३०८ “सट्ठि पुरिससहस्सानि, आमुत्तमणिकुण्डला ।
अङ्कुरस्स महादाने, कट्ठ फालेन्ति माणवा ॥
- ३०९ “सोळसित्थिसहस्सानि, सब्बालङ्कारभूसिता ।
अङ्कुरस्स महादाने, विधा पिण्डेन्ति नारियो ॥
- ३१० “सोळसित्थिसहस्सानि, सब्बालङ्कारभूसिता ।
अङ्कुरस्स महादाने, दब्बिगाहा उपट्ठिता ॥
- ३११ “बहु बहून्^{११} पादासि, चिर पादासि खत्तियो^{१२} ।
सक्कच्च च सहत्था च, चित्तीकत्वा^{१३} पुनप्पुन ॥

5

10

B 159

R 27

15

20

25

१ न पससन्ति—स्या०, रो० । २ वता—सी० स्या० रो० । ३ हि—सी० स्या०, रो० । ४ भजेय्य—स्या० रो० । ५-५ निन्नानभि पूरयन्तो—सी०, ० हि पूरयन्तो—स्या०, रो० । ६ पुञ्जस्स—सी० रो० । ७ सूदाहि—सी०, सूदा—रो०, सूदनि—स्या० । ८ व्यावटा—सी०, पावटा—स्या०, रो० । ९ दब्बिगाहा—स्या० । १० बहुन्—सी० । ११ खत्तिय—स्या०, रो० । १२ विक्तीकत्वा—स्या०, रो० ।

- ३१२ “बहू^१ मासे च^२ पक्खे च, उत्तुसवच्छरानि च ।
महादान पवत्तेसि, अडकुरो दीघमन्तर ॥
- ३१३ “एव दत्त्वा यजित्वा च, अडकुरो दीघमन्तर ।
सो हित्वा मानुस देह, तावतिसूपगो अहु ॥
- 5 ३१४ “कटच्छुभिक्ष दत्त्वान, अनुरुद्धस्स इन्दको ।
सो हित्वा मानुस देह, तावतिसूपगो अहु ॥
- ३१५ “दसहि ठानेहि अडकुर, इन्दको अतिरोचति ।
रूपे सद्दे रसे गन्धे, फोढुब्बे च मनोरमे ॥
- 10 ३१६ “आयुना यससा चेव, वण्णेन च सुखेन च ।
आधिपच्चेन अडकुर, इन्दको अतिरोचति ॥
- ३१७ “* तावतिसे यदा बुद्धो, सिलाय पण्डुकम्बले ।
पारिच्छत्तकमूलम्हि^३, विहासि पुरिसुत्तमो ॥
- B 160 ३१८ “दससु लोकधात्सु, सन्निपतित्वान देवता ।
पयिरुपासन्ति सम्बुद्ध, वसन्त नगमुद्धनि ॥
- 15 ३१९ “न कोचि देवो वण्णेन, सम्बुद्ध अतिरोचति ।
सब्बे देवे अतिक्कम्म, सम्बुद्धो व विरोचति ॥
- R 28 ३२० “योजनानि दस द्वे^४ च^५, अडकुरोय तदा अहु ।
अविदूरेव बुद्धस्स, इन्दको अतिरोचति ॥
- 20 ३२१ “ओलोकेत्त्वान सम्बुद्धो, अडकुर चा पि इन्दक ।
दक्खिण्येय्य सम्भावेन्तो, इद वचनमब्रवि^६ ॥
- ३२२ ‘महादान तया दिन्न, अडकुर दीघमन्तर ।
अतिदूरे निसिन्नोसि, आगच्छ मम सन्तिके^७’ ति ॥
- ३२३ चोदितो भावितत्तेन, अडकुरो इदमब्रवि ।
‘कि मय्ह तेन दानेन, दक्खिण्येयेन सुञ्जत’ ॥

१-१ बहुमासे-स्या०, रो० । * महादान तया दिन्न पे० अगच्छ मम सत्तिक ति
अय गाथा सी०, स्या०, रो० पोत्यकेसु अधिक। दिस्सति । २ पारिच्छत्तकमूलम्हि-स्या०, रो० ।
३ अधिगय्ह-सी०, रो० । ४-४ चेव-स्या०, रो० । ५ पभावन्तो-सी०, रो० । ६
वचनमब्रवि-सी०, रो०, वचनमब्रवि-स्या० । ७ सत्तिक-स्या०, रो० ।

- ३२४ “अय सो इन्दको यक्खो, दज्जा दान परित्तक ।
अतिरोचति अम्हेहि, चन्दो तारगणे यथा” ति ॥
- ३२५ “उज्जङ्गले यथा खेत्ते, बीज बहु^१ पि रोपित ।
न विपुलफल^२ होति, न पि तोसेति कस्सक ॥
- ३२६ “तथेव दान बहुक, दुस्सीलेसु पतिट्ठित ।
न विपुलफल होति, न पि तोसेति दायक ॥
- ३२७ “यथा पि भद्दके खेत्ते, बीज अप्प पि रोपित ।
सम्मा धार पवेच्छन्ते, फल तोसेति कस्सक ॥
- ३२८ “तथेव सीलवन्तेसु, गुणवन्तेसु तादिसु ।
अप्पक पि कत कार, पुज्ज होति महप्फल” ति ॥
- ३२९ “विचेय्य दान दातब्ब, यत्थ दिन्न महप्फल ।
विचेय्य दान दत्तान, संगग गच्छन्ति दायका ॥
- ३३० “विचेय्य दान सुगतप्पसत्थ,
ये दक्खिणेय्या इध जीवलोके ।
एतेसु दिन्नानि महप्फलानि,
बीजानि वुत्तानि यथा सुखेत्ते” ति ॥

5

10

B 161

15

अङ्कुरपेतवत्थु नवम ।

२२ उत्तरमातुपेतिवत्थु

- ३३१ दिवाविहारगत भिक्खु, गङ्गातीरे निसिन्नक ।
त पेती उपसङ्कम्म, दुब्बणा भीरुदस्सना ॥
- ३३२ केसा चस्सा अतिदीघा, यावभूमावलम्बरे^३ ।
केसेहि सा पटिच्छन्ना, समण एतदब्रवि^४ ॥
- ३३३ “पञ्चपण्णासवस्सानि, यतो कालङ्कता अह ।
नाभिजानामि भुत्त वा, पीत वा पन पानिय^५ ।
देहि त्व पानिय भन्ते, तसिता पानियाय मे” ति ॥

20

R 29

१ बहुक—सी०, रो० । २ विपुल फल—सी०, फल विपुल—स्या०, न विपुल न फल—रो० । ३ यावभूमावलम्बरे—स्या०, रो० । ४ एतमब्रवीति—स्या०, एतदब्रवी—सी०, रो० । ५ पानिय—स्या०, रो० ।

- ३३४ “अयं सीतोदिका^१ गङ्गा, हिमवन्तावसन्दति^२ ।
पिव एत्तो गहेत्वान, किं मया चासि पानिय” ति ॥
- ३३५ “सचाह भन्ते गङ्गाय, सयं गण्हामि पानिय ।
लोहितं मे परिवत्तति, तस्मां याचामि पानिय” ति ॥
- ३३६ “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्सं कम्मविपाकेन^३, गङ्गा ते होति लोहित” ति ॥
- ३३७ “पुत्तो मे उत्तरो नाम, सद्धो आसि उपासको ।
सो च मय्ह अकामाय, समणानं पवेच्छति ॥
- ३३८ “चीवरं पिण्डपातं च, पच्चयं सयनासनं ।
तमहं परिभासामि, मच्छेरेण उपद्दुता ॥
- ३३९ “यं त्वं मय्ह अकामाय, समणानं पवेच्छसि ।
चीवरं पिण्डपातं च, पच्चयं सयनासनं ॥
- ३४० “एतं ते परलोकस्मि, लोहितं होतुं उत्तरं ।
तस्सं कम्मस्सं^४ विपाकेन^५, गङ्गा मे होति लोहित” ति ॥
- उत्तरमातुपेतवत्थुं दसमं ।

२३ सुत्तपेतवत्थु

- ३४१ “अहं पुरे पब्बजितस्सं भिक्खुनो,
सुत्तं अदासि^६ उपसङ्गम्मा^७ याचिता ।
तस्सं विपाको विपुलफलपल्लभति,^८
बहुका^९ च मे उपपज्जरे^{१०} वत्थकोटियो ॥
- ३४२ “पुप्फाभिकिण्णं रमितं विमानं,
अनेकचित्तं नरनारिसेवितं ।
साहं भुञ्जामि च पारुपामि च,
पहूतवित्ता न च ताव खीयति ॥

१ सीतोदका - स्या०, रो० । २ हिमवन्ततो - सी० स्या०, रो० । ३ कम्मस्सविपाकेन - सी० । ४-४ कम्मविपाकेन - स्या०, रो० । ५-५ अदासि उपसङ्गम्मा - स्या० रो०, अदासि उपसङ्गम्मा - सी० । ६ विपलं फलपल्लभति - स्या०, विपुलं फलपल्लभति - रो० । ७ बहु - सी०, स्या०, रो० । ८ उपपज्जरे - सी० ।

३४३ “तस्सेव कम्मस्स विपाकमन्वया,
सुखं च सातं च इधूपलब्भति ।
साहं गन्त्वा पुनदेव मानुसं,
काहामि पुञ्जानि नयय्यपुत्तं म” ति ॥

३४४ “सत्तं तुवं वस्ससता इधागता,
जिण्णा च वुड्ढा च तहि भविस्ससि ।
सब्बेव ते कालकता च आतका,
किं तत्थं गन्त्वानं इतो करिस्ससी” ति ॥

5

३४५ “सत्तेव वस्सानि इधागताय मे,
दिब्बं च सुखं च समप्पिताय ।
साहं गन्त्वानं पुनदेव मानुसं,
काहामि पुञ्जानि नयय्यपुत्तं म” ति ॥

10

३४६ “सो तं गहेत्वानं पसय्हं बाहाय,
पञ्चानयित्वानं थेरि सुदुब्बलं ।
वज्जेसि अञ्जं पि जनं इधागतं,
करोथ पुञ्जानि सुखूपलब्भति ॥

15

३४७ “दिट्ठा मया अकतेन साधुना,
पेता विहञ्जन्ति तथेव मनुस्सा^१ ।
कम्मं च कत्वा सुखवेदनीयं,
देवा मनुस्सा च सुखे ठिता पजा” ति ॥

B 163

20

सुत्तपेतवत्थु एकादसम ।

२४ कण्णमुण्डपेतिवत्थु

३४८ “सोण्णसोपानफलका,^२ सोण्णवालुकसन्थता ।
तत्थं सोगन्धिया वग्गू, सुचिगन्धा मनोरमा ॥

३४९ “नानारुक्खेहि सञ्छन्ना, नानागन्धसमेरिता ।
नानापदुमसञ्छन्ना, पुण्डरीकसमोत्तता^३ ॥

१ त्व-स्या०, रो० । २ गत्वा-सी०, स्या०, रो० । ३ मानुसा-सी०, स्या०, रो० । ४ सोवण्णसोपानफलका-स्या०, रो० । ५ सोगन्धियो-स्या०, रो० । ६ पुण्डरीकसमोत्तता-स्या०, पुण्डरीकसमागता-रो० ।

- ३५० “सुरभि^१ सम्पवायन्ति, मनुञ्जा मालुतेरिता ।
हसकोञ्चाभिरुदा^२ च,^३ चक्कवक्काभिकूजिता^४ ॥
- ३५१ “नानादिजगणाकिण्णा, नानासरगणायुता ।
नानाफलधरा खखा, नानापुप्फधरा^५ वना ॥
- R 31 5 ३५२ “न मनुस्सेसु इदिस, नगर यादिस इद ।
पासादा बहुका तुय्ह, सोवण्णरूपियामया^६ ।
दहल्लमाना आभेन्ति, समन्ता चतुरो दिसा ॥
- ३५३ “पञ्च दासिसता^७ तुय्ह, या तेमा परिचारिका ।
ता कम्बुकायूरधरा,^८ कञ्चनावेळभूसिता^९ ॥
- 10 ३५४ “पल्लङ्का बहुका तुय्ह, सोवण्णरूपियामया ।
कदलिमिगञ्छन्ना,^{१०} सज्जा गोनकसन्थता ॥
- ३५५ “यत्थ त्व वास्पगता,^{११} सब्बकामसमिद्धिनी ।
सम्पत्तायङ्कुरत्ताय, ततो^{१२} उट्ठाय गच्छसि ॥
- B 164 15 ३५६ “उय्यानभूमि गन्त्वान, पोक्खरञ्जा समन्ततो ।
तस्सा तीरे तुव ठासि,^{१३} हरिते सहले सुभे ॥
- ३५७ “ततो ते कण्णमुण्डो^{१४} सुनखो, अङ्गमङ्गानि खादति ।
यदा च खायिता आसि, अट्ठिसङ्खलिका कता ।
ओगाहसि पोक्खरणि, होति कायो यथा पुरे ॥
- 20 ३५८ “ततो त्व अङ्गपच्चङ्गी,^{१५} सुचारु पियदस्सना ।
वत्येन पारुपित्वान, आयासि मम सन्तिक ॥
- ३५९ “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट कत ।
किस्स कम्मविपाकेन, कण्णमुण्डो सुनखो तव^{१६} ।
अङ्गमङ्गानि खादती^{१७} ति ॥

१ सुरभि—सी०, सुरभी—स्या० रो० । २-२ हसकोञ्चाभिरुदा—सी० । ३ चक्कवाकाभिकूजिता—स्या०, रो०, चक्कावाकाभिकूजिता—सी० । ४ नानामालधरा—स्या०, नानाफलधरा—रो० । ५ सोवण्णरूपियमया—स्या०, रो० । ६ दासीसता—स्या०, रो० । ७ कम्बुकेयूरधरा—सी० । ८ कञ्चनावेळभूसिता—स्या०, रो० । ९ कदलिमिगञ्छन्ना—सी०, कदलीमिगञ्छन्ना—रो० । १० वासुपगता—स्या० । ११ थासि—स्या० रो० । १२ कण्णमुण्डो च—स्या०, सी०, कण्णमुण्डो च—रो० । १३ अङ्गपच्चङ्गी—सी०, स्या०, उगच्छन्ति—रो० । १४ सी०, स्या०, रो० पोत्यकेसु नत्थि ।

- ३६० “किमिलाय^१ गहपति, सद्धो आसि उपासको।
तस्साह भरिया आसि,^२ दुस्सीला अतिचारिनी ॥
- ३६१ “सो^३ म अतिचरमानाय,^४ सामिको एतदब्रवि।
नेत छन्न पतिरूप,^५ य त्व अतिचरासि म ॥
- ३६२ “साह घोर च सपथ, मुसावाद^६ च भासिस^७। 5
नाह त अतिचरामि, कायेन उद चेतसा ॥
- ३६३ “सचाह त अतिचरामि, कायेन उद चेतसा।
कण्णमुण्डो य सुनखो, अङ्गमङ्गानि खादतु ॥
- ३६४ “तस्स कम्मस्स विपाक, मुसावादस्स चूभय।
सत्तेव^८ वस्ससतानि,^९ अनुभूत यतो हि^{१०} मे। 10
कण्णमुण्डो च सुनखो, अङ्गमङ्गानि खादति ॥
- ३६५ “त्व च देव बहुकारो,^६ अत्थाय मे इधागतो। R 32
सुमुत्ताह कण्णमुण्डस्स, असोका अकुतोभया ॥
- ३६६ “ताह^८ देव नमस्सामि, याचामि पञ्जलीकता^९।
भुञ्ज अमानुसे कामे, रम देव मया सहा” ति ॥ 15
- ३६७ “भुत्ता अमानुसा कामा, रमितोमिह तया सह। B 16,
ताह सुभगे याचामि, खिप्प पटिनयाहि म” ति ॥
- कण्णमुण्डपेतवत्थु द्वादसम।

२५ उब्बरिपेतवत्थु

- ३६८ अहु गजा ब्रह्मदत्तो, पञ्चालान रथेसभो।
अहोरत्तानमच्चया, राजा कालमक्रुब्बथ^{११} ॥
- ३६९ तस्स आळाहन गन्त्वा, भरिया कन्दति उब्बरी। 0
ब्रह्मदत्त अपस्सन्ती, ब्रह्मदत्ता ति कन्दति ॥

१ किमिलाय—स्या०, रो०। २ असि—स्या०, रो०। ३-३ एवमातिचरमानाय—स्या०, रो०। ४ नप्पतिरूप—सी०, पटिरूप—स्या०, रो०। ५-५ मुसावादमभासिस—सी०, मुसावाद अभसिस्स—स्या०, रो०। ६-६ सत्त वस्ससतानि च—स्या०, रो०। ७ पि—स्या०, रो०। ८ बहुपकारो—स्या०, रो०। ९ नाह—स्या०, रो०। १० अञ्जलीकता—स्या०, रो०। ११ कालङ्करी तदा—सी०, कालङ्करी तदा—रो०।

- ३७० इसि च तत्थ आगच्छि^१, सम्पन्नचरणो^२ मुनि ।
सो च तत्थ अपुच्छित्थ, ये तत्थ सुसमागता ॥
- ३७१ “कस्स^३ इदं^४ आळाहन, नानागन्धसमेरित ।
कस्साय कन्दति भरिया, इतो दूरगत पति ।
5 ब्रह्मदत्त अपस्सन्ती, ब्रह्मदत्ता ति कन्दति” ॥
- ३७२ ते च तत्थ वियाकसु, ये तत्थ सुसमागता ।
“ब्रह्मदत्तस्स भदन्ते^५, ब्रह्मदत्तस्स मारिस ॥
- ३७३ “तस्स इदं आळाहन, नानागन्धसमेरित ।
तस्साय कन्दति भरिया, इतो दूरगत पति ।
10 ब्रह्मदत्त अपस्सन्ती, ब्रह्मदत्ता ति कन्दति” ॥
- ३७४ “छळासीतिसहस्सानि, ब्रह्मदत्तस्सनामका ।
इमस्मि आळाहने दड्ढा, तेस कमनुसोचसी” ति ॥
- ३७५ “यो राजा चूळनीपुत्तो, पञ्चालान रथेसभो ।
त भन्ते अनुसोचामि, भत्तार सब्बकामद” ति ॥
- ३७६ “सब्बेवाहेसु^६ राजानो, ब्रह्मदत्तस्सनामका ।
सब्बेवचूळनीपुत्ता, पञ्चालान रथेसभा ॥
15
- R 33 ३७७ “सब्बेस अनुपुब्बेन, महेसित्तमकारयि ।
कस्मा पुरिमके हित्वा, पच्छिम अनुसोचसी” ति ॥
- B 166 ३७८ “आतुमे इत्थिभूताय, दीघरत्ताय मारिस ।
यस्सा मे इत्थिभूताय, ससारे बहुभाससी” ति ॥
20
- ३७९ “अहु इत्थी अहु पुरिसो, पसुयोनि पि आगमा ।
एवमेत अतीतान, परियन्तो न दिस्सती” ति ॥
- ३८० “आदित्त वत म सन्त, घतसित्त व पावक ।
वारिना विय ओसिञ्च, सब्ब निब्बापये दर ॥
- 25 ३८१ “अब्बही^७ वत मे सल्ल, सोक हृदयनिस्सित ।
यो मे सोकपरेताय, पतिसोक अपानुदि ॥

१ आगच्छि-सी० । २ सम्पन्नचरण-स्या०, रो० । ३ कस्सचिद-सी०, स्या०, रो० । ४ भदन्त-सी०, रो० । ५ सब्बे वहेसु-सी०, स्या०, रो० । ६ अब्बळह, -सी०, रो०, अब्बळिह-स्या० ।

- ३८२ “साह अब्बूहसल्लास्मि, सीतिभूतास्मि निब्बुता ।
न सोचामि न रोदामि, तव मुत्वा महामुनी” ति ॥
- ३८३ तस्स त वचन सुत्वा, समणस्स सुभासित ।
पत्तचीवरमादाय, पब्बजि अनगारिय ॥
- ३८४ सा च पब्बजिता सन्ता, अगारस्मा अनगारिय । 5
मेत्ताचित्त^१ अभावेसि, ब्रह्मलोकूपपत्तिया^२ ॥
- ३८५ गामा गाम विचरन्ती, निगमे राजधानियो ।
उरुवेला^३ नाम सो गामो, यत्थ कालमकुब्बथ^४ ॥
- ३८६ मेत्ताचित्त^५ आभावेत्वा, ब्रह्मलोकूपपत्तिया ।
इत्थिचित्त^६ विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगा अहू ति ॥ 10
उब्बरिपेतवत्थु^७ तेरसम ।
उब्बरिवग्गो दुतियो ।

तस्सुद्धान

मोचक^८ माता मत्ता च, नन्दा कुण्डलीना घटो ।
द्वे सेट्ठी तुन्नवायो च, उत्तर सुत्तकण्ण उब्बरी ति^९ ॥

२६ अभिज्जमानपेतवत्थु

- ३८७ “अभिज्जमाने वारिम्हि, गङ्गाय इध गच्छसि । 167
नग्गो पुब्बद्धपेतो^१ व, मालधारी अलङ्कृतो ।
कुहि गमिस्ससि पेत,^२ कत्थ वासो भविस्सती” ति ॥ 15

१ मेत्त चित्त—सी०, स्या० रो० । २ ब्रह्मलोकूपपत्तिया—स्या० रो० । ३ उरु
वेल—स्या०, रो० । उरुवेला—म० । ४ कालमकुब्बथ—सी०, रो० । ५ मेत्तचित्त—सी०
स्या०, रो० । ६ इत्थीचित्त—सी०, स्या० । ७ उब्बरीपेतवत्थु—सी०, स्या०, रो० ।

८-८ पण्डु माता च पिता च नन्दा कुण्डलिन घटो ।

द्वे सेट्ठी तुन्नवायो च विहार सुत्त सोपाण उब्बरी ति ॥—सी०, रो० ।

पण्डु माता पत्तिया च नदिकुण्डलिना घटो

द्वे सेट्ठी तन्तवायो विहार सुत्त सोवान उब्बरी ति—स्या० ।

९ पुब्बद्धपेतो—स्या०, रो० । १० मालधारी—सी०, स्या०, रो० । ११ पेतो—
स्या०, पेत—रो० ।

R ३४

३८८ “चुन्दट्टिल’ गमिस्सामि, पेतो सो इति भासति ।
अन्तरे वासभगाम, बाराणसि’ च’ सन्तिके ॥

5

३८९ “त च दिस्वा महामत्तो, कोलियो इति विस्सुतो ।
सत्तु’ भत्त’ च पेतस्स, पीतक च युग अदा ॥

३९० “नावाय तिट्ठमानाय, कप्पकस्स अदापयि ।
कप्पकस्स पदिन्नम्हि, ठाने पेतस्स’ दिस्सथ ॥

३९१ “ततो सुवत्थवसनो, मालधारी अलङ्कृतो ।
ठाने ठितस्स पेतस्स, दक्खिणा उपकप्पथ ।
तस्मा दज्जेथ पेतान, अनुकम्पाय पुनप्पुन ॥

10

३९२ “सातुन्नवसना एके, अञ्जे केसनिवासना’ ।
पेता भत्ताय गच्छन्ति, पक्कमन्ति दिसोदिस ॥

३९३ “दूरे’ एके’ पधावित्वा, अलद्धा व’ निवत्तरे ।
छाता पमुच्छिता भन्ता,’ भूमिय पटिसुम्भिता’ ॥

15

३९४ “ते” च तत्थ पपतिता,’ भूमिय पटिसुम्भिता ।
पुब्बे अकतकल्याणा, अग्गिदद्धा व आतपे ॥

३९५ “मय पुब्बे पापधम्मा, घरणी’ कुलमातरो ।
सन्तेसु देय्यधम्मेसु, दीप नाकम्ह अत्तनो ॥

३९६ “पहूत अन्नपान पि,’ अपिस्सु अवकिरीयति ।
सम्मग्गते’ पब्बजिते, न च किञ्चि अदम्हसे ॥

B 168 20

३९७ “अकम्मकामा अलसा, सादुकामा महग्घसा ।
आलोपपिण्डदातारो, पटिग्गहे परिभासिम्हसे” ॥

१ चुन्दट्ठिक-सी०, चुन्दट्ठिय-रो० । २-२ बाराणसिया च-सी० बाराणसिया व-स्या०, बाराणसिया-रो० । ३-३ सत्तु०-स्या०, रो० । ४ पेतस्सु-सी० । ५ सातुन्नवासिनो-स्या०, रो० । ६ कसनिवासिनो-स्या० रो० । ७-७ दूरे पेके-स्या० । ८ च-स्या० सी०, रो० । ९ गत्वा-स्या० । १० पतिसम्मिता-स्या० । ११-११ कच्चि तत्थ पपत्तिता-सी०, केच्चि तत्थ च पतिता-स्या०, रो० । १२ घरणि-स्या०, घरणियो-रो० । १३ हि-स्या०, रो० । १४ सम्मग्गते-स्या०, समागते-रो० । १५ परिभासिता-स्या० ।

- ३९८ “ते घरा ता च^१ दासियो, तानेवाभरणानि नो ।
ते अञ्जे^२ परिचारेन्ति,^३ मय दुक्खस्स भागिनो ॥
- ३९९ “वेणी^४ वा अवञ्जा होन्ति, रथकारी च दुब्भिका ।
चण्डाली कपणा होन्ति, कप्पका^५ च पुनप्पुन ॥
- ४०० “यानि यानि निहीनानि, कुलानि कपणानि च ।
तेसु तेस्वेव जायन्ति, एसा मच्छरिनो गति ॥ 5
- ४०१ “पुब्बे च^६ कतकल्याणा, दायका वीतमच्छरा ।
सग्ग ते परिपूरेन्ति, ओभासेन्ति च नन्दन ॥
- ४०२ “वेजयन्ते च पासादे, रमित्वा कामकामिनो ।
उच्चाकुलेसु जायन्ति, सभोगेसु ततो चुता ॥ 10
- ४०३ “कूटागारे च पासादे, पल्लङ्के गोणकत्थते^७ ।
बीजितङ्गा^८ मोरहत्थेहि, कुले जाता यसस्सिनो ॥ R 35
- ४०४ “अङ्गतो^९ अङ्ग^{१०} गच्छन्ति, मालधारी अलङ्कता ।
धातियो उपतिट्ठन्ति, साय पात सुखेसिनो ॥
- ४०५ “नयिद अकतपुञ्जान, कतपुञ्जानमेविद ।
असोक नन्दन रम्म, तिदसान महावन ॥ 15
- ४०६ “सुख अकतपुञ्जान, इध नत्थि परत्थ च ।
सुख च कतपुञ्जान, इध चेव परत्थ च ॥
- ४०७ “तेस सहव्यकामान, कत्तब्ब कुसल बहु ।
कतपुञ्जा हि मोदन्ति, सग्गे भोगसमङ्गिनो^{११}” ति ॥ 20
- अभिज्जमानपेतवत्थु पठम ।

२७ साणवासीथेरपेतवत्थु

- ४०८ कुण्डिनागरियो^{१२} थेरो, साणवासिनिवासिको^{१३} ।
पोट्टपादो ति नामेन, समणो भावितिन्द्रियो ॥

१ व-स्या०, रो० । २ अञ्जो-स्या०, रो० । ३ परिहारन्ति-रो० । ४ वणि-स्या०, रो० । ५ न्हापिका-सी०, न्हामिनी-रो० । ६ व-सी० । ७ गोणत्थते-स्या०, गोणसठिते-रो० । ८ बीजितङ्गा-सी०, विजितङ्गा-स्या०, रो० । ९-१० अङ्गतो अङ्ग-स्या० । १० जातियो-स्या०, रो० । ११ कुण्डिनगरियो-स्या०, रो० । १२ सानुवासी-सी०, सानुवासिनिवासिनो-रो०, सनवासि-स्या० ।

B 169

४०९ तस्स माता पिता भाता, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥

४१० ते दुग्गता सूचिकट्टा,^१ किलन्ता नग्गिनो किंसा ।
उत्तसन्ता^२ महत्तासा^३, न दस्सेन्ति^४ कुरुरिनो ॥

5

४११ तस्स भाता वितरित्वा, नग्गो एकपथेकको ।
चतुकुण्डिको भवित्वान, थेरस्स दस्सयि तुम^५ ॥

४१२ थेरो चामनसिकत्वा^६, तुण्हीभूतो अतिक्कमि^७ ।
सो च विञ्जापयी^८ थेर^९, “भाता पेतगतो^{१०} अह ॥

10

४१३ “माता पिता च ते भन्ते, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥

४१४ “ते दुग्गता सूचिकट्टा, किलन्ता नग्गिनो किंसा ।
उत्तसन्ता महत्तासा, न दस्सेन्ति कुरुरिनो ॥

R 36

४१५ “अनुकम्पस्सु कारुणिको, दत्त्वा अन्वादिसाहि नो ।
तव दिन्नेन दानेन, यापेस्सन्ति कुरुरिनो” ति ॥

15

४१६ थेरो चरित्वा पिण्डाय, भिक्खू अञ्जे च द्वादस ।
एकज्झ सन्निपतिसु, भत्तविस्सग्गकारणा^{११} ॥

४१७ थेरो सब्बेव ते आह, “यथालद्ध ददाथ मे ।
सङ्गभत्त करिस्सामि, अनुकम्पाय आतिन^{१२}” ॥

20

४१८ निय्यादयिमु थेरस्स, थेरो सङ्ग निमन्तयि ।
दत्त्वा अन्वादिसि^{१३} थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
“इद मे आतीन होतु, सुखिता होन्तु आतयो” ॥

४१९ समनन्तरानुद्दिट्ठे, भोजन उदपज्जथ^{१४} ।
सुचि पणीत सम्पन्न, अनेकरसव्यञ्जन ॥

१ सूचिकट्टा—स्या०, रो० । २ ओत्तप्पन्ता—स्या० । ३ माहत्तासा—सी०, रो० ।
४ देस्सति—स्या० । ५ दस्सयी०—म० । ६ सामनसिकत्वा—स्या०, रो०, चामन
सीकत्वा—सी० । ७ अपक्कमि—सी०, रो० । ८-८ विञ्जापयि थेर—स्या०, रो० । ९
पेतगतो—स्या०, पेतगतो—र० । १० भत्तविस्सत्तकारणा—स्या० रो० । ११ सब्ब पि
—स्या० । १२ आतीन—स्या०, रो० । १३ अन्वादिसी—सी० । १४ उपपज्जथ—सी०,
स्या०, रो० ।

- ४२० ततो उद्दस्सयी^१ भाता, वण्णवा बलवा सुखी ।
 “पहूत भोजन भन्ते, पस्स नग्गाम्हेसे^२ मय ।
 तथा भन्ते परक्कम^३, यथा वत्थ लभामसे ” ति ॥
- ४२१ थेरो सङ्कारकूटम्हा^४, उच्चिनित्वान नन्तके^५ । B 170
 पिलोतिक पट कत्वा, सङ्घे चातुद्दिसे अदा ॥ 5
- ४२२ दत्वा अन्वादिसी थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
 “इद मे जातीन होतु, सुखिता होन्तु जातयो” ॥
- ४२३ समनन्तरानुद्दिट्ठे, वत्थानि उदपज्जिसु ।
 ततो सुवत्थवसनो, थेरस्स दस्सयि तुम ॥
- ४२४ * “यावता नन्दराजस्स, विजितस्मि पटिच्छदा^६ । 10
 ततो बहुतरा^७ भन्ते, वत्थानच्छादनानि^८ नो ॥
- ४२५ “कोसेय्यकम्बलीयानि, खोमकप्पासिकानि च ।
 विपुला च महग्घा च, तेषाकासेवलम्बरे ॥
- ४२६ “ते मय परिदहाम, य य हि मनसो पिय ।
 तथा भन्ते परक्कम^९, यथा गेह लभामसे” ति ॥ 15
- ४२७ थेरो पण्णकुटि कत्वा, सङ्घे चातुद्दिसे अदा ।
 दत्वा^{१०} अन्वादिसी^{११} थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
 “इद मे जातीन होतु, सुखिता होन्तु जातयो” ॥ R 37
- ४२८ समनन्तरानुद्दिट्ठे, घरानि उदपज्जिमु^{१२} ।
 कूटागारनिवेसना^{१३}, विभत्ता भागसो मिता ॥ 20
- ४२९ न मनुस्सेसु ईदिसा, यादिसा नो घरा इध ।
 अपि दिब्बेसु यादिसा, तादिसा नो घरा इध ॥
- ४३० ददल्लमाना आभेन्ति^{१४}, समन्ता चतुरो दिसा ।
 “तथा भन्ते परक्कम, यथा पानीय^{१५} लभामसे” ति ॥

१ उद्दिसयी—सी०, उद्दिससति—स्या०, रो० । २ नग्गाम्हेसे—स्या० । ३ परक्कम—स्या० । ४ लभाम्हासे—स्या० । ५ सङ्कारकूटतो—स्या० । ६ तन्तके—स्या० । * वण्णवा बलवासुखी ति—स्या० पोत्थक अधिको दिस्सति एव । ७ पटिच्छादा—स्या० रो० । ८ बहुतरा—स्या० । ९ वत्थानि०—स्या०, रो० । १० तेषा०—स्या०, रो० । ११ परक्काम—स्या०, परिक्राम—रो० । १२-१३ दत्वा च उद्दिसि—स्या०, दत्वा अवादिसि—रो० । १३ उपपज्जयि—सी०, उपपज्जिसु—स्या० । १४ कूटागारनिवेसना—स्या० । १५ आभन्ति—सी० । १६ पान—सी० रया० ।

- ४३१ थेरो करण^१ पूरेत्वा, सङ्खे चातुद्दिसे अदा ।
दत्त्वा अन्वादिसी थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
“इद मे आतीन होतु, सुखिता होन्तु आतयो” ॥
- ४३२ समनन्तरानुद्दिट्ठे, पानीय उदपज्जथ ।
गम्भीरा चतुरस्सा च, पोक्खरञ्जो^२ सुनिम्मिता ॥
- B 171 ४३३ सीतोदिका^३ सुप्पतित्था^४, सीता अप्पटिगन्धिया ।
पद्मुप्पलसञ्छन्ना, वारिकिञ्जक्खपूरिता ॥
- ४३४ तत्थ न्हत्वा^५ पिवित्वा च^६, थेरस्स पटिदस्सयु ।
पहूत पानीय भन्ते, पादा^७ दुक्खा फलन्ति नो ॥
- 10 ४३५ आहिण्डमाना खञ्जाम, सक्खरे कुसकण्ठके ।
“तथा भन्ते परक्कम, यथा यान लभामसे” ति ॥
- ४३६ थेरो सिपाटिक लद्धा, सङ्खे चातुद्दिसे अदा ।
दत्त्वा अन्वादिसी थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
“इद मे आतीन होतु, सुखिता होन्तु आतयो” ॥
- 15 ४३७ समनन्तरानुद्दिट्ठे, पेता रथेन मागमु ।
“अनुकम्पितम्ह भदन्ते^८, भत्तेनच्छादानेन^९ च ॥
- ४३८ “घरेन पानीयदानेन^{१०}, यानदानेन चूभय ।
मुनि कारुणिक लोके, भन्ते^{११} वन्दितुमागता” ति ॥
- साणवासीथेरपेतवत्थु दुत्तिय ।

२८ रथकारपेतवत्थु

R 38

- ४३९ “वेळुरियथम्भ^१ रुचिर पभरसर,
विमानमारुह्य अनेकचित्त ।

20

१ करक-सी०, स्या०, रो० । २ पोक्खरञ्जा-स्या०, रो० । ३-३ सीतुदका सुपतित्था च-स्या०, सितुदका सुपतित्था च-रो०, सीतोदका सुपतित्था-सी० । ४ नहत्वा-सी०, स्या०, नहत्वा-रो० । ५ स्या० पोत्थक नत्थि । ६ पापा-स्या० । ७ भदन्ते-सी० । ८ भत्तेन छादानेन-स्या० । ९ पानदानेन-सी०, रो० । १० त भन्त-स्या०, रो० । ११ वेळुरियथम्भ-सी०, स्या०, रो० ।

तत्थच्छसि देवि महानुभावे,
पथद्धनि पन्नरसेव चन्दो^१ ॥

४४० “वण्णो च^२ ते कनकस्स सन्निभो,
उत्तत्तरूपो^३ भुस दस्सनेय्यो^४ ।
पल्लङ्कसेट्ठे अतुले निसिन्ना,
एका तुव नत्थि च^५ तुय्ह^६ सामिको ॥

5

४४१ “इमा च ते पोक्खरणी^७ समन्ता^८,
पहूतमल्या^९ बहुपुण्डरीका ।
सुवण्णचुण्णेहि^{१०} समन्तमोत्थता^{११},
न तत्थ पङ्को पणको^{१२} च विज्जति ॥

10

४४२ “हसा चिमे^{१३} दस्सनीया मनोरमा,
उदकस्मिमनुपरियन्ति सब्बदा ।
समय्य वग्गुपनदन्ति^{१४} सब्बे,
बिन्दुस्सरा दुन्दुभीन व घोसो ॥

B 172

४४३ “दहल्लमाना यससा यसस्सिनी,
नावाय च त्व अवलम्ब तिट्ठसि ।
आळारपम्हे^{१५} हसिते पियवदे,
सब्बङ्गकल्याणि भुस विरोचसि ॥

15

४४४ “इद विमान विरज समे^{१६} ठित^{१७},
उय्यानवन^{१८} रतितन्दिवड्डुन^{१९} ।
इच्छामह^{२०} नारि अनोमदस्सने,
तया सह नन्दने इध मोदितु^{२१} ति ॥

20

४४५ “करोहि कम्म इध वेदनीय,
चित्त च ते इध नत^{२२} च होतु^{२३} ।

१ चदिमा-सी० । २ पि-मो० । ३ उत्तमरूपो-स्या०, उगगतरूपो-रो० ।
४ दस्सनायो-सो०, रो० । ५-५ तुय्ह-स्या० रो० । ६-६ पोक्खरञ्जो समन्ता-सी०,
पोक्खरञ्जा सम तो-स्या०, पोक्खरञ्जा समङ्गो-रो० । ७ पहूतमाला-सी०, पहूत
मासा-स्या० । ८-८ सुवण्णचुण्णेहि सम ततोत्ता-स्या०, ० समन्तमात्ता-सी० । ९
पणको-स्या० । १० पिप-स्या० । ११ वग्गु-स्या० । १२ आलारचम्ह-स्या० रो० ।
१३-१३ सभट्ठित-स्या० । १४ उय्यानवन्त-सी० रो० । १५ रतितन्दिवड्डुन-स्या०,
रो० । १६ इच्छामि त-स्या० । १७-१७ निहित भवतु-सी०, नितञ्च होतु-स्या० ।

- कत्वान कम्म इध वेदनीय',
 एव मम लच्छसि कामकामिनि' ति ॥
- R 39 ४४६ साधू ति सो तस्सा पटिस्सुणित्वा,
 अकासि कम्म तहि वेदनीय ।
- 5 कत्वान कम्म तहि वेदनीय,
 उपपज्जि' सो' माणवो तस्सा सहव्यत ति ॥

रथकारपेतिवत्थु ततिय ।

भाणवार दुतिय ।

२९ भुसपेतवत्थु

- ४४७ "भुसानि एको सालि' पुनापरो,
 अय च नारी सकमसलोहित ।
 तुव च गूथ असुचि अकन्त',
 परिभुज्जसि किस्स अय विपाको' ति ॥
- 10 B 173 ४४८ "अय पुरे मातर हिसति, अय पन कूटवाणिजो ।
 अय मसानि खादित्वा, मुसावादेन वञ्चेति ॥
- ४४९ "अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता,
 अगारिनी सब्बकुलस्स इस्सरा ।
 सन्तेसु परिगुहामि', मा च किञ्चि इतो अद ॥
- 15 ४५० "मुसावादेन छादेमि, नत्थि एत मम गेहे ।
 सचे सन्त निगुहामि', गूथो मे होतु भोजन ॥
- ४५१ "तस्स कम्मस्स विपाकेन, मुसावादस्स चूभय ।
 सुगन्ध' सालिनो भत्त, गूथ मे परिवत्तति ॥
- 20 ४५२ "अवज्झानि' च कम्मानि, न हि कम्म विनस्सति ।
 दुग्गन्ध किमिन्' मीळ', भुज्जामि च पिवामि चा' ति ॥
- भुसपेतवत्थु चतुत्थ ।

१ मोदनीय-स्या० । २-२ उपपज्जि-सा०, स्या०, रो० । ३ साली-स्या०, रो० । ४ अकन्तिक-सी०, रो० । ५ परिगूहामि-स्या० परिगूहामि-सी०, परिगूहामि-रो० । ६ परिगूहामि-स्या०, निगूहामि-सी०, निगूहामि-रो० । ७ सुगन्ध-सा०, स्या० । ८ अवज्जानि-स्या० । ९-९ किमिज मीळ-सी०, किमी मीळ-स्या०, रो० ।

३० कुमारपेतवत्थु

- ४५३ “अच्छेरूप सुगतस्स जाण,
सत्था यथा पुगल ब्याकासि।
उस्सन्नपुञ्ञा पि भवन्ति हेके,
परित्तपुञ्ञा पि भवन्ति हेके ॥
- ४५४ “अय कुमारो सीवथिकाय छड्डितो,
अडगुट्टस्नेहेन यापेति^१ रत्ति^२।
न यक्खभूता न सरीसपा^३ वा,
विहेठयेय्यु कतपुञ्ञ^४ कुमार^५ ॥
- ४५५ “सुनखापिमस्स पलिहिसु पादे,
धङ्का सिङ्गाला^६ परिवत्तयन्ति।
गब्भासय पक्खिगणा हरन्ति,
काका पन अक्खिमल हरन्ति ॥
- ४५६ “नयिमस्स रक्ख विदहिसु केचि,
न ओसध^७ सासपधूपन वा।
नक्खत्तयोग पि^८ न अग्गहेसु^९,
न सब्बधञ्ञानि पि आकिरिसु ॥
- ४५७ “एतादिस उत्तमकिच्छपत्त,
रत्ताभत सीवथिकाय छड्डित।
नोनीतपिण्ड^{१०} व पवेधमान,^{११}
सससय जीवितसावसेस ॥
- ४५८ “तमद्दसा^{१२} देवमनुस्सपूजितो,
दिस्वा च^{१३} त^{१४} ब्याकरि भूरिपञ्ञो।
अय कुमारो नगरस्सिमस्स,
अग्गकुलिको भविस्सति भोगतो^{१५} च ॥

5

R 40

10

B 174

15

20

१-१ यापसि रत्ति - स्या०, रो०। २ सिरिसपा - सी०, रो० सिरिसपा - स्या०।
३-३ कतपुञ्ञ० - स्या०, रो०। ४ सिंगाला - सी०, रो०। ५ ओसध - स्या०। ६-६
पन उग्गहमु - स्या०, पि न उग्गहेसु - रो०। ७-७ नवनीतपिण्ड विय वेधमान - स्या०,
नोनीतपिण्ड विय वेधमान - रो०। ८ तमद्दस - स्या०, रो०। ९-९ पन - स्या०, वत -
सी०। १० भोगवा - स्या०।

- ४५९ “किस्स वत कि पन ब्रह्मचरिय,
किस्स सुचिण्णस्स अय विपाको ।
एतादिस ब्यसन पापुणित्वा,
त तादिस पच्चनुभोस्सतिद्धि” ति ॥
- 5 ४६० “बुद्धपमुखस्स^१ भिक्खुसङ्घस्स,
पज अकासि जनता उळार ।
तत्तस्स चित्तस्सहु अञ्जथत्त,
वाच अभासि फरुस असब्भ^२ ॥
- 10 ४६१ “सो त वितक्क पविनोदयित्वा^३,
पीति^४ पसाद पटिलद्धा पच्छा ।
तथागत जेतवने वसन्त,
यागुया उपट्ठासि सत्तरत्त ॥
- R 41 ४६२ “तस्स वत त पन ब्रह्मचरिय,
तस्स सुचिण्णस्स अय विपाको ।
15 एतादिस ब्यसन पापुणित्वा,
त तादिस पच्चनुभोस्सतिद्धि ॥
- B 175 ४६३ “ठत्वान सो वस्ससत इधेव,
सब्बेहि कामेहि समङ्गिभूतो ।
कायस्स भेदा अभिसम्पराय,
20 सहव्यत^५ गच्छति वासवस्सा^६” ति ॥

कुमारपेतवत्थु पञ्चम ।

३१ सेरिणीपेतवत्थु

- ४६४ “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, किसा^१ धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिके किसिके^२, का नु त्व इध तिट्ठसी” ति ॥

१ बुद्धपमुखस्स — स्या० । २ असब्भ — स्या० रो० । ३ पटिविनादयित्वा — स्या०
पटिविनोदयित्वा — रो० । ४ पीति — स्या०, रो० । ५ सो सत्तरत्त — स्या० । ६ सहव्यत
— सी० । ७ वासया — स्या० । ८ कीसा — स्या० । ९ कीसिक — स्या० ।

- ४६५ “अहं भदन्ते पेतीम्हि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता” ति ॥
- ४६६ “किं नु कायेन वाचाय, मनसा कुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोक इतो गता” ति ॥
- ४६७ “अनावटेसु^१ तित्थेसु, विचिनि^२ अड्डमासक । 5
सन्तेसु देय्यधम्मेसु, दीपं नाकासिमत्तनो ॥
- ४६८ “नदि उपेमि तसिता, रित्तिका परिवत्तति ।
छाय उपेमि उण्हेसु, आतपो परिवत्तति ॥
- ४६९ “अग्निवण्णो च मे वातो, डहन्तो^३ उपवायति ।
एतं च भन्ते अरहामि, अञ्जं च पापकं ततो ॥ 10
- ४७० “गन्त्वान हत्थिनि^४ पुरं, वज्जेसि मय्ह^५ मातर ।
धीता च ते मया दिट्ठा, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥
- ४७१ “अत्थि मे^६ एत्थं निक्खित्तं, अनक्खातं च तं मया ।
चत्तारिसत्तसहस्सानि, पल्लङ्कस्स च हेट्ठतो ॥ 15
- ४७२ “ततो मे दानं ददतु^७, तस्सा च होतु जीविका ।
दानं दत्त्वा च मे माता, दक्खिणं अनुदिच्छतु^८ ।
तदाहं सुखिता हेम्सं, सब्बकामसमिद्धिनी” ति ॥
- ४७३ “साधु ति सो^९ पटिस्सुत्वा, गन्त्वान हत्थिनि पुर । B 176
अवोच तस्सा मातर— 20
“धीता च ते मया दिट्ठा, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥
- ४७४ “सा म तत्थं समादपेसि, (गन्त्वान हत्थिनीपुर)^१ वज्जेसि
मय्ह मातर ।
धीता च ते मया दिट्ठा, दुग्गता यमलोकिका । 25
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गता ॥

१ अनवज्जेसु—स्या०, रो० । २ विचिनि—स्या०, रो० । ३ डहन्तो—सी० । ४-४
हत्थिनी०—स्या०, हत्थिनी०—सी०, हत्थिनीपुर—रो० । ५ मय्ह—स्या० । ६ च मे—
सी०, स्या०, रो० । ७ ददातु—स्या०, रा० । ८ अनुदिस्सतु—सी०, रो०, अवादिस्स मे
—स्या० । ९ सो तस्सा—स्या०, रो० । १० () स्या० ।

R 42 5

- ४७५ “अत्थि च मे एत्थ निक्खित्त, अनक्खात च त मया ।
चत्तारिसतसहस्सानि, पल्लङ्कस्स च हेट्ठतो ॥
- ४७६ “ततो मे दान ददतु, तस्सा च होतु जीविका ।
दान दत्वा च^१ मे माता, दक्खिण अनुदिच्छतु ।
‘तदा^२ सा^३ सुखिता हेस्स, सब्बकामसमिद्धिनी’ ति ॥
- ४७७ “ततो^४ हि सा दानमदा,^५ तस्सा^६ दक्खिणमादिसी^७ ।
पेती च सुखिता आसि, तस्सा^८ चासि सुजीविका^९” ति ॥
सेग्णिपेतवत्थु छट्ठ ।

३२ भिगलुद्दकपेतवत्थु

10

B 177

15

20

- ४७८ “नरनारिपुरक्खतो युवा, रजनीयेहि कामेहि^१ सोभसि ।
दिवस अनुभोसि कारण, किमकासि पुरिमाय जातिया” ति ॥
- ४७९ “अह राजगहे रम्मे, रमणीये गिरिब्वजे ।
भिगलुद्दो पुरे आसि, लोहितपाणि दारुणो ॥
- ४८० “अविरोधकरेसु पाणिसु,^२ पृथुसत्तेसु पदुद्दुमानसो ।
विचरि^३ अतिदारुणो सदा,^४ परहिंसाय रतो असञ्जतो ॥
- ४८१ “तस्स मे सहायो सुहृदयो,^५ सद्धो आसि उपासको ।
सो पि^६ म अनुकम्पन्तो, निवारसि पुनप्पुन ॥
- ४८२ ‘माकासि पापक कम्म, मा तात दुग्गति अगा ॥
सचे इच्छसि पेच्च सुख, विरम पाणवधा^७ असयमा^८’ ।
- ४८३ “तस्साह वचन सुत्वा, सुखकामस्स हितानुकम्पिनो ।
नाकासि सकलानुसासनि, चिरपापाभिरतो अबुद्धिमा ॥
- ४८४ “सो म पुन भूरिसुमेधसो, अनुकम्पाय सयमे निवेसयि ।
‘सचे दिवा हनसि पाणिनो, अथ ते रत्ति भवतु सयमो’ ॥

१ न-सी० । २-२ तदाह-सी०, स्या० रो० । ३-३ दान अदासि दत्वा च-
स्या०, रो० । ४ तस्सा च-सी० । ५ दक्खिणमादिसि-सी०, स्या० रो० । ६-६ तस्सा
चापि०-स्या०, सरीर चारुदस्सति-सी० । ७ कामगणहि-सी०, स्या०, कामगुणहि-
रो० । ८ पाणीसु-स्या० । ९ विचरि-स्या० । १० तदा-सी० । ११ सहृदो-सी० ।
१२ हि-स्या०, च-रो० । १३-१३ पाणवध असयम-स्या० रो० ।

४८५. “स्वाहं दिवा हनित्वा^१ पाणिनो,
विरतो रत्तिमहोसि^२ सञ्जतो ।
रत्ताहं परिचारेमि^३, दिवा खज्जामि दुग्गतो ॥
४८६. “तस्स कम्मस्स कुसलस्स, अनुभोमि रत्तिं अमानुसिं ।
दिवा पटिहता व कुक्कुरा, उपधावन्ति समन्ता खादितुं ॥
४८७. “ये च ते सत्तानुयोगिनो^४,
धुवं पयुत्ता सुगतस्स सासने ।
मज्जामि ते अमतमेव केवलं,
अधिगच्छन्ति पदं असङ्गतं^५” ति ॥

5 R. 48

मिगलुद्दकपेतवत्थु सत्तमं ।

३३. दुतियमिगलुद्दकपेतवत्थु

४८८. “कूटागारे च पासादे, पल्लङ्गे गोणकत्थते^६ ।
पञ्चङ्गिकेन तुरियेन, रमसि सुप्पवादिते ॥
४८९. “ततो रत्या विवसाने^७, सुरियुग्गमनं^८ पति^९ ।
अपविद्धो^{१०} सुसानस्मि, बहुदुक्खं निगच्छसि ॥
४९०. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छसि” ॥
४९१. “अहं राजगहे रम्मे, रमणीये गिरिब्बजे ।
मिगलुद्दो पुरे आसि, लुद्दो चासिमसञ्जतो ॥
४९२. “तस्स मे सहायो सुहृदयो, सद्धो आसि उपासको ।
तस्स कुलुपको^{११} भिक्खु, आसि गोतमसावको ।
सो पि मं अनुकम्पन्तो, निवारेसि पुनप्पुनं ॥
४९३. “माकासि पापकं कम्मं, मा तात दुग्गतिं अगा ।
सचे इच्छसि पेच्च सुखं, विरम पाणवधा असंयमा^{१२} ॥
४९४. “तस्साहं वचनं सुत्वा, सुखकामस्स हितानुकम्पिनो ।

10

B. 178

.5

20

१. हनित्व - सी०; हनित्वान - स्या० । २. रत्तिमहोसि - सी० । ३. परिहारेमि - स्या०, रो० । ४. सत्तानुयोगिनो - स्या०, रो० । ५. गोण सण्ठिते - स्या०, रो०; गोण कत्थके - सी० । ६. व्यवसने - सी०; विवासने - रो० । ७-७. सुयस्सुगमनम्पति - सी०; सुरियुग्गमनं पति - म०; सुरिस्सुगमनं पति - रो० । ८. अपविद्धो - स्या० । ९. कुलूपगो - सी० ।

नाकासि सकलानुसासनि,
चिरपापाभिरतो अबुद्धिमा ॥

४९५ “सो म पुन भ्रिसुमेधसो,
अनुकम्पाय सयमे निवेसयि।
५ ‘सचे दिवा हनसि पाणिनो,
अथ ते रत्ति भवतु सयमो’ ॥

४९६ “स्वाह दिवा हनित्वा पाणिनो,
विरतो रत्तिमहोसि सञ्जतो।
रताह परिचारेमि, दिवा खज्जामि दुग्गतो ॥

१० ४९७ “तस्स कम्मस्स कुसलस्स, अनुभोमि रत्ति अमानुसि।
दिवा पटिहता व कुक्कुरा, उपधावन्ति समन्ता खादितु ॥

४९८ “ये च ते सततानुयोगिनो,
धुव^१ पयुत्ता सुगतस्स सासने।
मञ्जामि ते अमतमेव केवल,
१५ अधिगच्छन्ति पद असङ्घत” ति ॥

दुतियमिगलुहकपेतवत्थु अट्ठम।

३४ कूटविनिच्छयिकपेतवत्थु

B 179 ४९९ “माली किरिटी^२ कायूरी^३, गत्ता ते चन्दनुस्सदा।
पसन्नमुखवण्णोसि, सुरियवण्णो व सोभसि ॥

५०० “अमानुसा पारिसज्जा,^४ ये तेमे परिचारका^५।
दस कञ्जासहस्सानि, या तेमा परिचारिका।
२० ता कम्बुकायूरधरा, कञ्चनावेळभूसिता^६ ॥

५०१ “महानुभावोसि तुव, लोमहसनरूपवा।
पिट्ठिमसानि अत्तनो, साम उक्कच्च^७ खादसि ॥

१-१ धुवयुत्ता-सी०। २ किरिटी-सी०, स्या०, रो०। ३ केयूरी-सी०।
४ पारिसज्जा-स्या०। ५ परिचारिका-स्या०, रो०। ६ कञ्चवेलभूसिता-स्या०,
कञ्चनावेलभूसिता-सी०। ७ उक्कच्च-सी०, उक्कत्वा-रो०।

- ५०२ “कि नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कुट कत ।
किस्स कम्मविपाकेन, पिट्ठिमसानि अत्तनो ।
साम उक्कच्च खादसी” ति ॥
- ५०३ “अत्तनोह अनत्थाय, जीवलोके अचारिस^१ ।
पेसुञ्जमुसावादेन, निकतिवञ्चनाय च ॥
- ५०४ “तत्थाह परिस गन्त्वा, सच्चकाले उपट्ठिते ।
अत्थ धम्म निराकत्वा,^२ अधम्ममनुवत्तिस^३ ॥
- ५०५ “एव सो खादतत्तान^४, यो होति पिट्ठिमसिको ।
यथाह अज्ज खादामि, पिट्ठिमसानि अत्तनो ॥
- ५०६ “तयिद तया नारद साम दिट्ठ,
अनुकम्पका ये कुसला वदेय्यु ।
मा पेसुण मा च मुसा अभाणि^५,
मा खोसि पिट्ठिमसिको तुव” ति ॥

R 44

5

10

कूटविनिच्छयिकपेतवत्यु नवम ।

३५ धातुविवर्णपेतवत्यु

- ५०७ “अन्तलिक्खस्मि तिट्ठन्तो, दुग्गन्धो पूति वायसि ।
मुख च ते किमयो^६ पूतिगन्ध, खादन्ति कि कम्ममकासि पुब्बे ॥ 15
- ५०८ “ततो सत्थ गहेत्वान, ओक्कन्तन्ति पुनप्पुन ।
खारेन परिप्फोसित्वा, ओक्कन्तन्ति पुनप्पुन ॥
- ५०९ “कि नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट कत ।
किस्स कम्मविपाकेन, इद दुक्ख निगच्छसी” ति ॥
- ५१० “अह राजगहे रम्मे, रमणीये गिरिब्बजे ।
इस्सरो धनधञ्जस्स, सुपहूतस्स मारिस ॥
- ५११ “तस्साय मे भरिया च, धीता च सुणिसा च मे ।
ता^१ माल उप्पल चा पि, पच्चग्घ च विलेपन ।
थूप हरन्तियो वारेसि, त पाप पकत मया ॥

B 180

20

१ अचरिस्स—स्या०, १।० । २-२ निरक्त्वा अधम्ममनुवत्तिस—स्या० । ३ खादित-
तान—स्या० । ४ भणि—स्या०, १० । ५ किमियो—स्या०, १० । ६ त०—स्या०, १० ।

- ५१२ “छळासीतिसहस्सानि, मय पच्चत्तवेदना ।
थूपपूज विवण्णेत्वा, पच्चाम^१ निरये भुस ॥
- ५१३ “ये च खो थूपपूजाय, वत्तन्ते अरहतो महे ।
आदीनव पकासेन्ति, विवेचयेथ^२ ने^३ ततो ॥
- R 45 5 ५१४ “इमा च पस्स आयन्तियो, मालधारी अलङ्कता ।
मालाविपाकमनुभोन्तियो,^४ समिद्धा च^५ ता यसस्सिनियो^६ ॥
- ५१५ “त च दिस्वान अच्छेर, अब्भुत^७ लोमहसन ।
नमो करोन्ति सप्पञ्जा, वन्दन्ति त महामुनि ॥
- ५१६ “सोह^८ नून^९ इतो गन्त्वा, योनि लद्धान मानुसि ।
थूपपूज करिस्सामि, अप्पमत्तो पुनप्पुन^{१०}” ति ॥
- 10 वातुविवण्णपेतवत्थु दसम ।
चूळवग्गो ततियो ।

तस्सुद्धान*

अभिज्जमानो कुण्डियो,^१ रथकारी भुसेन च ।
कुमारो गणिका^२ चैव, द्वे लुद्धा पिट्ठिपूजना^३ ॥
वग्गो तेन पवुच्चती^४ ति ॥

३६ अम्बसक्करपेतवत्थु

- B 181 ५१७ वेसाली नाम नगरत्थि वज्जीन,
तत्थ अहु लिच्छवि अम्बसक्करो^५ ।
दिस्वान पेत नगरस्स बाहिर,
तत्थेव पुच्छित्थ त कारणत्थिको ॥
- ५१८ “सेय्या निसज्जा नयिमस्स अत्थि,
अभिककमो नत्थि पटिककमो च^६ ।

१ पचाम-स्या०, रो० । २ विवेचयेथ-सी० । ३ नो-स्या० । ४ अनुभोन्ति-सी० । ५ सी०, स्या०, रो० पोत्थकसु नत्थि । ६ यसस्सिनियो-स्या० । ७ अब्भुत-स्या० । ८ सोहि-सी० । ९ दानि-रो० । * रो० पोत्थके न दिस्सति । १० कोण्डञ्जो-सी०, स्या०, रो० । ११ भणिका-स्या० । १२ पिट्ठिपूजयो-स्या०, पिट्ठभूजयो-सी० । १३ वुच्चति-स्या० । १४ अम्बसक्करो-सी०, स्या०, रो० । १५ वा-सी० ।

असितपीतखायितवत्थभोगा^१,
परिचारणा^२ सा पि इमस्स नत्थि ॥

५१९ “ये आतका दिट्ठसुता सुहज्जा,
अनुकम्पका यस्स अहेसु पुब्बे ।
दट्ठु पि ते दानि न^३ त लभन्ति^४,
विराजितत्तो^५ हि जनेन तेन ॥

5

५२० “न ओग्गतत्तस्स^६ भवन्ति मित्ता,
जहन्ति मित्ता विकल विदित्वा ।
अत्थ च दिस्वा परिवारयन्ति,
बहू मित्ता उग्गतत्तस्स^७ होन्ति ॥

10

५२१ “निहीनत्तो^८ सब्बभोगेहि किच्छो,
सम्मक्खितो सम्परिभिन्नगतो ।
उस्सावबिन्दू व^९ पलिम्पमानो^{१०},
अज्ज सुवे जीवितस्सूपगोधो^{११} ॥

५२२ “एतादिस उत्तमकिच्छप्पत्त^{१२},
उत्तासित पुचिमन्दस्स^{१३} सूले ।
अथ त्व केन वण्णेन वदेसि यक्ख,
जीव भो जीवितमेव सेय्यो^{१४}” ति ॥

15

R 46

५२३ “सालोहितो एम अहोसि मय्ह,
अह सरामि पुरिमाय जातिया ।
दिस्वा च मे कारुज्जमहोसि राज,
मा पापधम्मो निरय पताय ॥

B 182

20

५२४ “इतो चुतो लिच्छवि एस पोसो,
सत्तुस्सद निरय^{१५} घोररूप ।

१ असीतपीत०-स्या० । २ परिचारिका-स्या०, रो० । ३ स्या० रो० पोत्थकेसु
नत्थि । ४ न लभन्ति तम्पि-स्या० न ते लभन्ति-रो० । ५ विराजितत्तो-सी०, रो० ।
६ दुग्गतस्स-स्या०, रो० । ७ बहू च-सी०, स्या०, रो० । ८ उग्गतस्स-स्या० रो० ।
९ निहीनत्थो-स्या० । १० उस्सावबिन्दू-स्या०, रो० । ११ पलिम्पमानो-सी० । १२
जीवितस्सूपगोधो-स्या०, जीवितस्सपरोधो-रो० । १३ उत्तमकिच्छप्पत्त-सी०, स्या० ।
१४ पिचुमन्दस्स-स्या० । १५ निरय-स्या० ।

उपपज्जति दुक्कटकम्मकारी,
महाभिताप कटुक भयानक ॥

५२५ “अनेकभागेन गुणेन सेय्यो,
अयमेव सूलो निरयेन तेन ।
५ एकन्तदुक्ख^१ कटुक भयानक,
एकन्ततिब्ब^२ निरय पताय ॥

५२६ “इदं च सुत्वा वचनं ममेसो,
दुक्खूपनीतो विजहेय्य पाण ।
तस्मा अहं सन्तिके न भणामि,
१० मा मे कतो जीवितस्सूपरोधो^३ ॥

५२७ “अज्जातो एसो पुरिसस्स अत्थो,
अज्जं पि इच्छामसे पुच्छित्तु तुवं ।
ओकासकम्म^४ सचे नो^५ करोसि,
पुच्छाम तं^६ नो न च कुज्झितब्ब^७” ति ॥

५२८ “अद्धा पटिज्जातमेतं^८ तदाहु^९,
नाचिक्खना^{१०} अप्पसन्नस्स होति ।
अकामा सद्धेय्यवचो ति कत्वा,
१५ पुच्छस्सु म काम यथा विसय्ह^{११}” ति ॥

५२९ “यं किञ्चहं^{१२} चक्खुना पस्सिस्सामि,
सब्बं पि ताहं अभिसद्धेय्य ।
२० दिस्वा^{१३} वं^{१४} तं नो पि चे सद्धेय्य,
करेय्यासि मे यक्ख नियस्सकम्म ” ति ॥

५३० “सच्चप्पटिज्जा तव मेसा होतु,
सुत्वानं धम्मं लभ^{१५} सुप्पसाद^{१६} ।
२५ अज्जत्थिको नो च पदुट्ठचित्तो,
यं ते सुत असुतं चा^{१७} पि धम्म ।

B 183
R 47

१ माएकन्तदुक्ख - स्या०, रो० । २ एकतत्तिप्प - सी० स्या०, रो० । ३ जीवितस्सुपरोधो ति - स्या० । ४-४ मम नो सचे - स्या० । ५ पुच्छामिह - स्या०, रो० । ६-६ पटिज्जातमे तदा अहु - सी०, स्या०, रो० । ७ अचिक्खना - स्या०, रो० । ८ यं किञ्चहं - सी०, स्या० । ९-९ दिस्वान - सी०, दिस्वापि - स्या० । १० तियस्सकम्म - स्या०, रो० । ११-११ लभस्सु पसाद - स्या०, रो० । १२ वा - स्या० ।

सब्ब पि^१ अक्खिस्स यथा पजानन्ति ॥

५३१ “सेतेन अस्सेन अलङ्कतेन,
उपयासि सूलावुतकस्स सन्तिके ।
यान इद अम्भुत दस्सनेय्य,
किस्सेत कम्मस्स अय विपाको” ति ॥

6

५३२ “वेसालिया नगरस्स^२ मज्झे,
चिक्खल्लमग्गे^३ नरक^४ अहोसि ।
गोसीसमेकाह पसन्नचित्तो,
सेत^५ गहेत्वा नरकस्मि^६ निक्खिपि^७ ॥

५३३ “एतस्मि पादानि पतिट्ठपेत्वा,
मय च अञ्जे च अतिक्कमिम्हा^८ ।
यान इद अम्भुत दस्सनेय्य,
तस्सेव कम्मस्स अय विपाको” ति ॥

10

५३४ “वण्णो च ते सब्बदिसा पभासति,
गन्धो च ते सब्बदिसा पवायति ।
यक्खिद्धिपत्तोसि महानुभावो,
नग्गो चासि किस्स अय विपाको” ति ॥

15

५३५ “अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो,
सण्हाहि वाचाहि जन उपेमि ।
तस्सेव कम्मस्स अय विपाको,
दिब्बो मे वण्णो सतत पभासति ॥

20

५३६ “यस च कित्ति च धम्मे ठितान,
दिस्वान मन्तेमि पसन्नचित्तो ।
तस्सेव कम्मस्स अय विपाको,
दिब्बो मे गन्धो सतत पवायति ॥

25

१ सी०, स्या०, रो० पोथकेसु नत्थि । २ तस्स नगरस्स - सी०, स्या०, रो० । ३-३
चिक्खल्लमग्गे नगर - स्या०, चिक्खल्लपब्बे नरक - रो० । ४ सत्तु - स्या० । ५-५ नगरस्मि
निक्खिपि - स्या० । ६ अतिक्कमिम्हा - सी०, स्या०, अतिक्कमेय्य - रो० ।

B 184
R 48

- ५३७ “सहायान तित्थस्मि न्हायन्तान^१,
थले गहेत्वा निदहिस्स दुस्स ।
खिड्डुत्थिको^२ नो च पदुट्टचित्तो,
तेनम्हि नग्गो कसिरा च^३ वुत्ती” ति ॥
- ५ ५३८ “यो कीळमानो पकरोति^४ पाप,
तस्सेदिस^५ कम्मविपाकमाहु ।
अकीळमानो पन यो करोति,
कि तस्स कम्मस्स विपाकमाहु” ति ॥
- १० ५३९ “ये दुट्टसङ्कप्पमना मनुस्सा,
कायेन वाचाय च सङ्किलिटा ।
कायस्स भेदा अभिसम्पराय,
अससय ते निरय उपेन्ति ॥
- ५४० “अपरे पन सुगतिमासमाना^६,
दाने रता सङ्गहित्तभावा ।
१५ कायस्स भेदा अभिसम्पराय,
अससय ते सुगति उपेन्ती” ति ॥
- ५४१ “त किन्ति जानेय्यमह अवेच्च,
कल्याणपापस्स अय विपाको ।
कि वाह दिस्वा अभिसद्देय्य,
२० को वा पि म सद्वहापेय्य एत” ति ॥
- ५४२ “दिस्वा च सुत्वा अभिसद्देहस्सु,
कल्याणपापस्स अय विपाको ।
कल्याणपापे उभये असन्ते,
मिया नु सत्ता सुगता दुग्गता वा ॥
- २५ ५४३ “नो चेत्थ कम्मनि करेय्यु^७ मच्चचा,
कल्याणपापानि मनुस्सलोके ।

१ न्हायन्तान-सी०, स्या०, न्हायतान-रो० । २ किञ्चत्थिको-स्या० ।
३ ५-स्या० । ४ च करोति-स्या०, रो० । ५ तस्सीदिस-सी०, स्या० रो० । ६ सुगति
असिसमाना-स्या०, सुगतिमासमान-रो० । ७ करेय्य-स्या० ।

नाहेसु सत्ता सुगता दुग्गता वा,
हीना^१ पणीता^२ च मनुस्सलोके ॥

५४४ “यस्मा च कम्मनि करोन्ति मच्चा,
कल्याणपापानि मनुस्सलोके ।

B 185

तस्मा हि^३ सत्ता सुगता दुग्गता वा,
हीना पणीता च मनुस्सलोके ॥

5

५४५ “द्वयज्ज^४ कम्मान विपाकमाहु,
सुखस्स दुक्खस्स च वेदनीय ।
ता^५ देवतायो परिचारयन्ति^६,
पच्चन्ति बाला द्वयत अपस्सिनो ॥

R 49

10

५४६ “न मत्थि कम्मनि सयकतानि,
दत्त्वा पि मे नत्थि यो^७ आदिसेय्य ।
अच्छादन सयनमथन्नपान,
तेनम्हि नग्गो कसिरा च^८ वुत्ती^९” ति ॥

५४७ “सिया नु खो कारण किञ्चि यक्ख,
अच्छादन येन तुव लभेथ ।
आचिक्ख मे त्व^{१०} यदत्थि हेतु,
सद्धायिक^{११} हेतुवचो सुणोमा^{१२}” ति ॥

15

५४८ “कप्पितको^१ नाम इधत्थि भिक्खु,
ज्ञायी सुसीलो अरहा विमुत्तो ।
गुत्तिन्द्रियो सबुतपातिमोक्खो,
सीतिभूतो उत्तमदिट्ठिपत्तो ॥

20

५४९ “सखिलो वदञ्जू सुवचो सुमुखो,
स्वागमो सुप्पटिमुत्तको च^२ ।
पुञ्जस्स खेत्त अरणविहारी,
देवमनुस्सान च दक्खिण्यो ॥

25

१-१ हीनपणीता-सी० । २ स्या०, रो० पोत्थकसु नत्थि । ३ द्वयज्ज-स्या० ।
४-४ ताव दवता परिवारयन्ति-स्या०, रो० । ५ सो-सी०, स्या० रो० । ६-६ पवुत्ती-
स्या०, रो० । ७ त-सी० । ८ सद्धायित-सी०, स्या०, रो० । ९ सुणोति-स्या०, रो० ।
१० वप्पितको-सी० । ११ चा पि-स्या०, रो० ।

- ५५० “सन्तो विधूमो अनीघो निरासो,
मुत्तो विसल्लो अममो अवङ्को ।
निरूपधी सब्बपपञ्चखीणो,
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्तो जुतिमा^१ ॥
- B 186 ५ ५५१ “अप्पञ्जातो^२ दिस्वा पि न च^३ मुजानो,
मुनी ति न वज्जिसु^४ वोहरन्ति ।
जानन्ति त यक्खभूता^५ अनेज,
कल्याणधम्म विचरन्त लोके ॥
- R 50 ५५२ “तस्स तुव एकयुग^६ दुवे वा,
ममुद्दिसित्वान सचे ददेथ ।
पटिग्गहीतानि च तानि अस्सु,
मम च पस्सेथ सन्नद्धदुस्स^७” ति ॥
- 16 ५५३ “कस्मि पदेसे समण वसन्त,
गन्त्वान पस्सेमु मय इदानि ।
यो^८ मज्ज कङ्ख विचिकिच्छित्त च,
दिट्ठीविसूकानि विनोदयेय्या^९” ति^{१०} ॥
- 20 ५५४ “एसो निसिन्नो कपिनच्चनाय,
परिवारितो देवताहि बहूहि ।
धम्मि^{११} कथ भासति सच्चनामो,
सकस्मिमाचेरके^{१२} अप्पमत्तो^{१३}” ति ॥
- ५५५ “तथाह कस्सामि गन्त्वा इदानि,
अच्छादयिस्स समण युगेन ।
पटिग्गहीतानि च तानि अस्सु^{१४},
तुव च पस्सेमु सन्नद्धदुस्स^{१५}” ति ॥
- 25 ५५६ “मा अक्खणे पब्बजित उपागमि,
साधु वो लिच्छवि नेस धम्मो ।

१ जुतीमा—सी० । २ अप्पञ्जातो—सी० स्या०, रो० । ३ सी०, स्या०, रो०
पोत्थकेसु नत्थि । ४ वज्जीसु—स्या० । ५ यक्खभूत—स्या० । ६ एक युग—सी०, स्या०,
रो० । ७ स—सी०, स्या०, रो० । ८-८ च कोविनोदय—सी० कोविनोदयेचेति—स्या०,
रो० । ९ धम्मि—स्या० । १० सकस्मि अच्चेरक—स्या० । ११ पस्स—स्या० ।

- ततो च काले उपसङ्कमित्वा ।
तत्थेव पस्साहि^१ रहो निसिन्न^२ ति ॥
- ५५७ “तथा^३ ति^४ वत्वा अगमासि तत्थ,
परिवारितो दासगणेन लिच्छवि ।
सो त नगर उपसङ्कमित्वा ,
वासूपगच्छित्थ^५ सके निवेसने ॥
- ५५८ “ततो च काले गिहिकिच्चानि कत्वा ,
न्हत्वा^६ पिवित्वा च खण लभित्वा ।
विचेय्य पेळातो च युगानि अट्ठ ,
गाहापयी^७ दासगणेन लिच्छवि ॥
- ५५९ “सो त पदेस उपसङ्कमित्वा ,
त अट्ठस^८ समण सत्तचित्त ।
पटिक्कन्त गोचरतो निवत्त ,
सीतिभूत रुक्खमूले निसिन्न ॥
- ५६० “तमेनमवोच उपसङ्कमित्वा ,
अप्पाबाध फासुविहार च पुच्छि ।
वेसालिय लिच्छविह भदन्ते ,
जानन्ति म लिच्छवि अम्बसक्करो^९ ॥
- ५६१ “इमानि मे अट्ठ युगा^{१०} सुभानि^{११} ,
पटिगण्ह^{१२} भन्ते पददामि तुय्ह ।
तेनेव अत्थेन इधागतोस्मि^{१३} ,
यथा अह अत्तमनो भवेय्य^{१४}” ति ॥
- ५६२ “दूरतो व समणब्राह्मणा च ,
निवेसन ते परिवज्जयन्ति ।
पत्तानि भिज्जन्ति च^{१५} ते^{१६} निवेसने ,
सङ्घाटियो चा पि विदालयन्ति^{१७} ॥

5

B 187

10

R 51

15

20

25

१ पस्सामि - स्या०, रो० । २-२ तथाहि - स्या०, रो० । ३ वासूपगच्छित्थ - स्या०
रो० । ४ नहात्वा - सी० स्या०, रो० । ५ गाहापयि - स्या०, रो० । ६ तमद्दसा - सी० ।
७ अम्ब सक्करो - सी०, स्या०, रो० । ८-८ युगानि भन्त - स्या०, युगानि सुभानि - रो० । ९
पटिगण्ह - सी० । १० ददामि - स्या०, पदामि - रो० । ११ इधागतोस्मि - स्या० । १२-
१२ तव - स्या० । १३ विपाटयन्ति - सी० ।

- ५६३ “अथापरे पादकुठारिकाहि^१,
 अवसिरा समणा पातयन्ति^२।
 एतादिस पब्बजिता^३ विहेम,
 तया कत समणा पापुणन्ति ॥
- 5 ५६४ “तिणेन तेल पि न त्व अदासि,
 म्ब्हस्स मग्ग पि न पावदासि।
 अन्धस्स दण्ड सयमादियासि,
 एतादिसो कदरियो असवुतो तुव।
 अथ त्व केन वण्णेन किमेव दिस्वा,
 10 अम्हेहि सह सविभाग करोसी” ति ॥
- B 188 ५६५ “पच्चेमि भन्ते य त्व वदेसि,
 विहेसयि^४ समणे^५ ब्राह्मणे च।
 R 52 खिडुत्थिको नो च पदुट्ठचित्तो,
 एत पि मे दुक्कटमेव भन्ते ॥
- 15 ५६६ “खिड्डाय यक्खो^६ पसवित्वा^७ पाप,
 वेदेति दुक्ख असमत्तभोगी^८।
 दहरो युवा नगनियस्स^९ भागी,
 कि सु ततो दुक्खतरस्स होति ॥
- 20 ५६७ “त दिस्वा सवेगमलत्थ^{१०} भन्ते,
 तप्पच्चया वा^{११} पि^{१२} ददामि दान।
 पटिगण्ह भन्ते वत्थयुगानि अट्ठ,
 यक्खस्सिमा गच्छन्तु दक्खिणायो” ति ॥
- 25 ५६८ “अद्धा हि दान बहुधा पसत्थ,
 ददतो च ते अक्खयधम्ममत्थु।
 पटिगण्हामि ते वत्थयुगानि अट्ठ,
 यक्खस्सिमा गच्छन्तु दक्खिणायो” ति ॥

१ पादकुठारिकाहि—स्या०, रो०। २ पटियन्ति—स्या०। ३ पब्बजित—स्या०।
 ४-४ विमोसयि समण—स्या०, रो०। ५-५ खो पसवित्वा—स्या०, खो पसवितु—रो०
 यक्खो पसवित्थ—सी०। ६ अप्पपत्तभोगी—स्या०। ७ नगनीयस्स—स्या०, रो०। ८ सवेग
 मलमत्थ—स्या०। ९-९ ताह—सी०, चाह—रो०।

५६९ “ततो हि^१ सो आचमयित्वा लिच्छवि,
थेरस्स दत्तवान युगानि अट्ठ।
पटिग्गहितानि च तानि अस्सु^२,
यक्ख च पस्सेथ सन्नद्धदुस्स ॥

५७० “तमद्दसा^३ चन्दनसारलित्त,
आजञ्जमारुब्बहुमुल्लारवण^४।
अलङ्कत साधुनिवत्थदुस्स,
परिवारित यक्खमहिद्धिपत्त ॥

५७१ “सो त दिस्वा अत्तमना उदग्गो,
पहट्ठचित्ता च^५ सुभग्गरूपो।
कम्म च दिस्वान महाविपाक,
सन्दिट्ठिक चक्खुना सच्छिकत्वा ॥

५७२ “तमेनमवाच उपसङ्गमित्वा,
दस्सामि दान समणब्राह्मणान।
न चा पि मे किञ्चि अदेय्यमत्थि,
तुव च मे यक्ख बहूपकारो” ति ॥

५७३ “तुव च मे लिच्छवि एकदेस,
अदासि दानानि अमोघमेत।
स्वाह करिस्सामि तयाव सक्खि,
अमानुसो मानुसकेन सद्धि” ति ॥

५७४ “गती^६ च बन्ध^७ च परायण^८ च,
मित्तो ममासि अथ देवता मे^९।
याचामि^{१०} तं पञ्जलिको भवित्वा,
इच्छामि त यक्ख पुना पि दट्ठु” ति ॥

५७५ “सचे तुव अस्सद्धो भविस्ससि,
कदरियरूपो विप्पटिपन्नचित्तो।

5

10

B 189

16

R 53

20

25

१ च-सी०। २ वास्सु-स्या०, वासु-रो०, चस्सु-सी०। ३ तमद्दस-स्या०।
४ आजञ्जमारुब्बहु-सी०, स्या०, रो०। ५ व-स्या०, रो०। ६ गति-स्या०, रो०। ७
परायण-स्या०, रो०। ८ सि-सी०, स्या०, रो०। ९-१० याचामह-सी०, यथामह-रो०।

- त्व^१ नेव म लच्छसि^२ दस्सनाय,
दिस्वा च त ना पि च आलपिस्स ॥
- ५७६ “सचे^३ पन त्व^४ भविस्ससि धम्मगारवो,
दाने रतो सङ्गहित्तभावो ।
ओपानभृतो समणब्राह्मणान,
एव मम लच्छसि दस्सनाय ॥
- ५७७ “दिस्वा च त आलपिस्स भदन्ते,
इम च सूलतो लहु पमु च ।
यतो निदान अकरिम्ह सक्खि,
मञ्जामि^५ सूलावुतकस्स कारणा ॥
- B 190 ५७८ “ते अञ्जमञ्ज अकरिम्ह सक्खि,
अय च सूलतो^६ लहु पमुत्तो ।
सक्कच्च धम्मानि समाचरन्तो,
मुच्चयेय्य^७ सो निरया च^८ तम्हा ।
कम्म सिया अञ्जत्र वेदनीय^९ ॥
- R 54 ५७९ “कप्पितक च उपसङ्कमित्वा,
तेनेव^{१०} सह सविभजित्वा^{११} काले ।
मय मुखेन्पनिसज्ज पुच्छ,
सो ते अक्खिस्सति एतमत्थ ॥
- 20 ५८० “तमेव भिक्खु उपसङ्कमित्वा,
पुच्छस्सु अञ्जत्थिको^{१२} नो च पटुट्ठचित्तो ।
सो ते सुत असुत चा पि धम्म,
सब्ब पि अक्खिस्सति यथा पजान^{१३}” ति ॥
- 25 ५८१ * “सो तत्थ रहस्स समुल्लपित्वा,
सक्खि करित्वान अमानुसेन ।

१ ते-सी०, स्या० । २ न लच्छसि-सी०, लिच्छवि-स्या० । ३-३ तुव-सी०, स्या०, रो० । ४ मञ्जाम-सी०, मञ्जमु-रो० । ५ सूलावुतो-सी०, स्या०, रो० । ६ मुच्चयेय्य-स्या०, रो० । ७ व-स्या०, रो० । ८ सवेदनीय-स्या० । ९ तेन-स्या० । १० मविभजित्व-सी०, सविभजित्वान-स्या० । ११ पुञ्जत्थिको-स्या०, रो० । * सुतो च धम्म सुगतिं अक्खिस्सा^{१४} ति सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु अधिको पाठो दिस्सति ।

पक्कामि सो लिच्छवीन सकास,
अथ ब्रवि परिस सन्निसिन्न ॥

५८२ “सुणन्तु भोन्तो मम एकवाक्य,
वर वरिस्स लभिस्सामि अत्थ ।
सूलावुतो पुरिसो लुद्दकम्मो,
पणीतदण्डो^१ अनुसत्तरूपो ॥

5

५८३ “एत्तावता वीसतिरत्तिमत्ता,
यतो आवुतो नेव जीवति न मतो ।
ताह मोचयिस्सामि दानि,
यथामति^२ अनुजानातु सङ्घो^३” ति ॥

10

५८४ “एत च अञ्ज च लहु पमु च,
को त^४ वदेथा ति^५ तथा करोन्त ।
यथा पजानासि तथा करोहि,
यथामति अनुजानाति सङ्घो^६” ति ॥

५८५ “सो त पदेस उपसङ्कमित्वा,
सूलावुत मोचयि खिप्पमेव ।
मा भायि सम्मा ति च त अवोच,
तिकिच्छकान च उपट्ठपेसि ॥

15 B 191

५८६ “कप्पितक च उपसङ्कमित्वा,
तेनेव^७ सह^८ सविभजित्वा^९ काले ।
सय मुखेनूपनिसज्ज^{१०} लिच्छवि,
तथेव^{११} पुच्छित्थ न कारणत्थिको ॥

R 55

20

५८७ “सूलावुतो पुरिसो लुद्दकम्मो,
पणीतदण्डो^१ अनुसत्तरूपो ।
एत्तावता वीसतिरत्तिमत्ता,
यतो आवुतो नेव जीवति न मतो ॥

25

१ पणिहितदण्डो—सी० । २ यथामति—सी० । ३-३ वदेथ च—स्या०, वदेथ
—सी०, रो० । ४-४ तेन सम—सी० । ५ सविभजित्वान—स्या० । ६ मुखेनेव उपनिसज्ज—
स्या० । ७ तत्थेव—स्या० । ८ पणीहितदण्डो—सी० ।

- ५८८ “सो मोचितो गन्त्वा मया इदानि,
एतस्स यक्खस्स वचो हि^१ भन्ते ।
सिया नु खो कारण किञ्चदेव,
येन सो निरय नो वजेय्य ॥
- 5 ५८९ “आचिक्ख भन्ते यदि अत्थि हेतु,
सद्धायिक्^२ हेतुवचो सुणोम ।
न तेस कम्मान विनासमत्थि,
अवेदयित्वा इध व्यन्तिभावो” ति ॥
- 10 ५९० “सच्चे स^३ धम्मानि समाचरेय्य,
सक्कच्च^४ रत्तिन्दिवमप्पमतो ।
मुच्चेय्य^५ सो निरया च तम्हा,
कम्म सिया अञ्जत्र वेदनीय” ति ॥
- 15 ५९१ “अञ्जातो एसो पुरिसस्स अत्थो,
मम पि दानि अनुकम्प भन्ते ।
अनुसास म ओवद भूरिपञ्ज,
यथा अह नो निरय वजेय्य” ति ॥
- B 19' ५९२ “अज्जेव बुद्ध सरण उपेहि,
धम्म च सङ्ख च पसन्नचित्ता ।
तथेव सिक्खाय^६ पदानि^७ पञ्च,
अखण्डफुल्लानि समादियस्सु ॥
- 20 ५९३ “पाणातिपाता विरमस्सु खिण्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयस्सु ।
अमज्जपो मा च मुसा अभाणी^८,
सक्केन दारेन च होहि तुट्ठो ।
इम च अरिय अट्ठङ्गवरेणुपेत^९,
समादियाहि कुसल सुखुद्रय ॥
- R ५६ 25

१ ति-स्या० । २ सद्धायित-सी०, स्या०, रो० । ३ सो-स्या० । ४ सक्कच्च-स्या० । ५ मुच्चेय्य-स्या० रो० । ६-६ सिक्खा०-स्या०, रो० । ७ अभासि-स्या० । ८ अट्ठङ्गवर उपेत-स्या०, रो० । ९ सुखिन्द्रिय-स्या० ।

- ५९४ “चीवर पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
अन्न^१ पान खादनीय, वत्थसेनासनानि च ।
ददाहि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन^२ चेतसा^३ ॥
- ५९५ “भिक्षू पि^४ सीलसम्पन्ने, वीतरागे बहुस्सुते ।
तप्पेहि अन्नपानेन, सदा पुञ्ञ पवड्ढति ॥ 5
- ५९६ “एव च धम्मानि समाचरन्तो,
सक्कच्च रत्तिन्दिवमप्पमतो ।
मुच्चेय्य सो त्व^५ निरया च तम्हा,
कम्म सिया अञ्ञत्र वेदनीय” ति ॥
- ५९७ “अज्जेव बुद्ध सरण उपेमि,
धम्म च सङ्घ^६ च पसन्नचित्तो ।
तथेव सिक्खाय पदानि पञ्ञ,
अखण्डफुल्लानि समादियामि ॥ 10
- ५९८ “पाणातिपाता विरमामि खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयामि ।
अमज्जपो नो च मुसा भणामि,
सकेन दारेन च होमि तुट्ठो ।
इम च अरिय अट्ठङ्गवरेनुपेत,
समादियामि कुसल सुखुद्रय ॥ 15
- ५९९ “चीवर पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
अन्न पान खादनीय, वत्थसेनासनानि च ॥ 20
- ६०० “भिक्षू च सीलसम्पन्ने^७, वीतरागे बहुस्सुते ।
ददामि न विकम्पामि,^८ बुद्धान सासने रतो” ति ॥ B 193
- ६०१ “एतादिसा लिच्छवि अम्बसक्करो,^९
वेसालिय अञ्ञतरो उपासको ।
सद्धो मुद्द^{१०} कारकरो च भिक्षु,
सङ्घ^{११} च सक्कच्च तदा उपट्ठहि ॥ 25

१ अन्न-स्था०, रो० । २-२ सदा पुञ्ञ पवड्ढति-स्था० । ३ च-सी०, म्या० ।
४ स्या० पोत्यके नत्थि । ५ सीलसम्पन्न-स्था० । ६ विकम्पामि-सी०, विकम्पामि
-स्था० । ७ अम्बसक्करो-सी०, स्था०, रो० । ८ मुद्द-स्था० ।

- ६०२ “सूलावुतो च अरोगो हुत्वा,
सेरी सुखी पब्बज्ज उपागमि।
भिक्खु^१ च^२ आगम्म कप्पितकुत्तम,
उभो पि सामञ्जफलानि अज्झगु ॥
- R 57 5 ६०३ “एतादिसा सप्पुरिसान^३ सेवना,
महप्फला^४ होति सत विजानत।
सूलावुतो अग्गफल अफस्सयि^५,
फल कनिट्ठ पन अम्बसक्करोति” ॥

अम्बसक्करपेतवत्थु पठम।

३७ सेरीसकपेतवत्थु

- 10 ६०४ “सुणोथ यक्खस्म^१ वाणिजान च,
समागमो यत्थ तदा अहोसि।
यथा कथ इतरितरेन चा पि,
सुभासित त च सुणाथ सब्बे ॥
- 15 ६०५ “यो सो अहु राजा पायासि नाम^२,
भुम्मान सहव्यगतो^३ यसस्सी।
सो मोदमानो व सके विमाने,
अमानुसो मानुसे अज्झभासी” ति ॥
- B 194 ६०६ “वड्ढे अरञ्जे अमनुस्सट्ठाने,
कन्तारे अप्पोदके अप्पभक्खे।
सुदुग्गमे वण्णुपथस्स मज्झे,
20 वड्ढभया नट्टमना मनुस्सा ॥
- ६०७ “नयिध फला मूलमया च सन्ति,
उपादान नत्थि कुतोध भक्खो।
अञ्जत्र पसूहि च वालुकाहि च,
तताहि^४ उण्हाहि च दास्णाहि च ॥

१-१ स्या०, रो० पोत्थकमु नत्थि। २ सप्पुरिसान-स्या०। ३ महा फला-स्या०।
४ फुस्सति-स्या०। ५ यक्खस्स च-मी० स्या०। ६ नामी-सी०। ७ सहव्यगतो
-सी०। ८ तत्ताहि-सी०।

- ६०८ “उज्जङ्गल तत्तमिव कपाल,
अनायस परलोकेन तुल्य।
लुहानमावासमिद पुराण,
भूमिप्पदेसो अभिसत्तरूपो ॥
- ६०९ ‘अथ तुम्हे केन वण्णेन,
किमासमाना इम पदेस हि।
अनुपविट्ठा सहसा समच्च^१,
लोभा भया अथ वा सम्पमूब्हा^२’ ति ॥
- ६१० “मगधेसु अङ्गेषु च सत्थवाहा,
आरोपयित्वा पणिय पृथुत्त।
ते यामसे सिन्धुसोवीरभूमि,
धनत्थिका उद्दय पत्थयाना ॥
- ६११ “दिवा पिपासनधिवासयन्ता,
योग्गानुकम्प च समेक्खमाना।
एतेन वेगेन आयाम सब्बे,
रत्ति मग्ग पटिपन्ना विकाले ॥
- ६१२ “ते दुप्पयाता अपरद्धमग्गा,
अन्धाकुला विप्पनट्ठा अरञ्जे।
सुदुग्गमे वण्णुपथम्स मज्झे,
दिस न जानाम पमूब्हचिन्ना ॥
- ६१३ “इद च दिस्वान अदिट्ठपुब्ब,
विमानसेट्ठ च तव च यक्ख।
तत्तुत्तरि जीवितमासमाना,
दिस्वा पतीता सुमना उदग्गा” ति ॥
- ६१४ “पार समुद्दस्स इम च वण्णु,
वेत्ताचर^३ सङ्कपथ च मग्ग।
नदियो पन पब्बतान च दुग्गा
पुथुद्दिसा गच्छथ भोगहेतु ॥

5

10

15

20

B 19a

25

- ६१५ “पक्वन्दियान विजित परेस,
वेरज्जके मानुसे पेक्खमाना ।
य वो सुत वा अथ वा पि दिट्ठ,
अच्छेरक त वो सुणोम ताता ति ॥
- ५ ६१६ “इतो पि अच्छेरतर कुमार,
न नो सुत वा अथ वा पि दिट्ठ ।
अतीतमानुस्सकमेव सण्ब,
दिस्वा न तप्पाम अनोमवण्ण ॥
- ६१७ “वेहायस^१ पोक्खरज्जो सवन्ति,
१० पहूतमल्या^२ बहुपुण्डगीका ।
दुमा चिमे निच्चफलपपन्ना,
अतीव गन्वा सुरभि पवायन्ति ॥
- ६१८ वेळरियथम्भा सतमुस्सितासे,
सिलापवाळस्स^३ च आयतसा ।
१५ मसारगल्ला सहलोहितङ्गा,
थम्भा^४ इमे^५ जोतिरसामयासे ॥
- ६१९ “सहस्सथम्भ अतुलानुभाव,
तेसूपरि सावुमिद विमान ।
रतनन्तर कञ्चनवेदिमिस्स,
२० तपनीयपट्टेहि च साधुछन्न ॥
- ६२० “जम्बोनदुत्तत्तमिद सुमट्ठो,
पासादसोपाणफलपपन्नो ।
दब्बो च वग्गु^६ च सुसङ्गतो च^७,
अतीव निज्झानखमो मनुज्जो ॥
- २५ ६२१ “रतनन्तरस्मि बहुअन्नपान,
परिवारितो अच्छरासङ्गणेन ।
मुरजआलम्बरत्तृग्यघुट्ठो^८,
अभिवन्दितोसि थुतिवन्दनाय ॥

B 196

१ वेहायस - सी० । २ पहूतमाल्या - स्या० । ३ सिलप्पवाळस्स - सी० । ४ थम्भाचिमे - सी० । ५-१ सुमुखो सुमङ्गतो - मी० । ६ मुरज्ज अलम्बर० - सी० ।

- ६२२ “सो मोदसि नारिगणप्पबोधनो,
विमानपासादवरे मनोरमे ।
अचिन्तियो सब्बगुणपपन्नो,
राजा यथा वेस्सवणो नळिन्या ॥
- ६२३ “देवो नु आसि^१ उदवासि यक्खो, 5
उदाहु देविन्दो मनुस्सभूतो ।
पुच्छन्ति त वाणिजा सत्थवाहा,
आचिक्ख को नाम तुवसि यक्खो^२ ति^३ ॥
- ६२४ “सैरीसको^४ नाम अहम्मिह यक्खो,
कन्तारियो वण्णपथम्मिह गुत्तो । 10
इम पदेस अभिपालयामि,
वचनकरो^५ वेस्सवणस्स रञ्जो” ति ॥
- ६२५ “अधिच्चलद्ध परिणामज ते,
सय कत उदाहु देवेहि दिन्न ।
पुच्छन्ति त वाणिजा सत्थवाहा, 15
कथ तथा लद्धमिद मनुञ्ज” ति ॥
- ६२६ “नाधिच्चलद्ध न परिणामज मे,
न सय कत न हि देवेहि दिन्न ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि,
पुञ्जेहि मे लद्धमिद मनुञ्ज” ति ॥ 20
- ६२७ “कि ते वत कि पन ब्रह्मचरिय,
किस्स सुचिण्णस्स अय विपाको ।
पुच्छन्ति त वाणिजा सत्थवाहा,
कथ तथा लद्धमिद विमान” ति ॥ B 197
- ६२८ “मम पायासी^१ ति अहु^२ समञ्जा,
रज्ज यदा कारयि कोसलान ।
नत्थिकदिट्ठि कदरियो पापधम्मो,
उच्छेदवादी च तदा अहोसि ॥ 25

१ आसी—सी० । २-२ यक्ख—सी० । ३ सैरिस्सको—सी० । ४ अहम्मि—सी० ।

५ वाचक्करो—सी० । ६-६ पासासीति अहु—सी० ।

- ६२९ “समणो च खो आसि कुमारकस्सपो,
बहुस्सुतो चित्तकथी उळारो।
सो मे तदा धम्मकथ अभसि^१,
दिट्ठिविसूकानि विनोदयी मे॥
- 5 ६३० “ताह तस्स धम्मकथ सुणित्वा,
उपासकत्त पटिदेवयिस्स।
पाणातिपाता विरतो अहोसि,
लोके अदिन्न परिवज्जयिस्स।
अमज्जपो नो च मुसा अभाणि,
10 सकेन दारेन च अहोसि^२ तुट्ठो॥
- ६३१ “त मे वन त पन ब्रह्मचरिय,
तस्स सुचिण्णस्स अय विपाको।
तेहेव कम्मेहि अपापकेहि,
पुञ्जेहि मे लद्धमिद विमान^३” ति॥
- 15 ६३२ “सच्च किराहसु नरा सपञ्चा,
अनञ्जथा वचन पण्डितान।
यहि यहि गच्छति पुञ्जकम्मो,
तहि तहि मोदति कामकामी॥
- 20 ६३३ “यहि यहि सोकपरिद्वो च,
वधो च बन्धो च परिविकलेसो।
तहि तहि गच्छति पापकम्मो,
न मुच्चति दुग्गतिया कदाची^४” ति॥
- B 198 ६३४ “सम्मूहरूपो व जनो अहोसि,
अस्मि मुहुत्ते कललीकतो व।
जनस्सिमस्स तुय्ह च कुमार,
25 अप्पच्चयो केन नु खो अहोसी^५” ति॥
- ६३५ “इमे च^६ सिरासवना^७ ताता,
दिब्बा गन्धा सुरभी^८ सम्पवन्ति।

१ अकासि-सी०। २ अहोसि-सी०। ३-३ सिरीसूषवना च-सी०, पि
सिरीसवना च-रो०। ४ सुरभि-सी०।

ते सम्पवायन्ति इमं विमानं,
दिवा च रत्तो च तमं निहन्त्वा ॥

६३६ “इमेसं च खो वस्ससतच्चयेन,
सिपाटिका फलति एकमेका।
मानुस्सकं वस्ससतं अतीतं,
यदग्गे कायमिहं इधूपपन्नो ॥

5

६३७ “दिस्वान्हं वस्ससतानि पञ्च,
अस्मिं विमाने ठत्वानं ताता।
आयुक्खया पुञ्जक्खया चविस्सं,
तेनेव सोकेन पमुच्छित्तोस्मी” ति ॥

10

६३८ “कथं नु सोचेय्यं तथाविधो सो,
लद्धा विमानं अतुलं चिरायं।
ये चापि खो इत्तरमुपपन्ना,
ते ननं सोचेय्यं परित्तपुञ्जा” ति ॥

६३९ “अनुच्छवि ओवदियं च मे तं,
यं मं तुम्हे पेय्यवाचं वदेथं।
तुम्हे च खो ताता मयानुगुत्ता,
येनिच्छकं तेन पलेथं सोत्थि” ति ॥

15

६४० “गन्त्वा मयं सिन्धुसोवीरभूमिं,
धन्नत्थिका उद्दयं पत्थयानां।
यथापयोगां परिपुण्णचागां,
काहामं सेरीसमहं उळारं” ति ॥

20

६४१ “मा चेव सेरीसमहं अकत्थं,
सब्बं च वो भविस्सति यं वदेथं।
पापानि कम्मानीं विवज्जयाथं,
धम्ममानुयोगं च अधिदुहाथं ॥

B 199

25

६४२ “उपासको अत्थि इममिहं सद्धे,
बहुस्सुतो सीलवत्तूपपन्नो।

सद्धो च चागी च सुपेसलो च,
विचक्खणो सन्तुसितो मुतीमा ॥

६४३ “सञ्जानमानो न मुसा भण्येय,
परूपघाताय च चेतयेय्य।
वेभूतिक पेसुण नो करेय्य,
सण्ह च वाच मखिल भण्येय ॥

६४४ “सगारवो सप्पटिस्सो विनीतो,
अपापको अविशीले विमुद्धो।
सो मातर पितरञ्चा पि जन्तु,
धम्मेन पोसेति अरियवुत्ति ॥

६४५ “मञ्जे सो मातापितून^१ कारणा,
भोगानि परियेसति न अत्तहेतु।
मातापितन च यो अच्चयेन,
नेक्खम्मपोणो चरिस्सति ब्रह्मचरिय ॥

६४६ “उज् अवद्धो असठो अमायो,
न लेसकप्पेन च वोहरेय्य।
सो तादिसो सुकतकम्मकारी^२,
धम्मे ठितो किन्ति लभेथ दुक्ख ॥

६४७ “त कारणा पातुकतोम्हि अत्तना,
तस्मा धम्म पस्सथ वाणिजासे।
अञ्जत्र तेनिह^३ भस्मी^४ भवेथ,
अन्धाकुला विप्पनट्ठा अरञ्जे।
त खिप्पमानेन लहु परेन,
सुखो हवे सप्पुरिसेन सङ्गमो^५” ति ॥

६४८ “कि नाम सो कि च करोति कम्म,
कि नामधेय्य कि पन तस्स गोत्त।

१ मातापितुव - सी०। २ सुकतकम्मकारी - सी०। ३ तेनीह - सी०। ४ भस्मि
- स्या०।

मय पि न दट्ठुकामम्ह यक्ख,
यस्सानुकम्पाय इधागतोसि।
लाभा हि तस्स यस्स तुव पिहेसी' ति॥

६४९ "यो कप्पको सम्भवनामधेय्यो,
उपासको कोच्छफलूपजीवी।
जानाथ न तुम्हाक पेसियो सो,
मा खो न हीळित्थ सुपेसलो सो" ति॥

5

६५० "जानामसे य त्व पवदेसि' यक्ख,
न खो न जानाम स एदिसो ति।
मय पि न पूजयिस्साम यक्ख,
सुत्त्वान तुय्ह वचन उळार" ति॥

10

६५१ "ये केचि इमस्मि सत्थे मनुस्सा,
दहरा महन्ता अथ वा पि मज्झिमा।
सब्बेव ते आलम्बन्तु विमान,
पस्सन्तु पुञ्ञान फल कदरिया" ति॥

15

६५१ "ते तत्थ सब्बेव अह पुरे ति,
त कप्पक तत्थ पुरक्खत्वा'।
सब्बेव ते आलम्बिसु विमान,
मसक्कसार विय वासवस्स॥

६५३ "ते तत्थ सब्बेव अह पुरे ति,
उपासकत्त पटिवेदयिसु।
पाणातिपाता पटिविरता' अहेसु,
लोके अदिन्न परिवज्जयिसु।
अमज्जपा नो च मुग्गा भणिसु,
सकेन दारेन च अहेसु तुट्ठा॥

20

25

६५४ "ते तत्थ सब्बेव अह पुरे ति,
उपासकरा पटिवेदयित्वा।

B 201

पक्कामि सत्थो अनुमोदमानो,
यक्खिद्विया अनुमतो पुनप्पुन ॥

६५५ “गन्त्वान ते सिन्धुसोवीरभूमि,
धनत्थिका उद्दय^१ पत्थयाना ।
यथापयोगा परिपुण्णलाभा,
पच्चागमु पाटलिपुत्तमक्खत ॥

5

६५६ “गन्त्वान ते सङ्घर सोत्थिवन्तो,
पुत्तेहि दारेहि समङ्गिभ्ता ।
आनन्दी वित्ता सुमना पतीता,
अकसु सेरीसमह उळार ।
सेरीसक ते परिवेण मापयिसु ॥

10

६५७ “एतादिसा सप्पुरिसान सेवना,
महत्थिका धम्मगुणान सेवना ।
एकस्स अत्थाय उपासकस्स,
सब्बेव सत्ता सुखिता^२ अहेसु” ति ॥

15

सेरीसकपेतवत्थु दुतिय ।

भाणवार ततिय ।

३८ नन्दकपेतवत्थु

६५८ राजा पिङ्गलको नाम, सुरट्टान अधिपति अहु ।
मोरियान उपट्टान गन्त्वा, सुरट्ट पुनरागमा ॥

६५९ उण्हे मज्झन्हिके^३ काले, राजा वड्ढ^४ उपागमि ।
अद्दस मग्ग रमणीय, पेतान त^५ वण्णुपथ^६ ॥

B. 202

20

६६० सारथि आमन्तयी राजा—

“अय मग्गो रमणीयो, खेमो सोवत्थिको सिवो ।

इमिना^७ सारथि याम,^८ सुरट्टान सन्तिके इतो” ॥

१ उद्दय—रो० । २ सुखितो—रो० । ३ मज्झनिक—सी०, स्या०, रो० । ४ वड्ढ—स्या०, रो० । ५ वण्णुपथ—सी०, स्या०, रो० । ६ इमिनाव—स्या० । ७ याहि—सी०, स्या० ।

- ६६१ तेन पायासि सोरट्टो, सेनाय चतुरङ्गिनिया ।
उब्बिगगुरुपो पुरिसो, सोरट्ट^१ एतदब्रवि^२ ॥
- ६६२ “कुम्मग^३ पटिपन्नम्हा, भिसन लोमहमन ।
पुरतो दिस्सति^४ मगो, पच्छतो च न दिस्सति ॥
- ६६३ “कुम्मग पटिपन्नम्हा, यमपुरिसान^५ सन्तिके । 5
अमानुसो वायति गन्धो, घोसो सुय्यति^६ दारुणो” ॥ R 58
- ६६४ सविग्गो राजा सोरट्टो, सारथि एतदब्रवि ।
“कुम्मग पटिपन्नम्हा, भिसन लोमहसन ।
पुरतो^७ दिस्सति मगो, पच्छतो च न दिस्सति ॥
- ६६५ “कुम्मग पटिपन्नम्हा, यमपुरिसान सन्तिके । 10
अमानुसो वायति गन्धो, घोसो सुय्यति दारुणो” ॥
- ६६६ हत्थिक्खन्ध ममारुह^८, ओलोकेन्तो चतुद्दिस्सा^९ ।
अहस निग्रोध रमणीय^{१०}, पादप छायासम्पन्न^{११} ।
नीलब्भवणसदिस, मेघवणसिरीनिभ^{१२} ॥
- ६६७ सारथि आमन्तयी राजा, “कि एसो दिस्सति ब्रहा । 15
नीलब्भवणसदिसो, मेघवणसिरीनिभो” ॥
- ६६८ “निग्रोधो^{१३} सो महाराज, पादपो छायासम्पन्नो ।
नीलब्भवणसदिसो, मेघवणसिरीनिभो” ॥
- ६६९ तेन पायासि सोरट्टो, येन सो दिस्सते ब्रहा ।
नीलब्भवणसदिसो, मेघवणसिरीनिभो ॥ 20
- ६७० हत्थिक्खन्धतो ओरुह, राजा रुक्ख उपागमि ।
निसीदि रुक्खम्लस्मि, सामच्चो सपरिज्जनो^{१४} ।
पूर पानीयकरक^{१५}, पूवे वित्ते^{१६} च अहस ॥

१-१ सुरट्ट एतदब्रवि-स्या०, ० एतदब्रवी-मी० । २ कुम्मग-स्या०, रो० ।
३ पदिस्सति-सी०, स्या० । ४ यमपुरिसान-स्या० । ५ सुय्यति-सी०, स्या०, ने० ।
६ पुरतो व-स्या०, रो० । ७ च ओरुह-सी०, स्या० । ८ चतुद्दिस्स-सी० । ९-९
रुक्ख निग्रोध-स्या० । १० छायासम्पन्न-स्या० । ११ मेघवणसिरनिभ-स्या० रो० ।
१२ सो निग्रोधो-स्या० । १३ सपरिज-स्या० । १४ पानीयकरक-म० ।
१५ वित्ते-सी०, स्या०, रो० ।

B 203

६७१ पुरिसो^१ च देववणी^२, सब्बाभरणभूसितो ।
उपसङ्गमित्वा राजान, सोरट्ठ एतदब्रवि ॥

६७२ “स्वागत ते महाराज, अथो ते अदुरागत ।
पिवतु देवो पानीय, पूवे खाद अरिन्दम” ॥

5

६७३ पिवित्वा राजा पानीय, सामच्चो सपरिज्जनो ।
पूवे खादित्वा पित्वा^३ च, सोरट्ठो एतदब्रवि ॥

६७४ “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु^४ सक्को पुरिन्ददो ।
अजानन्ता^५ त पुच्छाम, कथ जानेमु त मय” ति ॥

10

६७५ “नाम्हि^६ देवो न गन्धब्बो ना^७ पि सक्को पुरिन्ददो ।
पेतो अह महाराज, सुरट्ठा^८ इध मागतो” ति ॥

R 59

६७६ “किसीलो किसमाचारो, सुरट्ठस्मि पुरे तुव ।
केन ते ब्रह्मचरियेन, आनुभावो अय तवा” ति ॥

६७७ “त सुणोहि महाराजा, अरिन्दम रट्ठवड्डन ।
अमच्चा पारिसज्जा च, ब्राह्मणो च पुरोहितो ॥

15

६७८ “सुरट्ठस्मि^९ अह देव, पुरिसो पापचेतसो ।
मिच्छादिट्ठि च दुस्सीलो, कदरियो परिभासको ॥

६७९ “ददन्तान करोन्तान, वारयिस्स बहुज्जन^{१०} ।
अज्जेस ददमानान, अन्तरायकरो^{११} अह^{१२} ॥

20

६८० “विपाको नत्थि दानस्स, सयमस्स कुतो फल ।
नत्थि आचरियो नाम, अदन्त को दमेस्सति” ॥

६८१ “समतुल्यानि भूतानि, कुतो^{१३} जेट्ठापचायिको ।
नत्थि बल विरिय^{१४} वा, कुतो उट्ठानपोरिस ॥

६८२ “नत्थि दानफल नाम, न विसोधेति वेरिन ।
लद्धेय्य लभते मच्चो, नियतिपरिणामज^{१५} ॥

१-१ देववणी ति-स्या०, रो० । २ पिवित्वा-स्या० । ३ आदु-सी०, स्या०, रो० । ४ अजानन्तो-स्या० । ५ नम्हि-सी०, स्या०, रो० । ६ न-सी० । ७ सुरट्ठ-स्या०, रो० । ८ सुरट्ठस्मा-सी० रो० । ९ बहुजन-स्या० । १०-१० नन्तराय करोमह-स्या०, अन्तराय करो अह-रो० । ११ दमिस्सति-स्या० । १२ कुले-रो० । १३ वीरिय-म० । १४ नियतिपरिणामजा-सी० ।

- ६८३ “नत्थि माता पिता भाता, लोको नत्थि इतो पर।
नत्थि दिन्न नत्थि हुत, सुनिहित^१ न विज्जति॥
- ६८४ “यो पि हनेय्य^२ पुरिस, परस्स^३ छिन्दते^४ सिर।
न कोचि कञ्चि^५ हनति, सत्तन्न विवरमन्तरे॥
- ६८५ “अच्छेज्जाभेज्जो^६ हि जीवो, अट्ठसो गुळपरिमण्डलो^७।
योजनान^८ सत^९ पञ्च, को जीव छेतुमरहति^{१०}॥
- ६८६ “यथा सुत्तगुळे खित्ते, निब्बेठेन्त^{११} पलायति।
एवमेव^{१२} च^{१३} सो जीवो, निब्बेठेन्तो पलायति॥
- ६८७ “यथा गामतो निक्खम्म, अञ्ज गाम पविसति^{१४}।
एवमेव च सो जीवो, अञ्ज बोन्दि^{१५} पविसति॥
- ६८८ “यथा गेहतो निक्खम्म, अञ्ज गेह पविसति।
एवमेव च सो जीवो, अञ्ज बोन्दि पविसति^{१६}॥
- ६८९ “चुल्लासीति^{१७} महाकप्पिनो^{१८}, सतसहस्सानि हि^{१९}।
ये बाला ये च पण्डिता, ससार खेपयित्वान।
दुक्खस्सन्त करिस्सरे॥
- ६९० “मितानि सुखदुक्खानि, दोणेहि पिटकेहि च।
जिनो सब्ब पजानाति, सम्मूब्हा^{२०} इतरा पजा॥
- ६९१ “एवदिट्ठि पुरे आसि, सम्मूब्हो मोहपान्तो।
मिच्छादिट्ठि च दुस्सीलो, कदरियो परिभासको॥
- ६९२ “ओर मे छहि मासेहि, कालङ्किरिया^{२१} भविस्सति।
एकन्तकटुक^{२२} घोर, निरय पपतिस्सह^{२३}॥

B 201

5

10

15

R 60

20

१ सुनिहितम्पि-सी०, स्या०, रो०। २ नहानोति-स्या०, न हनेय्य-रो०।
३-३ पुरिसस्स छिदित-स्या०। ४ किञ्चि-सी०, स्या०। ५-५ अच्छेज्जो अभेज्जो जीवो
अट्ठसो गुळपरिमण्डलो-स्या०, अच्छेज्जभेज्जो जीवो अट्ठसो गुळपरिमण्डलो-सी०, रो०।
६-६ योजनानि सता-स्या०। ७ छेतुमरमरहति-स्या०। ८ सुत्तगूळे-स्या०, रो०। ९
निब्बेधत्त-स्या०। १०-१० एवमवम्पि-सी० स्या०, रो०। ११ पवीसति-म०। १२
काय-सी० स्या०। १३ निवीसति-स्या०। १४ चूलासीति-सी० स्या०, चूलासीति
-रो०। १५ महाकप्पुनो-सी०। १६ पि-सी०, स्या० पोत्थक नत्थि। १७ समब्हा-
स्या० रो०। १८ कालकिरिया-सी०, स्या०। १९ एकन्त कटुक-सी०, स्या०, रो०।
२० पापतिस्साह-स्या०, पपतिस्साह-रो०।

- ६९३ “चतुक्कण्ण चतुद्वार, विभत्त भागसो मित ।
अयोपाकारपरियन्त, अयसा पटिकुज्जित ॥
- ६९४ “तस्म अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता ।
समन्ता योजनसत, फरित्वा तिट्ठति सब्बदा ॥
- 5 ६९५ “वस्सानि^१ मतसहस्सानि,^२ घोसो सुय्यति^३ तावदे ।
लक्खो एसो महाराज, सतभागवस्सकोटियो ॥
- B 20. ६९६ “कोटिसतसहस्सानि, निरये पच्चरे जना ।
मिच्छादिट्ठी च दुस्सीला, ये च अरियूपवादिनो ॥
- ६९७ “तत्थाह दीघमद्धान, दुक्ख वेदिस्स^४ वेदन ।
10 फल पापस्स कम्मस्स, तस्मा सोचामह भुस ॥
- ६९८ “त सुणोहि महाराज, अरिन्दम रट्ठवड्ढन ।
वीता मय्ह महाराज, उत्तरा भद्दमत्थु ते ॥
- ६९९ “करोति भद्दक कम्म, सीलेसुपोसथे रता ।
सञ्जता^५ सविभागी च, वदञ्जू वीतमच्छरा ॥
- 15 ७०० “अखण्डकारी सिक्खाय,^६ सुण्हा परकुलेसु च ।
उपासिका सक्कमुनिनो, सम्बुद्धस्स सिरीमतो ॥
- ७०१ “भिक्षु च सीलसम्पन्नो, गाम पिण्डाय पाविसि ।
ओक्खित्तचक्खु सतिमा, गुत्तद्वारो सुसवुतो ॥
- ७०२ “मपदान चरमानो, अगमा त निवेसन ।
20 तमद्दस महाराज, उत्तरा भद्दमत्थु ते ॥
- ७०३ “पूर पानीयसरक, पूवे वित्ते च सा अदा ।
पिता मे कालङ्कतो, भन्ते तस्सेत उपकप्पतु ॥
- ७०४ “समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ^७ ।
भुज्जामि कामकामीह^८ राजा वेस्सवणो यथा ॥
- 25 ७०५ “त सुणोहि महाराज, अरिन्दम रट्ठवड्ढन ।
सदेवकस्स लोकस्स, बुद्धो अगो पवुच्चति ।
त बुद्ध सरण गच्छ, सपुत्तदारो अरिन्दम ॥

१-१ वस्स०-स्या०, रो० । २ सुयति-सी०, स्या०, रो० । ३ वेदिस्स-स्या० ।

४ दानरता-स्या० । ५ सिक्खाय-स्या० रो० । ६ उपपज्जथ-सी०, स्या०, रो० ।

७ कामकामी-स्या०, रो० ।

- ७०६ “अट्टङ्गिकेन मग्गेन, फुसन्ति अमत पद ।
त धम्म सरण गच्छ, सपुत्तदारो अरिन्दम ॥
- ७०७ “चत्तारो^१ च पटिपन्ना^२, चत्तारो च फले ठिता ।
एम सङ्खो उजुभूतो, पञ्चासीलसमाहितो ।
त सङ्ग सरण गच्छ, सपुत्तदारो अरिन्दम ॥
- ७०८ “पाणातिपाता विरमस्सु खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयस्सु ।
अमज्जपो मा^३ च मुसा अभाणी,
सकेन दारेन च होहि तुट्ठो” ति ॥
- ७०९ “अत्थकामोसि मे यक्ख, हितकामोसि देवते ।
करोमि तुय्ह वचन, त्वसि आचरियो मम ॥
- ७१० “उपेमि सरण बुद्ध, धम्मञ्चा पि अनुत्तर ।
सङ्ग च नरदेवस्म, गच्छामि सरण अह ॥
- ७११ “पाणातिपाता विरमामि खिप्प,
लोके अदिन्न परिवज्जयामि ।
अमज्जपो नो च मुसा भणामि,
सकेन दारेन च^४ होमि तुट्ठ ॥
- ७१२ “ओफुणामि^५ महावाते, नदिया सीघगामिया ।
वमामि पापिक^६ दिट्ठि, बुद्धान सासने रतो” ॥
- ७१३ इद वत्वान सोरट्ठो^७, विरमित्वा पापदस्सना^८ ।
नमो भगवतो कत्वा, पामोक्खो रथमारुही^९ ति ॥

नन्दकपेतवत्थु ततिय ।

३९ रेवतीपेतवत्थु

- ७१४ “उट्ठेहि रेवते सुपापधम्मे,
अपास्तद्वारे^१ अदानसीले ।

१-१ मगपटिपन्ना-सी०, रो० । २ नो-स्या० । ३ स्या०, रो० पोत्थकेसु
नत्थि । ४ ओपुणामि-सी०, ओफुणामि-स्या०, ओधुनामि-रो० । ५ पापक-स्या० ।
६ सुरट्ठो-स्या० रो० । ७ पापदस्सन-स्या०, रो० । ८ रथमारुही ति-स्या० । ९
अपास्त द्वार-सी० ।

नेस्साम त यत्थ थुनन्ति दुग्गता,
समप्पिता नेरयिका दुखेना" ति॥

७१५ इच्चवे^१ वत्वान यमस्स दूता,
ते द्वे यक्खा लोहितक्खा ब्रह्न्ता।
५ पच्चेकबाहासु गहेत्वा रेवत,
पक्कामयु देवगणस्स सन्तिके॥

B 207

७१६ "आदिच्चवण्ण रुचिर पभस्सर,
व्यम्ह सुभ कञ्चनजालच्छन्न।
कस्सेतमाकिण्णजन विमान,
१० सुरियस्स रसीरिव जोतमान॥

७१७ "नारीगणा चन्दनसारलित्ता^२,
उभतो विमान उपसोभयन्ति।
त दिस्सति सुरियसमानवण्ण,
को मोदति सगपत्तो^३ विमाने" ति॥

15

७१८ "बाराणसिय नन्दियो नामासि,
उपासको अमच्छरी दानपति वदञ्जू।
तस्सेतमाकिण्णजन विमान,
सुरियस्स रसीरिव जोतमान॥

७१९ "नारीगणा चन्दनसारलित्ता,
२० उभतो विमान उपसोभयन्ति।
त दिस्सति सुरियसमानवण्ण,
सो मोदति सगपत्तो विमाने" ति॥

७२० "नन्दियस्साह भरिया,
अगारिनी सब्बकुलस्स इस्सरा।
२५ भत्तु विमाने रमिस्सामि दानह,
न पत्थये^४ निरयदस्सनाया" ति॥

७२१ "एसो ते निरयो सुपापधम्मे,
पुञ्ज तथा अकत जीवलोके।

१ इच्चवे - स्या०। २ चन्दनसागानुलित्ता - स्या०। ३ सगपत्तो - सी०।
४-६ निरयदस्सनाय - सी०।

न हि मच्छरी रोसको पापधम्मो,
सग्गूपगान लभति सहव्यत^१” ति ॥

७२२ “कि नु गूथ च मुत्त च, असुची पटिदिस्सति^१ ।
दुग्गन्ध किमिद मीब्बह, किमेत उपवायती” ति ॥

७२३ “एस ससवको नाम, गम्भीरो सतपोरिसो ।
यत्थ वस्ससहस्सानि, तुव पच्चसि रेवते” ति ॥

5

७२४ “कि नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट कत ।
केन ससवको लद्धो, गम्भीरो सतपोरिसो” ति ॥

B 208

७२५ “समणे ब्राह्मणे चा पि, अञ्जे वा पि वनिब्बके ।
मुसावादेन वञ्चेसि, त पाप पकत तया ॥

10

७२६ “तेन ससवको लद्धो, गम्भीरो सतपोरिसो ।
तन्थ वस्ससहस्सानि, तुव पच्चसि रेवते ॥

७२७ “हत्थे पि छिन्दन्ति अथो पि पादे,
कण्णे पि छिन्दन्ति अथो पि नास ।
अथो पि काकोळगणा समेच्च,
सङ्गम्म खादन्ति विफन्दमान” ति ॥

15

७२८ “साधु खो म पटिनेथ, काहामि कुसल बहु ।
दानेन समच्चरियाय, सयमेन दमेन च ।
य कत्वा सुखिता होन्ति, न च पच्छानुत्तप्परे” ति ॥

७२९ “पुरे तुव पमज्जित्वा, इदानि परिदेवसि ।
सय कतान कम्मान, विपाक अनुभोस्ससी” ति ॥

20

७३० “को देवल्लोकतो मनुस्सलोक,
गन्त्वान पुट्ठो मे एव वदेय्य ।
निक्खितदण्डेसु ददाथ दान,
अच्छादन मेय्यमयन्नपान ।
न हि मच्छरी रोसको पापधम्मो,
सग्गूपगान लभति सहव्यत^३ ॥

25

- ७३१ “साह नून इतो गत्त्वा, योनि लद्धान मानुसि ।
वदञ्जू सीलसम्पन्ना, काहामि कुसल बहु ।
दानेन समचरियाय, सयमेन दमेन च ॥
- ७३२ “आरामानि च रोपिस्स, दुग्गे सङ्कमनानि च ।
पप च उदपान च, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
- ७३३ “चातुद्दसि पञ्चदसि, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
पाटिहारियपक्ख च, अट्ठङ्गसुसमागत ॥
- ७३४ “उपोसथ उपवसिस्स, सदा सीलेसु सवुता ।
न च दाने पमज्जिस्स, साम दिट्ठमिद मया” ति ॥
- ७३५ “इच्चेव विप्पलपन्ति, फन्दमान ततो ततो ।
खिपिसु निरये घोरे, उद्धपाद^१ अवसिर ॥
- ७३६ “अह पुरे मच्छरिनी अहोसि,
परिभासिका समणब्राह्मणान ।
वितथेन च सामिक वञ्चयित्वा,
पच्चामह निरये घोररूपे” ति ॥

रेवतीपेतवत्थु चतुत्थ ।

४० उच्छुपेतवत्थु

- ७३७ “इद मम^२ उच्छुवन महन्त,
निब्बत्तति पुञ्जफल अनप्पक ।
त दानि मे न परिभोगमेति^३,
आचिक्ख भन्ते किस्स अय विपाको ॥
- ७३८ “हञ्जामि^४ खज्जामि च वायमामि^५,
परिसक्कामि परिभुज्जितु किञ्चि ।
स्वाह छिन्नथामो^६ कपणो लालपामि^७,
किस्स^८ कम्मस्स अय विपाको ॥

१ उद्धपाद—सी० । २ मम—सी० । ३ परिभोग उपेति—स्या०, रो० । ४
विहञ्जामि—स्या० रा० । ५ वायमामि च—स्या० । ६ छिन्नातुमो—स्या०, रो० । ७
लालपामि—स्या०, रो० । ८ किस्सस्स—सी० ।

७३९ “विधातो चाह परिपतामि छमाय,
परिवत्तामि वारिचरो व घम्मे।
रुदतो^१ च मे अस्सुका निगलन्ति^२,
आचिक्ख भन्ते किस्स अय विपाको॥

७४० “छातो किलन्तो च पिपासितो च,
सन्तस्सितो^३ सातसुख न विन्दे।
पुच्छामि त एतमत्थ भदन्ते^४,
कथ नु उच्छृपरिभोग लभेय्य^५” ति॥

5 B 210

७४१ “पुरे तुव कम्ममकासि अत्तना,
मनुस्सभूतो पुरिमाय जातिया।
अह च त एतमत्थ वदामि,
सुत्वान त्व एतमत्थ विजान^६॥

10

७४२ “उच्छृ तुव खादमानो पयातो,
पुरिसो च ते पिट्ठितो अन्वगच्छि^७।
सो च त पच्चासन्तो कथेसि,
तस्स तुव न किञ्चि आलपित्थ॥

15

७४३ “सो च त अभणन्त अयाचि^८,
देहय्य^९ उच्छृ ति च त अवोच।
तस्स तुव पिट्ठितो उच्छृ अदासि,
तस्सेत कम्मस्स अय विपाको॥

20

७४४ “इद्ध त्व गन्त्वान^{१०} पिट्ठितो गण्हेय्यासि^{११},
गहेत्वान त^{१२} खादस्सु यावदत्थ।
तेनेव त्व अत्तमनो भविस्ससि,
हट्ठो चुदग्गो^{१३} च पमोदितो चा” ति॥

७४५ गन्त्वान सो पिट्ठितो अगगहेसि,
गहेत्वान त खादि यावदत्थ।

25 R 63

१ रुदतो-स्था०। २ निगलन्ति-स्था०। ३ सतासितो-स्था०, रो०। ४ भदन्त-सी०। ५ विजान-स्था०, रो०। ६ अनुगच्छि-स्था०, रो०। ७ आयापि-स्था०। ८ देहय्य-स्था० दहि-रो०। ९ सी० पोत्यक नत्थि। १० गण्हउच्छृ-सी०। ११ सी०, स्था० पोत्यकेसु नत्थि। १२ उदग्गो-स्था०।

तेनेव सो अत्तमनो अहोसि,
 हृदो चुदगो च पमोदितो चां ति ॥

उच्छुपेतवत्थु पञ्चम ।

४१ कुमारपेतवत्थु

- ७४६ “सावत्थि^१ नाम नगर, हिमवन्तस्स पस्सतो ।
 तत्थ आसु द्वे कुमारा, राजपुत्ता ति मे सुत ॥
- B 211 5 ७४७ “सम्मत्ता^२ रजनीयेसु^३, कामस्सादाभिनन्दिनो ।
 पच्चुप्पन्नसुखे^४ गिद्धा, न ते पस्सिसुनागत ॥
- ७४८ “ते चुता^५ च मनुस्सत्ता, परलोक इतो गता ।
 तेध^६ घोसेन्त्यदिस्सन्ता^७, पुब्बे दुक्कटमत्तनो ॥
- 10 ७४९ “बहूसु^८ वत्त^९ सन्तेसु, देय्यधम्मं उपट्ठिते ।
 नासक्खिम्हा च अत्तान, परित्त^{१०} कातु सुखावह ॥
- ७५० “कि ततो पापक अस्स, यं नो^{११} राजकुला चुता ।
 उपपन्ना पेत्तिविसय^{१२}, खुप्पिपाससमप्पिता^{१३} ॥
- ७५१ “सामिनो इध हुत्वान, होन्ति असामिनो^{१४} तहि ।
 भमन्ति^{१५} खुप्पिपासाय, मनुस्सा उन्नतो नता ॥
- 15 ७५२ “एतमादीनव^{१६} जत्वा, इस्सरमदसम्भव^{१७} ।
 पहाय इस्सरमद, भवे सग्गगतो नरो ।
 कायस्स भेदा सप्पञ्जो, सग्ग सो उपपज्जती ” ति ॥
- कुमारपेतवत्थु छट्ठ ।

१ स्या० पोत्थके नत्थि । *-* रो० पोत्थक न दिस्सति । २ सावत्थी-
 स्या०, रो० । ३-३ पमत्ता राजनीयेसु-स्या०, रो० । ४ पच्चुप्पन्ने सुखे-सी०, स्या० ।
 ५ पुत्ता-स्या० । ६-६ त च घोमेनि न दिस्सतो-स्या०, तेवघोसेन्ति न दिस्सतो-
 रा० । ७-७ बहुसुतेसु-सी० । ८ परित्तपोत्थि-स्या० । ९-९ सन्तो-स्या० । १०-१०
 पेत्तिविसय खुप्पिपासा समप्पिता-स्या०, रो० । ११ खुप्पिपासा समप्पिता-सी० । ११ अस्सामिनो
 - सी०, स्या० । १२ चरति-सी०, रो०, मरनि-स्या० । १३ एवमदीनव-स्या० ।
 १४ इस्सरमानसम्भव-स्या० ।

४२ राजपुत्तपेतवत्थु

- ७५३ “पुब्बे कतान कम्मान, विपाको मथये मन ।
रूपे सदे रसे गन्वे, फोढुब्बे च मनोरमे ॥
- ७५४ “नच्च गीत रति खिड्डु, अनुभुत्वा अनप्पक ।
उय्याने परिचरित्वा^१, पविसन्तो गिरिब्बज ॥
- ७५५ “इसि सुनेत्तमद्विक्ख, अत्तदन्त समाहित ।
जप्पिच्छ हिरिसम्पन्न^२, उञ्छे पत्तगते रत ॥
- ७५६ “हत्थिक्खन्धतो ओस्य्ह, लद्धा भन्ते ति चाब्रवि^३ ।
तस्स पत्त गहेत्वान, उच्च पग्गय्ह खत्तियो ॥
- ७५७ “थण्डिले पत्त भिन्दित्वा, हसमानो अपक्कमि ।
रञ्जो कितवस्साह पुत्तो, कि म भिक्खु करिस्ससि ॥ 10
- ७५८ “तस्स कम्मस्स फस्सस्स, विपाको कटुको अहु ।
य राजपुत्तो वेदेसि, निरयम्हि समप्पितो ॥
- ७५९ “छल्लेव चतुरासीति, वस्सानि नहुतानि^४ च ।
भुस दुक्ख निगच्छित्थो^५, निरये कतकिब्बिसो ॥
- ७६० “उत्तानो पि च पच्चित्थ, निकुज्जो वामदक्खिणो ।
उद्धपादो ठितो चेव, चिर बालो अपच्चथ^६ ॥
- ७६१ “बहूनि वस्ससहस्सानि, पूगानि नहुतानि च ।
भुस दुक्ख निगच्छित्थो, निरये कतकिब्बिसो ॥
- ७६२ “एतादिस खो कटुक्, अप्पदुट्ठप्पदोसिन ।
पच्चन्ति पापकम्मन्ता, इसिमासज्ज सुब्बत ॥ 20
- ७६३ “सो तत्थ बहुवस्सानि, वेदयित्वा बहु^७ दुक्ख^८ ।
खुप्पिपासहतो नाम, पेतो आसि ततो चुतो ॥
- ७६४ “एतमादीनव अत्वा^९ इस्सरमदसम्भव ।
पहाय इस्सरमद, निवातमनुवत्तये ॥

१ परिचारित्वा—स्या०, वरित्वान—रौ० । २ हिरिसम्पन्न—स्या० । ३ चब्रवि—सौ०, स्या० । ४ कितवस्सह—सी० । ५ नहुतानि—सी०, स्या० । ६ निगच्छिट्ठो—स्या०, रौ० । ७ अपच्चित्थ—स्या० रौ० । ८-८ बहुदुक्ख—स्या०, रौ० । ९ खुप्पिपासाहतो—सी०, रौ० । १० दिस्वा—सी० ।

७६५ “दिट्ठेव धम्मं पाससो, यो बुद्धेसु सगारवो ।
कायस्स भेदा सप्पञ्जो, सग्ग सो उपपज्जती” ति ॥
राजपुत्तपेतवत्थु सत्तम ।

४३ गूथखादकपेतवत्थु

- ७६६ ‘गूथकूपतो उग्गन्त्वा, को नु दीनो’ पतिट्ठसि^१ ।
निस्ससय पापकम्मन्तो, किं नु सदहसे^२ तुव” ति ॥
- 5 ७६७ “अह भदन्ते’ पेतोमिह, दुग्गतो यमलोकिको ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गतो” ति ॥
- R 65 ७६८ “किं नु कायेन वाचाय, मनराा दुक्कट कत ।
किस्स कम्मविपाकेन, इद दुक्ख निगच्छमी” ति ॥
- 10 ७६९ “अहु आवासिको मय्ह, इस्सुकी कुलमच्छरी ।
अज्झोसितो मय्ह घरे, कदरियो परिभासको ॥
- B 213 ७७० “तस्साह वचन सुत्वा, भिक्खवो परिभासिस^३ ।
तस्स कम्मविपाकेन, पेतलोक इतो गतो” ति ॥
- ७७१ “अमित्तो मित्तवण्णेन, यो ते आसि कुलूपको ।
कायस्स भेदा दुप्पञ्जो, किं नु पेच्च गति गतो” ति ॥
- 15 ७७२ “तस्सेवाह पापकम्मस्स, सीसे तिट्ठामि मत्थके ।
सो च परविसय पत्तो, ममेव परिचारको” ॥
- ७७३ “य भदन्ते हदन्तज्जे^४, एत मे होति भोजन ।
अह च खो य हदामि^५, एत सो उपजीवती” ति ॥
गूथखादकपेतवत्थु अट्ठम ।

४४ गूथखादकपेतवत्थु

- ७७४ “गूथकूपतो उग्गन्त्वा, का नु दीना पतिट्ठसि^१ ।
20 निस्मसय पापकम्मन्ता, किं नु सदहसे तुव” ति ॥

१-१ दिट्ठेव तिट्ठसि-स्या०, दीनो सि तिट्ठसि-रो०, दीनो हि तिट्ठसि-सी० ।
२ २ किन्तु सदहसे-स्या०, किन्तु०-सी० । ३ भदन्त-सी०, भन्ते-रो० । ४ परि-
भासिस्म-स्या०, रो० । ५ परिवारको-स्या०, रो० । ६ हनन्तज्जे-स्या०, रो० ।
७ हनमि-स्या० । ८-८ तिट्ठाव तिट्ठसि-स्या० ।

७७५. “अहं भदन्ते पेतीम्हि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता” ति ॥
७७६. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छसी” ति ॥
७७७. “अहु आवासिको मय्हं, इस्सुकी कुलमच्छरी ।
अज्झोसितो मय्हं घरे, कदरियो परिभासको ॥ 5
७७८. “तस्साहं वचनं सुत्वा, भिक्खवो परिभासिं ।
तस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता” ति ॥
७७९. “अमित्तो मित्तवण्णेन, यो ते आसि कुलूपको ।
कायस्स भेदा दुप्पञ्जो, किं नु पेच्च गतिं गतो” ति ॥ 10
७८०. “तस्सेवाहं पापकम्मस्स, सीसे तिट्ठामि मत्थके ।
सो च परविसयं पत्तो, ममेव परिचारको ॥
७८१. “यं भदन्ते हदन्तञ्जे, एतं मे होति भोजनं ।
अहं च खो यं हदामि, एतं सो उपजीवती” ति ॥

गूथखादकपेतवत्थु नवमं ।

४५. गणपेतवत्थु

७८२. “नग्गा दुब्बण्णरूपात्थ^१, किंसा^२ धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिका किसिका^३, के नु तुम्हेत्थ^४ मारिसा” ति ॥ 15 B. 214
७८३. “मयं भदन्ते पेताम्हा^५, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता” ति ॥
७८४. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता” ति ॥ 20
७८५. “अनावटेसु तित्थेसु, विचिनिम्हद्धमासकं^६ ।
सन्तेसु देय्यधम्मेसु, दीपं नाकम्ह अत्तनो ॥

१. कम्मस्सविपाकेन - सी० । २-२. दुब्बण्णरूपाथ कीसा - स्या०; दुब्बण्णरूपाथ
किसा - रो० । ३. कीसिका - स्या० । ४. तुम्हेत्थ - स्या० । ५. पेताम्हा - स्या०, रो० । ६.
विचिनिम्हद्धमासकं - स्या०, रो० ।

R 66

- ७८६ “नदि उपेम तसिता, रित्तका परिवत्तति ।
छाय उपेम उण्हेसु, आतपो परिवत्तति ॥
- ७८७ “अग्निवण्णो च^१ नो वातो, डहन्तो^२ उपवायति ।
एत च भन्ते अरहाम, अञ्ज च पापक ततो ॥
- 5 ७८८ “अपि^३ योजनानि गच्छाम, छाता आहारगेधिनो^४ ।
अलद्धा व^५ निवत्ताम, अहो नो अप्पपुञ्जता ॥
- ७८९ “छाता पमुच्छिता भन्ता,^६ भूमिय पटिसुम्भिता ।
उत्ताना पटिकिराम^७, अवकुज्जा पतामसे ॥
- ७९० “ते च तत्थेव पतिता, भूमिय पटिसुम्भिता ।
10 उर सीस च घट्टेम, अहो नो अप्पपुञ्जता ॥
- ७९१ “एत च भन्ते अरहाम, अञ्ज च पापक ततो ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीप नाकम्ह अत्तनो ॥
- ७९२ “ते हि नून इतो गत्त्वा, योनि लद्धान मानुसि ।
वदञ्ज सीलसम्पन्ना, काहाम कुसल बहु” ति ॥

गणपेतवत्थु दसम ।

४६ पाटलिपुत्तपेतवत्थु

B 215 15

- ७९३ “दिट्ठा तया निरया तिरच्छानयोनि,
पेता असुरा अथवा^१ पि मानुसा^२ देवा ।
सयमद्दस कम्मविपाकमत्तनो,
नेस्सामि त पाटलिपुत्तमक्खत ।
तत्थ गत्त्वा कुसल करोहि कम्म” ॥
- 20 ७९४ “अत्थकामोसि मे यक्ख, हितकामोसि देवते ।
करोमि तुय्ह वचन, त्वसि आचरियो मम^३ ॥
- ७९५ “दिट्ठा मया निरया तिरच्छानयोनि,
पेता असुरा अथवा पि मानुसा देवा ।

१ व-स्या० । २ दहन्तो-स्या० । ३ अधि-सी० । ४ आहारगिद्धिनो-स्या०, रो० । ५-१ अलद्धायेव-स्या० । ६ भन्ते-स्या० । ७ पटिकिराम-सी०, स्या०, रो० । ८-८ बापि मनुस्स-स्या०, ० मनुस्सा-रो०, मनुस्सा-सी० । ९ मे-स्या० ।

सयमद्दस^१ कम्मविपाकमत्तनो,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानी^२ ति ॥

पाटलिपुत्तपेतवत्थु एकादसम ।

४७ अम्बवनपेतवत्थु

७९६ “अय च ते पोक्खरणी सुरम्मा,
समा सुत्तिथा^३ च महोदका^४ च ।
सुपुप्फिता भमरगणानुकिण्णा,
कथ तया लद्धा अय मनुञ्जा ॥

5

७९७ “इद च ते अम्बवन सुरम्म,
सब्बोतुक धारयते^५ फलानि ।
सुपुप्फित भमरगणानुकिण्ण,
कथ तया लद्धमिद विमान^६” ॥

R 67

10

७९८ “अम्बपक्क^७ दक यागु, सीतच्छाया मनोरमा^८ ।
धीताय दिन्नदानेन, तेन मे इध लब्भति ॥

७९९ “सन्दिट्ठिक कम्म^९ एव^{१०} पस्सथ,
दानस्स दमस्स सयमस्स विपाक ।
दासी अह अय्यकुलेसु हुत्वा,
सुणिसा होमि अगारस्स इस्सरा^{११}” ति ॥

B 216

15

*

अम्बवनपेतवत्थु^{१२} द्वादसम ।

४८ अक्खरुक्खपेतवत्थु

८०० “य ददाति न त होति, देथेव दान दत्वा^{१३} उभय तरति ।
उभय तेन^{१४} गच्छति, जागरथ मापमज्जथा^{१५}” ति ॥

अक्खरुक्खपेतवत्थु तेरसम ।

१ सयमद्दस—स्या० । २ सुप्पत्तिथा—सी० स्या०, रो० । ३ महोदिका—सी० । ४ धारयति—स्या० । ५—१ अम्बपक्कोदक यागु सीतच्छाय मनोरम—स्या० अम्बपक्कोदक यागु सीतच्छाया मनोरमा—रो०, अम्बपक्कोदक—सी० । ६—६ एव—स्या० । * असात सातरुमन पे० पमत्त अतिवत्तती ति अय गाथा स्या० पोत्थके एव अधिका दिस्सति । ७ अम्ब पेतवत्थु—रो० । ८ दत्तान—स्या०, रो० । ९ तेन दानेन—सी०, स्या०, रो० ।

४९ भोगसहरपेतवत्थु

- ८०१ “मय भोगे सहरिम्ह^१, समेन विसमेन च ।
ते अञ्जे परिभुञ्जन्ति, मय दुक्खस्स भागिनी^२” ति ॥
भोगसहरपेतवत्थु बुद्धसम^३ ।

५० सेट्ठिपुत्तपेतवत्थु

- ८०२ “सट्ठिवस्ससहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
निरये पच्चमानान, कदा अन्तो भविस्सति^४” ॥
- ८०३ “नत्थि अन्तो कुतो अन्तो, न अन्तो पटिदिस्सति^५ ।
तथा हि पकत पाप, तुय्ह^६ मय्ह च मारिसा^७” ॥
- ८०४ “दुज्जीवितमजीवम्ह^८, ये सन्ते न ददम्हसे ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीप नाकम्ह अत्तनो ॥
- ८०५ “सोह^९ नून इतो गत्त्वा, योनि लद्धान मानुसि ।
वदञ्जू मीलसम्पन्नो, काहामि कुसल बहु” ति ॥
सेट्ठिपुत्तपेतवत्थु पन्नरसम ।

५१ सट्ठिकूटपेतवत्थु

- ८०६ “किं नु उम्मत्तरूपो^१ व^२, मिगो भन्तो व धावसि ।
निस्समय पापकम्मन्तो^३, किं नु सहायसे^४ तुव” ति ॥
- ८०७ “अहं भदन्ते पेतोम्हि, दुग्गतो यमलोकिको ।
पापकम्म करित्वान, पेतलोक इतो गतो ॥
- ८०८ “सट्ठिकूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे मय्ह निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च मत्थक^५” ति ॥
- ८०९ “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कट कत ।
किस्स कम्मविपाकेन^६, इदं दुक्ख निगच्छसि^७” ॥

१ सहरिम्हा-मी० । २ चतुद्धसम-स्या० । ३ पतिदिस्सति-सी०, रो० । ४-४ मय तुय्ह च मारिस-सी० स्या० रो० । ५ दुज्जीवितजीवम्ह-सी० । ६ सोहि-सी०, स्या० । ७-७ उम्मत्तरूपोव-स्या०, रो० । ८ पापकम्म-स्या०, रो० । ९ सद्धसे-स्या०, रो० । १०-११ पनलाक इतो गतो ति-स्या० ।

- ८१० “सट्टिकूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे तुय्ह निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च मत्थक” ति ॥
- ८११ “अथद्दसासि^१ सम्बुद्ध, सुनेत्त भावितिन्द्रिय ।
निसिन्न रुक्खमूलस्मि, ज्ञायन्त अकुतोभय ॥
- ८१२ “सालित्तकप्पहारेण, भिन्दिस्स^२ तस्स मत्थक । ५
तस्स कम्मविपाकेण, इदं दुक्ख निगच्छिस्स^३ ॥
- ८१३ “सट्टिकूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे मय्ह निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च मत्थक” ति ॥
- ८१४ “वम्मेण ते कापुरिस , 10
सट्टिकूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे तुय्ह निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च मत्थक” ति ॥
सट्टिकूटपेतवत्थु मोळसम ।
महावग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धान

अम्बसक्करो सेरीसको, पिङ्गलो रेवति उच्छु । B 218
द्वे कुमारो दुवे गृथा, गणपाटलिअम्बवन ॥
अक्खरुक्खभोगसहरा, सेट्ठिपुत्तसट्टिकटा ।
इति सोळसवत्थूनि, वग्गो तेन पवुच्चति ॥ 15

अथ वग्गुद्धान

उरगो उपरिवग्गो, चृळमहा ति चतुधा ।
वत्थूनी एकपञ्चास, चतुधा भाणवारतो ॥
पेतवत्थुपालि निद्विता ।

— ० —

१ अ वदुपमि — स्या०, २।० । २ नाभिदिस्स — स्या० । ३ निगच्छति — स्या०, २।० ।

सुत्तपिटके
खुद्दकनिकाये
थेरगाथा

नमो तस्स भगवतो अरुहतो सम्मासम्बुद्धस्स

थेरगाथापालि

निदानगाथा

सीहान व नदन्तान, दाठीन गिरिगव्वभरे ।

B 218,

सुणाय भावित्तान, गाथा अत्थपनायिका ॥

R 1

यथानामा यथागोत्ता, यथाधम्मविहारिनो ।

यथाविमुत्ता सप्पञ्जा, विहग्सु अतन्दिता ॥

तत्थ तत्थ विपस्सित्वा, फुसित्वा जच्चुत पद ।

कतन्त पच्चवेक्खन्ता, इममत्थमभासिसु^१ ॥

— ० —

१ अत्तुपनायिका - सी०, अनुपनायिका - रो०, अत्थुपनायिका - स्या० । २ इम
मत्थ अभासिसु - स्या० ।

१. एककनिपातो^१

१ सुभूतित्थेरगाथा

- १ “छन्ना मे कुटिका सुखा निवाता, वस्स देव यथासुख ।
चित्त मे सुसमाहित विमुत्त, आतापी विहरामि वस्स
देवा” ति ॥
इत्थ सुद आयस्मा सुभूतित्थेरो^२ गाथ अभासित्था ति ।

२ महाकोट्टिकत्थेरगाथा

B 220

- २ “उपसन्तो उपरतो, मन्तभाणी अनुद्धतो ।
धुनाति पापके धम्मे, दुमपत्त व मालुतो^३” ति ॥
इत्थ सुद आयस्मा महाकोट्टिको^४ थेरो गाथ अभासित्था ति ।

३ कङ्खारेवत्थेरगाथा

R 2

10

- ३ “पञ्ज इम पस्स तथागतान,
अग्गि यथा पज्जलितो निसीथे^५ ।
आलोकदा चक्खुददा भवन्ति,
ये आगतान विनयन्ति कङ्ख” ति ॥
इत्थ सुद आयस्मा कङ्खारेवतो थेरो गाथ अभासित्था ति ।

४ पुण्णत्थेरगाथा

15

- ४ “सम्भरेव समासेथ, पण्डितेहत्थदस्सिभि ।
अत्थ महन्त गम्भीर, दुद्दस निपुण अणु ।
वीरा समधिगच्छन्ति, अप्पमत्ता विचक्खणा” ति ॥
इत्थ सुद आयस्मा पुण्णो मन्ताणिपुत्तो^६ थेरो गाथ अ-
भासित्था ति ।

१ एकनिपातो—स्या०, रो० । २ सुभूति थरो—स्या०, रो० । ३ मालुतो—सी० ।
४ महाकोट्टिको—सी०, स्या० । ५ निसीवे—स्या० । ६ मन्तानिपुत्तो—स्या०, रो० ।

५ दब्बत्थेरगाथा

- ५ “यो दुद्धमियो^१ दमेन दन्तो, दब्बो सन्तुमितो वितिण्णकङ्खो ।
 विजितावी अपेतभेरवो हि, दब्बो सो परिनिब्बुतो
 ठित्तो” ति ॥
 इत्थ सुद आयस्मा दब्बो थेरो गाथ अभासित्था ति ।

६ सीतवनियत्थेरगाथा

- ६ “यो सीतवन उपगा भिक्खु, एको सन्तुसितो समाहित्तो । 5 B 221
 विजितावी अपेतलोमहसो, रक्ख कायगतासत्ति त्रितिमा” ति ॥
 इत्थ सुद आयस्मा सीतवनियो थेरो गाथ अ-
 भासित्था ति ।

७ भल्लियत्थेरगाथा

- ७ “योपानुदी मच्चुराजस्स सेन,
 नळसेतु व सुदुब्बल महोघो । 10
 विजितावी अपेतभेरवो हि,
 दन्तो सो परिनिब्बुतो ठित्तो” ति ॥
 इत्थ सुद आयस्मा भल्लियो थेरो गाथ अभासित्था ति ।

८ वीरत्थेरगाथा

- ८ “यो दुद्धमियो दमेन दन्तो, वीरो^२ सन्तुसितो वितिण्णकङ्खो ।
 विजितावी अपेतलोमहसो, वीरो^३ सो^४ परिनिब्बुतो 15
 ठित्तो” ति ॥
 इत्थ सुद आयस्मा वीरो थेरो गाथ अभासित्था ति ।

१ दुद्धमयो—स्या० रो० । २ उपागा—स्या० रो० । ३ धीतिमा—स्या० ।
 ४ धीरो—स्या० । ५-५ वीतगो—स्या० ।

९ पिलिन्दवच्छत्थेरगाथा^१

९ “स्वागत न दुरागत, नयिद दुमन्ति^२ मम ।

सविभत्तेसु^३ धम्मसेसु, य सेट्ठ तदुपागमि^४” ति ॥

इत्थ सुद आयस्मा पिलिन्दवच्छो^५ थेरो गाथ अ-
भासित्था ति ।

१० पुण्णमासत्थेरगाथा

B 222 5
R 3

१० “विहरि अपेक्ख इध वा हर वा,

यो वेदगू समितो^६ यतत्तो ।

सब्बेसु धम्मसेसु अनूपलित्तो,

लोकस्स जञ्जा उदयब्बयञ्चा^७” ति ॥

इत्थ सुद आयस्मा पुण्णमासो^८ थेरो गाथ अ-
भासित्था ति ।

वग्गो पठमो ।

तस्सुद्धान

सुभूति कोट्टिको^९ थेरो, कङ्खारेवतसम्मतो^{१०} ।

मन्ताणिपुत्तो दब्बो च, सीतवनियो च भल्लियो ।

वीरो पिलिन्दवच्छो च, पुण्णमासो तमोनुदो ति ॥

११ चूलवच्छत्थेरगाथा

15

११ “पामोज्जबहुलो भिक्खु, धम्मो बुद्धप्पवेदिते ।

अविगच्छे पढ सन्त, सङ्खारूपसम सुख^{११}” ति ॥

चूलवच्छो थेरो ।

१२ महावच्छत्थेरगाथा

१२ “पञ्जाबली सीलवत्पपन्नो,

समाहितो ज्ञानरतो मतीमा ।

१ पिलिन्दवच्छत्थेरगाथा - म० । २-२ नापगत नयिद दुमन्ति - सी०, स्या०
रो० । ३ पविभत्तेसु - स्या० । ४ पिन्निद्वच्छ रो० । ५ सन्तुसितो - स्या० । ६ पुण्ण
मास - रो० । ७ कोट्टितो - सी०, स्या० । ८ कङ्खारेवतपुण्णको - स्या०, कङ्खारेवतसुब्बतो
- रो० । ९ चूलवच्छत्थेरगाथा - सी० रो० । १० पामुज्जबहुलो - स्या०, रो० ।

यदत्थिय भोजन भुञ्जमानो,
कङ्खेथ काल इध वीतरागो' ति ॥
महावच्छो थेरो ।

१३ वनवच्छत्थेरगाथा

- १३ "नीलब्भवण्णा रुचिरा, सीतवारी सुचिन्धरा ।
इन्दोपकसञ्छन्ना, ते सेला रमयन्ति म'" ति ॥ B 223
वनवच्छो थेरो । 5

१४ वनवच्छत्थेरसामणेरगाथा

- १४ "उपज्झायो म अवच, इतो गच्छाम सीवक ।
गामे मे वसति कायो, अरञ्ज मे गतो' मनो ।
सेमानको पि गच्छामि, नत्थि सङ्गो विजानत'" ति ॥
वनवच्छस्स थेरस्स सामणेरो । 10

१५ कुण्डधानत्थेरगाथा

- १५ "पञ्च छिन्दे पञ्च जहे, पञ्च चुत्तरि भावये ।
पञ्चसङ्गातिगो भिक्खु, ओघतिण्णो ति वुच्चती'" ति ॥
कुण्डधानो थेरो ।

१६ बेलदुसीसत्थेरगाथा

- १६ "यथा पि भद्रो आजञ्जो, नङ्गलावत्तनी सिखी ।
गच्छति अप्पकसिरेन, एव रत्तिन्दिवा मम ।
गच्छन्ति अप्पकसिरेन, सुखे लद्धे निरामिसे'" ति ॥
बेलदुसीसो थेरो । 15

१७ दासकत्थेरगाथा

R 4

१७ “मिद्धी यदा होति महग्घसो च,
निदायिता सम्परिवत्तसायी ।
महावराहो व निवापपुट्ठो,
पुनप्पुन गब्भमुपेति मन्दो” ति ॥
दासको थेरो ।

5

१८ सिङ्गालपितुत्थेरगाथा

B 224

१८ “अहु^१ बुद्धस्स दायादो, भिक्खु भेसकळावने ।
केवल अट्टिसञ्जाय^२, अफरी^३ पठवि^४ इम ।
अञ्जेह कामराग सो, खिप्पमेव पहिस्सती^५” ति ॥
सिङ्गालपिता थेरो ।

१९ कुलत्थेरगाथा^६

10

१९ “उदक हि नयन्ति नेत्तिका उसुकारा नमयन्ति तेजन ।
दारु नमयन्ति तच्छका, अत्तान दमयन्ति सुब्बता” ति ॥
कुलो^७ थेरो ।

२० अजितत्थेरगाथा

15

२० “मरणे मे भय नत्थि, निकन्ति^८ नत्थि जीविने ।
सन्देह निक्खिपिस्सामि, सम्पजानो पटिस्सतो^९” ति ॥
अजितो थेरो^{१०} ।

वग्गो दुतियो ।

१ सिगाल०-सी० । २ अहू-रो० । ३ अट्टिसञ्जाय-सी० । ४-४ अफरि
पठवि-स्या०, रो०, ० पथवि-म० । ५ पहीयती-सी०, स्या० रो० । ६ कुण्डल
त्थेरगाथा-सी० । ७ कुळा-स्या०, रो० । ८ निकती-स्या०, रो० । ९ पतिस्सतो
-सी०, स्या०, रो० । १० अजितत्थेरगाथा-सी० ।

तस्सुद्धान

चूळवच्छो महावच्छो, वनवच्छो च सीवको ।
 कुण्डधानो च वेल्हिट्ठि, दासको च ततोपरि^१ ।
 सिङ्गालपित्तिको थेरो, कुलो च अजितो दसा ति ॥

२१ निग्रोधत्थेरगाथा

२१ “नाह भयस्स भायामि, सत्था नो अमतस्स कोविदो ।
 यत्थ भय नावतिट्ठति, तेन मग्गेन वजन्ति भिक्खवो” ति ॥^५
 निग्रोवो थेरो^१ ।

२२ चित्तकत्थेरगाथा

२२ “नीला सुगीवा सिखिनो, मोरा कारम्भिय^५ अभिनदन्ति ।
 ते सीतवातकीळिना^४, सुत्त ज्ञाय^६ निबोधेन्ती” ति ॥
 चित्तको थेरो ।

B 225

२३ गोसालत्थेरगाथा

२३ “अह खो वेळुगुम्बस्मि, भुत्वान मधुपायस^७ ।
 पदक्खिण सम्मसन्तो, खन्धान उदयब्बय ।
 सानु पटिगमिस्सामि, विवेकमनुब्रूह्य” ति ॥
 गोसालो थेरो ।

10 R 5

२४ सुगन्धत्थेरगाथा

२४ “अनुवस्सिको पब्बजितो, पस्स धम्मसुधम्मत ।
 तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
 सुगन्धो थेरो ।

15

१ उद्धान—सी०, स्या०, रो० । २ ततोपर—सी०, स्या०, रो० । ३ निग्रोधत्थेरगाथा—सी० । ४ कारवीय—सी०, कारविय—रो०, कारविय—स्या० । ५ सीतवातक-द्वितकलिता—सी०, सीतवातकलिता—स्या०, रो० । ६ ज्ञान—स्या० । ७ मधुपायास—स्या०, रो० ।

२५ नन्दियत्थेरगाथा

२५ “ओभासजात फलग, चित्त यस्स अभिण्हसो ।
तादिस भिक्खुमासज्ज कण्ह दुक्ख निगच्छसी” ति ॥
नन्दियो थेरो ।

२६ अभयत्थेरगाथा

२६ “सुत्वा सुभामित वाच, बुद्धस्सादिच्चबन्धुनो ।
पच्चव्यधि^१ हि निपुण, वालग्ग उमुना यथा” ति ॥
अभयो थेरो ।

२७ लोमसकङ्गियत्थेरगाथा

२७ “दब्ब कुस पोटकिल, उमीर मुञ्जपव्वज ।
उरसा पनुदिस्सामि,^२ विवेकमनुब्रूहय” ति ॥
लोमसकङ्गियो थेरो ।

२८ जम्बुगामिकपुत्तत्थेरगाथा

२८ “कच्चि नो वत्थपसुतो, कच्चि नो भूसनारतो ।
कच्चि सीलमय गन्ध, कि^३ त्व वायसि नेतरा पजा” ति ॥
जम्बुगामिकपुत्तो थेरो ।

२९ हारितत्थेरगाथा

२९ “समुन्नमयमत्तान, उसुकारो व तेजन ।
चित्त उजु करित्वान, अविज्ज भिन्द^४ हारिता” ति ॥
हारितो थेरो ।

१ पच्चव्यधि—स्या०, पच्चव्यधि—मी०, पच्चव्यधि—रो० । २ पनुदिस्सामि—स्या० । ३ स्या०, रो० पोत्थकेमु नत्ति । ४ छिन्द—रो० ।

३० उत्तियत्थेरगाथा

- ३० “आबाधे मे समुप्पन्ने, सति मे उपपज्जथ^१ ।
आबाधो मे समुप्पन्नो, कालो मे नप्पमज्जितु^२” ति ॥
उत्तियो थेरो ।

वग्गो तत्तियो ।

तत्सुद्धान

निग्रोधो चित्तको थेरो, गोसालथेरो^३ सुगन्धो ।
नन्दियो अभयो थेरो, थेरो लोममकङ्गियो ।
जम्बुगामिकपुत्तो^४ च, हारितो उत्तियो इसी ति ॥

5

३१ गह्वरतीरियत्थेरगाथा

- ३१ “फट्ठो डमेहि मकसेहि, अरञ्जस्मि ब्रहावने ।
नागो सगामसीसेव, सतो तत्राधिवासये^५” ति ॥
गह्वरतीरियो^६ थेरो ।

B 227

R 6

३२ सुप्पियत्थेरगाथा

- ३२ ‘अजर जीरमानेन, तप्पमानेन निब्बति ।
निमित्त^१ परम सन्ति, योगक्खेम अनुत्तर^२’ ति ॥
सुप्पियो थेरो ।

10

३३ सोपाकत्थेरगाथा

- ३३ “यथा पि एकपुत्तस्मि, पियस्मि कुसली सिया ।
एव सब्बेसु पाणेसु, सब्बत्थ कुसलो सिया^३” ति ॥
सोपाको थेरो ।

15

१ उदपज्जथ—म० । २ गोसालथेरो—सी०, स्था० रो० । ३ जम्बुगामिकपुत्तो—
सी० । ४ गह्वरतीरियो—स्था० । ५ भिकवु—रो० । ६ निम्मिस्स—सी०, रो०, निरा
मिस—स्था० ।

३४ पोसियत्थेरगाथा

- ३४ “अनासन्नवरा एता निच्चमेव विजानता ।
 गामा अरञ्जमागम्म, ततो गेह उपाविसि^१ ।
 ततो उट्ठाय पक्कामि^२, अनामन्तेत्वा^३ पोसियो” ति ॥
 पोसियो थेरो ।

३५ सामञ्जकानित्थेरगाथा

- ३५ “सुख सुखत्थो लभते तदाचर,
 कित्ति च पप्पोति यसस्स वड्ढति ।
 यो अरियमट्ठङ्गिकमञ्जस उजु,
 भावेति मग्ग अमतस्स पत्तिया” ति ॥
 सामञ्जकानित्थेरो ।

३६ कुमापुत्तत्थेरगाथा

- B 228 10 ३६ “साधु सुत साधु चरितक,
 साधु सदा अनिकेतविहारो ।
 अत्थपुच्छन पदक्खिणकम्म,
 एत सामञ्जमकिञ्चनस्सा” ति ॥
 कुमापुत्तो थेरो ।

३७ कुमापुत्तसहायकत्थेरगाथा

- 15 ३७ “नानाजनपद यन्ति, विचरन्ता असञ्जता ।
 समाधि च विराधेन्ति, किंसु रट्ठचरिया^१ करिस्सति ।
 तस्मा विनेय्य सारम्भ, ज्ञायेय्य अपुरक्खतो” ति ॥
 कुमापुत्तत्थेरस्स सहायको थेरो ।

१ उपाविसि - म० । २-२ पक्कमि अनामनिय - सी०, पक्कामि० - स्या०, रो० ।
 ३ रट्ठचरिया - रो० ।

३८ गवम्पतित्थेरगाथा

३८ “यो इद्धिया सरभु^१ अट्टपेसि,
 सो गवम्पति असितो अनेजो ।
 त सब्बसङ्गातिगत महामुनि,
 देवा नमस्सन्ति भवस्स पारगु” ति ॥
 गवम्पतित्थेरो ।

5

३९ तिस्सत्थेरगाथा

३९ “सत्तिया विय ओमट्टो, ड्ह्ममानो^२ व मत्थके ।
 कामरागप्पहानाय^३, सतो भिक्खु परिब्बजे” ति ॥
 तिस्सो थेरो ।

B 7

४० वड्डुमानत्थेरगाथा

४० “सत्तिया विय ओमट्टो, ड्ह्ममानो व मत्थके ।
 भवरागप्पहानाय^४, सतो भिक्खु परिब्बजे” ति ॥
 वड्डुमानो थेरो ।

10

वग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धान

गह्वरतीरियो सुप्पियो, मोपाको चेव^५ पोसियो^६ ।
 सामञ्जकानि कुमापुत्तो, कुमापुत्तसहायको ।
 गवम्पति तिस्सत्थेरो, वड्डुमानो महायसो ति ॥

B 220

४१ सिरिवड्डुत्थेरगाथा

४१ “विवरमनुपतन्ति विज्जुना, वेभारस्स च पण्डवस्स च ।
 नगविवरगतो च झायति, पुत्तो अप्पटिमस्स तादिनो” ति ॥
 सिरिवड्डो थेरो ।

15

१ सरभु - सी० । २-२ ड्ह्ममानेव - मी०, स्या०, रो० । ३ कामरागपहानाय - रो० ।

४ भवरागपहानाय रो० । ५-५ च पोसियो च - सी०, स्या०, रो० ।

४२ खदिरवनियत्थेरगाथा

- ४२ “चाले^१ उपचाले सीसूपचाले^२,
 पतिस्सता^३ नु खो विहरथ ।
 आगतो वो वाल विय वेवी^४” ति ॥
 खदिरवनियो थेरो ।

४३ सुमङ्गलत्थेरगाथा

- ४३ “सुमुत्तिको सुमुत्तिको साहु, सुमुत्तिकोम्हि तीहि खुज्जकेहि ।
 असितासु मया नङ्गलासु, मया खुदकुदालासु^५ मया ॥
 यदि पि इधमेव इधमेव, अथ वा पि अलमेव अलमेव ।
 ज्ञाय मुमङ्गल ज्ञाय सुमङ्गल, अप्पमतो विहर सुमङ्गला^६” ति ॥
 सुमङ्गलो थेरो ।

४४ सानुत्थेरगाथा

- ४४ “मत वा अम्म रोदन्ति, यो वा जीव न दिस्सति ।
 जीवन्त म अम्म पस्सन्ती, कस्मा म अम्म रोदसी^७” ति ॥
 सानुत्थेरो^८ ।

४५ रमणीयविहारित्थेरगाथा

- ४५ “यथा पि भद्दो आजञ्जो, खलित्वा पतितिट्ठति ।
 एव दस्सनसम्पन्न, सम्मासम्बुद्धसावक^९” ति ॥
 रमणीयविहारित्थेरो^{१०} ।

१-१ हले उाहले मीसुपहले-स्या० । २ पतिस्सतिका-स्या०, रो० । ३ वेवि
 थती-स्या० । ४ खुदालासु-मी० । ५ दिस्मन्ति-सी०, स्या०, दिस्सन्ती-रो० ।
 ६ सानु थेरो-स्या०, रो० । ७ रमणीयविहारी थेरो-स्या०, रो० ।

४६ समिद्धित्थेरगाथा

- ४६ “सद्धायाह पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
 सति पञ्चा च मे बुद्धा^१, चित्त च सुसमाहित ।
 काम करस्सु रूपानि, नेव म व्याधयिस्ससी^२” ति ॥
 समिद्धित्थेरो ।

४७ उज्जयत्थेरगाथा

- ४७ “नमो ते बुद्ध वीर्य्यु, विप्पमुत्तोसि सब्बधि ।
 तुय्हापदाने विहर, विहरामि अनासवो” ति ॥
 उज्जयो थेरो ।

5

R 8

४८ सज्जयत्थेरगाथा

- ४८ “यतो अह पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
 नाभिजानामि सङ्कप्प, अनरिय दोससहित” ति ॥
 सज्जयो थेरो ।

10

४९ रामणेत्यत्थेरगाथा

- ४९ “विहविहाभिनदिते^३, सिप्पिकाभिरुत्तेहि च ।
 न मे न फन्दति चित्त, एकत्तनिरत^४ हि मे” ति ॥
 रामणेत्यको थेरो ।

५० विमलत्थेरगाथा

- ५० ‘वरणी च^५ सिञ्चति^६ वाति, मालुतो विज्जुता चरति नभे ।
 उपसम्मन्ति^७ वितक्का, चित्त सुसमाहित ममा ” ति ॥
 विमलो थेरो ।

B 231

15

वग्गो पञ्चमो ।

१ बुद्धः—सी० । २ व्याधयिस्ससी—सी० । ३ विहविहाभिनदिते—सी०, रघा०
 रो० । ४ एकत्त निरत—स्या० । ५-५ व िञ्चति—स्या०, च सिञ्चति—रो० । ६
 उपसम्मन्ति—स्या०, रो० । ७-७ सम्मन्ति—स्या० ।

तस्सुद्धान

सिरीवड्डो^१ रेवतो थेरो, सुमङ्गलो^२ सानुसव्हयो^३ ।
 रमणीयविहारी^४ च, समिद्धिउज्जयसञ्जया^५ ।
 रामण्यो^६ च^६ सो थेरो, विमलो च रणञ्जहो^७ ति ॥

५१ गोधिकत्थेरगाथा

५१ “वस्सति देवो यथा सुगीत,
 ८ छन्ना मे कुटिका सुखा निवाता ॥
 चित्त सुसमाहित च मय्ह,
 अथ चे पत्थयसि पवस्स देवा” ति ॥
 गोधिको थेरो ।

५२ सुबाहुत्थेरगाथा

५२ “वस्सति देवो यथा सुगीत,
 १० छन्ना मे कुटिका सुखा निवाता ।
 चित्त सुसमाहित च^८ काये^९,
 अथ चे पत्थयसि पवस्स देवा” ति ॥
 सुबाहुत्थेरो ।

५३ वल्लियत्थेरगाथा

५३ “वस्सति देवो यथा सुगीत,
 १५ छन्ना मे कुटिका सुखा निवाता ।
 तस्स विहरामि अप्पमत्तो,
 अथ चे पत्थयसि पवस्स देवा” ति ॥
 वल्लियो थेरो ।

१ सिरिवड्डो—सी०, स्या०, ग० । २-२ खदिरवनियासुमगलो—स्या० । ३ सानुरमणीय०—स्या० । ४ मे समिद्धिउज्जयसञ्जयो—स्या० समिद्धिउज्जयसञ्जयो—रो० । ५-५ रामण्यको—स्या० । ६ रणञ्जयो—रो० । ७-७ मय्ह—स्या० ।

५४ उत्तियत्थेरगाथा

५४ “वस्सति देवो यथा सुगीत,
छन्ना मे कुटिका सुखा निवाता ।
तस्स विहरामि अदुतियो,
अथ चे पत्थयसि पवस्स देवा” ति ॥
उत्तियो येरो ।

B 232
R 9

5

५५ अञ्जनवनियत्थेरगाथा

५५ “आसन्दि^१ कुटिक कत्वा, ओगय्ह अञ्जन^२ वन ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
अञ्जनवनियो येरो ।

५६ कुटिविहारित्थेरगाथा

५६ “को कुटिकाय भिक्खु कुटिकाय,
वीतरागो सुसमाहितचित्तो ।
एव जानाहि आवुसो,
अमोघा ते कुटिका कता” ति ॥
कुटिविहारित्थेरो^३ ।

10

५७ दुतियकुटिविहारित्थेरगाथा

५७ “अयमाहु पुराणिया कुटि^४, अञ्ज पत्थयसे नव कुटि ।
आस कुटिया विराजय, दुक्खा भिक्खु पुन नवा कुटी” ति ॥ 15
दुतियकुटिविहारित्थेरो ।”

१ आसदि—स्या० । २ अञ्जना—स्या० । ३ कुटिविहारी थरो—स्या०, रो० ।
४ कुटिका—स्या० ।

५८ रमणीयकुटिकत्थेरगाथा

- ५८ “रमणीया मे कुटिका, सद्वादेय्या मनोरमा ।
न मे अत्थो कुमारीहि, येस अत्थो तहि गच्छय नारियो” ति ॥
रमणीयकुटिको थेरो ।

५९ कोसलविहारित्थेरगाथा

B 233

5

- ५९ “सद्धायाह पब्बजितो, अरञ्जे मे कुटिका कता ।
अप्पमत्तो च आतापी, सम्पजानो पतिस्सतो” ति ॥
कोसलविहारित्थेरो^१ ।

६० सीवलित्थेरगाथा

- ६० “ते मे इज्झिसु सङ्कप्पा, यदत्थो पाविसि कुटि ।
विज्जाविमुत्ति पच्चेस^२, मानानुसयमुज्जह^३” ति ॥
सीवलित्थेरो^४ ।

वग्गो छट्ठो ।

तस्सुद्धान

10

- गोधिको च सुवाह^५ च, वल्लियो उत्तियो इसि ।
अञ्जनवनियो^६ थेरो, दुवे कुटिविहारिनो ।
रमणीयकुटिको^७ च, कोसलव्हयसीवली ति^८ ॥

६१ वप्पत्थेरगाथा

15

- ६१ “पस्सति पस्सो पस्सन्त, अपस्सन्त च पस्सति ।
अपस्सन्तो अपस्सन्त, पस्सन्त च न पस्सती” ति ॥
वप्पो थेरो ।

१ कोसल्लविहारी थरो-स्या०, कोसल्लविहारी-रो० । २ पच्चेस्स-सी०, स्या०, रो० । ३ ०मुज्जहि-सी० । ४ सीवली थरो-स्या० । ५ सुवाह-सी० । ६ अञ्जनावानयो-स्या०, रो० । ७-८ रमणीयकुटिका थरा कोसल्लव्हयसीवली ति-स्या०, ० कोसल्लव्हय-सीवली ति-रो० ।

६२ वज्जिपुत्तत्थेरगाथा

- ६२ “एकका मय अरञ्जे विहराम, अपविद्ध व वनस्मि दारुक ।
तस्स मे बहुका पिहयन्ति, नेरयिका विय सग्गगामिन” ति ॥ R 10
वज्जिपुत्तो^१ थेरो ।

६३ पक्खत्थेरगाथा

- ६३ “चुता पतन्ति पतिता, गिद्धा च पुनरागता ।
कत^२ किच्च रत^३ रम्म, सुखेनन्वागत सुख” ति ॥ B 234
पक्खो थेरो । 5

६४ विमलकोण्डञ्जत्थेरगाथा

- ६४ “दुमन्हयाय उप्पन्नो, जातो पण्डरकेतुना ।
केतुहा केतुनायेव, महाकेतु पधसयी” ति ॥
विमलकोण्डञ्जो थेरो ।

६५ उक्खेपकतवच्छत्थेरगाथा

- ६५ “उक्खेपकतवच्छस्स^४, सङ्गलित बहूहि वस्सेहि ।
त भासति गहट्टान, सुनिसिन्नो उल्लारपामोज्जो^५” ति ॥ 10
उक्खेपकतवच्छो थेरो ।

६६ मेघियत्थेरगाथा

- ६६ “अनुसासि महावीरो, सब्बधम्मान पारगू ।
तस्साह धम्म सुत्वान, विहासि सन्तिके सतो^६ ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥ 15
मेघियो थेरो ।

१ वजिपुत्तको-स्या० । २-२ कतकिच्च रत-स्या० । ३ उक्खेपकटवच्छस्स-
सा०, स्या० । ४ उल्लारपामुज्जो-रा० । ५ रतो-स्या०, रा० ।

६७ एकधम्मसवनीयत्थेरगाथा

- ६७ “किलेसा ज्ञापिता मय्ह, भवा सब्बे समहता ।
विककीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
एकधम्मसवनीयो थेरो ।

६८ एकुदानियत्थेरगाथा

- ६८ “अधिचेतसो अप्पमज्जतो, मुनिनो मोनपथेसु सिक्खतो ।
सोकान भवन्ति तादिनो, उपसन्तस्स सदा सतीमतो” ति ॥
एकुदानियो थेरो ।

६९ छन्नत्थेरगाथा ।

- B 23. ६९ “सुत्वान धम्म महतो महारस,
सब्बञ्जुतञ्जाणवगेन देसित ।
मग्ग पपज्जि अमतस्स पत्तिया,
सो योगक्खेमस्स^१ पथस्स कोविदो” ति ॥
छन्नो थेरो ।

७० पुण्णत्थेरगाथा

- R II ७० “सीलमेव इध अग्ग, पञ्चवा पन उत्तमो ।
मनुस्सेसु च देवेसु, सीलपञ्चाणतो जय” नि ॥
पुण्णो थेरो ।

वग्गो सत्तमो ।

तस्सुद्दान

- 15 वप्पो च वज्जिपुत्तो च, पक्खो विमलकोण्डञ्जो ।
उक्खेपकतवच्छो च, मेघियो एकधम्मिको ।
एकुदानियछन्ना^२ च, पुण्णत्थेरो महब्बलो ति ॥

१ योगक्खेमस्स—सी० । २ एकुदानियछन्नो—स्था०, एकुदानियछन्नो—रो० ।

७१ वच्छपालत्थेरगाथा

- ७१ “सुसुखुमनिपुणत्थदस्सिना, मतिकुसलेन निवातवुत्तिना ।
ससेवितवुद्धसीलिना^१, निब्बान न हि तेन दुल्लभ^२” ति ॥
वच्छपालो थेरो ।

७२ आतुमत्थेरगाथा

- ७२ “यथा कळीरो^३ सुसु वड्ढितग्गो,
दुन्निक्खमो^४ होति पसाखजातो ।
एव अह भरियायानिताय^५,
अनुमञ्ज^६ म पब्बजितोमिह दानी” ति ॥
आतुमो थेरो ।

B 23

5

७३ माणवत्थेरगाथा

- ७३ “जिण्ण च दिस्वा दुखित^७ च ब्याधित^८,
मत च दिस्वा गतमायुसङ्ख्य ।
ततो अह निक्खमितून पब्बजि,
पहाय कामानि मनोरमानी” ति ॥
माणवो थेरो ।

10

७४ सुयामनत्थेरगाथा

- ७४ “कामच्छन्दो^९ च ब्यापादो, थिनमिद्ध च भिक्खुतो ।
उद्धच्च विचिकिच्छा च, सब्बसो व न विज्जती” ति ॥ 15
सुयामना थेरो ।

१ समवितवुद्धसीलिना—स्या०, समवितवुद्धसीलिना—रो० । २ कळीरो—स्या०
रो० । ३ दुन्निक्खमो—स्या० । ४ भरियायानिताय—स्या०, रो० । ५ अनुमञ्ज—स्या०
रो० । ६ दुक्खित—स्या०, रो० । ७ व्याधित—मी० । ८ कामच्छन्दो—स्या० । ९
थिनमिद्ध—म० ।

७५ सुसारदत्थेरगाथा

७५ “साधु सुविहितान^१ दस्सन, कङ्खा छिज्जति बृद्धि वड्ढति ।
बाल पि करोन्ति पण्डित, तस्मा साधु सत समागमो^२” ति ॥
सुसारदो थेरो ।

७६ पियञ्जहत्थेरगाथा

७६ “उप्पतन्तेसु निपते, निपतन्तेसु उप्पते ।
वसे अवसमानेसु, रममानेसु नो रमे^३” ति ॥
पियञ्जहो थेरो ।

७७ हत्थारोहपुत्तत्थेरगाथा

B 227
R 12

७७ “इद पुरे चित्तमचारि चारिक,
येनिच्छक यत्थकाम यथासुख ।
तदज्जह निग्गहेस्सामि^४ योनिसो,
हत्थिप्पभिन्न^५ विय अडकुसग्गहो^६” ति ॥
हत्थारोहपुत्तो थेरो ।

७८ मेण्डसिरत्थेरगाथा

७८ “अनेकजातिससार, सन्धाविस्स अनिब्बिस ।
तस्स मे दुक्खजातस्स, दुक्खक्खन्धो अपरद्धो^७” ति ॥
मेण्डसिरो थेरो ।

७९ रक्खितत्थेरगाथा

७९ “सब्बो रागो प्होनो मे, सब्बो दोसो समूहता ।
सब्बो मे विगतो माहा, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो^८” ति ॥
रक्खितो थेरो ।

१ सुविहितान—स्या० । २ निग्गहिस्सामि—स्या०, रो० । ३ हत्थि पभिन्न—स्या० ।
४ परद्धतो—स्या० ।

८० उग्गतत्थेरगाथा

- ८० “य मया पकत कम्म, अप्प वा यदि वा बहु।
सब्बमेतं परिक्खीणं, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
उग्गो थेरो ।

वग्गो अट्ठमो ।

तस्सुद्धान

वच्छपालो च यो थेरो, आतुमो माणवो इसि।
सुयामनो सुसारदो, थेरो यो च पियञ्जहो।
आरोहपुत्तो मेण्डसिगो, रक्खितो उग्गसव्हयो ति ॥

5

८१ समितिगुत्तत्थेरगाथा

- ८१ “य मया पकत पाप, पुब्बे अञ्जासु जातिसु।
इधेव तं वेदनीयं, वत्थु अञ्जं न विज्जती” ति ॥
समितिगुत्तो येरो ।

R 238

८२ कस्सपत्थेरगाथा

- ८२ “येन येन सुभिक्षानि, सिवानि अभयानि च।
तेन पुत्तकं गच्छस्सु, मा सोकापहतो भवा” ति ॥
कस्सपो थेरो ।

10

८३ सीहत्थेरगाथा

- ८३ “सीहप्पमत्ता विहर, रत्तिन्दिवमतन्दितो।
भावेहि कुसलं धम्मं, जह सीघं समुस्सय” ति ॥
सीहो थेरो ।

15

८४ नीतत्थेरगाथा

- ८४ “सब्बरत्तिं सुपित्वान्, दिवा सङ्गणिके रता।
कुदास्सु^१ नाम दुम्मेधो, दुक्खस्सन्तं करिस्सती” ति ॥
नीतो थेरो ।

R 13

८५ सुनागतथेरगाथा

- ८५ “चित्तनिमित्तस्स कोविदो, पविवेकरस विजानिय ।
ज्ञाय निपको पतिस्सतो, अधिगच्छेय्य सुख निरामिस” ति ॥
सुनागो थेरो ।

८६ नागितथेरगाथा

- ८६ “इतो बहिद्धा पुथु अञ्जवादिन,
मग्गो न निब्बानगमो यथा अय ।
इतिस्सु सङ्गु भगवानुसासति,
सत्था सय पाणितलेव दस्सय” ति ॥
नागितो थेरो ।

८७ पविट्ठुत्थेरगाथा

- B 239 ८७ “खन्धा दिट्ठा यथाभूत, भवा सब्बे पदालिता ।
10 विक्खीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
पविट्ठो थेरो ।

८८ अज्जुनत्थेरगाथा

- ८८ “असक्खि वत अत्तान, उट्ठानु उदका थल ।
वुट्ठमानो महोघेव^१, सच्चानि पटिविज्झह” ति ॥
अज्जुनो थेरो ।

८९ पठमदेवसभत्थेरगाथा

- 16 ८९ “उत्तिण्णा पङ्कपलिपा^२, पाताला परिवज्जिता ।
मुत्तो ओघा च गन्था च सब्बे माना विसहता” ति ॥
देवसभो थेरो ।

१ महोघो व-स्या० । २ पङ्कपलिपा-स्या०, रो० ।

९० सामिदत्तत्थेरगाथा

- ९० “पञ्चक्खन्धा परिञ्जाता, तिट्ठन्ति छिन्नमूलका ।
विक्खीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनवभवो’ ति ॥
सामिदत्तो थेरो ।

वग्गो नवमो ।

तस्सुद्दान

थेरो समितिगुत्तो च, कस्सपो मीहसव्हयो ।
नीतो सुत्तागो नागितो, पविट्ठो अज्जुनो इसि ।
देवसभो च यो थेरो, सामिदत्तो महव्वलो ति ॥

5

९१ परिपुण्णकत्थेरगाथा

- ९१ “न तथा मत सतरस, सुधन्न य मयज्ज परिभुत्त ।
अपरिमितदस्सिना गोदमेन, बुद्धेन देसितो धम्मो’ ति ॥
परिपुण्णको थेरो ।

९२ विजयत्थेरगाथा

- ९२ “यस्सासवा परिक्खीणा, आहारे च अनिस्सितो ।
सुञ्जता अनिमित्तो च, विमोक्खो यस्स गोचरो ।
आकासेव सकुन्तान, पद तस्स दुरन्नय’ ति ॥
विजयो थेरो ।

10 B 240,
R 14

९३ एरकत्थेरगाथा

- ९३ “दुक्खा कामा एरक, न सुखा कामा एरक ।
यो कामे कामयति, दुक्ख सो कामयति एरक ।
यो कामे न कामयति^३, दुक्ख सो न कामयति एरका’ ति ॥
एरको थेरो ।

15

९४ मेत्तजित्थेरगाथा

९४ “नमो हि तस्स भगवतो, सक्कपुत्तस्स सिरीमतो ।
तेनाय अग्गप्पत्तेन^१, अग्गधम्मो^२ सुदेसितो” ति ॥
मेत्तजि थेरो ।

९५ चक्खुपालत्थेरगाथा

९५ “अन्धोह हतनेत्तोस्मि, कन्तारद्धानपक्खन्दो^३ ।
सयमानो पि गच्छिस्स^४, न सहायेन पापेना” ति ॥
चक्खुपालो थेरो ।

९६ खण्डसुमनत्थेरगाथा

९६ “एकपुप्फ चजित्वान, असीति^५ वस्सकोटियो ।
सग्गेसु परिचारेत्वा, सेसकेनम्हि निब्बुतो” ति ॥
खण्डसुमनो थेरो ।

९७ तिस्सत्थेरगाथा

९७ “हित्वा सत्तपल कस, सोवण्ण सतराजिक ।
अग्गहि मत्तिकापत्त, इद दुतियाभिसेचन” ति ॥
तिस्सो थेरो ।

९८ अभयत्थेरगाथा

B 241 ९८ “रूप दिस्वा सति मुट्ठा, पिय^६ निमित्त^७ मनसिकरोतो ।
सारत्तचित्तो वेदेति, त च अज्भोस तिट्ठति ।
15 तस्स वड्ढन्ति आसवा, भवमूलोपगामिनो” ति ॥
अभयो थेरो ।

१ अग्गपुत्तेन—स्या० । २ अग्गोधम्मो—सी० । ३ कन्तारद्धानपक्खन्दो—सी०, रो०, ० पक्खन्तो—स्या० । ४ गमिस्स—स्या० । ५ असीति—म० । ६-६ पियनिमित्त—सी०, स्या०, रो० । ७ भवमूला भवगामिनो—सी० ।

९९ उत्तियत्थेरगाथा

- ९९ “सह सुत्वा सति मुट्ठा, पिय निमित्त मनसिकरोतो ।
सारत्तचित्तो वेदेति, न च अज्झोस तिट्ठति ।
तस्स वड्ढन्ति आमवा, ससार उपगामिनो” ति ॥
उत्तियो थेरो ।

१०० दुतियदेवसभत्थेरगाथा

- १०० “सम्मप्पधानसम्पन्नो, सतिपट्ठानगोचरो ।
विमुत्तिकुसुमसञ्जन्नो, परिनिब्बिस्सत्यनासवो” ति ॥
देवसभो थेरो ।
वग्गो दसमो ।

तस्सुद्धान

- परिपुण्णको च विजयो, एग्गो मेत्तजी मुनि ।
चक्खुपालो खण्डसुमनो, तिस्सो च अभयो तथा ।
उत्तियो च^१ महापञ्जो, थेरो देवसभो पि चा ति ॥

१०१ बेलट्टानिकत्थेरगाथा

- १०१ “हित्वा गिहित^२ अनवोसितत्तो,
मुखनङ्गली ओदरिको कुसीतो ।
महावराहो व निवापपुट्ठो,
पुनप्पुन गब्भमुपेति मन्दो” ति ॥
बेलट्टानिको^३ थेरो ।

१०२ सेतुच्छत्थेरगाथा

- १०२ “मानेन वञ्चितासे, सङ्घारेसु सङ्किलिस्समानासे ।
लाभालाभेन मथिता, समाधि नाधिगच्छन्ती” ति ॥
सेतुच्छो थेरो ।

१ विमुत्तिकुसुमसञ्जन्नो—मी० । २ परिनिब्बायिस्सत्यनासवो—स्या० । ३ स्या०,
रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ स्या०, रो० पोत्थकमु नत्थि । ५ गिहित्व—स्या०, रो० ।
६ बेलट्टाकानि—स्या०, रो० ।

१०३ बन्धुरत्थेरगाथा

१०३ “नाह एतेन अत्थिको, सुखितो धम्मरसेन तप्पितो ।
पित्वा^१ रसग्गमुत्तम, न च काहामि विसेन^२ सन्थव” ति ॥
बन्धुरो थेरो ।

१०४ खितकत्थेरगाथा

१०४ “लहुको वत मे कायो,
फुट्ठो च पीतिसुखेन विपुलेन ।
तूलमिव^३ एरित मालुतेन,
पिलवतीव मे कायो” ति ॥
खितको थेरो ।

१०५ मलितवम्भत्थेरगाथा

१०५ “उक्कण्ठितो पि न वसे, रममानो पि पक्कमे ।
न त्वेवानत्थसहित, वसे वास विचक्खणो” ति ॥
मलितवम्भो थेरो ।

१०६ सुहेमन्तत्थेरगाथा

१०६ “सतलिङ्गस्स अत्थस्स, सतलक्खणधारिनो ।
एकङ्गदस्सी दुम्मेधो, सतदस्सी च^४ पण्डितो” ति ॥
सुहेमन्तो थेरो ।

१०७ धम्मसवत्थेरगाथा

B 243 15 १०७ “पब्बजि तुलयित्वान, अगारस्मानगारिय ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
धम्मसवो^५ थेरो ।

१ पीत्वान-सी० रो०, पित्वान-स्या० । २ रसेन-स्या० । ३ तुलमिव-स्या० ।
४ पिलवत्तिव-स्या०, रो० । ५ व-सी० । ६ धम्मसवरो-स्या०

१०८ धम्मसवपितुत्थेरगाथा

१०८ “स वीसवम्ससतिको^१, पब्बजि अनगारिय ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
धम्मसवपितु थेरो ।

१०९ सङ्खरक्खितत्थेरगाथा

१०९ ‘न ननाय परमहितानुकम्पिनो,
रहोगतो अनुविगणेति सामन ।
तथाहय विहरति^२ पाकतिन्द्रियो,
मिगी यथा तरुणजातिका वने” ति ॥
सङ्खरक्खितो थेरो ।

R 16

5

११० उसभत्थेरगाथा

११० “नगा नगगोसु^३ सुसविरूढा,
उदग्गमेधेन नवेन सित्ता ।
विवेककामस्स अरञ्जसञ्जिनो,
जनेति भिय्यो उसभस्स कलयत” ति ॥
उसभो थेरो ।

10

वग्गो एकादसमो ।

तस्सुद्धान

बेलट्टानिको^४ सेतुच्छो^५, बन्धुरो खितको^६ इसि ।
मलितवम्भो सुहेमन्नो, धम्मसवो^७ धम्मसवपिता^८ ।
पङ्खरक्खितत्थेरो च, उसभो च महामुदी^९ ति ॥

15

१ सवीसवस्ससतिको—सी० स्या०, रो० । २ वीहरति—स्या० । ३ नगगोसु—स्या० । ४-४ बेलट्टानिक सेतुच्छा—सी०, बल्लट्टकानि०—स्या०, रो० । ५ खितको—सी० । ६-६ धम्मसवरो धम्मसवपिता—स्या० ।

१११ जेन्तत्थेरगाथा

B 244

१११ “दुप्पन्वज्ज वे दुरधिवासा गेहा,
धम्मो गम्भीरो दुरधिगमा भोगा।
किच्छा वुत्ति नो इतरीतरेनेव,
युत्त चिन्तेतु सततमनिच्चवत्” ति॥
जेन्तो थेरो ।

5

११२ वच्छगोत्तत्थेरगाथा

११२ “तेविज्जोह महाज्ञायी, चेतोसमथकोविदो।
सदत्थो मे अनुप्पत्तो, कत बुद्धस्स सासन” ति॥
वच्छगोत्तो थेरो ।

११३ वनवच्छत्थेरगाथा

११३ “अच्छोदिका पुथुसिला, गोण्डगुलमिगायुता।
अम्बुसेवालसञ्छन्ना, ते सेला रमयन्ति म” ति॥
वनवच्छो थेरो ।

10

११४ अधिमुत्तत्थेरगाथा

११४ “कायदुट्ठुल्लगहनो, हिय्यमानम्हि^१ जीविते।
सरीरसुखगिद्धस्स, कुतो समणसाधुता” ति॥
अधिमुत्तो थेरो ।

११५ महानामत्थेरगाथा

११५ “एसावहिय्यसे पव्वतेन, बहुकुटजसल्लकिकेन^२।
नेसादकेन गिरिना, यसस्सिना परिच्छदेना” ति॥
महानामो थेरो ।

15

१ वनवच्छ-रो०। २ हीयमानग्हि-सी०। ३ ० सल्लकित-सी०, ० सल्लरिकेन-स्या०।

११६ पारापरियत्थेरगाथा

- ११६ “छफस्सायतने हित्वा, गुत्तद्वारो सुसवुतो ।
अघमूल वमित्वान, पत्तो मे आसवक्खयो” ति ॥
पारापरियो थेरो^३ ।

B 245

R 17

११७ यसत्थेरगाथा

- ११७ “सुविलित्तो सुवसनो, सब्बाभरणभूसितो ।
तिस्सो विज्जा अज्झगमि, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥ ६
यसो थेरो ।

११८ किमिलत्थेरगाथा

- ११८ “अभिसत्तो^१ व^२ निपतति,
वयो रूप अञ्चमिव तथेव सन्त ।
तस्सेव सतो अविप्पवसतो,
अञ्चस्सेव सरामि अत्तान” ति ॥
किमिलो^३ थेरो^४ ।

10

११९ वज्जिपुत्तथेरगाथा

- ११९ “एक्खमूलगहन पसक्खिय^५, निब्बान हृदयस्मि^६ ओपिय^७ ।
झाय गोतम मा च पमादो,
कि ते बिलिबिलिका करिस्सती” ति ॥
वज्जिपुत्तो थेरो ।

15

१२० इसिदत्तथेरगाथा

- १२० “पञ्चक्खन्धा परिञ्जाता, तिट्ठन्ति छिन्नमूलका ।
दुक्खक्खयो अनुप्पत्तो, पत्तो मे आसवक्खयो” ति ॥
इसिदत्तो थेरो ।

वग्गो द्वादसमो ।

१ वमेत्वान—स्या० । २ पारापरियत्थेरगाथा—सी० । ३ अभिसत्थोव—सी०
स्या०, रो० । ४-४ किम्विलो थेरो—स्या०, रा०, किम्विलत्थेरगाथा—सी० । ५ पसक्खिय—
स्या० । ६-६ हृदयस्मि ओसिय—रो० । ७ बिलिबिलिका—सी० ।

तस्सुद्धान

B 246

जेन्तो च वच्छगोत्तो च, वच्छो च वनसव्ह्यो^१ ।
 अधिमुत्तो महानामो, पारापरियो^२ यसो पि च ।
 किमिलो^३ वज्जिपुत्तो च, इसिदत्तो महायसो ति ॥
 एककनिपातो निद्वितो ।

तत्रुद्धान

5

वीसुत्तरसत थेरा, कतकिच्चा अनासवा ।
 एककेव निपातम्हि, सुसङ्गीता महेसिभी ति ॥

— ० —

१ नागव्ह्यो—स्या० । २ पारासरियो—सी० । ३ किम्विलो—सी०, स्या०, रो० ।

२. दुकनिपातो

१ उत्तरत्थेरगाथा

- १२१ “नत्थि कोचि भवो निच्चो, सङ्घारा वा पि सस्सता ।
उप्पज्जन्ति च ते खन्वा, चवन्ति अपरापर ॥ B 247
R 18
- १२२ “एतमादीन जत्वा, भवेनम्हि अनत्थिको ।
निस्सटो सब्बकामेहि, पत्तो मे आसवक्खयो” ति ॥
इत्थ सुद आयस्मा उत्तरो थेरो गाथायो अभासित्था ति । ५

२ पिण्डोलभारद्वाजत्थेरगाथा

- १२३ “नयिद अनयेन जीवित, नाहारो हृदयस्स सन्तिको ।
आहारद्वित्तिको समुस्सयो, इति दिस्वान चरामि एसन ॥
- १२४ “पङ्को ति हि न पवेदयु,^१ याय वन्दनपूजना कुलेसु ।
सुखुम सल्ल दुरुब्बह, सक्कारो कापुरिसेन दुज्जहो” ति ॥
इत्थ सुद आयस्मा पिण्डोलभारद्वाजो थेरो 10
गाथायो अभासित्था ति ।

३ वल्लियत्थेरगाथा

- १२५ “मक्कटो पञ्चद्वाराय, कुटिकाय पसक्खिय^२ ।
द्वारेण अनुपरियेति, घट्टयन्तो मुहु मुहु ॥
- १२६ “तिट्ठ मक्कट मा धावि, न हि ते त यथा पुरे ।
निग्गहीतोसि^३ पञ्जाय, नेव दूर^४ गमिस्सती” ति ॥ 15
वल्लियो थेरा ।

१ अवेदयु—स्या०, रो० । २ पसक्खिय—स्या० । ३ निग्गहीतोसि—स्या० ।
४ नतोदूर—रो० ।

४. गङ्गातीरियत्थेरगाथा

B. 248

१२७. 'तिण्णं मे तालपत्तानं, गङ्गातीरे कुटी कता ।
छवसित्तो व मे पत्तो, पंसुकूलं च चीवरं ॥
१२८. "द्विन्नं अन्तरवस्सानं, एका^१ वाचा मे भासिता ।
ततिये अन्तरवस्सम्हि, तमोखन्धो^२ पदालितो^३" ति ॥
- ... गङ्गातीरियो थेरो ... ।

5

५. अजिनत्थेरगाथा

R. 19

१२९. "अपि चे होति तेविज्जो, मच्चुहायी अनासवो ।
अप्पञ्जातो ति नं बाला, अवजानन्ति अजानता^४ ॥
१३०. "यो च खो अन्नपानस्स, लाभी होतीध^५ पुग्गलो ।
पापधम्मो पि चे होति, सो नेसं होति सक्कतो" ति ॥
- ... अजिनो थेरो ... ।

10

६. मेळजिनत्थेरगाथा

१३१. "यदाहं धम्ममस्सोसिं, भासमानस्स सत्थुनो ।
न कल्लमभिजानामि, सब्बञ्जूअपराजिते ॥
१३२. "सत्थवाहे महावीरे, सारथीनं वरुत्तमे ।
मग्गे पटिपदायं वा, कल्ल्हा मय्हं न विज्जती" ति ॥
- ... मेळजिनो थेरो ... ।

15

७. राधत्थेरगाथा

१३३. "यथा अगारं दुच्छन्नं, वुट्ठी^६ समतिविज्जति ।
एवं अभावितं चित्तं, रागो समतिविज्जति ॥

१. एक-स्या० । २-२. तमोखन्धो पदालितो-सी०; तमोखन्धो०-स्या० ।
३. अजानका-स्या० । ४. होतीध-म० । ५. वुट्ठी-सी०, स्या०, रो० ।

- १३४ “यथा अगार सुच्छन्न, वुड्ढी^१ न समतिविज्झति ।
एव सुभावित चित्त, रागो न समतिविज्झती” ति ॥
राधो थेरो ।

८ सुराधत्थेरगाथा

- १३५ “खीणा हि मय्ह जाति, वुसित जिनसासन ।
पहीनो जालसङ्घातो, भवनेत्ति समूहता ॥
१३६ “यस्सत्थाय पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो” ति ॥
सुराधो थेरो ।

B 249

5

९ गोतमत्थेरगाथा

- १३७ “सुख सुपन्ति मुनयो, ये इत्थीसु न बज्झरे ।
सदा वे रक्खितब्बासु, यासु सच्च सुदुल्लभ ॥
१३८ “वध चरिम्ह ते काम, अनणा दानि ते मय ।
गच्छाम दानि निब्बान, यत्थ गन्त्वा न सोचती” ति ॥
गोतमो थेरो ।

10

१० वसभत्थेरगाथा

- १३९ “पुब्बे हनति^२ अत्तान, पच्छा हनति सो परे ।
सुहत हन्ति अत्तान, वीतसेनेव पक्खिमा ॥
१४० “न ब्राह्मणो बहिवण्णो, अन्तो वण्णो हि ब्राह्मणो ।
यस्मि पापानि कम्मामि, स वे कण्हो सुजम्पती” ति ॥
वसभो थेरो ।

15

वग्गो पठमो ।

तस्सुद्धान

उत्तरो चेव पिण्डोलो, वल्लियो तीरियो इसि ।
अजिनो च मेळजिनो, राधो सुराधो गोतमो^३ ।
वसभेन इमे होन्ति, दस थेरा महिद्धिका ति ॥

20

^१ वुड्ढि-सी०, स्या०, रो० । ^२ हन्ति-सी० । ^३ गोतमो पि च-स्या० ।

११ महाचुन्दत्थेरगाथा

B 250
R 20

- १४१ “सुस्सूसा सुतवद्धनी^१, सुत पञ्जाय वद्धन।
पञ्जाय अत्थ जानाति, जातो अत्थो सुखावहो ॥
- १४२ “सेवेथ पन्तानि सेनासनानि,
चरेय्य सयोजनविप्पमोक्ख।
सच्चे रति नाधिगच्छेय्य तत्थ,
सङ्खे वसे रक्खितत्तो सतिमा” ति ॥
महाचुन्दो थेरो ।

१२ जोतिदासत्थेरगाथा

- १४३ “ये खो ते वेठमिस्सेन^२, नानत्तेन^३ च कम्ममुना।
मनुस्से उपरुन्धन्ति, फरुसूपक्कमा^४ जना।
ते पि तत्थेव^५ कीरन्ति, न हि कम्म पनस्सति ॥
- १४४ “य करोति नरो कम्म, कल्याण यदि पापक।
तस्स तस्सेव दायादो, य य कम्म पकुब्बती” ति ॥
जोतिदासो थेरो ।

१३ हेरञ्जकानित्थेरगाथा

- १४५ “अच्चयन्ति अहोरत्ता, जीवित उपरुज्झति।
आयु खीयति मच्चान, कुन्नदीन व ओदक ॥
- १४६ “अथ पापानि कम्मनि, कर बालो न बुज्झति।
पच्छास्स कटुक होति, विपाको हिस्स पापको” ति ॥
हेरञ्जकानित्थेरो^६ ।

१ सुतवद्धिनी-सी०। २ बेमविमिस्सेन-सी०, वधमिस्सेन-स्या०, रो०।
३ नानत्थेन-स्या०, रो०। ४ फरुसूपक्कमा-स्या० रो०। ५ तथेव-स्या०, रो०।
६ हेरञ्जकानि थेरो-स्या०, रो०।

१४ सोममित्तत्थेरगाथा

- १४७ “परित्त दारुमारुह, यथा सीदे महण्णवे ।
एव कुसीतमागम्म, साधुजीवी पि सीदति ।
तम्मा त परिवज्जेय्य, कुसीत हीनवीरिय ॥
- १४८ “पविवित्तेहि^१ अरियेहि, पहितत्तेहि ज्ञायिभि । B 251
निच्च आरद्धविरियेहि, पण्डितेहि सहावसे” ति ॥ 5
सोममित्तो थेरो ।

१५ सम्बमित्तत्थेरगाथा

- १४९ “जनो जनम्हि^२ सम्बद्धो^३, जनमेवस्सितो जनो
जनो जनेन हेठियति^४, हेठेति च जनो जन ॥
- १५० “को हि तस्स जनेनत्थो, जनेन जनितेन वा । R 21
जन ओहाय गच्छ^५ त^६, हेठयित्वा बहु जन” ति ॥ 10
सम्बमित्तो थेरो ।

१६ महाकालत्थेरगाथा

- १५१ “काळी इत्थी ब्रह्ती धङ्करूपा,
सत्थि च भेट्वा अपर च सत्थि ।
बाह^७ च भेट्वा अपर च बाह^८,
सीस च भेट्वा दधित्थालक व । 15
एसा निसिन्ना अभिसन्दहित्वा” ॥
- १५२ “यो वे अविद्धा उपधि करोति,
पुनप्पुन दुक्खमुपेति मन्दो ।
तस्मा पजान^९ उपधि न कयिरा,
माह पुन भिन्नसिरो सयिस्स” ति ॥ 20
महाकालो थेरो ।

१ विवित्तेहि—स्या० । २-२ जनस्मि सम्बद्धो—म्या० । ३ हेठियति—स्या०
रा० । ४-४ गच्छेय्य—स्या० । ५ बाहु—सी० । ६ बाहु—सी०, स्या०, रो० । ७
अभिसन्दहित्वा—सी०, रो० । ८ पजा—सी० ।

१७ तिस्सत्थेरगाथा

- १५३ “बहू सपत्ते लभति, मुण्डो सङ्घाटिपास्तो ।
लाभी अन्नस्स पानस्स, वत्थस्स सयनस्स च ॥
- १५४ “एतमादीनव अत्वा, सक्कारेसु महब्भय ।
अप्पलाभो अनवस्सुतो, सतो भिक्खु परिब्बजे” ति ॥
तिस्सो थेरो

5

१८ किमिलत्थेरगाथा

- १५५ “पाचीनवसदायम्हि, सक्कपुत्ता सहायका ।
पहायानप्पके^१ भोगे, उञ्छापत्तागते रता ॥
- १५६ “आरद्धविरिया^२ पहितत्ता, निच्च दब्धपरक्कमा ।
रमन्ति वम्मरतिया, हित्वान लोकिय^३ रति” ति ॥
किमिलो थेरो ।

B 252

10

१९ नन्दत्थेरगाथा

- १५७ “अयोनिसो मनसिकारा^४, मण्डन अनुयुञ्जिस ।
उद्धतो चपलो चासि, कामरागेन अट्टितो ॥
- १५८ “उपायकुसलेनाह, बुद्धेनादिच्चबन्धुना ।
योनिसो पटिपज्जित्वा, भवे चित्त उदब्बहि” ति ॥
नन्दो थेरो ।

10

२० सिरिमत्थेरगाथा

- १५९ “परे च न पससन्ति, अत्ता चे असमाहितो ।
मोघ परे पससन्ति, अत्ता हि असमाहितो ॥

१ पहाय०-स्या०, रा० । २ आरद्धवीरिया-म० । ३ लाक्कि-रो० । ४ मन
सीकारा-स्या०, रो० ।

१६० “परे च न गरहन्ति, अत्ता चे सुसमाहितो ।
मोघ परे गरहन्ति, अत्ता हि सुसमाहितो” ति ॥
सिरिमा थेरो ।

वग्गो दुतियो ।

तस्सुद्धान

चुन्दो च जोतिदासो च, थेरो हेरञ्जकानि^१ च ।
सोममित्तो सब्बमित्तो, कालो तिस्सो च किमिलो^२ ।
नन्दा च सिरिमा^३ चैव, दस येरा महिद्धिका ति ॥

R 2.

5

२१ उत्तरत्थेरगाथा

१६१ “खन्धा मया परिञ्जाता, तण्हा मे सुसमूहता ।
भाविता मम बोज्झङ्गा, पत्तो मे आसवक्खयो ॥
१६२ “सोह खन्धे परिञ्जाय, अब्बहित्वान^४ जालिनि ।
भावयित्वान बोज्झङ्गे, निब्बायिस्स अनासवो” ति ॥
उत्तरो थेरो ।

B 2,3

10

२२ भद्दजित्थेरगाथा

१६३ “पनादो नाम सो राजा, यस्स यूपो सुवण्णयो ।
तिरिय सोळसुब्बेधो, उब्भमाहु^५ सहस्सधा ॥
१६४ “सहस्सकण्डो^६ सतगेण्डु^७, धजालु^८ हरितामयो ।
अनच्चु तत्थ गन्धब्बा, छसहस्सानि सत्तधा” ति ॥
भद्दजित्थेरो ।

15

२३ सोभितत्थेरगाथा

१६५ “सतिमा पञ्चवा भिक्खु, आरद्धबलवीरियो ।
पञ्च कप्पसतानाह, एकरत्ति अनुस्सरि ॥

१ हेरञ्जकानियो-सी०, स्या०, रो० । २ किम्बिलो-सी०, स्या०, रो० । ३ सिरिमा-सी० । ४ अब्बहित्वान-स्या० । ५ सुवण्णियो-स्या० । ६ उब्भमाहु-सी०, उच्चमाहु-स्या० । ७-७ सहस्सकण्डुसतगेण्डु-रो० । ८ धजालू-सी० ।

१६६ “चत्तारो सतिपट्टाने, सत्त अट्ठ च भावय ।
पञ्च कप्पसतानाह, एकरत्ति अनुस्सरि” ति ॥
सोभितो थेरो ।

२४ वल्लियत्थेरगाथा

१६७ “य किच्च दब्बहविरियेन^१, य किच्च बोद्धुमिच्छता^२ ।
करिस्स नावरज्झिस्स^३, पस्स विरिय परक्कम ॥
१६८ “त्व च मे मग्गमक्खाहि, अञ्जस अमतोगध ।
अह मोनेन मोनिस्स, गङ्गासोतो व सागर” ति ॥
वल्लियो थेरो ।

२५ वीतसोक्तथेरगाथा

B 204 १६९ “केसे मे ओलिखिस्स ति, कप्पको उपसङ्गमि ।
10 ततो आदासमादाय, सरीर पच्चवेक्खिस्स ॥
B 23 १७० “तुच्छो कायो अदिस्सित्थ, अन्धकारो^४ तमो व्यगा ।
सब्बे चोळा समुच्छिन्ना, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
वीतसोको थेरो ।

२६ पुण्णमासत्थेरगाथा

१७१ “पञ्च नीवरणे हित्वा, योगक्खेमस्स पत्तिया ।
15 धम्मादास गहेत्वान, आणदस्सनमत्तनो ॥
१७२ “पच्चवेक्खि इम काय, सब्ब सन्तरबाहिर ।
अज्झत्त च बहिद्धा च, तुच्छो कायो अदिस्सथा” ति ॥
पुण्णमासो थेरो ।

१ दब्बहवीरियेन - म० । २ बोद्धुमिच्छता - स्था० । ३ नावरज्झिस्स - सी० ।
४ अन्धकारे - स्था०, रो० ।

२७ नन्दकत्थेरगाथा

- १७३ “यथा पि भद्दो आजञ्जो, खलित्वा पतितिट्ठति ।
भिय्यो लद्दान सवेग, अदीनो^१ वहते धुर ॥
- १७४ “एव दस्सनसम्पन्न, सम्मासम्बुद्धसावक ।
आजानीय^२ म धारेथ, पुत्त बुद्धस्स ओरस^३” ति ॥
नन्दको थेरो ।

5

२८ भरतत्थेरगाथा

- १७५ “एहि नन्दक गच्छाम, उपज्झायस्स सन्तिक ।
सीहनाद नदिस्साम, बुद्धसेट्ठस्स सम्मुखा ॥
- १७६ “याय नो अनुकम्पाय, अम्हे पब्बाजयी मुनि ।
सो नो अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो^४” ति ॥
भरतो^५ थेरो ।

10

२९ भारद्वाजत्थेरगाथा

- १७७ “नदन्ति एव सप्पञ्जा, सीहा व गिरिगम्भरे ।
वीरा विजितसङ्गामा, जेत्वा मार सवाहनि^६ ॥
- १७८ “सत्था च परिचिण्णो मे, धम्मो सङ्घो च पूजितो ।
अह च वित्तो^७ सुमनो, पुत्त दिस्वा अनासव^८” ति ॥
भारद्वाजो थेरो ।

B 25

15

३० कण्हदिन्नत्थेरगाथा

- १७९ “उपासिता सप्पुरिसा, सुता धम्मा अभिण्हसो ।
सुत्वान पटिपज्जिस्स, अञ्जस अमतोगध ॥
- १८० “भवरागहतस्स मे सतो,
भवरागो पुन मे न विज्जति ।

१ आदिनो—स्या० । २ आजानीय—स्या० रो० । ३ भारतो—स्या० । ४ सवाहन
—सी०, स्या०, रो० । ५ वित्तो—स्या० ।

न चाहु न च^१ मे भविस्सति,
न च मे एतरहि^२ विज्जती^३ ति ॥
कण्हदिन्नो थेरो ।

वग्गो तत्तियो ।

तस्सुद्धान

उत्तरो भट्ठजित्थेरो, सोभितो वल्लियो इसि ।
वीतसोको च यो थेरो, पुण्णमासो च नन्दको ।
भरतो भारद्वाजो च, कण्हदिन्नो महामुनी ति ॥

३१ मिगसिरत्थेरगाथा

R 24 १८१ “यतो अह पब्बजितो^१, सम्मासम्बुद्धसासने ।
विमुच्चमानो उग्गच्छि, कामधातु उपच्चग ॥
१८२ “ब्रह्म^२नो पेक्खमानस्स, ततो चित्त विमुच्चि मे ।
10 अकुप्पा मे विमुत्ती ति, सब्बसयोजनक्खया^३ ति ॥
मिगसिरो थेरो ।

३२ सिक्कत्थेरगाथा

B 206 १८३ “अनिच्चानि गहकानि, तत्थ तत्थ पुनप्पुन ।
गहकार^४ गवेसन्तो, दुक्खा जाति पुनप्पुन ॥
१८४ “गहकारक दिट्ठोसि, पुन गेह न काहसि ।
15 सब्बा ते फासुका भग्गा, थूणिका^५ च विदालिता^६ ॥
विपरियादिकत^७ चित्त, इधेव विधमिस्सती^८ ति ॥
सिक्को थेरो ।

३३ उपवानत्थेरगाथा

१८५ “अरह सुगतो लोके, वातेहाबाधितो मुनि ।
मचे उण्होदक अत्थि, मुनिनो देहि ब्राह्मण ॥

१ सी० पोत्थक नत्थि । २ एनरहिपि-स्या०, रो० । ३ पब्बजित्वा-स्या० । ४ गहकारक-सी० । ५-५ थूणिग च पदालिता-स्या०, ० पदालिता-सी०, थूणिरा च०-रो० । ६ विपरियादिकत-म० ।

- १८६ “पूजितो पूजनेय्यान^१, सक्करेय्यान सक्कतो ।
अपचितोपचेय्यान^२, तस्स इच्छामि हातवे” ति ॥
उपवानो थेरो ।

३४ इसिदिन्नत्थेरगाथा

- १८७ “दिट्ठा मया धम्मधरा उपासका,
कामा अनिच्चा इति भासमाना । 5
सारत्तरत्ता मणिकुण्डलेसु,
पुत्तेसु दारेसु च ते अपेक्खा ॥
- १८८ “अद्धा न जानन्ति यतोव धम्म,
कामा अनिच्चा इति चा पि आहु ।
राग च तेस न बलत्थि छेत्तु, 10
तस्मा सिता पुत्तदार धन चा” ति ॥
इसिदिन्नो थेरो ।

३५ सम्बुलकच्चानत्थेरगाथा

- १८९ “देवो च वस्सति देवो च गळगळायति,
एकको चाह भेरवे बिले विहरामि । B 257
तस्स मय्ह एकस्स भेरवे बिले विहरतो 15
नत्थि भय वा छम्भितत्त वा लोमहसो वा ॥
- १९० “धम्मता ममसा यस्स मे,
एकस्स भेरवे बिले ।
विहरतो नत्थि भय वा,
छम्भितत्त वा लोमहसो वा” ति ॥ 20
सम्बुलकच्चानो थेरो ।

१ पूजनीयान — सी० । २ अपचनीयान — सी०, अपचिनेय्यान — स्या०, रो० ।

३ यतो च — स्या०, यथाव — रो० ।

३६ नितकत्थेरगाथा

R 25

१९१ “कस्स सेलूपम चित्त, ठित नानुपकम्पति^१ ।
विरत्त रजनीयेसु, कुप्पनीये न कुप्पति ।
यस्सेव भावित चित्त, कुतो त दुक्खमेस्सति ॥

१९२ “मम सेलूपम चित्त, ठित नानुपकम्पति ।
विरत्त रजनीयेसु, कुप्पनीये न कुप्पति ।
ममेव भावित चित्त, कुतो म दुक्खमेस्सती” ति ॥
नितको^२ थेरो^३ ।

३७ सोणपोटिरियत्थेरगाथा

१९३ “न ताव सुपितु होति, रत्ति नक्खत्तमालिनी ।
पटिजग्गतुमेवेसा, रत्ति होति विजानता ॥

10 १९४ “हत्थिक्खन्धावपतित, कुञ्जरो चे अनुक्कमे,
सङ्गामे मे मत सेय्यो, य चे जीवे पराजितो” ति ॥
सोणो^४ पोटिरियो थेरो^५ ।

३८ निसभत्थेरगाथा

B 208

१९५ “पञ्च कामगुणे हित्वा, पियरूपे मनोरमे ।
सद्धाय घरा निक्खम्म^६, दुक्खस्सन्तकरो^७ भवे ॥

15 १९६ “नाभिनन्दामि मरण, नाभिनन्दामि जीवित ।
काल च पटिकङ्खामि, सम्पजानो पतिस्सतो” ति ॥
निसभो थेरो ।

३९ उसभत्थेरगाथा

१९७ “अम्बपल्लवसङ्कास, असे कत्वान चीवर ।
निसिन्नो हत्थिगीवाय,^८ गाम पिण्डाय पाविसि ॥

१ नानुपकम्पति—सी० । २-२ खित्तको थेरो—स्या०, रो०, खित्तकत्थेरगाथा—सी० । ३-३ सल्लिस्मरियत्थेरगाथा—सी० सोणो पोटिरियपुत्तो थेरो०—स्या०, सोणो पोटिरियपुत्तो—रो० । ४-४ अभिनिक्खम्म दुक्खस्सन्त करो—सी०, अभिनिक्खम्म०—रो० । ५ हत्थिगीवाय—सी० ।

- १९८ “हत्थिक्खन्धतो ओस्य्ह, सवेग अलभि तदा ।
सोह दित्तो तदा सन्तो, पत्तो मे आसवक्खयो” ति ॥
उसभो थेरो ।

४० कप्पटकुरत्थेरगाथा

- १९९ “अयमिति कप्पटो कप्पटकुरो, अच्छाय अतिभरिताय ।
अमतघटिकाय धम्मकटमत्तो^१, कतपद झानानि ओचेतु ॥ ५
- २०० “मा खो त्व कप्पट पचालेसि,
मा त्व^२ उपकण्णम्हि^३ ताळेस्स ।
न हि^४ त्व कप्पट मत्तमञ्जासि,
सङ्खमज्झम्हि पचलायमानो” ति ॥
कप्पटकुरो थेरो ।

R 26

10

वग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धान

भिगसिरो सिक्खो^५ च, उपवानो च पण्डितो ।
इसिदिन्नो च कच्चानो, नितको च महावसी^६ ।
पोटिरियपुत्तो निसभो, उसभो कप्पटकुरो ति ॥

B 259

४१ कुमारकस्सपत्थेरगाथा

- २०१ “अहो बुद्धा अहो धम्मा, अहो नो सत्थु सम्पदा ।
यत्थ एतादिस धम्म, सावको सच्छिकाहि” ति ॥
- २०२ “असङ्खेय्येसु कप्पेसु, सक्कायाधिगता अहू^७ ।
तेसमय पच्छिमको, चरिमोय समुस्सयो ।
जातिमरणससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
कुमारकस्सपो थेरो ।

L

१ अति भरिताय—सी०, अच्छ भरिताय—स्या० । २ धम्मकटमत्तो—सी० रो०
धम्मकटपत्तो—स्या० । ३ त—नी०, स्या०, रो० । ४ उपकण्णकम्हि—स्या० रो० । ५
ह—रो० । ६ सीक्खो—सी० । ७ अहू—स्या०, रो० ।

४२ धम्मपालत्थेरगाथा

- २०३ “यो हवे दहरो भिक्खु, युञ्जति बुद्धसासने ।
जागरो स^१ हि सुत्तेसु^२, अमोघ तस्स जीवित ॥
- २०४ “तस्मा सद्ध च सील च, पसाद धम्मदस्सन ।
अनुयुञ्जेथ मेधावी, सर बुद्धान सासन” ति ॥
धम्मपालो थेरो ।

5

४३ ब्रह्मालित्थेरगाथा

- २०५ “कस्सिन्द्रियानि समथङ्गतानि,
अस्सा यथा सारथिना सुदन्ता ।
पहीनमानस्स अनासवस्स,
देवा पि कस्स^३ पिहयन्ति तादिनो” ति ॥

B 260 10

- २०६ “मय्हिन्द्रियानि समथङ्गतानि,
अस्सा यथा सारथिना सुदन्ता ।
पहीनमानस्स अनासवस्स,
देवा पि मय्ह पिहयन्ति तादिनो” ति ॥
ब्रह्मालि थेरो ।

४४ मोघराजत्थेरगाथा

R 27 15

- २०७ “छविपापक चित्तभट्ठक, मोघराज सतत समाहितो ।
हेमन्तिकसीतकालरत्तियो, भिक्खु त्वसि^१ कथ करिस्ससि” ॥
- २०८ “सम्पन्नसस्सा मग्धा, केवला इति मे सुत ।
पलालच्छन्नको सेय्य, यथञ्जे मुखजीविनो” ति ॥
मोघराजा थेरो ।

१-१ पतिसुत्तेसु - सी०, रो० । २ तस्स - सी०, स्था०, रो० । ३ तुव - स० ।

४५ विसाखपञ्चालपुत्तत्थेरगाथा

- २०९ “न उक्खिपे नो च परिक्खपे परे,
न ओक्खिपे पारगत न एरये।
न चत्तवण्ण परिसासु ब्याहरे,
अनुद्धतो सम्मितभाणि सुब्बतो ॥
- २१० “सुसुखुमनिपुणत्थदस्सिना, मत्तिकुसलेन निवातवुत्तिना । ६
ससेवितवुद्धसीलिना^१, निब्बान न हि तेन दुल्लभ” ति ॥
विसाखो^० पञ्चालपुत्तो थेरो^३ ।

४६ चूळकत्थेरगाथा

- २११ “नदन्ति मोरा सुसिखा सुपेखुणा,
सुनीलगीवा सुमुखा सुगज्जिनो।
सुसद्दला चा पि महामही अय,
सुब्यापितम्बु^० सुवलाहक नभ ॥ 10
- २१२ “सुकल्लरूपो सुमनस्स ज्ञायत^४,
सुनिक्कमो^० साधु सुबुद्धसासने।
सुसुक्कसुक्क निपुण सुदुद्दस,
फुसाहि त उत्तमच्चुत पद” ति ॥ B 261
चूळको थेरो । 15

४७ अनूपमत्थेरगाथा

- २१३ “नन्दमानागत चित्त, सूलमारोपमानक।
तेन तेनेव वजसि, येन सूल कलिङ्गर ॥
- २१४ “ताह चित्तकलि ब्रूमि, त ब्रूमि चित्तदुग्भक।
सत्था ते दुल्लभो लद्धो, मानत्थे म नियोजयी” ति ॥ 20
अनूपमो थेरो ।

१ सप्तवित बुद्धसीलिना—सा०, स्या०, रो०। २-२ विसाखत्थेरगाथा—सी०,
० पञ्चालीपुत्तो—स्या०, रो०। ३ सुव्यापितम्बू—सी०। ४ ज्ञायित—स्या० रो०। ५
सनिक्कमो—रो०।

४८ वज्जितत्थेरगाथा

- २१५ “ससर दीघमद्धान, गतीसु परिवत्तिस।
अपस्स अरियसच्चानि, अन्धभूतो पुथुज्जनो ॥
- R 28 २१६ “तस्स मे अप्पमत्तस्स, ससारा विनळीकता।
सब्बा गती^१ समुच्छिन्ना, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
- 5 वज्जितो थेरो ।

४९ सन्धितत्थेरगाथा

- २१७ “अस्सत्थे हरितोभासे, सविह्वहम्हि पादपे।
एक बुद्धगत सञ्ज, अलभित्थ पतिस्सतो ॥
- 10 २१८ “एकतिसे इतो कप्पे, य सञ्जमलभि तदा।
तस्सा सञ्जाय वाहसा, पत्तो मे आसवक्खयो” ति ॥
- सन्धितो थेरो ।

वगो पञ्चमो ।

तस्सुद्धान

- B 262 कुमारकस्सपो थेरो, धम्मपालो च ब्रह्मालि।
मोघराजा विसाखो च, चूळको च अनूपमो।
वज्जितो सन्धितो थेरो, किलेसरजवाहनो ति ॥

दुकनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्धान

- 15 गाथादुकनिपातम्हि, नवुति चेव अट्ठ च।
थेरा एकूनपञ्जास,^२ भासिता नयकोविदा ति ॥

— ० —

३. तिकनिपातो

१ अङ्गणिकभारद्वाजत्थेरगाथा

- २१९ “अयोनि सुद्धिमन्वेस, अग्गि परिचरि वने ।
सुद्धिमग्ग अजानन्तो, अकासि अमर^१ तप ॥
- २२० “त सुखेन सुख लद्ध, पस्स धम्मसुवम्मत ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥
- २२१ “ब्रह्मबन्धु पुरे आसि, इदानि खोम्हि ब्राह्मणो ।
तेविज्जो न्हातको चम्हि, सोत्तियो चम्हि वेदगू” ति ॥ 5
अङ्गणिकभारद्वाजो थेरो ।

B 263,
R 29

२ पच्चयत्थेरगाथा

- २२२ “पञ्चाहाह पब्बजितो, सेखो^१ अप्पत्तमानसो,
विहार मे पविट्ठस्स, चेतसो पणिधी अहु^२ ॥
- २२३ “नासिस्स न पिविस्सामि, विहारतो न निक्खमे ।
न पि पस्स निपातेस्स, तण्हासल्ले अनूहते ॥ 10
- २२४ “तस्स मेव विहरतो, पस्स विरियपरक्कम^३ ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
पच्चयो थेरो ।

३ बाकुलत्थेरगाथा

- २२५ “यो पुब्बे करणीयानि, पच्छा सो कातुमिच्छति ।
सुखा सो धसते ठाना, पच्छा च मनुतप्पति ॥ 15

१ अपर—स्या० । २ सेखो—स्या० । ३ अहु—स्या०, रो० । ४ वीरियपरक्कम—

B 264

5

२२६ “यञ्जिह कयिरा तञ्जिह वदे, य न कयिरा न त वदे।
अकरोन्त भासमान, परिजानन्ति पण्डिता ॥

२२७ “सुसुख वत निब्बान, सम्मासम्बुद्धदेसित।
असोक विरज खेम, यत्थ दुक्ख निरुज्झती” ति ॥
बाकुलो^१ थेरो^२ ।

४ धनियत्थेरगाथा

R 30 10

२२८ सुख चे जीवितु इच्छे, सामञ्जस्मि अपेक्खवा।
सङ्घिक नातिमञ्जेय्य, चीवर पानभोजन” ॥

२२९ “सुख चे जीवितु इच्छे, सामञ्जस्मि अपेक्खवा।
अहिमूसिकसोब्भ व, सेवेथ सयनासन” ॥

२३० “सुख चे जीवितु इच्छे, सामञ्जस्मि अपेक्खवा।
इतरीतरेन तुस्सेय्य, एकधम्म च भावये” ति ॥
धनियो थेरो ।

५ मातङ्गपुत्तत्थेरगाथा

15

२३१ “अतिसीत अतिउण्ह, अतिसायमिद अहु।
इति विस्सट्ठकम्मन्ते, खणा अच्चेन्ति माणवे।

२३२ “यो च^३ सीत च उण्ह च, तिणा भिय्यो न मञ्जति।
कर पुरिसकिञ्चानि, सो सुखा न विहायति ॥

२३३ “दब्ब कुस पोटकिल, उसीर मुञ्जपब्बज।
उरसा पनुदिस्सामि^१, विवेकमनुब्रूह्य” ति ॥
मातङ्गपुत्तो थेरो ।

६ खुज्जसोभितत्थेरगाथा

20

२३४ “ये चित्तकथी बहुस्सुता, समणा पाटलिपुत्तवासिनो।
तेसञ्जतरोयमायुवा, द्वारे तिट्ठति खुज्जसोभितो ॥

१-१ वक्कुलत्थेरगाथा-सी०। २ ध-सी०। ३ पनुदहिस्सामि-स्या०, रा०।

२३५ “ये चित्तकथी बहुस्सुता, समणा पाटलिपुत्तवासिनो ।
तेसञ्जतरोयमायुवा, द्वारे तिष्ठति मालुतेरितो ॥

B 265

२३६ “मुयुद्धेन सुयिद्धेन, सङ्गामविजयेन च ।
ब्रह्मचरियानुचिण्णेन, एवाय सुखमेधती” ति ॥
खुज्जसोभितो थेरो ।

5

७ वारणत्थेरगाथा

२३७ “योध कोचि मनुस्सेसु, परपाणानि हिंसति ।
अस्मा लोका परम्हा च, उभया धसते नरो ।
२३८ “यो च मेत्तेन चित्तेन, सब्बपाणानुकम्पति ।
बहु हि^१ सो पसवति, पुञ्ज तादिसको^२ नरो ॥
२३९ “सुभासितस्स सिक्खेथ, समणूपासनस्स^३ च ।
एकासनस्स च रहो, चित्तवूपसमस्स चा” ति ॥
वारणो येरो ।

10

८ वस्सिकत्थेरगाथा

२४० “एको पि सद्धो मेधावी, अस्सद्वानीध^४ जातिन ।
धम्मद्वो सीलसम्पन्नो, होति अत्थाय बन्धुन ॥
२४१ “निग्गय्ह अनुकम्पाय, चोदिता जातयो मया ।
जातिबन्धवपेमेन, कार कत्वान भिक्खुसु ॥
२४२ “ते अब्भतीता कालकता,^५ पत्ता ते तिदिव सुख ।
भातरो मय्ह माता च, मोदन्ति कामकामिनो” ति ॥
वस्सिको^६ थेरो^६ ।

15

१ सी० पात्यको नत्थि । २ तेन तादिसिका-सी० । ३ समणूपासनस्स-स्या०, रो० । ४ अस्सद्वान च-स्या०, अस्सद्वानिध-सी०, रो० । ५ कालङ्कता-म० । ६-६ वस्सिकत्थेरगाथा-सी०, वस्सिको०-स्या०, वस्सिक०-रो० ।

९ यसोजत्थेरगाथा

B 266
R 31

- २४३ कालपब्बङ्गसङ्कासो,^१ किसो धमनिसन्थतो^२ ।
मत्तञ्जू अन्नपानमिह^३, अदीनमनसो नरो^४ ॥
- २४४ “फुट्ठो डसेहि मकसहि, अरञ्जस्मि ब्रहावने ।
नागो सङ्गामसीसे व, सतो तत्राधिवासये ॥
- २४५ “यथा ब्रह्मा तथा एको, यथा देवो तथा दुवे ।
यथा गामो तथा तयो, कोलाहल ततुत्तरि” ति ॥
यसोजो थेरो ।

१० साटिमत्तियत्थेरगाथा

- २४६ “अहु तुय्ह पुरे सद्धा, सा ते अज्ज न विज्जति ।
य तुय्ह तुय्हमेवेत, नत्थि दुच्चरित मम ॥
- २४७ “अनिच्चा हि चला सद्दा, एव दिट्ठा हि सा मया ।
रज्जन्ति पि विरज्जन्ति, तत्थ कि जिज्यते मुनि ॥
- २४८ “पच्चति मुनिनो भत्त, थोक थोक कुले कुले ।
पिण्डिकाय चरिस्सामि, अत्थि जङ्घाबल^१ ममा” ति ॥
साटिमत्तियो थेरो ।

११ उपालित्थेरगाथा

- २४९ “सद्धाय अभिनिक्खम्म, नवपब्बजितो नवो ।
मित्ते भजेय्य कल्याणे, सुद्धाजीवे अतन्दिते ॥
- २५० “सद्धाय अभिनिक्खम्म, नवपब्बजितो नवो ।
सङ्गस्मि विहर भिक्खु, सिक्खेथ विनय बुधो ॥
- २५१ “सद्धाय अभिनिक्खम्म, नवपब्बजितो नवो ।
कप्पाकप्पेसु कुसलो, चरेय्य अपुरक्खतो” ति ॥
उपालित्थेरो^१ ।

१-१ कालापब्बङ्गसङ्कासो कीसो धमनिसन्थतो-स्या० कालापब्बङ्गसङ्कासो
किसो धमनिसन्ततो-रो० । २-२ अन्नपानस्मि अलीनमनसो नरो-स्या०, अन्नपानस्मि०-
सी० । ३ जङ्घाबल-म० । ४ उपालि थेरो-स्या०, रो० ।

१२ उत्तरपालत्थेरगाथा

- २५२ “पण्डित वत म सन्त, अलमत्थविचिन्तक ।
पञ्च कामगुणा लोके, सम्मोहा पातयिस्सु म ॥
- २५३ “पक्खन्दो^१ मारविसये, दब्बहसल्लसमप्पितो ।
असक्खि मच्चुराजस्स, अह पासा पमुच्चित्तु ॥
- २५४ “सब्बे कामा पहीना मे, भवा सब्बे पदालिता^२ । 5 B 267
विक्खीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
उत्तरपालो थेरो ।

१३ अभिभूतत्थेरगाथा

- २५५ “सुणाथ आतयो सब्बे, यावन्तेत्थ समागता ।
वम्म वो देसयिस्सामि, दुक्खा जाति पुनप्पुन ॥
- २५६ “आरम्भथ^३ निक्कमथ^४, युञ्जथ बुद्धसासने । 10
धुनाथ मच्चुनो सेन, नळागार व कुञ्जरो ॥
- २५७ “यो इमस्मि धम्मविनये, अप्पमत्तो विहस्सति^५ ।
पहाय जातिससार, दुक्खस्सन्त करिस्सती” ति ॥
अभिभूतो थेरो ।

१४ गोतमत्थेरगाथा

- २५८ “ससर हि निरय अगच्छिस्स^६, 15 R 32
पेतलोकमगम पुनप्पुन ।
दुक्खमग्ग्हि पि तिरच्छानयोनिय^७,
नेकधा हि वुसित चिर मया ॥
- २५९ “मानुसो पि च भवोभिराधितो,
सग्गकायमगम सकि सकि । 20

१ पक्खन्तो-स्या० रो०, पक्खन्तो-सी० । २ विदालिता-सी० । ३ ३ आर
मथ०-सी०, आरभय निक्कमथ-स्या०, रो० । ४ विहस्सति-स्या०, रो० । ५ अग
च्छिस्स-स्या०, रो० । ६ तिरच्छानयोनिया-स्या०, रो० ।

रूपधातुसु^१ अरूपधातुसु^१,
नेवसञ्जिसु^२ असञ्जिसुद्धित^३ ॥

२६० “सम्भवा सुविदिता असारका,
सङ्घता पचलिता सदेरिता ।
त विदित्वा महमत्तसम्भव,
सत्तिमेव सत्तिमा समज्झग” ति ॥
गोतमो थेरो ।

१५ हारित्थेरगाथा

२६१ “यो पुब्बे करणीयानि, पच्छा सो कातुमिच्छति^४ ।
सुखा सो धसते ठाना, पच्छा च मनुतप्पति ॥
२६२ “यञ्जिह कयिरा तञ्जिह वदे, य न कयिरा न त वदे ।
अकरोन्त भासमान, परिजानन्ति पण्डिता ॥
२६३ “सुसुख वत निब्बान, सम्मासम्बुद्धदेसित ।
असोक विरज खेम, यत्थ दुक्ख निरुज्झती” ति ॥
हारितो थेरो ।

१६ विमलत्थेरगाथा

२६४ “पापमित्ते विवज्जेत्वा, भजेय्युत्तमपुग्गल” ।
ओवादे चस्स तिट्ठेय्य, पत्थेन्तो अचल सुख ॥
२६५ “परित्त दारुमारुह, यथा सीदे महण्णवे ।
एव कुसीतमागम्म, साधुजीवी पि^५ सीदति” ।
तस्मा त परिवज्जेय्य, कुसीत हीनवीरिय ॥
२६६ “पविवित्तेहि अरियेहि, पहितत्तेहि ज्ञायिभि^६ ।
निच्च^७ आरद्धविरियेहि^८, पण्डितेहि सहावसे” ति ॥
विमलो थेरो ।

तिकनिपातो निट्ठितो ।

१-१ रूपधातुसु अरूपधातुसु-स्या० । २-२ नेवसञ्जीसु असञ्जीसुद्धित-सी०
स्या० । ३ कतुमिच्छति-सी० । ४ भजेय्युत्तमपुग्गले-सी०, स्या०, रो० । ५-५ विसीदति-
सी० । ६ ज्ञायिहि-स्या० । ७-७ निच्चारद्धविरियेहि-सी०, ८ आरद्धवीरियेहि-म० ।

तन्नुद्दान

अङ्गणिको^१ भारद्वाजो, पच्चयो बाकुलो इसि ।
 धनियो मातङ्गपुत्तो, सोभितो वारणो इसि ।
 वस्सिको च यसोजो च, साटिमत्तियुपालि च ॥
 उत्तरपालो अभिभूतो, गोतमो हारितो पि च ।
 थेरो तिकनिपातम्हि निब्बाने विमलो कतो ।
 अट्टतालीस^२ गाथायो, थेरा सोळस कित्तिता ति ॥

— ० —

१ अङ्गणिको—सी० । २ अट्टतालीस—सी०, स्या० ।

४. चतुक्कनिपातो

१ नागसमालत्थेरगाथा

- २६७ “अलङ्कता सुवसना, मालिनी चन्दनुस्सदा ।
मज्झे महापथे नारी, तुरिये नच्चति नट्टकी ॥
- २६८ “पिण्डकाय पविट्ठोह, गच्छन्तो न उदक्खिस्स ।
अलङ्कत सुवसन, मच्चुपास व ओड्डित ॥
- २६९ “ततो मे मनसीकारो, योनिसो उदपज्जथ ।
आदीनवो पातुरहु, निब्बिदा समतिट्ठथ ॥
- २७० “ततो चित्त विमुच्चि मे, पस्स धम्मसुधम्मत ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
नागसमालो थेरो ।

२ भगुत्थेरगाथा

- २७१ “अह मिद्धेन पकतो, विहारा उपनिक्खमि ।
चङ्कम अभिरुहन्तो, तत्थेव पर्पति छमा ॥
- २७२ “गत्तानि परिमज्जित्वा, पुनपास्यह चङ्कम ।
चङ्कमे चङ्कमि सोह, अज्झत्त सुसमाहितो ॥
- २७३ “ततो मे मनसीकारो, योनिसो उदपज्जथ ।
आदीनवो पातुरहु, निब्बिदा समतिट्ठथ ॥
- २७४ “ततो चित्त विमुच्चि मे, पस्स धम्मसुधम्मत ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
भगुत्थेरो ।

३ सभियत्थेरगाथा

- २७५ “परे च न विजानन्ति, मयमेत्थ यमामसे ।
ये च तत्थ विजानन्ति, ततो सम्मन्ति मेधगा ॥
- २७६ “यदा च अविजानन्ता, इरियन्त्यमरा विय ।
विजानन्ति च ये धम्म, आतुरेसु अनातुरा ॥
- २७७ “य किञ्चि सिथिल कम्म, सङ्किलिठ्ठ च य वत । 5 B 270
सङ्कस्सर ब्रह्मचरिय, न त होति महप्फल ॥
- २७८ “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो नूपलब्भति ।
आरका होति सद्धम्मा, नभ पुथविया^१ यथा” ति ॥
सभियो थेरो ।

४ नन्दकत्थेरगाथा

- २७९ “धिरत्थु पूरे दुग्गन्धे, मारपक्खे अवस्सुते । 10
नवसोतानि ते काये, यानि सन्दन्ति सब्बदा ॥
- २८० “मा पुराण अमञ्जित्थो, मासादेसि तथागते । R 34
सगो पि ते न रज्जन्ति, किमङ्ग^२ पन मानुसे ॥
- २८१ “ये च खो बाला दुग्मेधा, दुग्मन्ती मोहपास्ता ।
तादिसा तत्थ रज्जन्ति, मारखित्तम्हि^३ बन्धने ॥ 15
- २८२ “येस रागो च दोसो च, अविज्जा च विराजिता ।
तादी तत्थ न रज्जन्ति, छिन्नसुत्ता^४ अबन्धना” ति ॥
नन्दको थेरो ।

५ जम्बुकत्थेरगाथा

- २८३ “पञ्चपञ्जासवस्सानि, रजोजल्लमधारयि ।
भुज्जन्तो मासिक^५ भत्त, केसमस्सु अलोचयि ॥ 20

१ पठविया—स्या०, पुथुविया—सी० । २ किमङ्ग—सी०, रो० । ३ मारखित्तस्मि—स्या०, रो० । ४ छिन्नसुता—स्या० । ५ मासिक—स्या० ।

२८४ “एकपादेन अट्टासि, आसन परिवज्जयि।
सुखगूथानि च खादि, उद्देस च न सादियि ॥

२८५ “एतादिस करित्वान, बहु दुग्गतिगामिन।
बुद्दहमानो महोघेन, बुद्ध सरणमागम ॥

5 २८६ “सरणगमन^१ पस्स, पस्स धम्मसुधम्मत्त।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन^२” ति ॥
जम्बुको थेरो ।

६ सेनकत्थेरगाथा

B 271

२८७ “स्वागत वत मे आसि, गयाय गयफग्गुया^३।
य अट्टासि सम्बुद्ध, देसेन्त धम्ममुत्तम ॥

10

२८८ “महप्पभ गणाचरिय, अगपत्त विनायक।
सदेवकस्स लोकस्स, जिन अतुलदस्सन ॥

२८९ “महानाग महावीर, महाजुतिमनासव।
सब्बासवपरिक्खीण, सत्थारमकुतोभय ॥

15

२९० “चिरसङ्किलिद्ध वत म, दिट्ठिसन्दानबन्धित^४।
विमोचयि सो भगवा, सब्बगन्थेहि सेनक^५” ति ॥
सेनको थेरो ।

७ सम्भूतत्थेरगाथा

२९१ “यो दन्धकाले तरति, तरणीये च दन्धये।
अयोनि^६ सविधानेन, बालो दुक्ख निगच्छति ॥

20

२९२ “तस्सत्था परिहायन्ति, काळपक्खे व^७ चन्दिमा।
आयसक्यञ्च^८ पप्पोति, मित्तेहि च विरुज्जति ॥

२९३ “यो दन्धकाले दन्धेति, तरणीये च तारये।
योनि^९सो सविधानेन, सुख पप्पोति पण्डितो ॥

१ सरणागमन—सी०। २ गया फग्गुया—सी०। ३ दिट्ठिसन्दान सन्धित—सी०,
दिट्ठिसन्दान सन्धित—स्या०, दिट्ठिसन्दान सन्धित—रो०। ४ अयोनि—स्या०, रो०।
५ कालपक्खे—सी०, रो०। ६ आयसक्यञ्च—पी०।

- २९४ “तस्सत्था परिपूरेन्ति^१, सुक्कपक्खे व चन्दिमा ।
यसो कित्ति च पप्पोति, मित्तेहि न विरुज्झती” ति ॥
सम्भूतो थेरो ।

८ राहुलत्थेरगाथा

- २९५ “उभयेनेव सम्पन्नो, राहुलभदो ति म विदू^२ । R 3०
यञ्चमिह पुत्तो बुद्धस्स, य च धम्मेसु चक्खुमा ॥ 5
- २९६ “य च मे आसवा खीणा, य च नत्थि पुनब्भवो ।
अरहा दक्खिण्योमिह, तेविज्जो अमतद्दसो ॥
- २९७ “कामन्धा जालपच्छन्ना, तण्हाछादनछादिता । B 272
पमत्तबन्धुना बद्धा, मच्छा व कुमिनामुखे ॥
- २९८ “त काम अहमुज्झित्वा, छेत्वा मारस्स बन्धन । 10
समूल तण्हमब्बुद्दह, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो” ति ॥
राहुलो थेरो ।

९ चन्दनत्थेरगाथा

- २९९ “जातरूपेन सञ्छन्ना,^३ दासीगणपुरक्खता ।
अङ्केन पुत्तमादाय, भरिया म उपागमि ॥
- ३०० “त च दिस्वान आयन्ति, सकपुत्तस्स मातर । 15
अलङ्कृत सुवसन, मच्चुपास व ओड्डित ॥
- ३०१ “ततो मे मनसीकारो, योनिसो उदपज्जथ ।
आदीनवो पातुरहु, निब्बिदा समतिट्ठथ ॥
- ३०२ “ततो चित्त विमुच्चि मे, पस्स धम्मसुधम्मत ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥ 20
चन्दनो थेरो ।

१ परिपूरन्ति—रो० । २ विदु—रा० । ३ पच्छन्ना—सी० रो० ।

१० धम्मिकत्थेरगाथा

- ३०३ “धम्मो हवे रक्खति धम्मचारि,
धम्मो सुचिण्णो सुखमावहति^१ ।
एसानिससो धम्मे सुचिण्णे,
न दुग्गति गच्छति धम्मचारी ॥
- ६ ३०४ “नहि धम्मो अधम्मो च, उभो समविपाकिनो ।
अधम्मो निरय नेति, धम्मो पापेति सुग्गति ॥
- ३०५ “तस्मा हि धम्मेसु करेय्य छन्द,
इति मोदमानो सुगतेन तादिना ।
धम्मे ठिता सुगतवरस्स सावका,
नीयन्ति^२ धीरा सरणवरग्गगामिनो ॥
- 10 B 273 ३०६ “विप्फोटितो गण्डमूलो^३, तण्हाजालो समूहतो ।
सो खीणससारो न चत्थि किञ्चन,
चन्दो यथा दोसिना पुण्णमासिय^४” ति ॥
धम्मिको थेरो ।

११ सप्पकत्थेरगाथा

1. ३०७ “यदा बलाका सुचिपण्डरच्छदा,
काळस्स मेघस्स भयेन तज्जिता ।
पलेहिति आलयमालयेसिनी,
तदा नदी अजकरणी रमेति म ॥
- R. 36 20 ३०८ “यदा बलाका सुविसुद्धपण्डरा,
काळस्स मेघस्स भयेन तज्जिता ।
परियेसति लेणमलेणदस्सिनी^५,
तदा नदी अजकरणी रमेति म ॥
- ३०९ “क नु तत्थ न रमेन्ति, जम्बुयो उभतो तहि ।
सोभेन्ति आपगाकूल, मम^६ लेणस्स^७ पच्छतो ॥

१ सुखमावहति—सी०, स्या०, रो० । २ नियन्ति—स्या०, रो० । ३ गण्डमूल—
सी० । ४ पुण्णमासिया—स्या०, रो० । ५ लेणमलेण दस्सिनी—सी०, रो० । ६ महा—
स्या०, रा० । ७ लेणस्स—सी०, रो० ।

- ३१० “ता मतमदसङ्घसुप्पहीना, भेका मन्दवती पनादयन्ति ।
 नाज्ज गिरिनदीहि विप्पवाससमयो,
 खेमा अजकरणी सिवा सुरम्मा” ति ॥
 सप्पको थेरो ।

१२ मुदितत्थेरगाथा

- ३११ “पब्बजि जीविकत्थोह, लद्धान उपसम्पद । 5
 ततो सद्ध पटिलभि, दब्धवीरियो परक्कमि ॥
 ३१२ “काम भिज्जतुय कायो, मसपेसी विसीयरु ।
 उभो जण्णुकसन्धीहि, जङ्घायो पपतन्तु मे ॥
 ३१३ “नासिस्स न पिविस्सामि, विहारा च न निक्खमे । B 274
 न पि पस्स निपातेस्स, तण्हासल्ले अनूहते ॥ 10
 ३१४ “तस्स मेव विहरतो, पस्स वीरियपरक्कम ।
 तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
 मुदितो थेरो ।

चतुक्कनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्दान

- नागसमालो भगु च, सभियो नन्दको पि च ।
 जम्बुको सेनको थेरो, सम्भूतो राहुलो पि च ॥ 15
 भवति चन्दनो थेरो, दसेते बुद्धसावका ।
 धम्मिको सप्पको थेरो, मुदितो चा पि ते तयो ।
 गाथायो द्वे च पञ्जास, थेरा सब्बे पि तेरसा ति ॥

५. पञ्चकनिपातो

१ राजदत्तथेरगाथा

B 270,
R 37

- ३१५ “भिक्षु सिवथिक^१ गत्वा, अद्दस^२ इत्थिमुज्झित ।
अपविद्ध सुसानस्मि, खज्जन्ति किमिही फुट ॥
- ३१६ “य हि एके जिगुच्छन्ति, मत दिस्वान पापक ।
कामरागो पातुरहु, अन्धो व सवती^३ अहु^४ ॥
- 6 ३१७ “ओर ओदनपाकम्हा, तम्हा ठाना अपक्कमि ।
सतिमा सम्पजानोह, एकमन्त उपाविसि ॥
- ३१८ “ततो मे मनसीकारो, योनिसो उदपज्जथ ।
आदीनवो पातुरहु, निब्बिदा समतिट्ठथ ॥
- ३१९ “ततो चित्त विमुच्चि मे, पस्स धम्मसुधम्मत ।
10 तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
राजदत्तो थेरो ।

२ सुभूतथेरगाथा

- ३२० “अयोगे युज्जमतान, पुरिसो किच्चमिच्छको^५ ।
चर चे नाधिगच्छेय्य, त मे दुब्भगलक्खण ॥
- ३२१ “अब्बूळ्ह अघगत^६ विजित^७,
15 एक चे ओस्सजेय्य^८ कलीव सिया ।
सब्बानि पि चे ओस्सजेय्य अन्धो व सिया,
समविसमस्स अदस्सनतो ॥
- ३२२ “यज्झि कयिरा तज्झि वदे, य न कयिरा न त वदे ।
अकरोन्त भासमान, परिजानन्ति पण्डिता ॥

१ मीवथिक—सी० स्या०, रो० । २ अद्दस—सी०, रो० । ३ सवती—सी० ।
४ अहु—स्या० । ५ किच्चमिच्छको—सी०, रो० । ६-६ अघत जीवित—स्या०, अवत०-
रो० । ७ ओस्सजेय्य—स्या०, रो०, ओसज्जेय्य—सी० ।

- ३२३ “यथा पि रुचिर पुप्फ, वण्णवन्त अगन्धक।
एव सुभासिता वाचा, अफला होति अकुब्बतो ॥
- ३२४ “यथा पि रुचिर पुप्फ, वण्णवन्त सुगन्धक^१।
एव सुभासिता वाचा, सफला होति कुब्बतो^२” ति ॥
सुभूतो थेरो ।

B 276

5

३ गिरिमानन्दत्थेरगाथा

- ३२५ “वस्सति देवो यथा सुगीत,
छन्ना मे कुटिका सुखा निवाता।
तस्स विहरामि वूपसन्तो,
अथ चे पत्थयसी पवस्स देव ॥
- ३२६ “वस्सति देवो यथा सुगीत,
छन्ना मे कुटिका सुखा निवाता।
तस्स विहरामि सन्तचित्तो,
अथ चे पत्थयसी पवस्स देव ॥
- ३२७ “वस्सति देवो पे० ।
तस्स विहरामि चीतरागो पे० ॥
- ३२८ “वस्सति देवो पे० ।
तस्स विहरामि वीतदोसो पे० ॥
- ३२९ “वस्सति देवो पे० ।
तस्स विहरामि वीतमोहो,
अथ चे पत्थयसी पवस्स देवा” ति ॥
गिरिमानन्दो थेरो ।

R 38

10

15

20

४ सुमनत्थेरगाथा

- ३३० “य पत्थयानो^३ धम्मसे, उपज्झायो अनुगगहि।
अमत अभिकङ्खन्त, कत कत्तब्बक मया ॥

१ सगन्धक—सी०, स्या० रो० । २ सकुब्बता—सी०, रो०, सुकुब्बतो—स्या० ।

३ पत्थयमानो—स्या० ।

B 277

- ३३१ “अनुप्पत्तो सच्छिकतो, सय धम्मो अनीतिहो ।
विसुद्धिआणो^१ निक्कङ्खो, ब्याकरोमि तवन्तिके ॥
- ३३२ “पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु^२ विसोधित ।
सदत्थो मे अनुप्पत्तो, कत बुद्धस्स सासन ॥
- ३३३ “अप्पमत्तस्स मे सिक्खा, सुस्सुता तव सासने ।
सब्बे मे आसवा खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥
- ३३४ “अनुसासि म अरियवता, अनुकम्पि अनुगहि ।
अमोघो तुहमोवादो^३, अन्तेवासिम्हि सिक्खितो” ति ॥
सुमनो थेरो ।

५ वड्डुत्थेरगाथा

- 10 ३३५ “साधू हि किर मे माता, पतोद उपदसयि ।
यस्साह वचन सुत्वा, अनुसिट्ठो जनेत्तिया ।
आरद्धविरियो^४ पहितत्तो, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ॥
- ३३६ “अरहा दक्खिण्योम्हि, तेविज्जो अमतद्दसो ।
जेत्वा^५ नमुचिनो सेन, विहरामि अनासवो ॥
- 15 ३३७ “अज्झत्त च बहिद्धा च, ये मे विज्जिसु आसवा ।
सब्बे असेसा उच्छिन्ना, न च उप्पज्जरे पुन ॥
- ३३८ “विसारदा खो भगिनी, एतमत्थ अभासयि ।
अपिहा नून मयि पि, वनथो ते न विज्जति ॥
- 20 ३३९ “परियन्तकत दुक्ख, अन्तिमोय समुस्सयो ।
जातिमरणससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
वड्डो थेरो ।

१ विसुद्धिआणो—सी०, स्या०, रो० । २ दिब्बचक्खु—स्या०, रो० । ३ तुहमोवादो—स्या० । ४ आरद्धवीरियो—म० । ५ जित्वा—रो० ।

६ नदीकस्सपत्थेरगाथा

- ३४० “अत्थाय वत मे बुद्धो, नदि नेरञ्जर अगा ।
यस्साह धम्म सुत्वान, मिच्छादिट्ठि विवज्जयि ॥
- ३४१ “यजि उच्चावचे यञ्जे, अग्गिहुत्त^१ जुहि अह । R 39
एसा सुद्धी ति मञ्जन्तो, अन्धभूतो पुथुज्जनो ॥
- ३४२ “दिट्ठिगहनपक्खन्दो^२, परामासेन मोहितो । 5
असुद्धि मञ्जिस सुद्धि, अन्धभूतो अविद्सु ॥
- ३४३ “मिच्छादिट्ठि पहीना मे, भवा सब्बे विदालिता^३ ।
जुहामि दक्खिण्यय्यग्गि, नमस्सामि तथागत ॥
- ३४४ “मोहा सब्बे पहीना मे, भवतण्हा पदालिता । B 278
विक्खीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥ 10
नदीकस्सपो थेरो ।

७ गयाकस्सपत्थेरगाथा

- ३४५ “पातो मज्झन्हिक^४ साय, तिक्खत्तु दिवसस्सह ।
ओतरि उदक सोह^५, गयाय गयफग्गुया ॥
- ३४६ “य मया पकत पाप, पुब्बे अञ्जासु जातिसु । 15
त दानीध पवाहेमि, एवदिट्ठि^६ पुरे अहु ॥
- ३४७ “सुत्वा सुभासित वाच, धम्मत्थसहित पद ।
तथ यायावक^७ अत्थ, योनिसो पच्चवेक्खिस ।
- ३४८ “निन्हातसब्बपापोमिह, निम्मलो पयतो सुचि ।
सुद्धो सुद्धस्स^८ दायादो, पुत्तो बुद्धस्स ओरसो ॥
- ३४९ “ओग्य्हट्ठिज्जिक सोत, सब्बपाप^९ पवाहयि । 20
तिस्सो विज्जा अज्झगमि, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
गयाकस्सपो थेरो ।

१ अग्गिहुत्त—स्या० । २ दिट्ठिगहनपक्खन्तो—सी०, दिट्ठिगहणपक्खन्नो—स्या०
रो० । ३ पदालिता—स्या० । ४ मज्झन्तिक—सी०, स्या०, रो० । ५ सोत—रो० । ६ एवदिट्ठि
—सी० । ७ अहु—स्या० । ८ यायावत—सी०, स्या०, यायावक—रो० । ९ बुद्धस्स—स्या० ।
१० सब्ब पाप—स्या० ।

८ वक्कलित्थेरगाथा

- ३५० “वातरोगाभिनीतो त्व, विहर कानने वने।
पविट्ठगोचरे लूखे, कथ भिक्खु करिस्ससि ॥
- ३५१ ‘पीतिसुखेन विपुलेन, फरमानो समुस्सय।
लूख पि अभिसम्भोन्तो, विहरिस्सामि कानने ॥
- ३५२ “भावेन्तो सतिपट्टाने, इन्द्रियाणि बलानि च।
बोज्झङ्गानि च भावेन्तो, विहरिस्सामि कानने ॥
- ३५३ “आरद्धविरिये^१ पहितत्ते^२, निच्च दळ्हपरक्कमे^३।
समग्गे सहिते दिस्वा, विहरिस्सामि कानने ॥
- ३५४ “अनुस्सरन्तो सम्बुद्ध, अग्ग^४ दन्त समाहित।
अतन्दितो रत्तिन्दिव, विहरिस्सामि कानने” ति ॥
वक्कलित्थेरो ।

९ विजितसेनत्थेरगाथा

- B 279 ३५५ “ओलग्गेस्सामि^५ ते चित्त^६, आणिद्वारेव हत्थिन।
न त पापे नियोजेस्स^७, कामजाल सरीरज” ॥
- R 40 ३५६ “त्व ओलग्गो न गच्छसि^८, द्वारविवर गजो व अलभन्तो।
न च चित्तकलि पुनप्पुन, पसक्क^९ पापरतो चरिस्ससि ॥
- 15 ३५७ “यथा कुञ्जर अदन्त, नवग्गहमडकुसग्गहो।
बलवा आवत्तेति अकाम, एव आवत्तयिस्स त ॥
- ३५८ “यथा वरह्यदम्भकुसलो,
सारथि पवरो दमेति आजञ्च।
20 एव दमयिस्स त, पतिट्ठितो पञ्चसु बलेमु ॥

१-१ आरद्धविरियो पहिततो - सी०, आरद्धवीरिय० - म०। २ दळ्हपरक्कमे - सी०। ३ अत्त - स्या०, अग्ग - रा०। ४-४ ओलग्गिस्सामि ते चित्त - स्या०। ५-५ नियोजिस्स कामजाऱ सरीरज - स्या०। ६ गच्छसि - रो०। ७ पसह - सी०, स्या०, रो०।

- ३५९ “सतिया त निबन्विस्स, पयुत्तो^१ ते दमेस्सामि^२ ।
विरियधुरनिग्गहितो , न यितो दूर गमिस्ससे चित्ता” ति ॥
विजितसेनो थेरो ।

१० यसदत्तत्थेरगाथा

- ३६० “उपारम्भचित्तो दुम्मेधो, सुणाति जिनसासन ।
आरका होति सद्धम्मा, नभसो पठवी^३ यथा ॥ 5
- ३६१ “उपारम्भचित्तो दुम्मेधो, सुणाति जिनसामन ।
परिहायति सद्धम्मा, काळपक्खे व चन्दिमा ॥
- ३६२ “उपारम्भचित्तो दुम्मेधो, सुणाति जिनसासन ।
परिसुस्सति सद्धम्मे, मच्छो अप्पोदके यथा ॥
- ३६३ “उपारम्भचित्तो दुम्मेधो, सुणाति जिनसासन । 10
न विरूहति सद्धम्मे, खेत्ते बीज व पूतिक ॥
- ३६४ “यो च तुट्ठेन^४ चित्तेन, सुणाति जिनसासन ।
खेपेत्वा आसवे मब्बे, सच्छिकत्वा अकुप्पत ।
पप्पुय्य परम सन्ति, परिनिब्बातिनासवो” ति ॥
यसदत्तो थेरो । 15

११ सोणकुटिकण्णत्थेरगाथा

- ३६५ “उपसम्पदा च मे लद्धा विमुत्तो चम्हि अनासवो । B 280
सो च मे भगवा दिट्ठो, विहारे च सहावसि ॥
- ३६६ “बहुदेव रत्ति भगवा, अब्भोकासेतिनामयि ।
विहारकुसलो सत्था, विहार पाविसी तदा ॥
- ३६७ “सन्थरित्वान सङ्घाटि, सेय्य कप्पेसि गोतमो । 20
सीहो सेलगुहाय व, पहीनभयभेरवो ॥

१-१ पयत्तो बोदमेस्सामि-गी०, पयत्तो त दमिस्सामि-स्या०, पयत्तो वो दमेस्सामि-रो० । २ वीरिय०-म० । ३ पथवी-म० । ४ गुत्तन-स्या० ।

३६८ “ततो कल्याणवाक्करणो, सम्मासम्बुद्धसावको ।
सोणो अभासि सद्धम्म, बुद्धसेट्ठस्स सम्मुखा ॥

३६९ “पञ्चक्खन्धे परिञ्जाय, भावयित्वान^१ अञ्जस ।
पप्पुय्य परम सन्ति, परिनिब्बिस्सत्यनासवो^२” ति ॥
5 सोणो कुटिकण्णथेरो ।

१२ कोसियत्थेरगाथा

R 41

३७० “यो वे गरून वचनञ्जु धीरो,
वसे च तम्हि जनयेथ पेम ।
सो भत्तिमा नाम च होति पण्डितो,
अत्वा च धम्मसे विसेसि अस्स ॥

10

३७१ “य आपदा उप्पतिता उळारा,
नक्खम्भयन्ते पटिसङ्खयन्त ।
सो थामवा नाम च होति पण्डितो,
अत्वा च धम्मसे विसेसि अस्स ॥

15

३७२ “यो वे समुदो व ठितो अनेजो,
गम्भीरपञ्जो निपुणत्थदस्सी ।
असहारियो^३ नाम च होति पण्डितो,
अत्वा च धम्मसे विसेसि अस्स ॥

20

३७३ “बहुस्सुतो धम्मधरो च होति,
वम्मस्स होति अनुधम्मचारी ।
सो तादिसो नाम च होति पण्डितो,
अत्वा च धम्मसे विसेसि अस्स ॥

B 281

३७४ “अत्थ च यो जानाति भासितस्स,
अत्थ च अत्वान तथा करोति ।
अत्थन्तरो नाम स होति पण्डितो,

१ भासयित्वान-स्था० । २ परिनिब्बायिस्सत्यनासवो-स्था० । ३ असहारिको-स्था० ।

जत्वा च धम्मेसु विसेसि अस्सा' ति ॥
कोसियो थेरो ।

पञ्चकनिपातो निवृत्तो ।

तत्रुद्दान

राजदत्तो सुभूतो च, गिरिमानन्दमुमना^१ ।
वड्डो च कस्सपो थेरो, गयाकस्सपवक्कली ॥
विजितो यसदत्तो च, सोणो कोसियमव्हयो ।
सट्ठि च पञ्च गाथायो, थेरा च एत्थ द्वादसा ति ॥

६

— ० —

१ गिरिमानन्दमुमनो — सी० स्या०, रो० । २ गयाकस्सपवक्कलि — स्या०, रो० ।

६. छक्कनिपातो^१

१ उरुवेळकस्सपत्थेरगाथा

B 282
R 42

- ३७५ “दिस्वान पाटिहीरानि, गोतमस्स यसस्सिनो ।
न तावाह पणिपति, इस्सामानेन वञ्चितो ॥
- ३७६ “मम सङ्कप्पमञ्जाय, चोदेसि नरसारथि ।
ततो मे आसि सवेगो, अब्भुतो^२ लोमहसनो ॥
- ६ ३७७ “पुब्बे जटिलभूतस्स, या मे सिद्धि परित्तिका ।
ताह तदा निराकत्वा^३, पब्बजि जिनसासने ॥
- ३७८ “पुब्बे यञ्जेन सन्तुट्ठो, कामधातुपुरक्खतो ।
पच्छा राग च दोस च, मोह चा पि सम्हनि ॥
- ३७९ “पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु^४ विसोधित ।
इद्धिमा परचित्तञ्जू, दिब्बसोत च पापुणि ॥
- 10 ३८० “यस्स चत्थाय पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो^५” ति ॥
उरुवेळकस्सपो थेरो ।

२ तेकिच्छकारित्थेरगाथा

- ३८१ “अतिहिता वीहि, खलगता साली^६ ।
न च लभे पिण्ड, कथमह कम्स ॥
- 15 ३८२ “बुद्धमप्पमेय्य अनुस्सर^७ पसन्नो ।
पीतिया फुटसरीरो^८ होहिसि^९ सततमुदग्गो^{१०} ॥

१ छनिपातो-रो० । २ अब्भतो-स्या० । ३ निराकत्वा-सी०, स्या०, रो० ।
४ दिब्बचक्खु-स्या०, रो० । ५ सालि-स्या०, रो० । ६ अनुस्सर-सी० । ७ फुट्सरीरो-
स्या० । ८ होसि-सी० । ९ सत्तमुदग्गो-स्या० ।

- ३८३ “धम्ममप्पमेय्य अनुस्सर पसन्नो ।
पीतिया फुटसरीरो होहिसि सततमुदग्गो ॥
- ३८४ “सङ्खमप्पमेय्य अनुस्सर पसन्नो ।
पीतिया फुटसरीरो होहिसि सततमुदग्गो ॥
- ३८५ “अब्भोकासे^१ विहरसि, सीता हेमन्तिका इमा रत्थो^२ । 5 B 283
मा सीतेन परेतो विहज्जित्थो, पविस त्व विहार फुसितग्गळ ॥
- ३८६ “फुसिस्म चतस्सो अप्पमञ्जायो,
ताहि च सुखितो विहरिस्म ।
नाह सीतेन विहज्जिस्स,
अनिज्जितो विहरन्तो” ति ॥ 10
तेकिच्छकारी^३ थेरो ।

३ महानागत्थेरगाथा

- ३८७ “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो नूपलब्भति । 43
परिहायति सद्धम्मा, मच्छो अप्पोदके यथा ॥
- ३८८ “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो नूपलब्भति ।
न विरुहति सद्धम्मे, खेत्ते बीज व पूतिक ॥ 15
- ३८९ “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो नूपलब्भति ।
आरका होति निब्बाना, धम्मराजस्स सासने ॥
- ३९० “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो उपलब्भति ।
न विहायति सद्धम्मा, मच्छो बहोदके^४ यथा ॥
- ३९१ “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो उपलब्भति । 20
सो विरुहति सद्धम्मे, खेत्ते बीज व भट्ठक ॥
- ३९२ “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो उपलब्भति ।
सन्तिके होति निब्बान^५, धम्मराजस्स सासने” ति ॥
महानागो थेरो ।

१ अब्भोकासे च - स्या० । २ रत्तियो - सी०, स्था०, री० । ३ तेकिच्छकानि -
सी०, स्या०, री० । ४ बहोदक - सी०, बहोदक - स्या० । ५ निब्बान - सी० ।

४. कुल्लत्थेरगाथा

३९३. “कुल्लो सिवथिकं^१ गन्त्वा, अद्दस इत्थिमुज्झितं ।
अपविद्धं सुसानस्मिं, खज्जन्तिं किमिहीं फुटं ॥
- B. 284 ३९४. “आतुरं असुचिं पूतिं, पस्स कुल्ल समुस्सयं ।
उग्घरन्तं पग्घरन्तं, बालानं अभिनन्दितं ॥
- 5 ३९५. “धम्मादासं गहेत्वान, आणदस्सनपत्तिया ।
पच्चवेक्खिं इमं कायं, तुच्छं सन्तरबाहिरं ॥
३९६. “यथा इदं तथा एतं, यथा एतं तथा इदं ।
यथा अधो तथा उद्धं, यथा उद्धं तथा अधो ॥
- 10 ३९७. “यथा दिवा तथा रत्तिं, यथा रत्तिं तथा दिवा ।
यथा पुरे तथा पच्छा, यथा पच्छा तथा पुरे ॥
३९८. “पञ्चङ्गिकेन तुरियेन, न रतीं^२ होति तादिसी ।
यथा एकगचित्तस्स, सम्मा धम्मं विपस्सतो” ति ॥
... कुल्लो थेरो ... ।

५. मालुक्कपुत्तत्थेरगाथा

३९९. “मनुजस्स पमत्तचारिनो, तण्हा वड्ढति मालुवा विय ।
20 सो प्लवतीं^३ हुरा हुरं, फलमिच्छं व वनस्मिं^४ वानरो ॥
४००. “यं एसा सहते^५ जम्मी, तण्हा लोके विसत्तिका ।
सोका तस्स पवड्ढन्ति, अभिवट्ठं^६ व बीरणं ॥
४०१. “यो चेत्तं^७ सहते जम्मिं, तण्हं लोके दुरच्चयं ।
सोका तम्हा पपतन्ति, उदबिन्दू^८ व पोक्खरा ॥
- B. 44 20 ४०२. “तं वो वदामि भद्दं वो, यावन्तेत्थ समागता ।
तण्हाय मूलं खणथ, उसीरत्थो व बीरणं ।
मा वो नळं व सोतो व, मारो भञ्जि पुनप्पुनं ॥

१. सिवथिकं—सी०, स्था०, रो० । २. रति—स्था०, रो० । ३. परिप्लवति—
स्था०; प्लवति—सी०; पलवती—रो० । ४. वनस्मिं—सी०, स्था० । ५. सहती—रो० ।
६-६. अभिवट्ठं व बीरणं—स्था० । ७. वे तं—रो० । ८-८. उदबिन्दुव—स्था०, रो० ।

- ४०३ “करोथ बुद्धवचन, खणो वो^१ मा उपच्चगा ।
खणातीता हि सोचन्ति, निरयम्हि समप्पिता ॥
- ४०४ “पमादो रजो पमादो^२, पमादानुपत्तितो रजो ।
अप्पमादेन विज्जाय, अब्बहे सल्लमत्तनो^३” ति ॥
मालुक्यपुत्तो थेरो ।

5

६ सप्पदासत्थैरगाथा

- ४०५ “पण्णवीसतिवस्सानि, यतो पब्बजितो अह ।
अच्छरासङ्घातमत्त पि, चेतोसन्तिमनज्झग ॥
- ४०६ “अलद्धा चित्तस्सेकग्ग, कामरागेन अट्टितो^४ ।
बाहा पग्गय्ह कन्दन्नो, बिहारा^५ उपनिक्खमि^६ ॥
- ४०७ “सत्थ वा आहरिस्सामि, को अत्थो जीवितेन मे ।
कथ हि सिक्ख पच्चक्ख, काल कुब्बेथ मादिसो ॥
- ४०८ “तदाह खुरमादाय, मञ्चकम्हि उपाविसि ।
परिणीतो खुरो आसि, धमनि छेत्तुमत्तनो ॥
- ४०९ “ततो मे मनसीकारो, योनिसो उदपज्जथ ।
आदीनवो पातुरहु, निब्बिदा समतिट्ठथ ॥
- ४१० “ततो चिन् विमुच्चि मे, पस्स धम्मसुधम्मत ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन^७” ति ॥
सप्पदासो थेरो ।

B 285

10

15

७ कातियान्त्यैरगाथा

- ४११ “उट्ठेहि^१ निसीद कातियान,
मा निद्दाबहुलो^२ अहु जागरस्सु ।
मा त अलस पमत्तबन्धु,
कूटेनेव जिनातु मच्चुराजा ॥

20

१ व-स्या०, रो० । २ सब्बदा-सी०, स्या०, रो० पोत्यकसु नत्थि । ३ अब्बुहे-
स्या० । ४ अट्टितो-स्या०, रो० । ५-५ बिहारानुपनिक्खमि-सी०, बिहारानुपनिक्खमि
-स्या०, रो० । ६ उट्ठाहि-स्या०, रो० । ७ निब्बिदाबहुलो-स्या० ।

- ४१२ “सेय्यथापि^१ महासमुद्देवो,
एव जातिजरातिवत्तते त।
सो करोहि सुदीपमत्तना त्व,
न हि ताण तव विज्जतेव^२ अञ्ज ॥
- ५ ४१३ “सत्था हि विजेसि मग्गमेत,
सङ्गा जातिजराभया अतीत।
पुब्बापररत्तमप्पमत्तो,
अनुयुञ्जस्सु दब्बह करोहि योग ॥
- B 286 ४१४ “पुरिमानि पमुञ्च बन्धनानि, सङ्घाटिखुरमुण्डभिक्षभोजी।
10 मा खिङ्गारति च मा^३ निद्द, अनुयुञ्जित्थ ज्ञाय कातियान ॥
- R 45 ४१५ “आयाहि जिनाहि कातियान,
योगक्खेमपथेसु कोविदोसि।
पप्पुट्थ अनुत्तर^४ विसुद्धि,
परिनिब्बाहिसि वारिना व जोति ॥
- 15 ४१६ “पज्जोत्तकरो^५ परित्तरसो, वातेन विनम्यते लता व।
एव पि तुव अनादियानो^६, मार इन्दसगोत्त निद्धुनाहि।
सो वेदयितामु वीतरागो, काल कङ्ख इधेव सीतिभूतो^७” ति ॥
कातियानो थेरो ।

८ मिगजालत्थेरगाथा

- ४१७ “सुदेसितो चक्खमता, बुद्धेनादिच्चबन्धुना।
20 सब्बसयोजनातीतो, सब्बवट्टविनासनो ॥
- ४१८ “निय्यानिको उत्तरणो, तण्हामूलविसोमनो।
विसमूल आघातन, छेत्वा^१ पापेति निब्बुति ॥
- ४१९ “अञ्ज्राणमूलभेदाय, कम्मयन्तविघाटनो।
विञ्ज्राणान परिग्गहे, ज्राणवजिरनिपातिनो ॥

१ सयथापि—सी०, रा०। २ विज्जत—स्या०। ३ सी० पोत्थके नत्थि। ४ पज्जोत्तिकरो—सी०। ५ अनादियमानो—स्या०। ६ भेत्वा—स्थ०।

- ४२० “वेदनान विञ्जापनो, उपादानप्पमोचनो।
भव अङ्गारकासु व, आणेन अनुपस्सनो” ॥
- ४२१ “महारसो सुगम्भीरो, जरामच्चुनिवारणो।
अरियो अट्टङ्गिको भग्गो, दुक्खूपसमनो सिवो ॥
- ४२२ “कम्म कम्म ति जत्वान, विपाक च विपाकतो। 5
पटिच्चुप्पन्नधम्मान^१, यथावालोकदस्सनो।
महाखेमङ्गमो सन्तो, परियोसानभट्ठको” ति ॥
मिगजालो थेरो ।

९ पुरोहितपुत्तजेन्तत्थेरगाथा

- ४२३ “जातिमदेन मत्तोह, भोगइस्सरियेन च। 13 287
सण्ठानवण्णरूपेन, मदमत्तो अचारिह ॥ 10
- ४२४ “नात्तनो समक कञ्चि, अतिरेक च मञ्जिस।
अतिमानहतो बालो, पत्थद्धो उस्सितद्धजो ॥
- ४२५ “मातर पितरञ्चा पि, अञ्जे^२ पि गरुसम्मते।
न कञ्चि^३ अभिवादेसि, मानत्थद्धो अनादरो ॥
- ४२६ “दिस्वा विनायक अग्ग, सारथीन वरुत्तम। 15
तपन्तमिव आदिच्च, भिक्खुसङ्घपुरक्खत ॥
- ४२७ “मान मद च छड्ढेत्वा, विप्पसन्नेन चेतसा।
सिरसा अभिवादेमि, सब्बसत्तानमुत्तम ॥
- ४२८ “अतिमानो च ओमानो, पहीना सुसमूहता। R 46
अस्मिमानो समुच्छिन्नो, सब्बे मानविधा हता” ति ॥ 20
जेन्तो^४ पुरोहितपुत्तो थेरो^५ ।

१ विञ्जापनो—सी०। २ अनुपस्सको—सी०, रो०। ३ धम्मान—स्या०। ४ अथो—स्या०। ५ किञ्चि—स्या०। ६-६ जेन्तत्थेरगाथा—सी०।

१० सुमनत्थेरगाथा

- ४२९ “यदा नवो पब्बजितो, जातिया सत्तवस्सिको ।
इद्धिया अभिभोत्वान, पन्नगिन्द महिद्धिक ॥
- ४३० “उपज्झायस्स उदक, अनोत्ता महासरा ।
आहरामि ततो दिस्वा, म सत्था एतदब्रवि ॥
- ५ ४३१ “सारिपुत्त इम पस्स, आगच्छन्त कुमारक ।
उदककुम्भमादाय^१, अज्झत्त सुसमाहित ॥
- ४३२ “पासादिकेन वत्तेन, कल्याणइरियापथो ।
मामणेरोनुरुद्धस्स, इद्धिया च विसारदो ॥
- १० ४३३ “आजानीयेन^२ आजज्जो, साधुना साधुकारितो ।
विनीतो अनुरुद्धेन, कतकिच्चैन सिक्खितो ॥
- ४३४ “सो पत्वा परम सन्ति, सच्छिकत्वा अकुप्पत ।
सामणेरो स सुमनो, मा म जज्जा ति इच्छती” ति ॥
सुमनो थेरो ।

११ न्हातकमुनित्थेरगाथा

B 288

- ४३५ “वातरोगाभिनीतो त्व, विहर कानने वने ।
पविद्धगोचरे^३ लूखे, कय भिक्खु करिस्ससि” ॥
- ४३६ “पीतिसुखेन विपुलेन, फरित्वान समुस्सय ।
लूख पि अभिसम्भोन्तो, विहरिस्सामि कानने ॥
- ४३७ “भावेन्तो सत्त बोज्झङ्गे, इन्द्रियाणि बलानि च ।
ज्ञानसोखुम्मसम्पन्नो^४, विहरिस्स अनासवो ॥
- २० ४३८ “विप्पमुत्त किलेसेहि, सुद्धचित्त अनाविल ।
अभिण्ह पच्चवेक्खन्तो, विहरिस्स अनासवो ॥

१ उदकुम्भमादाय - सी०, स्था०, रो० । * “यदानवो पब्बजितो पे० महिद्धिक” ति अथ गाथा सी० पौल्यक अधिका दिस्सति । २ आजानीयेन - स्था० गो० । ३ पविद्धगोचरे - स्था० । ४ ज्ञानसुखुम्मसम्पन्नो - स्था० ।

- ४३९ “अज्झत्त च बहिद्धा च, ये मे विज्जिसु^१ आसवा ।
सब्बे असेसा उच्छिन्ना, न च उप्पज्जरे पुन ॥
- ४४० “पञ्चक्खन्धा परिञ्जाता, तिट्ठन्ति छिन्नमूलका ।
दुक्खक्खयो अनुप्पत्तो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
न्हातकमुनित्थेरो ।

5

१२ ब्रह्मदत्तत्थेरगाथा

- ४४१ “अक्कोधस्स कुता कोधो, दन्तस्स समजीविनो ।
सम्मदञ्जा विमुत्तस्स, उपसन्तस्स तादिनो ॥
- ४४२ “तस्सेव तेन पापियो, यो कुद्ध पटिकुज्झति ।
कुद्ध अप्पटिकुज्झन्तो, सङ्गाम जेति दुज्जय ॥
- ४४३ “उभिन्नमत्थ चरति, अत्तनो च परस्स च ।
पर सङ्कुपित भत्वा, यो सतो उपसम्मति ॥
- ४४४ “उभिन्न तिकिच्छन्त^२ त^३, अत्तनो च परस्स च ।
जना मञ्जन्ति बालो^३ ति^३, ये धम्मस्स अकोविदा ॥
- ४४५ “उप्पज्जे^४ ते^४ सचे कोधो, आवज्जे^४ ककचपम ।
उप्पज्जे चे रसे तण्हा, पुत्तमसूपम सर^५ ॥
- ४४६ “सचे धावति चित्त ते, कामेसु च भवेसु च ।
खिप्प निग्गण्ह^६ सतिया, किट्ठाद विय दुप्पसु” ति ।
ब्रह्मदत्तो थेरो ।

R 47

10

15

१३ सिरिमण्डत्थेरगाथा

- ४४७ “छन्नमतिवस्सति, विवट नातिवस्सति ।
तस्मा छन्न विवरेथ, एव त नातिवस्सति ॥

B 289

20

१ विज्जिसु—स्या० । २—२ निकिच्छ तान—स्या० । ३—३ बालाति—स्या० । ४—४ उप्पज्जते—सी०, स्या०, रो० । ५ अवज्ज—स्या० । ६ सर—स्या० । ७ निग्गण्ह—स्या० ।

- ४४८ “मच्चुनाब्भहतो^१ लोको, जराय परिवारितो ।
तण्हासल्लेन ओतिण्णो, इच्छाधूपायितो^२ सदा ॥
- ४४९ “मच्चुनाब्भहतो लोको, परिविखत्तो जराय च ।
हञ्जति निच्चमत्ताणो^३, पत्तदण्डो व तक्करो ॥
- ४५० “आगच्छन्तगिखन्धा व, मच्चु ब्याधि जरा तयो ।
पच्चुग्गन्तु बल नत्थि, जवो नत्थि पलायितु ॥
- ४५१ “अमोघ दिवस कयिरा, अप्पेन बहुकेन वा ।
य य विजहते^४ रत्ति^५, तद्दून तस्स जीवित ॥
- ४५२ “चरतो तिट्ठतो वा पि, आसीनसयनस्स वा ।
उपेति चरिमा रत्ति, न ते कालो पमज्जितु” ति ॥
सिरिमण्डो^६ थेरो^७ ।

१४ सब्बकामित्थेरगाथा

- ४५३ “द्विपादकोय^१ असुचि, दुग्गन्धो परिहीरति ।
नानाकुणपपरिपूरो, विस्सवन्तो ततो ततो ॥
- ४५४ “मिग निलीन कूटेन, बळिसेनेव अम्बुज ।
वानर विय लेपेन, बाधयन्ति पुथुज्जना ॥
- ४५५ “रूपा सद्दा रसा गन्धा, फोट्टब्बा च मनोरमा ।
पञ्च कामगुणा एते, इत्थिरूपस्मि^२ दिस्सरे ॥
- ४५६ “ये एता उपसेवन्ति, रत्तचित्ता पुथुज्जना ।
वड्ढेन्ति कटसि घोर, आचिनन्ति पुनब्भव ॥
- ४५७ “यो चेता^३ परिवज्जेति, सप्पस्से व पदा सिरो ।
सोम विसत्तिक लोके, सतो समतिवत्तति ॥
- ४५८ “कामेस्वादीनव दिस्वा, नेक्खम्म दट्ठु खेमतो ।
निस्सटो सब्बकामेहि, पत्तो मे आसवक्खयो” ति ॥

१ मच्चुनाब्भहतो-स्या०, रो०, मच्चुनाब्भाहतो-सी० । २ इच्छाधमायितो-सी० । ३ निच्चमत्तानो-सी० । ४-४ विरहते रत्ति-सी०, विवहत रत्ति-स्या० । ५-५ सिरिमदत्थेरगाथा-सी० । ६ द्विपादकोय-स्या०, रो० । ७ इत्थिरूपस्मि-मी०, स्या०, रो० । ८ चेता-रो०, चत-सी० ।

सब्वकामित्थेरो^१ ।

छक्कनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्दान

उरुवेळकस्सपो च, थेरो तेकिच्छकारि^२ च ।

महानागो च कुल्लो च, मालुक्को^३ सप्पदासको ॥

कातियानो^४ मिगजालो, जेन्तो सुमनसब्बहो ।

नहातमुनि^५ ब्रह्मदत्तो^६, सिरिमण्डो सब्वकामी^७ च^८ । ६

गाथायो चतुरासीति, थेरा चेत्य चतुद्दसा ति ॥

— ० —

१ सब्वकामो थरो—स्या०, रो० । २ तिकिच्छकानि—स्या०, तेकिच्छकानि—रो० ।
३ मालुत्तो—सी०, रो० । मालुक्को—स्या० । ४ कातियानो च—स्या०, रो० । ५—५
नहात मुनि ब्रह्मदत्ता—सी० । ६—६ सब्व कामको—स्या०, रो० ।

७. सत्तकनिपातो

१ सुन्दरसमुद्गत्येरगाथा

B 201,
R 49

- ४५९ “अलङ्कृता सुवसना, मालधारी^१ विभूसिता ।
अलत्तककतापादा^२, पादुकारुह वेसिका ॥
- ४६० “पादुका ओरुहित्वान, पुरतो पञ्जलीकता ।
सा म सण्हेन मुदुना, मिहतपुब्ब^३ अभासथ ॥
- ४६१ “युवासि त्व पब्बजितो, तिढाहि मम सासने ।
भुञ्ज मानुसके कामे, अह वित्त ददामि ते ।
सच्च ते पटिजानामि, अग्गि वा ते हरामह ॥
- ४६२ “यदा जिण्णा भविस्साम, उभो दण्डपरायना ।
उभो पि पब्बजिस्साम, उभयत्थ कटग्गहो ॥
- ४६३ “त च दिस्वान याचन्ति^४, वेसिक पञ्जलीकत ।
अलङ्कृत सुवसन, मच्चुपास व ओड्डित ॥
- ४६४ “ततो मे मनसीकारो पे०
निब्बिदा समतिट्ठथ ॥
- ४६५ “ततो चित्त विमुच्चि मे पे०
कत्त बुद्धस्स सासन^५ ति ॥
सुन्दरसमुद्दो थेरो ।

२ लकुण्डकभद्वित्येरगाथा

- ४६६ “परे अम्बाटकारामे, वनसण्डमिह भद्वियो ।
समूल तण्हमब्बुह, तत्थ भद्दो^६ व ज्ञायति^७ ॥

१ मालधारी—स्या०, माला धारी—सी० । २ अलत्तककतापादा—स्या० ।
३ मिहितपुब्ब—सी० । ४ आयन्ति—स्या० । ५-५ भद्दी धि ज्ञाययति—सी०, भद्दीज्ञिया-
याति—स्या०, रो० ।

- ४६७ “रमन्तेके मुदिङ्गेहि^१, वीणाहि पणवेहि च।
अह च रुक्खमूलस्मि, रतो बुद्धस्स सासने ॥
- ४६८ “बुद्धो चे^२ मे वर दज्जा, सो च लब्भेथ मे वरो।
गणहेह सब्बलोकस्स, निच्च कायगत^३ सति ॥
- ४६९ “ये म रूपेण पामिसु, ये च घोसेन अन्वग^४। 5 B 202
छन्दरागवसूपेता, न म जानन्ति ते जना ॥
- ४७० “अज्झत्त च न जानाति, बहिद्धा च न पस्सति।
समन्तावरणो बालो, स वे घोसेन वुहति ॥
- ४७१ “अज्झत्त च न जानाति, बहिद्धा च विपस्सति।
बहिद्धा फलदस्सावी, सो पि घोसेन वुहति ॥ 10
- ४७२ “अज्झत्त च पजानाति, बहिद्धा च विपस्सति।
अनावरणदस्सावी, न सो घोसेन वुहती” ति ॥
लकुण्डकभद्वियो^५ थेरो^६ ।

३ भट्टत्थेरगाथा

- ४७३ “एकपुत्तो अह आसि, पियो मातु पियो पितु। R 50
बहूहि वतचरियाहि, लद्धो आयाचनाहि च ॥ 15
- ४७४ “ते च म अनुकम्पाय, अत्थकामा हितेसिनो।
उभो पिता च माता च, बुद्धस्स उपनामयु ॥
- ४७५ “किच्छा लद्धो अय पुत्तो, सुखुमालो सुखेधितो।
इम ददाम ते नाथ, जिनस्स परिचारक^१ ॥
- ४७६ “सत्था च म पटिग्गय्ह, आनन्द एतदब्रवि। 20
पब्बाजेहि इम खिप्प, हेस्सत्याजानियो अय ॥
- ४७७ “पब्बाजेत्वान म सत्था, विहार पाविसी जिनो।
अनोगतस्मि सुरियस्मि, ततो चित्त विमुच्चि मे ॥

१ मुतिङ्गेहि—रो०। २ च—सी०, स्या०, रो०। ३ कायागता—स्या०, रो०।
४—४ लकुण्डकभद्वियत्थेरगाथा—सी०, लकुण्डको थेरो—स्या०, रो०। ५ परिचारिक—सी०।

- ४७८ “ततो सत्था निराकत्वा,^१ पटिसल्लानवुद्धितो ।
एहि भद्दा ति म आह, सा मे आसूपसम्पदा ॥
- ४७९ “जातिया सत्तवस्सेन, लद्धा मे उपसम्पदा ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, अहो धम्मसुधम्मता” ति ॥
- ५ भद्दो थेरो ।

४ सोपाकत्थेरगाथा

B 203

- ४८० “दिस्वा पासादछायाय, चङ्कमन्त नरुत्तम ।
तत्थ न उपसङ्कम्म, वन्दिस्स^२ पुरिसुत्तम ॥
- ४८१ “एकस चीवर कत्वा, सहरित्वान पाणयो^३ ।
अनुचङ्कमिस्स विरज, सब्बसत्तानमुत्तम ॥
- 10 ४८२ “ततो पञ्हे अपुच्छि^४ म, पञ्हान कोविदो विदू ।
अच्छम्भी च अभीतो च, ब्याकासि सत्थुनो अह ॥
- ४८३ “विस्सज्जितेसु पञ्हेसु, अनुमोदि तथागतो ।
भिक्षुसङ्घं विलोकेत्वा, इममत्थ अभासथ ॥
- 15 ४८४ “लाभा अङ्गान^५ मगधान,^६ येसाय परिभुञ्जति ।
चीवर पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
पच्चुट्ठान च सामीचि, तेस लाभा ति चाब्रवि^७ ॥
- ४८५ “अज्जतग्गे^८ म सापाक, दस्सनायोपसङ्कर्म ।
एसा चेव ते सोपाक, भवतु उपसम्पदा ॥
- 20 ४८६ “जातिया सत्तवस्सोह, लद्धान उपसम्पद ।
धारेमि अन्तिम देह, अहो धम्मसुधम्मता” ति ॥
सोपाको थेरो ।

१ निराकत्वा—सी०, स्या०, रो० । २ वन्दिस्स—सी० । ३ पाणियो—रो० । ४ आपुच्छि—स्या० । ५-५ अङ्गान मगधान—सी०, रो०, अङ्गमगधान—स्या० । ६ चब्रवी—सी०, रो० । ७ अज्जतग्ग—सी०, रो० । ८ दस्सनायू०—सी० ।

५ सरभङ्गत्थेरगाथा

- ४८७ “सरे हत्थेहि भञ्जित्वा, कत्वान कुटिमच्छिंस ।
तेन मे सरभङ्गो ति, नाम सम्मुतिया^१ अहु ॥
- ४८८ “न मय्ह कप्पते अज्ज, सरे हत्थेहि भञ्जितु । R. 51
सिक्खापदा नो पञ्जत्ता, गोतमेन यसस्सिना ॥
- ४८९ “सकल^२ समत्त रोग, सरभङ्गो नादम पुब्बे । 5
सोय रोगो दिट्ठो, वचनकरेनातिदेवस्स ॥
- ४९० “येनेव मग्गेन गतो विपस्सी,
येनेव मग्गेन सिखी च वेस्सभू ।
ककुसन्धकोणागमनो च कस्सपो,
तेनञ्जसेन अगमासि गोतमो ॥ 10
- ४९१ “वीततण्हा अनादाना, सत्त बुद्धा खयोगघा । B 294
येहाय^३ देसितो धम्मो, धम्मभूतेहि तादिभि^४ ॥
- ४९२ “चत्तारि अरियसच्चानि, अनुकम्पाय पाणिन ।
दुक्ख समुदयो मग्गो, निरोधो दुक्खसङ्खयो ॥
- ४९३ “यस्मि निवत्तते^५ दुक्ख, ससारस्मि अनन्तक । 15
भेदा इमस्स कायस्स, जीवितस्स च सङ्खया ।
अञ्जो पुनब्भवो नत्थि, सुविमुत्तोमिह सब्बधी” ति ॥
सरभङ्गो थेरो ।

सत्तकनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्दान

- सुन्दरसमुद्दो थेरो, थेरो लकुण्डभद्दियो ।
भद्दो थेरो च सोपाको, सरभङ्गो महाइसि । 20
सत्तके पञ्चका थेरा, गाथायो पञ्चतिसती ति ॥

— ० —

१ सम्मुतिया—स्या० । २ सकल— म० । ३ येहय—सी०, स्या०, रो० ।
४ तादिहि—सी० स्या०, रो० । ५ निवत्तते—रो० ।

८. अट्टकनिपातो^१

१ महाकच्चायनत्थेरगाथा

B 205
R 52

- ४९४ “कम्म बहुक न कारये, परिवज्जेय्य जन न उय्यमे ।
सो उस्सुक्को रसानुगिद्धो, अत्थ रिञ्चति यो सुखाधिवाहो ॥
- ४९५ “पङ्को ति हि न अवेदयु^२, याय वन्दनपूजना कुलेसु ।
सुखुम सल्ल दुरुब्बह, सक्कारो कापुरिसेन दुज्जहो ॥
- 5 ४९६ “न परस्सुपनिधाय, कम्म मच्चस्स पापक ।
अत्तना त न सेवेय्य, कम्मबन्धूहि मातिया ॥
- ४९७ “न परे वचना चोरो, न परे वचना मुनि ।
अत्ता च न यथावेदि^३, देवा पि न तथा विदू^४ ॥
- ४९८ “परे च न विजानन्ति, मयमेत्थ यमामसे ।
ये च तत्थ विजानन्ति, ततो सम्मन्ति मेधगा ॥
- 10 ४९९ “जीवते वा पि सप्पञ्जो, अपि वित्तपरिक्खयो^५ ।
पञ्जाय च अलाभेन, वित्तवा पि न जीवति ॥
- ५०० “सब्ब सुणाति सोतेन, सब्ब पस्सति चक्खुना ।
न च दिट्ठ सुत धीरो, सब्ब उज्झितुमरहति ॥
- 15 ५०१ “चक्खुमास्स^६ यथा अन्धो, सोतवा बधिरो यथा ।
पञ्जवास्स^७ यथा मूगो, बलवा दुब्बलोरिव ।
अथ अत्थे समुप्पन्ने, सयेथ मत्तसायिक” ति ॥
महाकच्चायनो थेरो ।

१ अट्टनिपातो—रो०, अट्टक निपातो—स्या० । २ पवेदयु—सी० । ३ यथावेत्ति—सी०, यथावेत्ति—रो० । ४ विदु—सी०, विदु—रो० । ५ वित्तपरिक्खयो—सी०, वित्तपरिक्खयो—स्या०, रो० । ६ चक्खुमस्स—सी० स्या०, रो० । ७ पञ्जवस्स—स्या०, रो० ।

२ सिरिमित्तत्थेरगाथा

- ५०२ “अक्कोधनोनुपनाही, अमायो रित्तपेसुणो ।
स वे तादिसको भिक्खु, एव पेच्च न सोचति ॥
- ५०३ “अक्कोधनोनुपनाही, अमायो रित्तपेसुणो ।
गुत्तद्वारो सदा भिक्खु, एव पेच्च न सोचति ॥
- ५०४ “अक्कोधनोनुपनाही, अमायो रित्तपेसुणो । 5 B 296
कल्याणसीलो सो भिक्खु, एव पेच्च न सोचति ॥
- ५०५ “अक्कोधनोनुपनाही, अमायो रित्तपेसुणो ।
कल्याणमित्तो सो भिक्खु, एव पेच्च न सोचति ॥
- ५०६ “अक्कोधनोनुपनाही, अमायो रित्तपेसुणो । R 53
कल्याणपञ्जो सो भिक्खु, एव पेच्च न सोचति ॥ 10
- ५०७ “यस्स सद्धा तथागते, अचला सुप्पतिट्ठिता^१ ।
सील च यस्स कल्याण, अरियकन्त पससित ॥
- ५०८ “सङ्खे पसादो यस्सत्थि, उज्जुभूत च दस्सन ।
अदलिद्दो ति त आहु, अमोघ तस्स जीवित ॥
- ५०९ “तस्मा सद्ध च सील च, पसाद धम्मदस्सन । 15
अनुयुञ्जेथ मेधावी, सर बुद्धान सासन” ति ॥
सिरिमित्तो थेरो ।

३ महापन्थकत्थेरगाथा

- ५१० “यदा पठममद्दक्खि, सत्थारमकुतोभय ।
ततो मे अहु सवेगो, पस्सित्वा पुरिसुत्तम ॥
- ५११ “सिरि हत्थेहि पादेहि, यो पणामेय्य आगत । 20
एतादिस सो सत्थार, आराधेत्वा विराधये ॥
- ५१२ “तदाह पुत्तदार च, धनधञ्ज च छड्डयि ।
केसमस्सूनि छेदेत्वा^३, पब्बजि अनगारिय ॥

१ यो-स्या०, रो० । २ सुप्पतिट्ठिता-स्या०, रो० । ३-३ केसमस्सु निछेदेत्वा-
सी० ।

- ५१३ “सिक्खासाजीवसम्पन्नो, इन्द्रियेसु सुसवुतो ।
नमस्समानो सम्बुद्ध, विहासि अपराजितो ॥
- ५१४ “ततो मे पणिधी आसि, चेतसो अभिपत्थितो ।
न निसीदे मुहुत्त पि, तण्हासल्ले अनूहते ॥
- ५ ५१५ “तस्स मेव विहरतो, पस्स विरियपरक्कम^१ ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥
- B 297 ५१६ “पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु^२ विसोधित ।
अरहा दक्खिण्योमिह, विप्पमुत्तो निरूपधि ॥
- ५१७ “ततो रत्या विवसाने^३, सूरियस्सुग्गमन^४ पति ।
10 सब्ब तण्ह विसोसेत्वा, पल्लङ्केन उपाविसि” ति ॥
महापन्थको थेरो ।

अट्ठकनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्दान

महाकच्चायनो थेरो, सिरिमित्तो महापन्थको ।
एते^५ अट्ठनिपातमिह, गाथायो चतुवीसती ति ॥

— ० —

१ वीरिय०-म० । २ दिब्बचक्खु-स्या०, रो० । ३-३ विवसने सूरियस्युग्गमन-
सी०, स्या०, रो० । ४ तयो-स्या० ।

६. नवकनिपातो

१ भूतत्थेरगाथा

५१८ “यदा दुक्ख जरामरण ति पण्डितो,
अविद्सू यत्थ सिता पुथुज्जना ।
दुक्ख परिञ्जाय सतो व ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥

B 298
R 54

५१९ “यदा दुक्खस्सावहनि विसत्तिक,
पपञ्चसङ्घातदुखाधिवाहिनि^१ ।
तण्ह पहन्त्वान^२ सतो व ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥

५२० “यदा सिव द्वेचतुरङ्गगामिन,
मग्गुत्तम सब्बकिलेससोधन ।
पञ्जाय पस्सित्व^३ सतो व ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥

10

५२१ “यदा असोक विरज असङ्घत,
सन्त पद सब्बकिलेससोधन ।
भावेति सञ्जोजनबन्धनच्छिद,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥

11

५२२ “यदा नभे गज्जति मेघदुन्दुभि,
धाराकुला विहगपथे^४ समन्ततो ।
भिक्षू^५ च पब्भारगतो व ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥

20

१ नवनिपातो—रो० । २ पपञ्चसङ्घाटदुक्खाधिवाहिनि—स्या० पपञ्चसङ्घाट०
सी०, पपञ्चसङ्घाटदुखाधिवाहिनि—रो० । ३ पहन्त्वान—स्या०, रो० । ४ पुमित्वा—स्या०,
पस्सित्वा—रो० । ५ विहङ्गपथ—स्या०, रो० । ६ भिक्षु—स्या०, रो० ।

- ५२३ “यदा नदीन कुसुमाकुलान,
विचित्त-वानेय्य-वटसकान ।
तीरे निसिन्नो सुमनो व ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥
- B 209 5 ५२४ “यदा निसीथे^१ रहितमिह कानने,
' देवे गळन्तमिह नदन्ति दाठिनो ।
भिक्षू च पणभारगतो व ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥
- 10 ५२५ “यदा वितक्के उपरुन्धियत्तनो,
नगन्तरे नगविवर समस्सितो ।
वीतद्दरो वीतखिलो^२ व^३ ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दति ॥
- R 5, 15 ५२६ “यदा सुखी मलखिलसोकनासनो,
निरगलो^१ निब्बनथो विसल्लो ।
सब्बासवे व्यन्तिकतो व ज्ञायति,
ततो रति परमतर न विन्दती” ति ॥
भूतो थेरो ।

नवकनिपातो निद्धितो ।

तत्रुद्दान

भूतो तथद्दसो थेरो, एको खग्गविसाणवा ।
नवकमिह निपातमिह, गाथायो पि इमा नवा ति ॥

— ० —

१ निसीथे - स्था० । २-२ विगनखिलोव - स्था०, रो० । ३ निरगलो - सी०, स्था०, रो० ।

१०. दसकनिपातो

१ काळुदायित्थेरगाथा

- ५२७ “अङ्गारिनो दानि दुमा भदन्ते,
फलेसिनो छदन विप्पहाय ।
ते अच्चिमन्तो व पभासयन्ति,
समयो महावीर भागी^१ रसान ॥
- ५२८ “दुमानि फुल्लानि मनोरमानि,
समन्ततो सब्बदिसा पवन्ति^२ ।
पत्त पहाय फलमाससाना,
कालो इतो पक्कमनाय वीर ॥
- ५२९ “नेवातिसीत न पनातिउण्ह,
सुखा उतु अद्धनिया भदन्ते ।
पस्सन्तु त साकिया कोळिया च,
पच्छामुख रोहिनिय^३ तरन्त^४ ॥
- ५३० “आसाय कसते खेत्त, बीज आसाय वप्पति^५ ।
आसाय वाणिजा यन्ति, समुद्ध धनहारका ।
याय आसाय तिट्ठामि, सा मे आसा समिज्झतु^६ ॥
- ५३१ “पुनप्पुन चेव वपन्ति बीज,
पुनप्पुन वस्सति देवराजा ।
पुनप्पुन खेत्त कसन्ति कस्सका,
पुनप्पुन धञ्जमुपेति रट्ठ ॥
- ५३२ “पुनप्पुन याचनका चरन्ति, पुनप्पुन दानपती ददन्ति ।
पुनप्पुन दानपती ददित्वा, पुनप्पुन सग्गमुपेन्ति ठान ॥

B 300
R 56

5

10

15

20

१ भगी-स्या०, रो० । २ सवति-सी० । ३-३ रोहिनि तारयन्त-सी०,
रोहिणिय०-स्या०, रो० । ४ वुप्पति-रो० । ५ विपच्चतु-स्या० ।

- R 57 ५३३ “वीरो^१ हवे सत्तयुग पुनेति,
यस्मि कुले जायति भूरिपञ्जो ।
मञ्जामह सक्कति देवदेवो,
तया हि^२ जातो मुनि सच्चनामो ॥
- B 301 5 ५३४ “सुद्धोदनो नाम पिता महेसिनो,
बुद्धस्स माता पन मायनामा^३ ।
या बाधिसत्त परिहरिय कुच्छिना,
कायस्स भेदा तिदिवम्हि^४ मोदति ॥
- 10 ५३५ “सा गोतमी कालकता इतो चुता,
दिब्बेहि कामेहि समाङ्गिभूता ।
सा मोदति कामगुणेहि पञ्चहि,
परिवारिता देवगणेहि तेहि ॥
- 15 ५३६ “बुद्धस्स पुत्तोम्हि असय्हसाहिनो,
अङ्गीरसस्सप्पटिमस्स तादिनो ।
पितुपिता मय्ह तुवसि सक्क,
धम्मेन मे गोतम अय्यकोसी^५” ति ॥
काळुदायी थेरो ।

२ एकविहारियत्थेरगाथा

- ५३७ “पुरतो पच्छतो वा पि, अपरो चे न विज्जति ।
अतीव फासु भवति, एकस्स वसतो वने ॥
- 20 ५३८ “हन्द एको गमिस्सामि, अरञ्ज बुद्धवण्णित ।
फासु^६ एकविहारिस्स, पहितत्तस्स भिक्खुनो ॥
- ५३९ “योगी^७-पीतिकर रम्म, मत्तकुञ्जरसेवित ।
एको अत्तवसी खिप्प, पविसिस्सामि कानन ॥
- 25 ५४० “सुपुप्फिते सीतवने, सीतले गिरिकन्दरे ।
गत्तानि परिसिञ्चित्वा, चङ्कमिस्सामि एको ॥

१ वीरो-स्या० । २ भि-सी० । ३ माया महेसी-स्या० । ४ तिदिवस्मि-
स्या०, रो० । ५ फासु-स्या०, रो० । ६ योगि-स्या०, रो० ।

- ५४१ “एकाकियो अदुतियो, रमणीये महावने ।
कदाह विहरिस्सामि, कतकिच्चो अनासवो ॥
- ५४२ “एव मे कत्तुकामस्स, अधिप्पायो समिज्झतु ।
साधियिस्सामह^१ येव, नाञ्जो अञ्जस्स कारको ॥
- ५४३ “एस बन्धामि सन्नाह, पविसिस्सामि कानन । 5 B 30
न^२ ततो निक्खमिस्सामि, अप्पत्तो आसवक्खय ॥
- ५४४ “मालुते उपवायन्ते, सीते सुरभिगन्धिके^३ ।
अविज्ज दालयिस्सामि, निसिन्नो नगमुद्धनि^४ ॥
- ५४५ “वने मुकुमसञ्छन्ने, पब्भारे नून सीतले ।
विमुत्तिसुखेन सुखितो, रमिस्सामि गिरिब्बजे ॥ 10
- ५४६ “सोह परिपुण्णसङ्कप्पो, चन्दो पन्नरसो यथा । R 58
सब्बासवपरिक्खीणो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
एकविहारियो थेरो ।

३ महाकप्पिनत्थेरगाथा

- ५४७ “अनागत यो पटिकच्च^५ पस्सति,
हित च अत्थ अहित च त द्वय । 15
विद्देसिनो तस्स हितेसिनो वा,
रन्ध न पस्सन्ति समेक्खमाना ॥
- ५४८ “आनापानसती यस्स, परिपुण्णा सुभाविता ।
अनुपुब्ब परिचिता, यथा बुद्धेन देसिता ।
सोम लोक पभासेति, अब्भा मुत्तो व चन्दिमा ॥ 20
- ५४९ “ओदात वत मे चित्त, अप्पमाण सुभावित ।
निब्बिद्ध^६ पग्गहीत च सब्बा ओभासते दिसा ॥

१ साधयिस्याम्यह—सी० । २ न—रो० । ३ सुरभिगन्धिक—स्या०, रो० । ४
मृत्तगन्धि—स्या० । ५ पटिगच्च—सी० रो० । ६ निबद्ध—स्या० ।

- ५५० “जीवते वा पि सप्पञ्जो, अपि वित्तपरिक्खयो” ।
पञ्जाय च अलाभेन, वित्तवा पि न जीवति ॥
- ५५१ “पञ्जा सुतविनिच्छिनी, पञ्जा कित्तिसिलोकवद्वनी” ।
पञ्जासहितो नरो इध, अपि दुक्खे सुखानि विन्दति ॥
- 5 ५५२ “नाय अज्जतनो धम्मो, नच्छेरो न पि अब्भुतो ।
यत्थ जायेथ मीयेथ, तत्थ किं विय अब्भुत ॥
- ५५३ “अनन्तर हि जातस्स, जीवितो” मरणं धव ।
जाता जाता मरन्तीव, एवधम्मा हि पाणिनो ॥
- B 303 ५५४ “न हेतदत्थाय मतस्स होति,
10 य जीयितत्थ परपोरिसान ।
मतस्मिं रुण्णं न यसो न लोक्य”,
न वण्णितं समणब्राह्मणेहि ॥
- ५५५ “चक्खुं सरीरं उपहन्ति तेन”,
निहीयति^१ वण्णबलं मती च ।
15 आनन्दिनो तस्स दिसा भवन्ति,
हितेसिनो नास्स^२ सुखी भवन्ति ॥
- ५५६ “तस्मा हि इच्छेय्यं कुले वसन्ते,
मेधाविनो चेव बहुस्सुते च ।
R 59 येस हि पञ्जाविभवेन किच्च,
20 तरन्ति नावाय नदि व पुण्ण” ति ॥
महाकप्पिनो येरो ।

४ चूलपन्थकत्थेरगाथा

- ५५७ “दन्धा मय्ह गती आसि, परिभूतो पुरे अह ।
भाता च मं पणामेसि, गच्छ दानि तुव घर ॥
- ५५८ “सोह पणामितो सन्तो, सङ्गारामस्स कोटुके ।
25 दुम्मनो तत्थ अट्ठासि, सासनस्मि अपेक्खवा ॥

१ वित्तपरिक्खयो—गो० स्या०, रो० । २ कित्तिसिलोकवद्वनी—सी०, स्या० ।
३ जीयित—पी० । ४ लोक्य—स्या० । ५ रुण्णं मी०, रोण्ण—स्या०, रो० । ६ निहीयति
—स्या० । ७ चस्स—स्या० ।

- ५५९ “भगवा तत्थ आगच्छि^१, सीस मय्ह परामसि ।
बाहाय^२ म गहेत्वान, सङ्घाराम पवेसयि ॥
- ५६० “अनुकम्पाय मे सत्था, पादासि पादपुञ्छनि ।
एत सुद्ध लविट्ठहि, एकमन्त म्बविट्ठित ॥
- ५६१ “तस्साह वचन सुत्वा, निहासि सासने रतो । 5
राजावि पटिपार्दोम, उत्तमन्थस्स पत्तिथा ॥
- ५६२ “गुत्वेनिवासं जागमि, दिब्बचक्खु विसोवित ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥
- ५६३ “सहस्समखत्तुपन्नान, निम्मिनित्वान पन्थको । B 304
निसीदम्बवने रम्मे, याव कालप्पवेदना^३ ॥ 10
- ५६४ “ततो मे सत्था पाहेसि, दूत कालप्पवेदक ।
पवेदितम्हि कालम्हि, वेहासादुपसङ्गमि^४ ॥
- ५६५ “वन्दित्वा सत्थुनो पादे, एकमन्त निसीदह ।
निसिन्न म विदित्वान, अथ सत्था पटिग्गहि ॥
- ५६६ “आयागो सब्बलोकस्स, आहुतीन पटिग्गहो । 15
पुञ्जखत्ते^५ मनुस्सान, पटिग्गहिहत्थ दक्खिण^६” ति ॥
चूळपन्थको थेरो ।

५ कप्पत्थेरगाथा

- ५६७ “नानाकुलमलसम्पुण्णो, महाउक्कारसम्भवो ।
चन्दनिक व परिपक्क, महागण्डा महावणो ॥
- ५६८ “पुब्बरुहिरसम्पुण्णो, ग^७कूपेन^८ गाळिहतो । 20
आपोपघरणो^९ कायो, सदा सन्दति पूतिक ॥
- ५६९ “सट्ठिकण^{१०}स्सम्बन्धो मसलेपनलेपितो । R 60
चम्मकञ्चुक्कस^{११}नट्ठो, पूतिकायो निरत्थको ॥

१ आगच्छि—सी० । २ बाहाय—स्या० । ३ दिब्बचक्खु—स्या० रो० । ४ काल
प्पवेदन—स्या० रो० । ५ वेहासादुपसङ्गमि—स्या०, रो० । ६ पुञ्जखत्त—रो० । ७-८
गूथकूपनिगाळिहको—स्या०, रो० । ८ आपोपघणी—स्या० रो० ।

- ५७० “अट्टिसङ्घातघटितो”, न्हारुसुत्तनिबन्धनो^१ ।
नेकेस सगतीभावा, कप्पेति इरियापथ ॥
- ५७१ “धुवप्पयातो मरणाय”, मच्चुराजस्स सन्तिके ।
इधेव छट्ठयित्वान, येनकामङ्गमो नरो ॥
- 5 ५७२ “अविज्जाय” निवुतो कायो, चतुगन्थेन गन्थितो ।
ओघससीदनो कायो, अनुसयजालमोत्थतो ॥
- ५७३ “पञ्चनीवरणे युत्तो, वितक्केन समप्पितो ।
तण्हामूलेनानुगतो, मोहच्छादनछादितो” ॥
- ५७४ “एवाय वत्तते” कायो, कम्मयन्तेन यन्तितो ।
10 सम्पत्ति च विपत्यन्ता, नानाभावो विपज्जति ॥
- B 30० ५७५ “येम काय ममायन्ति, अन्धबाला पुथुज्जना ।
वड्ढेन्ति कटसि घोर, आदियन्ति पुनब्भव ॥
- ५७६ “येम काय विवज्जेन्ति”, गूथलित्त व पन्नग ।
भवमूल वमित्वान, परिनिब्बिस्सन्तिनासवा” ति ॥
- 15 कप्पो थेरो ।

६ वङ्गन्तपुत्तउपसेनत्थेरगाथा

- ५७७ “विवित्त अप्पनिग्घोस, वाळमिगनिसेवित ।
सेवे सेनासन भिक्खु, पटिसल्लानकारणा ॥
- ५७८ सङ्कारपुज्जा आहत्वा, सुसाना रथियाहि च ।
ततो सङ्घाटिक कत्वा, लूख धारेय्य चीवर ॥
- 20 ५७९ “नीच मन करित्वान, सपदान कुला कुल ।
पिण्डिकाय चरे भिक्खु, गुत्तद्वारो सुसवुतो ॥
- ५८० “लूखेन पि वा सन्तुस्मे, नाञ्ज पत्थे रस बहु ।
रसेसु अनुगिद्वस्स, ज्ञाने न रमती मनो ॥

१ अट्टिसङ्घातघटितो—सी०, स्या०, रो० । २ नहारु—सी० । ३ मरणस्स—
स्या० रो० । ४ अविज्जा—सी० । ५ माहच्छान्छादितो—सी०, स्या०, रो० । ६ वत्तती
—स्या० रो० । ७ विवज्जति—सी० । ८ परिनिब्बत्थनासवा—सी० । ९ च—सी०,
स्या०, रो० ।

- ५८१ “अप्पिच्छो चैव सन्तुट्ठो, पविवित्तो वसे मुनि ।
अससट्ठो गहट्ठेहि, अनागारेहि चूभय ॥
- ५८२ “यथा जळो व^१ मूगो व^२, अत्तान दस्सये तथा ।
नातिवेल सम्भासेय्य^३, सङ्खमज्झमिह पण्डितो ॥
- ५८३ “न सो उपवदे कञ्चि, उपघात विवज्जये । 5
सवुतो पातिमोक्खस्मि, मत्तञ्चू चस्स भोजने ॥
- ५८४ “सुग्गहीतनिमित्तस्स, चित्तस्सुप्पादकोविदो ।
समथ अनुयुञ्जेय्य, कालेन च विपस्सन ॥
- ५८५ “विरियसातच्चसम्पन्नो^४, युत्तयोगो सदा सिधा । R 61
न च अप्पत्वा दुक्खन्त^५, विस्सास एय्य पण्डितो ॥ 10
- ५८६ “एव विहरमानस्स, सुद्धिकामस्स भिक्खुनो ।
खीयन्ति आसवा सब्बे, निब्बुतिञ्चाधिगच्छती” ति ॥
उपसेनो वज्झन्तपुत्तो थेरो ।

७ अपरगोतमत्थेरगाथा

- ५८७ “विजानेय्य सक अत्थ, अवलोकेय्याथ पावचन । B 306
यञ्चेत्थ अस्स पतिरूप^६, सामञ्ज अज्झुपगतस्स^७ ॥ 15
- ५८८ “मित्त इध^८ च^९ कल्याण, सिक्खा विपुल समादान ।
सुस्सूसा च गरून, एत समणस्स पतिरूप ॥
- ५८९ “बुद्धेसु^{१०} सगारवता, धम्मे अपचिति यथाभूत ।
सङ्खे च चित्तिकारो^{११}, एत समणस्स पतिरूप ॥
- ५९० “आचारगोचरे युत्तो, आजीवो सोधितो अगारय्हो । 20
चित्तस्स च^{१२} सण्ठपन, एत समणस्स पतिरूप ॥
- ५९१ “चारित्त अथ वारित्त, इरियापथिय पसादनिय ।
अधिचित्ते च आयोगो, एत समणस्स पतिरूप ॥

१-१ च मूगो च-सी० स्या० रो० । २ पभासेय्य-सी०, स्या० रो० । ३ वीरिय०-म० । ४ दुक्खस्स त-रो० । ५ पतिरूप-स्या० रो० । ६ अज्झुपगतस्स-सी० । ७-७ इधेव-स्या०, इध-रो० । ८ बुद्धसु च-सी० । ९ चित्तिकारो-सी० । १० सी०, रो० पोत्थकसु नत्थि ।

- ५९२ “आरञ्जकानि सेनासनानि, पत्तानि अप्पसद्धानि ।
भजितब्बानि मुनिना, एत समणस्स पतिरूप ॥
- ५९३ “सील च बाहुसच्च च, धम्मान पविक्खो यथाभूत ।
सच्चान अभिसमयो, एत समणस्स पतिरूप ॥
- ५९४ “भावेय्य^१ च^२ अनिच्च^३ ति, अनत्तसञ्ज असुभसञ्ज च ।
लोकस्मिह च अनभिरति, एत समणस्स पतिरूप ॥
- ५९५ “भावेय्य च बोज्झङ्गे, इन्द्रियादानि इन्द्रियानि^४ बलानि ।
जट्ठङ्गमग्गमरिय, एत समणस्स पतिरूप ॥
- ५९६ “तण्ह पजहेय्य मुनि, समूलके आसवे पदालेय्य ।
विहरेय्य विप्पमुत्तो^५, एत समणस्स पतिरूप” ति ॥
- तोतमो थेरो ।

दसकनिपातो निद्वितो ।

तत्रुद्दान

काळुदायी च सो थेरो, एकविहारी च कप्पिनो ।
चळपन्थको कप्पो च, उपसेनो च गोतमो ।
सत्तिमे दसके थेरा, गाथायो चेत्य सत्तती ति ॥

— ० —

१ भजितब्बानि—६॥०॥ २ अ व -सी० ३ रो० पोत्थके नत्थि । ४ इन्द्रिय
-स्या०, रो० । ५ विमुत्तो—रो० ।

११. एकादसनिपातो

१ सङ्किच्चत्थेरगाथा

- ५९७ “किं तवत्थो वने तात, उज्जुहानो व पावुसे ।
वेरम्भा रमणीया ते, पवित्रेको हि ज्ञायिन ॥
- ५९८ “यथा अब्भानि वेरम्भो, वातो नुदति पावुसे ।
सञ्जा मे अभिकिरन्ति^१, विवेकपटिसञ्जुता ॥
- ५९९ “अण्डरो अण्डसम्भवो, सीवथिकाय निकेतचारिको ।
उप्पादयतेव मे सति, सन्देहस्मि विरागनिस्सित ॥
- ६०० “यं च अञ्जे न रक्खन्ति, यो च अञ्जे न रक्खति ।
स वे भिक्खु सुखं सेति, कामेसु अनपेक्खवा ॥
- ६०१ “अच्छोदिका पृथुसिला, गोण्डगुलमिगायुता ।
अम्बुसेवालसञ्छन्ना, ते सेला रमयन्ति म ॥
- ६०२ “वसितं मे अरञ्जेसु, कन्दरासु गुहासु च ।
सेनासनेसु पन्तेसु, वालमिगनिसेविते ॥
- ६०३ “इमे हञ्जन्तु वज्जन्तु, दुक्खं पप्पोन्तु पाणिनो ।
सङ्कप्पं नाभिजानामि, अनरियं दोससहित ॥
- ६०४ “परिचिण्णो मया सत्था, कतं बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥
- ६०५ “यस्स^२ चत्थाय^३ पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो^४ ॥
- ६०६ “नाभिनन्दामि मरणं, नाभिनन्दामि जीवितं ।
कालं च पटिकङ्कामि, निब्बिसं भतको यथा ॥

B 307
R 62

5

10

15

20

१ वरम्भा—सी०, स्या०, रो० । २ अभिकीरन्ति—सी०, स्या०, रो० । ३—३ यस्सत्थाय
—स्या० । ४ सब्बसञ्जोजनक्खयो—सी० ।

B 308

६०७ “नाभिनन्दामि मरण, नाभिनन्दामि जीवित ।
कालं च पटिकङ्खामि, सम्पजानो पतिस्सतो” ति ॥
सङ्किच्चो^१ थेरो^२ ।

एकादसनिपातो निवृत्तो ।

तत्रुद्दान

सङ्किच्चथेरो^१ एको व, कतकिच्चो अनासवो ।
एकादसनिपातमिह, गाथा एकादसेव चा ति ॥

5

— ० —

१२. द्वादसकनिपातो

१ सीलवत्थेरगाथा

- ६०८ “सीलमेविध सिक्खेथ, अस्मि लोके सुसिक्खित ।
सील हि सब्बसम्पत्ति, उपनामति सेवित ॥
- ६०९ “सील रक्खेय्य मेधावी, पत्थयानो तयो सुखे ।
पसस वित्तिलाभ च, पेच्च सग्गे पमोदन^१ ॥
- ६१० “सीलवा हि बहू मित्ते, सञ्जमेनाधिगच्छति ।
दुस्सीलो पन मित्तेहि, धसते पापमाचर ॥
- ६११ “अवण्ण च अकित्ति च, दुस्सीलो लभते नरो ।
वण्ण कित्ति पसस च, सदा लभति सीलवा ॥
- ६१२ “आदि सील पतिट्ठा च, कल्याणान च मातुक ।
पमुख सब्बधम्मान, तस्मा सील विसोधये ॥
- ६१३ “वेला च सवर^२ सील, चित्तस्स अभिहासन^३ ।
तित्थ च सब्बबुद्धान, तस्मा सील विसोधये ॥
- ६१४ “सील बल अप्पटिम, सील आवुधमुत्तम ।
सीलमाभरण सेट्ठ, सील कवचमब्भुत ॥
- ६१५ “सील सेतु महेसक्खो, सील गन्धो अनुत्तरो ।
सील विलेपन सेट्ठ, येन वाति दिसोदिस ॥
- ६१६ “सील सम्बलमेवग्ग, सील पाथेय्यमुत्तम ।
सील सेट्ठो अतिवाहो, येन याति^४ दिसोदिस ॥
- ६१७ “इधेव निन्द लभति, पेच्चापाये च दुम्मनो ।
सब्बत्थ दुम्मनो बालो, सीलेसु असमाहितो ॥

B 309
R 63

5

10

15

20

१ च मोदन—सी०, रो० । २ सवरो—सी० । ३ अभिभासन—रो० । ४ वाति—
स्था० ।

- ६१८ “इधेव कित्ति लभति, पेच्च सग्गे च सुम्मनो^१ ।
सब्बत्थ सुमनो धीरो, सीलेसु सुसमाहितो ॥
- ६१९ “सीलमेव इध अग्ग, पञ्चवा पन उत्तमो ।
मनुस्सेसु च देवेसु, सीलपञ्चाणतो जय” ति ॥
सीलवो^२ थेरो^३ ।

5

२ सुनीतत्थेरगाथा

B 310

६२० “नीचे कुलम्हि जातोह, दलिदो अप्पभोजनो ।
हीनकम्म^१ मम आसि, अहोसि पुप्फछट्ठको ॥

६२१ “जिगुच्छितो मनुस्सान, परिभूतो च वम्भितो ।
नीच मन करित्वान, वन्दिस्स बहुक जन ॥

R 64 10

६२२ “अथद्दसासि सम्बुद्ध, भिक्खुसङ्घपुरक्खत ।
पविसन्त महावीर, मगधान पुरत्तम ॥

६२३ “निक्खपित्वान व्याभङ्गि,^४ वन्दितु उपसङ्गमि ।
ममेव अनुकम्पाय, अट्ठासि पुरिसुत्तमो ॥

1०

६२४ “वन्दित्वा सत्थुनो पादे, एकमन्त ठितो तदा ।
पब्बज्ज अहमायाचि, सब्बसत्तानमुत्तम ॥

६२५ “ततो कारुणिको सत्था, सब्बलोकानुकम्पको ।
‘एहि भिक्खू’ ति म आह, सा मे आसूपसम्पदा ॥

६२६ “सोह एको अरञ्जस्मि, विहरन्तो अतन्दितो ।
अकासि सत्थुवचन, यथा म ओवदी जिनो ॥

20

६२७ “रत्तिया पठम याम, पुब्बजातिमनुस्सरि ।
रत्तिया मज्झिम याम, दिब्बचक्खु विसोधयि^५ ।
रत्तिया पच्छिमे यामे, तमोखन्ध^६ पदालयि ॥

६२८ “ततो रत्त्या विवसाने,^७ सुरियस्सुग्गमन पति ।
इन्दो ब्रह्मा च आगन्त्वा, म नमस्सिसु पञ्जली ॥

१ सुमनो-स्या० । २-२ सीलवत्थेरो-स्या०, रो०, सीलवत्थेरगाथा-सी० ।

३ हीन कम्म-स्या०, रो० । ४ व्याभङ्गि-सी० । ५ विसोधित-रो० । ६ तमोक्खध-सी०, स्या० । ७ विवसाने-स्या०, रो० ।

६२९ “नमो ते पुरिसाजञ्ज, नमो ते पुरिसुत्तम ।
यस्स ते आसवा खीणा, दक्खिण्योसि मारिस ॥

६३० “ततो दिस्वान म सत्था, देवसद्धपुरक्खत ।
सित पातुकरित्वान, इममत्थ अभासथ ॥

६३१ ‘तपेन ब्रह्मचरियेन, सयमेन^१ दमेन च ।
एतेन ब्राह्मणो होति, एत ब्राह्मणमुत्तम’ ” ति ॥
सुनीतो थेरो ।

5 B 311

द्वादसकनिपातो निवृत्तो ।

तत्रुद्दान

सीलवा च सुनीतो च, थेरा द्वे ते महिद्धिका ।
द्वादसम्हि निपातम्हि, गाथायो चतुवीसती ति ॥

— ० —

१३. तेरसनिपातो

१ सोणकोळिविसत्थेरगाथा

B 312
R 05

- ६३२ “याहु रट्ठे समुक्कट्ठो, रञ्जो अङ्गस्स पद्धगू^१ ।
स्वाज्ज धम्मेसु उक्कट्ठो, सोणो दुक्खस्स पारगू ॥
- ६३३ “पञ्च छिन्दे पञ्च जहे, पञ्च चुत्तरि भावये ।
पञ्चसङ्गातिगो भिक्खु, ओघतिण्णो ति वुच्चति ॥
- ६३४ “उन्नळस्स पमत्तस्स, बाहिरासस्स भिक्खुनो ।
सील समाधि पञ्चा च, पारिपूरि न गच्छति ॥
- ६३५ “य हि किच्च अपविद्ध,^२ अकिच्च पन करीयति^३ ।
उन्नळान पमत्तान, तेस वड्ढन्ति आसवा ॥
- ६३६ “येस च सुसमारद्धा, निच्च कायगता सति ।
अकिच्च ते न सेवन्ति, किच्चे सातच्चकारिनो ।
सतान सम्पजानान, अत्थ गच्छन्ति आसवा ॥
- ६३७ “उज्जुमग्गम्हि अक्खाते, गच्छथ मा निवत्तथ ।
अत्तना चोदयत्तान, निब्बानमभिहारये ॥
- ६३८ “अच्चारद्धम्हि विरियम्हि^४, सत्था लोके अनुत्तरो ।
वीणोपम करित्वा^५ मे^६, धम्म देसेसि चक्खुमा ।
तस्साह वचन सुत्वा, विहासि सासने रतो ॥
- ६३९ “समथ^७ पटिपादेसि, उत्तमत्थस्स पत्तिथा ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥
- ६४० “नेक्खम्मे अधिमुत्तस्स, पविवेक च चेतसो ।
अब्बापज्झाधिमुत्तस्स, उपादानक्खयस्स च ॥

१ पत्थगू—स्या० । २ तदपविद्ध—सी०, स्या०, रो० । ३ कविरति—सी०, रो०, कवीरति—स्या० । ४ वीरियम्हि—म० । ५ करित्वान—स्या० । ६ समत्त—सी०, रा० ।

६४१ “तण्हक्खयाधिमुत्तस्स, असम्मोहं च चेतसो ।
दिस्वा आयतनुप्पाद, सम्मा चित्तं विमुच्चति ॥

६४२ “तस्स सम्मा विमुत्तस्स, सन्तचित्तस्स भिक्खुनो ।
कतस्स पटिचयो नत्थि, करणीयं न विज्जति ॥

R 66

६४३ “सेलो यथा एकघनो, वातेन न समीरति ।
एव रूपा रसा सद्दा, गन्धा फस्सा च केवला ॥

K B 313

६४४ “इट्ठा धम्मा अनिट्ठा च, नप्पवेधेन्ति तादिनो ।
ठितं चित्तं विसञ्जुत्तं, वयञ्चस्सानुपस्सती” ति ॥
सोणो कोळिविसो थेरो ।

तेरसनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्दान

सोणो कोळिविसो थेरो, एकोयेव महिद्धिको ।
तेरसमिहं निपातमिह, गाथायो चेत्थ तेरसा ति ॥

10

१४. चुइसकनिपातो

१ खदिरवनियरेवतत्थेरगाथा

B 314
R 67

- ६४५ “यदा अह पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
नाभिजानामि सङ्कप्प, अनरिय दोससहित ॥
- ६४६ “‘इमे हञ्जन्तु वज्जन्तु, दुक्ख पप्पोन्तु पाणिनो’ ।
सङ्कप्प नाभिजानामि, इमस्मि दीघमन्तरे ॥
- 5 ६४७ “मेत्त च अभिजानामि, अप्पमाण सुभावित ।
अनुपुब्ब परिचित, यथा बुद्धेन देसित ॥
- ६४८ “सब्बमित्तो सब्बसखो, सब्बभूतानुकम्पको ।
मेत्तचित्त^१ च भावेमि, अब्यापज्जरतो^२ सदा ॥
- ६४९ “असहीर^३ असङ्कुप्प, चित्त आमोदयामह ।
10 ब्रह्मविहार भावेमि, अकापुरिससेवित ॥
- ६५० “अवितक्क समापन्नो, सम्मासम्बुद्धसावको ।
अरियेन तुण्हीभावेन^४, उपेतो होति तावदे ॥
- ६५१ “यथा पि पब्बतो सेलो, अचलो सुप्पतिट्ठितो ।
एव मोहक्खया भिक्खु, पब्बतो व न वेधति ॥
- 15 ६५२ “अनङ्गणस्स पोसस्स, निच्च सुचिगवेसिनो ।
वालग्गमत्त पापस्स, अब्भमत्त^५ व खायति ॥
- ६५३ “नगर यथा पच्चन्त, गुत्त सन्तरबाहिर ।
एव गोपेथ अत्तान, खणो वो^६ मा उपच्चगा ॥
- ६५४ “नाभिनन्दामि मरण, नाभिनन्दामि जीवित ।
20 काल च पटिकल्लामि, निब्बिस भतको यथा ॥

१ मेत्त चित्त—सी०, स्या०, रो० । २ अब्यापज्जरतो—स्या०, रो० । ३ अस
हिर—स्या० । ४ तुण्ही भावेन—रो० । ५ अब्भामत्त—स्या०, रो० । ६ वे—स्या०, रो० ।

६५५ “नाभिनन्दामि मरण पे० सम्पजानो पतिस्सतो ॥

६५६ “परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥

६५७ “यस्स चत्थाय पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो ॥

B 315

5

६५८ “सम्पादेथप्पमादेन, एसा मे अनुसासनी ।
हन्दाह परिनिब्बिस्स, विप्पमुत्तोम्हि सब्बधी” ति ॥
खदिरवनियरेवतो थेरो ।

२ गोदत्तत्थेरगाथा

६५९ “यथा पि भद्दो आजञ्जो, धुरे युत्तो धुरस्सहो ।
मथितो अतिभारेन, सयुग^१ नातिवत्तति ॥

10

६६० “एव पञ्जाय ये तित्ता, समुद्दो वारिना यथा ।
न परे अतिमञ्जन्ति, अरियधम्मो व पाणिन ॥

६६१ “काले कालवस पत्ता, भवाभववस गता ।
नरा दुक्ख निगच्छन्ति, तेध^२ सोचन्ति माणवा^३ ॥

R 08

६६२ “उन्नता सुखधम्मेन, दुक्खधम्मेन चोनता^४ ।
द्वयेन बाला हञ्जन्ति, यथाभूत अदस्सिनो ॥

15

६६३ “ये च दुक्खे सुखस्मि^५ च, मज्झ सिब्बिनिमच्चगू^६ ।
ठिता ते इन्दखीलो व, न ते उन्नतओनता ॥

६६४ “न हेव लाभे नालाभे, न^७ यसे न च कित्तिया ।
न निन्दाय^८ पससाय, न ते दुक्खे सुखम्हि च ॥

20

६६५ “सब्बत्थ ते न लिम्पन्ति,^९ उदबिन्दु व पोक्खरे ।
सब्बत्थ सुखिता धीरा^{१०}, सब्बत्थ अपराजिता ॥

१ सयुत्त-स्या० । २ ते च-स्या० । ३ मानवा-सी० । ४ ओनता-स्या०, रो० । ५ सुखम्हि-स्या० । ६ सिब्बिनि०-सी०, स्या०, सिब्बिनिमच्चगू-रो० । ७ अ-सी० । ८ निन्दाय-स्या० । ९ लिम्पन्ति-सी०, स्या०, रो० । १० वीरा-रो० ।

- ६६६ “धम्मेन च अलाभो यो, यो च लाभो अधम्मिको ।
अलाभो धम्मिको सेय्यो, य वे लाभो अधम्मिको ॥
- ६६७ “यसो च अप्पबुद्धीन, विञ्जून अयसो च यो ।
अयसो व^१ सेय्यो विञ्जून, न यसो अप्पबुद्धिन ॥
- B 316 5 ६६८ “दुम्मेधेहि पससा च, विञ्जूहि गरहा च या ।
गरहा व सेय्यो विञ्जूहि, य चे बालप्पससना ॥
- ६६९ “सुख च काममयिक, दुक्ख च पविवेकिय ।
पविवेकदुक्ख^२ सेय्यो, य चे काममय सुख ॥
- 10 ६७० “जीवित च अधम्मेन, धम्मेन मरण च य ।
मरण धम्मिक सेय्यो, य चे जीवे अधम्मिक ॥
- ६७१ “कामकोप्पहीना^३ ये, सन्तचित्ता भवाभवे ।
चरन्ति लोके असिता, नत्थि तेस पियापिय^४ ॥
- 15 ६७२ “भावयित्वान बोज्झङ्गे, इन्द्रियानि बलानि च ।
पप्पुय्य परम सन्ति, परिनिब्बन्तिनासवा” ति ॥
गोदत्तो थेरो ।

चुद्दसकनिपातो निद्धितो ।

तत्रुद्दान

रेवतो चेव गोदत्तो, थेरा द्वे ते महिद्धिका ।
चुद्दसम्हि निपातम्हि, गाथायो अट्टवीसती ति ॥

— ० —

१ च-स्या०, रो० । २ पविवेकिय दुक्ख-स्या०, रो० । ३ कामकोप्पहीना-
स्या० । ४ पियापिय-सी०, रो० ।

१५ सोळसकनिपातो^१

१ जञ्जासिकोण्डञ्जत्येरगाथा

- ६७३ “एस भिय्यो पसीदामि, सुत्वा धम्म महारस ।
विरागो देसितो धम्मो, अनुपादाय सब्बसो ॥
- ६७४ “बहूनि लोके चित्रानि, अस्मि पठविमण्डले^२ ।
मथेन्ति मञ्जे सङ्कप्प, सुभ रागूपसहित ॥
- ६७५ “रजमुहत^३ च^४ वातेन, यथा मेघोपसम्मये^५ ।
एव सम्मन्ति सङ्कप्पा, यदा पञ्जाय पस्सति ॥
- ६७६ “सब्बे सङ्खारा अनिच्चा ति, यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥
- ६७७ “सब्बे सङ्खारा दुक्खा ति पे० एस मग्गो विसुद्धिया ॥
- ६७८ “सब्बे धम्मा अनत्ता ति, यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥
- ६७९ “बुद्धानुबुद्धो यो येरो, कोण्डञ्जो तिब्बनिक्कमो^६ ।
पहीनजातिमरणो, ब्रह्मचरियस्स केवली ॥
- ६८० “ओघपासो दब्बहखिलो^७, पब्बतो दुप्पदालयो^८ ।
छेत्वा खिल^९ च पास च, सेल भेत्वान^{१०} दुब्भिद ।
तिण्णो पारङ्गतो ज्ञायी, मुत्तो सो मारबन्धना ॥
- ६८१ “उद्धतो चपलो भिक्खु, मित्ते आगम्म पापके ।
ससीदति महोघस्मि, ऊमिया पटिकुज्जितो ॥

I 317,
I 69

5

10

15

१ सोळसकनिपातो—रा० । २ पठविमण्डले म०, पुथुविमण्डले—रो० । ३—३ रजमुपात—स्या० रो० । ४ मेघोपसामये—स्या० रो० । ५ तिब्बनिक्कमो—रो० । ६ दब्बहोखिलो—स्या०, रो० । ७ दुप्पदालियो—स्या०, रो० । ८ खिल—स्या० रो० । ९ छेत्वान—सी०, स्या०, रो० । १० ऊम्मिया—स्या०, रो० ।

- ६८२ “अनुद्धतो अचपलो, निपको सवुतिन्द्रियो ।
कल्याणमित्तो मेधावी, दुक्खस्सन्तकरो सिया ॥
- ६८३ “कालपब्बङ्गसङ्कासो^१, किसो^२ धमनिसन्धतो^३ ।
मत्तञ्जू अन्नपानस्मि, अदीनमनसो^४ नरो ॥
- ६८४ “फुट्ठो डसेहि मकसेहि, अरञ्जस्मि ब्रह्मवने ।
नागो सङ्गामसीसे व, सतो तत्राधिवासये ॥
- ६८५ “नाभिनन्दामि मरण पे० निब्बिस भतको यथा ॥
- ६८६ “नाभिनन्दामि मरण पे० सम्पजानो पतिस्सतो ॥
- ६८७ “परिचिण्णो मया सत्था पे० भवनेत्ति समृहता ॥
- ६८८ “यस्स चत्थाय पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, कि मे सद्धिविहारिना^५” ति ॥
अञ्जासिकोण्डञ्जो^६ थेरो^७ ।

२ उदायित्थेरगाथा

- ६८९ “मनुस्सभूत सम्बुद्ध, अत्तदन्त समाहित ।
इरियमान^८ ब्रह्मपथे, चित्तस्सूपसमे रत ॥
- ६९० “य मनुस्सा नमस्सन्ति, सब्बधम्मान पारगु ।
देवा पि त^९ नमस्सन्ति, इति मे अरहतो सुत ॥
- ६९१ “सब्बसयोजनातीत, वना निब्बनमागत^{१०} ।
कामेहि नेक्खम्मरत, मुत्त^{११} सेला व कञ्चन ॥
- ६९२ “स वे अच्चरुचि^{१२} नागो, हिमवा वञ्जे सिलुच्चये ।
सब्बेस नागनामान, सच्चनामो अनुत्तरो ॥
- ६९३ “नाग वो कित्तयिस्सामि, न हि आगु करोति सो ।
सोरच्च अविहिसा च, पादा नागस्स ते दुवे ॥

१ कालापब्बङ्गसङ्कासो-स्या०, रा० । २-२ कीसो धमनिसन्धितो-स्या० ।
३ अदीनमानसो-सी० । ४ सद्धिविहारेना-रो० । ५-५ अञ्जाकोण्डञ्जत्थेरगाथा-सी०,
अञ्जाकोण्डञ्जो थेरो-स्या०, रो० । ६ इरीयमान-सी० । ७ न-स्या० । ८ निब्बान-
मागत-सी०, स्या० । ९ मुत्त-स्या०, रो० । १० अच्चन्तरुची-रो०, अच्चन्तरुचि-
सी० ।

- ६९४ “सति च सम्पजञ्ज च, चरणा नागस्स तेपरे ।
सद्धाहत्थो महानागो, उपेक्खासेतदन्तवा ॥
- ६९५ “सति गीवा सिरो पञ्जा, वीमसा धम्मचिन्तना ।
धम्मकुच्छिसमावासो, विवेको तस्स वालधि ॥
- ६९६ “सो ज्ञायी अस्सासरतो, अज्झत्त सुसमाहितो ।
गच्छ समाहितो नागो, ठितो नागो समाहितो ॥
- ६९७ “सय समाहितो नागो, निसिन्नो पि समाहितो ।
सब्बत्थ सवुतो नागो, एसा नागस्स सम्पदा ॥
- ६९८ “भुञ्जति अनवज्जानि, सावज्जानि न भुञ्जति ।
घासमच्छादन लद्धा, सन्निधि परिवज्जय ॥
- ६९९ “सयोजन^१ अणु थूल, सब्ब छेत्वान बन्धन ।
येन येनेव गच्छति, अनपक्खो व गच्छति ॥
- ७०० “यथा पि उदके जात, पुण्डरीक पवड्ढति ।
नोपलिप्पति तोयेन, सुचिगन्ध मनोरम ॥
- ७०१ “तथेव च लोके जातो, बुद्धो लोके विहरति ।
नोपलिप्पति लोकेन, तोयेन पदुम यथा ॥
- ७०२ “महाग्नि^२ पज्जलितो, अनाहारोपसम्मति ।
अङ्गारेसु च सन्तेसु, निब्बुतो ति पवुच्चति ॥
- ७०३ “अत्थस्साय विज्जापनी^३, उपमा विज्जूहि देसिता ।
विज्जिस्सन्ति महानागा, नाग नागेन देसित ॥
- ७०४ “वीतरागो वीतदोसो, वीतमोहो अनासवो ।
सरीर विजह नागो, परिनिब्बिस्सत्यनासवो” ति ॥
उदायी थेरो ।

सोळसकनिपातो निद्रितो ।

ननुद्धान

कोण्डञ्जो च उदायी च, थेरा द्वे ते महिद्धिका ।
सोळसम्हि निपातम्हि, गाथायो द्वे च तिस चा ति ॥

१ सञ्जोजन — सी० । २ महाग्नि — स्था० । ३ विज्जपनी — सी० ।

१६. वीसतिनिपातो

१. अधिमुत्तत्थेरगाथा

B. 320,
R. 71

७०५. "यञ्जत्थं वा धनत्थं वा, ये हनाम मयं पुरे।
अवसेसं^१ भयं होति, वेधन्ति विलपन्ति च ॥
७०६. "तस्स ते नत्थि भीतत्तं, भिय्यो वण्णो पसीदति।
कस्मा न परिदेवेसि, एवरूपे महब्भये ॥
- 5 ७०७. "नत्थि चेतसिकं दुक्खं, अनपेक्खस्स गामणि।
अतिक्कन्ता भया सब्बे, खीणसंयोजनस्स वे ॥
७०८. "खीणाय भवनेत्तिया, दिट्ठे धम्मे यथातथे^२।
न भयं मरणे होति, भारनिक्खेपने यथा ॥
७०९. "सुचिण्णं ब्रह्मचरियं मे, मग्गो चा पि सुभावितो।
10 मरणे मे भयं नत्थि, रोगानमिव सङ्ख्ये ॥
७१०. "सुचिण्णं ब्रह्मचरियं मे, मग्गो चा पि सुभावितो।
निरस्सादा भवा दिट्ठा, विसं पित्वा^३ व^४ छड्डितं ॥
७११. "पारगू अनुपादानो, कतकिच्चो अनासवो।
तुट्ठो आयुक्खया होति, मुत्तो आघातना यथा ॥
- 15 ७१२. "उत्तमं धम्मतं पत्तो, सब्बलोके अनत्थिको।
आदित्ता व घरा मुत्तो, मरणस्मि न सोचति ॥
७१३. "यदत्थि सङ्गतं किञ्चि, भवो वा^५ यत्थ लब्भति।
सब्बं अनिस्सरं एतं, इति^६ वुत्तं महेसिना ॥
- 20 ७१४. "यो तं तथा पजानाति, यथा बुद्धेन देसितं।
न गण्हाति^७ भवं किञ्चि, सुत्तं व अयोगुळं ॥

१. अवसेतं—सी०। २. यथातथा—स्या०। ३—३. पीत्वाव—सी०; पित्वाव—स्या०, रो०। ४. च—स्या०, रो०। ५. इदं—स्या०। ६. गण्हाति—रो०।

७१५ “न मे होति ‘अहोसि’ ति, ‘भविस्स’ ति न होति मे ।
सङ्खारा विगमिस्सन्ति’, तत्थ का परिदेवना ॥

७१६ “सुद्ध धम्मसमुप्पाद, सुद्ध सङ्खारसन्तति ।
पस्सन्तस्स यथाभूत, न भय होति गामणि ॥

७१७ “तिणकट्टसम लोक, यदा पञ्जाय पस्सति ।
ममत्त सो असविन्द, ‘नत्थि मे’ ति न सोचति ॥

J B 321

७१८ “उक्कण्ठामि सरीरेन, भवेनम्हि अनत्थिको ।
सोय भिज्जिस्सति कायो, अञ्जो च न भविस्सति ॥

R 12

७१९ “य वो किच्च सरीरेन, त करोथ यदिच्छथ ।
न मे तप्पच्चया तत्थ, दोसो पेम च हेहिति” ॥ 10

७२० तस्स त वचन सुत्वा, अब्भुत^१ लोमहसन ।
सत्थानि निक्खपित्वान, माणवा एतदब्रुवु ॥

७२१ “कि भदन्ते^३ करित्वान, को वा आचरियो तव ।
कस्स सासनमागम्म, लब्भते त असोकता” ॥

७२२ “सब्बञ्जू सब्बदस्सावी, जिनो आचरियो मम ।
महाकारुणिको सत्था, सब्बलोकतिकिच्छको ॥ 15

७२३ “तेनाय देसितो धम्मो, खयगामी अनुत्तरो ।
तस्स सासनमागम्म, लब्भते त असोकता” ॥

७२४ सुत्वान चोरा इसिनो सुभासित,
निक्खप्प सत्थानि च आवुधानि च । 20
तम्हा च कम्मा विरमिसु एके,
एके च पब्बज्जमरोचयिसु ॥

७२५ ते पब्बजित्वा सुगतस्स सासने,
भावेत्वं^४ बोज्झङ्गबलानि पण्डिता ।

१ विभविस्मति- स्या०, रो० । २ अब्भूत- स्या० । ३ भदन्ते-सी०, रो० ।
४ भावेत्वा- स्या० रो० ।

उदग्गचित्ता सुमना कतिन्द्रिया,
फुसिसु निब्बानपद असङ्गत ति॥
अधिमुत्तो थेरो ।

२ पारापरियत्थेरगाथा

- ७२६ “समणस्स अहु चिन्ता, पारापरियस्स^१ भिक्खुनो ।
एककस्स निसिन्नस्स, पविवित्तस्स ज्ञायिनो ॥
- ७२७ “किमानुपुब्ब पुरिसो, कि वत^२ कि समाचार^३ ।
अत्तनो किच्चकारीस्स, न च कञ्चि विहेठ्ये ॥
- ७२८ “इन्द्रियानि मनुस्सान, हिताय अहिताय च ।
अरक्खितानि अहिताय, रक्खितानि हिताय च ॥
- ७२९ “इन्द्रियानेव सारक्ख, इन्द्रियानि च गोपय ।
अत्तनो किच्चकारीस्स, न च कञ्चि विहेठ्ये ॥
- ७३० “चक्खुन्द्रिय चे रूपेसु, गच्छन्त अनिवारय ।
अनादीनवदस्सावी, सो दुक्खा न हि मुच्चति ॥
- ७३१ “सोतिन्द्रिय चे^४ सद्देसु, गच्छन्त अनिवारय ।
अनादीनवदस्सावी, सो दुक्खा न हि मुच्चति ॥
- ७३२ “अनिस्सरणदस्सावी, गन्धे चे पटिसेवति ।
न सो मुच्चति दुक्खम्हा, गन्धेसु अधिमुच्छितो ॥
- ७३३ “अम्बिल^५ मधुरग्ग च, तित्तकग्गमनुस्सर ।
रमतण्हाय गधितो, हृदय नावबुज्झति ॥
- ७३४ “सुभान्यप्पटिकूलानि^६, फोटुब्बानि अनुस्सर ।
रत्तो रागाधिकरण, विविध विन्दते दुख^७ ॥
- ७३५ “मन चेतेहि धम्महेहि, यो न सक्कोति रक्खितु ।
ततो न दुक्खमन्वेति, सब्बहेतेहि^८ पञ्चहि ॥

१ पारापरियस्स-स्था० । २ वत-स्था० । ३ समाचार-सी० । ४ च-स्था०, गी० । ५ अम्बिल-स्था०, रा० । ६ सुभान्यप्पटिकूलानि-स्था० । ७ दुक्ख-स्था०, सी० । ८ सब्बसोतेहि-स्था० ।

- ७३६ “पुब्बलोहितसम्पुण्ण, बहुस्स कुणपस्स च ।
नरवीरकत्त वग्गु, समुग्गमिव चित्ति ॥
- ७३७ “कटुक मधुरस्साद, पियनिबन्धन दुख ।
खुर व मधुना लित्त, उल्लिह^१ नावबुज्झति ॥
- ७३८ “इत्थिरूपे इत्थिसरे, फोटुब्बे पि च इत्थिया ।
इत्थिगन्धेसु सारत्तो, विविध विन्दते दुख ॥
- ७३९ “इत्थिसोतानि सब्बानि, सन्दन्ति पञ्च पञ्चस ।
तेसमावरण कातु, यो सक्कोति विरियवा^२ ॥
- ७४० “सो अत्थवा सो वम्मट्ठो, सो दक्खो सो विचक्खणो ।
करेय्य रममानो^३ पि^४ किच्च वम्मत्थसहित ॥ 10
- ७४१ “अथो सीदति सञ्जुत्त, वज्जे किच्च निरत्थक ।
न त किच्चन्ति मज्झित्वा, अप्पमत्तो विचक्खणो ॥
- ७४२ “य च अत्थेन सञ्जुत्त, या च धम्मगता रति ।
त समादाय वत्तेथ, सा^५ हि वे उत्तमा रति ॥
- ७४३ “उच्चावचेहुपायेहि, परेसमभिजिगीसति^६ ।
हन्त्वा वधित्वा अय सोचयित्वा,
आलोपति साहसा यो परेस ॥ 15
- ७४४ “तच्छन्तो आणिया आणि, निहन्ति बलवा यथा ।
इन्द्रियानिन्द्रियेहेव, निहन्ति कुसलो^७ तथा ॥
- ७४५ “सद्ध विरिय समाधि च, सतिपञ्च च भावय ।
पञ्च पञ्चहि हन्त्वान, अनीघो याति ब्राह्मणो ॥ 20
- ७४६ “सो अत्थवा सो धम्मट्ठो, कत्वा वाक्यानुसासनि ।
सब्बेन सब्ब बुद्धस्स, सो नरो सुखमेधती^८ ति ॥
पारापरियो^९ थेरो^{१०} ।

१ उल्लित्त—स्या०, रो० । २ विरीयवा—सी० वीरियवा—म० । ३-३ रममानोहि—स्या०, रो० । ४ स—स्या०, रो० । ५ परेसमभिजिगीसति—स्या०, रो० । ६ कुसला—स्या०, रो० । ७ सति पञ्च—मी० । ८-८ पारापरित्येयगाथा—सी०, पारापरियो थरो—स्या० ।

३ तेलकानित्थेरगाथा

- ७४७ “चिररत्त वतातापी, धम्म अनुविचिन्तय ।
सम चित्तस्स नालत्थ, पुच्छ समणब्राह्मणे ॥
- R 74 ७४८ ‘को सो पारङ्गतो’ लोके, को पत्तो अमतोगध ।
कस्स धम्म पटिच्छामि, परमत्थविजानन’ ॥
- 5 ७४९ “अन्तोवङ्कगतो आसि^१, मच्छो व घसमामिस ।
बद्धो महिन्दपासेन, वेपचित्त्यसुरो^२ यथा ॥
- ७५० “अञ्छामि न न मुञ्चामि, अस्मा सोकपरिहृवा ।
को मे बन्ध मुञ्च लोके, सम्बोधि वेदयिस्सति ॥
- 10 ७५१ “समण ब्राह्मण वा क, आदिसन्त पभङ्गुन ॥
कस्स धम्म पटिच्छामि, जरामच्चुपवाहन ॥
- ७५२ “विचिकिच्छाकङ्खागन्थित^३, सारम्भबलसञ्जुत ।
कोधप्पत्तमनत्थद्ध, अभिजप्पप्पदारण^४ ॥
- B 324 ७५३ “तण्हाधनुसमुट्ठान, द्वे च पन्नरसायुत ।
पस्स ओरसिक बाळ्ह^५, भेतवान यदि तिट्ठति ॥
- 1b ७५४ “अनुदिट्ठीन अप्पहान, सङ्कप्पपरतेजित^६ ।
तेन विद्धो पवेधामि, पत्त व मालुतेरित ॥
- ७५५ “अज्झत्त मे समुट्ठाय, खिप्प पच्चति^७ मामक^८ ।
छफस्सायतनी कायो, यत्थ सरति सब्बदा ॥
- 20 ७५६ “त न पस्सामि तेकिच्छ, यो मेत सल्लमुद्धरे ।
नानारज्जेन सत्थेन, नाञ्जेन विचिकिच्छित ॥
- ७५७ “को मे असत्थो अवणो, सल्लमब्भन्तरपस्सय^९ ।
अहिंस सब्बगत्तानि, सल्ल मे उद्धरिस्सति ॥

१ पारगतो—स्या० । २ आसि—स्या० रो० । ३ वेपचित्त्यसुरो—स्या०, रो० ।
४ ० गधित—मी० रो०, ० गधित—स्या० । ५ अभिजप पदारण—स्या०, रो० । ६ बाल
—स्या० रो० । ७ मङ्कप्पसरतजित—स्या० रो० । ८-८ पिच्चनि पापक—स्या० । ९ सल्लम
ब्भन्तरापस्सय—स्या० रो० ।

- ७५८ “धम्मप्पति हि सो सेट्ठो, विसदोसप्पवाहको^१ ।
गम्भीरे पतितस्स मे, थल पाणि^२ च^३ दस्सये ॥
- ७५९ “रह्देहमस्मि ओगाब्भो, अहारियरजमत्तिके^४ ।
मायाउसूयसारम्भ^५, थीनमिद्धमपत्थटे ॥
- ७६० “उद्धच्चमेघथनित, सयोजनवलाहक^६ ।
वाहा वहन्ति कुट्ठि^७, सङ्कप्पा रागनिस्सिता ॥
- ७६१ “सवन्ति सब्बधि सोता, लता उब्भिज्ज तिट्ठति ।
ते सोते को निवारेय्य, त लत को हि छेच्छति ॥
- ७६२ “वेल करोथ भदन्ते^८, सोतान सन्निवारण ।
मा ते मनोमयो सोतो, रुक्ख व सहसा लुवे ॥
- ७६३ “एव^९ मे भयजातस्स, अपारा पारमेसतो ।
ताणो पञ्जाबुधो सत्था, इसिसद्धनिसेवितो^{१०} ॥
- ७६४ “सोपाण सुगत^{११} सुद्ध, धम्मसारमय दब्भ^{१२} ।
पादासि वुट्ठमानस्स, ‘मा भायी’ ति च मब्रवि ॥
- ७६५ “सतिपट्ठानपासाद, आरुह पच्चवेक्खिस ।
य त पुब्बे अमञ्जिस्स, सक्कायाभिरत पज ॥
- ७६६ “यदा च मग्गमद्दक्खि, नावाय अभिरूहन ।
अनधिट्ठाय अत्तान, तित्थमद्दक्खिमुत्तम ॥
- ७६७ “सल्ल अत्तसमुट्ठान, भवनेत्तिप्पभावित^{१३} ।
एतेस अप्पवत्ताय, देसेसि मग्गमुत्तम ॥
- ७६८ “दीघरत्तानुसयित, चिररत्तमधिट्ठित^{१४} ।
बुद्धो मेपानुदी^{१५} गन्थ^{१६}, विसदोसप्पवाहनो^{१७} ति ॥
तेलकानि^{१८} थेरो ।

5

R 73

10

15

B 325

20

१ विसदोसप्पवाहको—स्या०, रो० । २-२ पाणि व—स्या०, रो० । ३ अहारिय रजमत्तिके—स्या०, रो० । ४ मायाउसूयसारम्भ—स्या०, रो० । ५ सञ्जोजनवलाहक—सी० । ६ कुट्ठि—सी० । ७ भदाते—स्या० । ८-८ सी० पोत्थक नत्थि । ९ सुकत—स्या०, रो० । १० वल्ल—सी० । ११ भवनेत्तिपभावित—स्या०, रो० । १२ पतिट्ठित—स्या०, रो० । १३ पानुदी—सी० । १४ गन्ध—स्या०, रो० । १५ विसदोस पवाहनो—सी०, विसदोस पवाहनो—स्या०, रो० । १६ तेलकानि—स्या० ।

४ रट्टपालत्थैरगाथा

- ७६९ “पस्स चित्तकत^१ बिम्ब, अरुकाय समुस्सित ।
आतुर बहुसङ्कप्प, यस्स नत्थि धुव ठिति ॥
- ७७० “पस्स चित्तकत रूप, मणिना कुण्डलेन च ।
अट्ठि^२ तच्चेन ओनद्ध, सह वत्थेहि सोभति ॥
- 5 ७७१ “अलत्तककता^३ पादा^४, मुखं च्चुण्णकमक्खित ।
अल बालस्स मोहाय, नो च पारगवेसिनो ॥
- ७७२ “अट्टपदकता^५ केसा, नेत्ता अञ्जनमक्खिता ।
अल बालस्स मोहाय, नो च पारगवेसिनो ॥
- 10 ७७३ “अञ्जनीव नवा चित्ता, पूतिकायो अलङ्कतो ।
अल बालस्स मोहाय, नो च पारगवेसिनो ॥
- ७७४ “ओदहि मिगवो पास, नासदा^६ वागुर^७ मिगो ।
भुत्वा निवाप गच्छाम, कन्दन्ते मिगबन्वके ॥
- ७७५ “छिन्नो^८ पासो^९ मिगवस्स, नासदा वागुर मिगो ।
भुत्वा निवाप गच्छाम, सोचन्ते मिगलुद्धके ॥
- 15 ७७६ “पस्सामि लोके सधने मनुस्से,
लद्धान वित्त न ददन्ति मोहा ।
R 76 लुद्धा^{१०} धन सन्निचय करोन्ति,
भिय्यो व^{११} कामे अभिपत्थयन्ति ॥
- B 326 ७७७ “राजा पसय्हप्पठवि विजेत्वा,
20 ससागरन्त महिमावसन्तो ।
ओर समुद्दस्स अतित्तरूपो,
पार समुद्दस्स पि पत्थयेथ^{१२} ॥
- ७७८ “राजा च अञ्जे च बहू मनुस्सा,
अवीततण्हा मरण उपेन्ति ।

१ चित्तीकन-सी० । २ अट्ठि-स्या०, रा० । ३-३ अलत्तककता पापा-स्या० ।

४ अट्टपदकता-स्या०, रो० । ५-५ नासादा वागुर-स्या०, रो० । ६-६ छिन्नापासा-
स्या०, रो० । ७ लद्धा-स्या० । ८ च-स्या०, रो० । ९ पत्थयेथ-स्या० ।

ऊना व हुत्वान जहन्ति देह,
कामेहि लोकम्हि न हत्थि तित्ति ॥

७७९ “कन्दन्ति न जाती पकिरिय केसे,
अहो वता नो अमरा ति चाहु ।
वत्थेन न पारुत नीहरित्वा,
चित्त समोधाय ततो डहन्ति ॥

5

७८० ‘सो डय्हति स्लेहि तुज्जमानो,
एकेन वत्थेन पहाय भोगे ।
न मीयमानस्स भवन्ति ताणा,
जाती व मित्ता अथ वा सहाया ॥

10

७८१ “दायादका तस्स धन हरन्ति,
सत्तो पन गच्छति येन कम्म ।
न मीयमान धनमन्वेति किञ्चि,
पुत्ता च दारा च धन च रट्ठ ॥

७८२ “न दीघमायु लभते धनेन,
न चा पि वित्तेन जर विहन्ति ।
अप्पप्प^१ हिद^२ जीवितमाहु धीरा,
असस्सत विप्परिणामधम्म ॥

15

७८३ “अड्ढा^३ दलिद्दा च फुसन्ति फस्स,
बालो च वीरो च तथेव फुट्ठो ।
बालो हि बाल्या वधितो व सेति,
धीरो च नो^४ वेधति फस्सफुट्ठो ॥

20

७८४ “तस्मा हि पञ्चा व धनेन सेय्या^५,
याय वोसानमिधाधिगच्छति ।
अब्बोसितत्ता^६ हि भवाभवेसु,
पापानि कम्मानि करोति^७ मोहा ॥

B 327

25

१ सिध्यमानस्स—सी०, स्या०, रो० । २—२ अप्पहित—सी०, अप्पज्झि न—
स्या०, रो० । ३ अड्ढा—स्या०, रा० । ४ न—स्या०, रो० । ५ सेय्यो—स्या०, रो० ।
६ अब्बोसितत्तो—सी०, अब्बोसितत्था—स्या०, रो० । ७ करोन्ति—स्या०, रो० ।

R 77

७८५ “उपेति गब्भ च पर च लोक,
ससारमापज्ज परम्पराय ।
तस्सप्पपज्जो अभिसद्वहन्तो,
उपेति गब्भ च पर च लोक ॥

5

७८६ “चोरो यथा सन्धिमुखे गहीतो,
सकम्मुना हज्जति पापवम्मो ।
एव पजा पेच्च परम्हि लोके
सकम्मुना हज्जति पापवम्मो^१ ॥

10

७८७ “कामा हि चित्रा मधुरा मनोरमा,
विरूपरूपेण मयेन्ति चित्त ।
आदीनव कामगुणेषु दिस्वा,
तस्मा अह पब्बजितोम्हि राज ॥

15

७८८ “द्रुमफ्लानीव पतन्ति माणवा,
दहरा च वुड्ढा च सरीरभेदा ।
एत पि दिस्वा पब्बजितोम्हि राज
अपण्णक सामञ्जमेव सेय्यो ॥

७८९ “सद्धायाह पब्बजितो, उपेतो जिनसासने ।
अवज्झा मय्ह पब्बज्जा, अनणो भुज्जामि भोजन ॥

20

७९० “कामे आदित्ततो दिस्वा, जातरूपानि सत्थतो ।
गब्भवोक्कन्तितो^२ दुक्ख, निरयेसु महब्भय ॥

७९१ “एतमादीनव व्रत्वा,^३ सवेग अलभि तदा ।
सोह विद्धो तदा सन्तो, सम्पत्तो आसवक्खय ॥

७९२ “परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥

25

७९३ “यस्सत्थाय^४ पब्बजितो, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो^५ त ॥
रट्ठपालो^६ थेरो^७ ।

१ धम्मा-मी० । २ अवज्जा-स्या०, रो० । ३ भोज-सी० । ४ गब्भेवोक्क
नितो-स्या०, रो० । ५ दिस्वा-स्या० रो० । ६ यस्स चत्थाय-स्या० । ७ रट्ठपालत्थेर-
गाथा-सी० ।

५ मालुक्कपुत्तत्थेरगाथा

- ७९४ “रूपं दिस्वा सति मुट्ठा, पियं^१ निमित्तं मनसि करोतो । B 328
सारत्तचित्तो वेदेति, तं च अज्झोस्स^२ तिट्ठति ॥
- ७९५ “तस्स वड्ढन्ति वेदना, अनेका रूपसम्भवा
अभिज्झा च विहेसा च, चित्तमस्सूपहञ्जति ।
एवमाचिनतो दुक्ख, आरा निब्बानं^३ वुच्चति ॥ 5
- ७९६ “सद्दं सुत्वा सति मुट्ठा, पियं निमित्तं मनसि करोतो ।
सारत्तचित्तो वेदेति, तं च अज्झोस्स तिट्ठति ॥
- ७९७ “तस्स वड्ढन्ति वेदना, अनेका सद्दसम्भवा ।
अभिज्झा च विहेसा च, चित्तमस्सूपहञ्जति ।
एवमाचिनतो दुक्ख, आरा निब्बानं वुच्चति ॥ 10
- ७९८ “गन्धं घत्वा सति मुट्ठा, पियं निमित्तं मनसि करोतो ।
सारत्तचित्तो वेदेति, तं च अज्झोस्स तिट्ठति ॥
- ७९९ “तस्स वड्ढन्ति वेदना, अनेका गन्धसम्भवा ।
अभिज्झा च विहेसा च, चित्तमस्सूपहञ्जति ।
एवमाचिनतो दुक्ख, आरा निब्बानं वुच्चति ॥ 15
- ८०० “रसं भोत्वा सति मुट्ठा, पियं निमित्तं मनसि करोतो ।
सारत्तचित्तो वेदेति, तं च अज्झोस्स तिट्ठति ॥
- ८०१ “तस्स वड्ढन्ति वेदना, अनेका रससम्भवा ।
अभिज्झा च विहेसा च, चित्तमस्सूपहञ्जति ।
एवमाचिनतो दुक्ख, आरा निब्बानं वुच्चति ॥ 20
- ८०२ “फस्सं फुस्सं सति मुट्ठा, पियं निमित्तं मनसि करोतो । B 18
सारत्तचित्तो वेदेति, तं च अज्झोस्स तिट्ठति ॥
- ८०३ “तस्स वड्ढन्ति वेदना, अनेका फस्ससम्भवा ।
अभिज्झा च विहेसा च, चित्तमस्सूपहञ्जति ।
एवमाचिनतो दुक्ख, आरा निब्बानं वुच्चति ॥

१ पियं—स्या०, रो० । २ अज्झोस्स—स्या० । ३ निब्बानं—सी० ।

B 329

5

10

15

20

25

८०४ “धम्मं जत्वा सति मुट्ठा, पिय निमित्तं मनसि करोतो ।
सारत्तचित्तो वेदेति, तं च अज्झोस्स तिट्ठति ॥

८०५ “तस्स वड्ढन्ति वेदना, अनेका वम्मसम्भवा ।
अभिज्झा च विहेसा च, चित्तमस्सूपहञ्जति ।
एवमाचिनतो दुक्ख, आरा निब्बानं वुच्चति ॥

८०६ “न सो रज्जति रूपेसु, रूपं दिस्वा पतिस्सतो ।
विरत्तचित्तो वेदेति, तं च नाज्झोस्स^१ तिट्ठति ॥

८०७ “यथास्म पस्सतो रूपं, सेवतो चा^२ पि वेदनं ।
खीयति नोपचीयति, एव सो चरती सतो ।
एव अपचिनतो दुक्ख, सन्तिके निब्बानं वुच्चति ॥

८०८ “न सो रज्जति सद्देषु, सद्दं मुत्वा पतिस्सतो ।
विरत्तचित्तो वेदेति, तं च नाज्झोस्स तिट्ठति ॥

८०९ “यथास्स सुणतो सद्दं, सेवतो चा पि वेदनं ।
खीयति नोपचीयति, एव सो चरती सतो ।
एव अपचिनतो दुक्ख, सन्तिके निब्बानं वुच्चति ॥

८१० “न सो रज्जति गन्धेषु, गन्धं घत्वा पतिस्सतो ।
विरत्तचित्तो वेदेति, तं च नाज्झोस्स^३ तिट्ठति ॥

८११ “यथास्स घायतो गन्धं, सेवतो चा पि वेदनं ।
खीयति नोपचीयति, एव सो चरती सतो ।
एव अपचिनतो दुक्ख, सन्तिके निब्बानं वुच्चति ॥

८१२ “न सो रज्जति रम्येषु, रमं भोत्वा^४ पतिस्सतो ।
विरत्तचित्तो वेदेति, तं च नाज्झोस्स तिट्ठति ॥

८१३ “यथास्स सायतो^५ रसं, सेवतो चा पि वेदनं ।
खीयति नोपचीयति, एव सो चरती सतो ।
एव अपचिनतो दुक्ख, सन्तिके निब्बानं वुच्चति ॥

८१४ “न सो रज्जति फस्सेसु, फस्सं फुस्सं पतिस्सतो ।
विरत्तचित्तो वेदेति, तं च नाज्झोस्स तिट्ठति ॥

१ नाज्झोस्स-स्वा०, गो० । २ आ-स्वा०, गो०, एवमुपरि पि । ३ अज्झोस्स-सी० । ४ भुत्वा-सी० । ५ सायतो-म० ।

- ८१५ “यथास्स फुसतो फस्स, सेवतो चा पि वेदन।
खीयति नोपचीयति, एव सो चरती सतो।
एव अपचिनतो दुक्ख, सन्तिके निब्बान वुच्चति ॥
- ८१६ “न सो रज्जति धम्मेषु, वम्म जत्वा पतिस्सतो।
विरत्तचित्तो वेदेति, त व नाज्झोस्स तिट्ठति ॥ 5
- ८१७ “यथास्स विजानतो वम्म, सेवतो चा पि वेदन।
खीयति नोपचीयति, एव सो चरती सतो।
एव अपचिनतो दुक्ख, सन्तिके निब्बान वुच्चति” ॥ B 30
मालुक्कपुत्तो^१ जेरो^२ ।

६ सेलत्थेरगाथा

- ८१८ “परिपुण्णकायो सुरुचि, सुजातो चारुदस्सनो।
सुवण्णवण्णोसि भगवा, सुसुक्कदाठोसि विरियवा^३ ॥ 10
- ८१९ “नरस्स हि सुजातस्स, ये भवन्ति वियञ्जना।
सब्बे ते तव कायस्मि, महापुरिसलक्खणा ॥
- ८२० “पसन्ननेत्तो सुमुखो, ब्रह्मा उज्जु पतापवा।
मज्झे समणसङ्घस्स, आदिच्चो व विरोचसि ॥ 15
- ८२१ “कल्याणदस्सनो भिक्खु, कञ्चनसन्निभत्तचो।
कि ते समणभावेन, एव उत्तमवणिनो ॥
- ८२२ “राजा अरहसि भवितु, चक्कवत्ती रथेसभो।
चातुरन्तो विजितावी, जम्बुसण्डस्स^४ इस्सरो ॥
- ८२३ “खत्तिया भोगी^५ राजानो, अनुयन्ता भवन्ति ते।
राजाधिराजा^६ मनुजिन्दो, रज्ज कारेहि गोतम” ॥ 20
- ८२४ “राजाहमस्मि सेल, (सेला ति भगवा) P 79

१ जानतो-सी०। २-२ मालुक्कपुत्तत्थेरगाथा-सी०, मालुक्कपुत्ता थरा-स्या०,
रो०। ३ वीरियवा-म०। ४ जम्बुसण्डस्स-सी०। ५ भोगा-सी०, भोज-स्या०,
रो०। ६ राजाभिराजा-स्या०, रो०।

धम्मराजा अनुत्तरो ।

धम्मेन चक्क वत्तेमि, चक्क अप्पटिवत्तिय" ॥

८२५ "सम्बुद्धो पटिजानासि, (इति सेलो ब्राह्मणो)

धम्मराजा अनुत्तरो ।

5 'धम्मेन चक्क वत्तेमि', इति भासथ^१ गोतम ॥

८२६ "को नु सेनापति भोतो, सावको सत्थुरन्वथो^२ ।

को तेतमनुवत्तेति^३, धम्मचक्क पवत्तित" ॥

B 331

८२७ "मया पवत्तित चक्क, (सेला ति भगवा)

धम्मचक्क अनुत्तर ।

10

सारिपुत्तो अनुवत्तेति, अनुजातो तथागत ॥

८२८ "अभिञ्जेय्य अभिञ्जात, भावेतब्ब च भावित ।

पहातब्ब पहीन मे, तस्मा बुद्धोस्मि ब्राह्मण ॥

८२९ "विनयस्सु मयि कङ्ख, अधिमुञ्चस्सु^४ ब्राह्मण ।

दुल्लभ दस्सन होति, सम्बुद्धान अभिण्हसो ॥

15

८३० "येस वे दुल्लभो लोके, पातुभावो अभिण्हसो ।

सोह ब्राह्मण बुद्धोस्मि^५, सल्लकत्तो^६ अनुत्तरो ॥

८३१ "ब्रह्मभूतो अतितुलो, मारसेनप्पमद्दनो ।

सब्बामित्ते वसे^७ कत्वा, मोदामि अकुतोभयो" ॥

८३२ "इद भोन्तो निसामेथ, यथा भासति चक्खुमा ।

20

सल्लकत्तो महावीरो, सीहो व नदती वने ॥

८३३ "ब्रह्मभूत अतितुल, मारसेनप्पमद्दन ।

को दिस्वा नप्पसीदेय्य, अपि कण्हाभिजातिको ॥

१ भासमि-स्या०, रा० । २ सत्थु अवथो-जी० । ३ ते म अनुवत्तेति-सी०, इम अनुवत्तति-स्या० रो० । ४ अधिमुञ्चस्सु-सी०, स्या०, रो० । ५-५ सम्बुद्धो सल्लकत्तो-सी० । ६ वसी-स्या०, रो० ।

८३४ “यो म इच्छति अन्वेतु, यो वा निच्छति गच्छतु ।
इवाह पब्बजिस्सामि, वरपञ्जस्स सन्तिके” ॥

८३५ “एत चे रुच्चति भोतो, सम्मासम्बुद्धसासन ।
मय पि पब्बजिस्सामि, वरपञ्जस्स सन्तिके ॥

८३६ “ब्राह्मणा तिसता इमे, याचन्ति पञ्जलीकता ।
‘ब्रह्मचरिय चरिस्साम, भगवा तव सन्तिके’ ” ॥

5

८३७ “स्वाखात ब्रह्मचरिय, (सेला ति भगवा)

सन्दिट्टिकमकालिक ।

यत्थ अमोघा पब्बज्जा, अप्पमत्तस्स सिक्खतो” ॥

८३८ “य त सरणमागम्ह, इतो अट्टमे^१ चक्खुम ।
सत्तरत्तेन भगवा, दन्ताम्ह^२ तव सासने ॥

10 R 80

८३९ “तुव बुद्धो तुव सत्था, तुव माराभिभू मुनि ।
तुव अनुसये छेत्वा, निण्णो तारेसिम पज ॥

B 332

८४० “उपवी ते समतिक्कन्ता, आसवा ते पदालिता ।
सीहो व अनुपादानो, पहीनभयभेरवो ॥

15

८४१ “भिक्षवो तिसता इमे, तिट्ठन्ति पञ्जलीकता ।
पादे वीर पसारेहि, नागा वन्दन्तु सत्थुनो” ति ॥
सेलो थेरो ।

७ काळिगोधापुत्तभट्टियत्थेरगाथा

८४२ “यात मे हत्थिगीवाय, सुखुमा वत्था पधारिता ।
सालीन ओदनो भुत्तो, सुचिमसूपसेचनो ॥

20

८४३ “सोज्ज भट्टो साततिको, उञ्छापत्तागते^४ रतो ।
झायति अनुपादानो, पुत्तो गोधाय भट्टियो ॥

१ सरणमागम्म - सी०, स्था०, रो० । २ अट्टमि - स्था०, रो० । ३ दन्ताम्ह - स्था०, रो० । ४ उञ्छापत्तागते - सी० ।

- ८४४ “पसुकूली साततिको, उञ्छापत्तागते रतो ।
झायति अनुपादानो, पुत्तो गोधाय भद्दियो ॥
- ८४५ “पिण्डपाती साततिको पे०
- ८४६ “तेचीवरी साततिको पे०
- ५ ८४७ “सपदानचारी साततिको पे०
- ८४८ “एकासनी साततिको पे०
- ८४९ “पत्तपिण्डी साततिको पे०
- ८५० “खलुपच्छाभत्ती साततिको पे०
- ८५१ “आरञ्जिको साततिको पे०
- १० ८५२ “रुक्खमूलिको साततिको पे०
- ८५३ “अब्भोकासी साततिको पे०
- ८५४ “सोसानिको साततिको पे०
- ८५५ “यथासन्थतिको साततिको पे०
- B ३३३ ८५६ “नेसज्जिको साततिको पे०
- १५ ८५७ “अप्पिच्छो साततिको पे०
- ८५८ “सन्तुट्ठो साततिको पे०
- ८५९ “पविवित्तो साततिको पे०
- ८६० “अससट्ठो साततिको पे०
- ८६१ “आरद्धविरियो^१ साततिको पे०
- २० ८६२ “हित्वा सतपल कस, सोवण्ण सतराजिक ।
अग्गहि मत्तिकापत्त, इद दुतियाभिसेचन ॥
- ८६३ “उच्चे मण्डलिपाकारे, दब्भमट्टालकोट्टके ।
रक्खितो खग्गहत्थेहि, उत्तस विहरि पुरे ॥
- ८६४ “सोज्ज भद्दो अनुत्रासी, पहीनभयभेरवो ।
झायति वनमोग्गह, पुत्तो गोधाय भद्दियो ॥
- २५

८६५ “सीलक्खन्धे पतिट्ठाय, सति पञ्च च भावय ।
पापुणि अनुपुब्बेन, सब्बसयोजनक्खय” ति ॥
भद्वियो काळिगोधाय पुत्तो थेरो ।

८ अङ्गुलिमालत्थेरगाथा

- ८६६ “गच्छ वदेसि समण द्वितोमिह,^१
मम च ब्रूसि ठितमद्वितो ति ।
पुच्छामि त समण एतमत्थ,
कथ^२ ठितो त्व अहमद्वितोमिह” ॥ 5 R 81
- ८६७ “ठितो अह अङ्गुलिमाल सब्बदा,
सब्बेसु भूतेसु निधाय दण्ड ।
तुव^३ च पाणेसु असञ्जतोसि,
तस्मा ठितोह तुवमद्वितोसि” ॥ 10
- ८६८ “चिरस्स वत मे महितो महेसी,
महावन समणो पच्चपादि^४ ।
सोह चजिस्सामि सहस्सपाप,
सुत्वान गाथ तव धम्मयुत्त” ॥ 10
- ८६९ इच्चेव^५ चोरो असिमावुध च,
सोब्भे पपाते नरके अन्वकासि ।
अवन्दि चोरो सुगतस्स पादे,
तत्थेव पब्बज्जमयाचि बुद्ध ॥ B 334
- ८७० बुद्धो च खो कारुणिको महेसि,
यो सत्था लोकस्स सदेवकस्स ।
तमेहि भिक्खू ति तदा अवोच,
एसेव तस्स अहु भिक्खुभावो ॥ 20
- ८७१ “यो च^६ पुब्बे पमज्जित्वा, पच्छा सो नप्पमज्जति ।
सोम लोक पभासेति, अब्भा मुत्तो व चन्दिमा ॥ 25

१ ठितोमिह—स्या०, रो० । २ कस्मा—स्या० रो० । ३ त्व—रो० । ४ पच्च
पादि—सी०, स्या०, रो० । ५ इत्व—रो० । ६ स्या०, रा० पोत्थकेसु नत्थि ।

८७२ “यस्स पाप कत कम्म, कुसलेन पिधीयति^१ ।
सोम लोक पभासेति, अब्भा मुत्तो व चन्दिमा ॥

८७३ “यो हवे दहरो भिक्खु, युञ्जति बुद्धसासने ।
सोम लोक पभासेति, अब्भा मुत्तो व चन्दिमा ॥

5 ८७४ “दिसा^२ पि^३ मे धम्मकथ सुणन्तु,
दिसा पि मे युञ्जन्तु बुद्धसासने ।
दिसा पि मे ते मनुजे^४ भजन्तु,
ये वगममेवादापयन्ति^५ सन्तो ॥

८७५ “दिसा हि मे खन्तिवादान, अविरोवप्पससिन ।
10 सुणन्तु वम्म कालेन, त च अनुविधीयन्तु ॥

८७६ “न हि जातु सो मम हिसे, अञ्ज वा पन किञ्चन^६ ।
पप्पुय्य परम सन्ति, रक्खेय्य तसथावरे ॥

B 82 ८७७ “उदक हि नयन्ति नेत्तिका,
उसुकारा नमयन्ति तेजन ।
15 दारु नमयन्ति तच्छका,
अत्तान दमयन्ति पण्डिता ॥

B 335 ८७८ “दण्डेनेके दमयन्ति, अडकुसेभि कसाहि च ।
अदण्डेन असत्थेन, अह दन्तोम्हि तादिना ॥

८७९ “अहिसको ति मे नाम, हिसकस्स पुरे सतो ।
20 अज्जाह सच्चनामोम्हि, न न हिसामि किञ्चन ॥

८८० “घोरो अह पुरे आसि, अडगुलिमालो ति विस्सुतो ।
बुद्दहमानो महोधेन, बुद्ध सरणमागम ॥

८८१ “लोहितपाणि पुरे आसि, अडगुलिमालो ति विस्सुतो ।
सरणगमन^७ पस्स, भवनेत्ति समूहता ॥

25 ८८२ “तादिस कम्म कत्वान, बहु दुग्गतिगामिन ।
फुट्ठो कम्मविपाकेन, अनणो भुञ्जामि भोजन ॥

१ पिधीयति - सी०, स्या०, रा० । २-२ दिमाहि - स्या०, रो० । ३ मनुस्से - स्या०, रो० । ४ वगममेवादापयन्ति - सी० । ५ किञ्चन - पा०, स्या०, रो० । ६ सरणगमन - सी०, स्या०, रा० ।

- ८८३ “पमादमनुयुञ्जन्ति, बाला दुम्मेधिनो जना ।
अप्पमाद च मेवावी, धन सेट्ठ व रक्खति ॥
- ८८४ “मा पमादमनुयुञ्जेथ, मा कामरतिसन्धव ।
अप्पमत्तो हि ज्ञायन्नो, पप्पोति परम सुख ॥
- ८८५ “स्वागत नापगत, नेत दुम्मन्तित मन ।
सविभत्तेसु धम्मसे, य सेट्ठ तदुपागम ॥
- ८८६ “स्वागत नापगत, नेत दुम्मन्तित मम ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥
- ८८७ “अरञ्जे रुक्खमूले वा, पब्बत्तेसु गुहासु वा ।
तत्थ तत्थेय अट्ठासि, उल्लिगगमनसो तदा ॥
- ८८८ “मुख सयामि ठायामि, सुख कप्पेमि जीवित ।
जहत्थपासो मारस्स, अहो मत्थानुकम्पितो ॥
- ८८९ “ब्रह्मजच्चो पुरे आसि, उदिच्चो उभतो अहु ।
सोज्ज पुत्तो सुगतस्स, धम्मराजस्स सत्युनो ॥
- ८९० “वीततण्हो अनादानो, गुत्तद्वारो सुसवुतो ।
अघमूल वधित्वान,^१ पत्तो मे आसवक्खयो ॥
- ८९१ “परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता^२ ति ॥
अडगुलिमालो येरो ।

10

15

L 336

९ अनुरुद्धत्येरगाथा

- ८९२ “पहाय मातापितरो, भगिनी जातिभातरो ।
पञ्च कामगुणे हित्वा, अनुरुद्धो व ज्ञायतु ॥
- ८९३ ‘समेतो नच्चगीतेहि, सम्मताळप्पबोधनो ।
न तेन सुट्ठिमज्झग,^३ मारस्स विसये रतो ॥

20 P 83

१ सविभत्तेसु—स्या० रो० । २ जहु—स्या० रो० । ३ वधित्वा।—रो० ।

४ सुट्ठिमज्झगा—सी०, सुट्ठिमज्झगमा—स्या०, रो० ।

- ८९४ “एतं च समतिक्कम्म, रतो बुद्धस्स सासने ।
सब्बोधं समतिक्कम्म, अनुरुद्धो व ज्ञायति ॥

८९५ “रूपा सद्दा रसा गन्वा, फोढुब्बा च मनोरमा ।
एते च समतिक्कम्म, अनुरुद्धो व ज्ञायति ॥

८९६ “पिण्डपातपटिक्कन्तो,^१ एको अद्भुतियो मुनि ।
एसति पसुकूलानि, अनुरुद्धो अनासवो ॥

८९७ “विचिनी अगगही धोवि, रजयी धारयी मुनि ।
पसुकूलानि मतिमा, अनुरुद्धो अनासवो ॥

८९८ “महिच्छो च असन्नुद्धो, ससद्धो यो व उद्धतो ।
तस्स धम्मा इपे होन्ति, पापका सङ्किलेसिका ॥

८९९ “सतो च होति अप्पिच्छो, सन्नुद्धो अविघातवा ।
पविवेकरतो वित्तो, निच्चमारद्धवीरियो ॥

९०० “तस्स धम्मा इमे होन्ति, कुसला बोधिपक्खिका ।
अनासवो च सो होति, इति वुत्तं महेसिना ॥

९०१ “मम सङ्कप्पमञ्जाय, सत्था लोके अनुत्तरो ।
मनोमयेन कायेन, इद्धिया उपसङ्गमि ॥

९०२ “यदा मे अहु सङ्कप्पो, ततो उत्तरि^२ देसयि ।
निप्पपञ्चरतो बुद्धो, निप्पपञ्चमदेसयि ॥

९०३ “तस्साहं धम्ममञ्जाय, विहासि सासने रतो ।
निस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं ॥

९०४ “पञ्चपञ्चासवस्सानि, यतो नेसज्जिको अहं ।
पञ्चवीसतिवस्सानि, यतो मिद्धं समूहतं ॥

९०५ “नाहु अस्सासपस्सासा^३, ठितचित्तस्स तादिनो ।
अनेजो सन्तिमारब्भं, चक्खुमा परिनिब्बुतो ॥

९०६ “असल्लीनेन चित्तेन, वेदनं अज्झवासयि ।
पज्जोतस्सेव निब्बानं,^४ विमोक्खो चेतसो अहं ॥

१ मिष्टान्नपत्रिकना। २।०। मिष्टान्नमतिवक्रना-म०। २ उत्तरि-स्या०।

३ अन्त्यामपस्सासा - स्या० रा०। ४ तिगाण - मी०।

- ९०७ “एते पच्छिमका दानि, मुनिनो फस्सपञ्चमा ।
नाञ्जे धम्मा भविस्सन्ति, सम्बुद्धे परिनिब्बुते ॥
- ९०८ “नत्थि दानि पुनावासो, देवकायस्मि^१ जालिनि ।
विक्खीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥
- ९०९ “यस्स मुहुत्तेन^२ सहस्सधा,^३ लोको सविदितो सब्रह्मकप्पो । 5 R 84
वसी इद्धिगुणे चुतूपपाते, काले पस्सति देवता स भिक्खु^४ ॥
- ९१० “अन्नभारो^५ पुरे आसि, दलिदो घासहारको ।
समण पटिपादेसि, उपरिट्ठु यसस्सिन ॥
- ९११ “सोम्हि सक्ककुले जातो, अनुरुद्धो ति म विदू ।
उपेतो नच्चगीतेहि, सम्मताळप्पबोवनो ॥ 10
- ९१२ “अथदसासि सम्बुद्ध, सत्थार अकुतोभय ।
तस्मि चित्त पसादेत्वा, पब्बजि अनगारिय ॥
- ९१३ “पुब्बेनिवास जानामि, यत्थ मे वुसित पुरे ।
तावतिसेसु देवेसु, अट्ठासि सक्कजातिया^६ ॥
- ९१४ “सत्तक्खत्तु मनुस्सिन्दो, अह रज्जमकारयि । 15
चातुरन्तो विजितावी, जम्बुसण्डस्स^७ इस्सरो ।
अदण्डेन असत्थेन, वम्मेन अनुसासयि ॥
- ९१५ “इतो सत्त ततो^८ सत्त, ससारानि चतुदस ।
निवासमभिजानिस्स, देवलोके ठिता तदा ॥
- ९१६ “पञ्चज्झिके समाधिम्हि, सन्ते^९ एकोदिभाविते । 20 B 338
पटिप्पस्सद्विलद्धम्हि,^{१०} दिब्बचक्खु^{११} विसुज्झि मे ॥
- ९१७ “चुतूपपात जानामि, सत्तान् आगति गति ।
इत्थभावञ्जथाभाव, ज्ञाने पञ्चज्झिके ठितो ॥
- ९१८ “परिचिण्णो मया सत्था पे० भवनेत्ति समूहता ॥

१ देवकायस्मि—स्या०, देवकायम्हि—सी० । २-२ मुहुत्ते सहस्सधा—स्या०, रो० ।
३ भिक्खुना—सी० । ४ अन्नहारो—सी० । ५ सत्तजानिया—सी० । ६ जम्बुसण्डस्स—
सी० । ७ इतो—स्या०, रो० । ८ सतो—सी० । ९ पटिप्पस्सद्विलद्धोम्हि—सी० । १०
दिब्बचक्खु—स्या०, रो० ।

९१९ “वज्जीन वेळुवगामे, अह जीवितसङ्ख्या ।
हेटुतो वेळुगुम्बस्मि, निब्बायिस्स अनासवो” ति ॥
अनुरुद्धो थेरो ।

१० पारापरियत्थेरगाथा

- ९२० “समणस्स अहु चिन्ता, पुप्फितम्हि महावने ।
एकगगस्स निसिन्नस्स, पविवित्तस्स ज्ञायिनो ॥
- ९२१ “अञ्जथा लोकनाथम्हि, तिट्ठन्ते पुरिसुत्तमे ।
इरिय आसि भिक्खून, अञ्जथा दानि दिस्सति” ॥
- ९२२ “सीतवातपरित्तान, हिरिकोपीनच्छादन ।
मत्तद्विय अभुञ्जिसु, सन्तुट्ठा इतरीतरे ॥
- 10 ९२३ “पणीत यदि वा लूख, अप्प वा यदि वा बहु ।
यापनत्थ अभुञ्जिसु, अगिद्धा नाधिमुच्छिता ॥
- ९२४ “जीवितान परिक्वारे, भेसज्जे अथ पच्चये ।
न बाब्ह उस्सुका आसु, यया ते आसवक्खये ॥
- ९२५ “अरञ्जे रुक्खमूलेसु, कन्दरासु गुहासु च ।
विवेकमनुब्रूहन्ता,^१ विहसु तप्परायना ॥
- ९२६ “नीचा^२ निविट्ठा सुभरा, मुद्द अत्थद्धमानसा ।
अब्बासेका अमुखरा, अत्थचिन्ता वसानुगा ॥
- ९२७ “ततो पासादिक आसि, गत भुत्त निसेवित ।
सिनिद्धा तेलधारा व, जहोसि इरियापथो ॥
- 20 ९२८ “सब्बासवपरिक्खीणा, महान्नायी महाहिता ।
निब्बुता दानि ते थेरा, परित्ता दानि तादिसा ॥
- B ३३९ ९२९ “कुमलान च वम्मान, पञ्जाय च परिक्खया ।
सब्बाकारवरूपेत, लुज्जते जिनसासन ॥

१ निवृत्त-स्या०, रो० । २ विवेकमनुब्रूहन्ता-मी० । ३ विहिसु-स्या०, रो० । ४ नीच स्या०, रो० ।

- ९३० “पापकान च वम्मान, किलेसान च यो उतु।
उपट्टिता विवेकाय, ये च सद्धम्मसेसका ॥
- ९३१ “ते किलेसा पवड्डन्ता, आविसन्ति बहु जन।
कीळन्ति मञ्जे बालेहि, उम्मत्तेहि व रक्खसा ॥
- ९३२ “किलेसेहाभिभूता ते, तेन तेन विवाविता। 5
नरा किलेसवत्थूसु, ससङ्गामेव^१ घोसिते ॥
- ९३३ “परिच्चजित्वा सद्धम्म, अञ्जमञ्जेहि^२ भण्डरे।
दिट्ठिगतानि अन्वेन्ता, इद सेय्यो ति मञ्जरे ॥
- ९३४ “धन च पुत्त^३ भरिय च, छड्डयित्वान निग्गता।
कटच्छुभिक्षहेतू^४ पि, अकिच्चानि निसेवरे ॥ 10
- ९३५ “उदरावदेहकं भुत्वा, सयन्तुत्तानसेय्यका।
कथ^५ वत्तेन्ति^६ पटिबुद्धा, या कया सत्थुगरहिता ॥
- ९३६ “सब्बकारुणिकसिप्पानि, चित्तिकत्वान सिक्खरे।
अवूपसन्ता अज्झत्त, सामञ्जस्यो ति अच्छति ॥
- ९३७ “मत्तिक तेलचुण्ण^७ च, उदकासनभोजन। 15
गिहीन उपनामेन्ति, आकङ्खन्ता बहुतर ॥
- ९३८ “दन्तपोन कपित्थ च, पुप्फ^८ खादनियानि च।
पिण्डपाते च सम्पन्ने, अम्बे आमलकानि च ॥
- ९३९ “भेसज्जेसु यथा वेज्जा, किच्चाकिच्चे यथा गिही।
गणिका व विभूसाय, इस्सरे खत्तिया यथा ॥ 20
- ९४० “नेकतिका वञ्चनिका, कूटसक्खी अपाटुका^९।
बहूहि परिकप्पेहि, आमिस परिभुञ्जरे ॥
- ९४१ “लेसकप्पे परियाये, परिकप्पेनुधाविता।
जीविकत्था उपायेन^{१०}, सङ्कड्डन्ति बहु धन ॥

R 86

१ सयगाहव-स्या०, रो०। २ अञ्जमञ्जमहि-सी०। ३ पुत्त-स्या०।
४ कटच्छुभिक्षहेतू-सी०। ५ अकिच्चानि-सी०, स्या०, रो०। ६-६ कथा वड्डेन्ति-
सी० कथा वदेति-रो०। ७-७ सब्बकारुणिकसिप्पानि चित्त कत्वान-स्या०, ० चित्ति-
कत्वान-सी०, रो०। ८ तेल चुण्ण-सी० रो०। ९ पुप्फ-सी०, स्या०, रा०। १० अवा
कूटा-स्या० अवाटुका-रो०। ११ अपायेन-स्या०।

B 340

- ९४२ “उपट्ठापेन्ति^१ परिस^२, कम्मतो नो च धम्मतो ।
धम्म परेस^३ देसेन्ति, लाभतो नो च अत्थतो ॥
- ९४३ “सङ्खलाभस्स भण्डन्ति, सङ्खतो परिबाहिरा ।
परलाभोपजीवन्ता, अहिरीका^४ न लज्जरे ॥
- ९४४ “नानुयुत्ता तथा एके, मुण्डा सङ्घाटिपास्ता ।
सम्भावनयेविच्छन्ति, लाभसक्कारमुच्छिता ॥
- ९४५ “एव नानप्पयातम्हि, न^५ दानि^६ सुकर तथा ।
अफुसित वा फुसितु, फुसित नानुरक्खितु ॥
- ९४६ “यथा कण्टकट्टानम्हि^७, चरेय्य अनुपाहनो ।
सति उपट्ठपेत्त्वान, एव गामे मुनी चरे ॥
- ९४७ “सरित्वा पुब्बके योगी, तेस वत्तमनुस्सर ।
किं चा पि पच्छिमो कालो, फुसेय्य अमत पद ॥
- ९४८ “इद वत्वा सालवने, समणो भावित्तिन्द्रियो ।
ब्राह्मणो परिनिब्बायी, इसि खीणपुनब्भवो^८ ति ॥
- पारापरियो^९ येरो^{१०} ।

वीसतिनिपातो निद्रितो ।

तत्रुद्दान

अधिमुत्तो पारापरियो, तेलकानि^१ रट्टपालो ।
मालुक्कसेलो^२ भद्दियो, अङ्गुलि दिब्बचक्खुको ॥
पारापरियो दमेते, वीमम्हि परिकित्तिता^३ ।
गाथायो द्वे सता होन्ति, पञ्चतालीस उत्तरि ति ॥

— ० —

१ उपट्ठपेन्ति - स्या० रो० । २ पुरिम - स्या० । ३ पदेस - स्या० । ४ अहिरीकाव - स्या० रो० । ५-१ नि दानि - रो० । ६ कण्टकट्टानम्हि - सी०, कण्डकट्टानम्हि - स्या० । ७-७ पारापरिचित्तरगाथा - सी० पारापरियो थरो - स्या० । ८ तेलकानि - स्या० । ९ मालुक्कसेला - सी० रा० माटुडक्कसेला च - स्या० । १० पारापरियो च - स्या० । ११ सुपरिकित्तिता - स्या०, रो० ।

१७. तिसनिपातो

१ फुस्सत्थेरगाथा

- १४९ “पासादिके बहू दिस्वा, भावितत्ते सुसवुते ।
इसि पण्डरसगोत्तो^१, अपुच्छि फुस्ससव्हय ॥
- १५० “किठन्दा किमधिप्पाया, किपाकप्पा भविस्सरे ।
अनागतमिह कालमिह, त मे अक्खाहि पुच्छिनो” ॥
- १५१ “सुणोहि वचन मय्ह, इसिपण्डरसव्हय ।
सक्कच्च उपधारेहि, जाचिक्खिस्साम्यनागत ॥
- १५२ “कोधना उपनाही च, मक्खी थम्भी सठा बहू ।
उस्सुकी नानावादा च, भविस्सन्ति अनागते ॥
- १५३ ‘अञ्जातमानिनो धम्मे, गम्भीरे तीरणोचरा ।
लहुका अगरू धम्मे, अञ्जमञ्जमगारवा ॥
- १५४ “बहू आदीनवा लोके, उप्पज्जिस्सन्त्यनागते ।
सुदेसित इम धम्म, किलेसेस्सन्ति^३ दुम्मती ॥
- १५५ “गुणहीना पि सङ्गमिह, वोहरन्ता विसारदा ।
बलवन्तो भविस्सन्ति, मुखरा अस्सुताविनो ॥
- १५६ “गुणवन्तो पि सङ्गमिह, वोहरन्ता यथात्थतो^४ ।
डुब्बला ते भविस्सन्ति, हिरीमना^५ अनत्थिका ॥
- १५७ “रजत जातरूप च, खेत्त वत्थुमजेळक ।
दासिदास च दुम्मेधा, सादियिस्सन्त्यनागते ॥
- १५८ “उज्झानसज्जिनो बाला, सीलेसु असमाहिता ।
उन्नळा विचरिस्सन्ति, कलहाभिग्ता मगा ॥

B 341,
R 87

5

10

15

20

१ पण्डरसगोत्तो—सी० । २ फुस्स सव्हय—स्या० । ३ किलेसेस्सन्ति—सी०
किलिस्सन्ति—स्या० रो० । ४ यथात्थतो—स्या०, रो० । ५ हिरीमना—स्या०, रो० ।

- ९५९ “उद्धता च भविस्सन्ति, नीलचीवरपारुता ।
कुहा थद्धा लपा सिङ्गी, चरिस्सन्त्यरिया विय ॥
- ९६० “तेलसण्ठेहि केसेहि, चपला अञ्जनक्खिका^१ ।
रथियाय गमिस्सन्ति, दन्तवण्णकपारुता^२ ॥
- B 342 5 ९६१ “अजेगुच्छ विमुत्तेहि, सुरत्त अरहद्धज ।
जिगुच्छिस्सन्ति कासाव, ओदातेसु समुच्छिता ॥
- ९६२ “लाभकामा भविस्सन्ति, क्खीता हीनवीरिया ।
किच्छन्ता वनपत्थानि^३, गामन्तेसु^४ वसिस्सरे ॥
- R 88 10 ९६३ “ये ये लाभ लभिस्सन्ति, मिच्छाजीवरता सदा ।
ते तेव^५ अनुसिक्खन्ता, भजिस्सन्ति^६ असयता ॥
- ९६४ “ये ये अलाभिनो णाभ, न ते पुज्जा भविस्सरे ।
सुपेसले पि ते धीरे, सेविस्सन्ति न ते तदा ॥
- ९६५ “मिलक्खुरजन रत्त, गरहन्ता सक धज ।
तित्थियान धज केचि, धारिस्सन्त्यवदातक^७ ॥
- 15 ९६६ “अगारवो च कासावे, तदा तेस भविस्सति ।
पटिसङ्घा च कासावे, भिक्खून न भविस्सति ॥
- ९६७ “अभिभूतस्स दुक्खेन, सल्लविद्धस्स रुप्पतो ।
पटिसङ्घा महाघोरा, नागस्सासि अचिन्तिया ॥
- 20 ९६८ “उद्दन्तो हि तदा दिस्वा, सुरत्त अरहद्धज ।
तावदेव भणी गाथा, गजो अत्थोपमहिता^८ ॥
- ९६९ “अनिक्कसावो कासाव, यो वत्थ परिधस्सति^९ ।
अपेतो दमसच्चेन, न सो कासावमरहति ॥
- ९७० “यो च वन्तकासावस्स, सीलेसु सुसमाहितो ।
उपेतो दमसच्चेन, स वे कासावमरहति ॥

१ तल सण्हि-स्या० रा० । २ अञ्जितक्खिका-सी० । ३ दन्तवण्णकपारुता-स्या०, रो० । ४ वनपत्थानि कामन्तेसु-स्या० । ५ तेच-सी०, स्या०, रो० । ६ भजिस्सन्ति-सी०, गमिस्सन्ति-स्या० । ७ धारिस्सन्त्यवदातक-स्या०, रो० । ८ परिदहस्सति-सी०, रो०, परिदहस्सति-स्या० ।

- ९७१ “विपन्नसीलो दुम्मेधो, पाकटो कामकारियो ।
विग्भन्तचित्तो निस्सुक्को, न सो कासावमरहति ॥
- ९७२ “यो च सीलेन सम्पन्नो, वीतरागो समाहितो ।
ओदातमनसङ्कप्पो, स वे कासावमरहति ॥
- ९७३ “उद्धतो उन्नलो बालो, सील यस्स न विज्जति । ६
ओदातक अरहति, कासाव कि करिस्सति ॥
- ९७४ “भिक्षू च भिक्षुनियो च, दुट्ठचित्ता अनादरा । B 343
तादीन मेत्तचित्तान, निग्गण्हिस्सन्त्यनागते ॥
- ९७५ “सिक्खापेन्ता पि थरेहि, बाला चीवरधारण ।
न सुणिस्सन्ति दुम्मेधा, पाकटा कामकारिया ॥ 10
- ९७६ “ते तथा सिक्खिता बाला, अञ्जमञ्ज अगारवा ।
नादियिस्सन्तुपज्जाये, खळुङ्को विय सारथि ॥
- ९७७ “एव अनागतद्धान, पटिपत्ति भविस्सति ।
भिक्षून भिक्षुनीन च, पत्ते कालम्हि पच्छिमे ॥
- ९७८ “पुरा आगच्छते एत, अनागत महब्भय । 15
सुब्बचा होथ सखिला, अञ्जमञ्ज सगारवा ॥
- ९७९ “मेत्तचित्ता कारुणिका, होथ सीलेसु सवुता ।
आरद्धविरिया पहितत्ता, निच्च दब्धपरक्कमा ॥
- ९८० “पमाद भयतो दिस्वा, अप्पमाद च खेमतो । R 89
भावेथदुङ्गिक मग्ग, फुसन्ता^१ अमत पद^२ ति ॥ 20
फुस्सो थेरो ।

२ सारिपुत्तत्थेरगाथा

- ९८१ “यथाचारी यथासतो सतीमा^३, यतसङ्कप्पज्जायि^४ अप्पमत्तो ।
अज्झत्तरतो समाहितत्तो^५, एको सन्तुसितो तमाहु भिक्षु ॥

१ फुसन्ति—स्या०, रो० । २ सतिमा—स्या०, रो० । ३ यथासङ्कप्पचरियाय—
स्या०, रो० । ४ सुसमाहितो—स्या०, रो० ।

- ९८२ “अल्ल सुक्ख वा^१ भुञ्जन्तो, न बाब्बह सुहितो सिया ।
ऊनूदरो^२ मिताहारो, सतो भिक्खु परिब्बजे ॥
- ९८३ “चत्तारो पञ्च आलोपे, अभुत्वा^३ उदक पिवे ।
अल फासुविहाराय, पहितत्तस्स भिक्खुनो ॥
- 5 ९८४ “कप्पिय^४ त चे छादेति^५, चीवर इदमत्थिक^६ ।
अल फासुविहाराय, पहितत्तस्स भिक्खुनो ॥
- B ३४४ ९८५ “पल्लङ्गेन निसिन्नस्स, जण्णुके नाभिवस्सति ।
अल फासुविहाराय, पहितत्तस्स भिक्खुनो ॥
- ९८६ “यो सुख दुक्खतो अद्^७, दुक्खमद्दक्खि सल्लतो ।
10 उभयन्तरेन^८ नाहोसि, केन लोकस्मि कि सिया ॥
- ९८७ “मा मे कदाचि पापिच्छो, कुसीतो हीनवीरियो ।
अप्पस्सुतो अनादरो, केन लोकस्मि^९ कि सिया ॥
- ९८८ “बहुस्सुतो च मेवावी, सीलेसु सुसमाहितो ।
चेतोसमथमनुयुत्तो, अपि मुद्धनि तिट्ठतु ॥
- 10 ९८९ “यो पपञ्चमनुयुत्तो, पपञ्चाभिरतो मगो^{१०} ।
विराधयी सो निब्बान, योगक्खेम अनुत्तर ॥
- ९९० “यो च पपञ्च हित्वान, निप्पपञ्चपथे रतो ।
आराधयी सो निब्बान, योगक्खेम अनुत्तर ॥
- ९९१ “गामे वा यदि वारञ्जे, निन्ने वा यदि वा यले ।
20 यत्थ अरहन्तो विहरन्ति, त भूमिरामण्य्यक ॥
- ९९२ “रमणीयानि अरञ्जानि, यत्थ न रमती जनो ।
वीतरागा रमिस्सन्ति^{११}, न ते कामगवेसिनो ॥
- ९९३ “निधीन व पवत्तार, य पस्से वज्जदस्सिन ।
निग्गह्वादि मेधावि, तादिस पण्डित भजे ।
R. 90 तादिस भजमानस्स, सेय्यो होति न पापियो ॥
- 25

१ च-रो० । २ ऊनादरो-सी० । ३ अभुत्वा-सी० । ४ कप्पिय-स्था०
रो० । ५ आदेति-स्था०, रा० । ६ इदमत्थिन-सी० । ७ अद्दक्खि-स्था० । ८ उभयन्तरे
-सी० । ९ लोकस्मि-सी० । १० मनो-स्था० । ११ रमेस्सति-सी० ।

- ९९४ “ओवदेय्यानुसासेय्य, असब्भा च निवारये ।
सत हि सो पियो होति, असत होति अप्पियो ॥
- ९९५ “अञ्जस्स भगवा बुद्धो, धम्म देसेसि चक्खुमा ।
धम्मे देसियमानम्हि, सोतमोधेसिमत्थिको ।
त मे अमोघ सवन, विमुत्तोम्हि अनासवो ॥
- ९९६ “नेव पुब्बेनिवासाय, न पि दिब्बस्स चक्खुनो ।
चेतोपरियाय इद्धिया, चुतिया उपपत्तिया ।
सोतधातुविसुद्धिया, पणिवी मे न विज्जति ॥
- ९९७ “रूक्खमूल व निस्साय, मुण्डो सङ्घाटिपारुतो ।
पञ्चाय उत्तमो थेरो, उपतिस्सो व^१ ज्ञायति ॥
- ९९८ “अवितक्क समापन्नो, सम्मासम्बुद्धसावको ।
अरियेन तुण्हीभावेन, उपेतो होति तावदे ॥
- ९९९ “यथा पि पब्बतो सेलो, अचलो सुप्पतिद्वितो ।
एव मोहक्खया भिक्खु, पब्बतो व न वेधति ॥
- १००० “अनङ्गणस्स पोसस्स, निच्च सुच्चिगवेसिनो ।
वालग्गमत्त पापस्स, अब्भमत्त^२ व^३ खायति ॥
- १००१ “नाभिनन्दामि मरण, नाभिनन्दामि जीवित ।
निक्खिपिस्स इम काय, सम्पजानो पतिस्सतो ॥
- १००२ “नाभिनन्दामि मरण, नाभिनन्दामि जीवित ।
काल च पटिकङ्खामि, निब्बिस भत्तको यथा ॥
- १००३ “उभयेन मिद मरणमेव, नामरण पच्छा वा पुरे वा ।
पटिपज्जथ मा विनस्सथ, खणो वो^३ मा उपच्चगा ॥
- १००४ “नगर यथा पच्चन्त, गुत्त सन्तरबाहिर ।
एव गोपेथ अत्तान, खणो वो^३ मा उपच्चगा ।
खणातीता हि सोचन्ति, निरयम्हि समप्पिता ॥

B 345

10

15

20

25

१ च - सी० । २-२ अब्भामुत्तव - स्या०, अब्भामत्तव - सी०, रो० । ३ वे - सी०, स्या० रो० ।

- १००५ “उपसन्तो उपरतो, मन्तभाणी^१ अनुद्धतो ।
धुनाति पापके धम्मे, दुमपत्त व मालुतो ॥
- १००६ “उपसन्तो उपरतो, मन्तभाणी अनुद्धतो ।
अप्पासि^२ पापके धम्मे, दुमपत्त व मालुतो ॥
- R 91 5 १००७ “उपसन्तो अनायासो, विप्पसन्नो^३ अनाविलो ।
कल्याणसीलो मेधावी, दुक्खस्सन्तकरो सिया ॥
- १००८ “न विस्ससे एकतियेसु एव,
अगारिसु पब्बजितेसु चा पि ।
साधू पि^४ हुत्वा न असाधु होन्ति,
असाधु हुत्वा पुन साधु होन्ति ॥
- 10 B 346 १००९ “कामच्छन्दो च व्यापादो, यिनमिद्ध च भिक्खुनो ।
उद्धच्च विचिकिच्छा च, पञ्चेते^५ चित्तकेलिसा ॥
- १०१० “यस्स सक्करियमानस्स, असक्कारेन चूभय ।
समाधि न विकम्पति, अप्पमादविहारिनो ॥
- 15 १०११ “त ज्ञायिन साततिक, सुखुमदिट्ठिविपस्सक ।
उपादानक्खयाराम, आहु सप्पुरिसो इति ॥
- १०१२ “महासमुदो पठवी,^६ पब्बतो अनिलो पि च ।
उपमाय न युज्जन्ति,^७ सत्थु वरविमुत्तिया ॥
- १०१३ “चक्कानुवत्तको थेरो, महाज्जाणी समाहितो ।
पथवापग्गिसमानो, न रज्जति न दुस्सति ॥
- 20 १०१४ “पञ्जापारमित पत्तो, महाबुद्धि महामति^८ ।
अजळो जळसमानो, सदा चरति निब्बुतो ॥
- १०१५ “परिचिण्णो मया सत्था पे०
भवनेत्ति समूहता ॥
- 25 १०१६ “सम्पादेथप्पमादेन, एसा मे अनुसासनी ।
हन्दाह परिनिब्बिस्स, विप्पमुत्तोम्हि सब्बधी^९” ति ॥
सारिपुत्तो थेरो ।

१ मन्त भाणी—मी० । २ अब्बहि—स्या०, रो० । ३ विप्पसन्न—स्या०, रो० । ४ सी० पोत्थक नत्थि । ५ पञ्च ते—स्या०, रा० । ६ पथवी—म० । ७ यज्जन्ति—स्या० । ८ महामुनि—स्या०, रो० ।

३ आनन्दत्थेरगाथा

१०१७ “पिसुणेन^१ च कोधनेन च, मच्छरिना च विभूतनन्दिना ।
सखित न करेय्य पण्डितो, पापो कापुरिसेन सङ्गमो ॥

१०१८ “सद्धेन च पेसलेन च, पञ्चवता बहुस्सुतेन च ।
सखित करेय्य पण्डितो, भद्दो सप्पुरिसेन सङ्गमो ॥

१०१९ “पस्स चित्तकत बिम्ब पे० ६
यस्स नत्थि वुव ठिति ॥

१०२० “पस्स चित्तकत त्रिम्ब पे०
वत्थेहि सोभति ॥

१०२१ “अलत्तककता पे० B 347
नो च पारगवेसिनो ॥ 10

१०२२ “अट्टपदकता पे०
नो च पारगवेसिनो ॥

१०२३ “अञ्जनीव नवा पे०
नो च पारगवेसिनो ॥

१०२४ “बहुस्सुतो चित्तकथी, बुद्धस्स परिचारक । 15
पन्नभारो विसञ्जुत्तो, सेय्य कप्पेति गोतमो ॥

१०२५ “खीणासवो विसञ्जुत्तो, सङ्गातीतो सुनिब्बुतो ।
धारेति अन्तिम देह, जातिमरणपारगू ॥

१०२६ “यस्मि पतिट्ठिता वम्मा, बुद्धस्सादिच्चबन्धुनो । R 92
निब्बानगमने मग्गे, सोय तिट्ठति गोतमो ॥ 20

१०२७ “द्वासीति^३ बुद्धतो गण्हि, द्वे सहस्सानि भिक्खुतो ।
चतुरासीतिसहस्सानि, ये मे वम्मा पवत्तिनो ॥

१०२८ “अप्पस्सुताय^४ पुरिसो, बलिबद्दो व जीरति ।
मसानि तस्स वड्ढन्ति, पञ्जा तस्स न वड्ढति ॥

१०२९ “बहुस्सुतो अप्पस्सुत, यो सुतेनातिमञ्जति । 25
अन्धो पदीपधारो व, तथेव पटिभाति म ॥

१ पिसुणेन - सी०, रो० । २ सप्पुरिसहि - स्था० । ३ द्वासीति - स्था०, रो० ।

४ अप्पस्सुतोयं - स्था०, रो० ।

- १०३० “बहुस्सुत उपासेय्य, सुत च न विनासये।
त मूल ब्रह्मचरियस्स, तस्मा धम्मधरो सिया ॥
- १०३१ “पुब्बापरञ्जू अत्यञ्जू, निरुत्तिपदकोविदो।
सुग्गहीत च गण्हाति, अत्थ चोपपरिक्खति ॥
- 5 १०३२ “खन्त्या छन्दिकतो^१ होति, उस्सहित्वा तुलेति त।
समये सो पदहति, अज्झत्त सुसमाहितो ॥
- १०३३ “बहुस्सुत धम्मधर, सप्पञ्ज बुद्धसावक।
धम्मविञ्जाणमाकङ्ख, त भजेथ तथाविध ॥
- १०३४ “बहुस्सुतो धम्मधरो, कोसारक्खो महेसिनो।
10 चक्खु सब्बस्स लोकस्स, पूजनीयो^२ बहुस्सुतो ॥
- १०३५ “धम्मरामो धम्मरतो, धम्म अनुविचिन्तय।
धम्म अनुस्सर भिक्खु, सद्धम्मा न परिहायति ॥
- B 348 १०३६ “कायमच्छेरगरुनो^३, हिय्यमाने^४ अनुदुहे।
सरीरसुखगिद्धस्स, कुतो समणफासुता ॥
- 15 १०३७ “न पक्खन्ति दिसा सब्बा, धम्मा न^५ पटिभन्ति^५ म।
गते कल्याणमित्तम्हि, अन्धकार व खायति ॥
- १०३८ “अब्भतीतसहायस्स, अतीतगतसत्थुनो।
नत्थि एतादिस मित्त, यथा कायगता सति ॥
- १०३९ “ये पुराणा अतीता ते, नवेहि न समेति मे।
20 स्वज्ज एको व ज्ञायामि, वस्सुपेतो व पक्खिमा ॥
- १०४० “दस्सनाय अभिक्कन्ते^६, नानावेरज्जके बहू।
मा वारयित्थ सोतारो, पस्सन्तु समयो मम ॥
- R 93 १०४१ “दस्सनाय अभिक्कन्ते, नानावेरज्जके पुथु।
करोति सत्था ओकास, न निवारेल्लि चक्खुमा ॥
- 25 १०४२ “पण्णवीसतिवस्सानि, सेखभूतस्स मे सतो।
न कामसञ्जा उप्पज्जि, पस्स धम्मसुधम्मत्त ॥

१ छन्दिकतो—सी०। २ पूजनय्यो—स्या०, रो०। ३-३ काय मच्छेरगरुको
हिय्यमानो—सी०। ४-४ नपटिभन्ति—सी०। ५ अतिक्कन्ते—स्या०, रो०।

- १०४३ “पण्णवीसतिवस्सानि, सेखभूतस्स’ मे सतो ।
न दोससञ्जा उप्पज्जि, पस्स धम्मसुधम्मत ॥
- १०४४ “पण्णवीसतिवस्सानि, भगवन्त उपट्ठहि ।
मेत्तेन कायकम्मेन, छाया व अनपायिनी’ ॥
- १०४५ “पण्णवीसतिवस्सानि, भगवन्त उपट्ठहि । 5
मेत्तेन वचीकम्मेन, छाया व अनपायिनी’ ॥
- १०४६ “पण्णवीसतिवस्सानि, भगवन्त उपट्ठहि ।
मेत्तेन मनोकम्मेन, छाया व अनपायिनी ॥
- १०४७ “बुद्धस्स चङ्कमन्तस्स, पिट्ठितो अनुचङ्कमि ।
धम्मे देसियमानम्हि, जाण मे उदपज्जथ ॥ 10
- १०४८ “अह सकरणीयोम्हि, सेखो’ अप्पत्तमानसो ।
सत्थु च परिनिब्बान, यो अम्ह अनुकम्पको ॥
- १०४९ “तदासि य भिसनक, तदासि लोमहसन । 13 347
सब्बाकारवरूपेते, सम्बुद्धे परिनिब्बुते ॥
- १०५० “बहुस्सुतो धम्मधरो, कोसारक्खो महेसिनो । 1,
चक्खु सब्बस्स लोकस्स, आनन्दो परिनिब्बुतो ॥
- १०५१ “बहुस्सुतो धम्मधरो, कोसारक्खो महेसिनो ।
चक्खु सब्बस्स लोकस्स, अन्धकारे तमोनुदो ॥
- १०५२ “गतिमन्तो सतिमन्तो,’ धितिमन्तो च यो इसि ।
सद्धम्मधारको’ थेरो, आनन्दो रतनाकरो ॥ 20
- १०५३ “परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
आनन्दो थेरो ।

तिसनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्दान

फुस्सोपत्तिस्सो आनन्दो, तयोतिमे पक्कित्तिता’ ।
गाथायो तत्थ सङ्घाता, सत पञ्च च उत्तरी ति । 2,

— ० —

१ सेखभूतस्स—सी० । २ अनुपायिनी—स्या० । ३ सेक्खो—सी० । ४ सतो
मतो—स्या०, रो० । ५ सद्धम्माधारको—स्या०, रो० । ६-६ तयोतिमेव कित्तिता—सी० ।

१८. चत्तालीसनिपातो

१ महाकस्सपत्थेरगाथा

B 350
R 94

- १०५४ “न गणेन पुग्गखतो चरे, विमनो होति समाधि दुल्लभो ।
नानाजनसङ्गहो दुखो, इति दिस्वान गण न रोचये ॥
- १०५५ “न कुलानि उपव्वजे मुनि, विमनो होति समाधि दुल्लभो ।
सो उस्सुको रसानुगिद्धो, अत्थ रिञ्चति यो सुखावहो ॥
- 5 १०५६ “पड्ढोति हि न अवेदयु,^१ याय वन्दनपूजना कुलेसु ।
सुखम सल्ल^२ दुग्गव्वहं, सक्कारो कापूरिसेन दुज्जहो ॥
- १०५७ “सेनासनम्हा ओग्गह, नगर पिण्डाय पाविसि ।
भुज्जन्त पुरिस कुट्ठि, सक्कच्च त उपट्ठहि ॥
- १०५८ “सो मे^३ पक्केन हत्थेन, आलोप उपनामयि ।
10 आलोप पक्खिपन्तस्स, अङ्गुलि चैत्थ^४ छिज्जथ^५ ॥
- १०५९ “कुट्टमूल च निस्साय, आलोप त अभुज्जिस ।
भुज्जमाने वा^६ भुत्ते वा, जेगुच्छ मे न विज्जति ॥
- १०६० “उत्तिट्ठपिण्डो आहारो, पूतिमुत्त च ओसथ^७ ।
सेनासन स्खमूल, पसुकूल च चीवर ।
15 यस्सेते अभिसम्भत्वा, स वे चातुद्दिसो नरो ॥
- १०६१ “यत्थ एके विहञ्जन्ति, आरुहन्ता^८ सिलुच्चय ।
तस्स^९ बुद्धस्स दायादो, सम्पजानो पतिस्सतो ।
इद्धिबल्लेनुपत्थट्ठो, कस्सपो अभिरुहति ॥

१ दुक्खो-मी० स्या० रा०। २ उस्सुको-स्या०, रो०। ३ सुखाधिवाहो-
स्या०। ४ पवेदयु-मी०। ५-५ सल्ल दुग्गव्वय-स्या०, सल्ल०-मी०, रो०। ६ त
-मी०, रो०। ७ पत्थ-मी०, रा०। ८ छिज्जति-स्या०। ९ कुट्टमूल-सी०, स्या०,
रो०। १० च-स्या० रा०। ११ आमथ-स्या०। १२ अरुहन्तो-रो०। १३
तत्थ-स्या०।

- १०६२ “पिण्डपातपटिक्कन्तो, सेलमाख्ह कस्सपो ।
झायति अनुपादानो, पहीनभयभेरवो ॥ B 351
- १०६३ “पिण्डपातपटिक्कन्तो, सेलमाख्ह कस्सपो ।
झायति अनुपादानो, ड्य्हमानेसु निब्बुतो ॥
- १०६४ “पिण्डपातपटिक्कन्तो, सेलमाख्ह कस्सपो । 5
झायति अनुपादानो, कतकिच्चो अनासवो ॥
- १०६५ “करेरिमालावितता, भूमिभागा मनोरमा । R 9,
कुञ्जराभिरुदा रम्मा, ते सेला रमयन्ति म ॥
- १०६६ “नीलब्भवण्णा रुचिरा, वारिसीता सुचिन्धरा ।
इन्दगोपकसञ्छन्ना, ते सेला रमयन्ति म ॥ 10
- १०६७ “नीलब्भकूटसदिसा, कूटगारवरूपमा ।
वारणाभिरुदा रम्मा, ते सेला रमयन्ति म ॥
- १०६८ “अभिवुट्ठा रम्मतला, नगा इसिभि सेविता ।
अब्भुन्नदिता सिखीहि, ते सेला रमयन्ति म ॥
- १०६९ “अल झायितुकामस्स, पहितत्तस्स मे सतो । 15
अल मे अत्थकामस्स, पहितत्तस्स भिक्खुनो ॥
- १०७० “अल मे फासुकामस्स, पहितत्तस्स भिक्खुनो^१ ।
अल मे योगकामस्स, पहितत्तस्स तादिनो ॥
- १०७१ “उम्मापुप्फेन^२ समाना, गगनावब्भछादिता ।
नानादिजगणाकिण्णा, ते सेला रमयन्ति म ॥ 20
- १०७२ “अनाकिण्णा गहट्ठेहि, मिगसङ्घनिसेविता ।
नानादिजगणाकिण्णा, ते सेला रमयन्ति म ॥
- १०७३ “अच्छोदिका पुथुसिला, गोण्डगुलमिगायुता ।
अम्बुसेवालसञ्छन्ना, ते सेला रमयन्ति म ॥
- १०७४ “न पञ्चङ्गिकेन तुरियेन, रति मे होति तादिसी । 25
यथा एकग्गचित्तस्स, सम्मा धम्म विपस्सतो ॥

१ इसीहि—सी०, इसीभि—स्या० । २ सिक्खतो—स्या० । ३ उम्मापुप्फेन—
स्या०, रो०, उम्मापुप्फेन—सी० ।

B 352

१०७५ “कम्म बहुक न कारये, परिवज्जेय्य जन न उय्यमे ।
उस्सुक्को सो रसानुगिद्धो, अत्थ रिञ्चति यो सुखावहो ॥

१०७६ “कम्म बहुक न कारये, परिवज्जेय्य अनत्तनेय्यमेत^१ ।
किञ्छति कायो किलमति, दुक्खितो सो समथ न विन्दति ॥

5

१०७७ “ओट्ठप्पहतमत्तेन^२, अत्तान पि न पस्सति ।
पत्थद्वगीवो^३ चरति, अह सेय्यो ति मञ्जति ॥

१०७८ “असेय्यो सेय्यसमान, बालो मञ्जति अत्तान ।
न त विञ्जू पससन्ति, पत्थद्वमानस^४ नर ॥

१०७९ “यो च सेय्योहमस्मी ति, नाह सेय्यो ति वा पन^५ ।
हीनो^६ तसदिसो^७ वा ति, विधासु न विकम्पति ॥

10

R 96

१०८० “पञ्चवन्त तथा तादि, सीलेसु सुसमाहित ।
चेतोसमथमनुत्त^८ त, चे^९ विञ्जू पससरे ॥

१०८१ “यस्स सब्रह्मचारीसु, गारवो नूपलब्धति ।
आरका होति सद्धम्मा, नभतो^{१०} पठवी^{११} यथा ॥

15

१०८२ “येस च हिरि ओत्तप्प, सदा सम्मा उपट्ठित ।
विरूढ्ब्रह्मचरिया ते, तेस खीणा पुनब्भवा ॥

१०८३ “उद्धतो चपलो भिक्खु, पसुकूलेन पास्तो ।
कपीव^{१२} सीहचम्मेन, न सो तेनुपसोभति ॥

१०८४ “अनुद्धतो अचपलो, निपको सवुतिन्द्रियो ।
सोभति पसुकूलेन, सीहो व गिरिगम्भरे ॥

20

१०८५ “एते सम्बहुला देवा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।
दसदेवसहस्सानि, सब्बे ते ब्रह्मकायिका ॥

१०८६ “धम्मसेनापति वीर^{१३}, महाजायि समाहित ।
सारिपुत्त नमस्सन्ता, तिट्ठन्ति पञ्जलीकता ॥

१ अनत्यमेत-स्या० । २ ओट्ठप्पहतमत्तन-स्या०, रो० । ३ पत्थद्वति-स्या० ।
४ पत्थद्वमनम-स्या०, रो० । ५ पुन-स्या०, रो० । ६-६ हसदिसो-स्या०, रो० । ७
वादि-स्या०, रो० । ८-८ चेतोसमथमनुयुत्त त वे-स्या०, चेतोसमथ मनुत्त त च-रो०,
चेतोसमथमनुयुत्त०-सी० । ९ नभसो-स्या०, रो० । १० पुथवी-म०, पुथुवी-स्या० ।
११ कपिव-स्या० रो० । १२ वीर-स्या०, रो० ।

- १०८७ “नमो ते पुरिसाजञ्ज^१, नमो ते पुरिसुत्तम ।
यस्स ते नाभिजानाम, य पि निस्साय ज्ञायति ॥
- १०८८ “अच्छेर वत बुद्धान, गम्भीरो गोचरो सको ।
ये मय नाभिजानाम, बालवेधिसमागता^२ ॥
- १०८९ “त तथा देवकायेहि, पूजित पूजनारह ।
सारिपुत्त तदा दिस्वा, कप्पिनस्स सित अट्ट ॥
- १०९० “यावता बुद्धखेत्तमिह, ठपयित्वा महामुनि ।
धुत्तगुणे विसिद्धोह, सदिसो मे न विज्जति ॥
- १०९१ “परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, नत्थि दानि पुनब्भवो^३ ॥
- १०९२ “न चीवरे न सयने, भोजने नुपलिम्पति^४ ।
गोतमो अनप्पमेय्यो, मुळालपुप्फ^५ विमल व ।
अम्बुना नेक्खम्मनिन्नो^६, तिभवाभिनिस्सटो ॥
- १०९३ “सतिपट्टानगीवो सो, सद्धाहत्थो महामुनि ।
पञ्चासीसो महाजाणी, सदा चरति निब्बुतो^७ ति ॥
- महाकस्सपो थेरो ।

B 353

5

10

1८

चत्तालीसनिपातो निद्धितो ।

तत्रुद्धान

चत्तालीसनिपातमिह, महाकस्सपसव्हयो ।

एको व थेरो गाथायो, चत्तासील दुवे पि चा ति ॥

— ० —

१ परिसाजञ्ज - स्या० । २ बालवेधीसमागता - स्या०, बालवेधीसमागता - सी०, रो० । ३-३ भवनेन्ति समूहता - स्या० । ४ नुपलिप्पति - स्या०, रो० । ५ मुळालि पुप्फ - स्या०, रो० । ६ निक्खम्मनिन्नो - सी०, स्या०, रो० ।

१६. पञ्जासनिपातो

१ तालपुटत्थेरगाथा

B 354
R 97

- १०९४ “कदा नुह पब्बतकन्दरासु,
एकाक्रियो अद्दुतियो विहस्स।
अनिच्चतो सब्बभव विपस्स,
त मे इद त नु कदा भविस्सति ॥
- 5 १०९५ “कदा नुह भिन्नपटन्धरो मुनि,
कासाववत्थो अममो निरासो^१।
राग च दोस च तथेन मोह
हन्त्वा^२ सुखी पवनगतो विहस्स ॥
- 10 १०९६ “कदा अनिच्च वारोगनीळ,^३
काय इम मच्चुजरायुपद्दुत^४।
विपस्समानो वीतभयो विहस्स,
एको वने त नु कदा भविस्सति ॥
- 15 १०९७ “कदा नुह भयजननि दुखावह,^५
तण्हालत बहुविधानुवत्तनि।
पञ्जामय तिसिणमसि गहेत्वा,
छेत्वा वसे त पि कदा भविस्सति ॥
- 20 १०९८ “कदा नु पञ्जामयमुग्गनेज,
सत्थ इसीन सहसादियित्वा^६।
मार ससेन सहसा भज्जिस्स,
सीहासने त नु कदा भविस्सति ॥

१ निरासयो—स्या०, रा०। २ हित्वा—स्या०। ३ वधरोगनिद्ध—स्या०।
४ मच्चुराजस्म पद्दुत—स्या०। ५ दुक्खावह—स्या०। ६ अहमादयित्वा—स्या०।

१०९९ “कदा नुह सन्निभ समागमेसु,
दिट्टो भवे धम्मगरूहि तादिभि^१।
याथावदस्सीहि^२ जितिन्द्रियेहि,
पधानियो त नु कदा भविस्सति॥

११०० “कदा नु म तन्दि खुदा पिपासा
वातातपा कीटसरीसपा^३ वा।
न बाधयिस्सन्ति^४ न त गिरिब्वजे,
अत्थत्थिय^५ त नु कदा भविस्सति॥

5

११०१ “कदा नु खो य विदित महेसिना,
चत्तारि सच्चानि सुदुद्दसानि।
समाहितत्तो सतिमा अगच्छ,
पञ्चाय त त नु कदा भविस्सति॥

B 35j

10 R 98

११०२ “कदा नु रूपे अमिते च सद्दे,
गन्धे रसे फुसितब्बे च धम्मे।
आदित्ततोह समथेहि युत्तो,
पञ्चाय दच्छ^६ तदिद कदा मे॥

15

११०३ “कदा नुह दुब्बचनेन वुत्तो,
ततोनिमित्त विमनो न हेस्स।
अथो पसत्थो पि ततोनिमित्त,
तुट्ठो न हेस्स तदिद कदा मे॥

20

११०४ “कदा नु कट्ठे च तिणे लता च
खन्धे इमेह अमिते च धम्मे।
अज्झत्तिकानेव^७ च बाहिरानि च
सम तुलेय्य तदिद कदा मे॥

११०५ “कदा नु म पावुसकालमेघो,
नवेन तोयेन सचीवर वने।

25

१ तादिहि—सी०, स्या०, रो०। २ यथावदस्सीहि—स्या०, रो०। ३ कीट-
सिरीसपा—स्या०, रो०। ४ निबाधयिस्सति—स्या०, रो०। ५ अत्तत्थिय—स्या०, रो०।
६ दक्ख—स्या०, रो०। ७ अज्झत्तिकानेव—स्या०।

इसिप्पयातम्हि पथे वजन्तं,
ओवस्सते तं नु कदा भविस्सति ॥

११०६. "कदा मयूरस्स सिखण्डिनो वने,
दिजस्स सुत्वा गिरिगम्भरे स्तं ।
५ पच्चुट्ठहित्वा अमतस्स पत्तिया,
संचिन्तये तं नु कदा भविस्सति ॥

११०७. "कदा नु गङ्गं यमुनं सरस्सति,
पातालखित्तं वळवामुखं च ।
असज्जमानो पतरेय्यमिद्धिया,
१० विभिसनं^१ तं नु कदा भविस्सति ॥

B. 356 ११०८. "कदा नु नागो व असङ्गचारी,^२
पदालये कामगुणेषु छन्दं ।
निब्बज्जयं सब्बसुभं निमित्तं,
ज्ञाने युतो^३ तं नु कदा भविस्सति ॥

R. 99 ११०९. "कदा इणट्ठो^४ व दलिहको^५ निधि,
आराधयित्वा धनिकेहि पीळितो ।
तुट्ठो भविस्सं अधिगम्म सासनं,
महेसिनो तं नु कदा भविस्सति ॥

१११०. "बहूनि वस्सानि तयाम्हि याचितो,
२० अगारवासेन अलं नु ते इदं ।
तं दानि मं पब्बजितं समानं,
किंकारणा^६ चित्तं तुवं न युज्जसि ॥

११११. "ननु अहं चित्तं तयाम्हि याचितो,
गिरिब्बजे चित्रछदा विहङ्गमा ।
२५ महिन्दघोसत्थनिताभिगज्जिनो,
ते तं रमेस्सन्ति वनम्हि ज्ञायिनं ॥

१. वभीसनं - सी० । २. सङ्गामचारी - स्या०, रो० । ३. युतो - स्या० । ४. दलिहको - सी०, रो० । ५. कारणं - स्या०, रो० ।

- १११२ “कुलम्हि मित्ते च पिये च जातके,
खिड्डारति कामगुण च लोके ।
सब्ब पहाय इममज्झपागतो^१,
अथो पि त्व चित्त न मय्ह तुस्ससि ॥
- १११३ “ममेव एत न हि त्व परेस,
सन्नाहकाले परिदेवितेन कि ।
सब्ब इद चलमिति पेक्खमानो,
अभिनिक्खमि अमतपद^३ जिगीस ॥
- १११४ “सुयुत्तवादी^४ द्विपदानमुत्तमो,
महाभिसक्को नरदम्मसारथि^५ ।
चित्त चल मक्कटसन्निभ इति,
अवीतरागेन सुदुन्निवारय^६ ॥
- १११५ “कामा हि चित्रा मधुरा मनोरमा,
अविद्सू यत्थ सिता पुथुज्जना ।
ते दुक्खमिच्छन्ति पुनब्भवेसिनो,
चित्तेन नीता निरये निराकता^७ ॥
- १११६ “मयूरकोञ्चाभिरुत्तम्हि^८ कानने,
दीपीहि व्यग्घेहि पुरक्खतो वस ।
काये अपेक्ख जह मा विराधय^९,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥
- १११७ “भावेहि ज्ञानानि च इन्द्रियानि च^{१०},
बलानि बोज्झङ्गसमाधिभावना ।
तिस्सो च विज्जा फुस बुद्धसासने,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥
- १११८ “भावेहि मग्ग अमतस्स पत्तिया,
निय्यानिक सब्बदुक्खक्खयोगध^{११} ॥

१ इदमज्झपागतो—स्या०, रो० । २ त—स्या०, रो० । ३ अमत पद—स्या०, रो० । ४ सुयुत्तवादी—स्या०, रो० । ५ नरदम्मसारथि—स्या०, नरदम्मसारथी—सी० । ६ सुदुन्निवारय—स्या०, रो० । ७ निराकता—स्या०, रो० । ८ ० भिरुत्तम्हि—स्या०, रो० । ९ पधारय—स्या०, विराये—रा० । १० सी० पोत्यके नत्थि । ११ सब्बदुक्खक्खयोगध—स्या० ।

अट्टङ्गिक सब्बकिलेससोधन,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥

१११९ “दुक्ख ति खन्धे पटिपस्स योनिसो,
यतो च दुक्ख समुदेति त जह।
इधेव दुक्खस्स करोहि अन्त,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥

११२० “अनिच्च दुक्ख ति विपस्स योनिसो
सुञ्ज अनत्ता ति अघ वधन्ति च।
मनोविचारे उपरुन्ध चेतसो,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥

११२१ “मुण्डो विरूपो अभिसापमागतो,
कपालहत्यो व कुलेसु भिक्खसु^१।
युञ्जस्सु सत्थुवचने महेसिनो,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥

D. 358 15 ११२२ “सुसवुत्ततो विसिखन्तरे^२ चर,
कुलेसु कामेसु असङ्गमानसो।
चन्दो यथा दोसिनपुण्णमासिया,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥

११२३ “आरञ्जिको होहि^३ च पिण्डपातिको,
सोसानिको होहि च पसुकूलिको।
नेसज्जिको होहि सदा धुते रतो,
इतिस्सु म चित्त पुरे नियुञ्जसि ॥

११२४ “रोपेत्वं^४ रुक्खानि यथा फलेसी,
मूले तरु छेत्तु तमेव इच्छसि।
तथूपम चित्तमिद करोसि,
य म अनिच्चम्हि चले नियुञ्जसि ॥

१ भिक्खसु - स्या०। २ विसिखन्तर - स्या०, रो०। ३ होति - स्या०, रो०।
४ रोपेत्वा - स्या०, रो०।

- ११२५ “अरूप दूरङ्गम एकचारि,
न ते करिस्स वचन इदानिह ।
दुक्खा हि कामा कटुका महब्भया,
निब्बानमेवाभिमनो चरिस्स ॥
- ११२६ “नाह अलक्खया अहिरिकताय^१ वा,
न चित्तहेतू न च दूरकन्तना ।
आजीवहेतू च अह न निक्खमि,
कतो च ते चित्त पटिस्सवो मया ॥
- ११२७ “अप्पिच्छता सप्पुरिसेहि वणिणता,
मक्खप्पहान वूपसमो^२ दुक्खस्स^३ ।
इतिस्सु म चित्त तदा नियुञ्जसि,
इदानि त्व गच्छसि पुब्बचिण्ण ॥
- ११२८ “तण्हा^४ अविज्जा^५ च पियापिय च,
सुभानि रूपानि सुखा च वेदना ।
मनापिया^६ कामगुणा च वन्ता,
वन्ते अह आवमितु^७ न उस्सहे ॥
- ११२९ “सब्बत्थ ते चित्त वचो कत मया,
बहूसु जातीसु न मेसि कोपितो ।
अज्झत्तसम्भवो कतञ्जुताय ते,
दुक्खे चिर ससरित तथा कते ॥
- ११३० “त्वञ्जेव नो चित्त करोसि ब्राह्मणो,
त्व खत्तियो^८ राजदसी^९ करोसि ।
वेस्सा च सुद्धा च भवाम एकदा,
देवत्तन वा पि तवेव वाहसा ॥
- ११३१ “तवेव हेतू असुरा भवामसे,
त्वमूलक नेरयिका भवामसे ।

5

10

R 101

15

B 359

20

25

१ अहिरिकताय—स्या०, रो०। २-२ वूपसमो दुक्खस्स—म०। ३-३ तण्ह विरज्ज
—स्या०, तण्ह अविज्ज—रो०। ४ मनोपिया—स्या०। ५ आवसितु—स्या०, आवमितु
—रो०। ६-६ खत्तिया राजादिसी—स्या०, खत्तिया राजदिसी—रो०।

अथो तिरच्छानगता पि एकदा,
पेतत्तन वा पि तवेव वाहसा ॥

११३२ “ननु^१ दुब्भिस्ससि म पुनप्पुन,
मुहु मुहु चारणिक^२ व दस्सय^३ ।
५ उम्मत्तकेनेव मया पलोभसि,
किञ्चा पि ते चित्त विराधित मया ॥

११३३ “इद पुरे चित्तमचारि चारिक,
येनिच्छक यत्थकाम यथासुख ।
तदज्जह निग्गहेस्सामि^४ योनियो,
१० हत्थिप्पभिन्न^५ विद्य अडकुसग्गहो ॥

११३४ “सत्था च मे लोकमिम अधिट्ठहि,
अनिच्चतो अद्दुवतो असारतो ।
पक्खन्द म चित्त जिनस्स सासने,
तारेहि ओघा महता^६ सुदुत्तरा ॥

१५ ११३५ “न ते इद चित्त यथा पुराणक,
नाह अल तुय्ह वसे निवत्तितु ।
महेसिनो पब्बजितोम्हि सासने,
न मादिसा होन्ति विनासधारिनो ॥

B 360 ११३६ “नगा समुद्दा सरिता वसुन्धरा,
R 102 दिसा चतस्सो विदिसा अधो दिवा^७ ।
२० सब्बे अनिच्चा तिभवा उपद्दुता,
कुहि गतो चित्त सुख रमिस्ससि ॥

११३७ “धितिप्पर^८ कि मम चित्त काहिसि,
न ते अल चित्त वसानुवत्तको ।

१ न नून-स्या० रा० । २-२ चारणिक व दुस्सह-स्या०, चारणिकव दस्सह-
रो० । ३ निग्गहिस्सामि-स्या० । ४ हत्थि पभित्त-स्या० । ५ महतो-स्या०, रो० ।
६ दिसा-स्या०, रो० । ७ धाधी पर-स्या०, रो० ।

न जातु भस्त उभतोमुखं छुपे,
धिरत्थु पूर नव सोतसन्दनि^१ ॥

११३८ “वराहण्यविगाहसेविते,
पब्भारकुट्टे^२ पकते^३ व^४ सुन्दरे ।
नवम्बुना पावुससित्थकानने^५,
तहि गुहागेहगतो रमिस्ससि ॥

5

११३९ “सुनीलगीवा सुसिखा सुपेखुना,
सुचित्तपत्तच्छदना विहङ्गमा ।
सुमञ्जुघोसत्थनिताभिगज्जिनो^६,
ते त रमेस्सन्ति^७ वनम्हि ज्ञायिन ॥

10

११४० “बुट्ठम्हि देवे चतुरङ्गुले तिणे,
सपुप्फिते मेघनिभम्हि कानने ।
नगन्तरे विटपिसमो सयिस्स,
त मे मुट्ठ होहिति^८ तूलसन्निभ ॥

११४१ “तथा तु कस्सामि^९ यथा पि इस्सरो,
य लब्भति तेन पि होतु मे अल ।
न^१ ताह^१ कस्सामि यथा अतन्दितो,
बिळारभस्त व यथा सुमहित ॥

15

११४२ “तथा तु कस्सामि यथा पि इस्सरो,
य लब्भति तेन पि होतु मे अल ।
विरियेन त मय्ह वसानयिस्स,
गज व मत्त कुसलङ्कसग्गहो ॥

20

११४३ “तया सुदन्तेन अवट्ठितेन^{११} हि,
हयेन योग्गाचरियो व उज्जुना ।
पहोमि मग्ग पटिपज्जितु सिव,
चित्तानुरक्खीहि सदा निसेवित ॥

B 361

25

१ दुभतोमुख—स्या०, रो० । २ सोतसन्दनि—स्या०, रो० । ३ पब्भारकुट्टे—स्या०, रो० । ४-४ पकटव—स्या०, रो० । ५ पावुससित्थकानने—सी०, स्या०, रो० । ६ ० निताधिगज्जिनो—स्या० । ७ रमिस्सन्ति—स्या०, रो० । ८ होहिति—सी० । ९ करिस्सामि—स्या० । १०-१० त त—स्या०, रो० । ११ अवत्थितेन—स्या० ।

R 103

११४४ “आरम्मणे त बलसा निबन्धिस’,
नाग व थम्भम्हि दब्हाय रज्जुया ।
त मे सुगुत्त सतिया सुभावित,
अनिस्सित सब्भवेसु हेहिसि ।

5

११४५ “पञ्जाय छेत्वा विपथानुसारिण
योगेन निग्गय्ह पथे निवेसिय ।
दिस्वा समुदय विभव च सम्भव,
दायादको हेहिसि अग्गवादिनो ॥

10

११४६ “चतुब्बिपल्लासवस अधिट्ठित, गामण्डल व परिनेसि चित्त म ।
ननु^१ सयोजनबन्धनच्छिद,^२ ससेवसे कारुणिक महामुनि ॥

११४७ “मिगो यथा सेरि सुचित्तकानने,
रम्म गिरि पावुसअब्भमालिनि^३ ।
अनाकुले तत्थ नगे रमिस्स,^४
अससय चित्त परा भविस्ससि ॥

15

११४८ “ये तुय्ह छन्देन वसेन वत्तिनो,
नरा च नारी च अनुभोन्ति य सुख ।
अविद्दसू^५ मारवसानुवत्तिनो,
भवाभिनन्दी तव चित्त सावका^६” ति ॥
तालपुटो थेरो ।

पञ्जासनिपातो निद्धितो ।

तत्रुद्दान

20

पञ्जासम्हि निपातम्हि, एको तालपुटो सुचि ।
गाथायो तत्थ पञ्जास, पुन पञ्च च उत्तरी ति’

— ० —

१ निबन्धिस—स्या० । २-२ नन सञ्जोजन०—सी०, ननु सञ्जोजन०—स्या०, रो० । ३ पाविसि अब्भमालिनि—स्या०, रो० । ४ रमिस्ससि—स्या०, रो० । ५ अविद्दसू—स्या० । ६ सेवका—स्या०, रो० ।

२०. सट्टिनिपातो

१ महामोग्गल्लानत्थेरगाथा

११४९ “आरञ्जिका’ पिण्डपातिका, उञ्छापत्तागते रता ।
दालेमु मच्चुनो सेन, अज्झत्त सुसमाहिता ॥

B ८2
R 104

११५० “आरञ्जिका पिण्डपातिका, उञ्छापत्तागते रता ।
धुनाम’ मच्चुनो सेन, नळागार व कुञ्जरो ॥

११५१ “रुक्खमूलिका साततिका, उञ्छापत्तागते रता ।
दालेमु मच्चुनो सेन, अज्झत्त सुसमाहिता ॥

5

११५२ “रुक्खमूलिका साततिका, उञ्छापत्तागते रता ।
धुनाम मच्चुनो सेन, नळागार व कुञ्जरो ॥

११५३ “अट्टिकङ्कलकुटिके, मसन्हारुपसिन्धिते ।
धिरत्थु पुरे दुग्गन्धे, परगत्ते ममायसे ॥

20

११५४ “गूथभस्ते तचोनद्धे, उरगण्डपिसाचिनि’ ।
नव सोतानि ते काये, यानि सन्दन्ति सब्बदा ॥

११५५ “तव सरीर नवसोत, दुग्गन्धकर’ परिवन्ध’ ।
भिक्षु परिवज्जयते त, मीब्बह च यथा सुचिकामो ॥

११५६ “एव चे त जनो जञ्जा, यथा जानामि त अह ।
आरका परिवज्जेय्य, गूथट्ठान व पावुसे” ॥

15

११५७ “एवमेत महावीर, यथा समण भाससि ।
एत्थ चेके विसीदन्ति, पङ्कम्हि व जरग्गवो ॥

११५८ “आकासम्हि हल्लिद्दिया’, यो मज्जेथ रजेतवे ।
अज्जेन वा पि रज्जेन, विघातुदयमेव त ॥

0

१ अरञ्जिका—सा०, १।०। २ धुनामु—स्या०। ३ मस हारुपसिन्धिते—स्या०, रो०, मस नहारुसिन्धिते—सी०। ४ उरगण्डपिसाचिनि—सी०, उरगण्डपिसाचिनि—स्या० रो०। ५-५ दुग्गन्धक परिवज्जेय्य—स्या०, दुग्गन्ध परिवज्जय्य—रो०। ६ व—स्या०, रो०। ७ हल्लिद्दिया—स्या०, रो०।

- ११५९ "तदाकाससम चित्त, अज्ज्ञत्त सुसमाहित ।
मा पापचित्ते आसादि^१, अग्गिखन्ध व पक्खिमा ॥
- ११६० "पस्स चित्तकत्त बिम्ब, अरुकाय समुस्सित ।
आतुर बहुसङ्कप्प, यस्स नत्थि ध्रुव ठिति ॥
- 5 ११६१ "पस्स चित्तकत्त रूप, मणिना कुण्डलेन च ।
अट्ठि तचेन ओनद्ध, सह वत्थेहि सोभति ॥
- B 363 ११६२ "अलत्तककता पादा, मुख चुण्णकमक्खित ।
अल बालस्स मोहाय, नो च पारगवेसिनो ॥
- ११६३ "अट्ठपदकता केसा, नेत्ता अञ्जनमक्खिता ।
10 अल बालस्स मोहाय, नो च पारगवेसिनो ॥
- ११६४ "अञ्जनीव नवा चित्ता, पूतिकायो अलङ्कृतो ।
अल बालस्स मोहाय, नो च पारगवेसिनो ॥
- ११६५ "ओदहि मिगवो पास, नासदा वागुर मिगो ।
भुत्वा निवाप गच्छाम, कद्दन्ते मिगबन्धके ॥
- 15 ११६६ "छिन्नो पासो मिगवस्स, नासदा वागुर मिगो ।
भुत्वा निवाप गच्छाम, सोचन्ते मिगलुद्धके ॥
- ११६७ "तदासि य भिसनक, तदासि लोमहसन ।
अनेकाकारसम्पन्ने, सारिपुत्तम्हि निब्बुते ॥
- R 10, ११६८ "अनिच्चा वत्त सङ्खारा पे० ॥
- 20 ११६९ "सुखुम ते पटिविज्झन्ति, वालग उसुना यथा ।
ये पञ्चक्खन्धे पस्सन्ति, परतो नो च अत्ततो ॥
- ११७० "ये च पस्सन्ति सङ्खारे, परतो नो च अत्ततो ।
पच्चब्ब्याधिसु निपुण, वालग उसुना यथा ॥
- ११७१ "सत्तिया विय ओमट्ठो, ड्य्हमानो^२ व^३ मत्थके ।
25 कामगगप्पहानाय, सतो भिक्खु परिब्बजे ॥

- ११७२ “सत्तिया विय ओमट्ठो, ड्य्हमानो व मत्थके।
भवरागप्पहानाय, सतो भिक्खु परिब्बजे” ॥
- ११७३ “चोदितो भावितत्तेन, सरीरन्तिमधारिना।
मिगारमातुपासाद, पादङ्गुट्ठेन कम्पयि ॥
- ११७४ “नयिद सिथिलमारब्भ, नयिद अप्पेन थामसा। 5
निब्बानमधिगन्तब्ब, सब्बगन्थपमोचन ॥
- ११७५ “अय च दहरो भिक्खु, अयमुत्तमपोरिसो।
धारेति^१ अन्तिम देह, जेत्वा^२ मार सवाहन ॥
- ११७६ “विवरमनुपभन्ति^३ विज्जुता, वेभारस्स च पण्डवस्स च। B ३६४
नगविवरगतो^४ ज्ञायति, पुत्तो अप्पटिमस्स तादिनो ॥ 10
- ११७७ “उपसन्तो उपरतो, पन्तसेनासनो मुनि।
दायादो बुद्धसेट्ठस्स, ब्रह्म^५ना अभिवन्दितो ॥
- ११७८ “उपसन्त उपरत, पन्तसेनासन मुनि।
दायाद बुद्धसेट्ठस्स, वन्द ब्राह्मण कस्सप ॥
- ११७९ “यो च जातिसत गच्छे, सब्बा ब्राह्मणजातियो। 1८
सोत्तियो वेदसम्पन्नो, मनुस्सेसु पुनप्पुन ॥
- ११८० “अज्झायको पि चे अस्स, तिण्ण वेदान परागू।
एतस्स वन्दनायेत^६, कल नाग्घति^७ सोळसि ॥
- ११८१ “यो सो अट्ठ विमोक्खानि, पुरेभत्त^८ अफस्सयि^९।
अनुलोम पटिलोम, ततो पिण्डाय गच्छति ॥ 20
- ११८२ “तादिस भिक्खु मासादि,^{१०} मात्तान खणि ब्राह्मण।
अभिप्पसादेहि मन, अरहन्तमिह तादिने।
खिप्प पञ्जलिको वन्द, मा ते विजटि मत्थक ॥
- ११८३ “नेसो पस्सति सद्धम्म, ससारेण पुरक्खतो।
अधोगम^{११} जिम्हपथ, कुम्मग्गमनुधावति ॥ 25

१ धारेति—सी०। २ छत्वा—सी०। ३ विवरमनुपतन्ति—सी०, स्था०, रो०।
४ नगविवरगतो—सी०, नगविवरगतो च—स्था०, रो०। ५ वन्दनायेक—सी०, स्था०,
रो०। ६ नग्घति—रो०। ७—७ पुरेभत्तमपस्सयि—सी०, ० अफुस्सयि—स्था०, ०
अपस्सयि—रो०। ८ माहनि—सी०, माहरि—रो०। ९ अचङ्कम—स्था०, रो०।

- ११८४ “किमीव मीळ्हसल्लित्तो,^१ सङ्घारे अधिमुच्छित्तो ।
पगाळ्हो लाभसक्कारे, तुच्छो गच्छति पोढिलो^२ ॥
- ११८५ “इमं च पस्स आयन्त, सारिपुत्त सुदस्स^३ :
विमुत्त उभतोभागे, अज्झत्त सुसमाहित ॥
- ११८६ “विसल्ल खीणसयोग, तेविज्ज मच्चुहायिन ।
दक्खिण्येय मनुस्सान, पुज्जक्खेत्त अनुत्तर ॥
- ११८७ “एते सम्बहुला देवा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।
दस देवसहस्सानि, सब्बे ब्रह्मपुरोहिता ।
मोग्गल्लान नमस्सन्ता, तिट्ठन्ति पज्जलीकता ॥
- ११८८ “नमो ते पुरिसाजज्ज, नमो ते पुरिसुत्तम ।
यस्स ते आसवा खीणा, दक्खिण्येयोसि मारिस्स ॥
- ११८९ “पूजितो नरदेवेन, उप्पन्नो मरणाभिभू ।
पुण्डरीकं व तोयेन, सङ्घारेनुपलिप्पति^४ ॥
- ११९० “यस्स^५ मुहुत्तेन^६ सहस्सधा लोको, सविदितो सब्रह्मकप्पो वसि ।
इद्धिगुणे चुतुपपाते काले, पस्सति देवता स भिक्खु ॥
- ११९१ “सारिपुत्तो व पज्जाय, सीलेन उपसमेन च ।
यो पि पारङ्गतो भिक्खु, एतावपरमो सिथा ॥
- ११९२ “कोटिसतसहस्सस्स, अत्तभाव खणेन निम्मिने ।
अहं विकुब्बनासु कुसलो, वसीभूतोमिह इद्धिया ॥
- ११९३ “समाधिविज्जावसिपारमीगतो,^७
मोग्गल्लानगोत्तो असितस्स सासने ।
वीरो समुच्छिन्दि समाहितिन्द्रियो,
नागो यथा पूतिलतं व बन्धन ॥
- ११९४ “परिचिण्णो मया सत्था, कतं बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥

१ मीळ्हसल्लित्तो-स्या० । २ पोढिलो-सी० । ३ सङ्घारेनुपलिप्पति-स्या०,
० नोपलिप्पति-रो० । ४-४ थस्स मुहुत्त-रा०, ० मुहुत्त-प्या० । ५ ० वसीपारमीगतो
-स्या०, ० पारमिगतो-सी० ।

- ११९५ “यस्स^१ चत्थाय^२ पब्बजितो, अगाग्ग्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो ॥
- ११९६ “कीदिसो निरयो आसि, यत्थ दुस्सी अपच्चय ।
विवुर सावकमासज्ज, ककुसन्व च ब्राह्मण ॥
- ११९७ “सत्त आसि अयोसट्ठकू, सब्बे पच्चत्तवेदना ।
इदिसो निरयो आसि, यत्थ दुस्सी अपच्चय ।
विवुर सावकमासज्ज, ककुसन्व च ब्राह्मण ॥
- ११९८ “यो एतमभिजानाति, भिक्खु वुद्धस्स सावको ।
तादिस भिक्खुमासज्ज, कण्ह दुक्ख निगच्छसि ॥
- ११९९ “मज्झेसरस्मि तिट्ठन्ति, विमाना कप्पठायिनो ।
वेळुरियवण्णा रुचिरा, अच्चिमन्तो पभस्सरा ।
अच्छरा तत्थ नच्चन्ति, पुत्थु नानत्तवण्णियो ॥
- १२०० “यो एतमभिजानाति पे० कण्ह दुक्ख निगच्छसि ॥
- १२०१ “यो वे^३ बुद्धेन चोदितो, भिक्खुसङ्घस्स पेक्खतो ।
मिगारमातुपासाद, पादङ्गुत्तेन कम्पयि^४ ॥
- १२०२ “यो एतमभिजानाति पे० कण्ह दुक्ख निगच्छसि ॥
- १२०३ “यो वेजयन्तपासाद, पादङ्गुत्तेन कम्पयि ।
इद्धिबलेनुपत्थद्धो, सवेजेसि च देवता ॥
- १२०४ “यो एतमभिजानाति पे० कण्ह दुक्ख निगच्छसि ॥
- १२०५ “यो वेजयन्तपासादे, सक्क सो परिपुच्छति ।
अपि आवुसो जानासि, तण्हक्खयविमुत्तियो ।
तस्स सक्को वियाकामि, पण्ह पुट्ठो यथातथ ॥

10 P 107

B 306

10

20

१-१ यस्सत्थाय-गी०। २ मज्झिमरस्स मी०, मज्झेसागरस्मि-स्या०, रो०। ३ कप्पठायिनो-स्या०, रो०। ४ च-स्या०। ५ कम्पयि-सी०।

- १२०६ “यो एतमभिजानाति पे० कण्ह दुक्ख निगच्छसि ॥
- १२०७ “यो ब्रह्मान परिपुच्छति, सुधम्माय ठितो^१ सभ ।
अज्जा पि त्यावुसो सा दिट्ठि, या ते दिट्ठि पुरे अहु ।
पस्ससि वीतिवत्तन्त, ब्रह्मलोके पभस्सर ॥
- १२०८ “तस्स ब्रह्मा वियाकासि, पण्ह पुट्ठो यथातथ ।
न मे मारिस सा दिट्ठि, या मे दिट्ठि पुरे अहु ॥
- १२०९ “पस्सामि वीतिवत्तन्त, ब्रह्मलोके पभस्सर ।
सोह अज्ज कथ वज्ज, अह निच्चोम्हि सस्सतो^२ ॥
- १२१० “यो एतमभिजानाति पे० कण्ह दुक्ख निगच्छसि ॥
- 10 १२११ “यो महानेरुनो कूट, विमोक्खेन अफस्सयि ।
वन पुब्बविदेहान, ये च भूमिसया नरा ॥
- १२१२ “यो एतमभिजानाति, भिक्खु बुद्धस्स सावको ।
तादिस भिक्खुमासज्ज, कण्ह दुक्ख निगच्छसि ॥
- 1, १२१३ “न वे अग्नि चेतयति, अह बाल डहामी ति ।
बालो^३ व^४ जलित अग्नि, आसज्ज न^५ पडथ्हति ॥
- १२१४ “एवमेव तुव मार, आसज्ज न तथागत ।
सय डहिस्ससि^६ अत्तान^७, बालो अग्नि व सम्फुस ॥
- B 307 १२१५ “अपुञ्ज पसवी मारो, आसज्ज न तथागत ।
किन्नु मञ्जसि पापिम, न मे पाप विपच्चति ॥
- 20 १२१६ “करतो ते चीयते^८ पाप, चिररत्ताय अन्तक ।
मार निब्बिन्द बुद्धम्हा, आस माकासि भिक्खुसु^९ ॥

१ अभितो-स्या०, रो० । २ पस्सतो-स्या० । ३-३ बालो व-स्या०, रो० ।
४ न-सी० । ५-१ डहिस्समत्तान-स्या०, रो० । ६ मिय्यते-सी०, स्या०, रो० ।
७ भिक्खुसु-स्या० ।

१२१७ “इति मार अतज्जेसि, भिक्खु भेसकळावने ।

R 108

ततो सो दुम्मनो यक्खो, तत्थेवन्तरधायथा” ति ॥

इत्थ सुद आयस्मा महामोग्गल्लानो थेरो गाथायो
अभासित्था ति ।

सट्ठिनिपातो निट्ठितो ।

तत्रुद्दान

सट्ठिकम्हि निपातम्हि, मोग्गल्लानो महिद्धिको ।

5

एको व थेरगाथायो^१, अट्ठसट्ठि भवन्ति ता ति ॥

— ० —

१ तत्थेवन्तरधायती — स्या०, रो० । २ थेरोगाथायो — सी०, स्या०, रो० ।

२१. महानिपातो

१ वङ्गीसत्थेरगाथा

B 308,
I 109

१२१८ “निक्खन्त वत म सन्त, अगारस्मानगारिय ।
वितक्का उपधावन्ति^१, पगब्भा कण्हतो इमे ॥

१२१९ “उग्गपुत्ता महिस्सासा, सिक्खिता दब्धम्मिनो ।
समन्ता परिकिरेय्यु, सहस्स अपलायिन ॥

5 १२२० “सच्चे पि एत्तका भिय्यो, आगमिस्सन्ति इत्थियो ।
नेव म ब्यावयिस्सन्ति, वम्मो सम्हि^२ पतिट्ठितो^३ ॥

१२२१ “सक्खी^४ हि मे सुत एत, बुद्धस्सादिच्चबन्धुनो ।
निब्बानगमन मग्ग, तत्थ मे निरतो मनो ॥

10 १२२२ “एव चे म विहरन्त, पापिम उपगच्छसि^५ ।
तथा मच्चु करिस्सामि, न मे मग्ग पि^६ दक्खसि^७ ॥

१२२३ “अरति च^८ रति च पहाय, सब्बसो गेहसित च वितक्क ।
वनथ न करेय्य कुहिञ्चि, निब्बनथो^९ अवनथो स^{१०} भिक्खु ॥

१२२४ “यमिध पठवि च वेहास^{११}, रूपगत जगतोगव किञ्चि ।
परिजीयति सब्बमनिच्च, एव समेच्च चरन्ति मुत्ता^{१२} ॥

15 १२२५ “उपधीसु जना गधितासे, दिट्ठसुते^{१३} पटिघे च मुते च ।
एत्थ विनोदय छन्दमनेजो, यो हेत्थ न लिम्पति^{१४} मुनि तमाहु ॥

B 309

१२२६ “अथ^{१५} सद्विंसिता सवितक्का, पुथुज्जनताय^{१६} अधम्मा निविट्ठा ।
न च वग्गतस्स^{१७} कुहिञ्चि, नो पन दुट्ठुल्लागाही^{१८} स भिक्खु ॥

१ उभवा-स्या० । २ स्वम्हि-स्या० १।० । ३ पतिट्ठित-सा० । ४ सक्कि-स्या० १० । ५ उपाञ्छसि-स्या० । ६-६ उदक्खसि-स्या० १० । ७ सी०, स्या०, रो० पात्थकलु नत्ति । ८ निब्बनथो-स्या०, रो० । ९ म हि-स्या०, रो० । १० विहास-स्या०, रो० । ११ मुत्ता-स्या०, १।० । १२ दिट्ठसुते-सी० । १३ लिप्पति-सी०, स्या० १।० । १४ अट्ठ-सी०, स्या० १।० । १५ पुथुज्जनताय-सी० । १६ वग्गतस्स-स्या०, रो० । १७ दुट्ठुल्लागाणी-स्या०, पट्ठुल्लागाणी-रो० ।

- १२२७ “दब्बो चिररत्तसमाहितो,^१ अकुहको निपको अपिहालु^२ ।
सन्त पद अज्झगमा मुनि , पटिच्च परिनिब्बुतो
कङ्खति काल ॥
- १२२८ “मान पजहस्सु गोतम, मानपथ च जहस्सु असेस ।
मानपथम्हि^३ स मुच्छितो, विप्पटिसारीहुवा चिररत्त ॥ ५
- १२२९ “मक्खेन मक्खिता पजा, मानहता निरय पपतन्ति^४ ।
सोचन्ति जना चिररत्त, मानहता निरय उपपन्ना ॥
- १२३० “न हि सोचति भिक्खु कदाचि, मग्गजिनो सम्मा पटिपन्नो ।
कित्ति च सुख चानुभोति, धम्मदसो ति तमाहु तथत्त ॥
- १२३१ “तस्मा अखिलो इध^५ पवानवा,^६ नीवरणानि पहाय विसुद्धो । १०
मान च पहाय असेस, विज्जायन्तकरो समितावी ॥
- १२३२ “कामरागेन ड्य्हामि, चित्त मे परिड्य्हति ।
साधु निब्बापन ब्रूहि, अनुकम्पाय गोतम ॥
- १२३३ “सञ्जाय विपरियेसा, चित्त ते परिड्य्हति ।
निमित्त परिवज्जेहि, सुभ रागूपसहित ॥ १५
- १२३४ “* असुभाय चित्त भावेहि, एकग्ग सुसमाहित ।
सति कायगता त्यत्थु, निब्बिदाबहुलो भव ॥
- १२३५ “अनिमित्त च भावेहि, मानानुसयमुज्जह ।
ततो मानाभिसमया, उपसन्तो चरिस्ससि ॥
- १२३६ “तमेव वाच भासेय्य, यायत्तान न तापये । २०
परे च न विहिसेय्य, सा वे वाचा सुभासिता ॥
- १२३७ “पियवाचमेव भासेय्य, या वाचा पटिनन्दिता ।
य अनादाय पापानि, परेस भासते पिय ॥
- १२३८ “सच्च वे अमता वाचा, एस धम्मो सनन्तनो ।
सच्चवे अत्थे च धम्मे च, आहु^७ सन्तो पतिट्ठिता ॥ २०

१ चिररत्तसमाहितो—स्या०, रो० । २ अपिहालू—सी० । ३ मानपथस्मि—स्या० ।
४ पतन्ति—स्या०, गो० । ५-५ इध ममानवा—स्या०, गो०, पवानवा—सी० । *
सङ्खारेपरतोपस्स पे० ड्यहीत्था पुनप्पुन—सी० । ६ अहु—स्या० ।

- १२३९ “य बुद्धो भासति वाच, खेम निब्बानपत्तिया ।
दुक्खस्सन्तकिरियाय, सा वे वाचानमुत्तमा ॥
- १२४० “गम्भीरपञ्जो मेधावी, मग्गामग्गस्स कोविदो ।
सारिपुत्तो महापञ्जो, धम्म देसेति भिक्खुन ॥
- ५ १२४१ “सङ्घित्तेन पि देसेति, वित्थारेन पि भासति ।
सालिकायिव^१ निग्घोसो, पटिभान उदिय्यति^२ ॥
- R 311 १२४२ “तस्स त देसयन्तस्स, सुणन्ति^३ मधुर गिर ।
सरेन रजनीयेन, सवनीयेन वग्गुना ।
उदग्गचित्ता मुदिता, सोत ओधेन्ति भिक्खवो ॥
- 10 १२४३ “अज्ज पन्नरसे विसुद्धिया, भिक्खू पञ्चसता समागता ।
सयोजनबन्धनच्छिदा, अनीघा खीणपुनब्भवा इसी ॥
- १२४४ “चक्कवत्ती यथा राजा, अमच्चपरिवारितो ।
समन्ता अनुपरियेति, सागरन्त महि इम ॥
- R 371 १२४५ “एव विजितसङ्गाम, सत्थवाह अनुत्तर ।
15 सावका पयिरुपासन्ति, तेविज्जा मच्चुहायिनो ॥
- १२४६ “सब्बे भगवतो पुत्ता, पलापेत्थ^४ न विज्जति ।
तण्हासल्लस्स हन्तार, वन्दे आदिच्चबन्धुन ॥
- १२४७ “परोसहस्स भिक्खून, सुगत पयिरुपासति ।
देसेन्त विरज धम्म, निब्बान अकुतोभय ॥
- 20 १२४८ “सुणन्ति धम्म विमल^५, सम्मासम्बुद्धदेसित ।
सोभति वत सम्बुद्धो, भिक्खुसङ्घपुरक्खतो ॥
- १२४९ “नागनामोसि भगवा, इसीन इसिसत्तमो ।
महामेघो व हुत्वान, सावके अभिवस्ससि^६ ॥
- 25 १२५० “दिवा विहारा निक्खम्म, सत्थुदस्सनकम्यता ।
सावको ते महावीर, पादे वन्दति वज्जिसो ॥

१ सालिकायिव-स्या०, रो० । २ उदीरयी-सी०, उदीय्यति-स्या०, रो० ।
३ सुणन्ता-स्या० । ४ पलापेत्थ-सी० । ५ विपुल-स्या०, रो० । ६ अभिवस्सति-सी० ।

- १२५१ “उम्मग्गपथ मारस्स, अभिभुय्य चरति पभिज्ज खीलानि ।
त पस्सथ बन्धपमुञ्चकर^१, असित व भागसो पविभज्ज^२ ॥
- १२५२ “ओघस्स हि नितरणत्थ^३, अनेकविहित मग्ग अक्खासि ।
तस्मि च अमते अक्खाते, धम्मदसा ठिता असहीरा^४ ॥
- १२५३ “पज्जोतकरो अतिविज्झ^५, सब्बठितीन अतिक्कममद्दस^६ । 5
अत्वा च सच्छिक्त्वा च, अग्ग सो देसयि दसद्धान ॥
- १२५४ “एव सुदेसिते धम्मे, को पमादो विजानत धम्म ।
तस्मा हि तस्स भगवतो सासने,
अप्पमत्तो सदा नमस्समनुसिक्खे ॥
- १२५५ “बुद्धानुबुद्धो यो थेरो, कोण्डञ्जोतिव्वनिक्कमो^७ । 10
लाभी सुखविहारान, विवेकान अभिण्हसो ॥
- १२५६ “य सावकेन पत्तब्ब, सत्थु सासनकारिना । B 372,
सब्बस्स त अनुप्पत्त, अप्पमत्तस्स सिक्खतो ॥ R 112
- १२५७ “महानुभावो तेविज्जो, चेतोपरियकोविदो ।
कोण्डञ्जो बुद्धदायादो, पादे वन्दति सत्थुनो ॥ 15
- १२५८ “नगस्स^८ पस्से आसीन, मुनि दुक्खस्स पारगु ।
सावका पयिरुपासन्ति, तेविज्जा मच्चुहायिनो ॥
- १२५९ “चेतसा अनुपरियेति, मोग्गल्लानो महिद्धिको ।
चित्त नेस समन्वेस, विप्पमुत्त निरूपधि ॥
- १२६० “एव सब्बङ्गसम्पन्न, मुनि दुक्खस्स पारगु । 20
अनेकाकारसम्पन्न, पयिरुपासन्ति गोतम ॥
- १२६१ “चन्दो यथा विगतवलाहके नभे,
विरोचति वीतमलो व भाणुमा ।
एव पि अङ्गीरस त्व महामुनि,
अतिरोचसि^९ यससा सब्बलोक ॥ 25

१ बन्धनपमुञ्च-सी०, स्था०, रो० । २ पटि भज्ज-सी० । ३ नित्थरणत्थ-
स्था०, रो०, नित्तरणत्थ-सी० । ४ असहि-स्था० । ५ अतिविज्झ धम्म-सी० ।
६ अतिक्कममद्द-सी०, अतिक्कममद्द-स्था०, अतिक्कममद्द-रो० । ७ तिब्बनिक्कमो-
स्था०, रो० । ८ नागस्स-स्था०, रो० । ९ अतिरोचसी-स्था०, रो० ।

- १२६२ “कावेय्यमत्ता विचरिम्ह^१ पुब्बे, गामा गाम पुरा पुर।
अथद्दसाम^२ सम्बुद्ध, सब्बधम्मान पारगु ॥
- १२६३ “सो मे धम्ममदेसेसि, मुनि दुक्खस्स पारगु।
धम्म सुत्वा पसीदिम्ह, सद्धा नो उदपज्जथ^३ ॥
- ५ १२६४ “तस्साह वचन सुत्वा, खन्धे आयतनानि च।
वातुयो च विदित्वान, पब्बजि अनगारिय ॥
- १२६५ “बहून् वत अत्थाय, उप्पज्जन्ति तथागता।
इत्थीन् पुरिसान च, ये ते सासनकारका ॥
- १२६६ “तेस खो वत अत्थाय, बोधिमज्झगमा मुनि।
१० भिक्खून् भिक्खुनीन् च, ये निरामगतद्दसा^४ ॥
- १२६७ “सुदेसिता चक्खुमता, बुद्धेनादिच्चबन्धुना।
चत्तारि अरियसच्चानि, अनुकम्पाय पाणिन ॥
- १ ३७३ १२६८ “दुक्ख दुक्खसमुप्पाद, दुक्खस्स च अतिक्कम।
अरिय चट्ठङ्गिक मग्ग, दुक्खूपसमगामिन ॥
- १२६९ “एवमेते तथा वुत्ता, दिट्ठा मे ते यथा तथा।
१५ सदत्थो मे अनुप्पत्तो, कत बुद्धस्स सासन ॥
- १२७० “स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके।
सुविभत्तेसु^५ धम्मेषु, य सेट्ठ तदुपागमि ॥
- १२७१ “अभिञ्जापारमिप्पत्तो, सोतधातु विसोधिता^६।
० तेविज्जो इद्धिपत्तोम्ह, चेतोपरियकोविदो ॥
- १ ११३ १२७२ “पुच्छामि सत्थारमनोमपञ्च,
दिट्ठेव धम्मे यो विचिकिच्छान छेत्ता^७।
अग्गाळवे कालमकासि भिक्खु,
जातो यसस्सी अभिनिब्बुतत्तो ॥

१ विचरिम्हा—स्या०। २ अथद्दसाम—स्या०, रो०। ३ उपपज्जथ—स्या०।
४ निरामगतद्दसा—सी०, निरामगतदसा—स्या०, रा०। ५ सविभत्तेसु—सी०, सवि-
भत्तसु—रो०। ६ विसोधितो—स्या०, रो०। ७ उक्त्वा—सी०, स्था०, रो०।

- १२७३ “निग्रोधकप्पो इति तस्स नाम,
तया कत भगवा ब्राह्मणस्स ।
सो त^१ नमस्स अचरि^२ मुत्यपेखो^३,
आरद्धविरियो दब्धवम्मदस्सी ॥
- १२७४ “त सावक सक्क मय पि सब्बे,
अञ्जातुमिच्छाम समन्तचक्खु ।
समवट्ठिता^४ नो सब्बनाय सोता,^५
तुव नो^६ सत्था त्वमनुत्तरोसि ॥
- १२७५ “छिन्द^७ नो विचिकिच्छ ब्रूहि मेत,
परिनिब्बुत वेदय भूरिपञ्च ।
मज्झेव नो भास समन्तचक्खु,
सक्कोव देवान सहस्सनेत्तो ॥
- १२७६ “ये केचि गन्था^८ इध मोहमग्गा,
अञ्जाणपक्खा विचिकिच्छठाना ।
तथागत पत्वा न ते भवन्ति,
चक्खु हि एत परम नरान ॥
- १२७७ “नो चे हि जातु पुरिसो किल्लेसे,
वातो यथा अब्भघन विहाने ।
तमोवस्स निवुतो^९ सब्बलोको,
जोतिमन्तो पि न पभासेय्यु ॥
- १२७८ “धीरा च पज्जोतकरा भवन्ति,
त त अह वीर^{१०} तथेव मञ्जे ।
विपस्सिन जानमुपागमिम्ह,^{११}
परिसासु^{१२} नो आविकरोहि कप्प ॥
- १२७९ “खिप्प गिर एरय वग्गु वग्गु,
हसो व पग्गय्ह सणिक निकूज^{१४} ।

5

10

15

B 374

20

25

१ सोह-सी० । २ अचरि-सी० । ३ मुत्यपेखो-स्या० । ४ समवट्ठिता-स्या० ।
५ हतु-सी०, सोत-स्या०, रो० । ६ तु-स्या०, रो० । ७ छिन्देव-स्या०, रो० ।
८ गन्धा-स्या०, रो० । ९ चक्खू-सी० । १० निब्बुतो-स्या०, रो० । ११ धीर-स्या०,
रो० । १२ जानमुपागमिम्हा-सी० । १३ परिसाय-स्या०, रो० । १४ निकूज-स्या०, रो० ।

R 114

बिन्दुस्सरेन सुविकप्पितेन,
सब्बेव ते उज्जुगता सुणोम ॥

१२८० “पहीनजातिमरण असेस,
निग्गय्ह धोन^१ वदेस्सामि^२ वम्म ।
न कामकारो हि^३ पुथुज्जनान,
सङ्खेय्यकारो च^४ तथागतान ॥

5

१२८१ “सम्पन्नवेय्याकरण तवेद,
समुज्जुपञ्चस्स^५ समुग्गहीत ।
अयमञ्जलि पच्छिमोसुप्पणामितो,
मा मोहयी जानमनोमपञ्च ॥

10

१२८२ “परोपर^६ अरियधम्म विदित्वा,
मा मोहयी जानमनोमवीरिय^७ ।
वारि यथा घम्मनि घम्मतत्तो,
वाचाभिकङ्खामि सुत पवस्स ॥

15

१२८३ “यदत्थिक^८ ब्रह्मचरिय अचरी^९,
कप्पायनो कच्चिस्सत अमोघ ।
निब्बायि सो^{१०} आदु सउपादिसेसो^{११},
यथा विमुत्तो अहु त सुणोम ॥

B 37७

20

१२८४ “अच्छेच्छि तण्ह इध नामरूपे, (इति भगवा)
कण्हस्स^{१२} सोत दीघरत्तानुसयित ।
अतारि जाति मरण असेस,
इच्चब्रवि^{१३} भगवा पञ्चसेट्ठो ॥

१२८५ “एस सुत्वा पसीदामि, वचो ते इसिसत्तम ।
अमोघ किर मे पुट्ठ, न म वञ्चेसि ब्राह्मणो ॥

१-१ घोट पटिवेदिशामि-सी० । २ होति-सी० । ३ व-सी०, स्या०, रो० ।
४ समज्जपञ्चस्स-स्या०, रो० । ५ परोवर-स्या०, रो० । ६ जानमनोमवीरिय-स्या०,
रो० । ७ यदत्थिय-रो० । ८ अवारी-सी० अवारि-स्या०, रो० । ९-९ अनुपादि
सेसा-सी० । १० तण्हाय-सी०, स्या०, रो० । ११ इच्चाब्रवी-स्या०, इच्चब्रवी-रो० ।

१२८६ “यथा वादी तथा कारी, अहु बुद्धस्स सावको ।
अच्छेच्छि^१ मच्चुनो जाल, तत मायाविनो दब्ध ॥

१२८७ “अद्दस भगवा आदि, उपादानस्स कप्पियो ।
अच्चगा वत कप्पानो^२, मच्चुवेय्य सुदुत्तर ॥

P 115

१२८८ “त देवदेव वन्दामि, पुत्त ते द्विपदुत्तम ।
अनुजात महावीर, नाग नागस्स ओरस” ति ॥

R

इत्थ सुद आयस्मा वङ्गीसो थेरो गाथायो
अभासित्था ति ।

महानिपातो निद्वितो ।

तत्रुद्दान

सत्ततिम्हि निपातम्हि, वङ्गीसो पटिभाणवा ।
एको व थेरो नत्थञ्जो, गाथायो एकसत्तती ति ॥ 10
निद्विता थेरगाथायो ।

तत्रुद्दान

सहस्स होन्ति ता गाथा, तीणि सट्ठिसतानि च ।
थेरा च द्वे सता सट्ठि, चत्तारो च पकासिता ॥
सीहनाद नदित्वान, बुद्धपुत्ता अनासवा ।
खेमन्त पापुणित्वान, अग्गिखन्धा व निब्बुता ति ॥
थेरगाथापालि^३ निद्विता ।

— ० —

१ पच्छिद—स्या० । २ कप्पायनो—स्या०, रो० । ३ थेरगाथायो—सी०, रो० ।

सुत्तपिटके
खुदकनिकाये
थेरीगाथा

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

थेरीगाथापालि

१. एककनिपातो

१ अञ्जतराथेरीगाथा

- १ “सुख सुपाहि थेरिके, कत्वा चोळेन पारुता ।
उपसन्तो हि ते रागो, सुखडाक व कुम्भिय” ति ॥
इत्थ सुद अञ्जतरा थेरी अपञ्जाता भिक्खुनी

गाथ अभासित्था ति ।

B 377
R 123

२ मुत्ताथेरीगाथा

- २ “मुत्ते मुच्चस्सु^१ योगेहि, चन्दो राहुग्गहा^२ इव ।
विप्पमुत्तेन चित्तेन, अनणा भुञ्ज^३ पिण्डक” ति ॥
इत्थ सुद भगवा मुत्त सिक्खमान इमाय गाथाय
अभिण्ह ओवदती ति ।

5

३ पुण्णाथेरीगाथा

- ३ “पुण्णे पूरस्सु धम्मोहि, चन्दो पन्नरसेरिव ।
परिपुण्णाय पञ्चाय, तमोखन्ध^४ पदालया” ति ॥
इत्थ सुद पुण्णा थेरी गाथ अभासित्था ति ।

10

१ मुच्चस्सु—स्या० । २ राहुग्गहा—स्या०, रो० । ३ भुञ्जाहि—स्या०, रो० ।
४ तमोक्खध—सी० स्या०, रो० ।

४ तिस्साथेरीगाथा

- ४ “तिस्से सिक्खस्सु सिक्खाय, मा त योगा उपच्चगु ।
सब्बयोगविसयुत्ता, चर लोके अनासवा” ति ॥
तिस्सा थेरी ।

५ अञ्जतरातिस्साथेरीगाथा

B 378

5

- ५ “तिस्से युञ्जस्सु धम्महेहि, खणो त मा उपच्चगा ।
खणातीता हि सोचन्ति, निरयम्हि समप्पिता” ति ॥
अञ्जतरा तिस्सा थेरी ।

६ धीराथेरीगाथा

R 124

- ६ “धीरे निरोध फुसेहि,^१ सञ्जावूपसम सुख ।
आराधयाहि^२ निब्बान, योगक्खेममनुत्तर” ति ॥
धीरा^३ थेरी^४ ।

७ वीराथेरीगाथा

10

- ७ “वीरा^५ वीरेहि^६ धम्महेहि, भिक्खुनी भावितिन्द्रिया ।
धारेहि^७ अन्तिम देह, जेत्वा मार सवाहन” ति ॥
वीरा^८ थेरी^९ ।

८ मित्ताथेरीगाथा

16

- ८ सद्धाय पब्बजित्वान, मित्ते मित्तरता भव ।
भावेहि कुसले धम्म, योगक्खेमस्स पत्तिया” ति ।
मित्ता^{१०} थेरी^{११} ।

१ फुस्सेहि—सी० । २ आराधयहि—स्या० । ३-३ वीरा—सी०, रो० । ४-४ वीरा वीरेहि—स्या०, रो० । ५ धारेति—म० । ६-६ अञ्जतरा वीरा—स्या०, रो० । ७-७ मित्ताथेरीगाथा—सी०, मित्ता—स्या०, रो० ।

९ भद्राथेरीगाथा

- ९ “सद्धाय पब्बजित्वान, भद्रे भद्ररता भव ।
भावेहि कुसले धम्मे, योगक्खेममनुत्तर” ति ॥
भद्रा थेरी ।

१० उपसमाथेरीगाथा

- १० “उपसमे तरे ओघ, मच्चुधेय्य सुदुत्तर ।
धारेहि अन्तिम देह, जेत्वा मार सवाहन” ति ॥ ६
उपसमा थेरी ।

११ मुत्ताथेरीगाथा

- ११ “सुमुत्ता साधुमुत्ताम्हि, तीहि खुज्जेहि मुत्तिया ।
उदुक्खलेन मुसलेन, पतिना खुज्जकेन च ।
मुत्ताम्हि जातिमरणा, भवनेत्ति समहता” ति ॥ B 379
मुत्ता थेरी । 10

१२ धम्मदिन्नाथेरीगाथा

- १२ “छन्दजाता अवसायी,^१ मनसा च फुटा^२ सिया ।
कामेसु अप्पटिबद्धचित्ता, उद्धसोता ति वुच्चती^३” ति ॥
धम्मदिन्ना थेरी ।

१३ विसाखाथेरीगाथा

- १३ “करोथ बुद्धसासन, य कत्वा नानुत्पप्पति ।
खिप्प पादानि धोवित्वा, एकमन्ते निसीदथा” ति ॥ 15
विसाखा थेरी ।

१ साहुमुत्तम्हि — स्या०, रो० । २ अवसाये — रो० । ३ फुट्टा — स्या० । ४ विमुच्चती — सी० ।

१४ सुमनाथेरीगाथा

- १४ “धातुयो दुक्खतो दिस्वा, मा जातिं पुनरागमि ।
भवे छन्द विराजेत्वा, उपसन्ता चरिस्ससी” ति ॥
सुमना थेरी ।

१५ उत्तराथेरीगाथा

R 12,

5

- १५ “कायेन सवुता आसि, वाचाय उद चेतसा ।
समूल तण्हमब्बुय्ह, सीतिभूताम्हि^१ निब्बुता” ति ॥
उत्तरा थेरी ।

१६ बुद्धपब्बजितसुमनाथेरीगाथा

- १६ “सुख त्व बुद्धिके सेहि, कत्वा चोळेन पारुता ।
उपसन्तो हि ते रागो, सीतिभूतासि निब्बुता” ति ॥
सुमना^२ बुद्धपब्बजिता थेरी^३ ।

१७ धम्माथेरीगाथा

B 380

10

- १७ “पिण्डपात चरित्वान, दण्डमोलुब्भं दुब्बला ।
वेधमानेहि गत्तेहि, तत्थेव निपति छमा ।
दिस्वा आदीनव काये, अथ चित्त विमुच्चि मे” ति ॥
धम्मा थेरी ।

१८ सङ्घाथेरीगाथा

15

- १८ “हित्वा घरे पब्बजित्वा,^४ हित्वा पुत्त पसु पिय ।
हित्वा राग च दोस च, अविज्ज च विराजिय ।
समूल तण्हमब्बुय्ह, उपसन्ताम्हि^५ निब्बुता” ति ॥
सङ्घा थेरी ।

एककनिपातो^६ निट्ठितो^७ ।

— ० —

१ जाति—स्या०, रो० । २ सीतिभूताम्हि—स्या०, रो०, सीतीभूताम्हि—सी० ।
३—३ सुमनागाथा—सी०, सुमना बुद्धपब्बजिता—स्या०, रो० । ४ दण्डमादाय—स्या० । ५
पब्बजिता—सी० । ६ उपयन्तम्हि—स्या०, रो० । ७—७ एकिका थरियो समत्ता—स्या०, रो० ।

२. दुकनिपातो

१ अभिरूपनन्दाथेरीगाथा

१९ “आतुर असुचि पूति, पस्स नन्दे समुस्सय ।
असुभाय चित्त भावेहि, एकग्ग सुसमाहित ॥

B 381

२० “अनिमित्त च भावेहि, मानानुसयमुज्जह ।
ततो मानाभिसमया, उपसन्ता चरिस्ससी” ति ॥

इत्थ सुद* भगवा अभिरूपनन्द^१ सिक्खमान इमाहि ५
गाथाहि अभिण्ह ओवदती ति* ।

२ जेन्ताथेरीगाथा

२१ “ये इमे सत्त बोज्झङ्गा, मग्गा निब्बानपत्तिया^२ ।
भाविता ते मया सब्बे, यथा बुद्धेन देसिता ॥

२२ “दिट्ठो हि मे सो भगवा, अन्तिमोय समुस्सयो ।
विक्खीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥ 10
इत्थ सुद जेन्ता थेरी गाथायो अभासित्था ति ।

३ सुमङ्गलमाताथेरीगाथा

२३ “सुमुत्तिका^३ सुमुत्तिका, साधुमुत्तिकाहि^४ मुसलस्स ।
अहिरिको मे छत्तक वा पि, उक्खलिका मे देड्डुभ^५ वा ति” ॥

R 126

२४ “राग च अह दोस च, चिच्चिटि^६ चिच्चिटी ति विहनामि” ।
सा रुक्खमूलमुपगम्म, अहो सुख ति सुखतो द्वायामी” ति ॥ 15
सुमङ्गलमाता^७ थेरी^८ ।

- अभिरूपनन्दा थेरी गाथायो अभासित्था ति-सी० । १ नन्द-स्या०, रो० ।

२ निब्बानपत्तिया-सी० । ३-३ सुमुत्तिके सुमुत्तिके साधुमुत्तिकमिह-सी०, सुमुत्तिके सुमुत्तिका साधुमुत्तिकमिह-स्या०, रो० । ४-४ दल्लिह भावा ति-स्या०, रो० । ५-५ विच्छिन्दन्ती विहरामि-स्या०, रो० । ६-६ अञ्जतरा थेरी भिक्खुनी अपञ्जाता-स्या०, रो० ।

४ अड्डकासिथेरीगाथा

- २५ “याव कासिजनपदो, सुद्धो मे तत्थको अहु।
त कत्वा नेगमो^१ अग्घ, अग्घेनग्घ^२ ठपेसि म॥
- B 382 २६ “अथ निब्बिन्दह रूपे, निब्बिन्द च विरज्जह।
मा पुन जातिससार, सन्धावेय्य पुनप्पुन।
5 तिस्सो विज्जा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन” ति॥
अड्डकासि^३ थेरी^४ ।

५ चित्ताथेरीगाथा

- २७ “किञ्चा पि खोम्हि किसिका, गिलाना बाब्बहुदुब्बला।
दण्डमोलुब्भ गच्छामि, पब्बत अभिरुहिय॥
- 10 २८ “सङ्घाटि निक्खित्तवान, पत्तक च निकुज्जिय।
सेले खम्भेसिमत्तान, तमोखन्ध पदालिया” ति॥
चित्ता थेरी ।

६ मेत्तिकाथेरीगाथा

- २९ “किञ्चा पि खोम्हि दुक्खिता, दुब्बला गतयोब्बना।
दण्डमोलुब्भ गच्छामि, पब्बत अभिरुहिय॥
- 15 ३० “निक्खित्तवान सङ्घाटि, पत्तक च निकुज्जिय।
निसिन्ना चम्हि सेलम्हि, अथ चित्त विमुच्चि मे।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ति॥
मेत्तिका थेरी ।

७ मित्ताथेरीगाथा

- ३१ “चातुदसि^१ पञ्चदसि^२, या च पक्खस्स अट्टमी।
पाटिहारियपक्ख^३ च, अट्टङ्गसुसमागत॥

१ निगमो-स्या०, रो०। २ अड्डेनग्घ-म०। ३-३ अड्डकासी-स्या०, रो०,
अड्डकासीथेरीगाथा-सी०। ४-४ चातुदसी पञ्चदसी-स्या०, रो०। ५ पाटिहारिकपक्ख
-स्या०, पारिहारिकपक्ख-रो०।

- ३२ “उपोसथ उपागच्छि,^१ देवकायाभिनन्दिनी ।
साज्ज एकेन भत्तेन, मुण्डा सङ्घाटिपास्ता ।
देवकाय न पत्थह, विनेय्य हृदये दर” ति ॥
मिक्ता^२ थेरी^३ ।

R 127

८ अभयमातुथेरीगाथा

- ३३ “उद्ध पादतला अम्म, अधो वे^४ केसमत्थका ।
पच्चवेक्खस्सुम काय, असुचि पूतिगन्धिक ॥
३४ “एव विहरमानाय,^५ सब्बो रागो समूहतो ।
परिळाहो समुच्छिन्नो, सीतिभूताम्हि निब्बुता” ति ॥
अभयमाता थेरी ।

5

B 383

९ अभयाथेरीगाथा

- ३५ “अभये भिदुरो कायो, यत्थ सता पुथुज्जना ।
निक्खिपिस्सामिम देह, सम्पजाना सतीमती” ॥
३६ “बहूहि दुक्खधम्महि, अप्पमादरताय मे ।
तण्हक्खयो अनुप्पत्तो, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
अभया^६ थेरी ।

10

१० सामाथेरीगाथा

- ३७ “चतुक्खत्तु पच्चक्खत्तु, विहारा उपनिक्खमि ।
अलद्धा चेतसो सन्ति, चित्ते अवसवत्तिनी” ।
तस्सा मे अट्टमी रत्ति, यतो तण्हा समूहता ॥
३८ “बहूहि दुक्खधम्महि, अप्पमादरताय मे ।
तण्हक्खयो अनुप्पत्तो, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
सामा थेरी ।

15

20

दुकनिपातो निट्ठितो ।

— ० —

१ उपगच्छि—स्या०, रो०, उपागच्छि—सी० । २ मेत्ताथेरीगाथा—स्या०, मिक्ता०—स्या०, रो० । ३ वे—स्या०, रो० । ४ विहारमानाय—स्या० । ५ पठीसता—स्या० । ६-६ अभयथेरी—स्या०, रो० । ७ अवसवत्तिनि—स्या०, रो० ।

३. तिकनिपातो

१ अपरासामाथेरीगाथा

B 384

३९ “पण्णवीसतिवस्सानि, यतो पब्बजिताय मे ।
नाभिजानामि चित्तस्स, सम लद्ध कुदाचन ॥

४० “अलद्धा चेतसो सन्ति, चित्ते अवसवत्तिनी ।
ततो सवेगमापादि, सरित्वा जिनसासन ॥

5

४१ “बहूहि दुक्खवम्महि, अप्पमादरताय मे ।
तण्हक्खयो अनुप्पत्तो, कत बुद्धस्स सासन ।

R 1'8

अज्ज मे सत्तमी रत्ति, यतो तण्हा विसोसिता” ति ॥
अपरा^१ सामा थेरी^२ ।

२ उत्तमाथेरीगाथा

10

४२ “चतुक्खत्तु पञ्चक्खत्तु, विहारा उपनिक्खमि ।
अलद्धा चेतसो सन्ति, चित्ते अवसवत्तिनी ॥

४३ “सा भिक्खुनि उपगच्छि, या मे सद्धायिका अहु ।
सा मे धम्ममदेसेसि, खन्धायतनधातुयो ॥

15

४४ “तस्सा धम्म सुणित्वान्, यथा म अनुसासि सा ।
सत्ताह एकपल्लङ्के,^३ निसीदि पीतिसुखसमप्पिता^१ ।
अट्ठमिया पादे पसारेसि, तमोखन्ध पदालिया” ति ॥
उत्तमा थेरी ।

१-१ अपरासामाथेरीगाथा - सी०, अञ्जतरा सामा - स्या०, रा० । २ एकपल्लङ्केन
- म० । ३ सुखसमप्पिता - सी०, पीतिसुखसमप्पिता - स्या० ।

३ अपराउत्तमाथेरीगाथा

- ४५ “ये इमे सत्त बोज्झङ्गा, मग्गा निब्बानपत्तिया ।
भाविता ते मया सब्बे, यथा बुद्धेन देसिता ॥
- ४६ “सुञ्जतस्सानिमित्तस्स, लाभिनीह यदिच्छक^१ ।
ओरसा धीता बुद्धस्स, निब्बानाभिरता सदा ॥
- ४७ “सब्बे कामा समुच्छिन्ना, ये दिब्बा ये च मानुसा । 5 L 385
विकखीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ॥
अपरा उत्तमा थेरी ।

४ दन्तिकाथेरीगाथा

- ४८ “दिवाविहारा निक्खम्म, गिज्झकूटम्हि पब्बते ।
नाग ओगाहमुत्तिण्ण, नदीतीरम्हि अद्दस ॥
- ४९ “पुरिसो अडकुसमादाय, देहि पाद ति याचति । 10
नागो पसारयी पाद, पुरिसो नागमारुहि ॥
- ५० “दिस्वा अदन्त दमित, मनुस्सान वस गत ।
ततो चित्त समाधेसि,^२ खलु ताय वन गता” ति ॥
दन्तिका थेरी ।

५. उब्बिरिथेरीगाथा

- ५१ “अम्म जीवा” ति^३ वनम्हि, कन्दसि अत्तान अधिगच्छ उब्बिरि^४ । 15
चुल्लासीतिसहस्सानि^५, सब्बा जीवसनामिका ।
एतम्हाळाहने दड्ढा, तास कमनुसोचसि ॥
- ५२ “अब्बही^६ वत मे सल्ल, दुद्दस हृदयनिस्सित^७ ।
य मे सोकपरेताय, धीतुसोक व्यपानुदि^८ ॥

R 129

१ यदिच्छित्त — स्या०, रो० । २ समाधेमि — स्या०, रो० । ३-३ जवाहि — स्या० ।
४ उब्बिरि — सी० । ५ वृद्धासीति० — सी०, स्या०, रो० । ६ अब्बुहि — स्या०, रो० । ७ हृदय
स्सित — म० । ८ व्यपानुदि — सी० ।

- ५३ “साज्ज अब्बूहसल्लाह, निच्छाता परिनिब्बुता ।
बुद्ध धम्म च सङ्घ च, उपेमि सरण मुनि” ति ॥
उब्बिरी^१ थेरी^२ ।

६ सुक्काथेरीगाथा

- ५४ “किमे कता राजगहे मनुस्सा, मधु^३ पीता व अच्छरे ।
ये सुक्क न उपासन्ति, देसेन्ति बुद्धसासन ॥
- ५५ “त च अप्पटिवानीय,^४ असेचनकमोजव ।
पिवन्ति मञ्जे सप्पञ्जा, वलाहकमिवद्धू ॥
- ५६ “सुक्का सुक्केहि धम्मेहि, वीतरागा समाहिता ।
धारेति^५ अन्तिम देह, जेत्वा मार सवाहन” ति ॥
सुक्का थेरी ।

७ सेलाथेरीगाथा

- ५७ “नत्थि निस्सरण लोके, कि विवेकेन काहसि ।
भुञ्जाहि कामरतियो, माहु पच्छानुतापिनी” ॥
- ५८ “सत्तिसूलूपमा कामा, खन्धास^६ अधिकुट्टना ।
य त्व कामरति ब्रूसि, अरती^७ दानि सा मम ॥
- ५९ “सब्बत्थ विहता नन्दी,^८ तमोखन्धो^९ पदालितो ।
एव जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तका” ति ॥
सेला थेरी ।

८. सोमाथेरीगाथा

- ६० “य त इसीहि पत्तब्ब, ठान दुरभिसम्भव ।
न त द्वड्गुलपञ्जाय,^{१०} सक्का पप्पोतुमित्थिया” ॥

१-१ उब्बिरीथेरीगाथा-सी०, उब्बिरि-स्या०, रो० । २ मधु-सी० । ३ अप्पटिवानिय-सी०, स्या०, रो० । ४ धारेहि-स्या०, रो० । ५ खन्धान-स्या०, रो० । ६ अरति-स्या०, रो० । ७-७ नदि तमोखन्धो-सी०, स्या०, रो० । ८ द्वड्गुलिपञ्जा-स्या०, रो० ।

६१ “इत्थिभावो नो कि कयिरा, चित्तम्हि सुसमाहिते ।
आणम्हि वत्तमानम्हि, सम्मा धम्म विपस्सतो ॥

६२ “सब्बत्थ विहता नन्दी, तमोखन्धो पदालितो ।
एव जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तका” ति ॥
सोमा थेरी ।

R 130

5

तिकनिपातो निवृत्तो ।

४. चतुक्कनिपातो

१ भद्दाकापिलानीथेरीगाथा

B 387

- ६३ “पुत्तो बुद्धस्स दायादो, कस्सपो सुसमाहितो ।
पुब्बेनिवास यो^१ वेदि, सग्गापाय च पस्सति ॥
- ६४ “अथो जातिक्खय पत्तो, अभिञ्जावोसितो मुनि ।
एताहि तीहि विज्जाहि, तेविज्जो होति ब्राह्मणो ॥
- ६५ “तथेव भद्दा^२ कापिलानी, तेविज्जा मच्चुहायिनी ।
वारेति अन्तिम देह, जेत्वा मार सवाहन ॥
- ६६ “दिस्वा आदीनव लोके, उभो पब्बजिता मय ।
त्यम्ह^३ खीणासवा दन्ता, सीतिभूतम्ह^४ निब्बुता” ति ॥
भद्दा कापिलानी थेरी ।

चतुक्कनिपातो निट्ठितो ।

—*o*—

१ सो-स्या० । २ भद्-स्या० । ३ त्यम्हा-सी० । ४ सीतिभूताम्ह-सी० ।

५. पञ्चकनिपातो

१ अञ्जतराथेरीगाथा

- ६७ “पण्णवीसतिवस्सानि, यतो पब्बजिता^१ अहं ।
नाच्छरासङ्घातमत्त^२ पि, चित्तस्सूपसमज्झग^३ ॥ B 388
- ६८ “अलद्धा चेतसो सन्ति, कामरागेनवस्सुता ।
बाहा पगय्ह कन्दन्ती, विहार पाविसि अहं ॥
- ६९ “सा^४ भिक्खुनि उपागच्छि^५, या मे सद्वायिका अहु । 5
सा मे धम्ममदेसेसि, खन्धायतनधातुयो ॥
- ७० “तस्सा धम्म सुणित्वान, एकमन्ते उपाविसि ।
पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु^६ विसोधित ॥
- ७१ “चेतोपरिच्चन्नाण च, सोतधातु विसोधिता^७ । R 121
इद्धी पि मे सच्छिकता, पत्तो मे आसवक्खयो । 10
छल्लभिञ्जा^८ सच्छिकता^९, कत बुद्धस्स सासन^{१०} ति ॥
अञ्जतरा^{११} थेरी^{१२} ।

२ विमलाथेरीगाथा

- ७२ “मत्ता वण्णेन रूपेण, सोभग्गेण यसेन च ।
योब्बनेन चुपत्थद्धा, अञ्जासमतिमञ्जिह ॥
- ७३ “विभूसेत्वा^१ इम काय, सुचित्त बाललपन^२ । 15
अट्ठासि वेसिद्वारम्हि, लुद्धो पासमिवोद्धिय^३ ॥

१ पब्बजितो—सी० । २ नच्छरासङ्घातमत्त—सी०, अच्छरासङ्घातमत्त—
स्या०, रो० । ३ चित्तस्सूपसमज्झग—सी०, स्या०, रो० । ४-४ सा भिक्खुनी उपागच्छि—
सी० । ५ दिब्बचक्खु—म० । ६ विसोधित—सी० । ७-७ छ मे मिञ्जा छच्छिकता—स्या०,
छमे मिञ्जा सच्छिकता—रो० । ८-८ अञ्जतराभिक्खुनी अपञ्जात—स्या०, रो० ।
९ विभूसेत्वा—सी० । १० बाललपन—रो० । ११ पासमिवोद्धिया—स्या० ।

- ७४ “पिलन्धन विदसेन्ती^१, गुह्य पकासिक बहु ।
अकासि विविध माय, उज्जग्घन्ती बहु जन ॥
- ७५ “साज्ज पिण्ड चरित्वान, मुण्डा सङ्घाटिपारुता ।
निसिन्ना रुक्खमूलम्हि, अवितक्कस्स लाभिनी ॥
- ७६ “सब्बे योगा समुच्छिन्ना, ये दिब्बा ये च मानुसा ।
खेपेत्वा आसवे सब्बे, सीतिभूताम्हि निब्बुता” ति ॥
विमला पुराणगणिका थेरी ।

३ सीहाथेरीगाथा

B 389

- ७७ “अयोनिसो मनसिकारा, कामरागेन अट्टिता^२ ।
अहोसि उद्धता पुब्बे, चित्ते अवसवत्तिनी ॥
- ७८ “परियुट्ठिता किलेसेहि^३, सुभसञ्जानुवत्तिनी^४ ।
सम चित्तस्स न लभि^५, रागचित्तवसानुगा ॥
- ७९ “किसा पण्डु विवण्णा च, सत्त वस्सानि चारिह ।
नाह दिवा वा रत्ति वा, सुख विन्दि सुदुक्खिता ॥
- ८० “ततो रज्जु गहेत्वान, पाविसि वनमन्तर ।
वर मे इध उब्बन्व, य च हीन पुनाचरे ॥
- ८१ “दळ्हपास^६ करित्वान, रुक्खसाखाय बन्विय ।
पक्खिपि पास गीवाय^७, अथ चित्त विमुच्चि मे” ति ॥
सीहा थेरी ।

R 132

४ सुन्दरीनन्दाथेरीगाथा

- ८२ “आतुर असुचि पूति, पस्स नन्दे समुस्सय ।
असुभाय चित्त भावेहि, एकग्ग सुसमाहित ॥
- ८३ “यथा इद तथा एत, यथा एत तथा इद ।
दुग्गन्ध पूतिक वाति, बालान अभिनन्दित ॥

20

१ विदस्सती-स्या० । २ अद्धिता-स्या०, अट्टिता-रो० । ३ क्लेसेहि-
म० । ४ सुभसञ्जानुवत्तिनी-स्या०, रो० । ५-५ नालभि-स्या०, रो० । ६ दळ्ह
पास-सी० । ७ गीवाय-सी० ।

८४. “एवमेतं अवेक्खन्ती, रत्तिन्दिवमतन्दिता ।
ततो सकाय पञ्जाय, अभिनिब्बिज्ज^१ दक्खिसं ॥
८५. “तस्सा मे अप्पमत्ताय, विचिन्तिया योनिसो ।
यथाभूतं अयं कायो, दिट्ठो सन्तरवाहिरो ॥
८६. “अथ निब्बिन्दहं^२ काये, अज्झत्तं च विरज्जहं^३ ।
अप्पमत्ता विसंयुत्ता, उपसन्तामिहं^४ निब्बुता” ति ॥
... सुन्दरीनन्दा^५ थेरी^६ ... ।

५. नन्दुत्तराथेरीगाथा

८७. “अग्निं चन्दं च सुरियं^१ च, देवता च नमस्सिहं ।
नदीतित्थानि गन्त्वान, उदकं ओरुहामिहं^२ ॥
८८. “बहूवतसमादाना, अड्ढं सीसस्स ओलिखिं ।
छमाय सेय्यं कप्पेमि, रत्तिं^३ भत्तं न भुज्जहं ॥
८९. “विभूसामण्डनरता^४, न्हापनुच्छादनेहि^५ च ।
उपकासिं इमं कायं, कामरागेन अट्टिता ॥
९०. “ततो सद्धं लभित्वान, पब्बजिं अनगारियं ।
दिस्वा कायं यथाभूतं, कामरागो समूहतो ॥
९१. “सब्बे भवा समुच्छिन्ना, इच्छा च पत्थना पि च ।
सब्बयोगविसंयुत्ता, सन्तिं पापुणिं^६ चेतसो” ति ॥
... नन्दुत्तरा थेरी ... ।

६. मिताकाळीथेरीगाथा

९२. “सद्धाय पब्बजित्वान, अगारस्मानगारियं ।
विचरिहं^१ तेन तेन, लाभसक्कारउस्सुका ॥

१. अभिनिब्बिज्ज - म० । २. निब्बिन्दहं - सी० । ३. विरज्जहं - सी० । ४. उप-
सन्तामिहं - सी०, स्या०, रो० । ५-५. नन्दा - स्या०, रो०; नन्दाथेरीगाथा - सी० । ६. सुरियं -
म० । ७. ओरुहामिहं - सी० । ८. रत्ति - सी०, स्या०, रो० । ९. विभूसामण्डनरता - स्या०,
रो० । १०. न्हापनुच्छादनेहि - सी०; न्हापनच्छादनेहि - स्या० । ११. पापुणि - स्या०,
रो० । १२. विचरीहं - सी०; विचरिहं - म०

R 133

- ९३ “रिञ्चित्वा परम अत्थ, हीनमत्थ असेविह।
किलेसान वस गन्त्वा, सामञ्जस्य विरज्जिह^१ ॥
- ९४ “तस्सा मे अहु सवेगो, निसिन्नाय विहारके।
उम्मग्गपटिपन्नाम्हि^२, तण्हाय वसमागता ॥
- ९५ “अप्पक जीवित मय्ह, जरा व्याधि^३ च मदति।
पुराय^४ भिज्जति^५ कायो, न मे कालो पमज्जितु ॥
- ९६ “यथाभूतमवेक्खन्ती, खन्धान उदयब्बय।
विमुत्तचित्ता उट्ठासि, कत बुद्धस्स सासन” ति ॥
मिक्का^६ काळी थेरी^७ ।

७ सकुलाथेरीगाथा

B 391

- १७ “अगारस्मि वसन्तीह, धम्म सुत्वाण भिक्खुनो।
अद्दस विरज धम्म, निब्बान पदमच्चुत ॥
- १८ “साह पुत्त^१ धीतर च^२, धनधञ्ज च छड्डिय।
केसे छेदापयित्वान, पब्बजि अनगारिय ॥
- १९ “सिक्खमाना अह सन्ती^३, भावेन्ती मग्गमञ्जस।
पहासि रागदोस च, तदेकट्ठे च आसवे ॥
- १०० “भिक्खुनी उपसम्पज्ज, पुब्बजातिमनुस्सरि।
दिब्बचक्खु विसोधित, विमल साधुभावित ॥
- १०१ “सङ्खारे परतो दिस्वा, हेतुजाते पलोकिते^४।
पहासि आसवे सब्बे, सीतिभूताम्हि निब्बुता” ति ॥
सकुला थेरी ।

८ सोणाथेरीगाथा

- १०२ “दस पुत्ते विजायित्वा, अस्मि रूपसमुस्सये।
ततोह दुब्बला जिण्णा, भिक्खुनि उपसङ्कमि ॥

१ न बुज्झिह—म०। २ उम्मग्गपटिपन्नाम्हि—सी०, स्या०, रो०। ३ व्याधि—
सी०। ४-५ जराय भिज्जते—सी०। ५-१ मिक्काकाली—स्या०, रो०, मिक्काकालिका
थेरीगाथा—सी०। ६-६ पुत्त च धीत च—सी०, पुत्त०—रो०। ७ सन्ति—स्या०, रो०।
८ पलोकिन—स्या०, रा०।

- १०३ सा मे धम्ममदेसेसि, खन्धायतनधातुयो ।
तस्सा धम्म सुणित्वान, केसे छेत्वान पब्बजि ॥
- १०४ “तस्सा मे सिक्खमानाय, दिब्बचक्खु विसोधित ।
पुब्बेनिवास जानामि, यत्थ मे वुसित पुरे ॥
- १०५ “अनिमित्त च भावेमि, एकग्गा सुसमाहिता ।
अनन्तराविमोक्खासि, अनुपादाय निब्बुता ॥
- १०६ “पञ्चक्खन्धा परिञ्जाता, तिष्ठन्ति छिन्नमूलका ।
धि^१ तवत्थु जरे जम्मे^२, नत्थि दानि पुनब्भवो^३” ति ॥
सोणा थेरी ।

5 R 134

९ भद्दाकुण्डलकेसाथेरीगाथा

- १०७ “लूनकेसी पङ्कधरी, एकसाटी पुरे चरि ।
अवज्जे वज्जमतिनी, वज्जे चावज्जदस्सिनी ॥
- १०८ “दिवाविहारा निक्खम्म, गिञ्जकूटम्हि पब्बते ।
अद्दस विरज बुद्ध, भिक्खुसङ्घपुरक्खत ॥
- १०९ “निहच्च जाणु वन्दित्वा, सम्मुखा अञ्जलि^४ अक^५ ।
एहि भद्दे ति म^६ अवच, सा मे आसूपसम्पदा ॥
- ११० “चिण्णा अङ्गा च मगधा, वज्जी कासी च कोसला ।
अनणा^७ पण्णासवस्सानि, रट्ठपिण्ड अभुञ्जह ॥
- १११ “पुञ्ज^८ वत पसवि^९ बहु, सप्पञ्जो^{१०} वताय^{११} उपासको ।
यो भद्दाय चीवर अदासि, विप्पमुत्ताय^{१२} सब्बगन्धेही^{१३}” ति ॥
भद्दा^{१४} कुण्डलकेसा थेरी^{१५} ।

10

15

B 392

20

१० पटाचाराथेरीगाथा

- ११२ “नङ्गलेहि कस खेत्त, बीजानि पवप छमा ।
पुत्तदारानि पोसेन्ता, धन विन्दन्ति माणवा^१ ॥

१-१ ठितिवत्थु जने जम्हि-स्या० रो० । २-२ अञ्जली अह-स्या०, अञ्जलि अह-रो० । ३ स्या०, रो० पोत्थकसु नत्थि । ४ अगान-सी० । ५-५ पुञ्ज च पसवी-सी० । ६-६ सप्पञ्जोय-स्या० । ७-७ मुत्ताय सब्बगन्धेही-स्या०, रो० । ८-८ भद्दा कुण्डला-स्या०, भद्दा पुराणनिगण्ठी-रो० । ९ मानवा-सी०, रो० ।

R 135

5

- ११३ “किमह सीलसम्पन्ना, सत्थुसासनकारिका^१ ।
निब्बान^२ नाधिगच्छामि, अकुसीता अनुद्धता^३ ॥
- ११४ “पादे पक्खालयित्वान, उदकेसु करोमह ।
पादोदकं च दिस्वान, थलतो निन्नमागत ॥
- ११५ “ततो चित्तं समाधेसि^४, अस्स^५ भद्रं व जानिय^६ ।
ततो दीपं गहेत्वान, विहारं पाविसि अह ।
सेय्यं ओलोकयित्वान, मञ्चकम्हि उपाविसि ॥
- ११६ “ततो सूचिं गहेत्वान, वट्ठि ओकस्सयामह ।
पदीपस्सेव^७ निब्बान, विमोक्खो अहुं चेतसो” ति ॥
- पटाचारा थेरी ।

10

११ तिसमत्ताथेरीगाथा

15

- ११७ “मुसलानि गहेत्वान, धञ्ज कोट्टेन्ति माणवा ।
पुत्तदारानि पोसेन्ता, धनं विन्दन्ति माणवा ॥
- ११८ ‘करोथ बुद्धसासन, यं कत्वा नानुत्पप्पति ।
खिप्प पादानि धोवित्वा, एकमन्ते निसीदथ ।
चेतोसमथमनुयुत्ता, करोथ बुद्धसासन’ ॥
- ११९ “तस्सा ता” वचनं सुत्वा, पटाचाराय सासन ।
पादे पक्खालयित्वान, एकमन्तं उपाविसु ।
चेतोसमथमनुयुत्ता, अकसु बुद्धसासन ॥
- १२० “रत्तिया पुरिमे यामे, पुब्बजातिमनुस्सरु ।
रत्तिया मज्झिमे यामे, दिब्बचक्खु विसोधयु ।
रत्तिया पच्छिमे यामे, तमोखन्धं पदालयु ॥
- १२१ “उट्ठां पादे वन्दिसु, कता ते अनुसासनी ।
इन्दं व देवा तिससा, सङ्गामे अपराजित ।

B 393

20

१ सत्थुसासनकारिका—स्या० । २ निब्बान—सी० । ३ अनुद्धता—स्या०, रो० ।
४ समाधमि—रो० । ५-५ अस्सो भद्रोव जानियो—स्या० । ६ पज्जोतस्सेव—स्या० ।
७ त—सी० ।

पुरक्खत्वा^१ विहस्साम, तेविज्जाम्हा^२ अनासवा^३ ति ॥

इत्थ सुद^४ तिसमत्ता थेरी भिक्खुनियो पटाचाराय
सन्तिके अञ्ज व्याकरिसू ति^५ ।

१२ चन्दाथेरीगाथा

१२२ “दुग्गताह पुरे आसि, विधवा च अपुत्तिका ।
विना मित्तेहि आतीहि, भत्तचोळस्स^६ नाविग ॥

5

१२३ “पत्त दण्ड च गण्हत्वा, भिक्खमाना कुला कुल ।
सीतुण्हेन च ड्य्हन्ती, सत्त वस्सानि चारिह ॥

१२४ “भिक्खुनि पुन दिस्वान, अन्नपानस्स लाभिनि ।
उपसङ्कम्म अवोच, पब्बज्ज^७ अनगारिय ॥

१२५ “सा च म अनुकम्पाय, पब्बाजेसि पटाचारा ।
ततो म ओवदित्वान, परमत्थे नियोजयि ॥

10 P 136

१२६ “तस्साह वचन सुत्वा, अकासि अनुसासनि ।
अमोघो अय्यायोवादो, तेविज्जाम्हा^८ अनासवा^९ ति ॥
चन्दा थेरी ।

पञ्चकनिपातो निद्धितो ।

— ० —

१-१ पुरक्खत्वा विहस्साम तेविज्जाम्हा-रो०, पुरक्खत्वा विहरिस्साम तेवि
ज्जाम्हा-स्थ०, पुरक्खत्वा विहराम तेविज्जाम्हा-सी० । २ एतिमा-स्थ०, रो० । ३
व्याकसु-रो० । ४ भत्तचोळस्स-स्थ० । ५ पब्बज्जि-स्था०, रो० । ६ तविज्जाम्हा-
सी०, म्या०, रो० ।

६. छक्कनिपातो

१ पञ्चसतमत्ताथेरीगाथा

B 394

- १२७ “यस्स मग्ग न जानासि, आगतस्स गतस्स वा ।
त कुतो चागत^१ सत्त^१, मम पुत्तो ति रोदसि ॥
- १२८ “मग्ग च खोस्स जानासि, आगतस्स गतस्स वा ।
न न समनुसोचेसि, एवधम्मा हि पाणिनो ॥
- ५ १२९ “अयाचितो ततागच्छि, नानुज्जातो^३ इतो गतो ।
कुतोचि^४ नून आगन्त्वा, वसित्वा कतिपाहक ।
इतो पि अज्जेन^५ गतो, ततोपज्जेन^५ गच्छति ॥
- १३० “पेतो मनुस्सरूपेन, ससरन्तो गमिस्सति ।
यथागतो तथा गतो, का तत्थ परिदेवना” ॥
- १० १३१ “अब्बही” वत मे सल्ल, दुद्दस हृदयस्सित ।
या मे सोकपरेताय, पुत्तसोक व्यपानुदि^६ ॥
- १३२ “साज्ज अब्बूहसल्लाह, निच्छाता परिनिब्बुता ।
बुद्ध धम्म च सङ्ग, च, उपेमि सरण मुनि” ॥
इत्थ सुद पञ्चसतमत्ता थेरी भिक्खुनियो पे० ।

२ वासेट्ठीथेरीगाथा

- १५ १३३ “पुत्तसोकेनह^७ अट्टा, खित्तचित्ता विसज्जिनी ।
नग्गा पकिण्णकेसी च, तेन^८ तेन^८ विचारिह ॥
- १३४ “वीथिसङ्कारकूटेसु, सुसाने रथियासु च ।
अचरि तीणि वस्सानि, खुप्पिपासासमप्पिता ॥

१-१ आगत सत्त-सी०, आगत पुत्त-स्या० रो० । २ ततो गच्छि-स्या०, रो० ।
३ अननुज्जातो-सी०, स्या०, रो० । ४ कुतोचि-सी०, स्या०, रो० । ५ अज्जेन-स्या०,
रो० । ६ ततो अज्जेन-सी०, स्या०, रो० । ७ अब्बुहि-स्या०, अब्बुहि-रो० । ८
व्यपानुदी-सी० । ९ पुत्तसोकनाह-स्या० । १०-१० रोदन्तेन-स्या० ।

- १३५ “अथद्दसासि^१ सुगत, नगर मिथिल पति^२ ।
अदन्तान दमेतार, सम्बुद्धमकुतोभय ॥ R 137
- १३६ “सच्चित्त^३ पटिलद्वान, वन्दित्वान उपाविसि ।
सो मे धम्ममदेसेसि, अनुकम्पाय गोतमो ॥
- १३७ “तस्स धम्म सुणित्वान, पब्बजि अनगारिय ।
युञ्जन्ती सत्थुवचने, सच्छाकासि पद सिव ॥ 5 B 395
- १३८ “सब्बे सोका समुच्छिन्ना, पहीना एतदन्तिका ।
परिञ्जाता हि मे वत्थू, यतो सोकान सम्भवो^४” ति ॥
वासेट्ठी^५ थेरी^६ ।

३ खेमाथेरीगाथा

- १३९ “दहरा त्व रूपवती, अह पि दहरो युवा ।
पञ्चङ्गिकेन तुरियेन, एहि खेमे रमामसे” ॥ 10
- १४० “इमिना पूतिकायेन, आतुरेन पभङ्गुना ।
अट्टियामि^७ हरायामि, कामतण्हा समूहता ॥
- १४१ “सत्तिसूलूपमा कामा, खन्धान^८ अधिकुट्टना ।
य त्व कामरति ब्रूसि, अरती^९ दानि सा मम^{१०} ॥ 15
- १४२ “सब्बत्थ विहता नन्दी^{११}, तमोखन्धो पदालितो ।
एव जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तक ॥
- १४३ “नक्खत्तानि नमस्सन्ता, अग्गि परिचर^{१२} वने ।
यथाभुच्चमजानन्ता, बाला सुद्धिममञ्जथ ॥
- १४४ “अह च खो नमस्सन्ती, सम्बुद्ध पुरिसुत्तम ।
पमुत्ता^{१३} सब्बदुक्खेहि, सत्थुसासनकारिका” ति ॥ 20
खेमा थेरी ।

१ अथद्दसासि—स्या०, रो० । २ गत—स्या०, रो० । ३ सच्चित्त—स्या०, रो० ।
४-४ वासेट्ठी—स्या०, रो० । ५ अट्टियामि—स्या०, रो० । ६ खन्धान—म०, सी० । ७
अरति—स्या०, रो० । ८ मम—स्या०, रो० । ९ नन्दि—सी०, स्या०, रो० । १० परिचरि
—सी० । ११ परिमुत्ता—सी०, स्या०, रो० ।

४ सुजाताथेरीगाथा

- १४५ “अलङ्कृता सुवसना, मालिनी चन्दनोक्खिता ।
सब्बाभरणसञ्छन्ना, दासीगणपुरक्खिता” ॥
- १४६ “अन्न पान च आदाय, खज्ज^३ भोज्ज अनप्पक ।
गेहतो निक्खमित्वान, उय्यानमभिहारयि ॥
- P 138 5 १४७ “तत्थ रमित्वा कीळित्वा, आगच्छन्ती सक घर ।
विहार दट्ठु^४ पाविसि, साकेते अञ्जन वन ॥
- B 396 १४८ “दिस्वान लोकपज्जोत, वन्दित्वान उपाविसि ।
सो मे धम्ममदेसेसि, अनुकम्पाय चक्खुमा ॥
- 10 १४९ “सुत्वा च खो महेसिस्स, सच्च सम्पटिविज्झह ।
तत्थेव विरज धम्म, फुसयि^५ अमत पद ॥
- १५० “ततो विज्जातसद्धम्मा, पब्बजि अनगारिय ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, अमोघ बुद्धसासन” ति ॥
सुजाता थेरी ।

५ अनोपमाथेरीगाथा

- 1, १५१ “उच्चै कुले अह जाता, बहुवित्ते महद्धने ।
वण्णरूपेण सम्पन्ना, धीता मज्झस्स” अत्रजा ॥
- १५२ “पत्थिता राजपुत्तेहि, सेट्ठिपुत्तेहि गिज्झिता^६ ।
पितु मे पेसयी दूत, देथ मय्ह अनोपमा ॥
- १५३ “यत्तक तुलिता एसा, तुय्ह धीता” अनोपमा ।
ततो अट्ठगुण दस्स, हिरञ्ज^७ रत्तनानि च ॥
- 20 १५४ “साह दिस्वान सम्बुद्ध, लोकजेट्ठ अनुत्तर ।
तस्स पादानि वन्दित्वा, एकमन्त उपाविसि ॥

१ दामागणपुरक्खिता—स्या० । २ खज्ज—सी० । ३ दक्खि—स्या०, २।० ।
४ फुसयि—सी० । ५ मघस्स—सी०, मेघिस्स—स्या० । ६ भिज्झिता—सी० । ७ धिना
—स्या० । ८ हिरञ्ज—स्या० ।

- १५५ “सो मे धम्ममदेसेसि, अनुकम्पाय गोतमो ।
निसिन्ना आसने तस्मि, फुसयि ततिय फल ॥
- १५६ “ततो केसानि छेत्वान, पब्बजि अनगारिय ।
अज्ज^१ मे सत्तमी रत्ति, यतो तण्हा विसोसिता” ति ।
अनोपमा थेरी ।

5

६ महापजापतिगोतमीथेरीगाथा

- १५७ “बुद्ध वीर नमो त्यत्यु, सब्बसत्तानमुत्तम ।
यो म दुक्खा पमोचेसि, अज्ज च बहुक जन ॥
- १५८ “सब्बदुक्ख परिञ्जात, हेतुतण्हा विसोसिता ।
भावितो^२ अट्ठङ्गिको^३ मग्गो, निरोधो फुसितो मया ॥
- १५९ “माता पुत्तो पिता भाता, अय्यका^४ च पुरे अहु ।
यथाभुच्चमजानन्ती, ससरिह^५ जनिब्बिस ॥
- १६० “दिट्ठो हि मे सो भगवा, अन्तिमोय समुस्सयो ।
विकखीणो जातिससारो, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥
- १६१ “आरद्धविरिये^६ पहितत्ते, निच्च दब्धपरक्कमे ।
समग्गे सावके पस्से^७, एसा बुद्धान वन्दना ॥
- १६२ “बहून्^८ वत अत्थाय, माया जनयि गोतम ।
व्याधिमरणनुत्तान,^९ दुक्खक्खन्ध व्यपानुदी” ति ॥
महापजापतिगोतमी थेरी ।

10 B 397
R 139

15

७ गुत्ताथेरीगाथा

- १६३ “गुत्ते यदत्थ पब्बज्जा, हित्वा पुत्त वमु^१ पिय^२ ।
तमेव अनुब्रूहेहि, मा चित्तस्स वस गमि ॥

20

१ साज्ज-स्या०, रो० । २-२ अरियट्ठङ्गिको-सी०, रो० । ३ अय्यका-स्या०,
रो० । ४ समरी-सी० । ५ आरद्धवीरिये-म० । ६ पस्स-स्या०, रो० । ७ बहुन्-मी० ।
८ व्याधिमरण०-सी० । ९ व्यपानुदी-सी० । १०-१० समुस्सय-स्या०, रो० ।

- १६४ “चित्तेन वञ्चिता सत्ता, मारस्स विसये रता ।
अनेकजातिससार, सन्धावन्ति^१ अविद्सू^२ ॥
- १६५ “कामच्छन्द च व्यापाद^३, सक्कायदिट्ठिमेव च ।
सीलब्बतपरामास, विचिकिच्छ च पञ्चम ॥
- 5 १६६ “सयोजनानि एतानि, पजहित्वान^४ भिक्खुनी ।
ओरम्भागमनीयानि, नयिद पुनरेहिसि ॥
- १६७ “राग मान अविज्ज च, उद्धच्च च विवज्जिय ।
सयोजनानि^५ छेतवान, दुक्खस्सन्त करिस्ससि ॥
- १६८ “खेपेत्वा जातिससार, परिञ्चाय पुनब्भव ।
10 दिट्ठेव वम्मे निच्छाता, उपसन्ता चरिस्सती” ति ॥
गुत्ता थेरी ।

८ विजयाथेरीगाथा

- १६९ “चतुक्खत्तु पञ्चक्खत्तु, विहारा उपनिवखमि ।
अलद्धा चेतसो सन्ति, चित्ते अवसवत्तिनी^६ ॥
- B 398 १७० “भिक्खुनि उपसङ्कम्म, सक्कच्च परिपुच्छह ।
15 सा मे वम्ममदेसेसि, वातुआयतनानि च ॥
- R 140 १७१ “चत्तारि अरियसच्चानि, इन्द्रियानि बलानि च ।
बोज्झङ्गद्विज्झिक मग्ग, उत्तमत्थस्स पत्तिया ॥
- १७२ “तस्साह वचन सुत्वा, करोन्ती अनुसासनि^७ ।
रत्तिया पुरिमे यामे, पुब्बजातिमनुस्सरि ॥
- 20 १७३ “रत्तिया मज्झिमे यामे, दिब्बचक्खु विसोधयि ।
रत्तिया पच्छिमे यामे, तमोखन्ध पदालयि ॥
- १७४ “पीतिसुखेन च काय, फरित्वा विहरि तदा ।
सत्तमिया पादे पसारेसि, तमोखन्ध पदालिया” ति ॥
विजया थेरी ।

छक्कनिपातो निट्ठितो ।

— ० —

१-१ सन्धावि ति अविद्सु-स्या० । २ व्यापाद-सी० । ३ पजहित्वान-स्या० ।
४ सञ्जोजनानि-सी० । ५ अवसवत्तिनि-स्या०, रो० । ६ अनुसासन-सी० ।

७. सत्तकनिपातो

१ उत्तराथेरीगाथा

- १७५ “‘मुसलानि गहेत्वान, धञ्ज कोट्टेन्ति माणवा ।
पुत्तदारानि पोसेन्ता, धन विन्दन्ति माणवा ॥
- १७६ ‘घटेथ’^१ बुद्धसासने, य कत्वा नानुत्पप्ति ।
खिप्प पादानि धोवित्वा, एकमन्त’^२ निसीदथ ॥
- १७७ ‘चित्त उपट्टपेत्वान, एकग्ग सुसमाहित ।
पच्चवेक्खथ सङ्गारे, परतो नो च अत्ततो’ ॥
- १७८ “तस्साह वचन सुत्वा, पटाचारानुसासनि ।
पादे पक्खालयित्वान, एकमन्ते उपाविमि ॥
- १७९ “रत्तिया पुरिमे यामे, पुब्बजातिमनुस्सरि ।
रत्तिया मज्झिमे यामे, दिब्बचक्खु विसोधयि ॥
- १८० “रत्तिया पच्छिमे यामे, तमोक्खन्ध पदालयि ।
तेविज्जा अथ वुट्ठासि,^३ कता ते अनुसासनी ॥
- १८१ “सक्क व देवा तिदसा, सङ्गामे अपराजित ।
पुरक्खत्वा^४ विहस्सामि,^५ तेविज्जाम्हि^६ अनासवा” ॥
उत्तरा ।

B ३१९

5

10

15

२ चालाथेरीगाथा

- १८२ “सति उपट्टपेत्वान, भिक्खुनी भावितिन्द्रिया ।
पटिविज्झि^१ पद सन्त, सङ्घारूपसम सुख ॥
- १८३ “क” नु उद्दिस्स मुण्डासि, समणी विय दिस्ससि ।
न च रोचेसि पासण्डे, किमिद चरसि मोमुहा” ॥

R. 141

१ घटथ - रो० । २ एकमन्त - सी० । ३ उट्ठामि - स्या०, रो० । ४-४ पुर
क्खत्वा विहरामि - सी०, पुरक्खत्वा विहरामि - स्या०, पुरक्खत्वा विहस्सामि - रो० ।
५ तेविज्जाम्हि - सी०, स्या०, रो० । ६ पटिविज्झि - स्या०, रो० । ७ कि - स्या०, रो० ।

- १८४ “इतो बहिद्धा पासण्डा, दिट्ठियो उपनिस्सिता ।
न ते धम्म विजानन्ति, न ते धम्मस्स कोविदा ॥
- १८५ “अत्थि सक्ककुले जातो, बुद्धो अप्पटिपुग्गलो ।
सो मे धम्ममदेसेसि, दिट्ठेन समतिक्कम ॥
- B 400 १८६ “दुक्ख दुक्खसमुप्पाद, दुक्खस्स च अतिक्कम ।
अरिय चट्ठङ्गिक मग्ग, दुक्खूपसमगामिन ॥
- १८७ “तस्साह वचन सुत्वा, विहरि सासने रता ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥
- 10 १८८ “सब्बत्थ विहता नन्दी, तमोखन्धो पदालितो ।
एव जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तक ॥
चाला ।

३ उपचालाथेरीगाथा

- १८९ “सतिमती चक्खुमती, भिक्खुनी भावितिन्द्रिया ।
पटिविज्झि^१ पद सन्त, अकापुरिससेवित ॥
- 1० १९० “किन्नु जाति न रोचेसि, जातो कामानि भुञ्जति ।
भुञ्जाहि कामरतियो, माहु पच्छानुतापिनी” ॥
- १९१ “जातस्स मरण होति, हत्थपादान छेदन ।
वधबन्धपरिक्लेस^२, जातो दुक्ख निगच्छति ॥
- १९२ “अत्थि सक्ककुले जातो, सम्बुद्धो अपराजितो ।
सो मे धम्ममदेसेसि, जातिया समतिक्कम ॥
- 20 १९३ “दुक्ख दुक्खसमुप्पाद, दुक्खस्स च अतिक्कम ।
अरिय चट्ठङ्गिक मग्ग, दुक्खूपसमगामिन ॥
- १९४ “तस्साह वचन सुत्वा, विहरि सासने रता ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥

१ पटिविज्झि-म० । २ वधबन्धपरिक्लेष-स्या० ।

१९५ “सब्बत्थ विहता नन्दी, तमोखन्धो पदालितो ।
एव जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तक” ॥
उपचाला ।

R 142

सत्तकनिपातो निट्ठितो ।

८. अट्टनिपातो^१

१ सीसूपचालाथेरीगाथा

B 401

१९६ “भिक्षुनी सीलसम्पन्ना, इन्द्रियेसु सुसवुता ।
अधिगच्छे पद सन्त, असेचनकमोजव^२” ॥

१९७ “तावतिसा च यामा च, तुसिता चा पि देवता ।
निम्मानरतिनो देवा, ये देवा वसवत्तिनो ।
तत्थ चित्त पणीधेहि, यत्थ ते वुसित पुरे” ॥

१९८ “तावतिसा च यामा च, तुसिता चा पि देवता ।
निम्मानरतिनो देवा, ये देवा वसवत्तिनो ॥

१९९ “काल काल भवाभव, सक्कायस्मि पुरक्खता ।
अवीतिवत्ता सक्काय, जातिमरणसारिनो ॥

२०० “सब्बो आदीपितो लोको, सब्बो लोको पदीपितो^३ ।
सब्बो पज्जलितो लोको, सब्बो लोको पकम्पितो ॥

२०१ “अकम्पिय^४ अतुलिय, अपुथुज्जनसेवित ।
बुद्धो^५ धम्ममदेसेसि^६, तत्थ मे निरतो मनो ॥

२०२ “तस्साह वचन सुत्वा, विहरि सासने रता ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥

२०३ “सब्बत्थ विहता नन्दी, तमोग्वन्धो पदालितो ।
एव जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तक” ॥

सीसूपचाला ।

अट्टनिपातो निट्ठितो ।

— ० —

१ अट्टकनिपातो—स्या० । २ असेचनकमोज्जव—स्या० । ३ परिदीपितो—स्या०, रो० । ४ अकम्पित—स्या०, रो० । ५—५ बुद्धो च धम्म देसेसि—सी०, बुद्धो धम्म मे देसेसि—स्या०, रो० ।

६. नवनिपातो

१ वड्डमातुथेरीगाथा

- २०४ “मा सु ते वड्ड लोकम्हि, वनथो आहु कुदाचन ।
मा पुत्तक पुनप्पुन, अहु दुक्खस्स भागिमा ॥ B 40
- २०५ “सुख हि वड्ड मुनयो, अनेजा छिन्नससया ।
सीतिभूता दमप्पत्ता, विहरन्ति अनासवा ॥ R 14
- २०६ “तेहानुचिण्ण इसीभि, मग्ग दस्सनपत्तिया ।
दुक्खस्सन्तकिरियाय, त्व वड्ड अनुब्रूह्य” ॥ 5
- २०७ “विसारदा व भणसि, एतमत्थ जनेत्ति मे ।
मञ्जामि नून मामिके, वनथो ते न विज्जति” ॥
- २०८ “ये केचि वड्ड सङ्घारा, हीना^१ उक्कट्टमज्झिमा^२ ।
अणू^३ पि अणुमत्तो पि, वनथो मे न विज्जति ॥ 10
- २०९ “सब्बे मे आसवा खीणा अप्पमत्तस्स ज्ञायतो ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन” ॥
- २१० “उळार वत मे माता, पतोद समवस्सरि ।
परमत्थसञ्जिता^४ गाथा, यथा पि अनुकम्पिका ॥
- २११ “तस्साह वचन सुत्वा, अनुसिट्ठि जनेत्तिया ।
धम्मसवेगमापादि, योगक्खेमस्स पत्तिया ॥ 15
- २१२ “सोह पधानपहित्तो, रत्तिन्दिवमतन्दितो ।
मातरा चोदितो सन्तो, अफुसि सन्तिमुत्तम” ॥
वड्डमाता ।

नवनिपातो^५ निट्ठितो ।

— ० —

१-१ हीन०-स्या०, रो० । २ अनु-स्या०, रो० । ३ परमत्थसञ्जिता-सी०,
परमत्थसञ्जिता-रो० । ४ नवकनिपातो-सी०, स्या० ।

१० एकादसनिपातो

१ किसानोत्तमीथेरीगाथा

B 403

२१३ “कल्याणमित्तता मुनिना, लोक आदिस्स वणिता ।
कल्याणमित्ते भजमानो, अपि बालो पण्डितो अस्स ॥

२१४ “भजितब्बा सप्पुरिसा, पञ्चा तथा^१ वड्ढति भजन्तान ।
भजमानो सप्पुरिसे, सब्बेहि पि दुक्खेहि पमुच्चेय्य ॥

२१५ “दुक्ख च विजानेय्य, दुक्खस्स च समुदय निरोध ।
अट्ठङ्गिक च मग्ग, चत्तारि पि अरियसच्चानि ॥

R 144

२१६ “दुक्खो इत्थिभावो, अक्खातो पुरिसदम्मसारथिना ।
सपत्तिक पि हि दुक्ख, अप्पेकच्चा^२ सकि विजातायो ॥

२१७ “गलके^३ अपि^४ कन्तन्ति, सुखुमालिनियो^५ विसानि खादन्ति ।
जनमारकमज्झगता, उभो^६ पि व्यसनानि अनुभोन्ति^७ ॥

10

२१८ “उपविजञ्जा गच्छन्ती,^८ अद्दसाह पति मत ।
पन्थम्हि^९ विजायित्वान, अप्पत्ता^{१०} व^{११} सक घर^{१२} ॥

२१९ “द्वे पुत्ता कालकता, पती च पन्थे मतो कपणिकाय ।
माता पिता च भाता, ड्य्हन्ति च एकचित्ताय ॥

15

२२० “खीणकुलीने^{१३} कपणे, अनुभूत ते दुक्ख^{१४} अपरिमाण ।
अस्सू^{१५} च ते पवत्त,^{१६} बहूनि च^{१७} जातिसहस्सानि ॥

२२१ “वसिता^{१८} सुसानमज्झे, अथो पि खादितानि पुत्तमसानि ।
हतकुलिका सब्बगरहिता, मतपतिका अमतमधिगच्छि^{१९} ॥

१ तथा पि—स्या० । २ अप्पेकच्चे—सी० । ३ गले—रा० । ४ अप—स्या०, रो० । ५ सुखुमालियो—स्या० । ६—६ द्वे व्यसनानु भान्ति पि—स्या० । ७ गच्छन्ति—सी० । ८ पन्थे—स्या०, रो० । ९—९ अप्पत्ताह—स्या०, रो० । १० गेह—स्या०, रो० । ११ खीणकुलम्हि—स्या० । १२ दुक्ख—म० । १३ अम्भु—सी०, स्या०, रो० । १४—१४ पवत्त हि बहूनि—स्या०, पवत्त बहूनि—सी०, रो० । १५ पत्ति त—स्या०, रो० । १६ अमत अधिगच्छि—सी० ।

- २२२ “भावितो मे मग्गो,^१ अरियो अट्टङ्गिको अमत्तगामी ।
निब्बान^२ सच्छिकत्त, धम्मादास अवेक्खिह^३ ॥
- २२३ “अहमहि^४ कन्तसल्ला, ओहितभारा कत्त हि^५ करणीय ।
किसा^६ गोतमी^७ थेरी, विमुत्तचित्ता^८ इम भणी^९” ति ॥
किसा गोतमी ।

5

एकादसनिपातो निवृत्तो ।

— ० —

१ अथ मग्गो—स्या० । २ निब्बान पि—स्या० । ३ अवेक्खिह — म०, अपेक्खिह
ह—सी०, रो० । ४ अहमहि—स्या० । ५ मे—स्या०, रो० । ६ कीसा—म० । ७ गोतमी
—म० । ८ सुविमुत्तचित्ता—स्या०, रो० । ९ अभणी—सी० ।

११. द्वादसनिपातो

१ उप्पलवण्णाथेरीगाथा

B 404

२२४ “उभो माता च धीता च, मय आसुं सपत्तियो ।
तस्सा मे अहु सवेगो, अब्भुतो^१ लोमहसनो ॥

२२५ “धिरत्थु कामा असुची, दुग्गन्धा बहुकण्टका ।
यत्थ माता च धीता च, सभरिया^२ मय अहु ॥

R 14

5

२२६ “कामेस्वादीनव दिस्वा, नेक्खम्म दट्ठुं खेमतो ।
सा पब्बज्जि^३ राजगहे, अगारस्मानगारिय ॥

२२७ “पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खुं विसोधित ।
चेतोपरिच्चव्वाणं^४ च, सोतधातु विसोधिता ॥

२२८ “इद्धी^५ पि मे सच्छिकता, पत्तो^६ मे आसवक्खयो^७ ।
छळभिज्जा^८ सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन ॥

10

२२९ “इद्धिया अभिनिम्मित्वा, चतुरस्स^९ रथ अहु ।
बुद्धस्स पादे वन्दित्वा, लोकनाथस्स तादिनो^{१०} ॥

२३० “सुपुप्फितग उपगम्म पादप,
एका तुव तिट्ठसि सालमूले^{११} ।
न चा पि ते दुतियो अत्थि कोचि,
न त्व बाले भायसि धुत्तकान^{१२} ॥

15

२३१ “सत सहस्सानि^{१३} पि धुत्तकान,
समागता एदिसका भवेय्यु ।

१ आहु-सी० । २ अब्भूतो-स्या० । ३ सहभरिया-स्या० । ४ दळ्ह-रो० ।
५ पब्बजी-सी० । ६ दिब्बचक्खु-म० । ७ चेतोपरियवण-सी०, स्या० । ८ इद्धि-
सी० स्या०, रो० । ९-१० सम्पत्ता आसवक्खय-सी० । १० छ मे अभिज्जा-स्या०, रा० ।
११ चरस्म-सी० । १२ निरीमतो-स्या०, रो० । १३ खल्लमूले-स्या०, रो० । १४
सहस्सान-सी०, सहस्सान-स्या०, रो० ।

लोम न इञ्जे न पि सम्पवेधे,
कि मे तुव मार करिस्ससेको ॥

२३२ “एसा अन्तरधायामि, कुच्छि वा पविसामि ते ।
भमुकन्तरे^१ तिट्ठामि, तिट्ठन्ति म न दक्खसि ॥

२३३ “चित्तिमिह वसीभूताह, इद्धिपादा सुभाविता !
छलभिञ्जा^२ सच्छिक्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥

5 I 405

२३४ “सत्तिसूलूपमा कामा, खन्वान अधिकुट्टना ।
य त्व कामरति ब्रूसि, अरती^३ दानि सा मम ॥

२३५ “सब्बत्थ विहता नन्दी, तमोखन्वो पदालितो ।
एव जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तका” ति ॥ 10
उपपलवणा ।

द्वादसनिपातो निट्ठितो ।

१ भुमुकन्तरे पि—स्या०, भमुकन्तरे वा—सी० । २ छमे अभिञ्जा—सी०, छ मे भिञ्जा—स्या० । ३ आरती—म० ।

१२. सोळसनिपातो

१ पुण्णाथेरीगाथा

B 406,
I 146

- २३६ “उदहारी^१ अहं^२ सीते, सदा उदकमोतरि।
अय्यान दण्डभयभीता, वाचादोसभयट्टिता^३ ॥
- २३७ “कस्स ब्राह्मण त्व भीतो, सदा उदकमोतरि।
वेधमानेहि गत्तेहि, सीत वेदयसे भुस^४” ॥
- २३८ “जानन्ती च^५ तुव^६ भोति, पुण्णिके परिपुच्छसि।
करोन्त कुसल कम्म, रुन्धन्त^७ कतपापक^८ ॥
- २३९ “यो च वुड्ढो दहरो वा, पापकम्म पकुब्बति।
दकाभिसेचना^९ सो पि, पापकम्मा पमुच्चति^{१०}” ॥
- २४० “को नु ते इदमक्खासि, अजानन्तस्स अजानको^{११}।
दकाभिसेचना नाम, पापकम्मा पमुच्चति ॥
- २४१ “सग्ग नून गमिस्सन्ति, सब्बे मण्डूककच्छपा।
नागा^{१२} च सुसुमारा^{१३} च, ये चञ्जे उदके चरा ॥
- २४२ “ओरब्भिका सूकरिका, मच्छिका^{१४} मिगबन्धका^{१५}।
चोरा च वज्झघाता च, ये चञ्जे पापकम्मिनो।
दकाभिसेचना ते पि, पापकम्मा पमुच्चरे ॥
- २४३ “सचे इमा नदियो ते, पाप पुब्बे कत वहु^{१६}।
पुञ्जम्पिमा^{१७} वहेय्यु, ते तेन त्व परिबाहिरो^{१८}” ॥
- २४४ “यस्स ब्राह्मण त्व भीतो, सदा उदकमोतरि।
तमेव ब्रह्मे मा कासि, मा ते सीत छवि हने^{१९}” ॥

१-१ उदकमाहरि-सी०, उदकहारी अह-स्था०, रो०। २ वाचादोसभयट्टिता-स्था०, रो०। ३-३ वन म-सी०। ४-४ रुन्धन्त कम्मपापक-स्था०, रो०। ५ उदकाभिसेचना-स्था०, रो०। ६ अजानतो-रो०। ७-७ नक्का च सुसुमारा-सी०, नागा च सुसुमारा-स्था०, रो०। ८-८ मच्छिका मिगबाधिका-सी०। ९ वहेय्यु-स्था०, रो०। १० पुञ्जानि मानि-सी०। ११ परिबाहिरो अस्स-स्था० रो०।

- २४५ “कुम्मग्गपटिपन्न^१ म, अरियमग्ग समानयि ।
दकाभिसेचना भोति, इम साट^२ ददामि ते” ॥
- २४६ “तुय्हेव साटको होतु, नाहमिच्छामि साटक ।
सचे भायसि दुक्खस्स, सचे ते दुक्खमप्पिय ॥
- २४७ “माकासि पापक कम्म, आवि वा यदि वा रहो ।
सचे च पापक कम्म, करिस्ससि करोसि वा ॥ 5 L 407,
R 147
- २४८ “न ते दुक्खा पमुत्यत्थि, उपेच्चा पि पलायतो ।
सचे भायसि दुक्खस्स, सचे ते दुक्खमप्पिय ॥
- २४९ “उपेहि सरण बुद्ध, धम्म सङ्ग च तादिन ।
समादियाहि सीलानि, त ते अत्थाय^३ हेहिति^४” ॥ 10
- २५० “उपेमि सरण बुद्ध, धम्म सङ्ग च तादिन ।
समादियामि सीलानि, त मे अत्थाय हेहिति ॥
- २५१ “ब्रह्मबन्धु पुरे आसि, अज्जम्हि सच्चब्राह्मणो ।
तेविज्जो वेदसम्पन्नो, सोत्तियो चम्हि न्हातको” ति ॥
पुष्पा^५थेरी । 15
- सोळसनिपातो निवृत्तो ।

— ० —

१ कुम्मग्ग पटिपन्न—सी०, रा० । २ साटक—स्था० । ३-३ मोक्खाय हेस्सति—
स्था० । ४ सच्च ब्राह्मणो—स्था०, रो० । ५ पुष्पिका—स्था०, रो० ।

१३. वीसतिनिपातो

१ अम्बपालीथेरीगाथा

- B 108 २१२ “काळका भमरवण्णसादिसा^१, वेल्लितग्गा मम मुद्धजा अहु^२ ।
ते जराय साणवाकसादिसा^३, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २५३ “वामितो व सुरभी करण्डको, पुप्फपूरो^४ मम उत्तमङ्गजो^५ ।
त^६ जरायथ सलोमगन्धिक^७, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- 5 २५४ “कानन व महित सुरोपित, कोच्छसूचिविचित्तगसोभित ।
त जराय विरल तहि तहि, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २५५ “कण्हखन्धकसुवण्णमण्डित^८, सोभते^९ सुवेणीहिलङ्कत ।
R 118 त जराय खलित सिर कत, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २५६ “चित्तकारसुकता व लेखिका^{१०}, सोभरे^{११} सु भमुका पुरे मम ।
10 ता जराय वलिभिप्पलम्बिता^{१२}, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २५७ ‘भस्सरा सुरचिरा, यथा मणी^{१३}, नेत्तहेसुमभिनीलमायता ।
ते जरायभिहता न सोभरे, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- B 409 २५८ “सण्हतुङ्गसदिसी च^{१४} नासिका, सोभते सु अभियोब्बन पति ।
सा जराय उपकूलिता विय, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- 15 २५९ “कङ्कण व सुकत सुनिट्टित, सोभरे सु मम कण्णपाळियो^{१५} ।
ता जराय वलिभिप्पलम्बिता, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥

१ भमरवण्णमदिसा—स्या०, रो० । २ अहु—सी० । ३ साणवाकसदिसा—स्या०, रो० । ४ पुक्कूर—म० पुक्कूर—स्या०, रा० । ५ उत्तमङ्गभूतो—स्या०, उत्तमङ्गभू—रो० । ६-६ त जराय समलोमगन्धिक—मी०, स्या०, रो० । ७ सण्हगघक०—स्या०, रो० । ८ सोभते त—मी० । ९ लेखिता—स्या० रा० । १० सोभते—स्या०, रो० । ११ वलीहि गलम्बिता—मी०, स्या०, वलिहिवलम्बिता—रा० । १२ मणि—सी०, स्या० रो० । १३ व—सी० । १४ कण्णपाळियापुरे—स्या०, रो० ।

- २६० “पत्तलीमकुलवण्णसादिसा, सोभरे सु दन्ता पुरे मम ।
ते जराय खण्डिता^१ चासिता^२, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६१ “काननस्मि^३ वनसण्डचारिनी, कोकिला व मधुर निकूजिह^४ ।
त जराय खलित तहि तहि, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६२ “सण्हकम्बुरिव^५ सुप्पमज्जिता, सोभते सु गीवा पुरे मम । 5
सा जराय भग्गा विनामिता^६, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६३ “वट्टपलिघसदिसोपमा उभो, सोभरे सु बाहा पुरे मम । R 149
ता जराय यथ^७ पाटलिब्बलिता^८, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६४ “सण्हमुट्ठिकसुवण्णमण्डिता^९, सोभरे सु हत्था पुरे मम ।
ते जराय यथा मूलमूलिका, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥ 10
- २६५ “पीनवट्टसहितुग्गता^{१०} उभो^{११}, सोभरे सु थनका पुरे मम । B 410
थेविकीव^{१२} लम्बन्ति^{१३} नोदका, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६६ “कञ्चनस्सफलक व सम्मट्ट^{१४}, सोभतेसु कायो पुरे मम ।
सो वलीहि सुखुमाहि ओततो, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६७ “नागभोगसदिसोपमा उभो, सोभरे सु ऊरू पुरे मम । 16
ते^{१५} जराय यथा वेळुनालियो, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६८ “सण्हनूपुरसुवण्णमण्डिता, सोभरे सु जङ्घा पुरे मम ।
ता जराय तिलदण्डकारि व, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥
- २६९ “तूलपुण्णसदिसोपमा उभो, सोभरे सु पादा पुरे मम ।
ते जराय फुटिता^{१६} वलीमता, सच्चवादिवचन अनञ्जथा ॥ 20
- २७० “एदिसो^{१७} अहु अय समुस्सयो, जज्जरो बहुदुक्खानमालयो^{१८} ।
सोपलेपपतितो जराघरो, सच्चवादिवचन अनञ्जथा” ॥ R 150

अम्बपाली ।

१-१ खण्डिता च पीतका-सी०, खण्डायव पीतक-स्या०, रो० । २ काननस्मि-स्या०, रो० । ३ निकूजित-स्या०, रो० । ४ सण्हकम्बुदीव-स्या०, सण्हकम्पुरिव-रो० । ५ विनासिता-रो० । ६-६ यथा पाटलिप्पलिता-सी०, स्या०, यथा पाटली दुब्बलिका-रो० । ७ सण्हमुट्ठिका०-स्या०, रो० । ८-८ पीनवट्ट पहितुग्गत उभोपि-स्या०, पीनवट्ट पहितुग्गता०-रो० । ९-९ थरीतिव लम्बन्ते-स्या०, तेरिन्दीव लम्बन्ते-रो० । १० सुमट्ट-सी० स्या०, रो० । ११ ता-स्या० । १२ पुटिका-स्या०, रो० । १३ ईदिसो-सी० । १४ बहुदुक्खानमालयो-म० ।

२ रोहिणीथेरीगाथा

- २७१ “समणा ति त्व^१ सयसि^२, समणा ति पबुज्झसि^३ ।
समणानमेव^४ कित्तेसि, समणी नून भविस्ससि ॥
- B 411 २७२ “विपुल अन्न च पान च, समणान पवेच्चसि^५ ।
रोहिणी^६ दानि पुच्छामि, केन ते समणा पिया ॥
- 5 २७३ “अकम्मकामा अलसा, परदत्तूपजीविनो^७ ।
आससुका सादुकामा, केन ते समणा पिया” ॥
- २७४ “चिरस्स वत म तात, समणान परिपुच्छसि ।
तेस ते कित्तिथिस्सामि, पञ्चासीलपरक्कम ॥
- २७५ “कम्मकामा अनलसा, कम्मसेट्ठस्स कारका ।
10 राग^८ दोस पजहन्ति, तेन मे समणा पिया ॥
- २७६ “तीणि पापस्स मूलानि, धुनन्ति सुचिकारिनो ।
सब्ब^९ पाप पहीनेस, तेन मे समणा पिया ॥
- २७७ “कायकम्म सुचि नेस, वचीकम्म च तादिस ।
मनोकम्म सुचि नेस, तेन मे समणा पिया ॥
- 15 २७८ “विमला सङ्गमुत्ता व, सुद्धा सन्तरबाहिरा ।
पुण्णा सुक्कान^{१०} धम्मान^{११}, तेन मे समणा पिया ॥
- २७९ “बहुस्सुता धम्मधरा, अरिया धम्मजीविनो ।
अत्थ धम्म च देसेन्ति, तेन मे समणा पिया ॥
- २८० “बहुस्सुता धम्मधरा, अरिया धम्मजीविनो ।
20 एकग्गचित्ता सतिमन्तो, तेन मे समणा पिया ॥
- २८१ “दूरङ्गमा सतिमन्तो, मन्तभाणी अनुद्धता ।
दुक्खस्सन्त पजानन्ति, तेन मे समणा पिया ॥
- २८२ “यस्मा^{१२} गामा पक्कमन्ति, न विलोकेन्ति किञ्चन ।
अनपेक्खा व गच्छन्ति, तेन मे समणा पिया ॥

१-१ म विपस्सि-स्या०, रो०, भाति सुपि-म० । २ पटिबुज्झति-सी० स्या०, पटिबुज्झसि-रा० । ३ समणानेव-म० । ४ पयच्छसि-सी० । ५ रोहिणि-स्या०, रो०, रोहिणी-सी० । ६ परदत्तोपजीविनो-रो० । ७ राग-स्या० । ८ सब्ब-स्या०, रो० । ९-९ सुक्कोहि धम्मेहि-सी०, स्या० । १० यन्हा-स्या० रो० ।

- २८३ “न ते स कोट्टे ओपेन्ति^१, न कुम्भि न खळोपिय^२ ।
परिनिट्ठितमेसाना, तेन मे समणा पिया ॥ R 151
- २८४ “न ते हिरञ्ज गण्हन्ति, न सुवण्ण न रूपिय ।
पच्चुप्पन्नेन यापेन्ति, तेन मे समणा पिया ॥
- २८५ “नानाकुला पब्बजिता, नानाजनपदेहि च ।
अञ्जमञ्ज पियायन्ति, तेन मे समणा पिया” ॥ 5 B 412
- २८६ “अत्थाय वत नो भोति, कुले जातासि रोहिनी ।
सद्धा बुद्धे च धम्मे च, सद्धे च तिब्बगारवा ॥
- २८७ “तुव हेत पजानासि, पुञ्जक्खेत्त अनुत्तर ।
अम्ह पि एते^३ समणा, पटिगण्हन्ति^४ दक्खिण” ॥ 10
- २८८ “पटिठ्ठितो हेत्थ यञ्जो, विपुलो नो भविस्सति ।
सचे भायसि दुक्खस्स, सचे ते दुक्खमप्पिय ॥
- २८९ “उपेहि सरण बुद्ध, धम्म सद्ध च तादिन ।
समादियाहि सीलानि, त ते अत्थाय हेहिति” ॥
- २९० “उपेमि सरण बुद्ध, धम्म सद्ध च तादिन ।
समादियामि सीलानि, त मे अत्थाय हेहिति ॥ 15
- २९१ “ब्रह्मबन्धु पुरे आसि, सो इदानिम्हि ब्राह्मणो ।
तेविज्जो सोत्तियो^५ चम्हि, वेदगू चम्हि न्हातको^६” ॥
रोहिनी ।

३ चापाथेरीगाथा

- २९२ “लट्ठिहत्थो पुरे आसि,^७ सो दानि मिगलुद्दको ।
आसाय पलिपा घोरा, नासक्खि^८ पारमेतवे^९ ॥ 20
- २९३ “सुमत्त^{१०} म मञ्जमाना, चापा पुत्तमतोसयि ।
चापाय बन्धन छेत्वा, पब्बजिस्स पुनोपह^{११} ॥

१ ओपेन्ति—स्या०, रो० । २ कळोपिय—स्या० रा० । ३ चते—सी० । ४ पटि-
गण्हन्ति—स्या० । ५ सोत्तियो—सी०, स्या०, रा० । ६ न्हातको—सी० । ७ आसि—
स्या०, रो० । ८ नासक्खि पारमेतसे—स्या०, रो० । ९ सुमुत्त—सी० । १० पुरे अह—
स्या०, पुनोमह—रो० ।

R 152

5

L 413

10

15

20

२९४ “मा मे कुञ्जि^१ महावीर, मा मे कुञ्जि महामुनि ।
न हि कोधपरेतस्स, सुद्धि अत्थि कुतो तपो ॥

२९५ “पक्कमिस्स^२ च नाळातो,^३ कोध नाळाय^४ वच्छति ।
बन्धती इत्थिरूपेन, समणे धम्मजीविनो ॥

२९६ “एहि काळ^५ निवत्तस्सु, भुञ्ज कामे यथा पुरे ।
अह च ते वसीकता, ये च मे सन्ति जातका ॥

२९७ “एत्तो चापे^६ चतुब्भाग, यथा भाससि त्व^७ च मे^८ ।
तयि रत्तस्स पोसस्स, उळार वत त सिया ॥

२९८ “काळङ्गिनि व तक्कारि, पुप्फित गिरिमुद्धनि ।
फुल्ल दालिमलट्ठि^९ व, अन्तोदीपे व पाटलि ॥

२९९ “हरिचन्दनलित्तङ्गि, कासिकुत्तमधारिनि ।
त म रूपवति सन्ति, कस्स ओहाय गच्छसि ॥

३०० “साकुन्तिको^{१०} व सकुणि, यथा बन्धितुमिच्छति ।
आहरिमेन रूपेन, न म त्व बाधयिस्ससि ॥

३०१ “इम च मे पुत्तफल, काळ उप्पादित तथा ।
त म पुत्तवति सन्ति, कस्स ओहाय गच्छसि ॥

३०२ “जहन्ति पुत्ते सप्पञ्जा, ततो जाती ततो धन ।
पब्बजन्ति महावीरा, नागो छेत्वा व बन्धन ॥

३०३ “इदानी ते इम पुत्त, दण्डेन छुरिकाय वा ।
भूमिय वा^{११} निसुम्भिस्स, पुत्तसोका^{१२} न गच्छसि ॥

३०४ “सचे पुत्त^{१३} सिङ्गालान,^{१४} कुक्कुरान पदाहिसि ।
न म पुत्तकत्ते^{१५} जम्मि, पुनरावत्तयिस्ससि ॥

३०५ “हन्द खो दानि भद्दन्ते,^{१६} कुहि काळ गमिस्ससि ।
कतम गामनिगम,^{१७} नगर राजधानियो ॥

R. 158

१ कुञ्ज-स्या०, रो० । २ पक्कमिस्स-रो० । ३ नाळातो-स्या०, रो० ।
४ नाळाय-स्या०, रो० । ५ काल-सी० । ६ चेव-स्या०, रो० । ७-७ त चापे-
स्या०, रो० । ८ दालिफलट्ठि-स्या०, रो० । ९ साकुणिको-स्या० । १०-१० व
निसुम्भेय्य पुत्तसोक-स्या०, व निसुम्भेय्य ०-रो०, वा निसुम्भेय्य ०-सी० । ११-११ तुत्त
पि सिङ्गालान-स्या०, पुत्त सिङ्गालान-सी०, रो० । १२ पुत्तकत्ते-स्या०, रो० । १३
भद्दन्ते-स्या० । १४ गाम निगम-सी०, स्या०, रो० ।

- ३०६ “अहुम्ह पुब्बे गणिनो, अस्समणा^१ समणमानिनो ।
गामेन गाम विचरिम्ह, नगरे राजधानियो ॥
- ३०७ “एसो हि भगवा बुद्धो, नदि नेरञ्जर पति ।
सब्बदुक्खप्पहानाय, धम्म देसेति^२ पाणिन ।
तस्साह सन्तिक^३ गच्छ, सो मे सत्था भविस्सति ॥
- ३०८ “वन्दन दानि वज्जासि, लोकनाथ अनुत्तर ।
पदक्खिण च कत्वान, आदिसेय्यासि दक्खिण ॥
- ३०९ “एत खो लब्भमम्हेहि, यथा भाससि त्व च मे ।
वन्दन दानि ते वज्ज, लोकनाथ अनुत्तर ।
पदक्खिण च कत्वान, आदिसिस्सामि दक्खिण ॥ 10
- ३१० “ततो च काळो पक्कामि, नदि नेरञ्जर पति ।
सो अद्दसासि सम्बुद्ध, देसेन्त अमत्त पद ॥ B 414
- ३११ “दुक्ख दुक्खसमुप्पाद, दुक्खस्स च अतिक्कम ।
अरिय^४ चट्ठङ्गिक^५ मग्ग, दुक्खूपसमगामिन ॥
- ३१२ “तस्स पादानि वन्दित्वा, कत्वान न^६ पदक्खिण । 15
चापाय आदिसित्वान, पब्बजि^७ अनगारिय ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन^८ ॥
चापा ।

४ सुन्दरीशेरीगाथा

- ३१३ “पेतानि भोति पुत्तानि, खादमाना तुव पुरे ।
तुव दिवा च रत्तो च, अतीव परितप्पसि ॥ 20
- ३१४ “साज्ज सब्बानि खादित्वा, सत्तपुत्तानि^९ ब्राह्मणी ।
वासिट्ठि^{१०} केन वण्णेन, न बाब्ह परितप्पसि” ॥
- ३१५ “बहूनि^{११} पुत्तसत्तानि, आतिसङ्घसत्तानि^{१२} च^{१३} ।
खादितानि अतीतसे, मम तुय्ह च ब्राह्मण ॥

१ असमणा—स्या०, रो० । २ देसेति—स्या०, रो० । ३ सन्तिके—स्या०, रो० ।
४-४ अरियदुङ्गिक—स्या०, रो० । ५ ह—सी० । ६ पब्बजि—स्या०, रो० । ७ सत्त-
पुत्तानि—स्या०, रो० । ८ वासिट्ठि—स्या० । ९ बहूनि मे—स्या०, रो० । १०-१० आति-
मित्तसत्तानि च—सी० ।

- ३१६ “साह निस्सरणं जत्वा, जातिया मरणस्स च ।
न सोचामि न रोदामि, न^१ चापि परितप्पयि^२” ॥
- R 154 ३१७ “अब्भुत^३ वत वासेद्वि, वाच भाससि एदिसि^४ ।
कस्स त्व धम्ममञ्जाय, गिरं^५ भाससि एदिसि^६” ॥
- 5 ३१८ “एसं ब्राह्मणं सम्बुद्धो, नगरं मिथिलं पति ।
सब्बदुक्खं पणानाय, धम्मं देसेसि^७ पाणिन ॥
- ३१९ “तस्स^८ ब्रह्मे^९ अरहतो, धम्मं सुत्वा निरूपधि ।
तत्थ विज्जातमद्वम्मा, पुत्तसोकं व्यपानुदि^{१०}” ॥
- ३२० “सो अहं पि गमिस्सामि, नगरं मिथिलं पति ।
अप्पेव मं सो भगवा, सब्बदुक्खां पमोचये^{११}” ॥
- 10 B 415 ३२१ अहं ब्राह्मणो बुद्ध, विप्पमुत्तं निरूपधि ।
स्वस्स^{१२} धम्ममदेसेसि, मुनिं दुक्खस्स पारगू ॥
- ३२२ दुक्खं दुक्खसमुत्पादं, दुक्खस्स च अतिकमं ।
अरियं चट्ठङ्गिकं मग्गं, दुक्खूपसमगामिन ॥
- 15 ३२३ तत्थ विज्जातसद्वम्मो, पब्बज्जं समरोचयि^{१३} ।
सुजातो तीहि रत्तीहि, तिस्सो विज्जा अफस्सयि ॥
- ३२४ “एहि सारथि गच्छाहि, रथं निग्यादयाहिमं^{१४} ।
आरोग्यं^{१५} ब्राह्मणि वज्जं^{१६}, पब्बजि^{१७} दानि ब्राह्मणो ।
सुजातो तीहि रत्तीहि, तिस्सो विज्जा अफस्सयि^{१८}” ॥
- 20 ३२५ ततो च रथमादाय, सहस्सं चापि सारथि ।
आरोग्यं ब्राह्मणिवोच, “पब्बजि दानि ब्राह्मणो ।
सुजातो तीहि रत्तीहि, तिस्सो विज्जा अफस्सयि^{१९}” ॥
- ३२६ “एतञ्चाहं^{२०} अस्सरथ, सहस्सं चापि सारथि ।
तेविज्जं ब्राह्मणं सुत्वा, पुण्णपत्तं ददामि ते^{२१}” ॥

१-१ न चाहं पारितप्पामि-स्या०, रो० । २ अब्भुत-स्या० । ३ एदिसि-स्या०, रो० । ४ गिरं-सी० । ५ देसेसि-सी० । ६-६ तस्स ब्राह्मणं सी०, तस्साहं ब्राह्मण-स्या०, रो० । ७ व्यपानुदि-सी० । ८ तस्स-स्या०, रो० । ९ समरोचयि-सी० । १० नीयादियाहिमं-सी०, नीयादयाहि म-स्या०, रो० । ११ आरोग्य-स्या० । १२-१२ वज्जा पब्बजितो-सी०, ० पब्बजितो-स्या०, रो० । १३ एतञ्चाहं-सी०, रो० ।

- ३२७ “तुह्येव^१ होत्वस्सरथो, सहस्स चा^२ पि ब्राह्मणि ।
अह पि पब्बजिस्सामि, वरपञ्जस्स सन्तिके ॥
- ३२८ “हत्थी^३ गवस्स मणिकुण्डल च, फीतञ्चिम गहविभव^४ पहाय । R 155
पिता पब्बजितो तुय्ह, भुञ्ज भोगानि सुन्दरि^५ ।
तुव दायदिका कुले^६” ॥ 5
- ३२९ “हत्थी गवस्स मणिकुण्डल च,
रम्म चिम गहविभव पहाय ।
पिता पब्बजितो मय्ह, पुत्तसोकेन अट्टितो^७ ।
अह पि पब्बजिस्सामि, भातुसोकेन अट्टिता^८” ॥
- ३३० “सो ते इज्झतु सङ्कप्पो, य त्व पत्थेसि सुन्दरी । 10
उत्तिट्ठपिण्डो उञ्छो च, पसुकूल च चीवर ।
एतानि अभिसम्भोन्ती, परलोके अनासवा^९” ॥
- ३३१ “सिक्खमानाय मे अय्ये, दिव्वचक्खु^{१०} विसोधित । B 416
पुब्बेनिवास जानामि, यत्थ मे वुसित पुरे ॥
- ३३२ “तुव निस्साय कल्याणि,^{११} थेरी सङ्गस्स सोभने । 15
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥
- ३३३ “अनुजानाहि मे अय्ये, इच्छे सावत्थि^{१२} गन्तवे ।
सीहनाद नदिस्सामि, बुद्धसेट्ठस्स सन्तिके^{१३}” ॥
- ३३४ “पस्स सुन्दरि सत्थार, हेमवण्ण हरित्तच ।
अदन्तान दमेतार, सम्बुद्धमकुतोभय^{१४}” ॥ 20
- ३३५ “पस्स सुन्दरिमायन्ति, विप्पमुत्त निरूपधि ।
वीतराग विसयुत्त, कतकिच्चमनासव ॥
- ३३६ “बाराणसीतो^{१५} निक्खम्म, तव सन्तिकमागता ।
साविका ते महावीर, पादे वन्दति सुन्दरी^{१६}” ॥
- ३३७ “तुव बुद्धो तुव सत्था, तुय्ह धीताम्हि^{१७} ब्राह्मण । २5
ओरसा मुखतो जाता, कतकिच्चा अनासवा^{१८}” ॥

१ तुह्येव—सी०, स्या०, रो० । २ च—सी० । ३ हत्थि—स्या०, रो० । ४ गेह
विगत—स्या०, रो० । ५ सुन्दरी—म० । ६ अट्टितो—स्या०, अट्टितो—रो० । ७ दिव्व-
चक्खु—म० । ८ कल्याणी—म० । ९ सावत्थि—म० । १० बाराणसितो—म० । ११
वीतम्हि—स्या०, रो० ।

B 156

३३८ “तस्सा ते स्वागत भद्दे, ततो ते अदुरागत ।
 एव हि दन्ता आयन्ति, सत्थु पादानि वन्दिका ।
 वीतरागा विसयुत्ता, कतकिच्चा अनासवा” ॥
 सुन्दरी ।

५ सुभाकम्मरधीतुथेरीगाथा

- ३३९ “दहराह सुद्धवसना, य पुरे धम्ममस्सुणि^१ ।
 तस्सा मे अप्पमत्ताय, सच्चाभिसमयो अहु ॥
- ३४० “ततोह सब्बकामेसु, भुस^२ अरतिमज्झग ।
 सक्कायस्मि भय दिम्वा, नेक्खम्ममेव^३ पीहये ॥
- ३४१ “हित्वानह^४ आतिगण, दासकम्मकरानि च ।
 गामखेत्तानि^५ फीनानि, रमणीये पमोदिते ॥
- ३४२ “पहायह पब्बजिता, सापतेय्यमनप्पक ।
 एव सद्धाय निक्खम्म, सद्धम्मे सुप्पवेदिते ॥
- ३४३ “नेत^६ अस्स पतिरूप,^७ आकिञ्चञ्ज हि पत्थये ।
 यो जातरूप^८ रजत, छड्डेत्वा^९ पुनरागमे ॥
- ३४४ “रजत जातरूप वा, न^{१०} बोधाय न^{११} सन्तिया^{१२}”
 नेत समणसारुप्प, न एत अरियद्धन^{१३} ॥
- ३४५ “लोभन मदन चेत, मोहन^{१४} रजवद्धन^{१५} ।
 सासङ्क बहुआयास, नत्थि चेत्य ध्रुव ठिति ॥
- ३४६ “एत्थ^{१६} रत्ता^{१७} पमत्ता च, सङ्किलिट्ठमना नरा ।
 अञ्जमञ्जेन व्यारुद्धा,^{१८} पुथु कुब्बन्ति मेधग ॥
- ३४७ “वधो बन्धो परिक्लेसो, जानि सोकपरिद्वो ।
 कामेसु अधिपन्नान, दिम्सते व्यसन बहु ॥

१ बम्मामासुणि—स्या० । २ भूस—स्या०, रो० । ३ नेक्खम्मज्जेव—सी०,
 नेक्खम्मस्सेव—स्या०, नेक्खम्म येव—रो० । ४ हित्वानाह—स्या० । ५ गामखेत्तानि
 —सी० । ६ नेत—सी०, स्या०, रो० । ७ पतिरूप—स्या० । ८ या जातरूप—स्या०,
 रो० । ९ छेत्वा—स्या०, रो० । १०-११ नित्येनस्सपि—स्या० । ११ सन्तये—रो० ।
 १२ अरिय धन—सी०, अरियधन—स्या०, रो० । १३-१४ समोहन रजबन्धन—स्या० ।
 १४-१५ एतावता—स्या० । १५ व्यारुद्धा—सी० ।

- ३४८ “त म आती अमित्ता व, कि वो^१ कामेसु युञ्जथ ।
जानाथ म पब्बजित, कामेसु भयदस्सिनि ॥
- ३४९ “न हिरञ्जसुवण्णेन, परिक्खीयन्ति आसवा ।
अमित्ता वधका कामा, सपत्ता सल्लबन्धना ॥ R 157
- ३५० “त म आती अमित्ता व, कि वो कामेसु युञ्जथ । 5
जानाथ म पब्बजित, मुण्ड सङ्घाटिपास्त ॥
- ३५१ “उत्तिट्ठपिण्डो उञ्छो च, पसुकूल च चीवर ।
एत खो मम सारुप्प, अनगारूपनिस्सयो^२ ॥
- ३५२ “वन्ता महेसीहि^३ कामा, य दिब्बा ये च मानुसा ।
खेमट्टाने विमुत्ता ते, पत्ता ते अचल सुख ॥ 10
- ३५३ “माह कामेहि सङ्गच्छि, येसु ताण न विज्जति ।
अमित्ता वधका कामा, अग्गिक्खन्धूपमा दुखा ॥
- ३५४ “परिपन्थो^४ एस भयो,^५ सविघातो सकण्टको ।
गेधो सुविसमो चेतो,^६ महन्तो मोहनामुखो ॥ B 418
- ३५५ “उपसग्गो भीमरूपो,^७ कामा सप्पसिरूपमा । 15
ये बाला अभिनन्दन्ति, अन्धभूता पुथुज्जना ॥
- ३५६ “कामपङ्केन^८ सत्ता हि, बहू लोके अविद्सू^९ ।
परियन्त न^{१०} जानन्ति, जातिया मरणस्स च ॥
- ३५७ “दुग्गतिगमन मग्ग, मनुस्सा कामहेतुक ।
बहु वे पटिपज्जन्ति, अत्तनो रोगमावह ॥ 20
- ३५८ “एव अमित्तजनना, तापना सङ्किलेसिका ।
लोकामिसा बन्धनीया^{११}, कामा मरणबन्धना^{१२} ॥
- ३५९ “उम्मादना उल्लपना, कामा चित्तप्पमद्दिनो^{१३} ।
सत्तान सङ्किलेसाय, खिप्प मारेन ओड्डित ॥

१ म-स्था०, रो० । २ अनागारूप०-सी० । ३ महसिना-रो० । ४-४ अपरिसुद्धो
एसो सभयो-स्या०, ० एसो सभयो-रो० । ५ लेपो-सी० । ६ भीमरूपो च-स्या०,
रो० । ७ कामसग-स्या०, कामपङ्क०-रो० । ८ अविन्दिसु-स्या० । ९ नाभि-
स्या०, रो० । १० बधनिया-म० । ११ चरणबधना-सी० । १२ चित्तप्पमाधिनो-सी०,
रो०, चित्तप्पमाधिनो-स्या० ।

R 158

३६० “अनन्तादीनवा कामा, बहुदुक्खा महाविंसा ।
अप्पस्सादा रणकरा, सुक्कपक्खविसोसना” ॥

३६१ “साह एतादिस कत्वा”, व्यसन कामहेतुक ।
न त पच्चागमिस्सामि, निब्बानाभिरता सदा ॥

5

३६२ “रण करित्वा” कामान, सीतिभावाभिकङ्खिनी ।
अप्पमत्ता विहस्सामि”, सब्बसयोजनक्खये” ॥

३६३ “जसोक विरज खेम, अरियदृङ्गिक उजु ।
त मग्ग अनुगच्छामि, येन तिण्णा महेसिनो ॥

10

३६४ “इम पस्सथ धम्मदु, सुभ कम्मरधीतर ।
अनेज उपसम्पज्ज, सुखमूलमिह ज्ञायति ॥

३६५ “अज्जट्टमी पब्बजिता, सद्धा सद्धम्मसोभना ।
विनीतुप्पलवण्णाय, तेविज्जा मच्चुहायिनी ॥

B. 419

३६६ “साय भुजिस्सा अनणा, भिक्खुनी भावितिन्द्रिया ।
सब्बयोगविसयुत्ता, कतकिच्चा अनासवा ॥

15

३६७ “त सक्को देवसङ्घेन, उपसङ्गम्म” इद्धिया ।
नमस्सति भूतपति, सुभ कम्मरधीतर” ति ॥
सुभा कम्मरधीता ।

वीमतिनिपातो निद्वितो ।

१ ० विमानका—सी० । २ हित्वा—स्या० । ३ त्रित्वा—सी० । ४-४ विहस्सामि
रता सयोजनक्खये—स्या०, विहस्सामि तेम सयोजनक्खये—रो० । ५ उपसङ्गम्म—
स्या०, रो० ।

१४ तिसनिपातो

१ सुभाजीवकम्बवनिजाथेरीगाथा

- ३६८ जीवकम्बवन रम्म, गच्छन्ति भिक्खुनि सुभ ।
धुत्तको सन्निवारेसि, तमेन अब्रवी सुभा ॥ B 420
- ३६९ “कि ते अपरावित मया, य म ओवरियान^१ तिट्ठसि ।
न हि पब्बजिताय आवुसो, पुरिसो सम्फुसनाय कप्पति ॥
- ३७० “गरुके मम सत्थुसासने, या सिक्खा सुगतेन देसिता ।
परिसुद्धपद अनङ्गण, कि म ओवरियान तिट्ठसि ॥ 5
R 159
- ३७१ “आविलचित्तो अनाविल, सरजो वीतरज जनङ्गण ।
सब्बत्थ विमुत्तमानस, कि म ओवरियान तिट्ठसि” ॥
- ३७२ “दहरा च अपापिका^२ चसि,^३
कि ते पब्बज्जा करिस्सति ।
निक्खिप कासायचीवर,
एहि रमाम^४ सुपुप्फिते^५ वने ॥ 10
- ३७३ “मधुर च पवन्ति सब्बसो,
कुसुमरजेन समुट्ठिता दुमा ।
पठमवसन्तो सुखो उत्तु,
एहि रमाम सुपुप्फिते वन । 15
- ३७४ “कुसुमितसिखरा च^६ पादपा,
अभिगज्जन्ति व मालुतेरिता ।
का तुय्ह रति भविस्सति,
यदि एका वनमोगहिस्ससि^७ ॥ 20

१ ओवदियानु—स्या० । २—२ अपापिया चासि—स्या० । ३—३ रमामसे पुप्फिते—
सी०, रो० । ४ समुद्धता—रो० । ५ व—सी० । ६ वनमोगाहिस्ससि—स्या०, रो०,
वनमोतरिस्ससि—सी० ।

B 421

३७५ “वाळमिगसङ्घसेवित,
कुञ्जरसत्तकरेणुलोळित ।
असहायिका गन्तुमिच्छसि,
रहित भिसनक महावन ॥

5

३७६ “तपनीयकता व धीतिका,
विचरसि चित्तलतेव अच्छरा ।
कासिकसुखुमेहि वग्गुभि,^१
सोभसी सुवसनेहि नूपमे^२ ॥

10

३७७ “अहं तव वसानुगो सिय,
यदि विहरेमसे^३ काननन्तरे ।
न हि मत्थि तथा पियतरो,^४
पाणो किन्नरिमन्दलोचने ॥

15

३७८ “यदि मे वचन करिस्ससि,
सुखिता एहि अगारमावस ।
पासादनिवातवासिनी,
परिकम्म ते करोन्तु नारियो ॥

R 160

20

३७९ “कासिकसुखुमानि वारय,^५
अभिरोपेहि^६ च मालवणक ।
कञ्चनमणिमुत्तक बहु,
विविध आभरण करोमि ते ॥

25

३८० “सुधोतरजपच्छद सुभ,
गोणकतूलिकसन्धत^७ नव ।
अभिरुह सयन महारह,
चन्दनमण्डितसारगन्धिक ।
३८१ “उप्पल चुदका^८ समुगत^९,
यथा त^{१०} अमनुस्समेवित ।

१ चित्तरथव- सा०, स्या०, रा० । २ वत्थहि-स्या० । ३-३ साभसि निवासन
हि नोपमे-स्या०, सोभसि वसन हि नूपमे-मी० रो० । ४ विहरेमसि-स्या०, रो० ।
५ पियत्तरो-म० । ६ धारस्सु-स्या० । ७ अभिरोहहि-मी० । ८ ० सतत-स्या०,
रो० । ९ अभिरुहि-स्या० । १० चन्दनमण्डित-स्या० रो० । ११-११ च उदकतो
उन्नत-स्या०, रो०, च उदकतो उन्नत-सी० । १२ य-स्या०, रो० ।

- एव त्वं^१ ब्रह्मचारिनी,
सकेसङ्गेसु जग्^२ गमिस्ससि ॥
- ३८२ “कि ते इध सारसम्मत्,
कुणपपूरम्हि^३ सुसानवड्डुने ।
भेदनधम्म^४ कळेवरे^५,
य दिस्वा विमनो उदिक्खसि ॥
- ३८३ “अक्खीनि च तुरियारिव^६,
किन्नरियारिव पब्बतन्तरे ।
तव मे नयनानि^७ दक्खिय^८,
भिय्यो कामरती पवड्डुति ॥
- ३८४ “उप्पलसिखरोपमानि ते,
विमले हाटकसन्निभे मुखे ।
तव मे नयनानि दक्खिय,
भिय्यो कामगुणो पवड्डुति ॥
- ३८५ “अपि दूरगता सरम्हसे^९,
आयतपम्हे विसुद्धदस्सने ।
न हि मत्थि^{१०} तया पियतरा^{११},
नयना किन्नरिमन्दलोचने” ॥
- ३८६ “अपथेन पयातुमिच्छसि,
चन्द कीळनक गवेससि ।
मेरु^{१२} लङ्घेतुमिच्छसि,
यो त्व बुद्धसुत मगगयसि^{१३}” ॥
- ३८७ “नत्थि हि लोके सदेवके,
रागो यत्थ पि दानि मे सिया ।
न पि न जानामि कीरिसो,
अथ मग्गेन हतो समूलको ॥

B 42

5

10

1.

20

R 161

25

१-१ तुव ब्रह्मचारिनी-स्या० रो० तुव ०-सी० । २ रज-स्या० । ३ कळेवरे-सी० । ४ तुरियारिव-म० । ५-५ नयनानु दक्खिया-सी० । ६ सरम्हसे-स्या०, रो० । ७ चत्थि-सी० । ८ पियतरा-म० । ९ गवेससि-सी० । १० सितर-स्या० । ११ पत्थेसि-स्या० ।

- ३८८ “इङ्गालकुर्या व उज्झितो,
विसपत्तोरिव अगितो^१ कतो^२ ।
न पि न पस्सामि कीरिसो,
अथ मग्गेन हतो समूलको ॥
- B 423 5 ३८९ “यस्सा सिया अपच्चवेक्खित,
सत्या वा अनुपासितो^३ सिया ।
त्व तादिसिक पलोभय,
जानन्ति सो इम विहञ्जसि ॥
- 10 ३९० “मय्ह हि अक्कुट्टवन्दिते,
सुखदुक्खे च सती उपट्ठिता ।
सङ्घतमसुभ ति जानिय,
सब्बत्येव मनो न लिम्पति ।
- 15 ३९१ “साह सुगतस्स साविका,
मग्गट्टङ्गिकयानयायिनी ।
उद्धटसल्ला अनासवा,
सुञ्जागारगता रमामह ॥
- 20 ३९२ “दिट्ठा हि मया सुचित्तिता,
सोम्भा दाक्कपिल्लकानि^४ वा ।
तन्तीहि च खीलकेहि च,
विनिबद्धा विविध पनच्चका^५ ॥
- 25 ३९३ “तम्हुद्धटे^६ तन्तिखीलके,
त्रिस्सट्ठे विकले परिकित्ते^७ ।
न विन्देय्य^८ खण्डसो कते,
किम्हि तत्थ मन निवेसये ॥
- ३९४ “तथूपमा देहकानि म,
तेहि धम्मोहि विना न वत्तन्ति ।

१ इङ्गालकुर्या—स्या०, रा० । २-३ अगितो हतो सी०, अगितो कतो—स्या०
रो० । ३ अनुपासितो—स्या०, रो० । ४ दाक्कपिल्लकानि—स्या०, रो० । ५ पनच्चिता—
स्या०, रो० । ६ विसट्ठे—स्या०, रा० । ७ परिपक्विते—सी०, परिपक्वते—स्या०, रो० ।
८ अविन्दे—सी० स्या०, रो० । ९ तथूपम—स्या०, रो० ।

- धम्मेहि विना न वत्तति^१,
किम्हि तत्थ मन निवेसये ॥
- ३९५ “यथा हरितालेन मक्खित,
अदस चित्तिक भित्तिया कत ।
तम्हि ते विपरीतदस्सन,
सञ्जा मानुसिका निरत्थिका ॥
- ३९६ “माय विय अगगतो कत,
सुपिनन्तेव सुवण्णपादप ।
उपगच्छसि^२ अन्ध रित्तक,
जनमज्झेरिव रुप्परूपक ॥
- ३९७ “वट्टनिरिव कोटरोहिता,
मज्झे पुब्बुल्लका^३ सअस्सुका ।
पीळकोळिका^४ चेत्य जायति,
विविधा चक्खुविधा च^५ पिण्डिता^६ ॥
- ३९८ “उप्पाटिय^७ चारुदस्सना,
न च पज्जित्थ असङ्गमानसा^८ ।
हन्द ते चक्खु हरस्सु त,
तस्स नरस्स अदासि तावदे ॥
- ३९९ “तस्स च विरमासि तावदे,
गगो तत्थ खमापयी च न ।
सोत्थि सिया ब्रह्मचारिनी,
न पुनो एदिसक भविस्सति ॥
- ४०० “आसादिय^९ एदिस जन,
अग्गि पज्जलित व लिङ्गिय ।
गण्हिय^{१०} आसीविस विय,
अपि नु सोत्थि सिया खमेहि नो” ॥

६

B 424

10

15

20

25

१ वत्तानि—स्या०, रो० । २ पञ्जा—स्या०, री० । ३ उक्तावसि—स्या०, रो० ।
४ वृब्बुल्लका—स्या०, सी०, र० । ५ पीळकोळिका—रो० । ६-६ व मण्डिता—स्या०, व
पिण्डिता—रो० । ७ उपादिय स्या० । ८ लग्नगानमा—स्या० । ९ आहिनिय—स्या०, रो० ।
१० च—सी० । ११ गण्हिस्स—स्या०, री० ।

४०१ मुत्ता च ततो सा भिक्खुनी,
 अगमी बुद्धवरस्स सन्तिक ।
 पस्सिय वरपुञ्जलक्खण,
 चक्खु आसि यथा पुराणक ति ॥
 सुभा जीवकम्बवनिक्का ।

तिसनिपातो निद्धितो ।

१५. चत्तालीसनिपातो

१. इसिदासीथेरीगाथा

४०२. नगरम्हि कुसुमनामे, पाटलिपुत्तम्हि पठविया^१ मण्डे । B. 425
सक्यकुलकुलीनायो, द्वे भिक्खुनियो हि गुणवतियो ॥
४०३. इसिदासी तत्थ एका, दुतिया बोधी^२ ति^३ सीलसम्पन्ना च । R. 163
ज्ञानज्झायनरतायो, बहुस्सुतायो धुतकिलेसायो ॥
४०४. ता पिण्डाय चरित्वा^४, भत्तत्थं करिय धोतपत्तायो^५ । 5
रहितम्हि सुखनिसिन्ना, इमा गिरा अब्भुदीरेसु^६ ॥
४०५. “पासादिकासि अय्ये, इसिदासि वयो पि ते अपरिहीनो ।
किं दिस्वान व्यालिकं^७, अथासि नेक्खम्ममनुयुत्ता” ॥
४०६. एवमनुयुज्जियमाना^८ सा, रहिते धम्मदेसनाकुसला ।
इसिदासी वचनमब्रवि,^९ “सुण बोधि यथाम्हि^{१०} पब्बजिता ॥ 10
४०७. “उज्जेनिया पुरवरे,^{११} मय्हं पिता सीलसंवुत्तो सेट्ठि^{१२} ।
तस्सम्हि एकधीता,^{१३} पिया मनापा च^{१४} दयिता च ॥
४०८. “अथ मे साकेततो वरका, आगच्छुमुत्तमकुलीना^{१५} ।
सेट्ठी पहुतरतनो,^{१६} तस्स मम^{१७} सुण्हमदासि तातो ॥
४०९. “सस्सुया सस्सुरस्स^{१८} च, सायं पातं पणाममुपगम्म । 15
सिरसा करोमि पादे, वन्दामि यथाम्हि अनुसिट्ठा ॥

१. पुथुविया-सी०; पथविया-म० । २-२. बोधित्थेरी-सी० । ३. चरित्वान-स्या० । ४. धोतापत्तायो-स्या० । ५. अब्भवदेसु-स्या० । ६. व्यालिकं-सी०; वलिकं-स्या०, रो० । ७. एवमनुयुज्जमाना-स्या०, रो० । ८. इदं वचनमाब्रवि-स्या०; इदं वचनमब्रवि-रो० । ९. यथाम्हि-सी० । १०. परवरे-स्या० । ११. सेट्ठो-स्या० । १२. एका-धीता-स्या०, रो० । १३. स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । १४. आगच्छि उत्तमकुलीनो-स्या०, रो० । १५. बहुतरतनो-स्या०, रो० । १६. मं-सी०, स्या०, रो० । १७. ससुरस्स-सी० ।

- ४१० “या मय्ह सामिकस्स, भगिनियो भातुनो परिजनो वा^१ ।
तमेकवरक^२ पि दिस्वा, उब्बिग्गा आसन देमि^३ ॥
- ४११ “अन्नेन च पानेन च, खज्जेन च य व तत्थ सन्निहित ।
छादेमि उपनयामि च,^४ देमि च य यस्स पतिरूप^५ ॥
- ४१२ “लालेन उपट्ठित्वा^६, घर समुपगमामि उम्मार^७ ।
गेवन्ती^८ हत्थपादे,^९ पञ्जलिका सामिकमुपेमि^{१०} ॥
- R 164 ४१३ “काच्छ पसाद अज्जनि च, आदासक च गण्हित्वा ।
परिकम्भाकारिका विय, सयमेव पति विभूसेमि ।
- B 420 ४१४ “सयमेव ओदन सावयामि, सयमेव भाजन धोवन्ती^{११} ।
10 भाता व एकपुत्तक, तथा^{१२} भत्तार परिचरामि ।
- ४१५ “एव म भत्तिकत, अनुरत्त कारिक निहतमान^{१३} ।
उट्ठायिक अनलस, सीलवति दुस्सते भत्ता ॥
- ४१६ “सो मातर च पितर च, भणति ‘आपुच्छह^{१४}’ गमिस्सामि ।
इसिदासिया न^{१५} सह वच्छ,^{१६} एकागारेह सह वत्थु^{१७} ।
- 15 ४१७ ‘मा एव पुत्त अवच, इसिदासी पण्डिता परिव्यत्ता^{१८} ।
उट्ठायिका अनलसा, कि तुय्ह न रोचते पुत्त’ ॥
- ४१८ ‘न च मे हिसति किञ्चि, न चह^{१९} इसिदासिया सह वच्छ ।
देस्सा व मे अल मे, अपुच्छाह गमिस्सामि’ ॥
- 20 ४१९ “तस्स^{२०} वचन सुणित्वा, सस्सु ससुरा च म अपुच्छिसु ।
‘किस्स तथा अपरद्ध, भण विस्सट्ठा^{२१}’ यथाभूत’ ॥

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २-२ त एकवारकम्पि-स्या०, रो० । ३ ददामि-सी० । ४ म्या० रा० पोत्थकेसु नत्थि । ५ सी० पोत्थक नत्थि । ६ पटिरूप-स्या० । ७-७ उट्ठित्वा पतिघर समुपगमि उम्मार-स्या० । ८-८ धोतहत्थपादा-स्या०, रो० । ९ सामिकमुपमिह-स्या० । १०-१० पालाद अज्जन च-स्या०, पसादमज्जन च-सी० रो० । ११ धावि-स्या०, रो० । १२ तना-सी० । १३ अनुत्तर-स्या०, रो० । १४ त निहतमान-स्या०, रो० । १५ आपच्छाह-स्या० रा० । १६ न वच्छ-सी० । १७ परिव्यत्ता-सी० । १८ चाह-सी०, स्या० रो० । १९ तस्स च-सी० । २० सस्सु-स्या०, रा० । २१ क्त विस्सट्ठा-स्या० ।

- ४२० 'न पिह अपरज्झ' किञ्चि, न पि हिसेमि^१ न भणामि^२ दुब्बचन।
कि सक्का कातुय्ये, य म विहेस्सते भत्ता' ॥
- ४२१ "ते म पितुघर पटिनयिसु, विमना दुखेन^३ अधिभूता^४।
पुत्तमनुरक्खमाना, जिताम्हसे^५ रूपिनि लक्खि' ॥
- ४२२ "अथ म अदासि तातो, अड्डस्स घरम्हि दुतियकुलिकस्स । ६
ततो उपड्डसुद्धेन, येन म विन्दथ सेट्ठि ॥
- ४२३ "तस्स पि घरम्हि मास, अवसि^७ अथ सो पि म पटिच्छरयि" । R 165
दासीव उपट्ठहन्ति, अदसिक सीलसम्पन्ना ॥
- ४२४ "भिक्षाया च विचरन्त, दमक दन्त मे पिता भणति ।
'होहिमि मे जामाता, निक्खिप पोट्ठि^८ च घटिक च' ॥ 10
- ४२५ "सो पि वसित्वा पक्ख, अथ तात भणति 'देहि मे पोट्ठि ।
घटिक च मल्लक^९ च, पुन पि भिक्ख चरिस्सामि' ॥
- ४२६ "अथ न भणती" तातो, 'अम्मा सब्बो च मे जातिगणवग्गो । B 427
कि ते न कीरति^{१०} इध, भण खिप्प त^{११} ते करिहि^{१२}' ति ॥
- ४२७ "एव भणितो भणति, 'यदि मे अत्ता सक्कोति अल मय्ह । 15
इसिदासिया न^{१३} सह वच्छ^{१४}, एकघरेह सह वत्थु' ॥
- ४२८ "विस्सज्जितो गतो सो, अह पि एकाकिनी विचिन्तेमि ।
'आपुच्छित्तून^{*} गच्छ, मरितुये^{१५} वा पब्बजिस्स वा'^{*} ॥
- ४२९ "अथ अय्या जिनदत्ता, आगच्छी^{१६} गोचराय चरमाना ।
तातकुल विनयधरी, बहुस्सुता सीलसम्पन्ना ॥ 20
- ४३० "त दिस्वान अम्हाक, उट्ठायासन तस्सा पञ्चापयि ।
निसिन्नाय च पादे, वन्दित्वा भोजनमदासि ॥

१ अपरज्झ-सी०। २-२ हिसेव न गणामि-स्या० रो०। ३-३ दुखेन
अविभूता-सी०, स्या०, रो०। ४ जिताम्हसे-स्या०, रो०। ५ लच्छि-स्या०, रो०।
६ अवसि-सी०। ७ पटिच्छसि-सी०, पटिच्छति-स्या०, रो०। ८ सोहिमि सी०-
स्या०, रो०। ९ पोन्ति-सी०, स्या०, रो०। १० कपल्लक-स्या०। ११ भणति-सी०,
स्या०, रो०। १२ करति-स्या०, रो०। १३ य-स्या०, रो०। १४ करिही ति-सी०।
१५-१६ न वच्छ-स्या०, रो०। *-* आपुच्छित्तवान गच्छामि मरितु वा पब्बजितु-स्या०।
१६ मरिताये-सी०। १७ आगच्छि-सी० स्या०, रो०।

- ४३१ “अग्नेन च पानेन च, खज्जेन च य च तत्थ सन्निहित ।
सन्तप्पयित्वा अवच, अय्ये इच्छामि पब्बजितु ॥
- ४३२ “अथ म भणती तातो, ‘इधेव पुत्तक’ चराहि त्व’ धम्म ।
अग्नेन च पानेन च, तप्पय’ समणे द्विजाती च’ ॥
- ४३३ “अथह भणामि तात, रोदन्ती अञ्जलि पणामेत्वा ।
‘पाप’ हि मया पकत’, कम्म त निज्जरेस्सामि’ ॥
- B 166 ४३४ “अथ म भणती तातो, ‘पापुण बोधि च अगगधम्म च ।
निब्बान च लभस्सु, य सच्छिकरी’ द्विपदसेट्ठो’ ॥
- ४३५ “मातापितू अभिवादयित्वा, सब्ब च आतिगणवग्ग ।
सत्ताह पब्बजिता, तिस्सो विज्जा अफस्सयि’ ॥
- ४३६ “जानामि अत्तनो सत्त, जातियो यस्सय’ फलविपाको’ ।
त तव आचिक्खिस्स, त एकमना निसामेहि ॥
- ४३७ “नगरम्हि एरकच्छे’, सुवण्णकारो अह पट्टतधनो’ ।
योब्बनमदेन मत्तो सो, परदार असेविह’ ॥
- ४३८ “सोह ततो चवित्वा, निरयम्हि अपच्चिस चिर ।
पक्को ततो च उट्ठित्वा, मक्कटिया कुच्छिमोक्कमि ॥
- 15 ४३९ “सत्ताहजातक’ म, महाकपि यूथपो निल्लच्छेसि ।
तस्सेत कम्मफल, यथा पि गन्त्वान परदार ॥
- B 428 ४४० “सोह ततो चवित्वा, काल करित्वा सिन्धवारञ्जे ।
काणाय च खज्जाय च, एळकिया कुच्छिमोक्कमि ॥
- 20 ४४१ “द्वादस वस्सानि अह, निल्लच्छित्तो दारके परिवहित्वा ।
किमिनावट्ठो अकल्लो, यथा पि गन्त्वान परदार ॥
- ४४२ “सोह ततो चवित्वा, गोवाणिजकस्स गाविया जातो ।
वच्छो लाखातम्बो, निल्लच्छित्तो द्वादसे मासे ॥

१ पुत्ति-स्या० । २ त-स्या० रो० । ३ सत्पय-स्या० । ४-४ अनुजानाहि
म तान मया पत्ता-स्या० । ५ सच्छिकरि-स्या० रो० । ६ अफुस्सयि-स्या० । ७-७
यस्माय फल विपाका-सी० स्या० रो० । ८ एरकच्छ-स्या०, रो० । ९ पट्टत धनो-
स्या०, बहुन धनो-रा० । १० आसेविह-स्या०, रो० । ११ सत्ताह जातक-स्या०, रो० ।

- ४४३ “बोढून^१ नङ्गलमह, सकट च वारयामि ।
अन्धोवट्टो अकल्लो, यथा पि गन्त्वान परदार ॥
- ४४४ “सोह ततो चवित्वा, वीथिया दासिया घरे जातो ।
नेव महिला न पुरिसो, यथा पि गन्त्वान परदार ॥
- ४४५ “तिसतिवस्सम्हि मतो, साकटिककुलम्हि दारिका जाता । ७ R 167
कपणम्हि अप्पभोगे, धनिकपुरिसपातबहुलम्हि ॥
- ४४६ “त म ततो सत्थवाहो, उस्सन्नाय विपुलाय वड्डिया ।
ओकड्डति विलपन्ति, अच्छिन्दित्वा कुलघरस्मा^२ ॥
- ४४७ “अथ सोळसमे वस्से, दिस्वा^३ म पत्तयोब्बन कञ्ज ।
ओरुद्धतस्स पुत्तो, गिरिदासो नाम नामेन ॥ 10
- ४४८ “तस्स पि अञ्जा भरिया, सीलवती गुणवती यसवती च ।
अनुरत्ता अत्तार, तस्साह विद्देसनमकासि ॥
- ४४९ “तस्सेत कम्मफल, य म अपकीरितून^४ गच्छन्ति ।
दासीव उपट्ठहन्ति, तस्स पि अन्तो कतो मया^५” ति ॥
इसिदासी थेरी । 15
चत्तालीसनिपातो निष्ठितो ।

— ० —

१ १ ते पुन—स्या०, रो० । २ कुलघरस्स—मी० स्या०, रो० । ३ दिस्वान—सी०, म्या०, रो० । ४ ओरुद्धतस्स—म्या०, रो० । ५ अपकरितून—स्या०, रो० ।

१६. महानिपातो

१ सुमेधाथेरीगाथा

B 429

- ४५० “मन्तावतिया नगरे, रञ्जो कोञ्चस्स अग्गमहेसिया ।
धीता आसि^१ सुमेधा, पसादिता^२ सासनकरेहि ॥
- ४५१ “सीलवती चित्तकथा^३, बहुस्सुता बुद्धसासने विनीता^४ ।
मातापितरो उपगम्म, भणति उभयो निसामथ ॥
- 5 ४५२ “निब्बानाभिरताह, असस्सत भवगत यदि पि दिब्ब ।
किमङ्ग^५ पन तुच्छा कामा, अप्पस्सादा बहुविघाता ॥
- ४५३ “कामा कटुका आसीविसूपमा, येसु मुच्छिता बाला ।
ते दीघरत्त निरये, समप्पिता हञ्जन्ते दुक्खिता ॥
- ४५४ “सोचन्ति पापकम्मा, विनिपाते पापवुद्धिनो^६ सदा ।
10 कायेन च वाचाय च, मनसा च असवुता बाला ॥
- ४५५ “बाला ते दुप्पज्जा, अचेतना दुक्खसमुदयोरुद्धा ।
देसेन्ते अजानन्ता, न बुज्जरे अरियसच्चानि ॥
- R 168 ४५६ “सच्चानि अम्म बुद्धवरदेसितानि ते बहुतरा अजानन्ता ये ।
अभिनन्दन्ति भवगत, पिहेन्ति^७ देवेसु उपपत्ति ॥
- 15 ४५७ “देवेसु पि उपपत्ति, असस्सता भवगते अनिच्चम्हि ।
न च सन्तसन्ति^८ बाला, पुनप्पुन जायितब्बस्स ॥
- ४५८ “चत्तारो विनिपाता, दुवे^९ च गतियो कथञ्चि लब्भन्ति ।
न च विनिपातगतान, पब्बज्जा अत्थि निरयेसु ॥
- ४५९ “अनुजानाथ म उभयो, पब्बजितु एसबलस्स पावचने ।
20 अप्पोस्सुक्का घटिस्स, जातिमरणप्पहानाय ॥

१ आसि-स्या०, रो० । २ पासादिका-स्या०, रो० । ३ चित्तकथिका-स्या०
रो० । ४ विनीता-म० । ५ किमङ्ग-सी०, स्या० रो० । ६ पापवुद्धिनो-सी०, पाप-
बुद्धिनो-स्या० रो० । ७ पिहेन्ति-स्या०, रो० । ८ उत्तसन्ति-स्या० । ९ द्व-प्री०,
स्या०, रो० ।

- ४६० “किं भवगते^१ अभिनन्दितेन, कायकलिना असारेन ।
भवतण्हाय निरोधा, अनुजानाथ पब्बजिस्सामि ॥
- ४६१ “बुद्धान उप्पादो विवज्जितो, अक्खणो खणो लद्धो । B 430
सीलानि ब्रह्मचरिय, यावजीव न दूसेय्य ॥
- ४६२ “एव भणति सुमेधा, मातापितरो^२ न ताव आहार^३ । 5
आहरिस्स^४ गहट्ठा, मरणवस गता व हेस्सामि^५ ॥
- ४६३ “माता दुक्खिता रोदति पिता च, अस्सा^६ सब्बसो समभिहूतो^७ ।
घटेन्ति सञ्जापेतु, पासादतले छमापतित ॥
- ४६४ “उट्ठेहि पुत्तक किं सोचितेन, दिन्नासि वारणवतिम्हि ।
राजा अनीकरत्तो^८, अभिरूपो तस्स त्व दिन्ना ॥ 10
- ४६५ “अगमहेसी भविस्ससि, अनिकरत्तस्स राजिनो भरिया ।
सीलानि ब्रह्मचरिय, पब्बज्जा दुक्करा पुत्तक ॥
- ४६६ “रज्जे आणा धनमिस्सरिय, भोगा सुखा दहरिकासि^९ ।
भुज्जाहि^{१०} कामभोगे, वारेय्य होतु ते पुत्त ॥
- ४६७ “अथ ने भणति सुमेधा, मा एदिसिकानि^{११} भवगतमसार । 15
पब्बज्जा वा होहिति^{१२}, मरण वा^{१३} मे न चेव^{१४} वारेय्य ॥
- ४६८ “किमिव^{१५} पूतिकायमसुचि, सवनगन्ध भयानक कुणप । R 169
अभिसविसेय्य भस्त^{१६}, असकि^{१७} पग्घरित^{१८} असुचिपुण्ण ॥
- ४६९ “किमिव ताह जानन्ती, विकुलक^{१९} मससोणितुपलित^{२०} ।
किमिकुलालय सकुणभत्त, कळेवर किस्स दिय्यति ॥ 20
- ४७० “निब्बुहति सुमान, अचिर कायो अपेतविञ्चाणो ।
छुद्धो^{२१} कळिङ्गर विय, जिगुच्छमानेहि आतीहि ॥

१ भवगतेन—स्या०, रो० । २-२ अथ न मातापितरो अहसु—स्या० । ३ अहरियामि—
सी०, नमथ—स्या०, आहरिय—रो० । ४ जहस्सामि—स्या० । ५-५ दुक्खितो तथा
सोकसम्भिभूतो—स्या० । ६ अणीकदत्तो—सी०, अनिकरत्तो—स्या० रो० । ७ दहरिकापि
—स्या०, रो० । ८ तस्मा भुज्जाहि—स्या० । ९ ईदिसिकानि—सी०, एदिसिकानि—
स्या०, रो० । १० हेहिति—सी०, होतु—स्या० । ११-११ तेन चेव—स्या०, रो० ।
१२ किमपि—सी० । १३-१३ गत्त सकि—स्या०, रो० । १४ पग्घरण—सी० । १५-१५
विकूलक मसलोहितुपलित—स्या०, विकूलक सी०, विकलक मस सोणितपलित—रो० ।
१६ छड्डितो—स्या०, छट्टो—रो० ।

B 431 5

४७१ “छुद्दून^१ न^२ सुसाने, परभत्त न्हायन्ति जिगुच्छन्ता ।
नियका मातापितरो, कि पन साधारणा जनता ॥

४७२ “अज्झोसिता असारे, कळेवरे अट्ठिहारस्सुद्धाते ।
खेळस्सुच्चारस्सव,^३ परिपुण्णे पूतिकायहि ॥

४७३ “यो न विनिब्भुजित्वा, अब्भन्तरमस्स बाहिर कयिरा ।
गन्धस्स असहमाना, सका पि माता जिगुच्छेय्य ॥

४७४ “खन्ववातुआयतन, सङ्घत जातिमूलक दुक्ख ।
योनिसो अनुविचिनन्ती,^५ वारेय्य किस्स इच्छेय्यं ॥

10

४७५ “दिवसे दिवसे तिसत्ति, सतानि नवनवा पतेय्यु^६ कायम्हि ।
वस्ससत पि च^७ घातो,^८ सेय्यो दुक्खस्स चेव^९ खयो ॥

४७६ “अज्झुपगच्छे घात, यो विज्जायेव^{१०} सत्थुनो वचन ।
दीघो^{११} तेस ससारो, पुनप्पुन हज्जमानान ॥

I 170

४७७ “देवेषु मनुस्सेसु च, तिरच्छानयोनिया असुरकाये^{१२} ।
पेनेसु च निरयेसु च, अपरिमिता दिस्सरे^{१३} घाता ॥

15

४७८ “घाता निरयेसु बहू, विनिपातगतस्स पीळियमानस्स^{१४} ।
देवेषु पि अत्ताण,^{१५} निब्बानसुखा^{१६} पर नत्थि ॥

४७९ “पत्ता ते निब्बान, ये युत्ता दसबलस्स पावचने ।
अप्पोस्सुक्का घटेन्ति, जातिमरणप्पहानाय ॥

20

४८० “अज्जेव तातभिनिक्खमिस्स भोगेहि कि असारेहि ।
निब्विन्ना मे कामा, वन्तसमा तालवत्थुकता ॥

४८१ ‘सा चेव भणति पितरमनीकरत्तो^{१७} च यस्स सा^{१८} दिन्ना ।
उपयासि^{१९} वारणवत्ते,^{२०} वारेय्यमुपट्ठिते काले ॥

१ छद्दून-स्या०, रो० । २ त-सी० । ३ राळस्सुच्चारस्सव-सी०, खेळस्सु
मुच्छ स्मव-२।० । ४ अश्वि भगनि-स्या०, रो० । ५ पातेय्यु-स्या० । ६-६ पव तो
-स्या० । ७ चेव-स्या०, रो० । ८ विज्जुय्य-स्या०, रो० । ९ दीघो च-स्या० ।
१० अमुरवायेमु-स्या० । ११ दिस्स ते-सी०, दी० ते-स्या०, रो० । १२ किलिस्समानस्स
-स्या०, रो० । १३ अत्ताण-सी० । १४ निब्बानसुखा-सी० । १५ अणीकदत्तो-सी० ।
१६ स्या०, रो० पात्यकसु नत्थि । १७-१७ उपयासिपि तस्मिन् वृत्तो-स्या०, रो० ।

- ४८२ “अथ असितनिचितमुदुके, केसे खग्गेन छिन्दिय सुमेधा ।
पासाद^१ पिदहित्वा,^२ पठमज्ज्ञान समापज्जि ॥
- ४८३ “सा^३ च तहि^४ समापन्ना, अनीकरत्तो^५ च आगतो नगर ।
पासादे च^६ सुमेधा, अनिच्चसञ्ज^७ सुभावेति ॥
- ४८४ “सा च मनसि करोति, अनीकरत्तो च आरुही^८ तुरित । ६
मणिकनकभूसितङ्गो, कतञ्जली^९ याचति सुमव ॥
- ४८५ “रज्जे आणाधनमिस्सरिय भोगा सुखा दहरिकासि^{१०} ।
भुञ्जाहि कामभोगे, कामसुखा दुल्लभा लोके ॥
- ४८६ “निस्मट्ठ^{११} ते रज्ज, भोगे^{१२} भुञ्जस्सु देहि दानानि । B 432
मा दुम्मना अहोमि, मातापितरो ते दुक्खिता ॥ 10
- ४८७ “त त भणति सुमेधा, कामेहि अनत्थिका विगतमोहा ।
मा कामे अभिनन्दि, कामेस्वादीनव पस्स ॥
- ४८८ “चातुद्दीपो राजा, मन्धाता आसि कामभोगिनमग्गो ।
अत्तित्तो कालङ्कतो, न चस्स परिपूरिता इच्छा ॥ R 171
- ४८९ “सत्त रतनानि वस्सेय्य, वुट्ठिमा दसादिसा समन्तेन । 15
न चत्थि तित्ति कामान, अत्तित्ता व मरन्ति नरा ॥
- ४९० “असिसूनूपमा कामा, कामा सप्पसिरोपमा^{१३} ।
उक्कोपमा^{१४} अनुदहन्ति, अट्ठिकङ्कालसन्निभा^{१५} ॥
- ४९१ “अनिच्चा अद्धुवा^{१६} कामा, बहुदुक्खा महाविसा ।
जयोगुल्लो व सन्तत्तो, अधमूला दुक्खप्फला^{१७} ॥ 20
- ४९२ ‘रुक्खप्फलूपमा कामा, मसपेसूपमा दुखा ।
सुपिनोपमा वञ्चनिया^{१८}, कामा याचितकूपमा ॥

१-२ पासाद पि छत्वा-सी० पासाद च पिधत्वा-स्या०, ० पिधत्वा-रा० ।
२-३ समापत्तीहि-स्या० । ३ अनिकरत्तो-स्या० । ४ व-सी०, स्या०, रो० । ५ अनिच्च
मञ्जा-सी० स्या०, रा० । ६ आरुहि-स्या० रो० । ७ कतञ्जलि-स्या० रा० । ८
०पि-स्या०, रा० । ९ निस्मट्ठ-स्या०, रो० । १० भोगव-स्या० । ११ कालकतो-स्या० ।
१२ सप्पसिरोपमा-सी० । १३ उक्कोपमा-सी० । १४ कङ्काल-म० । १५ अधुवा
-म० । १६ दुक्खप्फला-स्या०, रो० । १७ वञ्चनीया-स्या० ।

- ४९३ “सत्तिसूलूपमा कामा, रोगो गण्डो अघ निघ ।
अङ्गारकासुसदिसा, अघमूल भय वधो ॥
- ४९४ “एव बहुदुक्खा कामा, अक्खाता अन्तरायिका ।
गच्छथ न मे भगवते, विस्सासो अत्थि अत्तनो ॥
- ४९५ “कि मम परो करिस्सति, अत्तनो सीसम्हि ड्हमानम्हि ।
अनुबन्धे जरामरणे, तस्स घाताय घटितब्ब ॥
- ४९६ “द्वार अपापुणित्वानह, मातापितरो अनीकरत्त च ।
दिस्वान छम निसिन्ने, रोदन्ते इदमवोच ॥
- ४९७ “दीघो बालान ससारो, पुनप्पुन च रोदत्त ।
अनमतग्गे पितु मरणे, भातु वधे अत्तनो च वधे ॥
- ४९८ “अस्सु यञ्ज रुधिर, ससार अनमतग्गतो सरथ ।
सत्तान ससरत्त,^१ सराहि अट्ठीन च सन्निचय ॥
- B 43 ४९९ “सर चतुरोदधी, उपनीते अस्सुथञ्जरुधिरम्हि ।
सर एककप्पमट्ठीन, सञ्चय विपुलेन सम ॥
- R 172 15 ५०० “अनमतग्गे ससरतो, महि जम्बुदीपमुपनीत ।
कोलट्टिमत्तगुलिका,^२ माता मातुस्वेव नप्पहोन्ति ॥
- ५०१ “तिणकट्टसाखापलास, उपनीत अनमतग्गतो सर ।
चतुरङ्गगुलिका घटिका, पितुपितुस्वेव नप्पहोन्ति ॥
- ५०२ “सर काणकच्छप पुब्बसमुद्दे, अपरतो च युगच्छिद्^३ ।
सिर^४ तस्स च पटिमुक्क, मनुस्सलाभम्हि ओपम्म ॥
- ५०३ “सर रूप फेणपिण्डोपमस्स कायकलिनो असारस्स ।
खन्धे पस्स अनिच्चे, सराहि निरये बहुविघाते^५ ॥
- ५०४ “सर कटसि^६ वड्ढन्ते,^७ पुनप्पुन तासु तासु जातीम् ।
सर कुम्भीलभयानि^८ च, सराहि चत्तारि सच्चानि ॥

१ अपाणित्वाह-सी०, अपापुणित्वानाय-स्या०, अपापुणित्वनय-रो० । २
मसरित-स्या० रो० । ३ कोलट्टिमत्तगुलिका-स्या० । ४ युगच्छिद्-सी०, रो०, याग
च्छिद्-स्या० । ५ सर-सी० । ६ बहुविघातो-सी० । ७-८ कटसी वड्ढन्ते-सी० ।
८ कुम्भीलभयानि-स्या० रो० ।

५०५ “अमतम्हि विज्जमाने, कि तव पञ्चकटुकेन पीतेन ।
सब्बा हि कामरतियो, कटुकतरा पञ्चकटुकेन ॥

५०६ “अमतम्हि विज्जमाने, कि तव कामेहि ये परिळाहा ।
सब्बा हि कामरतियो, जलिता^१ कुथिता कम्पिता^२ सन्तापिता ॥

५०७ “असपत्तम्हि समाने, कि तव कामेहि ये बहुसपत्ता^३ । ५
राजगिगचोरउदकप्पियेहि, साधारणा कामा बहुसपत्ता ॥

५०८ “मोक्खम्हि विज्जमाने, कि तव कामेहि येसु^४ वधबन्धो ।
कामेसु हि असकामा^५, वधबन्धदुखानि^६ अनुभोन्ति ॥

५०९ “आदीपिता तिणुक्का, गण्हन्त दहन्ति नेव मुञ्चन्त^७ । R 173
उक्कोपमा हि कामा, दहन्ति ये ते न मुञ्चन्ति ॥ 10

५१० “मा अप्पकस्स हेतु, कामसुखस्स विपुल जही^८ सुख ।
मा पुथुलोमो व बल्लिस, गिलित्वा पच्छा विहञ्जसि ॥

५११ “काम^९ कामेसु दमस्सु, ताव^{१०} सुनखो व सङ्खलाबद्धो । B 434
काहन्ति^{११} खु त कामा, छाता सुनख व चण्डाला ॥

५१२ “अपरिमित च दुक्ख, बहूनि च चित्तदोमनस्सानि । 15
अनुभोहिसि कामयुत्तो^{१२}, पटिनिस्सज^{१३} अद्भुवे कामे ॥

५१३ “अजरम्हि विज्जमाने, कि तव कामेहि येसु जरा ।
मरणव्याधिगहिता, सब्बा सब्बत्थ जातियो ॥

५१४ “इदमजरमिदममर^{१४}, इदमजरामर^{१५} पदमसोक ।
असपत्तमसम्बाध, अखलितमभय निरुपताप ॥ 20

५१५ “अधिगतमिद बहूहि, अमत अज्जा पि च लभनीयमिद ।
यो योनिसो पयुञ्जति, न च सक्का अघटमानेन ॥

५१६ “एव भणति सुमेधा, सङ्खारगते रति अलभमाना ।
अनुनेन्ती अनिकरत्त, केसे च^{१६} छम खिपि^{१७} सुमेधा ॥

१ जलिता च—स्या० । २ कुपिता—स्या०, रो० । ३ बहूमपत्ता—सी० स्या० ।
४ यसु हि—सी० । ५—५ वधबन्धो कामकामा दुक्खानि—स्या०, रो०, अमताकामा—
सी० । ६ मुञ्चन्ति—स्या० । ७ जहि—स्या०, रो० । ८—८ कामेहिमा परिब्भसि—
स्या० । ९ काहन्ति—स्या०, खाहिन्ति—रो० । १०—१० कामेसुयुत्तो पटिनिस्सर—सी०,
कामेसु युत्तो—रो० । ११—११ ० मरण इदमजरामरण—स्या० । १२ व—स्या०, रो० ।
१३ छुपि—स्या०, रो० ।

- ५१७ “उट्ठाय अनिकरत्तो, पञ्जलिको याचितस्सा^१ पितर सो ।
विस्सज्जेथ सुमेध, पब्बजितु विमोक्खसच्चदस्सा^२ ॥
- ५१८ “विस्सज्जिता मातापितूहि, पब्बजि सोकभयभीता ।
छ अभिञ्जा सच्छिकता, अगगफल सिक्खमानाय ॥
- R 174 5 ५१९ “अच्छरियमब्भुत त, निब्बान आसि राजकञ्जाय ।
पुब्बेनिवासचरित, यथा ब्याकरि पच्छिमे काले ॥
- ५२० “भगवति कोणागमने, सङ्घारामम्हि नवनिवेसम्हि ।
सखियो तिस्सो^३ जनियो, विहारदान अदासिम्ह^४ ॥
- 10 ५२१ “दसक्खत्तु सतक्खत्तु, दससतक्खत्तु सतानि च सतक्खत्तु ।
देवेसु उप्पज्जिम्ह^५, को पन वादो मनुस्सेसु^६ ॥
- ५२२ “देवेसु महिद्विका अहुम्ह, मानुसकम्हि को पन वादो ।
सत्तरतनस्स महेसी, इत्थिरतन अह आमि ॥
- B 43 ५२३ “सो हेतु सो पभवो, त मूल सा व सासने खन्ती^७ ।
त पठमसमोधान, त धम्मरताय निब्बान ॥
- 15 ५२४ “एव करोन्ति^८ ये सदहन्ति वचन अनोमपञ्चस्स ।
निब्बिन्दन्ति भवगते, निब्बिन्दित्वा विरज्जन्ती” ति ॥

इत्थ सुद सुमेधा थेरी गाथायो अभासित्था ति ।

महानिपातो निद्वितो ।

समत्ता थेरीगाथायो ।

गाथासतानि चत्तारि, असीति पुन चुदस ।

थेरियेकुत्तरसता^९, सब्बा ता आसवक्खया ति ॥

थेरीगाथापालि निद्विता ।

— ० —

१ याचितस्सा—म० । २ विमोक्खसच्चदस्सावी—स्या० । ३ तीणि—रो० । ४ अदासिम्हासे—सी० । अदासिम्हा—स्या०, रो० । ५ उपपज्जिम्ह—सी०, उपपज्जिम्हा—स्या०, रो० । ६ मानुसकेसु—स्या० । ७ खन्ति—रो० । ८ कथन्ति—स्या०, रो० । ९ थेरियकुत्तरसत्ता—स्या० ।

विमानवत्थु

विसेसयदान अनुक्कमणिका

अ

अङ्गेषु	१२२
अजरामरा	९२
अट्टङ्गसुसमागत	१९, ३२
अट्टङ्गिक	२९
अट्टमी	१९, ३२
अधकविदस्मि	११०
अधकवेण्डुपुत्ता	९२
अम्बकञ्जिक, अहमदासि	४९
अम्बसिञ्चको	१११
अम्बा	९, १० ११
अम्बाराम असिञ्चह	१११
अरियसच्चान कोविदा	२६
अलङ्कृतो मट्टकुण्डली	११८
असाक, नन्दन	७६
अस्सतरीरथा, सत	६४

आ

आदित्त वत म सन्त	११९
आयोगपट्ट, अहमदासि	५०
आकम्बो	७६

इ

इसयो	९२
------	----

उ

उच्छुदक्खिणा	७२
उच्छेदबादी	१२४
उज्जुभूतो, पञ्चासीलसमाहितो	५३
— सञ्चो	५३
उत्तरौ, उपासिका	१९

उदके वारिगोचरो	७७
उद्दालका	९ १० ११
उपतिस्स	५६
उपाहन जहमदासि	५१
उपोसथ	२९
— उपवसिस्स	३०, ३२ ५२
उप्पलमालधारिणी	३६

ए

एणीफस्सा	७६
----------	----

ओ

ओक्काककुलसम्मवो	९३
असवद्धक अहमदासि	५०

क

कतकिच्चो भगवा	८०
कन्थको	११५
कपिलवत्थुस्मि	११५
कप्पको	१२८
कम्म, कुसल	११७
कस्सपस्स महेसिनो	८९
कायब धन, अहमदासि	५०
कुमारकस्सपो	१२५
कुम्मास	२५
कुसल कम्म	११७
कूटागारा	११, १२
केसकारिका	२२
कोच्छफलूपजीवी	१२८
कोसलान रज्ज यदा कारयि	१२४
कोसातकी नाम लतत्थि	७०
कोसिया	४१

ख	खत्तिया	९२	दिट्ठिविसूकानि विनोदयी मे	१२५
	खिड्डारत्ति	२१	दुक्खनिरोधो मग्गो	७५
			दुग्गति न च पन मत्थि	२१
ग			देवपुत्तो	८८
	गधब्बो	९१	देवराजस्स सभा	१०६
	गधुत्तमदायिका नारी	४३	देवा तावत्तिसा	५८
	गयाय, दासी अह पुरे आसि	७४	देवा त्तिदसा	२२
	गिज्झकूटम्हि पव्वते	५३	देवानमिन्दो	९४
			देवि दो	१२४
च			देवि दो, सक्को	२३
	चक्कवत्तिस्स राजिनो	६४	देवे, त्तिदसे	७१
	चण्डालपुक्कुसा	९२	देवो	९१
	चण्डालयोनिया चुता	२८	दोणिनिम्मज्जनि, अहमदासि	४९
	चण्डाली	२८		
	चातुद्दसि	१९ ३२	न	
छ			नत्थिकदिट्ठि	१२४
	छत्त, अहमदासि	५०	नन्दने उपपन्नम्हि	२८
			नन्दने, वस वत्तेमि	११०
ज			नन्दन	९७
	जम्बुयो	९, १०, ११	— अनुविचरामि	२९
			— असोक	७६
ड			नन्दा	२४, ७६
	डाक	२५	न्दियो, नामासि बाराणसिय	७८
			नरवरदम्मसारथि तथागत	२१
त			नागा हेमवता	६४
	तथागता	७६	नाळकगामो, मगधवरपुरत्थिमेन	५६
	तथागत, नरवरधम्मसारथि	२१	नाळन्दाय उपासिका	३०
	तालवण्ट, अहमदासि	५०	निक्खा सत्त	६४
	तावत्तिसा देवा	५८	निहा ति मम अञ्जसु	३२
	तावत्तिसे पसादेन्तो	७०	निम्बमुट्ठि अहमदासि	४९
	त्तिदसा देवा	२२	निम्मानरतिनो	२६
	त्तिदसाधिपति मघवा	७०	निरगळ यञ्ज, यजित्वा	९९
	त्तिदसान महावन	७६	नीलुप्पलहत्थक, अहमदासि	६८
द	त्तिदसे देवे	७१	प	
	तिलका	९, १० ११	पञ्चदमि	१९, ३२
			पञ्चसिक्खापदे रता	२६
	दासी, अहोसि	२४	पञ्चासीलसमाहितो उजुभूतो	५३
			पटिपन्ना, चत्तारो	५३
			परिवेण सेरीसक	१२९

विसेसपदान अनुक्कमणिका

३

पाटलियो	९, १० ११	महेसिनो कस्सपस्स	८९
पाटिहारियपक्ख	३२	मातलि एतदब्रवि	७०
पायासि, राजा	१२१	मूलक अहमदासि	४९
पायासिस्स रञ्जो अहोसि माणरो	१०७	मोगल्लानेन पुच्छिता ३-८, १० १२ १४-१८, २५,	
पायासी ति अहु समञ्जा	१२४	३०, ४१, ८५ ८९ ९८, १००, १३०	
पिळ घनानि	९७	मोदक, अहमदासि	५१
पुग्गला, अट्टसत पसत्था	६६	मोरहत्थ अहमदासि	५०
पुप्फकमुट्ठि अहमदासि	४९		
पुप्फुत्तमदायिका नारी	४२	य	
पुरि ददा, सक्को	९१, ११९	यञ्ज निरग्गळ यजित्वा	९९
पूव, अहमदासि	५१	यत्थ च दिन्नमहप्फलमाहु	८०
पोक्खरो	७६	यवपालको अहोसि	१०४
फ		र	
फले ठिता, चत्तारो	५३	रज्जुमाला ति म विदु	७४
फुल्ला	९, १० ११	रागविरागमनेजमसोक	८०
ब		राजगहस्मि उपासिका	३२, ३३
बाराणसिय उपसङ्कमित्वा	६२	राजगहे	२० ५८
बाराणसी	२२	राजञ्जो	९१
ब्रह्मचिचित्त	९२	राजा पायासि	१२१
ब्रह्मा	३६, ७१	ल	
ब्राह्मणा	९२	लखुमा उपासिका	२६
भ		लोणसोवीरक	२५
भगवा, कतकिच्चो	८०	व	
म		वङ्गीसेनेव पुच्छितो	९०
मगधवरपुरत्थिमेन, नाळकगामो	५६	वच्छपालको	७७
मगधेसु	१२२	वटसका	७४
मग्गाधिपती	६६	— बातधुता	६४
मग्गो, दुक्खनिरोधो	७५	वण्णुपथम्हि गुत्तो	१२४
मघवा, तिदसाधिपति	७०	वत्थुत्तमदायिका नारी	४१
मट्टकुण्डली, अलङ्कतो	११८	वाणिजा, सत्थवाहा	१२४
मणिथूण विमान	८५, ८६, ८७, ८८ १०१	वत्सवो	९४
	१०३, १०४, १२९	विधूपन, अहमदासि	५०
मण्डूकोह पुरे आसि	७७	वीणामोक्खा च नारियो	७६
महारथो	९३	वेस्सवणो	१२४
महावौर, सक्कपुत्त	९३	वेस्सा	९२
		वेळुरियथम्भा	१०१

स	
सकदागामिनी	५९
सकदागामिफले व्याकासि	१९
सक्को, बेविन्दो	२३
— पुरिन्दो	९१, ११९
सक्खलिक, अहमदासि	५१
सक्यपुत्त महावीर	९३
सक्यमुनी	८०
सङ्घो उज्जुभूतो	५३, ६६
सत्यवाहा वाणिजा	१२४
सत अस्सतरीरथा	६४
— अस्सा	६४
— निक्खा	६४
सभा, देवराजस्स	१०६
सभा, सुधम्मा	१०६
सम्बुद्धेनेव पुच्छिता	११
ससी अधिग्गह् यथा विरोचति	२२
सस्सतीसमा	९२
साकमुट्ठि, अहमदासि	४९
साकियान् पुरुत्तमे	११५
साकेताय, उपासिका	३१
साधुवादी	७६
सारिपुत्तो ति विस्सुतो	१११
साला	९-११
सावका, सुगतस्स	६६
सावत्थिय	६५

सिपाटिका	१२६
सिरीसवना	१२६
सुगतस्स सावका	६६
सुजातो नामह	९४
सुणिसा	५६
सुहा	९२
सुद्धोदनस्स पुत्तस्स	११५
सुधम्मा नाम देवा	९१
— सभा	१०६
सुनदा	२४, ७६
— उपासिका	५८
सुनिदिघोसो	९५
सुनिहा ति म अञ्जसु	३३
सुफस्सो	७६
सुभहा	७६
सुमेधस्स जिनस्स सत्थुनो	११७
सेरीसको नाम अहम्हि यक्खो	१२४
सेरीसक परिवेण	१२९
सोणदिन्ना	२४, ३०, ७६
सोणकसा	७
सोतापन्ना	२१
ह	
हत्थप्पतापक अहमदासि	४९
हेमरथे अधिट्ठितो	९४
हेमवता नागा	२७, ६४

विसेसगाथायो

अ	
अक्खामि ते भिक्खु महानुभाव	४
अज्जेव बुद्ध सरण वजाहि	१२०
अट्ठेव भुत्तफुप्फानि	८९
अद्दस विरज भिक्खु	५
अप्प पि कत्त महाविपाक	८३
अब्बही वत्त मे सल्ल	११९
अभिकक तेन वण्णेन	१२
अमज्जपो नो च मुसा अभार्णि	९०

अलङ्कृता मणिकञ्चनाचित	६१
अहिंसा सब्बपाणीन	९२
अह मनुस्सेसु मनुस्सभूता	३
अ	
आदित्त वत्त म सन्त	११९
इ	
इच्चेव वत्तवान् यमस्स दूता	७७
इद दुक्ख ति मवोच	७५

इद विमान रुचिर पभस्सर
इसयो चा पि ये सता

उ

उच्छागार तिणागार
उपेमि सरण बुद्ध
उपोसथ उपवसिस्स

ए

एतेनुपायेन इम निरगळ
एसो हिंसद्धो

ओ

ओदन कुम्मास डाक

क

करणीयानि पुञ्ञानि
कि ते वत कि पन ब्रह्मचरिय
केन तेतादिसो वण्णो
कोञ्चा मयूरा दिविया
को देवलोकतो मनुस्सलोक

ख

खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा
खीणासवा विगतरज अनेज

ग

गत्वा मय सि धुसोवीरभूमि
गधपञ्चडगुलिक अहमदासि
गमनागमन पि दिस्सति

च

चत्तारो च पटिपन्ना
चातुर्दसि पञ्चदसि

ज

जित्तिद्रय बुद्धमनोमनिक्कम
जिनवरपवर उपेहि सरण

त

तमन्न ानेन च चीवरेन च

२२ ततो म अवधी गावी
९२ तेन मेतादिसो वण्णो
त आपगा अनुपरियन्ति
त भूमिभागेहि उपेत रूप

द

९१ दानस्स ते इद फल
९३ दुन्निक्खित्त माल मुनिक्खपित्वा
१९ देविद्विपत्तासि महानुभावो
५४

न

न तथा तपत्ति नभे सुरियो
८१ नयिध फला मूलमया च सति
१२१ नयिस्म लोके
८९

प

८६ पञ्चसिक्खापदे रता
१२४ पदुमकुमुदुप्पलकुवलय
३ पदुमि पद्मपत्तक्खि
१४ परमगतिगत च पूजयित्वा
७९ पाणातिपाता विरता
पाणातिपाता विरमामि खिप्प
पिप्फल्या लसुणेन च
९२ पीठ ते सोवण्णमय उळार
२७ पुच्छामि त देवि महानुभावो
पुरत्थिमस्मि जनपदे
९३

फ

१२६ फलिकरजतहेमजालछन्न
४५
११९

ब

बहुकारो अनुकम्पको च
८४ बहुपदुमविचित्रपुण्डरीक
८१ बुद्धो च मे इसिनिसभो
२१ बुद्धो च मे कञ्चनसन्निभत्तचो
६२

भ

९२ भावितत्ता पि अरहन्तो
८२

म

९९ मगधेसु अङ्गेषु च सत्यवाहा
१२२

मा म त्व सरण गच्छ

य

यजमानान मनुस्सान
 यतो च खो परनिब्वुतो
 यदि ते सुता अन्धकवेण्डुपुत्ता
 या देवराजस्स सभा सुधम्मा
 ये पुग्गला अट्टसत्त
 ये मन्त परिवत्तेन्ति
 यो अघकारम्हि तिमीसिकाय
 यो वे किल तस्स पिपासितस्स
 य ददाति न त होति

र

रागविरागमनेजमसोक

९२

व

वेळुरियथम्भ रुचिर पभस्सर

१५

५३

स

सचे हि बुद्धो तिट्ठेय्य

९३

९३

सळललवुजभुजकसयुत्ता

५५

१०६

सा देवता अत्तमना

३

७७

सीहो यथा पब्बतसानुगोचरो

४१

९२

सुक्खाय अलोणिकाय च

६३

१३

सुवण्णच्छदन नाव

८

१०

सुवण्णपट्टेहि समन्तमोत्थटो

९३

८८

सुसुक्खं ध अभिरुह नाग

८९

सोवण्णजाल मणिसोणचित्ति

५७

सोवण्णमया लोहितङ्गमया च

५७

८०

स्वाह अब्बूळहसल्लोस्मि

११९

पेतवत्थु

विसेसपदान अनुक्रमणिका

अ		ख
अङ्कुरो	१६४ १६६ १६८	खेतूपमा अरहन्तो १३५
अङ्ग्रेसु	२०५	
अनुरुद्ध	१४८	ग
अनुरुद्धस्स कटच्छुभिक्ष	१६८	गङ्गा तीरे निसिन्नक भिक्षु १६९
अधकविद	१६१	गङ्गा, सीतोदिका १७०
अम्बसक्करो लिच्छवि	२०३	गधब्बो १५५
अरहन्तो खेतूपमा	१३५	गोरक्खेत्थ न विज्जति १३७
इ		च
इत्थिचित्त विराजेत्वा	१७५	चतुकुण्डिको १७८
इदको यक्खो	१६८ १६९	चन्दिमसुरिया १५५
उ		चुन्दट्टिल १७६
उत्तरा	२१६	चूळनीपुत्तो १७४
उपतिस्सो	१४८	
उपासको, कोच्छफलूपजीवी	२११	छ
उव्वरी	१७३	छळङ्ग ब्रह्मचिन्तित १५८
उरुवेला नाम गामो	१७५	त
क		
कटच्छुभिक्ष दत्तवान, अनुरुद्धस्स	१६८	तवतिसे १६८
कप्पको, सम्भवनामधेय्यो	२११	तिरोकुट्टेसु तिट्ठन्ति १३७
कप्पितको	१९५	तिस्सा १४९
कप्पित	१४८	तुन्नवायो पुरे आसि १६४
कम्बोज	१६२	
कस्सकूपमा दायका	१३५	द
कारकरो	२०३	दायका, कस्सकूपमा १३५
कासिकुत्तमधारिनी	१४७, १४९	देय्यधम्म, बीजूपम १३५
कुण्डिनागरियो, थेरो	१७७	देवता १५५
कुबेर	१३६	द्वारक अनुप्पत्तवान १६५
केसवो	१५७	
कोच्छफलूपजीवी उपासको	२११	ध
कोलियौ, महामत्तो	१७६	धतरु १३६

न		य	
नदा	१५३, १५४	मिगलुहो पुरे आसि	१८६
नन्दियो नामासि बाराणसिय	२१८	मित्तदुब्भो हि पापको	१६३
नन्दिसेन	१५३, १५४	मेत्ताचित्त अभावेसि, ब्रह्मलोकूपपत्तिया	१७५
नारद	१३५ १३६ १८९	मोगल्लान आम तयि	१४८
		मोरियान उपट्टान	२१२
प		र	
पञ्चङ्गिकेन तुरियेन	१८७	यक्खो इ दको	१६९
पञ्चालान रथेसभो	१७३, १७४		
पण्डुकम्बले सिलाय	१६८	रथेसभो पञ्चालान	१७३, १७४
पहत अत्तपानम्हि	१३७	राजगहे गिरिब्वजे	१८६, १८७ १८९
पल्लङ्गे गानकत्थते	१८७	राजगह पञ्चागमि	१६१
पाटलिपुत्तमक्खत	२१२	रेवते सुपापधम्मे	२१७
पायासि नाम राजा	२०४	रोख्वम्हा इधागत	१६४
पारिच्छत्तकमूलम्हि	१६८	रोहिण्य्यस्स	१५७
पिङ्गलको नाम राजा	२१२		
पिट्ठिमसिको	१८९	ल	
पुचिमन्दस्स मूठे	१९०	लिच्छवि	१९१, १९७, १९९
पुरिददो सक्को	१५५, १६४, २१४	लिच्छवी, अम्बसक्करो	१९०, २०१
पोट्टपादा	१७७	लिच्छवीन सकास	२०१
		लोकपाले महाराजे	१३६
ब		व	
बाराणसिय नन्दियो नामासि	२१८	वङ्क उपागमि	२१२
बाराणसि च सन्तिके	१७६	वण्णुपथस्स मज्झे	२०४
बाराणसी	१६१	वासभगाम	१७६
बीजूपम देय्यधम्म	१३५	वासवस्स	२११
ब्रह्मचिन्ति छळङ्ग	१५८	विरूपक्ख	१३६
ब्रह्मदत्तस्सनामका	१७४	विरुल्लहक	१३६
ब्रह्मदत्ता ति कन्दति	१७३	वेसालिया नगरस्स मज्झे	१९३
ब्रह्मदत्तो, राजा	१७३	वेसालिय अञ्जतरो उपासको	२०१
ब्रह्मलोकूपपत्तिया मेत्ताचित्त अभावेसि	१७५	वेसालिय लिच्छविह	१९७
		वेसाली, वज्जीन नगरत्थि	१९०
म		वेस्सवणस्स मे सुत	१६५
मगधेसु	२०५	वेस्सवणो, नळि या राजा	२०७
महुकुण्डली	१५४	स	
मत्ता	१४९	सक्को तावत्तिसानमिस्सिरो	१६६
मन्त ये परिवर्त्तेन्ति	१५८	सक्को, पुरिन्ददो	१५५, १६४, २१४
महाराजे लोकपाले	१३६	सङ्खर	२१२

विसेसगाथायो

९

सत्थवाहा	२०५	सिलाय पण्डुकम्बले	१६८
सपत्ती	१३८, १४९	सुरट्टान अधिपति	२१२
सम्भवनामघेय्यो कप्पको	२११	-- सन्तिके	२१२
ससो ससो ति लपसि	१५७	सुरट्ट पुनरागमा	२१२
साणवासिनिवासको	१७७	सूकरमुखो मा अहु	१३५
सारिपुत्तस्साह माता	१४९	सेरीसको	२०७, २१२
सारिपुत्तो	१४६	सोरट्टो	२१३, २१४
सारिपुत्त उपसङ्गमि	१४७	ससवको नाम	२१९
सावत्थि नाम नगर	२२२		
सिधक	१६६		
सिधुसोवीरभूमि	२०५, २०९, २१२	हत्थिनि पुर	१८५
सिपाटिका	२०९	हिमवत्तस्स पस्सतो	२२२

विसेसगाथायो

अ		न हि रुण्ण वा सोको वा	१३७
अदासि मे अकासि मे	१३७	ब	
अब्बही वत मे सत्तल	१४०, १५५, १५८	बीजानि वुत्तानि यथा सुखेत्ते	१६९
अय च खो दक्खिणा दिन्ना	१७	म	
आ		मेघो व निन्नानि परिपूरयन्तो	१६७
आदित्त वत म सन्त	१४०, १५५, १५८, १७४	य	
इ		यथा गामतो निक्खम्म	२१५
इद मे वातीन होतु	१७८, १८०	यथा गेहतो निक्खम्म	२१५
उ		यथा पि दारको च द	१४५
उज्जङ्गले यथा खेत्ते	१६९	यथा पि ब्रह्मो उदकुम्भो	१४५
उन्नमे उदक बुट्ट	१३७	यथा पि भट्टके खेत्ते	१६९
उरगो व तच्च जिण्ण	१४४	यथा वारिवहा पूरा	१३७
ग		यथा सुत्तगुळे खित्ते	२१५
गमनागमन पि दिस्सति	१५५	यस्स रुक्खस्स छायाय	१६३
च		यस्सेकरत्ति पि धरे वसेय्य	१६३
चतुक्कण्ण चतुद्वार	१६०	व	
चन्दतो ससमिच्छामि	१५७	विचेय्य दान दातब्ब	१६९
न		विचेय्य दान सुगतप्पसत्थ	१६९
न हि अन्नेन पानेन	१०४	स	
		सन्तो विधूमो अनीघो निरासो	१९६
		सुणन्तु भोन्तो मम एकवाक्य	२०१

थेरगाथा

विसेसपवान अनुक्कमणिका

अ		उपचाले	२४४
अङ्गणिकभारद्वाजो थेरो	२७९	उपवानो थेरो	२७३
अङ्गान	३१२	उपसेनो बङ्गन्तपुत्तो थेरो	३२५
अङ्गुलिमालो ति विस्सुतो	३५६	उस्वेळकस्सपो थेरो	३००
अङ्गुलिमालो थेरो	३५७	उसभो थेरो	२५९ २७५
अजितो थेरो	२३८, २६४	ए	
अज्जुनो थेरो	२५४	एकधम्मसवनीयो थेरो	२५०
अज्जनवनियो थेरो	२४७	एकविहारियो थेरो	३२१
अज्जासिकोण्डज्जो थेरो	३३८	एकुदानियो थेरो	२५०
अधिमुत्तो थेरो	२६०, ३४२	एरका थेरो	२५५
अनुरुद्धो ति म विदू	३५९	क	
अनुरुद्धो थेरो	३६०	ककुसुधकोणागमनो	३१३
अनूपमो थेरो	२७७	कह्वारेवतो थेरो, आयस्मा	२३४
अभयो थेरो	२४०, २५६	कप्पटकुरो थेरो	२७५
अभिभूतो थेरो	२८३	कप्पो थेरो	३२४
आ		कस्सपो थेरो	२५३ ३१३
आतुमो थेरो	२५१	कातियानो थेरो	३०४
आनन्दो थेरो	३७१	काळुदायी थेरो	३२०
आनापानसती	३२१	किमिलो थेरो	२६१, २६८
इ		कुटिविहारित्थेरो	२४७
इसिदत्तो थेरो	२६१	कुण्डधानो थेरो	२३७
इसिदिन्नो थेरो	२७३	कुमापुत्तो थेरो	२४२
उ		कुमारकस्सपो थेरो	२७५
उक्खेपकत्तवज्जो थेरो	२४९	कुलो थेरो	२३८
उग्गो थेरो	२५३	कुल्लो थेरो	३०२
उज्जयो थेरो	२४५	कोसियो थेरो	२९९
उत्तरपालो थेरो	२८३	ख	
उत्तरो थेरो	२६३, २६९	खण्डसुमनो थेरो	२५६
उत्तियो थेरो	२४१, २४७, २५७	खदिरवनियरेवतो थेरो	३३५
उदायी थेरो	३३९		

खदिरवनियो थेरो
खितको थेरो
खुज्जसोभितो थेरो
खोममित्तो थेरो

२४४
२५८
२८१
२६७

ग

गङ्गातीरियो थेरो
गङ्गातीरे कुटी
गयाकस्सपो थेरो
गवम्पत्तित्थेरो
गव्हरतीरियो थेरो
गिरिमान दो थेरो
गोतमी
गोतमो
— थेरो
गोदत्तो थेरो
गोधिको थेरो
गोसालो थेरो

२६४
२६४
२९५
२४३
२४१
२९३
३२०
३१३
२६५, २८४, ३२६
३३६
२४६
२३९

च

चक्खुपालो थेरो
च दनो थेरो
चाले
चित्तको थेरो
चूळको थेरो
चूळपन्थको थेरो
चूळवच्छो थेरो

२५६
२८९
२४४
२३९
२७७
३२३
२३६

छ

छद्दन्तो
छन्नो थेरो

३६४
२५०

ज

जम्बुको थेरो
जम्बुगामिकपुत्तो थेरो
जेन्तो थेरो
— पुरोहितपुत्तो थेरो
जोतिदासो थेरो

२८८
२४०
२६०
३०५
२६६

त

तालपुटो थेरो
तावतिसेसु देवेसु
तिस्सो थेरो
तेकिच्छकागी थेरो
तेलकानि थेरो

३८४
३५९
२४३, २५६, २६८
३०१
३४५

द

दब्बो थेरो, आयस्मा
दासको थेरो
दुतियकुटिविहारित्थेरो
देवसभो थेरो

२३५
२३८
२४७
२५४, २५७

ध

धजालु
धनियो थेरो
धम्मपालो थेरो
धम्मसवपितु थेरो
धम्मसवो थेरो
धम्मसेनापति वीर
धम्मिको थेरो

२६९
२८०
२७६
२५९
२५८
३७४
२९०

न

नदीकस्सपो थेरो
नन्दको थेरो
नन्दियो थेरो
नन्दो थेरो
नगसमालो थेरो
नागितो थेरो
निग्रोधो थेरो
नित्तको थेरो
निसभो थेरो
नीतो थेरो
हात्तकमुनित्थेरो

२९५
२७१ २८७
२४०
२६८
२८६
२५४
२३९
२७४
२७४
२५३
३०७

प

पक्खो थेरो
पच्चयो थेरो

२४९
२७९

पनादो, राजा	२६९	महाकालो थेरो	२६७
परिपुण्णको थेरो	२५५	महाकोट्टिको थेरो, आयस्मा	२३४
पविट्ठो थेरो	२५४	महाचुन्दो थेरो	२६६
पारापरियो थेरो	२४३, २६१, ३६२	महानागो थेरो	३०१
पिण्डोलमारद्वाजो थेरो	२६३	महानामो थेरो	२६०
पियञ्जहो थेरो	२५२	महापन्थको थेरो	३१६
पिलिन्दवच्छो आयस्मा	२३६	महामोगल्लानो थेरो	३९१
पुण्णमासो, आयस्मा	२३६	महावच्छो थेरो	२३७
— थेरो	२७०	मा खो त्व कप्पट पचालेसि	२७५
पुण्णो थेरो	२५०	मणवो थेरो	२५१
— सन्ताणिपुत्तो आयस्मा	२३४	मातङ्गपुत्तो थेरो	२८०
पोसियो थेरो	२४२	मायनामा	३२०
फ		मालुक्यपुत्तो थेरो	३०३ ३५१
		मिगजालो थेरो	३०५
फुस्सा थेरो	३६५	मिगसिरो थेरो	२७२
ब		मुदितो थेरो	२९१
		मेघियो थेरो	२४९
बन्धुरा थेरो	२५८	मेण्डसिरो थेरो	२५२
बाकुलो थेरो	२८०	मेत्तजि थेरो	२५६
बेलढुसीसो थेरो	२३७	मेळजिनो थेरो	२६४
बेलट्टानिको थेरो	२५७	मोघराजा थेरो	२७६
ब्रह्मदत्तो थेरो	३०७	य	
ब्रह्मालि थेरो	२७६		
भ			
भगुत्थरो	२८६	यसदत्तो थेरो	२९७
भह्जित्थरो	२६९	यसाजो थेरो	२८२
भद्वियो काळिगोघाय पुत्तो थेरो	३५५	यसो थेरो	२६१
भद्दा थेरो	३१२	र	
भरता थेरो	२७१		
भारद्वाजो थेरो	२७१		
भल्लियो थेरो, आयस्मा	२३५	रक्खितो थेरो	२५२
भूतो थेरो	३१८	रट्टपालो थेरो	३४८
म		रमणीयकुट्टिको थेरो	२४८
		रमणीयविहारित्थरो	२४४
मगघान	३१२	राजदत्तो थेरो	२९२
मलितवम्भो थेरो	२५८	राघो थेरो	२६५
महाकच्चायनो थेरो	३१४	रामण्य्यको थेरो	२४५
महाकप्पिनो थेरो	२२	रहुलभट्टो	२८९
महाकस्सपो थेरो	३७५	राहुलो थेरो	२८९
		ल	
		लकुण्डकभद्वियो थेरो	३११
		लोमसकङ्गियो थेरो	२४०

व

वक्कलित्थेरो	२९६
वङ्गीसो थेरो	३९९
वच्छगोत्तो थेरो	२६०
वच्छपालो थेरो	२५१
वज्जितो थेरो	२७८
वज्जिपुत्तो थेरो	२४९ २६१
वड्डमानो थेरो	२४३
वड्डा थेरो	२९४
वनवच्छो थेरो	२३७, २६०
वप्पो थेरो	२४८
वल्लियो थेरो	२४६ २६३ २७०
वसभो थेरो	२६५
वस्सिको थेरो	२८१
वारणो थेरो	२८१
विजयो थेरो	२५५
विजितसेनो थेरो	२९७
विपस्सी	३१३
विमलकोण्डञ्जो थेरो	२४९
विमलो थेरो	२४५ २८४
विसाखो पञ्चालपुत्तो थेरो	२७७
वीतसोको थेरो	२७०
वीरो थेरो आयस्मा	२३५
वेस्सभू	३१३

स

सक्यकुले जातो	३५९
सङ्किच्चो थेरो	३२८
सङ्खरक्खितो थेरो	२५९
सञ्जयो थेरो	२४५
सतगेण्डु	२६९
सन्धितो थेरो	२७८
सप्पको थेरो	२९१
सप्पदासो थेरो	३०३
सब्बकामित्थेरो	३०९
सब्बमित्तो थेरो	२६७
सभियो थेरो	२८७
भमितिगुत्तो थेरो	२५३
समिद्धित्थेरो	२४५

सम्बुलकच्चानो थेरो	२७३
सम्भूतो थेरो	२८९
सरभङ्गो थेरो	३१३
सहस्सकण्डो	२६९
साटिमत्तियो थेरो	२८२
सानुत्थेरो	२४४
सामञ्जकानित्थेरो	२४२
सामणोरो, वनवच्छस्स थेरस्स	२३७
सामिदत्तो थेरो	२५५
सारिपुत्तो	२०६ ३५२
— थेरो	३६८
सारिपुत्त नमस्स ता	३७४
सिखी	३१३
सिङ्गालपिता थेरो	२३८
सिरिमण्डो थेरो	३०८
सिरिमा थरो	२६९
सिरिमित्तो थेरो	३१५
सिरिवड्डो थेरो	२४३
सिवको थेरो	२७२
स तवनियो आयस्मा	२३५
सीतवन	२३५, ३२०
सीलवो थेरो	३३०
सीवलित्थेरो	२४८
सोसूपचाले	२४४
सीहो थेरो	२५३
सुगधो थेरो	२२९
सुद्धोदनो	३२०
सुनागो थेरो	२५४
सुनीतो थेरो	३३१
सुदरसमुद्दो थेरो	३१०
सुप्पियो थेरो	२४१
सुबाहुत्थेरो	२४६
सुभूतित्थेरो, आयस्मा	२३४
सुभूतो थेरो	२९३
सुमङ्गलो थेरो	२४४
सुमनो थेरो	२९४, ३०६
सुयामनो थेरो	२५१
सुराधो थेरो	२६५
सुसारवो थेरो	२५२
सुहेमन्तो थेरो	२५८

सेतुच्छो थेरो	२५७	सोभितो थेरो	२७०
सेनको थेरो	२८८		
सेलो थेरो	३५३		
सोणो कुटिकण्णत्थेरो	२९८	हत्थारोहपुत्तो थेरो	२५२
— कोळिविसो थेरो	३३३	हारितो थेरो	२४०, २८४
— पोटरियो थेरो	२७४	हेरञ्जकानित्थेरो	२६६
सोपाको थेरो	२४१, ३१२		

ह

गाथायो

अ

अक्कोधनोनुपनाही	३१५	अद्धा दलिद्धा च	३४७
अक्कोधस्स कुतो कोधो	३०७	अतिमानो च ओमानो	३०५
अगारवो च कासावे	३६४	अतिसीत अतिउण्ह	२८०
अङ्खेय्येसु कप्पेसु	२७५	अतिहीता वीहि	३००
अङ्गारिनो दानि दुमा	३१९	अत्थाय वत मे बुद्धो	२९५
अच्चयन्ति अहोरत्ता	२६६	अत्थस्साय विञ्जापनी	३३९
अच्चारद्धमिह	३३२	अत्थ च यो जानाति	२९८
अच्छेच्छि तण्ह	३९८	अथदसासि सम्बुद्ध	३३०, ३५९
अच्छेर वत बुद्धान	३७५	अथ पापानि कम्मानि	२६६
अच्छोदिका पुथुसिला	२६०, ३२७	अथ सट्ठिसिता	३२२
अजर जीरमानेन	२४१	अथो सीदति सञ्जुत्त	३४३
अजेगुच्छ विमुत्तेहि	३६४	अद्दस भगवा आदि	३९९
अज्जतग्गे म सापाक	३१२	अद्धा न जानन्ति	२७३
अज्ज पन्नरसे	३९४	अधिचेतसो अप्पमज्जतो	२५०
अज्झत्त च न जानाति	३११	अनङ्गणस्स पोसस्स	३३४, ३६७
अज्झत्त च पजानाति	३११	अनन्तर हि जातस्स	३२२
अज्झत्त च बहिद्धा च	२९४, ३०७	अनाकिण्णा गहट्ठेहि	३७३
अज्झत्त मे समुद्दाय	३४४	अनागत यो पटिकच्च	३२१
अज्झायको पि चे	३८७	अनासन्नवरा एता	२४२
अञ्छामि न न	३४४	अनिक्कसावो कासाव	३६४
अञ्जनीव नवा	३४६, ३६९, ३८६	अनिच्चानि गहकानि	२७२
अञ्जथा लोकनाथमिह	३६०	अनिच्चा वत सङ्खारा	३८६
अञ्जस्स भगवा बुद्धो	३६७	अनिच्चा हि चला सद्दा	२८२
अञ्ज्जाणमूलभेदाय	३०४	अनिच्च दुक्ख ति	३८०
अञ्जातमानिनो धम्मे	३६३	अनिमित्त च भावेहि	३९३
अट्ठपदकता केसा	३४६, ३६९, ३८६	अनिस्सरणदस्सावी	३४२
अट्ठिकङ्कलकुटिके	३८५	अनुकम्पाय मे सत्था	३२३
अट्ठिसङ्गातघटिता	३२४	अनुवस्सिको पब्बजितो	२३९
		अनुदिट्ठीन अप्पहान	३४४

अनुद्धतो अचपलो
अनुपपत्तो सच्छिकतो
अनुसासि महावीरो
अनुसासि म अरियवता
अनेनुस्सरन्तो सम्बुद्ध
अनेकजातिससार
अन्तोवङ्कगतो आसि
अघोह हतनेत्तोस्मि
अन्नभारो पुरे आसि
अपण्डरो अण्डसम्भवो
अपि चेहोति तेविज्जो
अपुञ्ज पसवी मारो
अप्पिच्छता सप्पुरिसेहि
अप्पिच्छो चेव स तुट्ठो
अप्पिच्छो साततिको
अप्पमत्तस्स मे सिक्खा
अप्पस्सुताय पुरिसो
अब्बूळ्ह अघगत
अब्भतीतसहायस्स
अब्भोकासी साततिका
अब्भोकासे विहरति
अभिञ्जापारमिपत्तो
अभिञ्जेय्य अभिञ्जात
अभिभूतस्स दुक्खेन
अभिवुद्धा रम्मतला
अभिसत्तो व निपतति
अमोघ दिवस कयिरा
अम्भपल्लवसङ्कास
अम्बिल मधुरग्ग
अथमाहु पुराणिया कुटि
अयमिति कप्पटो
अथोगे युञ्जमत्तान
अथोनि सुद्धिमन्वेस
अथोनिसो मनसिकारा
अय च दहरो भिक्खु
अरञ्जे रुक्खमूले वा
अरञ्जे रुक्खमूलेसु
अरति च रति
अरह सुगतो लोके
अरहा दक्खिण्योमिह

खु० २-६१

३३८ ३७४ अरूप दूरङ्गम एकचारि
२९४ अलङ्कता सुवसना
२४९ अलत्तककता पादा
२९४ अलद्धा चित्तस्सेकग्ग
२९६ अल ज्ञायितुकामस्स
२५२ अल मे फासुकामस्स
३४४ अल्ल सुक्ख वा
२५६ अवण्ण च अकिंति
३५९ अविज्जाय निवुतो कायो
३२७ अवितक्क समापन्नो
२६४ असक्खि वत अत्तान
३९० असल्लीनेन चित्तेन
३८१ अस्सत्थे हरितोभासे
३२४ असुभाय चित्त भावेहि
३५४ असेय्यो सेय्यसमान
२९४ अससट्ठो साततिको
३६९ असहीर असडकुप्प
२९२ अहिसको ति मे नाम
३७० अहु तुय्ह पुरे सद्धा
३५४ अहु बुद्धस्स दायादो
३०१ अहो बुद्धा अहो धम्मा
३९६ अह खो वेळुगुम्बस्मि
३५२ अह मिद्धेन पकतो
३६४ अह सकरणीयोमिह
३७३
२६१
३०८
२७४
३४२
२४७
२७५
२९२
२७९
२६८
३८७
३५७
३६०
३९२
२७२
२९४

आ

आकासमिह हलिहिया
जागच्छ तग्गिख धा व
आचारगोचरे युत्तो
आजानीयेन आजञ्जो
आतुर असुचि पूर्ति
आदि सील पतिट्ठा
आनापानसती यस्स
आबावे मे समुप्पन्ने
आयागो सम्बलोकस्स
आरञ्जकानि सेनासनानि
आरञ्जिका पिण्डपातिका
आरञ्जिको साततिको
आरञ्जिको होहि च
आरद्धविरिया पहितत्ता

३८१
२८६ ३१०
३४६, ३६९, ३८६
३०३
३७३
३७३
३६६
३२९
३२४
३३४, ३६७
२५४
३५८
२७८
३९३
३७४
३५४
३३४
३५६
२८२
२३८
२७५
२३९
२८६
३७१
३८५
३०८
३२५
३०६
३०२
३२९
३२१
२४१
३२३
३२६
३८५
३५४
३८०
२६८

आरद्धविरिये पहितत्ते
आरद्धविरियो साततिको
आरम्मण त बलसा
आरम्भथ निक्कमथ
आसदि कुटिक कत्वा
आसाय कसते खेत

इ

इच्चेव चोरो असिमावुघ
इट्ठा धम्मा अनिट्ठा
इति मार अतज्जेसि
इतो बहिद्धा पुथु
इतो सत्त ततो सत्त
इत्थिरूपे इत्थिसरे
इत्थिसोतानि सब्बानि
इद पुरे चित्तमचारि
इद भोन्तो निसामेथ
इद वत्ता सालवने
इधेव किंति लभति
इधेव निन्द लभति
इन्द्रियानि मनुस्सान
इन्द्रियानेव सारक्ख
इमे हज्जन्तु वज्जन्तु
इम च पस्स

उ

उक्कण्ठामि सरीरेन
उक्कण्ठितो पि न बसे
उक्खेपकतवच्छस्स
उग्गापुत्ता महिस्सासा
उच्चावचेहुपायेहि
उच्चे मण्डलिपाकारे
उज्जुमग्गभिह् अक्खाते
उज्झानसञ्जिनो बाला
उट्ठेहि निसीद कातियानि
उत्तम धम्मत पत्तो
उत्तिट्ठपिण्डो आहारा
उत्तिण्णा पङ्कपलिग
उदक हि नयन्ति नेत्तिक्का
उदरावदैहक भुत्वा

उद्धच्चमेघथनित
उद्धता च भविस्सन्ति
उद्धतो चपलो भिक्खु
उद्धतो उन्नतो बालो
उद्धतो चपलो भिक्खु
उन्नता सुखधम्मेन
उन्नत्तस्स पमत्तस्स
उपज्झायस्स उदक
उपज्झायो म अवच
उपट्ठापेति परिस
उपधी ते समतिक्क ता
उपधीसु जना गधितासे
उपसन्ता अनायासो
उपसन्तो उपरतो
उपसन्त उपरत
उपसम्पदा च मे लद्धा
उपायकुसलेनाह
उपारम्भचित्तो दुम्मेधो
उपासिता सप्पुरिसा
उपेति गब्भ च पर
उप्पज्जे ते सचे कोधो
उप्पतन्तेसु निपते
उभयेनेव सम्पन्नो
उभयेन मिद मरणमेव
उभिन्नमत्थ चरति
उभिन्न तिकिच्छन्त त
उमापुप्फेन समाना
उम्मग्गपथ मारस्स

ए

एकका मय अरज्जे
एकतिसे इतो कप्पे
एकपादेन अट्ठासि
एकपुत्तो अह आसि
एकपुप्फ चजित्वान
एकाकियो अट्ठतियो
एकासनी साततिको
एको पि सद्धो मेघावी
एकस चीवर कत्वा

३४५
३६४
३३७
३६५
३७४
३३५
३३२
३०६
२३७
३६२
३५३
३९२
३६७
२३४ ३६८ ३८७
३८७
२९७
२६८
२९७
२७१
३४८
३०७
२५२
२८९
३६७
३०७
३०७
३७३
३९५
२४९
२७८
२८८
३११
२५६
३२१
३५४
२८१
३१२

एतमादीनव अत्वा	२६३, २६८, ३४८
एतादिस करित्वान	२८८
एतै पच्छिमका दानि	३५९
एतै सम्बहुला देवा	३७४, ३८८
एत च समतिक्कम्म	३५८
एत चे रुच्चति	३५३
एवमेते यथा वुत्ता	३९६
एवमेत महावीर	३८५
एवमेव तुव मार	३९०
एवाय वत्तते कायो	३२४
एव अनन्नातद्धान	३६५
एव चे त जनो	३८५
एव चे म	३९२
एव दस्सनसम्पन्न	२७१
एव नानप्पयातम्हि	३६२
एव पञ्जाय ये	३३५
एव मे कत्तुकामस्स	३२१
एव मे भयजातस्स	३४५
एव विजितसङ्गाम	३९४
एव त्रिहरमानस्स	३२५
एव सब्बङ्गसम्पन्न	३९५
एव सुदेसिते धम्मे	३९५
एस ब धामि सन्नाह	३२१
एस भिय्यो पसीदामि	३३७
एस सुत्वा पसीदामि	३९८
एसावहिय्यसे पब्बतेन	२६०
एहि नन्दक गच्छाम	२७१

ओ

ओगय्हट्टुङ्गिक सोत	२९५
ओघपासो दळहखिलो	३३७
ओघस्स हि नितरणत्थ	३९५
ओट्टप्पहतमत्तेन	३७४
ओदहि मिगवो पास	३४६ ३८६
ओदात वत मे चित्त	३२१
ओभासजात फलग	२४०
ओर ओदनपाकम्हा	२९२
ओल्लग्गेस्सामि ते चित्त	२९६
ओवदेयानुसासेय्य	३६६

क

कच्चि नो वत्थपसुत्तो	२४०
कटुक मधुरस्साद	३४३
कदा अनिच्च वधरोगनीळ	३७६
कदा इणट्टो व	३७८
कदा नु कट्टे	३७७
कदा नु खो	३७७
कदा नु गङ्ग	३७८
कदा नु नागो	३७८
कदा नु पञ्जामयमुग्गतेज	३७६
कदा नु म	३७४ ३७७
कदा नु रूपे	३७७
कदा नुह दुब्बचनेन	३७७
कदा नुह पब्बतकन्दरासु	३७६
कदा नुह भयजननिं	३७६
कदा नुह भिन्नपट धरो	३७६
कदा नुह सग्भि	३७७
कदा मयूरस्स सिखण्डिनो	३७८
कन्दन्ति न आती	३४७
कप्पिय त चे	३६६
कम्म कम्म ति अत्वान	३०५
कम्म बहुक न कारये	३१४ ३७४
करतो ते चीयते	३९०
करेरिमालावितता	३७३
करोथ बुद्धवचन	३०३
कल्याणदस्सनो भिक्खु	३५१
कस्स सेलूपम चित्त	२७४
कस्सिद्रियानि समथङ्गतानि	२७६
कामकोपप्पहीना	३३६
कामच्छ दो च व्यापादो	२५१, ३६८
काम धा जालपच्छन्ना	२८९
कामरागेन ड्य्हामि	३९३
कामा हि चित्रा मधुरा	३४८, ३७९
कामे आदित्ततो दिस्वा	३४८
कामेस्वादीनव दिस्वा	३०८
काम भिज्जतुय कायो	२९१
कायदुट्टुल्लगरुतो	२६०
कायमच्छेरगरुतो	३७०
कालपब्बङ्गसङ्कासो	२८२, ३३८

काले कालवस पत्ता
 कावेय्यमत्ता विचरम्हि
 काळी इत्थी ब्रह्मी
 किच्छा लद्धो अय पुत्तो
 किमानुपुब्ब पुरिसो
 किमीव मीळहेसलित्तो
 किलेसा ज्ञापिता मय्ह
 किलेसेहाभिभूता
 किच्छन्दा किमधिप्पाया
 किं तवत्थो वने
 किं भहन्ते करित्वान
 कीदिसो निरयो आसि
 कुट्टमूल च निस्साय
 कुलम्हि मित्ते च
 कुल्लो सिवथिक गत्वा
 कुसलान च धम्मान
 केसे मे ओलिखिस्स
 को कुटिकाय
 कोटिसतसहस्सस्स
 कोधना उपनाही च
 को नु सेनापति
 को मे असत्थो
 को सो पारङ्गतो
 का हि तस्स जनेनत्थो
 क नु तत्थ न रमेन्ति

ख

खत्तिया भोगी राजानो
 खन्त्या छन्दिकतो
 खन्धा दिट्ठा यथाभूत
 खग्धा मया परिज्जाता
 खलुपच्छाभत्ती साततिको
 खिप्प गिर एरय
 खीणाय भवनेत्तिया
 खीणासवो विसञ्जुत्तो
 खीणा हि मय्ह जाति

ग

गच्छ वदेसि समण
 गतिमन्तो सतिमन्तो

३३५ गत्तानि परिमज्जित्वा
 ३९६ गघ घत्वा सति
 २६७ गम्भीरपञ्जो मेधावी
 ३११ गहकारक दिट्ठोसि
 ३४२ गामे वा यदि वारञ्जे
 ३८८ गुणवन्तो पि सङ्घम्हि
 २५० गुणहीना पि सङ्घम्हि
 २६१ गूथभस्ते तच्चोनद्धे

च

३४१ चक्कवत्ती यथा
 ३८९ चक्कानुवत्तको थेरो
 ३७२ चक्खुद्रिय चे रूपेसु
 ३७९ चक्खुमास्स यथा अग्घो
 ३०२ चक्खु सरीर उपहन्ति
 ३६० चतुग्भिपल्लासवस
 २७० चत्तारि अरियसञ्चानि
 २४७ चत्तारो पञ्च अलोपे
 ३८८ चत्तारो सतिपट्टाने
 ३६३ चन्दो यथा विगतवलाहके
 ३५२ चरतो तिट्ठतो वा पि
 ३४४ चारित्त अथ वारित्त
 ३४४ चाले उपचाले सीसूपचाले
 २६७ चित्तनिमित्तस्स कोविदो
 २९० चिररत्त वतातापी

चिरसङ्घिल्लिट्ठ वत म
 चिरस्स वत मे महितो
 चिहचिहाभिनदिते
 चुता पतन्ति पतिता
 चूतूपपात जानामि
 चेतसा अनुपरियेति
 चोदितो भावितत्तेन
 चोरो अह पुरे
 चोरो यथा सन्धिमुखो

छ

छ दतो हि तदा
 छन्नमतिवस्सति
 छन्ना मे कुटिका
 छफस्सायतने हित्वा

२८६
 ३४९
 ३९४
 २७२
 ३६६
 ३६३
 ३६३
 ३८५

३९४
 ३६८
 ३४२
 ३१४
 ३२२
 ३८४
 ३१३
 ३६६
 २७०
 ३९५
 ३०८
 ३२५
 २४४
 २५४
 ३४४
 २८८
 ३५५
 २४५
 २४९
 ३५९
 ३९५
 ३८७
 ३५६
 ३४८

३६४
 ३०७
 २३४
 २६१

छविपापक चित्तभट्टक	२७६	तत्थ तत्थ विपस्सित्वा	२३३
छिदि नो विचिकिच्छ	३९७	तथा तु कस्सामि	३८३
छिन्नो पासो मिगवस्स	३४६, ३८६	तथेव चे लोके	३३९
ज		तदाकाससम चित्त	३८६
		तदासि य भिसनक	३७१ ३८६
		तदाह खुरमादाय	३०३
		तदाह पुत्तदार च	३१५
		तपेन ब्रह्मचरियेन	३३१
		तमेव वाच भासेय्य	३९३
		तया सुद तेन अवट्टितेन	३८३
		तव सरीर नवसोत	३८५
		तवेव हेतु असुरा	३८१
		तस्मा अखिलो इध	३९३
झ		तस्मा सद्ध च	२७६
		तस्मा सद्ध च सील च	३१५
		तस्मा हि इच्छेय्य	३२२
		तस्मा हि धम्मसे	२९०
		तस्मा हि पञ्चा	३४७
		तस्याह वचन सुत्वा	३९६
		तस्स ते नत्थि	३४०
		तस्स त देसयन्तस्स	३९४
		तस्स त वचन	३४१
		तस्सत्था परिपूरेति	२८९
ठ		तस्सत्था परिहायन्ति	२८८
		तस्स धम्मा इमे	३५८
		तस्स ब्रह्मा वियाकासि	३९०
		तस्स मे अप्पमत्तस्स	२७८
		तस्स मेव विहरतो	२७९ २९१, ३१६
		तस्स वड्ढति वेदना	३४९, ३५०
		तस्स सम्मा विमुत्तस्स	३३३
		तस्साह धम्ममञ्जाय	३५८
		तस्साह वचन सुत्वा	३२२
		तस्सेव तेन पापियो	३०७
त		तादिस कम्म कत्वान	३५६
		तादिस भिक्खु मासादि	३८७
		ता मतमदसङ्गसुप्पहीना	२९१
		ताह चित्तकलि ब्रूमि	२७७
		तिट्ठ मक्कट	२६३
		तिणकट्टसम लाक	३४१
		तिण्ण मे तालपत्तान	२६४
छविपापक चित्तभट्टक	२७६	तत्थ तत्थ विपस्सित्वा	२३३
छिदि नो विचिकिच्छ	३९७	तथा तु कस्सामि	३८३
छिन्नो पासो मिगवस्स	३४६, ३८६	तथेव चे लोके	३३९
ज		तदाकाससम चित्त	३८६
		तदासि य भिसनक	३७१ ३८६
		तदाह खुरमादाय	३०३
		तदाह पुत्तदार च	३१५
		तपेन ब्रह्मचरियेन	३३१
		तमेव वाच भासेय्य	३९३
		तया सुद तेन अवट्टितेन	३८३
		तव सरीर नवसोत	३८५
		तवेव हेतु असुरा	३८१
		तस्मा अखिलो इध	३९३
झ		तस्मा सद्ध च	२७६
		तस्मा सद्ध च सील च	३१५
		तस्मा हि इच्छेय्य	३२२
		तस्मा हि धम्मसे	२९०
		तस्मा हि पञ्चा	३४७
		तस्याह वचन सुत्वा	३९६
		तस्स ते नत्थि	३४०
		तस्स त देसयन्तस्स	३९४
		तस्स त वचन	३४१
		तस्सत्था परिपूरेति	२८९
ठ		तस्सत्था परिहायन्ति	२८८
		तस्स धम्मा इमे	३५८
		तस्स ब्रह्मा वियाकासि	३९०
		तस्स मे अप्पमत्तस्स	२७८
		तस्स मेव विहरतो	२७९ २९१, ३१६
		तस्स वड्ढति वेदना	३४९, ३५०
		तस्स सम्मा विमुत्तस्स	३३३
		तस्साह धम्ममञ्जाय	३५८
		तस्साह वचन सुत्वा	३२२
		तस्सेव तेन पापियो	३०७
त		तादिस कम्म कत्वान	३५६
		तादिस भिक्खु मासादि	३८७
		ता मतमदसङ्गसुप्पहीना	२९१
		ताह चित्तकलि ब्रूमि	२७७
		तिट्ठ मक्कट	२६३
		तिणकट्टसम लाक	३४१
		तिण्ण मे तालपत्तान	२६४

तुच्छो कायो अदिस्सित्थ
 तुव बुद्धो तुव सत्था
 ते अब्भतीता कालकता
 ते किलेसा पवङ्कुता
 ते च म अनुकम्पाय
 तेचीवरी साततिको
 ते तथा सिक्खिता
 तेनाय देसितो धम्मो
 ते पब्बजिता सुगतस्स
 ते मे इज्झिसु
 तेसण्ठेहि केसेहि
 तेविज्जोह महाज्जायी
 तेस खो वत
 त काम अहमुज्झित्वा
 त च दिस्वान आर्याति
 त च दिस्वान यार्चन्ति
 त ज्ञायिन साततिक
 त तथा देवकायेहि
 त दवदेव वन्दामि
 त न पस्सामि
 त वो वदामि भद्द वो
 त सावक सक्क
 त सुखेन सुख लद्ध
 त्वञ्जेव नो चित्त
 त्व ओल्लगो न गच्छसि
 त्व च मे मग्गमक्खाहि

द

दण्डेनेके दमयति
 दन्तपोन कपित्थ च
 दग्धा मय्ह गती आसि
 दब्बो चिररत्तसमाहितो
 दब्ब कुस पोटकिल
 दस्सनाय अभिक्कन्ते
 दायदका तस्स धन
 दिट्ठा मया धम्मधरा
 दिट्ठिगहनपक्खन्दा
 दिवा विहारा निक्खम्म
 दिसा पि मे धम्मकथ
 दिसा हि मे खन्तिवादन

२७० दिस्वान पाटिहीरानि
 ३५३ दिस्वा पासादछायाय
 २८१ दिस्वा विनायक अग्ग
 ३६१ दीघरत्तानुसयित
 ३११ दुक्खा कामा एरक
 ३५४ दुक्ख ति खधे
 ३६५ दुक्ख दुक्खसमुप्पाद
 ३४१ दुप्पब्बज्जा वे दुरधिवासा
 ३४१ दुमप्फलानीव पतति
 २४८ दुमव्हयाय उप्पन्नो
 ३६४ दुमानि फुल्लानि
 २६० दुम्मेधेहि पससा च
 ३९६ देवो च वस्सति
 २८९ द्वासीति बुद्धतो गण्हि
 २८९ द्विन्न अन्तरवस्सान
 ३१० द्विपादकोय असुचि

ध

धन च पुत्त
 धम्मता ममेसा यस्स
 धम्मपति हि सो सेट्ठो
 धम्ममप्पमेय्य अनुस्सर
 धम्मसेनापति वीर
 धम्मादास गहेत्वान
 धम्मारागो धम्मरतो
 धम्मेन च अलाभो
 धम्मो हवे रक्खति
 धम्म जत्वा सति
 धरणी च सिञ्चति
 धित्तिप्पर कि मम
 धिरत्थु पूरे दुग्गधे
 धीरा च पज्जोतकरा
 धुवप्पयातो मरणाय

न

न उक्खिपे
 न कुलानि उपब्बजे
 न गणेन पुरक्खतो
 नगर यथा पच्चन्त
 नगस्स पस्से आसीन

३००
 ३१२
 ३०५
 ३४५
 २५५
 ३८०
 ३९६
 २६०
 ३४८
 २४९
 ३१९
 ३३६
 २७३
 ३६९
 २६४
 ३०८

३३४, ३६७
 ३९५

नगा नगगोसु सुसविच्छहा	२५९	नानाकुलमलसम्पुण्णो	३२३
नगा समुद्वा सरिता	३८२	नानाजनपद यति	२४२
न चीवरे न सयने	३७५	नानुयुत्ता तथा एका	३६२
न तथा मत	२५५	नाभिन दामि मरण	२७४ ३२७ ३२८, ३३४
न ताव सुपितु होति	२७४		३३५ ३३८, ३६७
न ते इद चित्त	३८२	नाय अज्जतना धम्मो	३२२
नत्थि कोचि भवो निच्चो	२६३	नासिस्स न पिबिस्साभि	२७९ २९१
नत्थि चेतसिक दुक्ख	३४०	नाहु अस्सासपस्सासा	३५८
नत्थि दानि पुनावासो	३५९	नाहु अलक्खा	३८१
नदति एव सप्पञ्जा	२७१	नाहु एतेन अत्थिको	२५८
नदति भोरा सुसिखा	२७७	नाहु भयस्स भायाभि	२३९
न दीघमायु लभतै	३४७	निक्खन्त वत्त म	३९२
ननु अह चित्त	३७८	निक्खिपित्वान यामञ्जि	३३०
ननु दुब्बिस्ससि म	३८२	निग्गय्ह अनुकम्पाय	२८१
न दमानागत चित्त	२७७	निग्रोधकप्पो इति	३९७
न पक्खति दिसा	३७०	निधीन व पवत्तार	३६६
न पञ्चज्जिकेन	३७३	निहातसब्बपापोमिह	२९५
न परस्सुपनिधाय	३१४	निय्यानिको उत्तरणो	३०४
न परे वचना चोरा	३१४	नीचा निविट्ठा सुभरा	३६०
न ब्राह्मणो बहिवण्णो	२६५	नीचे कुलमिह जातोह	३३०
न मय्ह कप्पते अज्ज	३१३	नीच मन करित्वान	३२४
न मे होति अहोसि	३४१	नीलब्भकूटसदिसा	३७३
नमो ते पुरिसाजञ्ज	३३१ ३७५ ३८८	नीलब्भवण्णा रुचिरा	२३७, ३७३
नमो ते बुद्ध	२४५	नीला सुगीवा सिखिनो	२३९
नमो हि तस्स भगवतो	२५६	नेकतिका वञ्चनिका	३६१
नयिद अनयेन जीवित	२६३	नेक्खम्मे अधिमुत्तस्स	३३२
नयिद सिथिलमारब्भ	३८७	नेव पुब्बे निवासाय	३६७
नरस्स हि सुजातस्स	३५१	नेवात्तिसीत न	३१९
न विस्ससे एकतियेसु	३६८	नेसज्जिको साततिको	३५४
न वे अग्नि चेतयति	३९०	नेसो पस्सति सद्धम्म	३८७
न सो उपवदे	३२५	नो चे हि जातु	३९७
न सो रज्जति	३५०, ३५१		
न हि जातु सो	३५६		
न हि धम्मो अधम्मो च	२९०	पक्ख दो मारविसये	२८३
न हि सोचति	३९३	पङ्को ति हि न अवेदयु	२६३, ३१४, ३७२
न हेतदत्थाय मतस्स	३२२	पच्चति मुनिनो भत्त	२८२
न हेव लाभे नालाभे	३३५	पच्चवेविख इम काय	२७०
नागनामोसि भगवा	२९४	पज्जोतकरो अतिविज्झ	३९५
नाग वो कित्तयिस्साभि	३३८	पज्जोतकरो परित्तरसो	३०४
नात्तनो समक कञ्चि	३०५	पञ्च कामगुणे हित्वा	२७४

पञ्चक्खं वा परिञ्जाता	२५५, २६१ ३००	पविवित्तेहि अरियेहि	२६७ २८४
पञ्चक्खं वे परिञ्जाय	२९८	पविवित्तो साततिको	३५४
पञ्चङ्गिकेन तुरियेन	३०२	पसन्ननेत्तो सुमुखो	३५१
पञ्चङ्गिके समाधिम्हि	३५९	पस्स चित्तकत बिम्ब	३४६ ३६९, ३८६
पञ्च छिदे पञ्च जहे	२३७, ३३२	पस्स चित्तकत रूप	३८६
पञ्चनीवरणे युत्तो	३२४	पस्सति पस्सो पस्सन्त	२४८
पञ्च नीवरणे हित्वा	२७०	पस्सामि लोके सधने	३४६
पञ्चपञ्जासवस्सानि	२८७, ३५८	पस्सामि वीतिवत्तन्त	३९०
पञ्चाहाह पब्बजितो	२७९	पहाय मातापितरो	३५७
पञ्चवन्त तथा तादि	३७४	पहीनजातिमरण असेस	३९८
पञ्जापारमित पत्तो	३६८	पाचीनवसदायम्हि	२६८
पञ्जावली सीलवतूपपन्नो	२३६	पातो मज्झाहिक साय	२९५
पञ्जाय डेट्वा विपथानुसारिन्	३८४	पादुका ओरुहित्वान	३१०
पञ्जा सुतविनिच्छनी	३२२	पापकान च धम्मान	३६१
पञ्ज इम पस्स	२३४	पापमित्ते विवज्जेत्वा	२८४
पणीत यदि वा लूख	३६०	पामोज्जबहुलो भिक्खु	२३६
पण्डित वत म सन्त	२८३	पारगू अनुपादानो	३४०
पण्णवीसतिवस्सानि	३०३ ३७० ३७१	पासादिकेन वत्तेन	३०६
पत्तपिण्डी साततिको	३५४	पासादिके बहू दिस्वा	३६३
पनादो नाम सो राजा	२६९	पिण्डपातपटिक्कतो	३५८, ३७३
पब्बजि जीविकथोह	२९१	पिण्डपाती साततिको	३५४
पब्बजि तुलयित्वान	२५८	पिण्डिकाय पविट्ठोह	२८६
पब्बाजेत्त्वान म सत्था	३११	पियवाचमेव भासेय्य	३९३
पमादमनुयुञ्जन्ति	३५७	पिसुणेन च कोधनेन	३६९
पमादो रजो पमादो	३०३	पीतिसुखेन विपुलेन	२९६, ३०६
पमाद भयतो दिस्वा	३६५	पुच्छामि सत्थारमनोमपञ्ज	३९६
परिचिण्णो मया सत्था	३२७, ३३५ ३३८, ३४८, ३५७, ३५९, ३६८, ३७१, ३७५, ३८८	पुनप्पुन चेव वपन्ति	३१९
परिचिण्णित्वा सद्धम्म	३६१	पुनप्पुन याचनका चरन्ति	३१९
परित्त दारुमारुह	२८४	पुब्बरुहिरसम्पुण्णो	३२३
परित्त दारुमारुह	२६७	पुब्बलोहितसम्पुण्ण	३४३
परिपुण्णकायो सुखि	३५१	पुब्बापरञ्जू अत्थञ्जू	३७०
परियन्तकत दुक्ख	२९४	पुब्बे जटिलभूतस्स	३००
परे अम्भाटकारामे	३१०	पुब्बेनिवास जानामि	२९४, ३००, ३१६ ३२३, ३५९
परे च न विजानन्ति	२८७ ३१४	पुब्बे यञ्जेन सन्तुट्ठो	३००
परे च न गरहन्ति	२६९	पुब्बे हनति अत्तान	२६५
परे च न पससन्ति	२६८	पुरतो पच्छतो वा पि	३२०
परोपर अरियधम्म	३९८	पुरा आगच्छते एत	३६५
परोसहस्स भिक्खून	३९४	पुरिमानि पमुञ्च बघनानि	३०४
पल्लङ्गेन निसिन्नस्स	३६६	पूजितो न रदेवेन	३८८
		पूजितो पूजनेय्यान	२७३

गाथायो

२३

पसुकूली साततिको

३५४

फ

फस्स फुस्स सति मुट्ठा

३४९

फुसिस्स चतस्सो

३०१

फुट्ठो ङ्गसेहि मकसेहि

२४१ २८२, ३३८

ब

बहुदेव रत्ति भगवा

२९७

बहुस्सुतो अप्पस्सुत

३६९

बहुस्सुतो च मेधावी

३६६

बहुस्सुतो चित्तकथी

३६९

बहुस्सुतो धम्मधरो च

२९८ ३७० ३७१

बहुस्सुत उपासेय्य

३७०

बहुस्सुत धम्मधर

३७०

बहू आदीनवा लोके

३६३

बहूनि लोके चित्रानि

३३७

बहूनि वस्सानि तयाम्हि

३७८

बहूनि वत अत्थाय

३९६

बहू सपत्ते लभति

२६८

बुद्धप्पमेय्य अनुस्सर

३००

बुद्धस्स चङ्कम तस्स

३७१

बुद्धस्स पुत्तोम्हि

३२०

बुद्धानुबुद्धो यो थेरो

३३७ ३९५

बुद्धेसु सगारवता

३२५

बुद्धो च खो कारुणिको

३५५

बुद्धो च मे वर दज्जा

३११

ब्रह्मजन्वो पुरे आसि

३५७

ब्राह्मणा तिसत्ता इमे

३५३

ब्रह्मब धु पुरे आसि

२७९

ब्रह्मभूतो अतिनुलो

३५२

ब्रह्मभूत अतिनुल

३५२

ब्रह्मनो पेक्खमानस्स

२७२

भ

भगवा तत्थ आगच्छि

३२३

भवरागहतस्स मे सतो

२७१

भावयित्वान बोज्झङ्गे

३३६

खु० २-६२

भावेन्तो सत्त बोज्झङ्गे

३०६

भावेन्तो सतिपट्टाने

२९६

भावेय्य च अनिच्च

३२५

भावेय्य च बोज्झङ्गे

३२६

भावेहि ज्ञानानि च

३७९

भावेहि मग्ग अमत्तस्स

३७९

भिक्षवो तिसत्ता इमे

३५३

भक्खु सिवथिक गत्त्वा

२९२

भिक्षू च भिक्षुनियो

३६५

भुञ्जति अनवज्जानि

३३९

भेसज्जेसु यथा वेज्जा

३६१

म

मक्कटो पञ्चद्वाराय

२६३

मक्खेन मक्खिता पजा

३९३

मच्चुनाव्भहतो लोको

३०८

मज्झे सरस्मि तिट्ठन्ति

३८९

मत वा अम्म

२४४

मत्तिक तेलचुण्ण च

३६१

मनुजस्स पमत्तचारिणी

३०२

मनुस्सभूत सम्बुद्ध

३३८

मन चेतेहि धम्महि

३४२

मम सङ्कप्पमञ्जाय

३००, ३५८

मम सेलूपम चित्त

२७४

ममेव एत न

३७९

मया पवत्ति चक्क

३५२

मयूरकोञ्चाभिरुत्तम्हि

३७९

मय्हिद्रयानि समथङ्गतानि

२७६

मरणे मे भय नत्थि

२३८

महप्पभ गणाचरिय

२८८

महाग्नि पज्जलितो

३३९

महानाग महावीर

२८८

महानुभावो तेविज्जो

३९५

महारसो सुगम्भीरो

३०५

महासमुद्धो पठवी

३६८

महिच्छो च असन्तुट्ठो

३५८

मा खो त्व कप्पट

२७५

मातर पितरञ्चा पि

३०५

मानुसो पि च

२८३

मानेन वञ्चितासे	
मान पजहस्सु गोतम	
मान मद च छड्ढेत्वा	
मा पमादमनुयुञ्जेथ	
मा पुराण अमञ्जित्थो	
मा मे कदाचि	
मालुते उपवाय ते	
मिगो यथा सेरि	
मिग निलीन कूटेन	
मिच्छादिट्ठि पहीना मे	
मित्त इध च कल्याण	
मिद्धी यदा होति	
मिलक्खुरजन रत्त	
मण्डो विरूपो अभिसापमागतो	
मेत्तचित्ता कारुणिका	
मेत्त च अभिजानामि	
मोहा सब्बे पहीना मे	

य

यजि उच्चावचे यञ्जे	
यञ्जत्थ वा धनत्थ	
यञ्हि कयिरा तञ्हि वदे	
यतो अह पब्बजिता	
यत्थ एके विहञ्जन्ति	
यथा अगार दुच्छन्न	
यथा अब्भानि वेरम्भो	
यथा इद तथा एत	
यथा कण्टकट्टानम्हि	
यथा कळीरो सुसु	
यथा कुञ्जर अदन्त	
यथाचारी यथासतो	
यथा जळो व मूगो	
यथा दिवा तथा रत्ति	
यथानामा यथागोत्ता	
यथा पि उदके	
यथा पि एकपुत्तस्मि	
यथा पि पब्बतो	
यथा पि भद्दो	
यथा पि रुच्चिर पुप्फ	
यथा ब्रह्मा तथा एको	

२५७	यथा वरहयदमकुसलो	२९६
३९३	यथा वादी तथा	३९९
३०५	यथासन्धतिको साततिको	३५४
३५७	यथास्स घायतो गध	३५०
२८७	यथास्स पस्सतो रूप	३५०
३६६	यथास्स फुसतो फस्स	३५१
३२१	यथास्स विजानतो धम्म	३५१
३८४	यथास्सा सायतो रस	३५०
३०८	यथास्स सुणतो सद्	३५०
२९५	यदत्थिक ब्रह्मचरिय	३९८
३२५	यदत्थि सङ्गत किञ्चि	३४०
२३८	यदा असोक विरज	३१७
३६४	यदा अह पब्बजितो	३३४
३८०	यदा च अविजान ता	२८७
३६५	यदा च मगमद्दक्खि	३४५
३३४	यदा जिण्णा भविस्साम	३१०
२९५	यदा दुक्खस्सावहनि	३१७

यदा दुक्ख जरामरण
यदा नदीन

यदा नभे गज्जति

यदा नवो पब्बजितो

यदा निसीथे रहितम्हि

यदा पठममद्दक्खि

यदा बलाका

यदा मे अहु

यदा वितक्के उपरिधियत्तनो

यदा सिव द्वे चतुरङ्गगामिन

यदा सुखी मलखिलसोकनासनो

यदाह धम्ममस्सोसि

यमिध पठवि च

यसो च अप्पबुद्धीन

यस च सुसमारद्धा

यस्मि निवत्तते दुक्ख

यस्मि पत्तिट्ठिता धम्मा

यस्स चत्थाय पब्बजितो

यस्सत्थाय पब्बजितो

यस्स पाप कत

यस्स मुहुत्तेन सहस्सधा

यस्स सक्करियमानस्स

३००	३२७	३३५,
	३३८	३८९
	२६५	३४८
		३५६
	३५९,	३८८
		३६८

गाथायो

२५

यस्स सद्धा तथागते	३१५	यो च सेय्योहमस्मी	३७४
यस्स सब्रह्मचारीसु	२८७ ३०१, ३७४	यो चेता परिवज्जेति	३०८
यस्सासत्ता परिकलीणा	२५५	यो चेत सहते जम्मी	३०२
यात मे हत्थिगीवाय	३५३	यो त तथा पजानाति	३४०
याय नो अनुकम्पाय	२७१	यो दधकाले तरति	२८२
यावता बुद्धखेत्तम्हि	३७५	यो दधकाले दधेति	२८८
याहु रट्टे समुक्कट्टो	३३२	यो दुद्दमियो दमेन	२३५
युवासि त्व पब्बजितो	३१०	योध कोचि मनुस्सेसु	२८१
ये एता उपसेवन्ति	३०८	यो पपञ्चमनुयुत्तो	३६६
ये केचि गन्था	३९७	योपानुदी मच्चुराजस्स सेन	२३५
ये खो ते वेठमिस्सेन	२६६	यो पुब्बे करणीयानि	२७९, २८४
ये च खो बाला दुम्मेधा	२८७	यो ब्रह्मान परिपुच्छति	३९०
ये च दुक्खे सुखस्मि	३३५	यो महानेसो कूट	३९०
ये च पस्सति	३८६	यो म इच्छति	३५३
ये चित्तकथी बहुस्सुता	२८० २८१	यो वे अविद्वा	२६७
ये तुय्ह छ देन	३८४	यो वे गरून वचनञ्जु	२९८
येन येन सुभिक्षानि	२५३	यो वेजयत्तापासादे	३८९
येनेव मग्गेन गतो	३१३	यो वेजयन्तपासाद	३८९
ये पुराणा अतीता	३७०	यो वे बुद्धेन	३८९
येम काय ममायन्ति	३२४	यो वे समुद्धो व	२९८
येम काय विवज्जेन्ति	३२४	यो सतिवन उपगा	२३५
ये म रूपेन पामिसु	३११	यो सुख दुक्खतो	३६६
ये ये अलाभिनो	३६४	यो सो अट्ट	३८७
ये ये लाभ	३६४	यो हवे दहरो भिक्खु	३५६ ३७६
येस च हिरि	३७४	य च अञ्जे न रक्खति	३२७
येस रागो च दोसो च	२८७	य आपदा उप्पत्तिता	२९८
येस वे दुल्लभो	३५२	य एसा सहते जम्मी	३०२
यो इद्धिया सरभु	२४३	य च अत्येन	३४३
यो इमस्मि धम्मविनये	२८३	य करोति नरो कम्म	२६६
यो एतमभिजानाति	३८९, ३९०	य किच्च दळ्हविरियेन	२७०
योगीपीतिकर रम्म	३२०	य किञ्चि सिथिल कम्म	२८७
यो च खो अन्नपानस्स	२६४	य च मे आसवा खीणा	२८९
यो च जातिसत	३८७	य त सरणमागम्ह	३५३
यो च तुट्ठेन चित्तेन	२९७	य पत्थयानो धम्मेसु	२९३
यो च पपञ्च	३६६	य बुद्धो भासति	३९४
यो च पुब्बे	३५५	य मनुस्सा नमस्सन्ति	३३८
यो च मेत्तेन चित्तेन	२८१	य मया पकत	२५३, २९५
यो च वत्तासावस्स	३६४	य वो किच्च सरीरेन	३४१
यो च सति च	२८०	यं सावकेन पत्तब्ब	३९५
यो च सीलेन सम्पन्नो	३६५	य हि एके जिगुच्छन्ति	२९२

य हि किञ्च अपविद्ध

र

रजत जातरूप च
 रजमुह्यत च वातेन
 रत्तिया पठम याम
 रमणीयानि अरञ्जानि
 रमणीया मे कुटिका
 रम तेके मुदिङ्गेहि
 रस भोत्वा सति
 रहदेहमस्मि ओगाळ्हो
 राजा अरहसि भवितु
 राजा च अञ्जे च
 राजा पस्यहप्पठावि
 राजाहमस्मि सेल
 रुक्खमूलगहन पसक्किय
 रुक्खमूलिका साततिका
 रुक्खमूलिको साततिको
 रुक्खमूल व निस्साय
 रूपा सद्दा रसा गग्घा
 रूप दिस्वा
 रोपेत्व रुक्खानि यथा

ल

लहुको वत मे कायो
 लाभकामा भविस्सन्ति
 लाभा अङ्गान मग्धान
 लूखन पि वा
 लेसकप्पे परियाये
 लोहितपाणि पुरे

व

वज्जीन वेळुवगामे
 वध चरिम्ह ते काम
 वने सुखुमसञ्छन्ने
 वन्दित्वा सत्थुनो पादे
 वराहएण्यविगाळ्हसेविते
 वसित मे अरञ्जेसु
 वस्सति देवो यथा
 वातरोगाभिनीतो त्व

३२३

विचिकिच्छाकङ्कागथित
 विचिनी अग्गही घोवि
 विजानेय्य सक अत्थ
 विनयस्सु मयि कङ्का
 विपन्नसीलो दुम्मेघो
 विप्पमुत्त किलेसेहि
 विप्फोटितो गण्डमूलो
 विरियसातच्चसम्पन्नो
 विवरमनुपतति विज्जुता
 विवरमनुपमन्ति विज्जुता
 विवित्त अप्पनिग्घोस
 विसल्ल खीणसयोग
 विसारदा खो भगिनी
 विस्सज्जितेसु पञ्हेसु
 विहरि अपेक्ख इध
 वीततण्हा अनादाना
 वीततण्हो अनादानो
 वीतरागो वीतदोसो
 वीरो हवे सत्तयुग
 वुट्ठिहि देवे चतुरङ्गुले
 वेदनान विञ्जापनो
 वेला च सवर
 वेल करोथ भद्दन्ते

२५८

सकल समत्त रोग
 सक्खी हि मे
 सङ्कारपुञ्जा आहत्वा
 सङ्घित्तैन पि देसेति
 सङ्घमप्पमेय्य अनुस्सर
 सङ्घलाभस्स भण्डति
 सङ्घे पसादो पस्सत्थि
 सचे धावति चित्त ते
 सचे पि एत्तका
 सच्च वे अमता
 सञ्जाय विपरियेसा
 सट्टिकण्डरसम्बधो
 सत्तलिङ्गस्स अत्थस्स
 सति गीवा सिरो
 सति च सम्पजञ्ज

२४६, २४७

२९६

२९६

३४४

३५८

३२५

३५२

३६५

३०६

२९०

३२५

२४३

३८७

३२४

३८८

२९४

३१२

२३६

३१३

३५७

३३९

३२०

३८३

३०५

३२९

३४५

स

३१३

३९२

३२४

३९४

३०१

३६२

३१५

३०७

३९२

३९३

३९३

३२३

२५८

३३९

३३९

सतिपट्टानगीवो सो	३७५	समणस्स अहु चिन्ता	३४२, ३६०
सतिपट्टानपासादं	३४५	समणं ब्राह्मण वा	३४४
सतिमा पञ्चवा भिक्खु	२६९	समाधिविज्जावसिपारमीगतो	३८८
सतिया तं निबन्धस्मि	२९७	समुन्नमयमत्तानं	२४०
सतो च होति	३५८	समेतो नच्चगीतेहि	३५७
सतं आसि अयोसङ्क	३८९	सम्पन्नवेय्याकरणं तवेदं	३९८
सत्तक्खत्तुं मनुस्सिन्दो	३५९	सम्पन्नसस्सा मगधा	२७६
सत्तिया विय ओमट्ठो	२४३, ३८६, ३८७	सम्पादेथप्पमादेन	३३५, ३६८
सत्थवाहे महावीरे	२६४	सम्बुद्धो पटिजानासि	३५२
सत्था च परिचिण्णो मे	२७१	सम्भवा सुविदिता	२८४
सत्था च मे	३८२	सम्मप्पधानसम्पन्नो	२५७
सत्था च मं पटिगग्ग्ह	३११	सयं समाहितो नागो	३३९
सत्था हि विजेषि	३०४	सरणगमनं पस्स	२८८
सत्थं वा आहरिस्सामि	३०३	सरित्वा पुव्वके योगी	३६२
सद् सुत्वा	२५७, ३४९	सरे हत्थेहि भञ्जित्वा	३१३
सद्धाय अभिनिक्खम्म	२८२	सल्लं अत्तसमुट्ठानं	३४५
सद्धायाहं पव्वजितो	२४५, २४८, ३४८	सवन्ति सब्बधि सोता	३४५
सद्धेन च पेसलेन	३६९	स वीसवस्सतिको	२५९
सद्धं विरियं समाधिं	३४३	स वे अच्चरुचि	३३८
सन्तुट्ठो साततिको	३५४	सहस्सकण्डो सतगेण्डु	२६९
सन्थरित्वान सङ्घाटिं	२९७	सहस्सक्खत्तुमत्तानं	३२३
स नूनायं परमहितानुकम्पिनो	२५९	सा गोतमी कालकता	३२०
सपदानचारी साततिको	३५४	साधु सुतं साधु	२४२
सव्वकारुक्सिप्पानि	३६१	साधु सुविहितान दस्सनं	२५२
सव्वञ्जू सव्वदस्सावी	३४१	साधू हि किर मे माता	२९४
सव्वत्थ ते चित्त	३८१	सारिपुत्त इमं पस्स	३०६
सव्वत्थ ते न	३३५	सारिपुत्तो व पञ्जाय	३८८
सव्वमित्तो सव्वसखो	३३४	सिक्खापेन्ता पि थेरेहि	३६५
सव्वरत्ति सुपित्वान	२५३	सिक्खासाजीवसम्पन्नो	३१६
सव्वसंयोजनातीतं	३३८	सिरिं हत्थेहि पादेहि	३१५
सव्वासवपरिक्खीणा	३६०	सीतवातपरित्तानं	३६०
सव्वे कामा पहीना मे	२८३	सीलक्खन्धे पतिट्ठाया	३५५
सव्वे धम्मा अनत्ता	३३७	सीलमेव इध अग्गं	२५०, ३३०
सव्वे भगवतो पुत्ता	३९४	सीलमेविध सिक्खेथ	३२९
सव्वे सङ्खारा अनिच्चा	३३७	सीलवा हि बहू	३२९
सव्वे सङ्खारा दुक्खा	३३७	सीलं च बाहुसच्चं च	३२६
सव्वो रागो पहीनो	२५२	सीलं रक्खेय्य मेधावी	३२९
सव्वं सुणाति सोतेन	३१४	सीलं बलं अप्पटिमं	३२९
सव्विभरेव समासेथ	२३४	सीलं सम्बलमेवग्गं	३२९
समर्थं पटिपादेसि	३३२	सीलं सेतु महेसक्खो	३२९

सीहप्पमत्ता विहर	२५३	सेय्यथापि महासमुद्देवो	३०४
सीहान व नद तान	२३३	सेलो यथा एकघनो	३३३
सुकल्लरूपो सुमनस्स ज्ञायत	२७७	सेवेथ पतानि सेनासनानि	२६६
सुखुम ते पटिविज्झन्ति	३८६	सो अत्थवा सो धनमट्टो	३४३
सुख च काममयिक	३३६	सोज्ज भद्दो अनुवासी	३५४
सुख चे जीवित् इच्छे	२८०	सोज्ज भद्दो साततिको	३५३
सुख सयामि ठायामि	३५७	सो ज्ञायी अस्सासरतो	३३९
सुख सुखत्थो लभते	२४२	सो ड्य्हति सूलेहि	३४७
सुख सुपन्ति मुनयो	२६५	सोतिद्वय चे सद्देसु	३४२
सुगहीतनिमित्तस्स	३२५	सो पत्वा परम सन्ति	३०६
सुचिण्ण ब्रह्मचरिय	३४०	सोपाण सुगत सुद्ध	३४५
सुणत्ति धम्म विमल	३९४	सो मे धम्ममदेसेसि	३९६
सुणाथ जातयो सब्बे	२८३	सो मे पक्केन	३७२
सुणेहि वचन मह्य	३६३	सोम्हि सक्ककुले जातो	३५९
सुत्वान चोरा इसिनो	३४१	सोसानिको साततिको	३५४
सुत्वान धम्म महतो	२५०	सोह एको अरञ्जस्मि	३३०
सुत्वा सुभासित वाच	२४०, २९५	सोह खंघे परिञ्जाय	२६९
सुदेसिता चक्खुमता	३९६	सोह पणामितो सन्तो	३२२
सुदेसितो चक्खुमता	३०४	सोह परिपुण्णसङ्कप्पो	३२१
सुद्धोदनो नाम पिता	३२०	सयोजन अणु थूल	३३९
सुद्ध धम्मसमुप्पाद	३४१	ससर दीधमद्धान	२७८
सुनीलगीवा सुसिखा	३८३	ससर हि निरय	२८३
सुपुप्फिते सीतवने	३२०	स्वाखात ब्रह्मचरिय	३५३
सुभान्यप्पटिकूलानि	३४२	स्वागत न दुरागत	२३६
सुभासितस्स सिक्खेथ	२८१	स्वागत नापगत	३५७
सुमुत्तिका सुमुत्तिको साहु	२४४	स्वागत वत मे अंसि	२८८, ३९६
सुयुत्तवादी द्विपदानमुत्तमो	३७९		
सुयुद्धेन सुयिट्ठेन	२८१		
सुविलित्तो सुवसनो	२६१	हत्थिक्ख धता ओरुह	२७५
सुसुखुमनिपुणत्थदस्सिना	२५१, २७७	हत्थिक्ख धावपतित	२७४
सुसुख वत निब्बान	२८०, २८४	हन्द एको गमिस्सामि	३२०
सुसवुत्ततो विसिख तरे	३८०	हित्वा गिहित्त अनवोसित्तो	२५७
सुस्सूसा सुतवद्धनी	२६६	हित्वा सतपल कस	२५६, ३५४
सेनासनम्हा ओसय्ह	३७२		

ह

थेरीगाथा

विसेसपदान अनुवकमणिका

अ		ग	
अङ्गा	४१९	गिज्झकूटम्ह पब्बते	४१९
अञ्जत्था थेरी	४१५	गुत्ता थेरी	४२६
अङ्गुकासि थेरी	४०८		
अनोपमा थेरी	४२५	च	
अभयमाता थेरी	४०९	चन्दा थेरी	४२१
अभया थेरी	४०९	चापा	४४३
अम्बपाली	४३९	चाला थेरी	४२८
		चित्ता थेरी	४०८
इ			
इसिदासी थेरी	४५५ ४५९	ज	
		जीवकम्बवन	४४९
उ		जन्ता थेरी	४०७
उज्जेनिया पुरवरे	४५५		
उत्तमा थेरी	४१०, ४११	त	
उत्तरा	४०६, ४२७	तिम्सा थेरी	४०४
उपचाला	४२९		
उपसमा थेरी	४०५	द	
उप्पलवण्णा	४३५	दन्तिका थेरी	४११
उन्विरी थेरी	४११, ४१२	ध	
क		धम्मदिन्ना थेरी	४०५
कासिजनपदो	४०८	धम्मा थेरी	४०६
कासी	४१९	धीरा थेरी	४०४
किसा गोतमी	४३३	न	
कोणागमने	४६६	नन्दुत्तरा थेरी	४१७
कोसला	४१९	प	
ख		पटाचारा थेरी	४२०
खेमा थेरी	४२३	पुण्णा थेरी	४०३, ४३७

ब		विमला पुराणगणिका थेरी	४१६
बाराणसीतो निक्खम्म	४४५	विसाखा थेरी	४०५
भ		वीरा थेरी	४०४
भद्रा कापिलामी थेरी	४१४	स	
भद्रा कुण्डलकेसा थेरी	४१९	सकुला थेरी	४१८
भद्रा थेरी	४०५	सक्यकुले जातो	४२८
म		सङ्घा थेरी	४०६
मगधा	४१९	साकेततो वरका	४५५
महापजापति गोतमी थेरी	४२५	सामा थेरी	४०९
मित्ताकाळी थेरी	४१८	सौसूपचाला	४३०
मित्ता थेरी	४०४, ४०९	सोहा थेरी	४१६
मुत्ता थेरी	४०५	सुक्का थेरी	४१२
मेत्तिका थेरी	४०८	सुजाता थेरी	४२४
र		सुदरी	४४६
राजगहे	४१२	सुदरीन दा	४१७
रोहिनी	४४१	सुभा, कम्मारधीता	४४८
व		सुभा जीवकम्बवनिका	४५४
वज्जी	४१९	सुमङ्गलमाता थेरी	४०७
वड्डमाता	४३१	सुमना थेरी	४०६
वासेट्टी थेरी	४२३	— बुड्डपब्बजिता थेरी	४०६
विजया थेरी	४२६	सुमेधा थेरी	४६६
		सेला थेरी	४१२
		सोणा थेरी	४१९
		सोमा थेरी	४१० ४१३

गाथायो

अ		अज्जट्टमी पब्बजिता	४४८
अकम्पयं अतुलिय	४३०	अज्जेव तातभिनिक्खमिस्स	४६२
अकम्मकामा अलसा	४४०	अज्झुपगच्छे घात	४६२
अक्खीनि च तुरियारिव	४५१	अज्झोसिता असारे	४६२
अगारस्मि वसन्तीह	४१८	अत्थाय वत नो	४४१
अग्गमहेसी भविस्ससि	४६१	अत्थि सक्यकुले जातो	४२८
अग्गि चन्द च सुरिय च	४१७	अथ अय्या जिनदत्ता	४५७
अच्छरियमन्भुत	४६६	अथ असितनिचितमुदुके	४६३
अजरम्भि विज्जमाने	४६५	अथहसासि सुगत	४२३
		अथ निब्बिदह काये	४१७

अथ निम्बि दह रूपे	४०८	अह तव वसानुगो	४५०
अथ ने भणति सुमेधा	४६१		
अथ न भणती	४५७	आ	
अथ मे साकेततो	४५५	आतुर असुचि पूति	४१६
अथ म अदासि	४५७	आदीपिता तिणुक्का	४६५
अथ म भणती	४५८	आरद्धविरिये पहितत्ते	४२५
अथ सोळसमे वस्से	४५९	आविलचित्तो अनाविल	४४९
अथह भणामि तातो	४५८	आसादिय एदिस जन	४५३
अथो जातिक्खय पत्तो	४१४		
अहस ब्राह्मणो बुद्ध	४४४	इ	
अधिगतुमिद बहूहि	४६५	इङ्गालकुया व उज्झितो	४५२
अन तादीनवा कामा	४४८	इतो बहिद्धा पासण्डा	४२८
अनमतग्गे ससरतो	४६४	इत्थिभावा नो कि कयिरा	४१३
अनिच्चा अद्धवा कामा	४६३	इदमजरमिदममर	४६५
अनिमित्त च भावेमि	४१९	इदामि ते इम पुत्त	४४२
अनिमित्त च भावेहि	४०७	इद्धिया अभिनिम्मित्वा	४३४
अनुजानाथ म उभया	४६०	इद्धी पि मे	४३४
अनुजानाहि मे अय्ये	४४५	इमिना पूतिकायेन	४२३
अन्नेन च पानेन	४५६, ४५८	इम च मे पुत्तफल	४४२
अन्न पान च आदाय	४२४	इम पस्सथ धम्मदु	४४८
अपथेन पयातुमिच्छसि	४५१	इसिदासी तत्थ एका	४५५
अपरिमित च दुक्ख	४६५		
अपि दूराता सरम्हसे	४५१	उ	
अप्पक जीवित मय्ह	४१८	उच्चे कुळे अह जाता	४२४
अव्वही वत मे सल्ल	४११, ४२२	उज्जेनिया पुरवरे	४५५
अब्भुत वत वासेट्ठि	४४४	उट्ठाय अनिकरत्तो	४६६
अभये भिदुरो कायो	४०९	उट्ठाय पाद वन्दिसु	४२०
अमतमिह विज्जमाने	४६५	उट्ठेहि पुत्तक	४६१
अम्म जीवा ति वनमिह	४११	उत्तिट्ठपिण्डो उच्छो च	४४७
अयाचितो ततागच्छि	४२२	उदहारी अह सीते	४३६
अयोनिसो मनसिकारा	४१६	उद्ध पादतला अम्म	४०९
अलङ्कृता सुवसना	४२४	उपविज्जञ्जा गच्छन्ती	४३२
अलद्धा चेतसो र्सीत	४१०, ४१५	उपसगो भीमरूपो	४४७
असपत्तमिह समाने	४६५	उपसमे तरे ओघ	४०५
असिसूनूपमा कामा	४६३	उपेमि सरण बुद्ध	४४१
असोक विरज खेम	४४८	उपेहि सरण बुद्ध	४३७ ४४१
अस्स थञ्ज रुधिर	४६४	उपोसथ उपागच्छि	४०९
अहममिह कन्तसल्ला	४३३	उप्पलसिखरोपमानि	४५१
अहुमह पुब्बे गणितो	४४३	उप्पल चुदका समुगत	४५०
अह च खो नमस्सन्ति	४२३	उप्पाटिय चारुदस्सना	४५३

उभो माता च
उम्मादना उल्लपना
उळार वत मे

ए

एतञ्चाह अस्सरथ
एत खो लब्धमम्हेहि
एत्तो चापे चतुवभाग
एत्थ रत्ता पमत्ता
एविसो अहु अय
एवमनुयुज्जियमाना
एवमेत अवेक्खन्ती
एव अभित्तजनना
एव कराति ये सदहन्ति
एव बहुदुक्खा कामा
एव भणति सुमधा
एव भणित्ता भणति
एव म भत्तिवत्
एव विहरमानाय
एस ब्राह्मण सम्बुद्धो
एसा अतरघायामि
एसो हि भगवा
एहि काळ निवत्तसु
एहि सारथि गच्छाहि

ओ

ओरब्भिका सुकरिका

क

कङ्कण व सुकतं
कञ्चनस्सफलक व
कण्हख धकसुवण्णमण्डितं
कम्मकामा अनलसा
करोथ बुद्धसासन
कल्याणमित्तना मुनिना
कस्स ब्राह्मण त्व
काननम्हिवनमण्डचारिणी
कानन व महित
कामच्छन्द व व्यापाद
कामपङ्केन मत्ता हि

४३४ कामा कटुका आसीविसूपमा
४४७ कामेस्वादीनव दिस्वा
४३१ काम कामेसु दमस्सु
कायकम्म सुचि
कायेन सवुत्ता आसि
४४४ कालेन उपट्ठहित्वा
४४३ काल काल भवाभव
४४२ कासिकसुखुमानि धारय
४४६ काळका भमरवण्णसादिसा
४३९ काळङ्गिनि व तक्कारि
४५५ किञ्चा पि खोम्हि किसिका
४१७ किञ्चा पि खोम्हि दुक्खिता
४४७ किन्नु जाति न
४६६ किमह सीलसम्पन्ना
४६४ किमिव ताह जानन्ती
४६०, ४६५ किमिव पूतिकायमसुचि
४५७ किसान पण्डु विवण्णा च
४५६ कि ते अपराधित
४०९ कि ते इध सारसम्मत्
४४४ कि भवगते अभिनदितेन
४३५ किं मम परो करिस्सति
४४३ किमे कता राजगहे
४४२ कुम्मगपटिपन्न म
४४४ कुसुमितसिखरा च पादपा
काच्छ पसाद अञ्जनि
को नु ते
४३६ क नु उद्दिस्स

ख

खधधातुआयतन
खीणकुलीने कपणे
खेपेत्वा जातिससार

ग

गरुके मम सत्थुसासने
गलके अपि कन्तति
गुत्ते यदत्थ पब्बज्जा

घ

घटेथ बुद्धसासने

४६०
४३४
४६५
४४०
४०६
४५६
४३०
४५०
४३८
४४२
४०८
४०८
४२८
४२०
४६१
४६१
४१६
४४९
४५१
४६०
४६४
४१२
४३७
४४९
४५६
४३६
४२७
४६२
४३२
४२६
४४९
४३२
४२५
४२७

घाता निरयेसु बहू

४६२

तयेव भद्रा कापिलानि

४१४

च

तपनीयकता व धीतिका

४५०

तम्हुद्धटे तन्तिखीलके

४५२

चतुक्खत्तु पञ्चक्खत्तु

४०९ ४१० ४२६

तस्स च विरमासि तावदे

४५३

चत्तारि अरियसच्चानि

४२६

तस्स धम्म सुणित्वान

४२३

चत्तारो विनिपाता

४६०

नस्स पादानि वदित्वा

४४३

चातुद्दसि पञ्चर्दसि

४०८

तस्स पि अञ्जा

४५९

चातुद्दीपो राजा

४६३

तस्स पि घरम्हि

४५७

चिण्णा अङ्गा च मगधा

४१९

तस्स ब्रह्मो अरहतो

४४४

चित्तकारमुकता व

४३८

तस्स वचन सुणित्वा

४५६

चित्तम्हि वसीभूताह

४३५

तस्सा ता वचन सुत्वा

४२०

चित्तेन वञ्चिता सत्ता

४२६

तस्सा ते स्वागत

४४६

चित्त उपट्टपेत्त्वान

४२७

नस्सा धम्म सुणित्वान

४१० ४१५

चिरस्स वत म

४४०

तस्सा मे अप्पमत्ताय

४१७

चेतोपरिच्चव्राण च

४१५

तस्सा मे अहु सवेगो

४१८

तस्सा मे सिक्खमानाय

४१९

तस्साह वचन सुत्वा

४२१ ४२६, ४२७

छ दजाता जवसायी

४०५

छुद्धून न सुसाने

४६२

तस्सेत कम्मफल

४५९

ता पिण्डाय चरित्वा

४५५

तावतिसा च यामा

४३०

तिणकट्टसाखापलास

४६४

तिस्से भुञ्जस्सु धम्मेहि

४०४

तिस्से सिक्खस्सु सिक्खाय

४०४

तिसतिवस्सम्हि मतो

४५९

तीणि पापस्स मूलानि

४४०

तुय्हेव साटको होति

४३७

तुय्हेव होत्वस्सरथो

४४५

तुव निस्साय कल्याणि

४४५

तुव बुद्धो तुव

४४५

तुव हेत पजानासि

४४१

तूलपुण्णसदिसोपमा

४३९

ते म पितुघर

४५७

तेहानुचिण्ण इसीभि

४३१

त च अप्पटिवानिय

४१२

त त भणति सुमेधा

४६३

त दिस्वान अम्हाक

४५७

त म आति अमिता

४४७

त म ततो

४५९

त सक्को देवसङ्घेन

४४८

छ

ज

त

जहति पुत्ते सप्पञ्जा

४४२

जातस्स भरण होति

४२८

जान ती च तुव

४३६

जानामि अत्तनो अत्त

४५८

जीवकम्बवन रम्म

४४९

ततो केसानि छेत्त्वान

४२५

ततो च काळो

४४३

ततो च रथमादाय

४४४

ततो चित्त समाधेसि

४२०

ततो रज्जु गहेत्त्वान

४१६

ततो विञ्जातसद्धम्मा

४२४

ततो सद् लभित्वान

४१७

ततो सूचि गहेत्त्वान

४२०

ततोह सब्बकामेसु

४४६

तत्थ रमित्वा कीळित्वा

४२४

तत्थ विञ्जातसद्धम्मो

४४४

तथूपमा देहकानि म

४५२

द	न ते दुक्खा	४३७
	न ते स कोट्ठे	४४१
दसक्खत्तु सतक्खत्तु	४६६	४४१
दस पुत्ते विजायित्वा	४१८	४१२
दहरा च अपापिका	४४९	४५१
दहरा त्व रूपवती	४२३	४५७
दहराह सुद्धवसना	४४६	४४७
दळ्ळपास करित्वान	४१६	४३९
द्वादस वस्मानि अह	४५८	४४१
द्वार अपापुरित्वानह	४६४	४८०
दिट्ठा हि मया सुचित्तिता	४५२	४६०
दिट्ठो हि मे सो	४०७ ४२५	४६१
दिवसे दिवसे तिसस्ति	४६२	४६३
दिवाविहारा निक्खम्म	४११, ४१९	४१९
दिवा अदत्त दमित	४११	४४६
दिस्वा आदीनव लोके	६१४	
दिस्वान लोकपञ्जोत्त	४२४	
दीघो बालान ससारो	४६४	
दुक्खो इत्थिभावा	४३२	
दुक्ख च विजानेय्य	४३२	
दुक्ख दुक्खसमुप्पाद	४२८, ४४३, ४४४	
दुग्गताह पुरे आसि	४२१	
दुग्गतिगमन मग्ग	४४७	
दूरङ्गमा सतिमन्तो	४४०	
देवेसु पि उपपत्ति	४६०	
देवेसु महिद्धिका अहुम्ह	४६६	
देवेसु मनुस्सेसु च	४६२	
द्वे पुत्ता कालकता	४३२	
ध		
धातुयो दुक्खतो दिस्वा	४०६	
धिरत्थु कामा असुची	४३४	
धीरे निरोध फुमेहि	४०४	
न		
नक्खत्ताणि नमस्सन्ता	४२३	
नगरम्हि एरक्खे	४५८	
नगरम्हि कुसुमनामे	४५५	
नङ्गलेहि कस खत्त	४१९	
न च मे हिसनि	४५६	
	न ते दुक्खा	४३७
	न ते स कोट्ठे	४४१
	न ते हिरञ्ज	४४१
	नत्थि निस्सरण लोके	४१२
	नत्थि हि लोके सदेवके	४५१
	न पिह् अपरञ्ज	४५७
	न हिरञ्जसवण्णेन	४४७
	नागभोगसदिसोपमा	४३९
	नानाकुला पब्बजिता	४४१
	निक्खिपित्वान सङ्घाटि	४८०
	निब्बानाभिरताह	४६०
	नि बुय्हति सुसान	४६१
	निस्सट्ठ न रज्ज	४६३
	निहच्च जाणु वदित्वा	४१९
	नेत्त जस्स पतिरूप	४४६
	प	
	पक्कमिस्म च नाळातो	४४२
	पञ्चक्ख धा परिञ्जाता	४१९
	पण्णवीसतिवस्सानि	४१०, ४१५
	पतिट्ठिता हेत्थ यञ्जो	४४१
	पत्तलीमकुलवण्णसादिसा	४३९
	पत्ता ते निब्बान	४६२
	पत्त दण्ड च गण्हित्वा	४२१
	पत्थिता गजपुत्तेहि	४२४
	परिपथो एम भयो	४४७
	परियुट्ठिता किलेसेहि	४१६
	पस्स सुन्दरिमार्यात्त	४४५
	पस्स सु दरि मत्थार	४४५
	पहायह पब्बजिता	४४६
	पाद पक्कवालित्वान	४२०
	पासादिकासि अय्ये	४५५
	पिण्डपात चरित्वान	४०६
	पिल धन विदसेन्ती	४१६
	पीतिसुखेन च काय	४२६
	पीनवट्टसहितुगता उभो	४३९
	पुञ्ज वत्त पसवि बहु	४१९
	पुण्णे पूरस्सु धम्मोहि	४०३
	पुत्तसोकेनह अट्ठा	४२२
	पुत्ता बुद्धस्स दायादो	४१४

पुब्बेनिवास जानामि
पुरिसो अडकुसमादाय
पेतानि भोति पुत्तानि
पेतो मनुस्सरूपेन

४३४
४११
४४३
४२२

मा एव पुत्त अवच
माकासि पाप कम्म
माता दुक्खिता रोदति
मातापितृ अभिवादयित्वा
माता पुत्तो पिता
मा मे कुज्झि

४५६
४३७
४६१
४५८
४२५
४४२
४५३
४३१
४४७

• ब

ब्रह्मबधु पुरे आसि
बहुस्सुता धम्मधरा
बहूनि पुत्तसतानि
बहून् अत्थाय
बहूवत्तसमादाना
बहूहि दुक्खधम्ममेहि
बाराणसीतो निक्खम्म
बाला ते दुप्पञ्चा
बुद्ध वीर नमो
बुद्धान उप्पादो विवज्जितो

४३७, ४४१
४४०
४४३
४२५
४१७
४०९, ४१०
४४५
४६०
४२५
४६१

माय विय अगगतो
मा सु ते वड्डु
माह कामेहि सज्जच्छि

य

यतक तुलिता एसा
यथा इद तथा एत
यथाभूतमवेक्खन्ती
यथा हरितालेन मक्खित
यदि मे वचन करिस्ससि
यस्मा गामा पक्कमन्ति
यस्स ब्राह्मण त्व
यस्स मग्ग जानासि
यस्स सिया अपच्चवेक्खित
या मय्ह सामिकस्स
याव कासिजनपदो
ये इमे सत्त बोज्झङ्गा
ये केचि वड्डु
यो च वुड्डो
यो न विनिव्भुजित्वा
य त इसीहि पत्तव्व

४२४
४१६
४१८
४५३
४५०
४४०
४३६
४२२
४५२
४५६
४०८
४०७, ४११
४३१
४३६
४६२
४१२

भ

भगवत्ति कोणागमने
भजितब्बा सप्पुरिसा
भस्सरा सुखचिरा यथा
भावितो मे मग्गो
भिक्षाय च विचरन्त
भिक्षुनि उपसङ्गम्म
भिक्षुनि पुन दिस्वान
भिक्षुनी उपसम्पज्ज
भिक्षुनी सीलसम्पन्ना

४६६
४३२
४३८
४३३
४५७
४२६
४२१
४१८
४३०

म

मग्ग च खोस्स जानासि
मत्ता वण्णेन रूपेन
मधुर च पवन्ति सब्बसो
मन्तावतिया नगरे
मय्ह हि अक्कुट्टवन्दिते
मोक्खम्मिह विज्जमाने
मुत्ता च ततो सा
मुत्ते मुच्चस्सु योगेहि
मुसल्लन्नि गहेत्वान
मा अप्पकस्स हेतु

४२२
४१५
४४९
४६०
४५२
४६५
४५४
४०३
४२०, ४२७
४६५

र

रजत जातरूप वा
रज्जे आणा धनमिस्सरिय
रण करित्वा कामान
रत्तिया पच्छिमे यामे
रत्तिया पुरिमे यामे
रत्तिया मज्झिमे यामे
राग च अह दोस च
राग मान अविज्ज
रिञ्चित्वा परम अत्थ
रक्खप्फलूपमा कामा

४४६
४६१, ४६३
४४८
४२७
४२०, ४२७
४२६
४०७
४२६
४१८
४६३

	ल		सति उपट्टपेतवान	४२७
			सत सहस्सानि पि	४३४
लट्टिहत्थो पुरे आसि	४४१		सत्त रतनानि वसेय्य	४६३
लूनकेसी पङ्कधरी	४१९		सत्ताहजातक म	४५८
लोभन मदन चेत	४४६		सत्तिसूलूपमा कामा	४१२, ४२३ ४३५ ४६४
			सद्धाय पब्बजित्वान	४०४, ४१६
	व		सब्बत्थ विहता नदी	४१२, ४१३, ४२३ ४२८
				४२९, ४३० ४३५
वट्टनिरिव काटराहिता	४५३		सब्बदुक्ख परिञ्जात	४२५
वट्टपलिप्पसदिसोपमा	४३९		सब्बे कामा समुच्छिन्ना	४११
वधो बधो परिकलसो	४४६		सब्बे भवा समुच्छिन्ना	४१७
वन्ता महेसीहि कामा	४४७		सब्बे मे आसवा	४३१
वदन दानि वज्जासि	४४३		सब्बे योगा समुच्छिन्ना	४१६
वसिता सुसानमज्जे	४३२		सब्बे सोका समुच्छिन्ना	४२३
वासितो व सुरभी	४३८		मब्बो आदीपितो	४३०
वाळमिगसद्धसेवित	४५०		समणा ति त्व	४४०
विपुल अन्न च	४४०		सयमेव ओदन साधयामि	४५६
विभूमामण्डनरता	४१७		सर कटसि वड्डे ते	४६४
विभूमेत्वा म्म काय	४१५		सर काणकच्छप पुब्बसमुद्दे	४६४
विमला सङ्गमुत्ता व	४४०		सर चतुरोदधी	४६४
विसारदा व भणसि	४३१		सर रूप फेणपिण्डोपमस्स	४६४
विस्सज्जित्वा मातापितृहि	४६६		सस्सुया सस्सुरस्स	४५५
विस्सज्जितो गतो सो	४५७		साकुन्तिको व सकुणि	४४२
वीथिसङ्घारकूटेसु	४२२		सा च तहि समापन्ना	४६३
वीरा वीरेहि धम्महि	४०४		सा च मनसिकरोति	४६३
वोढून नङ्गलमह	४५९		सा च म अनुकम्पाय	४२१
	स		सा चेव भणति	४६२
सक्क व दवा	४२७		साज्ज अब्बूळहसल्लाह	४१२, ४२२
सग्ग नून गमिस्सामि	४३६		साज्ज पिण्ड चरित्वान	४१६
सङ्घारे परतो दिस्वा	४१८		साज्ज सब्बानि खादित्वा	४४३
सङ्घाटि निक्खपित्वान	४०८		सा भिक्खुनि उपगच्छि	४१० ४१५
सचित्त पटिलद्धान	४२३		सा मे धम्ममदेसेसि	४१९
सचे इमा नदियो	४३६		साय भुजिस्सा अनणा	४८८
सचे पुत्त सिङ्गालान	४४२		साह एतादिस कत्वा	४४८
सच्चानि अम्म बुद्धवरदेसितानि	४६०		साह दिस्वान सम्बुद्ध	४२४
सण्हकम्बुरिव सुप्पमज्जिता	४३९		साह निस्सरण वत्ता	४४४
सण्हतुङ्गसविशी च	४३८		साह पुत्त धीतर च	४१८
सण्हनूपुरमुवण्णमण्डिता	४३९		साह सुगतस्स साविका	४५२
सण्हमुहिकमुवण्णमण्डिता	४३९		सिक्खमाना अह सन्ती	४१८
सतिमती चक्खुमती	४२८		सिक्खमानाय मे अय्ये	४४५

सी गवती चित्तकथा
सुक्का सुक्केहि धम्मेहि
सुख त्व वुड्ढिके सेहि
सुख सुपाहि थेरिके
सुख हि वड्ड
सञ्जतस्सानिभित्तस्स
सुत्वा च खो महेसिस्स
सुघोतरजपच्छद सुभ
सुपुप्फितग्ग
सुमत्त म मञ्जमाना
सुमुत्तमावमुत्तमिह
सुमुत्तिका सुमुत्तिका
सोचत्ति पापकम्मा
सो ते इज्झातु सङ्कप्पो

४६० सो पि वसित्वा
४१२ सो मातर च पितर
४०६ सो मे धम्ममदेसेसि
४०३ सो हेतु सो पभवो
४३१ सोह ततो चवित्वा
४११ सोह पधानपहित्तो
४२४ सयोजनानि एतानि
४५०
४३४
४४१ हत्थी गवस्स मणिकुण्डल
४०५ ह द खो दानि
४०७ हरिचन्दनलित्तङ्ग
४६० हित्वा धरे पव्वजित्वा
४४५ हित्वानह आतिगण

ह

४५७
४५६
४२५
४६६
४५८, ४५९
४३१
४२६

४४५
४४२
४४२
४०६
४४६